WILLIAM SHAKESPEARE

OPERE COMPLETE

Volumul II
(Comedii, Poeme, Sonete)

ACADEMIA ROMÂNĂ

FUNDAŢIA NAŢIONALĂ PENTRU ŞTIINŢĂ ŞI ARTĂ

Colecţia OPERE FUNDAMENTALE
Coordonatorul colecţiei: EUGEN SIMION

*

Coordonatorii seriei de literatură universală:
DAN GRIGORESCU
şi
MIHAELA CONSTANTINESCU

WILLIAM SHAKESPEARE

OPERE COMPLETE

Ediţie îngrijită, note şi comentarii de
DAN GRIGORESCU

Volumul II
(Comedii, Poeme, Sonete)

Academia Română
Fundaţia Naţională pentru Ştiinţă şi Artă
Bucureşti 2007

Coperta: Mircia DUMITRESCU
Redactor: Tiberiu AVRAMESCU
Tehnoredactor: Vasile CIUCĂ
Tehnoredactare computerizată: Constantin NIŢĂ

Traduceri de: N. Argintescu-Amza, Vlaicu Bârna,
Ion Frunzetti, Mihnea Gheorghiu (Comedii);
George Ciorănescu, Dan Grigorescu (Poeme);
pentru Sonete vezi lista traducătorilor la pag. 864

Cartea a apărut cu sprijinul
S. C. PETROM SERVICE S. A. Bucureşti

© Toate drepturile asupra acestei ediţii aparţin
Fundaţiei Naţionale pentru Ştiinţă şi Artă

ISBN(10) 973-1744-27-4; ISBN(13) 978-973-1744-27-8
ISBN(10) 973-1744-29-0; ISBN(13) 978-973-1744-29-2

COMEDII

A DOUĂSPREZECEA NOAPTE
SAU
CE DORIŢI

Traducere de
MIHNEA GHEORGHIU

Considerată de mulţi comentatori că inaugurează perioada de maturitate artistică a creaţiei shakespeariene comedia *A douăsprezecea noapte sau Ce doriţi (Twelfth Night, Or what you will)* a fost scrisă, foarte probabil, în 1597, de vreme ce o aluzie la titlul ei figurează în piesa satirică Histro-Mastix a lui John Marston, datând din 1598. Nici data primei reprezentaţii nu e sigură: unii cercetători cred că la cel dintâi spectacol a asistat regina şi că acesta ar fi avut loc în seara de 5 ianuarie 1601, deci a 12-a noapte după Crăciun; cum această noapte (ajunul Bobotezei) se mai cheamă, în Bisericile apusene, şi „Noaptea Regilor", piesa mai e cunoscută şi sub acest titlu (pe scenele româneşti, unde a fost jucată mult timp o versiune tradusă din franceză, ea a figurat ca atare). O informaţie mai precisă e cea furnizată de studentul în drept John Manningham care relata că a asistat la reprezentarea ei în 1601, la Middle Temple din Londra, cu prilejul unei serbări a juriştilor din oraş.

Ţesătura dramatică a piesei — această „capodoperă recapitulativă" — desăvârşeşte procedee comice folosite anterior — de pildă în *Comedia erorilor* sau în *Neguţătorul din Veneţia* şi i-a fost sugerată lui Shakespeare de unele texte cunoscute în Anglia la sfârşitul secolului al XVI-lea. De exemplu, episoadele Olivia—Orsina şi Viola—Sebastian i-au fost inspirate de fragmentul *Apolonius* şi *Silla* din povestirea *Farewell to Militarie Profession (Rămas-bun profesiei militare)* a soldatului şi scriitorului Barnabe Rich, povestire publicată în 1581. Aceasta era o adaptare a unei *novelle* a lui Bandello, care a circulat în traducerea franceză a lui François de Belleforest, apărută în 1571. E sigur că, la rândul său, Bandello o preluase dintr-o comedie italiană, *Gl'Ingannati (Dezamăgiţii)* a lui Nicolo Sechi (tipărită în 1562); se mai semnalează o altă comedie purtând acelaşi titlu, dar al cărei autor, Curzio Gonzaga, avea s-o

publice abia în 1592, Bandello cunoscând-o, poate, în forma orală în care fusese jucată pe scenă. Cât de răspândită era tema celor două comedii italiene o confirmă mărturia unui contemporan, potrivit căreia, în 1595, studenţii de la Queen's College, Cambridge, jucau *Laelia*, o adaptare în limba latină a versiunii franceze, *Les abuses*, semnată de umanistul Charles Estienne şi publicată în 1543.

Şi, tot în legătură cu comedia shakespeariană, se citează povestea aventurierului Anthony Shirley, care luptase ca mercenar în Ţările de Jos, în Africa şi în America Centrală, apoi în Italia, fusese înnobilat de Henric de Navarra, numit amiral de regele Spaniei şi prinţ de şahul Persiei; în 1599, fusese întâlnit la Roma de William Kempe, unul dintre actorii trupei lui Shakespeare şi e foarte posibil ca, de la Kempe, dramaturgul să fi aflat fantasticele aventuri ale lui Shirley şi ale fraţilor săi, Thomas şi Robert, care îl însoţiseră în lungile lui călătorii: „aluziile persane" din *A 12-a noapte* îşi află, probabil, sursa în povestirile celor trei aventurieri.

Comentatorii acestei opere shakespeariene sunt, însă, de acord că, oricare i-ar fi fost izvoarele de inspiraţie, prezenţa vie a personajelor, sensul celor mai multe replici fac din ea o creaţie originală.

Cea dintâi ediţie a comediei e cea din *in-folio*-ul de la 1623.

Prima traducere românească apărută în volum e: *Noaptea regilor (A douăsprezecea noapte), comedie în 5 acte şi 16 tablouri, traducere de Dragoş Protopopescu* (Publicată în „Caietele Teatrului Naţional", probabil în 1945; piesa fusese reprezentată în stagiunea 1944/45).

PERSOANELE

ORSINO[1], ducele Iliriei
SEBASTIAN, fratele Violei
ANTONIO, căpitan de navă, prieten cu Sebastian
UN CĂPITAN DE NAVĂ, prieten cu Viola
VALENTIN
CURIO } curteni din suita Ducelui
SIR TOBY BELCH, unchiul Oliviei
SIR ANDREW AGUECHEEK
MALVOLIO, intendentul Oliviei
FABIAN
FESTE } slujitorii Oliviei
OLIVIA, o contesă bogată VIOLA, îndrăgostită de Duce
MARIA, camerista Oliviei

Lorzi, călugări, marinari, ofiţeri, muzicanţi şi alţi curteni.

Acţiunea are loc într-o cetate din Iliria şi pe malul mării, în preajma cetăţii.

ACTUL I

SCENA 1

O încăpere în palatul Ducelui.
Intră Ducele, Curio, lorzi şi muzicanţi ai Curţii.

DUCELE

Dacă e-adevărat că muzica
E hrana dragostei, cântare daţi-mi,
Să-mi satur dorul ăsta fără saţiu,
Şi-atâta să-l îndop, încât să moară.
Hai, repetaţi! E-ucigător de dulce;
Auzul mi-l mângâie ca o boare
Ce-a sărutat un câmp de tămâioare,
Furându-le suflarea pentru mine.
Destul! acum dulceaţa şi-a pierdut-o.
O, duhul dragostei, cel nestatornic
Şi pururi viu şi nepătruns, ca marea
Ce-nghite nestemate-ntr-o clipită
Şi le topeşte-ntru nimicnicie.
Atât de plin de visuri ne e dorul,
Că şi din el rămâne doar un vis.

CURIO

Ieşiţi, stăpâne, la vânat?

DUCELE

Ce fel?

CURIO

La cerbi.

DUCELE

Dar, Curio, nu vezi că-l şi vânez
Pe cel cu stea în frunte? Ah, din clipa
Când pe Olivia ochii-mi o zăriră,
Din aer a pierit mirosul fiarei
Şi însumi într-un cerb m-am preschimbat,
Pe care visurile, ca zăvozii,
Îl hăituiesc.

(Intră Valentin.)

Ce veste de la ea?

VALENTIN

O, Doamne, nici n-a vrut să mă primească;
Dar slujitoarea-i iată ce mi-a spus:
„Nu-i va privi lumina zilei chipul,
Ani şapte-n cap. Ca o călugăriţă,
Sub văl cernit va sta, iar prin odăi
Cu-agheasma lacrimilor va stropi,
Ca vie pururi să-şi păstreze-n cuget
Durerea după fratele cel mort.”

DUCELE

O, ea, cu-o inimă atât de caldă,
Încât dă bir şi dragostei de frate,
Ce mult s-ar mai aprinde când săgeata
De aur nou pe loc ar da pierzării
Întreaga turmă de iubiri răzleţe
Ce-adăposteşte[2]; iar pe trup şi suflet,
Aceste tronuri dulci şi-mpărăteşti,
Un singur rege i-ar domni de-a pururi.
Purtaţi-mă la patul meu de flori,
De ea să-mi umplu gândul până-n zori.

(Ies.)

SCENA 2

Pe malul mării.
Intră Viola, un căpitan şi marinari.

VIOLA
Ce ţară e aceasta, prieteni?

CĂPITANUL
Asta-i Iliria[3], domniţă.

VIOLA
Ce caut eu, aci-n Iliria asta,
Când fratele mi-e dus în Elizeu?
O fi avut noroc să scape, credeţi?

CĂPITANUL
Norocul te-a scăpat pe dumneata.

VIOLA
O, bietul! poate-o fi scăpat şi el!?

CĂPITANUL
Tot ce se poate. Ca o mângâiere,
Am să-ţi mai spun că, după ce corabia
Se frânse şi cu alţii, prea puţini,
Te-ai prins de barca noastră de salvare,
L-am mai văzut pe dârzul frăţior
— Curajul şi nădejdea fiindu-i meşteri —
Cum sare pe-un catarg rămas pe mare
Şi-apoi, ca Arion pe-al său delfin,
Făcând cu valurile cunoştinţă[4],
Pân’ l-am pierdut din ochi.

VIOLA

(îi dă o pungă)
Gură de aur!
Salvarea mea mă face să mai sper,
Iar vorba ta mi-a întărit speranţa.
Cunoşti acest tărâm?

CĂPITANUL
Şi încă cum!
Doar sunt din partea locului şi eu,
Născut, crescut la cale de trei ceasuri…

VIOLA
Şi cine-l stăpâneşte?

CĂPITANUL
Un duce nobil
La nume şi la suflet.

VIOLA
Cum îl cheamă?

CĂPITANUL
Orsino.

VIOLA
Orsino! Tata ne vorbea de dânsul.
Era holtei pe-atunci.

CĂPITANUL
Şi cred că tot mai e, sau mai era
Pân’ nu demult, că numai de vreo lună
N-am fost pe-aici, şi se dusese buhul
— Cum ştiţi, cei mici dau zvon ce dreg cei mari —
Că-i poartă dor Oliviei, preafrumoasa.

VIOLA

Şi dânsa cine-i?

CĂPITANUL

Mândră, cumsecade,
E fata unui conte, răposat,
Lăsată-n seama unui frate bun,
Care s-a prăpădit şi el mai an,
Încât sărmana, după morţii dragi,
Jurat-a de-a bărbaţilor vedere
În veci să se ferească.

VIOLA

O, de-ar fi
Să intru-n slujba ei, mi-ar prinde bine,
Fără să dau pe faţă cine sunt,
Prilejul bun s-aştept.

CĂPITANUL

E lucru greu
Să-i ţină cineva tovărăşie:
Pe însuşi ducele l-a-ndepărtat.

VIOLA

Pari om dintr-o bucată, căpitane;
Şi chiar dacă natura uneori
Împrejmuie c-un gard frumos gunoiul.
Eu cred că pe potriva-nfăţişării
Şi sufletul îţi este drept şi bun;
Te rog, deci, ginta nu mi-o da-n vileag
Şi-ajută-mă să-mi fac un chip schimbat,
S-ajung la ţelul ce mi-am pus în gând.
Răsplata, din belşug! Voi să-l slujesc
Pe duce: mă voi da drept eunuc.
Şi-ţi voi cinsti strădania. Ştiu să cânt:
Port graiu-n mine-al multor melodii[5],
Ce vrednică în ochii lui m-or face:
Las restu-n seama timpului. Croieşte-ţi

Tăcerea pe măsura vrerii mele.

CĂPITANUL

Fii eunucul lui; eu, mutul tău[6],
Si, de voi trăncăni, să-mi scoţi şi ochii.

VIOLA

Îţi mulţumesc; condu-mă.

(Ies.)

SCENA 3

O încăpere în casa Oliviei.
Intră sir Toby Belch[7] şi Maria.

SIR TOBY

Nu pricep ce-a apucat-o pe nepoată-mea să pună la inimă în halul ăsta moartea fratelui ei. Tristeţea strică cheful de viaţă.

MARIA

Că veni vorba de chef, sir Toby, ar trebui să-ţi potriveşti ceasul ca să nu mai vii acasă la ore mici. Vara dumitale[8], stăpâna mea, se supără că-i strici somnul.

SIR TOBY

Mai bine să le strici altora somnul decât să-ţi strice alţii cheful şi pofta.

MARIA

O fi, dar n-ar strica să-ţi mai pui pofta-n cui din când în când.

SIR TOBY

Mai des nici că se poate. La mine şi hainele, şi cizmele sunt numai poftă de chef şi, iacă, în fiecare dimineaţă le spânzur în cui: hainele de-agăţătoare, iar cizmele de urechi.

MARIA

Chefurile şi beţiile — astea au să te dea gata. Uite aşa spunea şi stăpâna deunăzi şi nu ş’ ce mai zicea de-un mototol de cavaler pe care l-ai fi adus aici într-o noapte ca să i-l dai de bărbat.

SIR TOBY

Cine? Sir Andrew Aguecheek[9]?

MARIA

Da, el.

SIR TOBY

Nu-i om mai tare ca ăsta în toată Iliria!

MARIA

Adicătelea cum?

SIR TOBY

Cântăreşte-n palmă trei mii de ducaţi[10] pe an.

MARIA

Ei aşi, ce-adună-ntr-o vară face praf într-o seară; de zăpăcit ce-i şi mână spartă.

SIR TOBY

Află, dragă, că, cu mâna asta spartă, cântă la violoncel[11] şi, cu toate că n-a atins o carte în viaţa lui, vorbeşte trei sau patru limbi deodată; de-ăsta zic şi eu că e hărăzit din născare cu de toate.

MARIA

Păi eu ce zic, că e din născare şi tâmpit, şi arţăgos şi, dacă n-ar fi iute de picior, de mult l-ar fi cocoşat băieţii cu bătaia.

SIR TOBY

Nu-mi place să te-aud vorbind despre el ca toţi derbedeii târgului. Să nu ne calomniezi. Cine-s ăştia?

MARIA

Spune-mi cu cin’ te-nsoţeşti ca să-ţi spun cine eşti. Toată noaptea umblaţi amândoi pe câte două cărări.

SIR TOBY

Noi bem în sănătatea nepoată-mi; şi o să mai bem cât o mai fi vin în Iliria şi loc pe cărările gâtului. Şi e un mişel şi un papălapte ăl de nu e-n stare să bea în sănătatea nepoată-mi până i s-or învârti creierii-n cap ca sfârleaza. Aia e! Si-acum, fii solemnă, că vine sir Andrew Aguecheek.

(Intră sir Andrew Aguecheek.)

SIR ANDREW

Sir Toby Belch! Ia te uită, sir Toby Belch!

SIR TOBY

Drăguţul de sir Andrew!

SIR ANDREW

Să-ţi fie iertate păcatele, ştrengăriţo.

MARIA

Să vă ierte Dumnezeu, sir Andrew.

SIR TOBY

N-o lăsa, sir Andrew, dă-i ghes!

SIR ANDREW

Cum? Cine?

SIR TOBY

Dă-i ghes. E camerista nepoată-mi.

SIR ANDREW

Aha, buna doamnă De Ghess! De mult doream să am plăcerea cunoştinţei dumneavoastră!

MARIA

Pe mine mă cheamă Maria, domnule.

SIR ANDREW

Aha, preabună doamnă Maria De Ghess! De mult...

SIR TOBY

Ai nimerit alături, cavalere! Am zis: dă-i ghes, adică înghesuie-o, acosteaz-o, abordeaz-o, ia-o cu asalt!

SIR ANDREW

Nu mă vârî-n păcat. Nu-mi vine să-i fac asta în public! Aceasta înseamnă „dă-i ghes”?

MARIA

La revedere, domnilor.

SIR TOBY

Dac-o laşi să-ţi scape, sir Andrew, înseamnă că sabia ce ţi-atârnă colo e-n veci compromisă.

SIR ANDREW

Auziţi, madam, că, dacă vă scap, sabia care-mi atârnă colea e-n veci compromisă. Frumoasă doamnă, credeţi că ne puteţi lua de proşti?

MARIA

Sir, nu vă iau de nimic.

SIR ANDREW

Ba, vă rog, vă rog, poftiţi, vă ofer mâna.

MARIA

Bine, domnule, fiecare dă ce are; ştii ceva, du-te mai bine şi bagă-ţi-o-n băutura din cămară.

SIR ANDREW

Dar în ce scop, frumuseţeo? Nu pătrund metafora matale.

MARIA

E cam seacă, sir, de-aia.

SIR ANDREW

Aha, am priceput; dar nu-s eu nici atât de prost să mi-o pun la murat. Hei, ce spirit mai e şi ăsta?

MARIA

Unul sec, domnule, o secătură.

SIR ANDREW

Şi posezi multe secături din acestea la-ndemână?

MARIA

Pe fiecare deget una, dar fiindcă ţi-ai tras mâna, iaca, nu mai am niciuna.

(Iese.)

SIR TOBY

Cavalerule, ai urgent nevoie de o carafă de rubiniu. Nu te-am mai văzut făcut harcea-parcea în halul ăsta!

SIR ANDREW

Niciodată, ce-i drept. Credeam că numai rubiniul are darul ăsta. Stii, câteodată mi se pare că n-am mai multă minte decât, să zicem, un acela, un creştin oarecare. Asta cred că mi se trage de la vite, mănânc prea multă carne de vită şi bănuiesc că asta cauzează la minte.

SIR TOBY

Fără doar şi poate.

SIR ANDREW

Uite, dacă ştiam asta, mă lăsam păgubaş. Mâine mă sui pe cal şi mă-ntorc acasă, sir Toby.

SIR TOBY

Pourquoi, dragă cavalere?

SIR ANDREW

Care purcea? Pe cal; dar nu prea ştiu dacă să mă-ntorc sau ba. Ah, ce frumos e să vorbeşti limbi străine! Dacă m-aş fi ţinut de limbi, în loc să mă ţin de sabie, şi de baluri, şi de luptele cu urşii, eram cineva. O, dacă aş fi studiat eu artele!

SIR TOBY

Ai fi ieşit un bărbier clasa-ntâi.

SIR ANDREW

De ce, coafura asta nu mă aranjează?

SIR TOBY

Da, însă păcat că n-ai părul ondulat natural.

SIR ANDREW

Dar ăsta, mă rog, ce cusur are?

SIR TOBY

E perfect. E ca un caier de cânepă; o să te trezeşti într-o zi cu vreo gospodină că ţi-l înfige într-o furcă, îl ia între picioare şi ţi-l trage pe fus.

SIR ANDREW

Dacă-i pe-aşa, mâine o-ntind acasă, sir Toby. Unde mai pui că nepoata dumitale respinge orice vedere şi, chiar dacă s-ar îndupleca, pariez cu patru la unul că nu pe mine ar cădea bucuria. Dacă şi ducele, vezi bine, care e la o zvârlitură de băţ de-aicea, n-o slăbeşte din curtoazii, ca gaia-maţu!

SIR TOBY

Ducele nu-i place. Nu-i surâde o partidă de felul ăsta, cu un bărbat care s-o întreacă şi la vârstă, şi la minte, şi la rang. Am auzit-o eu când spunea vorba asta. Si ea o vorbă are, tinere.

SIR ANDREW

Atunci mai stau o lună. Eu sunt un tip formidabil, domnule. Mă înnebunesc după distracţii şi baluri mascate.

SIR TOBY

Faci şi dansu-ntr-un picior, cavalere?

SIR ANDREW

Nici un boşorog nu mă-ntrece-n chestii din acestea în toată Iliria, dacă nu ţine morţiş să mi-o ia înainte.

SIR TOBY

Şi te ţin picioarele aşa bine?

SIR ANDREW

În toată Iliria aceste picioare mă ţin numai pe mine.

SIR TOBY

Eu mă ţin mult mai bine de garduri.

SIR ANDREW

Ah, să mă vezi ce salturi fac când o iau la picior.

SIR TOBY

De ce oare darurile astea îs menite să rămână anonime? De ce să zacă în culise? Pentru ce să se-aşeze pe ele colbul uitării, ca ciorile pe firma cârciumii[12]? Ah, în locul tău m-aş duce la biserică în pas spaniol şi m-aş întoarce în panţarolă! Pe drum m-aş duce numa învârtindu-mă, şi aş stropi gardurile din mers cu piciorul ridicat. Aşa. Da, da, ce crezi, că de-aia facem umbră

pământului, ca să ne ascundem virtuţile după deget? Uite, mi-ajunge să-ţi văd picioruşul ca să jur că te-ai născut în zodia ţapului, atât de nostim ţopăi!

SIR ANDREW

Nu-i aşa că-mi stau bine ciorapii aceştia zvăpăiaţi? Am un chef de joc îngrozitor.

SIR TOBY

Se-aprobă. Şi eu grozav aş juca la un chef. Nu ne-am născut de pomană în zodia taurului!

SIR ANDREW

Resping. În cartea viselor, zodia asta se tălmăceşte cu: „la aminte la splină şi la coaste”[13].

SIR TOBY

Şi crezi că o splină şi nişte costiţe la grătar sunt de lepădat? Haide, sus piciorul! Hopa-ţupa — da, dă-i mereu aşa! Ex-ex-celent!

(Ies.)

SCENA 4

O încăpere în palatul Ducelui.
Intră Valentin şi Viola în haine bărbăteşti.

VALENTIN

Dacă ducele continuă cu favorurile, mâine-poimâine, Cezario, te văd om mare. Nu te cunoaşte decât de trei zile şi te-a şi pus la inimă.

VIOLA[14]

Aţi spus „dacă ducele continuă”; gândiţi cumva că s-ar putea să-şi schimbe dispoziţia, sau vreo neatenţie a mea să-l nemulţumească atât de tare încât să se răzgândească? E atât de nestatornic în simpatiile lui, domnule?

VALENTIN

Nu, crede-mă.

VIOLA

Vă mulţumesc. Iată vine ducele.

(Intră Ducele, Curio şi suita.)

DUCELE

Văzut-aţi pe Cezario?

VIOLA

Poruncă!

DUCELE

Voi staţi puţin deoparte-acum. Cezario,
Ştii tot; căci mi-am deschis în faţa ta
Străfundul inimii, precum o carte;
Îndreaptă-ţi paşii, dar, spre ea, copile,

Şi nu te da bătut până nu intri.
Stai pironit la poartă şi le spune
Că doar din rădăcini te-or putea smulge.

VIOLA

Stăpâne scump, dar dacă, cum se spune,
De-amar e copleşită, cum să intru?

DUCELE

Fă larmă, fă scandal, fă orişice,
Numai să nu te-ntorci cu mâna goală.

VIOLA

Şi, hai să zicem c-am s-o văd, ce fac?

DUCELE

O, să-i vorbeşti de focul ce mă arde
Şi s-o uimeşti cu dragostea ce-i port.
Transmite-i tu văpaia mea: eşti tânăr,
Şi flacăra iubirii-ţi joacă-n ochi
Mai viu decât pe-o faţă stăpânită.

VIOLA

Ştiu eu?

DUCELE

Nu te-ndoi. Cel care spune
Că eşti bărbat jigneşte frăgezimea
Preafericitei tale vârste. Buze
Mai rumene şi dulce dăltuite
Nicicând n-avu Diana. Ciripitul
Ţi-e ca o melodie feciorească;
Te-ar prinde bine rolul de femeie[15]
Şi stelele se-mbină să te-ajute.
Câţiva să te-nsoţească. Toţi, de vrei,
Căci mai plăcut mi-e singur. Izbândeşte,
Şi slobod vei trăi ca şi stăpânul

Averea-mpărtăşindu-i-o.

VIOLA

Voi face Tot ce-mi va sta-n putinţă.

(Aparte.)

Ce ursită! Peţesc pe alta, când mă vreau peţită.

(Iese.)

SCENA 5

Casa Oliviei.
Intră Maria şi Bufonul.

MARIA

Ascultă, dacă nu-mi spui pe unde-ai umblat lela, nici cât o ştiucă n-am să casc pliscul ca să te apăr, şi să ştii că stăpâna te spânzură pentru haimanalâc.

BUFONUL[16]

Las’ să mă spânzure. Cui e bine înălţat în laţ nu-i mai pasă de înălţimile-lor.

MARIA

Adică cum?

BUFONUL

Pentru că-i prea sus-pus ca să-i mai pese.

MARIA

Ai întors-o bine, cu-o vorbă de-mprumut.

BUFONUL

De unde, de-mprumut, coană Mary?

MARIA

Din război, aşa cum spun soldaţii când le e frică, şi tu o amesteci în bufoneriile tale.

BUFONUL

Atunci Dumnezeu să-i dea minte cui nu are. Iar nebunilor să le umple prăvălia cu glume.

MARIA

Din două una: ori te dă afară, ori te spânzură, dar de scăpat, tot nu scapi tu nescărmănat.

BUFONUL

Dacă mă dă afară, nu ies rău, că afară-i vară; iar dacă mă spânzură, scap de grija însurătorii, deci tot bine ies.

MARIA

Ei, ce-ai de zis?

BUFONUL

Că mă ţin curelele pentru ambele cazuri.

MARIA

Aşa de bine au să te ţină, că ai să-ţi pierzi nădragii.

BUFONUL

Şi-aşa e bine, când ai cu cine. Hai, tu ia-o din loc, că te-aşteaptă sir Toby să-i dai să muşte din fructul oprit.

MARIA

Gata, ticălosule, facem pace. Să nu sufli o vorbă cuiva despre asta! Uite că vine şi doamna. Încearcă s-o-ndupleci cum te-ajută capul mai bine.

(Iese.)

BUFONUL

O, Duhule Sfânt, dacă nu eşti prea supărat pe mine, inspiră-mă să fac o boroboaţă cu duh. Vorba lui Quinapalus[17]: decât un nebun care face pe deşteptul, mai bine un deştept care face pe nebunul. Trăzneşte-mă cu duhul tău, să fiu cel mai trăznit dintre nebuni.

(Intră Olivia şi Malvolio.)

Dumnezeu să te binecuvânteze, domniţă.

OLIVIA

Alungaţi nebunul de-aici.

BUFONUL

Auzit-aţi? Alungaţi-o de aici pe domniţă.

OLIVIA

Hai, pleacă de aici. Eşti nesărat şi te-ai stricat de tot.

BUFONUL

Totul se poate-ndrepta dintr-un condei, domniţă. Dacă pui un praf de sare, iau altă gustare. Tot ce s-a stricat se cârpeşte la loc: la ruptură, cusătură; la saramură, udătură şi bucură-te, gură. Dacă nu mă cârpesc singur, mă cârpesc alţii; călăul abia aşteaptă, cu aţa gata. Să luăm o fată virtuoasă: dacă păcătuieşte, înseamnă că păcatul repară virtutea; să luăm un păcătos: dacă se căieşte, înseamnă că virtutea strică păcatul. Asta-i un silogism. E plină lumea de cârpăceală. Nenorocirea încornoratului se-mperechează cu frumuseţea înfloritoare a femeii. Dacă domniţa a poruncit să fie daţi afară nebunii, repet că măria-sa trebuie alungată cea dintâi.

OLIVIA

Pe tine. domnule, am poruncit să te dea afară.

BUFONUL

Eroare de gradul întâi! Slăvită doamnă, ca şi cum dacă un călugăr stă singur cuc, orice cuc poate fi călugăr; or, prin definiţie: *cucul nu cloceşte popi*[18]. E chestie de scufiţă: eu o port direct pe creier. Bună *madonna*[19], permiteţi-mi să-mi susţin silogismul, cu concluzia preconcepută: doamna e nebună.

OLIVIA

Ai să reuşeşti?

BUFONUL

În chip genial, scumpă *madonna*.

OLIVIA

Poftim: argumentează.

BUFONUL

Pentru asta trebuie mai întâi să vă spovedesc. Eşti gata să răspunzi, oiţa taichii?

OLIVIA

Fie, domnule. Din lipsă de altă distracţie.

BUFONUL

Bună madonna, de ce eşti cernită?

OLIVIA

Bunule nebun, pentru că a murit fratele meu.

BUFONUL

Presupun că sufletul său a descins cu bine în căldările iadului, *madonna*!?

OLIVIA

Ştiu că e-n ceruri, nebunule.

BUFONUL

Acestea fiind premisele, te declar nebună de legat, pentru că porţi doliu după un om care petrece-n rai. Ridicaţi-o pe această nebună, domnilor!

OLIVIA

Ce ne facem cu nebunul ăsta, Malvolio? Nu-i chip să se-ndrepte?

MALVOLIO[20]

Are să se-ndrepte-n coşciug, doamnă. Şubrezenia vârstei, care-i încovoaie pe cei înţelepţi, pe nebuni îi îndreaptă.

BUFONUL

Să vă cocoşeze Dumnezeu cât mai curând, onorabile, ca să vă-ndrepte şubrezenia minţii. Sir Toby n-ar paria c-aş fi eu vreun înţelept; dar sunt sigur că de prostia dumitale ar garanta cu amândouă mâinile.

OLIVIA

Ce spui, Malvolio, de una ca asta?

MALVOLIO

Mă mir că Înălţimea-voastră se poate desfăta la glumele acestui obraznic neghiob. Deunăzi l-am văzut pus cu botul pe labe de un bufon care n-avea mai mult duh decât bolovanul de colo. Uitaţi-vă că l-am şi pus la respect. Când nu râdeţi şi nu-i întindeţi momeala, tace ca un peşte. Eu consider că persoanele bine care se amuză cu bufonerii de-alde ăstora nu preţuiesc mai mult decât tichia lor.

OLIVIA

Te preţuieşti prea mult, Malvolio, şi sunt încredinţată că boala dumitale de stomac e de vină că ţi-ai pierdut gustul de viaţă şi nimic nu te amuză. Când ai o inimă caldă şi o conştiinţă curată, buna dispoziţie vine de la sine şi nu iei drept ghiulea de tun o săgeată de vânat vrăbii. N-au de ce să te scandalizeze libertăţile pe care şi le ia nebunul, aşa-i datina; numai omul care s-a deprins să-i tot cenzureze pe ceilalţi află ascunzişuri în orice glumă.

BUFONUL

Mercur să-ţi dăruiască harul vorbelor cu tâlc, domniţă, că bine i-ai apărat pe nebuni.

(Intră Maria.)

MARIA

Doamnă, aşteaptă la poartă un tânăr gentleman care doreşte să vă vorbească.

OLIVIA

Din partea ducelui Orsino, de bună seamă!

MARIA

Nu ştiu, doamnă. E un tânăr foarte prezentabil cu o suită mândră.

OLIVIA

Şi cine-l opreşte să intre?

MARIA

Sir Toby, doamnă, unchiul dumneavoastră.

OLIVIA

Vai, scoate-l de-acolo, că cine ştie ce prostii e-n stare să-ndruge. Să-i fie ruşine! *(Maria iese.)* Du-te, Malvolio, şi dumneata. Dacă vine din partea ducelui, spune-i că nu mă simt bine, că nu sunt acasă, spune-i orice, dar să nu mă mai plictisească. *(Malvolio iese.)* Vezi, nebunule, că prostiile tale nu mai au haz? Te-ai învechit, nebunule!

BUFONUL

Nu-mi pare rău fiindcă tu ai pledat atât de bine pentru tagma noastră, încât mă bate gândul să cred că asta-i meseria pe care i-ai hărăzit-o fiului tău — o, de i-ar pune Jupiter destul duh sub scufiţă! — pentru că sângele apă nu se face, iar un reprezentant al familiei s-a şi prezentat la apel; Dumnezeu cu mila!

(Intră sir Toby.)

OLIVIA

Doamne, ce-mi văd ochii? De-abia se ţine pe picioare… Cine-i la poartă, unchiule?

SIR TOBY

Un domn.

OLIVIA

Ce fel de domn?

SIR TOBY

Domnul de la poartă… Hâc, ciuma să le ia de scrumbii murate. Ia te uită: noroc, prostovane!

BUFONUL

Asemenea, sir Toby.

OLIVIA.

Bine, unchiule, de cu dimineaţă te prezinţi în starea asta de ebrietate?

SIR TOBY

Fiecare cu sobrietatea lui! La poartă e un ăla, o persoană.

OLIVIA

Bine, dar cine-i?

SIR TOBY

După mine poate să fie oricine; tot un drac. De nimeni nu mi-e frică, de nimeni nu depand. *(Iese.)*

OLIVIA

Cu ce seamănă un om beat, nebunule?

BUFONUL

Poate să semene cu un înecat, cu un prost, sau cu un nebun ca mine. Dacă bea numai o măsură, e un prost;

dacă bea două e nebun, dacă bea fără măsură se îneacă şi moare, adică e beat mort.

OLIVIA

Atunci cheamă notarul să înregistreze moartea unchiului meu. Du-te şi vezi ce e cu el.

BUFONUL

E abia în faza a doua, doamnă. Aşa că nebunul dă fuga la nebun să nu facă vreo nebunie.

(Iese. Reintră Malvolio.)

MALVOLIO

Doamnă, acel tânăr jură că nu se lasă până nu vă vorbeşte. I-am spus că sunteţi bolnavă şi zice că ştie şi că de aceea şi vrea să vă vorbească; i-am spus că dormiţi şi pare să aibă clarviziuni şi în această privinţă şi-i dă zor ‘nainte cu vorbitul. Ce-i mai pot spune, doamnă? Că este imperturbabil şi mă prinde cu minciuna.

OLIVIA

Spune-i că nu vreau să vorbesc cu el.

MALVOLIO

Şi pe-asta i-am spus-o, şi ce credeţi că a răspuns? Că e dispus s-aştepte oricât, postat în poartă ca poliţaiul[21], până vă veţi răzgândi şi tot are să vă vorbească.

OLIVIA

Ce fel de om e el?

MALVOLIO

De felul lui? E om.

OLIVIA

Dar cum arată?

MALVOLIO

Arată în toate felurile că trebuie să vă vorbească.

OLIVIA

Cum se prezintă, ce vârstă are?

MALVOLIO

Prea june ca să-i zic bărbat, dar, ca să-i zic băieţel, ar fi totuşi prea vârstnic: o păstaie cu bobul încă crud; nici prea-prea, nici foarte-foarte. Se prezintă, ce-i drept, binişor, dar vorbeşte subţirel de parcă numai alaltăieri l-ar fi înţărcat maică-sa.

OLIVIA

Lăsaţi-l să intre. Cheam-o pe camerista mea.

MALVOLIO

Cameristo, te cheamă doamna.

(Reintră Maria.)

OLIVIA

Dă-mi voalul, haide, pune-mi-l pe faţă.
Să-l ascultăm pe solul lui Orsino.

(Intră Viola cu suita.)

VIOLA

Care este preacinstita stăpână a casei?

OLIVIA

Vorbeşte cu mine; îţi voi răspunde eu în numele ei. Ce pofteşti?

VIOLA

Aleasă, radioasă şi fără de pereche frumuseţe, spune-mi dacă tu eşti doamna casei acesteia, pentru că ochii mei n-au cunoscut-o vreodată; aş vrea ca vorbirea mea să i se adreseze ei, fiindcă i-am pregătit o cuvântare

distinsă, care mi-a luat mult timp să învăţ a i-o spune cum se cuvine. Frumuseţilor, nu mă priviţi cu atâta semeţie! Din fire sunt sfios, şi, la cel mai mic râs sau gest de batjocură, mă pierd de tot.

OLIVIA

De unde veniţi, domnule?

VIOLA

Răspunsul la întrebarea dumneavoastră nu se află în rolul pe care l-am învăţat şi alta decât rolul meu nu ştiu. Preagingaşă doamnă, aveţi bunătatea să-mi spuneţi dacă dumneavoastră sunteţi stăpâna, ca să-mi pornesc discursul?

OLIVIA

Nu cumva eşti comedian?

VIOLA

Nu, pe ce-am mai sfânt. Şi totuşi, pe ghearele celui viclean, nu sunt ce vreau să par a fi. Eşti stăpâna casei?

OLIVIA

Dacă nu-mi sunt mie însămi uzurpatoarea, da.

VIOLA

Atunci eşti negreşit; şi chiar pe nedrept ţi-ai uzurpat dreptul de a dărui ce-ţi aparţine, schimbându-l în datoria de a păstra ceea ce trebuie să dăruieşti. Dar stai, că am ajuns la concluzia mesajului şi n-am transmis încă introducerea cu complimentele de rigoare.

OLIVIA

Atunci treci la cuprins, te scutesc de introducere.

VIOLA

Vai, şi era atât de poetic adusă din condei, că mi-am bătut capul îngrozitor până să o-nvăţ pe de rost.

OLIVIA

Înseamnă că era nesinceră. Să trecem. Mi s-a raportat că făceai o larmă asurzitoare la poartă şi nu te-am primit decât ca să văd cum arăţi, nu ca să-mi ţii discursuri. Dacă ai ceva cuminte de spus, fii scurt şi te ascult. Dacă nu, pleacă. Nu sunt dispusă să mi se recite neghiobii.

MARIA

Domnule, cu alte cuvinte, pânzele pălăriei sus şi busola pe liber.

VIOLA

Mai domol, căpitane. Am de gând să mai zăbovesc prin portul ăsta. Stimată doamnă, potoliţi-vă uriaşul[22], că se dă la mine.

OLIVIA

Spune-mi odată ce pofteşti.

VIOLA

Sunt purtătorul unei solii.

OLIVIA

Se vede treaba că urâte lucruri ai de spus dacă dai atât ocol. Hai, glăsuieşte,

VIOLA

Vorbele mele sunt dedicate în exclusivitate auzului dumneavoastră. Nu vin nici cu ultimatumuri de război, nici cu declaraţii de supunere. Port în mâna aceasta o ramură de măslin şi fiecare cuvânt rostit de mine e plin de binefacerile păcii.

OLIVIA

Ne-ai cam luat pe nepusă masă. Cine eşti şi ce vrei?

VIOLA

V-am luat întocmai cum am fost luat şi eu. Cine sunt şi ce vreau cu tot dinadinsul e ca tainele de nepătruns ale fecioriei. Pentru auzul tău poate fi ecoul însuşi al neprihănirii, un lucru care în urechile altuia ar suna ca o profanare.

OLIVIA

Bine. Lăsaţi-ne singuri. Să ascultăm ecoul neprihănirii. *(Ies Maria şi suita.)* Ei, acum, dragă domnule, recită-ţi textul.

VIOLA

Preaiubită doamnă…

OLIVIA

Iată un început promiţător, care dă loc mai multor ipoteze. Din partea cui vine?

VIOLA

Provine din fundul inimii lui Orsino.

OLIVIA

Din care sertăraş anume?

VIOLA

Ca să răspund după întrebare, din sertăraşul numărul unu.

OLIVIA

Îi cunosc conţinutul. E plin de jurăminte mincinoase. Altceva mai vrei?

VIOLA

Scumpă doamnă, îngăduiţi-mi să vă privesc ochii.

OLIVIA

Stăpânul dumitale te-a însărcinat să duci tratative cu ochii mei? Ţi-ai depăşit atribuţiile şi ieşi din rol. Dar vom trage, totuşi, cortina, măcar cât să vezi decorul. *(Se dezvăluie.)* Reprezintă un portret recent. E bine pictat?

VIOLA

Foarte bine, dacă pictorul e Dumnezeu.

OLIVIA

Da, şi-i lucrat astfel ca să reziste asalturilor vântului şi vremii.

VIOLA

Într-adevăr, numai paleta firii
Ar fi putut îngemăna astfel,
Cu-o mână sigură şi pricepută,
Roşul cu albul pur. Preamândră doamnă,
O crimă neiertată săvârşiţi,
Ducând o capodoperă spre moarte,
Fără-a-i lăsa un seamăn viu pe lume.[23]

OLIVIA

O, domnule, nu sunt atât de crudă; voi lăsa un inventar exact al farmecelor mele, articol cu articol, etichetat întocmai în testament: întâi, două buze încă rumene; doi: doi ochi verzi cu pleoape anexe; trei: o bărbie, un bust… Si-aşa mai încolo. Ai venit cumva să le evaluezi?

VIOLA

Acuma văd cum eşti, da: eşti trufaşă,
Dar diavolul de-ai fi, eşti tot frumoasă,
Stăpânul meu din ochi de drag te pierde
Şi dragostea lui trebui răsplătită
Chiar dac-ai fi pe lume fără seamăn.

OLIVIA
Cum mă iubeşte?

VIOLA
Ca la sfânta cadră
În adoraţie plânge şi se roagă
Şi parcă uraganele dau iama
Prin sufletu-i răpus de-un greu pojar.

OLIVIA
Dar dânsul ştie doar că nu-l iubesc,
Îmi spun că e un suflet nobil, mare,
Un om bogat, impunător şi tânăr,
Stimat de toţi, viteaz şi învăţat.
Distins şi bine cumpănit la trup.
Dar dacă nu-l iubesc? Putea s-o ştie.

VIOLA
Eu de te-aş fi-ndrăgit cu dorul lui
Şi-aceeaşi flacără ar arde-n mine,
N-aş fi putut pricepe ce nu vrei.

OLIVIA
Şi-atunci, ce-ai fi făcut în locul lui?

VIOLA
Mi-aş fi făcut la poarta casei tale
Colibă de răchită, aşteptând
Ca sufletul să-mi trag, privind spre tine!
Sfâşietoare cântece de dor
Ţi-aş fi trimis prin nopţile tăcerii,
Şi numele ţi-aş fi strigat pe dealuri,
Cu ele-o dată să te chem: *Olivia!*
Şi tot ce mişcă pe pământ şi-n aer
Nu ţi-ar fi dat răgaz ca să mă uiţi.

OLIVIA
Cam multe-ai fi putut să faci; ia spune-mi,
De ce neam eşti?

VIOLA
Mai bun decât norocu-mi,
Dar nu mă plâng de stare, nici de rang.

OLIVIA
Întoarce-te la domnul tău şi spune-i
Că-i zbuciumu-n zadar. Că nu-l iubesc.
Şi că pe drumuri geaba te mai poartă.
Ori vin să-mi spui că nu e supărat.
La revedere. Ţine, pentru trudă.

VIOLA
Eu nu-s tocmit pe bani, păstrează-ţi punga!
Nu eu duc lipsă de răsplăţi, ci dânsul.
De piatră fie-i inima acelui
Pe care vei ajunge să-l iubeşti;
Iar patima ce te va mistui
Tot de-un dispreţ la fel să se izbească.
Adio, rea făptură îngerească!
(Iese.)

OLIVIA
„De ce neam eşti? “ „Mai bun decât norocu-mi,
Dar nu mă plâng de stare, nici de rang”…
Deci de neam bun, precum am bănuit.
Vorbirea, chipul, boiul tău şi duhul
Cât cinci blazoane fac. Inimă, stai…
Dar dacă el era stăpânul! Oare?
Atât de iute se ia boala asta?
Desăvârşirea lui, amar de dulce,
Simt cum se furişează-n ochii mei.
Acum, ce-o fi să fie! Hei, Malvolio!
(Reintră Malvolio.)

MALVOLIO

Aici sunt, doamnă, gata la poruncă.

OLIVIA

Dă fuga după pajul arţăgos,
Trimisul ducelui. Mi-a dăruit
Acest inel. Să-i spui că nu-l primesc
Şi să nu-ncerce-a-şi amăgi stăpânul
Cu vagi nădejdi. Eu nu-s de nasul lui.
Iar dacă mai doreşte explicaţii,
Pe tânăr să-l trimită de îndată…
Grăbeşte-te, Malvolio.

MALVOLIO

Da, stăpână!

(Iese.)

OLIVIA

Prin nori mă simt plutind şi simt o teamă
Că m-am scrântit puţin. Un dor mă cheamă,
Dar numai soarta ştie-n care parte.
De-acum, ce mi-a fost scris să mi se-arate!

(Iese.)

ACTUL II

SCENA 1

La ţărmul mării.
Intră Antonio şi Sebastian.

ANTONIO

Nu vrei să mai rămân? Şi nici nu vrei să te-nsoţesc?

SEBASTIAN[24]

Nu-ţi fie cu supărare, mai bine nu. Asupră-mi stelele pălesc a piază-rea; ursita mea haină ar putea să-ţi înră-iască destinul; de aceea tare te rog, lasă-mă să-mi port singur nenorocul. Rău ţi-aş răsplăti prietenia de te-aş face părtaş la nenoroc.

ANTONIO

Încalte spune-mi încotro te-ndrepţi.

SEBASTIAN

Mai bine nu, prietene: ţinta călătoriei mele e o trăsnaie. Dar văd în dumneata atâta minunată delicateţe de a nu voi să-mi smulgi o taină pe care ţin s-o păstrez; şi-aceasta mă sileşte să mă destăinuiesc. Află, dar, Antonio, că mă numesc Sebastian, şi nu Roderigo, aşa cum am spus. Tatăl meu era acel Sebastian din Messalia[25], de care ai auzit de bună seamă. În urma lui am rămas eu şi sora mea, născuţi într-un acelaşi ceas: de-ar fi vrut cerul, tot laolaltă ne-am fi găsit sfârşitul! Dar dumneata, prietene, te-ai pus de-a-curmezişul; căci sora mea s-a înecat un ceas mai înainte ca dumneata să mă smulgi valurilor.

ANTONIO

Preaurgisită zi! Cum era fata?

SEBASTIAN

Prietene, o tânără pe care mulţi o socoteau preafrumoasă, deşi se spune că-mi semăna întocmai. Cu toate că n-aş vrea să dau în totul crezare acestei păreri, măcar atât am îndrăzneala să susţin: avea un suflet pe care până şi invidia nu-l putea numi altfel decât gingaş. S-a înecat, prietene, în adâncimea amară a apei, dar amintirea ei o-nec eu iarăşi parcă într-o şi mai adâncă amărăciune.

ANTONIO

Îţi cer iertare pentru neizbutita găzduire ce ţi-am dat.

SEBASTIAN

O, bunule Antonio! Pe mine să mă ierţi de cât te-am stingherit.

ANTONIO

De nu vrei să jigneşti dragostea ce-ţi port, lasă-mă să-ţi slujesc.

SEBASTIAN

De nu vrei să desfaci toi ce-ai făcut, să dai pierzaniei pe cel ce l-ai salvat, aşa ceva să nu-ţi doreşti. Rămâi cu bine: mi-e inima plină de recunoştinţă; şi-atâta încă semăn cu maică-mea, încât la cel mai mic prilej ochii mei sunt gata să mă trădeze. Mă-ndrept spre Curtea contelui Orsino. Rămâi cu bine.

(Iese.)

ANTONIO

Toţi zeii buni să te-nsoţească-n drum! Am mulţi duşmani la Curtea lui Orsino; Altfel, curând te-aş căuta

acolo. Dar vină ce-o veni, mi-eşti drag şi-s gata Să-nfrunt primejdia, merg cu tine-o dată.

(Iese.)

SCENA 2

O stradă.
Intră Viola; Malvolio o urmează.

MALVOLIO

N-ai fost dumneata adineauri la contesa Olivia?

VIOLA

Ba da, domnule, e drept că nu m-am prea grăbit să mă-ndepărtez.

MALVOLIO

Vi se înapoiază acest inel, domnule: m-aţi fi putut scuti de alergătură, luându-vi-l singur. Domnia-sa mai adaugă că pe deasupra îl puteţi pune pe stăpânul dumneavoastră în situaţia disperată de a pricepe că dânsa nu-i de nasul lui. Şi încă ceva, să nu vă mai prindă că mai veniţi pe la dânsa, în afară de cazul că vă întoarceţi să-i povestiţi cum a primit dânsul chestiunea. Vârâţi-vă bine asta-n cap; obiectul se restituie.

VIOLA

Nu ştiu; dar dacă mi l-a luat, nu-l iau.

MALVOLIO

Ascultă, domnule, i l-ai aruncat cu neobrăzare la picioare şi ea ţi-l aruncă la fel, îndărăt: dacă valorează cât să te-apleci să-l culegi de pe jos, poftim, ridică-l, iar de nu, să fie al cui l-o lua.

(Iese.)

VIOLA

I-am dat eu vreun inel? Ce vrea să-nsemne?
Te pomeneşti că i-am plăcut, ferească!

Da, da, se cam uita la mine galeş;
De-atât privit, s-a şi-ncurcat la vorbă.
S-a-ndrăgostit, iar patima-i, şireată,
Acest inel mi l-a trimis ca semn.
Nu-i al stăpânului, o ştiu prea bine.
Eu sunt alesul. Biata, dac-ar şti,
Mai bine s-ar fi-ndrăgostit de-un vis.
În orice deghizare, gândul rău
Îşi face mendrele cu dibăcie.
E ca de ceară inima femeii,
Ce-ntipăreşte-n ea, prea lesne, chipul
Cel mincinos. Aşa ni-i firea, slabă,
Si vina nu-i a noastră, ci a ei.
Ce-i de făcut acum? Stăpânul meu
E-ndrăgostit de ea, iar eu, un monstru,
Mă prăpădesc de dragul lui, în timp ce
Ea, amăgită, moare după mine.
Ce-are să iasă? Cât mai sunt bărbat
Va trebui la dânsul să renunţ,
Dar cum sunt tot femeie, vai, Olivia,
Câte suspine-am să-ţi prilejuiesc!
O, timp! Le-am încurcat ca niciodată,
Descurcă-le, să ies basma curată!

(Iese.)

SCENA 3

O încăpere în casa Oliviei.
Intră sir Toby Belch şi sir Andrew Aguecheek.

SIR TOBY

Apropie-te, sir Andrew! Dacă nu te culci pân'la ziuă, înseamnă că eşti sculat cu noaptea-n cap şi cunoşti vorba aia: cine se scoală de dimineaţă... *diliculo surgere*[26].

SIR ANDREW

Nu, nu cunosc, cunosc una şi bună, că cine se scoală târziu târziu se şi scoală.

SIR TOBY

Fals, nimic nu-i mai rău ca o jumătate de adevăr, adică da, o jumătate de cană în loc de una plină. Dacă eşti neculcat până dis-de-dimineaţă şi abia atunci te duci la culcare, înseamnă că te-ai culcat devreme, pentru că cel care se scoală atunci zice că s-a sculat devreme. S-o luăm de la origine: viaţa se compune din patru elemente[27], este?

SIR ANDREW

Este, după unii. Părerea mea este că cele patru sunt numai două: băutura şi mâncarea.

SIR TOBY

Eşti un savant şi mă-nchin. Să vină băutura şi mâncarea! Mariano! Hei, bărdaca cu vin!

(Intră Bufonul.)

SIR ANDREW

Ia te uită, nebunu-n persoană, pe cinstea mea!

BUFONUL

Suflete rătăcite, în peregrinările voastre n-aţi văzut cumva o firmă cu noi trei[28]? Ce admirabil cor de familie!

SIR TOBY

Bravo, măgarule. Vino la cor.

SIR ANDREW

Pe cinstea mea, mă-nnebunesc după timbrul nebunului. Aş da patruzeci de şilingi, ca nimic, să am un glas ca acesta, şi un picior ca al lui. Aseară ai fost într-o formă nebună cu Pigrogromitus acela şi cu vapianii lui; zi aşa, zor-nevoie să treacă linia echinocţiului lui Queubus[29]. Ce-ţi face jumătatea? Ţi-am trimis o jumătate de şiling să i-o faci cadou; ai primit-o?

BUFONUL

Am introdus gratificaţia la locul ştiut, mai ‘nainte ca s-o miroasă ogarul de Malvolio, adică am măritat-o pe nişte halbe gulerate de la taverna de sub nobila firmă a vitejilor mirmidoni[30].

SIR ANDREW

Formidabil! Asta zic şi eu întorsătură de limbă, Nebunule, eşti o nebunie, nu alta! Acum, o cântare.

SIR TOBY

Nu face nazuri! Ţine o jumătate de şiling şi dă-i drumul la program!

SIR ANDREW

Şi de la mine, altă jumătate. Când un cavaler dă o jum…

BUFONUL

Vreţi un cântec de inimă albastră, sau unul serios?

SIR TOBY

Un cântec de amor şi de inimă albastră.

SIR ANDREW

Da, da; să fim serioşi: de lucruri serioase îmi arde mie?

BUFONUL

(cântă)

Iubire, unde eşti plecată
Eu cânt să mi te-oprească-ndată
Al notelor şuvoi.
Să ne-ntâlnim ca mai ‘nainte
Şi să te strâng la piept fierbinte,
Căci sunt băiat de soi.

SIR ANDREW

Pe cinstea mea, formidabil!…

SIR TOBY

Bravo, bravissimo!

BUFONUL

Iubirea e un ce, pe care
Azi vrea să-l aibă fiecare,
Spumos ca vinu-n cupe,
Sărută-ţi iute, deci, frumoasa:
Iubirea este ca mătasa:
O porţi, n-o porţi, se rupe![31]…

SIR ANDREW

Ah, ce voce’ormidabilă, ca o albină când face miere, pe cinstea mea.

SIR TOBY

Şi cu lipici.

SIR ANDREW

Dulce şi lipicioasă, chiar aşa.

SIR TOBY

Când o sloboade pe nas e şi mai lipicioasă. Face să-l pupi în nas. Hai să cântăm şi să jucăm „Dumnezeu învârteşte roata”. Am o idee, să urlăm până trezim bufniţele şi să sculăm morţii din somnul lor veşnic. Le-o facem?

SIR ANDREW

Suflete, dacă mă iubeşti! Vreau să fac pe câinele care cântă la lună.

BUFONUL

Să mori, domnule, eu am auzit câini care cântă ca oamenii.

SIR ANDREW

Şi eu, şi eu. Să cântăm „Tu, potaie!”.

BUFONUL

Nu, „Taci, potaie!”[32]. Aşa-i titlul; nu m-am adresat dumneavoastră, cavalere.

SIR ANDREW

Nu face nimic, norocul tău că nu-i prima oară că mi se spune aşa. Dă-i drumul, nebune. Aşa, începe: „Taci!”...

BUFONUL

Să încep, sau să tac, care din două?

SIR ANDREW

Asta cam aşa e, pe cinstea mea! începe!

(Încep un cântec cu refrenul „Taci, potaie!”
Intră Maria.)

MARIA

Ce-s miorlăiturile şi hărmălaia asta aicea? Să-mi spuneţi mie cuţu dacă doamna nu l-o chema pe Malvolio să vă dea pe uşă-afară!

SIR TOBY

Nici o uşă! Doamna e o preacuvioasă uşă de biserică, la care bat tot felul de persoane-nsemnate. Şi Malvolio. Şi cavalerul aici prezent. „Suntem trei veseli cavaleri!”… Iar eu sunt sânge din sângele ei. Pe mine să nu-ncerce dumnealui să mă ia la goană, că eu sunt şi mai bun gonaci. Şeau’, pe el! *(Cântă pe refrenul cântecului câinilor.)*

„Era unul în Babilon, ham, ham, ham!”[33].

BUFONUL

Să mă trăznească! Dar cavalerul e azi într-o formă turbată!

SIR ANDREW

Da, -ntr-o formă formidabilă. Aşa e el când e dispus, şi eu la fel. Suntem plini de graţie, dar eu am mai multă naturaleţe.

SIR TOBY

(cântă)

„Şi s-a trezit pe la Ispas, pas, pas,
Că n-are ce vârî sub nas, nas, nas.”

MARIA

Pentru numele lui Dumnezeu, puneţi-vă botniţa.

(Intră Malvolio.)

MALVOLIO

Aţi turbat, onorabililor, sau ce-aveţi? Nu mai aveţi bun-simţ şi bună-cuviinţă? V-aţi apucat să faceţi pe spoitorii de tingiri în puterea nopţii? Credeţi că palatul acesta e o

tavernă, că răcniţi ca birjarii, fără pic de ureche muzicală şi de pudoare? Nu aveţi niciun respect faţă de lumea, timpul şi spaţiul în care vă aflaţi?

SIR TOBY

Totul se respectă, conform timpului şi spaţiului, domnule. Nu poţi evoca Babilonul fără babilonie. Am zis! Du-te şi te spânzură împăcat!

MALVOLIO

Sir Toby, să vorbim fără menajamente. Stăpâna m-a împuternicit să vă aduc la cunoştinţă că a consimţit să vă adăpostească, în calitate de rudă, dar că nu poate fi de acord să vă mai tolereze această conduită dezordonată. Dacă vă îndreptaţi, e dispusă să vă fie şi pe mai departe binevoitoare, dar, dacă nu, aşteaptă să vă luaţi singur bun rămasul, ca să nu vă zică ea drum bun!

SIR TOBY

Adio, trebuie să plec!

MALVOLIO

Sir Toby!

BUFONUL

Ţi-am citit în ochi deodată
Că ţi-e clipa numărată.

MALVOLIO

E nemaipomenit!

SIR TOBY

Eu n-am să crap niciodată.

BUFONUL

Aici, sir Toby, minţi de-ngheţi apele!

MALVOLIO

N-am ce spune, sunteţi şi politicoşi!

SIR TOBY

Să-i spun, dragă, să se care?

BUFONUL

Dacă crezi că eşti mai tare…

SIR TOBY

Să-l ating şi peste bilă?

BUFONUL

Oh, da, da, dar mai cu milă!

SIR TOBY

Domnule, explodez în timp şi spaţiu! Ce pofteşti, neicuşorule? Ce mi-eşti tu, bre, mai mult decât un slugoi? Şi crezi că, dacă tu mănânci de post, s-a isprăvit cu cozonacii şi berea!

BUFONUL

Aşa e, pe legea mea! Şi ghimbirul — e plăcut să-l simţi pe cerul gurii!

SIR TOBY

Întocmai!… În consecinţă, venerabile, aveţi bunătatea să vă lustruiţi mai bine lanţul de la gât şi spânzuraţi-vă de el![34] Vine vinul ăla, Maria?

MALVOLIO

Madam Mary, dacă ţii la favoarea doamnei, te rog, nu care cumva să-ncurajezi o asemenea purtare. Pe-acest baston că-i voi turna-n urechi stăpânei tot ce se-ntâmplă aici!

(Iese.)

MARIA

Să-ţi crească urechile!

SIR ANDREW

Ce-ar fi să-l provocăm la duel şi să nu ne ducem, ca să-l lăsăm cu buzele umflate? Ar fi ca şi cum ai mânca când ţi-e sete şi-ai bea când ţi-e foame.

SIR TOBY

Aşa să-i faci, cavalere. Mă pun să-i scriu imediat o provocare în toată regula, în care îi comunic prin viu grai indignarea dumitale.

MARIA

Iubite sir Toby, pentru astă-seară, cred, e de ajuns. De când a fost aici curierul contelui, stăpâna nu mai e în apele ei. Cât despre domnul Malvolio, am eu ac de cojocul lui; dacă n-am să-l pun să se perpelească şi singur să se facă de râsul lumii, să n-ajung să-mi mai aleg singură culcuşul! Lăsaţi-l pe mâna mea!

SIR TOBY

Să nu-l laşi şi să ne povesteşti de-a fir-a-păr. Îl ai cu ceva la mână?

MARIA

Dumnealui îmi face mie pe puritanul!

SIR ANDREW

Face şi el ce poate, potaia; o să-i trag o bătaie.

SIR TOBY

Ce-are-a face, cavalere, puritanul cu potaia şi cu bătaia? Cum devine?

SIR ANDREW

Devine că e de vină.

MARIA

Face pe evlaviosul şi de-al dracului ce e, strică cheful tuturor; un măgar împăunat, care se laudă că s-a născut învăţat şi vorbeşte păsăreşte, mândru că nu mai e nimenea ca el şi convins că moare lumea de dragul lui. Da, asta e: că-i destul să-l vadă o femeie şi-i cade cu tronc la inimă; cusurul ăsta o să ni-l dea la mână pe dumnealui. Ii arăt eu!

SIR TOBY

Ce ai de gând să-i faci?

MARIA

Am să las anume, pe poteca pe unde trece el în grădină, o scrisorică de amor, în care să-i fie descrise, în cuvinte de laudă, mutra, culoarea bărbii, îmbrăcămintea, mersul, tot, aşa ca să se recunoască imediat. Eu imit scrisul doamnei atât de bine, că la prima vedere nu-l poţi deosebi de-al ei.

SIR TOBY

Bravos, am început să miros farsa!

SIR ANDREW

Da, parcă îmi vine şi mie un miros de varză.

SIR TOBY

El o să creadă că i-a scris-o nepoată-mea, că e moartă după el.

MARIA

Acolo bat şi eu şaua.

SIR ANDREW

Să priceapă măgarul! I-am zis-o?

MARIA

Şi încă cum!

SIR ANDREW

Suntem formidabili.

MARIA

O să ne strâmbăm de râs. Cu doctoria asta vă promit că-l curarisim complet. Pe voi doi şi cu nebunul trei, vă postez ascunşi lângă locul unde-are să dea peste scrisoare, să vedeţi ce face. Ei, pentru astăzi ne-ajunge; la culcare şi visaţi la ziua de mâine. Noapte bună!

(Iese.)

SIR TOBY

Noapte bună, regină a amazoanelor.

SIR ANDREW

E o fată bună, pe cinstea mea.

SIR TOBY

Bună şi caldă, ca o salteluţă, şi mă adoră, nu alta. Ce spui de-asta?

SIR ANDREW

Şi pe mine m-a adorat odată cineva.

SIR TOBY

Să mergem la culcare, cavalere. Şi vezi de trimite după nişte parale.

SIR ANDREW

M-am curăţat. Dacă nu mă-nsor repede cu nepoata dumitale, sunt în aer.

SIR TOBY

Mai caută, că n-ai dat de fund. Şi cu însurătoarea, las' pe mine, cavalere!

SIR ANDREW

Atunci, zău, trimit. Dacă nu trimit, îţi dau voie să mă faci de două parale.

SIR TOBY

Atunci se schimbă chestia. E prea târziu ca să ne mai culcăm, adică prea devreme. Haidem să-i ardem un rubiniu. Cavalere, urmează-mă!

(Ies.)

SCENA 4

O încăpere în palatul Ducelui.
Intră Ducele, Viola, Curio şi alţii.

DUCELE

Puţină muzică. Salut, prieteni!
Cezario, vreau cântarea de demult
Pe care am auzit-o aseară.
Parcă îmi potolise arşiţa mai blând
Decât aceste muzici săltăreţe
Ce-s azi la modă. Numai un refren.

CURIO

Cu voia înălţimii-voastre, omul
Care-a cântat aseară nu-i de-ai noştri.

DUCELE

Cine e?

CURIO

Feste, bufonul. Un nebun,
Care la curtea tatălui Oliviei
Îi veselea. Tot dă pe-aici târcoale.

DUCELE

Poruncă dă să-l cheme. Până-atunci,
Instrumentiştii să repete aria.
(Iese Curio. Muzică.)
Băiete, hai. De vei iubi cândva,
Iar dulcea suferinţă a iubirii
Te va-ncerca, să-ţi aminteşti de mine.
Ca orice-ndrăgostit, sunt nestatornic
În toate, dar în dragoste constant.
Ce spui de aria asta?

VIOLA

Răscoleşte
Lăcaşul unde dragostea tronează.

DUCELE

Vorbeşti ca ştiutorii, aş jura
Că ochii tăi, deşi eşti încă fraged,
Au zăbovit pe-un chip ce-ţi este drag.
Aşa să fie?

VIOLA

Poate, dacă vreţi.

DUCELE

Şi cum era?

VIOLA

Vă semăna-ntru totul.

DUCELE

Prea ‘naltă pentru tine. Câţi ani are?

VIOLA

Cam ca măria-ta.

DUCELE

E prea bătrână.
Când o femeie alege un bărbat
Mai vârstnic decât ea, se potriveşte,
Căci îi păstrează inima mai bine;
Oricât ne-am lăuda statornicia,
Noi suntem tare schimbători, băiete,
Şi pururea la pândă, iar simţirea
Se-aprinde şi se stinge-n noi mai iute
Decât în inima femeilor.

VIOLA

E şi părerea mea, stăpâne.

DUCELE

Atuncea,
Iubită ia-ţi mai tânără ca tine,
Ca dragostea prea iute să nu-ţi treacă…
Femeile-s ca trandafirii: cresc,
De-abia au înflorit şi se-ofilesc[35].

VIOLA

Aşa e, vai, de floare-abia au parte,
Şi mândrele petale-s scuturate!

(Reintră Curio şi Bufonul.)

DUCELE

Prietene, vreau cântecul de-aseară.
Cezario, e-un cântec vechi şi simplu;
Când torc fuior, sau împletesc flanele,
Îl cântă-n cor femeile-n ogradă,
Şi fete, când ţes pânza la război.
Aduce parcă nevinovăţia
Din alte vremii.

BUFONUL

Să-ncep?

DUCELE

Te rog.

(Muzica.)

BUFONUL

Vino, moarte, de mă ia
Să mă culci sub cetini grele;
Zboară, suflete, şi tu,
După dragostele mele.
Pe ochi, giulgiu de mohor

Mi-or întinde cei prieteni.
M-a scăpat moartea de dor,
Adormit sub grele cetini.
Nu voi flori şi nici cununi
Pe cernit sicriu să-mi cadă,
Voi prieteni vechi şi buni,
Nimenea să nu mă vadă.
Bulgăraşi de rece tină
Trupuşorul să mi-l strângă.
Nu vreau dragostea să vină,
La mormântul meu să plângă.[36]

DUCELE

Ţine, pentru osteneală.

BUFONUL

Nicio osteneală, stăpâne, eu cânt de plăcere.

DUCELE

Atunci îţi plătesc pentru plăcere.

BUFONUL

Adevărat, stăpâne, în viaţă toate plăcerile se plătesc, odată şi-odată.

DUCELE

Dă-mi voie să-ţi dau voie să pleci.

BUFONUL

Atunci, zeul melancoliei[37] să te aibă-n pază, stăpâne. Şi porunceşte croitorului să nu-ţi mai facă jiletci de mătase cu ape, căci duhul tău e mai schimbător decât apele opalului; şi fă o călătorie lungă pe mare, stăpâne. Oameni ca tine, care n-au treabă nicăieri şi se află-n treabă pretutindeni, fac totdeauna călătorii plăcute, chiar când nu fac nimic. Adio.

(Iese.)

DUCELE

Să plece toată lumea.

(Ies Curio şi suita.)

Tu, Cezario,
Te du la cruda mea stăpână iarăşi,
Să-i spui că-i tot ce am mai scump pe lume,
Că nu pun preţ pe-ntinsa ei moşie
Mai mult decât pe-o mare de noroi,
Şi-averii dăruite ei de soartă
Nu-i dau mai multă cinste decât sorţii.
Că, mai presus de toate, preţuiesc
Făptura-i de mărgăritar, pe care
Norocul inimii mi-a pus-o-n cale.

VIOLA

Dar dacă ea nu vrea să te iubească?

DUCELE

Nu-i un răspuns acesta.

VIOLA

Este, totuşi.
Să zicem că o altă doamnă, poate,
La fel te-ar fi-ndrăgit, cum o iubeşti
Măria-ta pe-Olivia. Putea-vei
Să-i dai un alt răspuns decât acesta?

DUCELE

Pe lume nu-i făptură femeiască
Să-ndure-n piept bătaia unei patimi
Atât de-nflăcărate ca a mea.
Au inima prea mică, iar amorul
Se trece, precum pofta de mâncare
După ospăţ; le-aţâţă numai gustul,
Apoi, sătule, se dezgustă-ndată.
Că eu sunt mai flămând decât e marea

Şi mistui tot ca ea. Nu compara
Iubirea unei fete pentru mine
Cu ce simt eu pentru Olivia.

VIOLA

Ştiu.

DUCELE

Ce ştii tu?

VIOLA

Ştiu c-o femeie poate
Iubi nespus de mult pe cel iubit,
Statornic şi din inimă, ca noi.
Aveam o soră, ce-a iubit un om,
Aşa cum numai eu, de-aş fi femeie,
Pe înălţimea-ta l-aş fi iubit.

DUCELE

Şi cum a fost?

VIOLA

N-a fost nicicum, stăpâne.
Şi-a tăinuit iubirea până când,
Ca viermele ascuns în miez de floare,
I-a mistuit bujorii din obraji,
Iar chipul ei cel palid şi pierit,
În gânduri negre cufundat, făcu
Din ea imaginea surâzătoare
A-ndureratei resemnări[38]. A fost
Iubire-adevărată, sau n-a fost?
Bărbaţii, noi, ne frământăm, strigăm,
Dar mult mai mult le cerem decât dăm.

DUCELE

Şi surioara ta s-a prăpădit?

VIOLA

Sunt astăzi singur la părinţi. Şi fiică,
Şi fiu li-s numai eu. E tot ce ştiu.
Mă mai trimiţi la doamna-aceea?

DUCELE

A, da!
De-aci pornisem. Du-te, deci, degrabă
Cu-acest inel din partea mea şi-i spune
Că, dacă mă respinge, mă răpune!

(Ies.)

SCENA 5

Grădina Oliviei.
Intră sir Toby Belch, sir Andrew Aguecheek şi Fabian.

SIR TOBY

Fă-ţi drum încoace, senior Fabian. Vii?

FABIAN

Ei, ba nu! M-aş lăsa mai curând să fiu făcut rasol într-un cazan cu melancolie decât să pierd o firimitură din comedia asta.

SIR TOBY

Nu te unge la inimă să te uiţi cum îl facem de râs pe cârcotaşul ăsta de linge-blide?

FABIAN

Voi fi-n al nouălea cer. Ştii că din cauza lui stăpâna e supărată pe mine? M-a pârât când am adus aici ursul să se lupte cu dulăii.

SIR TOBY

O să-l aducem din nou şi o să-l jucăm până să vadă roşu domnul zgârie-brânză. Nu-i aşa, sir Andrew?

SIR ANDREW

Dacă nu i-o facem, degeaba mai facem umbră pământului.

SIR TOBY

Vine şi drăcoaica noastră. *(Intră Maria.)* Ce se-aude, găinuşa mea cu ouă de aur?

MARIA

Ascundeţi-vă câteşitrei în boschetul ăsta; vine Malvolio pe potecă. A ieşit la soare să-si facă lecţia de poză marţială, cu umbra lui. Urmăriţi-l, să vă prăpădiţi de râs! Să vedeţi cum îl transformă scrisorica asta într-un cocoş visător. Repede, ascundeţi-vă, că stricaţi jocul. *(Azvârle scrisoarea.)* Iar tu aşterne-te la picioarele domniei-sale; pentru că fiecare pasăre pe limba ei piere.

(Iese. Intră Malvolio.)

MALVOLIO

S-ar putea-ntâmpla să fie numai o întâmplare; dar ce nu se poate întâmpla! Maria mi-a spus odată că dânsa mă iubeşte în secret; ba chiar şi pe dânsa am auzit-o odată că, în materie de capricii, numai unuia ca mine i-ar da voie să-i facă curte. Unde mai pui că-mi arată mai multă consideraţiune decât oricăruia din jurul ei. Ce vrea să zică asta?

SIR TOBY

(aparte)

Vrea să zică, marţafoiule, că te-ntinzi mai mult decât ţi-e plapuma.

FABIAN

(aparte)

Linişte! Curcanul a început să-şi umfle coada! Urmăriţi-i metamorfoza. Uite-l cum se-mpăunează!

SIR ANDREW

(aparte)

Lăsaţi-mă să-l jumulesc puţin!

SIR TOBY

(aparte)

Linişte, am spus.

MALVOLIO

Da… contele Malvolio!

SIR TOBY
(încet)

Ah, marţafoiul!

SIR ANDREW
(încet)

Daţi-mi un pistol, să-l pistolez!

SIR TOBY
(încet)

Gura, am zis!

MALVOLIO

De ce nu? Există precedente istorice. Doamna de Strachy a luat de bărbat pe un valet[39].

SIR ANDREW
(încet)

Ţine-mă, Jezabel[40]!

FABIAN

Ssst! A-nceput să tragă la foale. Uite-l cum se umflă ca gogoaşa.

MALVOLIO

La trei luni după nuntă, tolănit în jilţul meu de conte…

SIR TOBY
(încet)

Oh, că n-am o arbaletă, să-i trec săgeata prin ochiul ăla holbat!

MALVOLIO

Cu suita mea de slujbaşi jurîmprejur, îmbrăcat în roba de catifea brodată, abia sculat de pe sofaua pe care am lăsat-o pe Olivia aţipită.

SIR TOBY
(în şoaptă)

Smoală şi pucioasă!

FABIAN
(încet)

Ah, tăcere! tăcere!

MALVOLIO

Şi, ca să se ştie cine sunt, îmi rotesc solemn privirea pe deasupra lor şi le spun să-şi cunoască fiecare lungul nasului; pe urmă dau poruncă să fie adus dinaintea mea Toby, rubedenia noastră!

SIR TOBY
(în şoaptă)

Lovi-te-ar damblaua!

FABIAN
(în şoaptă)

Tăcere! l-auzi, ia!

MALVOLIO

Şapte din ei dau fuga să-mi îndeplinească porunca. În timpul ăsta eu aştept încruntat, jucând pe deget vreun breloc scump, sau întorcându-mi, tacticos, ceasul cu cheiţa.[41] Toby se apropie smerit, numai plecăciuni...

SIR TOBY
(în şoaptă)

Acum îl omor!

FABIAN

(în şoaptă)

Sst! Trebuie să ne ţinem, chiar dacă plesneşte fierea-n noi.

MALVOLIO

Eu îi întind mâna, reţinând un surâs familiar, cu o figură austeră…

SIR TOBY

(în şoaptă)

Şi Tobiţă al tău îţi şi lipeşte surâsul de bot, cât ai zice…

MALVOLIO

…zicând: vere Tobiţă, sau nene Toby, având în vedere că roata norocului mi-a aruncat-o-n braţe pe nepoţica dumitale, acordă-mi privilegiul de a-ţi face cunoscut că…

SIR TOBY

(în şoaptă)

…că…

MALVOLIO

Că e cazul să te corijezi de năravul beţiei.

SIR TOBY

(încet)

I-auzi, râia!

FABIAN

(încet)

Aveţi răbdare, că altfel se duce dracului toată conspiraţia.

MALVOLIO

Pe lângă aceasta, îţi risipeşti comoara timpului în tovărăşia unui cavaler imbecil.

SIR ANDREW
(încet)
Pun prinsoare că de mine e vorba.

MALVOLIO
Un oarecare sir Andrew.

SIR ANDREW
(încet)
Aţi văzut? Chiar aşa mi se spune.

MALVOLIO
(ridicând scrisoarea)
Ce-i asta?

FABIAN
(încet)
Foc, foc! Se-apropie sitarul de capcană[42].

SIR TOBY
(încet)
Linişte. Poate că muza comediei îl îndeamnă s-o citească cu glas tare.

MALVOLIO
Pe viaţa mea! E scrisul doamnei, e dânsa. Şi *Ce*-ul şi *U*-ul şi *Te*-ul. Aşa face ea pe *Pe* mare. E negreşit mâna ei.

SIR ANDREW
Cum face ea pe-pe mare? Adică…

MALVOLIO
(citind)
„Necunoscutului iubit, scrisoarea mea şi-a mea urare!” Asta-i întorsătura ei. Ia să-i rup sigiliul, cu voia dumneavoastră… încetişor. Pecetea reprezintă chipul Lucreţiei[43], e pecetea ei. E a stăpânei. Cui i-o fi scris-o?

FABIAN

(încet)

S-a prins. Acum îl arde la ficaţi.

MALVOLIO

(citind)

„Zevs, pe cine iubesc eu
Ştie bine.
Gură, mută fii mereu:
Nu spui nimănui pe cine.”

„Nimănui.” Ce urmează? Versul îşi schimbă ritmul. „Nu spui nimănui pe cine.” Dacă „cine” ăsta ai fi tocmai tu, Malvolio?

SIR TOBY

(încet)

Săriţi-ar ochii, bursuc puturos!

MALVOLIO

„Pot da porunci celui iubit;
Tăcerea-i însă un cuţit
Ce mă sfâşie câteodată;
Căci M.O.A. I. e viaţa-mi toată.”

FABIAN

(încet)

Vicleană ghicitoare!

SIR TOBY

(încet)

Deşteaptă foc, drăcoaica, v-am spus eu!

MALVOLIO

„M.O.A.I. e viaţa-mi toată.” Stai, ia-mă-ncet. Stai binişor, să vedem…

FABIAN

(încet)

Ce momeală grozavă!

SIR TOBY

(încet)

Şi cum s-a repezit s-o-mbuce ghiorlanul!

MALVOLIO

„Pot da porunci celui iubit”… Desigur; dânsa poate să-mi poruncească oricând. Sunt în slujba ei. Asta-i la mintea cocoşului. Nu mai încape nici o îndoială. Ia să vedem sfârşitul. Ce-or vrea să-nsemne literele de tipar? De-aş putea găsi vreo asemănare cu persoana mea. Binişor! M.O.A.I…

SIR TOBY

(încet)

Ghici ghicitoarea mea. Pierde urma, copoiul!

FABIAN

(încet)

O să scheune până o găseşte; că miroase de la o poştă.

MALVOLIO

M — Malvolio — M… O-oh! Da, stai că aşa începe chiar numele meu!

FABIAN

(încet)

N-avea grijă, că ai s-o termini tot cu o-oh!

SIR TOBY

(încet)

De-asta garantez eu cu ciomagul!

MALVOLIO

Şi-n coadă un I, cu punct în cap.

FABIAN

(încet)

Ce-o să iei pe coadă ai să iei şi-n cap, n-avea grijă!

MALVOLIO

M. O. A. I… enigma asta e greu de dezlegat; dar fiecare literă se află în numele meu, aşa că pot considera, cu puţină bunăvoinţă, că tot de mine e vorba. Să trecem la proză. Binişor.

„Dacă această scrisoare îţi cade-n mână, cugetă. Steaua mea m-a pus deasupră-ţi; dar a mea înălţime să nu te sperie. Unii se nasc mari, alţii dobândesc mărimea, iar altora, în sfârşit, le-atârnă deasupra capului, doar s-o culeagă. Mâinile destinului ţi se-ntind; apucă-le cu îndrăzneală şi strânge-le fierbinte. Ca să te deprinzi cu ce te-aşteaptă, schimbă-ţi învelişul şi arată-te sub un chip nou. Fii băţos cu rudele şi tiran cu slugile. Limba ta să nu rostească decât cuvântări solemne. Arată-te sihastru. Acesta e sfatul pe care ţi-l dă aceea ce suspină după tine. Adu-ţi aminte de cine îţi lăuda faimoşii tăi ciorapi galbeni[44], şi te dorea împopoţonat cu jartiere încrucişate.[45] Repet, adu-ţi aminte. Vino. Dacă vrei, eşti un om făcut. Dacă nu, te voi socoti mai departe un slugoi, născut să-şi ducă traiul printre cei de-o teapă cu el, nevrednic să mângâie degetul soartei felice. Adio. Aceea care ar dori să te slujească, în loc de a fi slujită de tine. *A ta felice neferice*.”

E limpede ca lumina zilei. Îi sar ochii după mine. Voi fi băţos, voi citi numai autori politici, îl voi face de două parale pe sir Toby, nu voi frecventa decât lume bună, voi fi tipul clasic de persoană însemnată. Nu mă pripesc şi nici mi-mi fac iluzii deşarte, nu, toate argumentele demonstrează că stăpâna mă iubeşte. Ea mă felicita mai deunăzi pentru nemaivăzuţii mei ciorapi de culoarea şo-

franului şi tot ea mi-a atras atenţia asupra picioruşelor mele, lăudându-mi jartierele încrucişate, şi asta, de bună seamă, ca să ştiu de-aci înainte că această ţinută îi aţâţă şi mai mult amorul pe care mi-l poartă. Să mulţumesc cu gratitudine bunei mele stele; sunt fericit, sunt un om făcut! Am să-mi dau aere supraomeneşti, voi fi solemn, n-am să mai port decât ciorapi galbeni, cu jartiere încrucişate, şi asta, neîntârziat, chiar acum, pe Jupiter! Soartă, fii binecuvântată! Stai, că mai e şi un post-scriptum. *(Citeşte.)* „E imposibil să nu ghiceşti cine sunt. Dacă corespunzi la amorul meu, fă-mă să-nţeleg printr-un dulce surâs. Surâsul îţi sade atât de bine! Deci, ori de câte ori te vei afla în preajma mea, cată a surâde neîncetat, inimioara mea, te rog mult!” Jupiter, îţi mulţumesc! Voi surâde! Voi surâde în dreapta şi-n stânga, necontenit, neîncetat!… Întocmai precum mă vrei tu!

(Iese.)

FABIAN

Nu mi-aş vinde partea la comedia asta, nici pentru o pensie viajeră de la şahul Persiei.[46]

SIR TOBY

Pentru păcăleala asta, aş lua-o de nevastă pe Maria.

SIR ANDREW

Şi eu, şi eu!

SIR TOBY

Fără altă zestre decât încă o farsă ca asta.

SIR ANDREW

Tot aşa şi eu!

(Intră Maria.)

FABIAN

Uite-o şi pe regina capcanelor de guguştiuci.

SIR TOBY

Libertatea mea îţi stă la picioare. Poţi să mi te urci în cap!

SIR ANDREW

Şi mie.

SIR TOBY

L-ai năucit atât de rău, că din chestia asta, dacă nu răposează, rămâne ţicnit pentru tot restul zilelor.

MARIA

Vorbeşte serios. S-a prins?

SIR TOBY

Ca undiţa-n peşte şi rachiul de moaşă.

MARIA

Atunci, dacă vreţi să vedeţi urmarea, să mergem la doamna. Cu siguranţă că se şi prezintă la ea, încălţat cu ciorapi galbeni: asta e culoarea pe care ea nu poate s-o sufere, şi cu jartierele încrucişate: tocmai moda de care stăpâna are oroare! Are să-i adreseze surâsuri şmechereşti, acum, când în starea ei de tristeţe, fiecare urmă de zâmbet i se pare o jignire. Haideţi să-l vedeţi, veniţi după mine.

SIR TOBY

După tine, până-n fundul iadului; e plină de haz, diavoliţa!

SIR ANDREW

Şi eu, şi eu!

(Ies.)

ACTUL III

SCENA 1

Grădina Oliviei.
Intră Viola şi Bufonul, cu o darabană de gât.

VIOLA

Îndură-se Domnul de tine şi de muzica ta, băiete. Darabana asta te hrăneşte, după ea trăieşti?

BUFONUL

Nu, domnule, după biserică.

VIOLA

Nu cumva oi fi popă?

BUFONUL

Eh, asta e! Trăiesc după biserică; fiindcă trăiesc în casa mea, şi casa mea e după biserică, cum dai colţul.

VIOLA

Atunci poţi spune la fel că un rege doarme lângă un cerşetor dacă cerşetorul locuieşte lângă el; sau că biserica e pusă lângă darabana ta dacă darabana e pusă lângă biserică.

BUFONUL

Adevăr grăit-ai, tinere. La vârsta dumitale, frumos! Pentru un om de duh cuvintele sunt ca mănuşile de căprioară: repede mi ţi le întoarce pe dos.

VIOLA

Asta aşa e: cei ce se joacă uşor cu cuvintele repede cad cu ele în dezmăţ.

BUFONUL

Atunci îmi pare rău că sora mea poartă un nume.

VIOLA

De ce, omule?

BUFONUL

Păi numele ei e un cuvânt şi dacă te joci uşor cu cuvântul acela poţi s-o aduci pe soră-mea la dezmăţ. Cuvintele, află de la mine, sunt nişte păcătoase, de când le-au compromis poliţele.

VIOLA

Lămureşte-mă.

BUFONUL

Uite, vezi, nu pot să-ţi dau nici o lămurire fără cuvinte; şi cuvintele au ajuns să fie atât de false, că mi-e scârbă să lămuresc pe careva cu ele.

VIOLA

Să ştii că ai haz, şi nu-ţi pasă de nimic.

BUFONUL

Ba nu, domnule, îmi pasă de ceva; dar în străfundul meu, domnule, nu-mi pasă de dumneata; dacă aia înseamnă că nu-mi pasă de nimic, domnule, aş vrea să te faci nevăzut.

VIOLA

Acum te ştiu; nu eşti nebunul doamnei Olivia?

BUFONUL

Doamna Olivia e încă nemăritată. Numai soţii se-amestecă cu nebunii, fără să ştie, ca scrumbiile cu sardelele. Eu sunt bufonul, domnule, nu sunt nebunul ei.

VIOLA

Te-am văzut, nu demult, pe la Curtea ducelui Orsino.

BUFONUL

Nebunia pe nimeni nu ocoleşte: e ca lumina soarelui, bate-n toţi şi stă la masă cu oricine. Dacă nu mă-nşel, l-am văzut pe minunăţia-ta acolo.

VIOLA

Dacă vrei să te legi acuma de mine, iată cum te dezleg. Ia bănuţul ăsta de-argint. *(Îi dă o monedă.)*

BUFONUL

Să te răsplătească Jupiter cu o barbă.

VIOLA

Într-un fel, asta-mi doresc şi eu. Stăpâna ta e acasă?

BUFONUL

Umbli după cloşcă? Nici banii nu fac pui singuri. *(Îi arată moneda.)*

VIOLA

Numai când îi pui cap la cap, nu?

BUFONUL

Pentru o trebuşoară ca asta aş fi în stare să-i aduc o Cressidă lui Troilus.[47]

VIOLA

Iată o cerşetorie cu tâlc. Poftim, domnule.

BUFONUL

Nu-i nici o afacere, domnule, să cerşeşti de la cerşetori. Cressida umbla şi ea cu pantahuza. Stăpâna mea e acasă, domnule. Am să-i explic de unde vii. Cât priveşte despre ceea ce eşti, sau ce vrei să fii, iese din atribuţiile mele. Aş zice, din sfera mea, dar de cuvântul ăsta s-a tot abuzat până s-a uzat.

(Iese.)

VIOLA

Nu-i prost şi face bine pe nebunul;
Un lucru care cere multă minte,
Căci trebuie să cântărească omul,
Să-i simtă toana, să aleagă timpul,
Şi ca eretele să prindă-n zbor
O pană, când o vede. E o trudă
La fel de grea ca una de-nţelept;
De-i trează, nebunia sade sus,
Dar cei deştepţi, când se prostesc, s-au dus.

(Intră sir Toby şi sir Andrew Aguecheek.)

SIR TOBY

Bună ziua, tinere.

VIOLA

Bună să-ţi fie inima, domnule.

SIR ANDREW

(cu o reverenţă)

Dieu vous garde, monsieur.[48]

VIOLA

(făcând şi ea o reverenţă)

Et vous aussi; votre serviteur.[49]

SIR ANDREW

Mersi, asemenea.

SIR TOBY

Doreşti să intri? Nepoata mea doreşte. Aşa că, dacă ai treabă cu dânsa, pofteşte.

VIOLA

La dânsa am şi venit, domnule. Vreau să spun că dânsa e ţinta călătoriei mele.

SIR TOBY

Atunci, domnule, ia-ţi picioarele la spinare şi-ncearcă-le la drum.

VIOLA

Cu voia dumneavoastră, am să-ncerc mai întâi să pricep ce vreţi să spuneţi.

SIR TOBY

Încearcă să pricepi că eşti poftit înăuntru.

VIOLA

Ţi-aş răspunde eu din mers. Dar văd că suntem întâmpinaţi de gazdă. *(Intră Olivia şi Maria.)* Desăvârşită doamnă, cerul să plouă cu miresme asupra măriei-voastre.

SIR ANDREW

Tânărul ăsta e un curtezan nemaipomenit, auzi: „să plouă cu miresme”. E tare!

VIOLA

Stăpânul meu, doamnă, n-are glas decât pentru urechile voastre, dacă binevoiesc a fi ospitaliere şi condescendente.

SIR ANDREW

„Miresme, ospitaliere, condescendente”, trei cuvinte pe care trebuie să le ţin minte. Joacă tare!

OLIVIA

Să se închidă porţile grădinii şi lăsaţi-mă singură, să dau audienţa. *(Ies sir Toby, sir Andrew şi Maria.)* Dă-mi mâna, dacă vrei.

VIOLA

Cu tot plecatul meu respect, stăpână!

OLIVIA

Şi cum te cheamă?

VIOLA

Mă numesc Cezario,
Frumoasa mea prinţesă, sluga voastră.

OLIVIA

E trist când linguşirile de rând
Iau locul complimentelor alese.
Ştiu că slujeşti la ducele Orsino…

VIOLA

Cum el e sluga ta, la fel sunt eu;
A slugii voastre slugă-i sluga voastră.

OLIVIA

Cât despre el, nu-mi pasă. Gândul lui
Aş vrea pe mine-n tihnă să mă lase.

VIOLA

Vin, doamnă, să pledez pentru-acel gând.

OLIVIA

Nu-mi pomeni de el, te rog; dar dacă
Ai vrea să-mi faci vreo altă rugăminte,
Te-aş asculta ca pe-un trimis din cer.

VIOLA

Iubită doamnă…

OLIVIA

O clipă, ai răbdare. Ţi-am trimis,
Îndată după ce ne-ai fermecat
Cu vizita trecută, un inel:
Rău m-am purtat, mă tem, cu mine însămi,
Cu dumneata şi slujitorul meu.
Vreo bănuială, poate, nedorită
Voi fi trezit în dumneata, uzând
De mijlocul acesta să te fac
Să iei ce nu-ţi aparţinea. Te rog
Să nu-mi pui cinstea la-ndoială. Spune-mi
Că n-ai avut cruzimea să gândeşti
Vreun lucru rău de mine. Ai înţeles
Destul din cât ţi-am dat a înţelege,
E-atât de străveziu veşmântul care
Învăluie o inimă sărmană.
Acum, te-ascult.

VIOLA

Îmi pare rău de tine.

OLIVIA

Întâiul pas către iubire-i mila.

VIOLA

De fel. E-un lucru bine cunoscut:
Chiar de duşmani ni-i milă uneori.

OLIVIA

Atunci, e timpul să zâmbesc din nou.
O, lume! Cât de dârji pot fi săracii!
Dar dacă pradă-i scris să cad, mai bine
Să mă sfâşie leul decât lupul!

(Un orologiu bate.)

Mă ceartă pentru timpul irosit.
Nu-ţi fie teamă, tinere, nu vreau
Să te iubesc. La vremea ta, soţia
Ce ţi-i sortită-ntreg te va culege.
Şi-acum, spre-apus te du.

VIOLA

Prea bine, doamnă,
Cârma la vest![50] Reverse ceru-asupră-ţi,
Maria-ta, har sfânt şi voie bună!
Şi pentru bunul meu stăpân nimica?

OLIVIA

Stai!
Te rog să-mi spui doar, ce crezi despre mine.

VIOLA

Tu crezi a fi ce-ntr-adevăr nu eşti.

OLIVIA

Acelaşi lucru cred şi eu de tine.

VIOLA

Şi ai dreptate: nu-s ce par a fi.

OLIVIA

Aş vrea să fii ce-aş fi dorit să fii.

VIOLA

Crezi, doamnă, c-ar fi fost să fie bine?
Era o glumă demnă de-un nebun.

OLIVIA

O! cât de bine-ţi sade semeţia
Şi nepăsarea, buzele-ţi când tremur'!
Un ucigaş nu se dă prins mai iute
Decât acela ce iubeşte-n taină,

Căci noaptea lui e ca lumina zilei.
Cezario, pe floarea primăverii,
Pe-a mea neprihănire, mai presus
Decât mândria mea şi judecata,
Mi-eşti negrăit de drag. Şi tu greşeşti
Dacă iubirea mea trezeşte-n tine
Dispreţ, când singură se dăruieşte.
Iubirea cucerită-i mai prejos
De cea adusă celui drag prinos.

VIOLA

Pe tot ce-n mine e curat şi drept,
Îţi jur că inima ce-mi bate-n piept
Nici o femeie nu va stăpâni-o
Afar' de mine. Doamna mea, adio.
Iar pe stăpân să nu fii supărată,
Că n-am să te mai tulbur niciodată.

OLIVIA

Mai vino, totuşi, poate izbuteşti
Ce nu ţi-i drag acuma să-ndrăgeşti!

(Ies.)

SCENA 2

O încăpere în casa Oliviei.
Intră sir Toby Belch, sir Andrew Aguecheek şi Fabian.

SIR ANDREW

Nu şi nu, pe cinstea mea. Nu mai rămân aici nicio minută.

SIR TOBY

Motivul, spune-mi motivul, otravă dulce.

FABIAN

Trebuie să motivaţi, sir Andrew, neapărat.

SIR ANDREW

Am văzut-o pe nepoţica dumitale, cum te văd şi cum mă vezi, făcând cu servitorul contelui atâtea graţii câte n-a făcut cu mine de când sunt pe lume. I-am observat din grădină.

SIR TOBY

Dar ea te-a observat pe tine, prietene dragă? Ia spune!

SIR ANDREW

Ei, ba bine că nu, cum te văd şi cum mă vezi.

FABIAN

E clar, a făcut-o dinadins, ca să-ţi arate cât de mult te iubeşte.

SIR ANDREW

Pe dracu! Crezi că sunt chiar atât de bou?

FABIAN

De fel. Şi ţi-o voi argumenta după toate regulile judecăţii.

SIR TOBY

Şi află că judecători erau pe lume încă înainte ca tata Noe să inventeze marinăria.

FABIAN

I-a făcut ochi dulci junelui de faţă cu dumneata, numai ca să te scoată din minţi, ca să trezească în dumneata toate calităţile adormite, să-ţi toarne foc în inimă şi să-ţi pună ficatul pe grătar.[51] Trebuia să o interpelezi cu o glumă bună, iar cu altă vorbă de duh să-i iei piuitul tinerelului. Iată ce aştepta dânsa de la domnia-ta, şi nu ai satisfăcut-o. Ai lăsat să-ţi scape această dublă ocazie fericită, şi la ora actuală navighezi spre polul îngheţat[52] al simpatiei stimatei doamne, unde vei rămâne suspendat, ca ţurţurii din barba olandezilor, dacă nu cumva vei reuşi totuşi să-ţi răscumperi greşeala prin vreo acţiune eroică sau politică valoroasă.

SIR ANDREW

Prefer una eroică, fiindcă eu, unul, nu fac politică.[53] Am tot atâta poftă să fac politică, să ştiţi, câtă am să fiu brownist.

SIR TOBY

Atunci steaua valorii tale să fie eroică. Provoacă-l pe junele paj la o luptă-n doi. Fă-l harcea-parcea-n cinci locuri diferite. Nepoată-mea are să afle negreşit. Te asigur că nu-i pe lume mai bun mijlocitor între un bărbat şi o femeie decât zăngănitul curajoasei lui spade.

FABIAN

E singurul mijloc, sir Andrew!

SIR ANDREW

Care din voi e dispus să-i transmită provocarea mea imberbului?

SIR TOBY

Scrie-o cu o mână marţială. Să fii scurt şi îndesat. Nu interesează dacă eşti spiritual, principalul e să te arăţi cât mai original şi mai elocvent. Îngăduie-ţi toate licenţele poetice. Zi-i „mă” de cel puţin trei ori, asta are să-l pună pe gânduri. Fă-l ca pe o albie de porci şi scrie-i câte poate răbda o hârtie mai lungă şi mai lată decât toate cearceafurile din Anglia cusute cap la cap. Înmoaie-ţi numai în venin pana şi nu te uita că e de gâscă.

SIR ANDREW

Mă duc, dar unde vă găsesc?

SIR TOBY

Te găsim noi pe tine.

(Iese sir Andrew.)

FABIAN

Cum îi cânţi, aşa joacă, sir Toby. Ţi-e tare scump, nu-i aşa?

SIR TOBY

Eu îi sunt lui tare scump, băiete. L-am costat numai până acum peste două mii de lire.

FABIAN

Ce facem cu scrisoarea lui autografă? Cred că n-ai de gând s-o duci la destinaţie.

SIR TOBY

Te rog să ai toată încrederea că o duc. Ba ceva mai mult. Nu voi pierde prilejul să-l zădărăsc pe tinerel, ca să-i răspundă la fel. Numai că, nici legaţi şi traşi cu zece perechi de boi, n-avem să-i putem târî să dea faţă unul

cu altul la locul de-ntâlnire. Fiindcă Andrew ăsta, dacă-i spinteci inimioara şi reuşeşti să storci din ea măcar atâta sânge cât să năclăieşti lăbuţa unui purice costeliv, eu mă angajez să-i înghit restul anatomiei, cu pălărie cu tot.

FABIAN

Nici pajul, după mutră, nu se arată prea fioros.

SIR TOBY

Ia uite că vine puicuţa noastră.

(Intră Maria.)

MARIA

Dacă vă ţin curelele să nu crăpaţi de râs, luaţi-vă după mine, să vedeţi panoramă. Malvolio al vostru a intrat în ceasul morţii şi moare ca un păgân necredincios, fiindcă nici un creştin în toate minţile n-ar umbla cum umblă el, cu ciorapii lui galbeni.

SIR TOBY

Si-a încrucişat şi jartierele?

MARIA

Da, şi e urât şi ţeapăn ca ăia care duc copiii duminica la biserică şi-i păzesc să nu mişte-n front. L-am urmărit, ca un hoţ de codru. Ştiţi ce face? Execută întocmai câte i-am înşirat în scrisoare. Zâmbeşte tot timpul, încât îşi ţine mutra încreţită ca o hartă a lumii[54]. Nu mai seamănă cu nimic. De-abia mă ţin să nu-i dau cu ceva-n cap ca la altă dihanie. Orice i-ar spune sau i-ar face stăpâna, el n-ar slăbi-o din zâmbre, închipuindu-şi că doamna îi face avansuri!

SIR TOBY

Haidem, du-ne, du-ne iute să-l vedem!

(Ies.)

SCENA 3

O stradă.
Intră Sebastian şi Antonio.

SEBASTIAN
Eu n-aş fi vrut, dar fiindcă socoteşti
Această osteneală drept plăcere
Nu te mai dojenesc.

ANTONIO
Ei, n-am putut să stau pe loc, şi pace.
Neastâmpărul m-a-mpuns cu mii de suliţi.
Nu dorul să te văd — deşi doar dorul
Pe om l-îndeamnă la mai lungă cale —
Ci grija c-ai putea să păţi ceva;
Ştiam că eşti străin prin aste locuri,
Ades neprimitoare şi barbare
Când n-ai nici călăuză, nici prieteni.
Aşadar, dorul împletit cu teama
Stârnitu-m-au în căutarea ta.

SEBASTIAN
O, bunule Antonio, alt răspuns
Nu am a-ţi da decât să-ţi mulţumesc
Şi iar să-ţi mulţumesc: o faptă bună
Ades o răsplătim cu banul calp
Al mulţumirii. Însă, de-aş putea,
Aşa cum vreau, ţi-aş răsplăti din plin.
Acum ce facem? Colindăm oraşul?

ANTONIO
Lăsăm pe mâine, -ntâi să-ţi cauţi gazdă.

SEBASTIAN

Nu-s obosit, şi noaptea e departe:
Să ne-ncântăm privirea, vizitând
Minunile ce fac acest oraş
Atâta de vestit.

ANTONIO

Îţi cer iertare;
Pe-aceste străzi mă pasc primejdii multe:
Căci într-o luptă dată-n largul mării
Cu trei galere-a' lui Orsino, am fost
Leu-paraleu; şi de mă prind pe-aicea
Mă pun să dau îndată socoteală.

SEBASTIAN

Te pomeneşti că i-ai ucis mulţi oameni!?

ANTONIO

N-a fost atât de sângeroasă lupta,
Deşi putea să fie şi mai rău.
Mi-era uşor să potolesc pricina
Dând prada înapoi — cum au făcut
Mai toţi ai noştri, ca să nu-ntrerupă
Negoţu-ntre cetăţi. Dar eu n-am vrut.
Aşa că vezi, să nu le pic în gheară,
C-am să plătesc cu vârf şi îndesat.

SEBASTIAN

Atunci, să nu te-arăţi în văzul lumii.

ANTONIO

Te cred şi eu. Acum, ia punga asta.
În mahalaua dinspre miazăzi
E hanul „Elefant”[55]. Acolo tragem.
Mă duc să mă-ngrijesc de prânzul nostru,
Iar tu omoară-ţi timpul colindând
Şi-mbogăţindu-ţi mintea prin oraş.

SEBASTIAN
Dar pentru ce-mi dai punga?

ANTONIO
Să-ţi cumperi vreun nimic ce te îmbie.
Socot că banii tăi sunt număraţi
Şi nu-ţi dă mâna să-i arunci pe fleacuri.

SEBASTIAN
’Ţi-oi fi străjerul pungii timp de-o oră.

ANTONIO
Ne întâlnim la „Elefant”.

SEBASTIAN
Voi fi acolo negreşit.
(Ies.)

SCENA 4

În grădina Oliviei.
Intră Olivia şi Maria.

OLIVIA

Trimis-am după el; a spus că vine;
Cum să-l primesc? Cu ce să-l dăruiesc?
Mai lesne pot fi cumpăraţi cei tineri
Decât ţi-ar da când ceri, ori să-mprumute.
Vorbesc prea tare. Unde e Malvolio?
E-un om politicos şi trist. Ca slugă
Se potriveşte bine stării mele.
Unde-i Malvolio?

MARIA

Soseşte-ndată, doamnă; dar vine într-un chip foarte ciudat. Mă tem că-i cam apucat, doamnă.

OLIVIA

Dar ce-i cu dânsul; are fierbinţeală?

MARIA

Mărită doamnă, nu; dar tot zâmbeşte aşa, ca pe lumea ailaltă. Ar fi poate mai bine dacă aţi avea o strajă lângă domnia-voastră, când vine, pentru că nu-i în doaga lui.

OLIVIA

Du-te şi adu-l.

(Iese Maria.)

Mai teafără nu-s nici eu; e totuna
De-i nebunia veselă sau tristă.

(Reintră Maria cu Malvolio.)

Ce noutăţi, Malvolio?

MALVOLIO

Dulce doamnă, ho, ho.

OLIVIA

Îţi vine-a râde?
Eu te-am chemat fiindcă-s necăjită.

MALVOLIO

Necăjită, doamnă! *Eu* ar trebui să nu fiu în apele mele, cu jartierele acestea care mi-au tăiat circulaţia sângelui, afurisitele. Dar nu face nimic. De dragul unor anumiţi ochişori, sunt dispus la orice sacrificiu... Vorba sonetului: „Dacă place, n-are-a face”[56]...

OLIVIA

Cum? Ce-i cu tine, omule, ce ai?

MALVOLIO

Am avut gânduri negre, dar de când port ciorapi galbeni văd totul în roz. Dorinţele sale sunt porunci pentru adresantul cunoscut. Cine nu recunoaşte dulcea sa caligrafie rondă[57]?

OLIVIA

Malvolio, du-te-ndată şi te culcă.

MALVOLIO

Întâi tu, iubito, şi eu după tine.

OLIVIA

Doamne, apără-l! Şi ce rânjeşti aşa şi faci mereu bezele?

MARIA

Ce ţi-e, Malvolio?

MALVOLIO

Vrei un răspuns? De ce nu? Privighetorile răspund şi croncănitoarelor.

MARIA

Cum îndrăzneşti să te înfăţişezi în halul ăsta dinaintea înălţimii-sale?

MALVOLIO

„A mea înălţime să nu te sperie”, aşa şade scris acolo.

OLIVIA

Ce vrei să spui cu asta, Malvolio?

MALVOLIO

„Unii se nasc mari”…

OLIVIA

Cum?

MALVOLIO

„Alţii dobândesc mărirea.”

OLIVIA

Ce-ţi vine?

MALVOLIO

„Altora le atârnă deasupra capului”…

OLIVIA

Cerule, adună-i minţile!

MALVOLIO

„Adu-ţi aminte cine-ţi lăuda frumoşii tăi ciorapi galbeni.”

OLIVIA

Frumoşii tăi ciorapi galbeni?

MALVOLIO

„Şi te dorea împintenat cu jartiere încrucişate.”

OLIVIA

Încrucişate?

MALVOLIO

„Dacă vrei, eşti un om făcut!”

OLIVIA

Un om făcut, eu?

MALVOLIO

„Dacă nu, te voi socoti mai departe un slugoi.”

OLIVIA

Asta-i curată nebunie de miez de vară[58].

(Intră un slujitor.)

SLUJITORUL

Doamnă, tânărul paj al ducelui Orsino s-a înapoiat. N-a fost prea uşor să-l aduc îndărăt. Aşteaptă porunca domniei-voastre.

OLIVIA

Vin numaidecât la el. *(Iese slujitorul.)* Buna mea Maria, aveţi grijă de omul ăsta. Unde-i unchiul Toby? Să nu-l slăbiţi din ochi; mi-aş da jumătate de zestre numai să nu i se căşuneze vreun rău.

(Ies Olivia şi Maria.)

MALVOLIO

Oh, ho! Acum te dai pe lângă mine? Nu altul decât sir Toby trebuia trimis ca să-mi poarte de grijă! Se potriveşte-ntocmai, ca-n scrisoare: îl trimite, dinadins, ca să fiu sever cu el; după cum sade scris acolo: „Fii băţos

cu rudele şi tiran cu slugile; limba ta să nu rostească decât cuvântări solemne. Arată-te sihastru.” Şi, în consecinţă, îmi dă prilejul s-o fac, arătându-mă: cu o figură încruntată, mersul apăsat, vorba solemnă, cum fac stăpânii. Şi aşa mai departe. Am prins-o! Asta e opera lui Jupiter, lui trebuie să-i aduc mulţumiri. Şi când a plecat! Ce-a zis? „Aveţi grijă de omul acesta”. Omul acesta. Nu mai sunt Malvolio, intendentul, sunt omul ei! Toate acestea se leagă foarte bine. De-acum, nici un scrupul, nici un scrupul de scrupul, nici un obstacol, nici o umbră de îndoială!... Nu asta înseamnă? Nu mai există nici o piedică posibilă, care să se interpună între mine şi îndeplinirea dorinţelor mele aprinse! Nu, Jupiter, nu eu, robul tău, sunt autorul acestui miracol, ci tu; pentru care, cu evlavie îţi mulţumesc!

(Reintră Maria, cu sir Toby Belch şi Fabian.)

SIR TOBY

Unde-o fi, nenorocitul, sfinte Sisoe? Trebuie să stăm cu el de vorbă, chiar dacă toate lighioanele iadului s-au grămădit în el să-l ia în veşnică posesiune.

FABIAN

Aici e aici. Cum te mai simţi, domnule? Ţi-e mai bine, omule?

MALVOLIO

Afară! Te concediez! Lasă-mă să mă bucur de sihăstria mea. Afară!

MARIA

E apucat, nu v-am spus eu? Asta-i dracul din el care vorbeşte aşa. Sir Toby, stăpâna mi-a spus că te roagă să nu-l scapi din ochi.

MALVOLIO

Ah, ha! Aşa a spus ea?

SIR TOBY

Tăcere, linişte, trebuie să-l luăm cu duhul blândeţii... Ce mai faci tu, Malvolică dragă, ce-ai păţit? Ţine piept, bărbăteşte, lighioanei, omule; nu te lăsa răpus de cel viclean, care e cel mai mare duşman al omenirii.

MALVOLIO

Dumneata îţi dai seama ce-ai spus?

MARIA

Ai auzit? Cum îl vorbeşti de rău pe dracul din el, se burzuluieşte. Doamne, de nu l-o fi deocheat careva!

FABIAN

Trebuie să-i ducem urina la o moaşă!

MARIA

Negreşit, mâine dimineaţă. Dacă mai ţine până atunci şi nu-şi lasă potcoavele. Doamna zicea să facem orice, numai să-i scape odorul.

MALVOLIO

Cum zici că a zis?

MARIA

Iartă-l, Doamne!

SIR TOBY

Linişteşte-te şi lasă-l, frate, în pace, nu vezi că mai rău îi faci? Să vorbim cu el mai pe ocolite. Între patru ochi.

FABIAN

Cu binişorul, ăsta-i singurul mijloc. Tartorul nu iese decât dacă-l iei cu binişorul. Să nu-l zbiceşti!

SIR TOBY

Biniişor, cocoşelule! Cum îţi mai merge, puiule?

MALVOLIO

Domnule!

SIR TOBY

Na la tata, băieţel. Zău, flăcăule! Nu face, om serios ce te afli, să te joci în bumbi cu Aghiuţă! Lasă-l în plata dracului pe tuciuriul ăla.

MARIA

Pune-l să spună repede o rugăciune, dragă sir Toby, să spună toate rugăciunile pe care le ştie.

MALVOLIO

Tu vorbeşti de rugăciuni, păcătoaso?

MARIA

Hotărât lucru: nici nu vrea să ştie de religie.

MALVOLIO

La spânzurătoare cu voi toţi, creaturi nevrednice: eu nu-s de-o fiinţă cu voi. Şi-avem să mai discutăm noi în curând!

(Iese.)

SIR TOBY

E de pe altă lume!

FABIAN

Dacă mi-ar arăta la teatru o comedie ca asta, aş zice că-i o minciună gogonată.

SIR TOBY

Farsa asta l-a pus în cofă; s-a îmbolnăvit de el însuşi şi asta-i fără leac.

MARIA

Nu trebuie slăbit nici o clipă, ca să nu se trezească.

FABIAN

Să nu-l lăsăm până nu se scrânteşte definitiv.

MARIA

Atunci o să răsufle uşurată toată casa.

SIR TOBY

Veniţi să-l legăm cobză şi să-l închidem în şopron. Nepoată-mea e încredinţată că a înnebunit. Aşa că putem să-l închidem şi să-l ţinem la beci, după pofta inimii, până şi-o cere iertare, iar noi, după ce ne-om sătura de râs, vom fi mizericordioşi şi-l vom graţia. Atunci vom alcătui un tribunal, iar pe tine te vom pune să depui mărturie, încoronată ca doctor de nebuni. Dar ce-mi văd ochii?

(Intră sir Andrew Aguecheek.)

FABIAN

Încă o distracţie pentru luna mai.[59]

SIR ANDREW

Iacă provocarea. Citiţi-o. Vă garantez că are destul oţet şi piper.

FABIAN

E aşa de picantă?

SIR ANDREW

Este, o spun sus şi tare. Citiţi.

SIR TOBY

Dă-o-ncoace. *(Citeşte.)* „Tinere, oricine-ai fi, află că eşti nul şi neavenit.”

FABIAN

Bine adus şi eroic.

SIR TOBY

„Nu te mira şi nu te admira în sinea ta de ce te poreclesc aşa, pentru că tot n-am să expun vreun motiv sau cauză.”

FABIAN

E bună; asta le pune la adăpost de vânturile legii.

SIR TOBY

„Vii pe la doamna Olivia şi ea te alintă sub ochii mei: dar eşti un mincinos până-n fundul gâtlejului; fiindcă nu pe chestia asta te provoc.”

FABIAN

Scurt şi atât de cuprinzător, încât nu-i mai rămâne nimic de înţeles.

SIR TOBY

„Îţi voi aţine calea la întors acasă şi dacă vei avea norocul ăla să mă omori”…

FABIAN

Straşnic.

SIR TOBY

„Ai să mă omori, ca un caraghios şi ca un prost-crescut ce eşti.”

FABIAN

Si asta te pune la adăpost de fulgerele legii. Bravo!

SIR TOBY

„Adio, şi Dumnezeu să aibă milă de unul din sufletele noastre! S-ar putea să aibă milă de-al meu, dar eu nădăj-

duiesc că nu. Deci ia seama! Prietenul tău, dacă ai să ştii să te porţi cu el, sau duşmanul tău de moarte, Andrew Aguecheek.” Dacă scrisoarea asta nu-l calcă pe bătături înseamnă că n-are. Am să i-o dau la prima ocazie.

MARIA

Ocazia se şi prezintă; adresantul era adineauri în conversaţie cu doamna şi tocmai se gătea de plecare.

SIR TOBY

Du-te, sir Andrew; pândeşte-mi-l la colţul grădinii ca un portărel; şi cum dai cu ochii de el, trage sabia, şi, după ce tragi sabia, înjură-l de toate alea, căci de multe ori o înjurătură zdravănă, azvârlită ţanţoş, cu un glas tunător, e mai convingătoare de vitejia unui bătăuş decât multe fapte de arme. Înainte!

SIR ANDREW

Dacă-i numai pe înjurături, las’ pe mine.

(Iese.)

SIR TOBY

Nu, scrisoarea nu i-o dau; fiindcă purtarea tânărului mă îndeamnă să cred că nu-i nici prost, nici prost crescut; şi felul în care face pe mijlocitorul între conte şi nepoată-mea e o dovadă foarte grăitoare; de aceea scrisoarea asta tâmpită n-are să-l sperie; are să-şi dea seama că vine de la un găgăuţă; eu însă am să-i transmit provocarea pe cale bucală. Da, domnule. Am să i-l descriu pe Aguecheek în culori de o înspăimântătoare vitejie şi am să-l conving pe tinerel — pare de-altminteri lesne de convins — că este cel mai furios, mai imbatabil şi mai sângeros dintre spadasinii secolului. În aceleaşi culori i-l voi zugrăvi pe tânăr lui Aguecheek, astfel încât, când vor da faţă, împietriţi de frică, se vor bate numai din priviri ca balaurii.

FABIAN

Uite-l că vine cu nepoata dumitale: să dispărem până îşi iau rămas bun şi ia-te după el când pleacă.

SIR TOBY

Foarte bine, până atunci am să rumeg în minte nişte ameninţări cât mai îngrozitoare, ca să i le transmit.

(Ies sir Toby, Fabian şi Maria. Reintră Olivia şi Viola.)

OLIVIA

Prea mult îmbiu o inimă de piatră
Şi cinstea prea uşor mi-am dat-o-n vânt.
Ceva în mine sună a dojana,
Greşeala însă, îndărătnicită,
Puţin se sinchiseşte.

VIOLA

O patimă la fel de nemblânzită
Îmi mistuie stăpânul.

OLIVIA

Primeşte-acest medalion; în el
E chipul meu. El n-are glas să ceară.
Şi, rogu-te, mai vino iarăşi mâine…
Ah, ce-ai putea să-mi ceri, fiinţa mea,
Cât timp rămâne castă, să nu-ţi dea?

VIOLA

Nimic, decât, pentru stăpân, iubirea.

OLIVIA

Tu crezi că mi-ar îngădui onoarea
Să-i dau din darul ţie dăruit?

VIOLA

Eu ţi-l restitui.

OLIVIA

Mâine! Ai plecat?
Tu sufletul mi-l duci la greu păcat.

(Iese. Reintră sir Toby Belch şi Fabian.)

SIR TOBY

Domnul meu, Dumnezeu să te aibă-n pază.

VIOLA

Şi pe domnia-ta.

SIR TOBY

Apără-te cum poţi, că e lată rău. Nu ştiu cu ce i-ai greşit adversarului tău, dar află că te pândeşte la colţul grădinii, setos de sânge ca un vânător furios şi pus pe răzbunare. Scoate-ţi sabia şi fii în gardă, pentru că asaltul lui va fi prompt şi mortal.

VIOLA

Vă înşelaţi, domnule. Vă asigur că n-am nici un fel de adversar şi-mi amintesc cum nu se poate mai limpede că n-am ofensat pe nimeni.

SIR TOBY

Ai să te convingi de viceversa, tinere, n-avea nici o grijă. Dacă ţii, cât de cât, la existenţa dumitale terestră, pune-te-n gardă, pentru că adversarul dumitale posedă totodată tinereţea, măiestria şi furoarea unui campion.

VIOLA

Binevoiţi a-mi spune cine este.

SIR TOBY

Un cavaler a cărui sabie şi reputaţie n-au fost încă puse la încercare[60], dar care în particular este un diavol, nu alta. Până acum a şi despărţit trei suflete de trupurile lor, şi când se bate, mânia lui e atât de nepotolită, încât

nu se mai opreşte până-n buza mormântului! Ce-o fi o fi, aceasta îi este deviza: ce-am avut şi ce-am pierdut.

VIOLA

Nu-mi rămâne decât să mă întorc în casă şi să o întreb pe doamna ce atitudine trebuie să iau. Eu nu sunt bătăuş de felul meu. Am auzit că există unele persoane care caută ceartă cu lumânarea, numai ca să arate cât de viteji sunt. De bună seamă că e vorba de un om de soiul ăsta.

SIR TOBY

Nu, stimabile; indignarea lui provine dintr-o ofensă cât se poate de competentă. Pregăteşte-te, prin urmare, să-i satisfaci dorinţa. Nu te vei întoarce în casă decât numai poate dacă ţii să răspunzi faţă de mine ceea ce vei avea cu siguranţă de răspuns celuilalt. Deci, ori iei sabia goală-n mână, căci eşti silit să te baţi, ori renunţi să mai porţi frigarea de brâu.

VIOLA

Ciudate maniere! Vă implor să aveţi bunătatea de a-l întreba pe acel cavaler cu ce l-am ofensat. Nu poate fi decât o eroare cu totul neintenţionată.

SIR TOBY

Consimt. Senior Fabian, stai lângă acest domn până la întoarcerea mea.

(Iese.)

VIOLA

Vă rog, domnule, puteţi să mă lămuriţi despre ce e vorba?

FABIAN

Ce ştiu e că acel cavaler e foc împotriva dumitale şi că-i decis să meargă până-n pânzele albe. Alte amănunte nu cunosc.

VIOLA

Mai am o rugăminte. Ce fel de om e?

FABIAN

După cum arată, nu cine ştie ce; dar când îl pui la probă să vezi ce poate, este, domnule, adversarul cel mai abil şi mai setos de sânge din toată Iliria. E fatal. Vrei să-i ieşi în întâmpinare? Aş încerca poate să vă împac.

VIOLA

V-aş fi recunoscător pe viaţă; eu, ca să spun drept, mă simt mai bine în tovărăşia feţelor bisericeşti decât a cavalerilor duelgii; puţin îmi pasă de ce-ar spune lumea în privinţa asta.

(Ies.)

SCENA 5

O stradă lângă grădina Oliviei.
Intră sir Toby şi sir Andrew

SIR TOBY

Nu pricepi, omule, că e dracul împieliţat? De când sunt n-am mai pomenit un zgripţuroi mai fioros. Am avut un schimb de pase cu el, cu sabia-n teacă, bineînţeles, şi află că mi-a făcut o figură care putea să-mi fie fatală, absolut imparabilă. Dă replica cu o siguranţă, de parcă iese la promenadă, aşa de uşor calcă. Se spune că a fost maestrul de arme al şahului Persiei. Vrea să te trimită să sorbi din râul de sub pământ.[61]

SIR ANDREW

Mânca-l-ar bubatul; nu mă bag cu el.

SIR TOBY

Bine, bine, dar vorba e cum să-l mai împaci, că Fabian de-abia-l mai poate ţine.

SIR ANDREW

Trăzni-l-ar ciuma; dacă ştiam că e pus pe vitejii şi că sare pârleazul să se dea la om, mort-copt să-l fi văzut şi tot nu-i trimiteam provocarea aceea. Poate că vrea s-o lăsăm baltă, dacă-i fac cadou calul meu, pe Roibul!…

SIR TOBY

Am să-ncerc să-i propun asta. Stai aici şi ţin’te bine. Să sperăm că n-are să iasă cu moarte de om. *(Aparte.)* Bobocule, cum te-am călărit pe matale, aşa am să-ţi călăresc şi roibul. *(Reintră Fabian şi Viola. Către Fabian.)* Îmi dă calul dacă potolesc cearta. I-am spus că flăcăul e dracul cu chip de om.

FABIAN

O tot atât de groaznică părere are şi tânărul despre celălalt. Abia mai suflă şi-i galben ca ceara, de parcă e să-l calce ursul.

SIR TOBY

Nu-i chip, domnule. Vrea să se bată şi pace; zice că a jurat şi că se ţine de jurământ. Dar s-a gândit oleacă la cauza certei şi a căzut de acord că nu-i mare lucru. Deci trage sabia, ca să-i dai concursul să nu-şi calce jurământul. Susţine că nu te va răni de moarte. Hai, fii bărbat!

VIOLA

(aparte)

Doamne, apără! Puţin lipseşte să le spun ce-mi lipseşte ca să fiu bărbat.

FABIAN

Dacă-l vezi furios, bate-n retragere.

SIR TOBY

Vino, sir Andrew, nu-i chip: tânărul gentilom, pentru salvarea onoarei sale, ţine morţiş să se izbească-n săbii cu dumneata. Legile duelului îl împiedică să mai procedeze altfel; dar mi-a promis, pe cinstea lui de militar, că nu te va răni de fel. Hai, în gardă!

SIR ANDREW

Să dea Dumnezeu să nu uite ce a promis. (Trage sabia.)

VIOLA

Vă asigur că e împotriva voinţei mele.

(Trage sabia. Intră Antonio.)

ANTONIO

Jos spada. Dacă tânărul cumva
Ţi-aduse vreo ofensă, o iau asupră-mi,
Iar dacă tu l-ai ofensat, în gardă!

(Trage sabia.)

SIR TOBY

Hei, matale! Ce te bagi? Cine eşti?

ANTONIO

Un ins decis a face pentr-un prieten
Mai mult decât l-ai auzit spunând.

SIR TOBY

Dacă eşti aşa de băgăreţ, ia bagă-te şi-n asta.

(Trage sabia.)

FABIAN

Opreşte, sir Toby. Vin gărzile.

SIR TOBY

Mă-ntorc eu la dumneata, îndată!

VIOLA

(lui sir Andrew)

Te rog, domnule, pune-ţi sabia în teacă dacă nu te superi.

SIR ANDREW

Vă rog, cu multă plăcere; şi, în ce priveşte cadoul, eu nu-mi iau vorba îndărăt. Să vezi ce uşor merge şi ce bine are să-ţi şadă pe el.

(Intră doi ofiţeri.)

PRIMUL OFIŢER

Acesta-i individul, fă-ţi datoria.

AL DOILEA OFIŢER

Antonio, te arestez, ca urmare a plângerii depuse de ducele Orsino.

ANTONIO

Vă înşelaţi, domnilor.

PRIMUL OFIŢER

Nu, domnule, deloc. Te recunosc,
Deşi nu porţi basmaua de pirat.
Hai, ridicaţi-l. Ştie că-l ştiu bine.

ANTONIO

Trebui’ să mă supun
(Violei.)
Şi mi se trage
Din umbletul prin târg să te găsesc.
Scăpare nu-i, şi trebui’ să dau seamă.
Ce mai poţi face pentru mine-acum
E punga să mi-o dai, că-s la strâmtoare.
Mai rău îmi pare că te las stingher
Şi neajutorat decât de mine.
Pari uluit; curaj!

AL DOILEA OFIŢER

Ei, gata, haidem!

ANTONIO

Sunt, vezi, silit să-ţi cer din banii-aceia.

VIOLA

Bani, domnule?
Pentru bunăvoinţa arătată
Şi pentru că vă văd în greu impas,
Sunt gata, din puţinul meu avut,
Să vă-mprumut o parte. Prea sărman
Va fi obolul meu: din punga asta

Poftiţi o jumătate.

ANTONIO

Mă renegi?
Aşa se răsplăteşte bunătatea-mi?
Recunoştinţă-i asta? Să nu-mi pui
Mai mult nenorocirea la-ncercare,
Căci n-aş vrea, scos din minţi, să-mi pară rău
De câte le-am făcut de dragul tău.

VIOLA

Dar nu-mi aduc aminte. Nu te ştiu
Nici după glas, nici după-nfăţişare.
Urăsc mai tare nerecunoştinţa
Decât minciuna, pâra şi beţia,
Sau orice alt păcat a cărui fiere
Se-ncuibă-n sângele firav.

ANTONIO

O, ceruri!

AL DOILEA OFIŢER

Ei, hai, te rog, să mergem.

ANTONIO

Doar o clipă.
Pe tânărul acest, aci de faţă,
L-am smuls cu mâna mea din gheara morţii.
L-am încălzit cu dragoste de frate.
Icoanei lui, care-mi părea atunci
Oglindă a virtuţii, mă-nchinam.

PRIMUL OFIŢER

Şi ce ne pasă nouă? Timpul trece…

ANTONIO

Dar vai, ce idol calp s-a dovedit!

Sebastian, ţi-ai murdărit obrazul.
Pe lume nu-i sluţenie mai slută
Decât a sufletului, iar cel rău
E cel mai hâd. Virtutea-i frumuseţe,
Dar sufletul ascuns sub mândru chip
E ca licoarea morţii dintr-un şip.

PRIMUL OFIŢER

Omul ăsta Vorbeşte aiurea. Luaţi-l pe sus!

ANTONIO

Duceţi-mă.

(Ofiţerii ies cu Antonio.)

VIOLA

Atâta patimă în vorbe-a pus,
Încât părea pătruns de tot ce-a spus.
O, visule, mi te-mplineşte bine:
Drag frăţior, de m-ar fi luat drept tine!

SIR TOBY

Fă-te-ncoace, cavalere; Fabian, vino şi tu-ncoace; hai să vă fac o parolă pe-nghesuite...

VIOLA

A spus: Sebastian! Pe frăţior
Doar în oglinzi îl văd, de câte ori
Mă uit la chipul meu; acum, ca el.
Podoabe, straie, port şi eu la fel.
Căci îl imit în toate. De trăieşte,
Atunci şi valul cel sărat iubeşte,
Şi nu e drept că marea e nebună,
Că bunătate-i până şi-n furtună.

(Iese.)

SIR TOBY

O scârnăvie; mai poltron ca un iepure; se vede câte parale face, după cum si-a părăsit prietenul, la nevoie, prefăcându-se că nu ştie cine e. Întreabă-l şi pe Fabian, să-ţi spună cât de fricos este.

FABIAN

E atât de fricos şi de laş, că si-a făcut din frică chip cioplit şi se-nchină la ea.

SIR ANDREW

Mă iau după el şi-l rup în bătaie.

SIR TOBY

Du-te, dar să dai numai cu pumnul, pe sabie să nu pui mâna.

SIR ANDREW

Eu? Dacă nu i-oi trage…

(Iese.)

FABIAN

Haidem să vedem ce iese din asta!

SIR TOBY

Pun rămăşag pe ce vrei că nu iese nimici.

(Ies.)

ACTUL IV

SCENA 1

O stradă dinaintea casei Oliviei.
Intră Sebastian şi Bufonul.

BUFONUL

Şi vrei să mă convingi că eu n-am fost trimis după dumneata?

SEBASTIAN

Hai, slăbeşte-mă, ţicnitule. Du-te şi lasă-mă-n pace.

BUFONUL

Ei, asta-i bună! Va să zică: nu te cunosc, nu mă cunoşti, nici stăpâna nu m-a trimis să te caut, ca să vorbească cu dumneata; nici nu eşti cumătrul Cezario. Nici nasul ăsta nu-i nasul meu. Nimic din tot ce este nu este.

SEBASTIAN

Te rog, desfă-ţi nebunia în altă parte şi scuteşte-mă. Nu ne cunoaştem.

BUFONUL

Să-mi desfac nebunia! A auzit vorba asta pe la vreo casă mare şi acum o serveşte unui bufon. Să-mi desfac nebunia! Mă tem că-n ageamia asta de lume nu mai încap de nebuni! Te rog acum să te laşi păgubaş de fandoseală şi să nu mă mai înveţi unde să-mi desfac stăpâna. Hotărăşte: faci sau desfaci întâlnirea pe care ţi-a dat-o?

SEBASTIAN

Ascultă, mijlocitor pezevenghi, spală putina! Poftim plata înainte şi şterge-o. Dacă mai întârzii, îţi dau altfel de carboave!

BUFONUL

Pe cinstea mea, îmi place că ai inima largă. Oamenii cu mintea-ntreagă care zvârlă banii pe nebuni investesc la capitolul nemurire.

(Intră sir Andrew.)

SIR ANDREW

Aha, nu ne-am mai întâlnit noi odată, domnule? Ia, na, să te saturi!

(Îl loveşte pe Sebastian.)

SEBASTIAN

Ia, na şi mai poftim, să te saturi şi matale! *(Îl bate pe sir Andrew.)* Ce, toţi sunteţi nebuni pe-aici?

(Intră sir Toby şi Fabian.)

SIR TOBY

Stai, domnule; sau dintr-o lovitură îţi arunc sabia peste casă.

BUFONUL

Mă duc să-i raportez stăpânei; n-aş vrea să fiu în nă-dragii dumitale.

(Iese.)

SIR TOBY

Dumneata, domnule, ia stai!

(Îl ţine pe Sebastian.)

SIR ANDREW

Lasă-l, că-l aranjez eu altfel! Am să-i intentez acţiune, pentru atac personal, dacă mai sunt judecători în Iliria! Cu toate că eu l-am bătut primul, asta nu face nimic.

SEBASTIAN

Dă-mi drumul!

SIR TOBY

Nu, domnule, n-am să-ţi dau. *(Lui sir Andrew.)* Hai, soldăţelul lui tăticu, pune frigarea în teacă. Eşti în formă, se vede de la o poştă, hai.

SEBASTIAN

Ci lasă-mă odată! *(Se smulge şi trage sabia.)* Şi-acum ce pofteşti? Dacă ai chef de scărmăneală, trage sabia.

SIR TOBY

Ce, ce! Aşa, care va să zică! Păi atunci să-ţi tragem vreo uncie, două, din sângele ăsta încins, ca să te potolim. *(Trage sabia.)*

(Intră Olivia.)

OLIVIA

Opreşte, Toby! Opreşte, că răspunzi cu capul.

SIR TOBY

Doamnă!

OLIVIA

Nu te mai saturi? Necioplit ce eşti;
Trăieşti în peşteri, în păduri, se vede,
Cu-asemenea apucături. Să piei!
Nu fi prea supărat, dragă Cezario…
Ieşi, bădărane!
(Ies sir Toby, sir Andrew şi Fabian.)
Dragul meu, te rog,
Cu-nţelepciunea ta, nu cu mânie,

Să judeci grosolana lor purtare,
Şi nu fi supărat! Hai, vino-n casă.
Când îţi voi povesti ce dandanale
A mai făcut poznaşul ăsta, zău că
Vei râde şi de-aceasta. N-ai de ce
Să pleci, hai, vino, nu mă refuza.
Afurisitul! Ce rău m-am speriat,
Că inima-mi din tine-au alungat.

SEBASTIAN

Dar ce-i cu mine? Ce s-a petrecut?
Visez sau poate mintea mi-am pierdut?
Prin apele uitării parcă trec;
Să dorm, în visuri veacul să-mi petrec!

OLIVIA

Hai, vino dară. Ia-te după mine.

SEBASTIAN

Mă iau.

OLIVIA

O, spune-o iarăşi! Vai, ce bine!

(Ies.)

SCENA 2

O încăpere în casa Oliviei.
Intră Maria şi Bufonul. Malvolio e într-o odaie alăturată, întunecoasă.

MARIA

Feste, te rog, pune-ţi giubeaua şi barba asta şi prefă-te că eşti sir Topas, parohul[62]. Grăbeşte-te; până atunci îl chem şi pe sir Toby.

(Iese.)

BUFONUL

Fie, să mă deghizez şi în prelat. Aş vrea să fi fost primul care ascunde sub sutană un măscărici. Nu sunt însă nici destul de burtos ca să-mi cadă bine, nici destul de sfrijit ca să mă ia lumea drept cărturar, dar las' că tot mai bine e să fii om cu haz şi să-ţi poarte toţi de grijă decât să fii om cu vază şi să le porţi grijă la toţi. Intră trupa!

(Intră sir Toby Belch şi Maria.)

SIR TOBY

Domnule părinte, consideră-te blagoslovit.

BUFONUL

Bonos dies[63], sir Toby: precum bătrânul sihastru din Praga[64], care se uita în ceaslov ca mâţa-n calendar, o da pe brazdă pe nepoata regelui Gorboduc[65], spunându-i: „Ce se vede, aia crede", tot astfel eu mă prezint domniei-tale, zicând: „Popă vezi, popă crezi". Ce înseamnă „a fi"… alt decât „a fi"?

SIR TOBY

Atunci, pe el, meştere Topas!

BUFONUL

Pace, tuturor. Şi duhului întemniţat, pace!

SIR TOBY

Se preface, pungaşul, de minune.

MALVOLIO

(dinăuntru)

Care vorbeşte-acolo?

BUFONUL

Sfinţia-sa Topas, parohul, care vine să pogoare tihna asupra duhului neliniştit al lui Malvolio.

MALVOLIO

Părinte Topas, domnule Topas, preasfinte şi bunule Topas, du-te la doamna…

BUFONUL

Îndărăt, Satană! Demon hiperbolic, îndărăt! De ce-l chinuieşti pe omul acesta? Numai de femei îi vorbeşti?

SIR TOBY

Adevăr grăit-ai, părinte.

MALVOLIO

Domnule Topas, n-a fost pe lume om mai batjocorit. Bunule părinte, nu crede că sunt sărit. Ei m-au vârât în această beznă a dracului.

BUFONUL

Piei, amăgitorule Satan! Nu te îngrijora, domnule, eu îl iau cu binişorul pentru că sunt dintre acele persoane educate care se poartă bine şi cu dracul până trec puntea. Zici că în casa ta e întuneric?

MALVOLIO

Ca într-un cazan cu smoală, părinte.

BUFONUL

Cum aşa! Are firide transparente ca gardul de zid, iar ochiurile dinspre nord-sud sunt luminoase ca abanosul; şi te mai plângi că eşti închis în beznă?

MALVOLIO

Nu sunt nebun, părinte Topas. Îţi declar că e o pivniţă foarte obscură.

BUFONUL

Nebune, vorbeşti aiurea: obscur e numai obscurantismul în care zaci cufundat mai rău decât egiptenii în negura Bibliei.[66]

MALVOLIO

Declar că această casă este mai obscură decât obscuritatea oricărui obscurantism şi că e mai rău decât în butoaiele cu păcură din iad şi mai declar că am fost maltratat ca nimeni altul. Sunt tot atât de nebun ca domnia-ta. Poftim, dacă nu mă crezi, pune-mă la probă, pune-mi orice întrebare.

BUFONUL

Care este teoria lui Pitagora despre speţa zburătoarelor?

MALVOLIO

El zice că sufletul bunicilor noastre ar putea eventual sălăşlui într-o pasăre.[67]

BUFONUL

Şi ce părere ai tu despre această părere?

MALVOLIO

Eu am o prea bună părere despre sufletul bunicii, ca să admit această părere.

BUFONUL

Atunci, rămas-bun în obscurantism. Pentru că ori eşti nebun de legat, că-l contrazici pe Pitagora, ori eşti un păgân şi-l admiţi; în orice caz, eşti capabil să mănânci o găinuşă de munte fără să-ţi dai seama că muşti din sufletul bunică-ti. Adio, canibalule!

MALVOLIO

Domnule părinte Topas!…

SIR TOBY

Meştere Topas, te ung popă!

BUFONUL

Nu te mai osteni, că sunt uns cu toate alifiile.

MARIA

Puteai să-l joci şi fără barbă, că tot nu te vedea.

SIR TOBY

Du-te de vorbeşte cu el fără să-ţi prefaci glasul şi vino să-mi spui în ce ape mai e. Aş vrea să-i punem capac chestiei mai repede; dacă-i putem da drumul fără balamuc prea mult, ar fi mai cuminte, fiindcă am cam scos-o din pepeni pe nepoată-mea cu întâmplarea de-adineauri şi mă tem că n-o să se termine bine. Vezi ce faci şi vino de-mi spune; ne găseşti la mine-n odaie.

(Ies sir Toby şi Maria.)

BUFONUL

Hei, băiete, tra-la-la,
Ce mai face fa-ta-ta?[68]

MALVOLIO

Oh! Nebunul!

BUFONUL

Fata mea nu mai e fată.

MALVOLIO

Nebunaşule! Nebunaticule!...

BUFONUL

Ce-ntâmplare nentâmplată?

MALVOLIO

Nebunule, ascultă!

BUFONUL

Nu mai e ce-a fost odată... Care eşti, de mă strigi?

MALVOLIO

Nebunule, iubitule, mă îndatorezi până peste cap dacă-mi faci rost de-o pană, hârtie şi cerneală şi de o lumânare. Pe onoarea mea de gentilom că-ţi voi fi recunoscător toată viaţa!

BUFONUL

A, domnul Malvolio?

MALVOLIO

Chiar el, nebunule, bunule.

BUFONUL

Vai, domnule, cum de v-aţi pierdut, dintre toate facultăţile, tocmai pe cea bună?

MALVOLIO

Nu-mi lipseşte niciuna, dragul meu. Am tot atâtea ca şi tine.[69]

BUFONUL

Tot atâtea? Atunci e de rău. O să-mi iei slujba de măscărici.

MALVOLIO

M-au prins şi m-au închis aici, în obscurantism, mi-au trimis popi, măgarii! De toate, ca să mă-nnebunească.

BUFONUL

Nu vorbiţi aşa. Preotul e aci de faţă. Malvolio, Malvolio, bunul Dumnezeu să-ţi redea bunul simţ pierdut!... Te sfătuiesc să te culci şi să te căieşti de deşartele-ţi măscări.

MALVOLIO

Domnule părinte!

BUFONUL

Acum, prietene, nu-i vorbi, că nu-i face bine... Cine, eu, domnule? Nu mai zic nici pâs! Să-ţi plătească Dumnezeu, bunule domn Topas... *Amen*. Aşa să fie, precum spui, domnule.

MALVOLIO

Nebunule, ascultă, nebunule!...

BUFONUL

Haide, haide, domnule, fiţi calm!... Poftim? Dacă vă vorbesc, mă ceartă popa.

MALVOLIO

Nebunule, iubitule, adu-mi lumină şi hârtie. Îţi spun că mă aflu în deplina posesiune a facultăţilor mele spirituale, tot atât cât orice om întreg din Iliria.

BUFONUL

Din nenorocire nu, domnule!

MALVOLIO

Jur cu mâna-n sus! Dragă nebunule, cerneală, hârtie şi lumină! Şi să-i duci stăpânei ce-am să-i scriu. Ai să fii cel mai bine plătit dintre poştaşi.

BUFONUL

Am să te ajut, domnule. Dar spune-mi drept: eşti nebun, sau numai faci pe nebunul?

MALVOLIO

Crede-mă că nu sunt. Nu mint, zău.

BUFONUL

De-acum încolo nu-l mai cred pe nimeni nebun până nu-i văd creierii cu ochii mei. Mă duc să-ţi caut lumină, hârtie şi cerneală.

MALVOLIO

Ah, nebunule, am să te răsplătesc ca un mânăspartă, grăbeşte, rogu-te.

BUFONUL

Am plecat, domnul meu,
Să te scap de ceasul rău
Şi nainte fug ca racul,
Să te-ajut, să dai de dracul.
Uite-l, vine, dând din coadă,
Ghearele să ţi le roadă.
Ce mai faci, tăticule?
Leacuri fac, vericule!
Ai cui să le dai în gură?
Am găsit o căzătură!

(Iese.)

SCENA 3

În grădina Oliviei.
Intră Sebastian.

SEBASTIAN

Dar iată lumea! Iată mândrul soare!
Şi-aici, mărgăritarul de la ea
Îl văd, îl simt în palmă. Şi tot cred
Că-i doar o amăgire ce m-a prins,
Şi nu-s nebun. Pe unde-o fi Antonio?
Nu l-am putut găsi la „Elefant”;
Cu toate-astea a fost, iar cei de-acolo
Mi-au spus că mă tot caută prin târg.
Acum mi-ar prinde bine sfatul lui;
Deşi se luptă-n mine cugetarea
Cu simţurile, ştiu că-i o eroare,
Nu sunt nebun. Dar întâmplarea asta,
Această revărsare de noroc
Atât de mult e mai presus de fire,
Că ochilor nu-mi vine să-mi mai cred
Şi minţii-i caut ceartă, că nu-mi lasă
Alt gând decât că nu-i cu mintea-ntreagă
Această doamnă, sau nu-s eu întreg.
De-ar fi aşa, ea n-ar putea conduce
Această casă mare, slujitorii,
Atât de blând şi cumpătat, şi drept,
Precum văzui că-o face. E ceva
În toată treaba asta care-mi scapă.
Dar iat-o, vine doamna.

(Intră Olivia cu un preot.)

OLIVIA

Nu-mi lua-n nume de rău această grabă;
Dar dacă ce mi-ai spus e-adevărat,

Cu mine vino şi cu-acest om sfânt,
Acolo, în capelă. Dinaintea-i,
Sub bolta preasfinţită, să te legi
Că nu vei înşela nicicând credinţa
Geloasei mele inimi chinuite
Şi-i vei aduce pacea împlinită.
Unirea noastră el va ţine-o-n taină
Atâta cât vei vrea să nu se ştie,
Şi-apoi o vom sărbători cum se cuvine
Înaltei mele spiţe. Tu ce spui?

SEBASTIAN

Eu te urmez pe tine şi pe el,
Şi ce-am jurat e unicul meu ţel.

OLIVIA

Atunci, părinte, calea ne-o arată,
Şi cerul va luci ca niciodată.

(Ies.)

ACTUL V

SCENA 1

O uliţă dinaintea casei Oliviei.
Intră Bufonul şi Fabian.

FABIAN
Dacă mă iubeşti, dă să-i văd scrisoarea.

BUFONUL
Meştere Fabian, ai bunătatea să-mi faci un hatâr.

FABIAN
Orice hatâr, oricând.

BUFONUL
Fă-mi hatârul să nu-mi ceri să vezi scrisoarea.

FABIAN
Asta-i ca: dă-mi câinele tău, să ţi-l fac cadou.[70]
(Intră Ducele, Viola, Curio şi suita.)

DUCELE
Sunteţi din casa doamnei, oameni buni?

BUFONUL
Da, domnule, suntem podoaba ei.

DUCELE
Pe tine te cunosc. Ce faci, amice?

BUFONUL
La drept vorbind, pentru duşmani fac bine,

Dar bine, la amici, n-am prea făcut.

DUCELE

A, dimpotrivă vrei să spui, faci bine.

BUFONUL

Nu, domnule, din ce în ce mai rău.

DUCELE

Cum vine asta?

BUFONUL

Măre, domnule, vine că acei care zic că-mi sunt amici mă laudă ca pe un armăsar, şi până la urmă ies din cal măgar, pe când duşmanii mă fac măgar de-a dreptul; aşa încât duşmanii mă ajută s-ajung la cunoaşterea de sine mai curând decât prietenii, care mă poartă cu vorba. Concluzia e că sărutările sunt compuse din patru buze opuse şi fac din patru negaţii două afirmaţii; aşadar, cu atât mai rău pentru prieteni şi cu atât mai bine pentru duşmanii mei: fereşte-mă, Doamne, de amici, că de inamici mă păzesc singur.

DUCELE

Bine zis.

BUFONUL

Nu-i bine, dacă aveţi plăcerea să vă prenumăraţi printre amicii mei.

DUCELE

Rău n-o să-ţi meargă ţie. Iacă, aur.

BUFONUL

Bine atins. Cu riscul de a te repeta, măria-ta, mai fă o dată figura asta.

DUCELE

Acum eşti un mai prost sfătuitor.

BUFONUL

Nu te lua după sfaturile altora, poruncească milostivia-ta mâinii să execute singură mişcarea.

DUCELE

Greşeala repetată e-un păcat: na!

BUFONUL

Primo, secundo, tertio: al treilea e totdeauna cu norocul, cifra trei e suverană, la dans fără terţină nu se poate, clopotele de la Sfântul Bennet bat de două ori încet şi a treia oară tare, când doi se cearta, al treilea câştigă; ce poate fi mai convingător? Un-doi-trei!…

DUCELE

De data asta am strâns băierile pungii peste dărnicie. Dacă te duci să-ţi vesteşti stăpâna că sunt aici ca să-i vorbesc şi o convingi să vină, s-ar putea să-mi trezeşti dărnicia.

BUFONUL

S-a făcut, domnule, numai leagăn-o să n-adoarmă prea rău până mă înapoiez! Am plecat. Dar să nu credeţi că o fac din interes. Totuşi, puneţi-vă dărnicia să clocească mai multe ouă până mă-ntorc s-o trezesc.

(Iese.)

VIOLA

Stăpâne, iată salvatorul meu.

(Intră Antonio şi ofiţerii.)

DUCELE

Îmi amintesc de chipul lui, deşi
În toiul luptei se-arăta mânjit

De scrum, mai rău ca faţa lui Vulcan.
Era pe-o navă numai cât o nucă,
Să-i plângi de milă, dar ce căpitan!
A abordat cu-atâta cutezanţă
Un mare bastiment din flota mea,
Încât chiar glasu-nfrângerii şi-al pizmei
Strigară slavă şi onoare lui!
Dar ce-i cu el?

PRIMUL OFIŢER

Orsino, e Antonio,
Cel ce ne-a capturat corabia „Phoenix”
Cu-ncărcătura toată-n largul Candiei.
Tot el a abordat şi nava „Tigrul”[71]
Atunci când Titus, tânăru-i nepot,
Piciorul si-a pierdut. L-am arestat
Pe-o uliţă, mahmur şi arţăgos,
Într-un scandal.

VIOLA

Stăpâne, mi-a luat partea,
Cu spada, mi-a sărit într-ajutor;
Pe urmă mi-a spus vorbe fără noimă,
Părând a fi cu mintea rătăcită.

DUCELE

Tu, hoţ de mare şi fălos corsar!
Cum de nesăbuita-ţi îndrăzneală
Te-aduse prins în mâinile acelor
Pe care sângeroasele-ţi porniri
Şi jafuri ţi-i făcu vrăjmaşi?

ANTONIO

Orsino,
Preanobile stăpân, îngăduie-mi
Să nu primesc numirile ce-mi dai.
Antonio n-a fost corsar, nici hoţ,

Cu toate că, din price-ntemeiată,
E duşman lui Orsino. Amăgirea
M-ademeni aici. Pe ţâncul ăsta
Pe care-l ţii alături, pildă vie
A nerecunoştinţei, eu l-am smuls
Din ale mării fălci înspumegate:
Un naufragiu fără de scăpare;
Îmi datorează viaţa; fără margini
A fost prietenia şi credinţa
Ce i-am nutrit. Şi tot de dragul lui,
Să-i fiu de veghe, am pătruns aici
Intr-un oraş vrăjmaş, şi-am tras şi sabia
Să-l apăr, când a fost primejduit.
M-au prins, şi-atunci, temându-se să nu-mi
Împărtăşească soarta, prefăcutul
M-a renegat ca pe-un străin pe care
Nu l-ai văzut de douăzeci de ani
Şi n-a mai vrut nici punga să mi-o dea
Pe care i-o lăsasem mai nainte,
S-o aibă la nevoie!

VIOLA

Cum se poate?

DUCELE

Când a sosit aici?

ANTONIO

Chiar azi, stăpâne.
Iar de trei luni de el, necontenit,
Şi zi, şi noapte-am fost nedespărţit.
(Intră Olivia şi suita ei.)

DUCELE

Contesă: cerul umblă pe pământ!
Cât despre tine, omule, ce-mi spui
Sunt vorbe de nebun. Băiatul ăsta

E-n slujba mea de trei luni încheiate.
Dar vom mai reveni… Daţi-l deoparte.

OLIVIA

Ce-aş mai putea eu ducelui să-i aflu
Ce dânsul singur n-ar putea să aibă,
Încât Olivia de folos să-i fie?!
Tu nu te ţii, Cezario, de cuvânt.

VIOLA

Dar, doamnă…

DUCELE

Graţioasă-Olivia…

OLIVIA

Ce-ai vrut să spui, Cezario?… Seniore…

VIOLA

Stăpânul meu v-a adresat cuvântul;
Eu tac, aşa e slujba.

OLIVIA

Dacă iarăşi,
Pe vechiul ton îmi faceţi serenade,
Seniore, -mi sună, în auz, la fel
Ca mugetul, când vrei s-asculţi un cântec.

DUCELE

Tot crudă deci?

OLIVIA

Nu, doar statornică.

DUCELE

Statornică în prefăcătorie!
Ingrată creatură pe altarul

Nefast al cărei mi-am jertfit credinţa
În dragostea curată! Ce să fac?

OLIVIA

Veţi face cum veţi crede că e bine.

DUCELE

De ce n-aş face, de-aş avea putere,
Ca egipteanul cel ce-n pragul morţii
Ucise ce iubea?[72] Cumplită faptă
De om gelos, dar nu făr' de nobleţe.
Ascultă dar! Eu ştiu cui datoresc
Dispreţul tău, pe-acela ce m-alungă
Din locul meu râvnit îl ştiu. Trăieşte,
Tiran al meu, cu inimă de piatră!
Însă pe-acest necopt iubit al tău,
Şi care, jur pe ceruri, mi-a fost drag,
Îl smulg privirii tale crude, unde
Tronează ca un rege, -n ciuda mea,
Stăpânul lui! Băiete, vin' cu mine,
De răzbunare sufletul mi-e gata.
Pe mielul cel iubit îl voi jertfi
Să-i fac în ciudă inimii de criţă
Întruchipată-n albă porumbiţă!

(Dă să iasă.)

VIOLA

Iar mie moartea nici un rău nu-mi face:
Sunt bucuros să-ţi dărui ţie pace!

(Se pregăteşte să-l urmeze.)

OLIVIA

Cezario unde pleacă?

VIOLA

După-acela
Ce mi-i mai drag ca ochii şi ca viaţa.

De mii de ori mai mult ca o nevastă,
Iar dacă mint, cel ce mi-e martor sus
Să-mi dea pedeapsă că-am minţit iubirea!

OLIVIA
Vai mie, părăsită, cum mă-nşală!

VIOLA
Cine vă-nşală? Cine vă jigneşte?

OLIVIA
Ai şi uitat de tine? Atât de iute?
Chemaţi-l pe părintele!
(Iese un om din suită.)

DUCELE
(către Viola)
Hai, pleacă!

OLIVIA
Dar unde, doamne? Nu pleca, bărbate

DUCELE
Bărbate?

OLIVIA
Chiar aşa; să nege poate?

DUCELE
Eşti soţul ei, nemernice?

VIOLA
Eu nu!

OLIVIA
Pesemne josnicia fricii tale
Te face să sugrumi ce este-al tău.

Dar n-ai de ce să te mai temi, Cezario.
Fii vrednic de ce eşti, căci poţi să fii
La fel de mare ca şi-acel de care
Ţi-e frică azi.

(Intră Preotul.)

Bine-ai venit, părinte.
Preasfinte, te conjur, pe sfântul har,
Şi-ţi poruncesc — deşi ne-am hotărât
Ca taina s-o păstrăm, dar clipa cere
S-o dăm pe faţă — să ne spui ce ştii,
Că, de curând, legarăm, el şi eu…

PREOTUL

Un legământ de dragoste, etern,
Cu două mâini, ca martori, strâns unite,
Pecetluit de-al buzelor sărut,
Şi întărit prin schimbul de inele.[73]
Ceremonia fost-a consfinţită,
În faţa mea, prin harul ce mi-i dat,
Precum mărturisesc. Iar ceasul meu
Arată că pe drumul către moarte
De-atunci doar două ore-am străbătut.

DUCELE

Ah, pui de vulpe! Ce-ai s-ajungi când vremea
Ţi-o face perii suri? Prea timpurie,
Această viclenie te-a împins
În propria-ţi capcană. Haide, ia-ţi-o
Şi du-te unde vezi cu ochii roată
În cale doar să nu-mi ieşi niciodată.

VIOLA

Stăpâne, protestez! Îţi jur…

OLIVIA

Ia seama,
Nu fi mai necinstit decât ţi-i teamă.

(Intră Sir Andrew Aguecheek cu capul spart.)

SIR ANDREW

Pentru numele lui Dumnezeu, un felcer! Trimiteţi imediat un felcer la sir Toby!

OLIVIA

Ce-nseamnă asta?

SIR ANDREW

Mi-a crăpat capul de-a curmezişul, şi pe sir Toby. l-a făcut zob şi sânge. Pentru numele lui Dumnezeu, daţi-mi o mână de ajutor! Aş da patruzeci de galbeni să mă văd acum acasă.

OLIVIA

Cine ţi-a făcut asta, sir Andrew?

SIR ANDREW

Un om de-al contelui, unul Cezario: noi am zis c-o fi vreun fricos şi când colo e dracul în persoană.

DUCELE

Omul meu? Cezario?

SIR ANDREW

Ce mai tura-vura, că ăsta e. De ce mi-ai spart capul pe degeaba, domnule? Eu nu ţi-am făcut nimic, că ce ţi-am făcut sir Toby m-a pus să-ţi fac.

VIOLA

Ce tot dai zor? Nu te-am lovit. Sărit-ai
La mine, din senin, cu sabia trasă,
Dar ţi-am vorbit frumos şi-am terminat.

SIR ANDREW

Frumos, şi-am terminat cu capul spart. Pe la dumneavoastră, pesemne, un cap ca ăsta plin de bulion nici nu contează. Uite-l şi pe sir Toby, târâş-grăpiş. *(Intră sir Toby Belch, beat, adus de Bufon.)* El are să vă spună mai multe. Ai avut noroc că nu era destul de beat, că altminteri nu scăpai aşa, cu una, cu două!

DUCELE

Ei, domnule, ia spune, ce-ai păţit?

SIR TOBY

Asta. M-a atins, asta-i tot. Zevzecule, nu l-ai văzut pe Dick, felcerul?

BUFONUL

E beat, sir Toby, de-un ceas e pe lumea ailaltă. Aseară s-a culcat la opt dimineaţa.

SIR TOBY

Atunci e un dobitoc! Nimic nu-i mai tâmpit ca beţivul care doarme culcat în loc să doarmă pe el, în ritmul unei muzici bălăbănitoare. Nu-l pot suferi!

OLIVIA

Luaţi-l de-aici. Cine-a făcut scandalul?

SIR ANDREW

Vreau să te susţin, ca să ne oblojească împreună.

SIR TOBY

Să mă susţii? Cap de măgar cu pălărie! Bou cu mutră solemnă! Guguştiucule! Putina!

OLIVIA

Întindeţi-l în pat şi îngrijiţi-l!

(Ies Bufonul, Fabian, sir Toby şi sir Andrew. Intră Sebastian.)

SEBASTIAN

Regret că ţi-am rănit uncheşul, doamnă,
Dar să-mi fi fost cea mai iubită rudă
N-aş fi putut să fac, în apărare,
Şi fără duşmănie, mai puţin.
Te uiţi atâta de ciudat la mine,
Încât pricep că asta te-a jignit.
În numele acelor jurăminte
Schimbate-n taină, iartă-mă, iubito.

DUCELE

Un chip, un glas, o haină; totuşi, doi;
Oglindă vie, care e şi nu e!

SEBASTIAN

Antonio! O, dragul meu Antonio!
Prin câte ceasuri grele-am mai trecut,
De când ne-am despărţit!

ANTONIO

Eşti tu, Sebastian?

SEBASTIAN

Cum, te-ndoieşti?

ANTONIO

Dar cum făcuşi de te-ai tăiat în două?
Un măr dacă-l despici şi tot nu scoţi
Mai gemene bucăţi, ca ăştia doi.
Au care e din voi Sebastian?

OLIVIA

Ce minunăţie!

SEBASTIAN

Oi fi tot eu, te pomeneşti. Ce poznă,

Căci frate n-am şi nici nu-s năzdrăvan
Să fiu în două locuri dintr-o dată.
Eu am avut o soră, însă marea,
În furia-i neghioabă, mi-a răpit-o.
Ai milă, spune, eşti vreun neam cu mine?
De unde eşti şi ce şi cum te cheamă?

VIOLA

Din Mesalino sunt, iar tatăl meu
A fost Sebastian. Şi cu-acest nume
Şi-un frate-avui, ce-nveşmântat ca tine
A coborât în gropniţa de ape.
Iar dacă duhurile-asemănare
Pot lua la chip şi-mbrăcăminte[74], tu
Venit-ai să ne sperii.

SEBASTIAN

Sunt eu duh,
Dar întrupat într-un greoi veşmânt
Ce l-am primit din pântecele mamei.
Iar dacă-ai fi femeie, precum pari,
Cu lacrămi aş uda obrazul tău
Şi-aş spune: de trei ori binevenită
Fii, naufragiata mea Viola!

VIOLA

O aluniţă-n frunte avea tata.

SEBASTIAN

Al meu la fel.

VIOLA

Şi a murit în ziua când Viola
Păşea-ntr-a treisprezecea primăvară.

SEBASTIAN

O, da, mi-i vie-n cuget amintirea.

El şi-a-ncheiat şederea pe pământ
În anul ei al treisprezecelea.[75]

VIOLA

De stă în calea bucuriei noastre
Doar haina-mi bărbătească, mincinoasă,
Să nu mă-mbrăţişezi decât atunci
Când locul, timpul, totul dovedi-va
Că sunt Viola. Să te-ncredinţezi,
Te voi conduce-n târg, unde-am lăsat
Veşmântul meu de fată, la acela
Ce m-a salvat şi m-a adus aici,
În slujba nobilului conte-acesta[76].
De-atunci întreaga-mi viaţă s-a legat
De gândurile sale şi-ale doamnei.

SEBASTIAN

(către Olivia)

Deci tu te-ai înşelat asupra mea,
Dar soarta si-a vârât aici codiţa.
Voiai să iei de soţ o fată mare;
Ţi s-a-mplinit dorinţa, căci, priveşte:
Te-ai măritat cu-o fată şi-un bărbat.

DUCELE

Împrăştie-ţi uimirea: fără greş
Îţi spun că tânărul e om de neam.
Şi eu, la rândul meu, mă-mpărtăşesc
Din roadele acestui naufragiu.

(Către Viola.)

Băiete, tu mi-ai spus de mii de ori
Că nu iubeşti pe nimeni ca pe mine.

VIOLA

Şi-s gata să ţi-o jur oricând, stăpâne,
Şi vorba să mi-o ţin. În inimă
Mi te păstrez, aprins precum e focul

Cu care-ncepe viaţa-n zori de zi.

DUCELE

Dă-mi mâna, dar, şi hai de mi te-arată
În haine femeieşti înveşmântată.

VIOLA

Dar căpitanul ce m-a scos la ţărm
Şi cufărul mi-l luase în păstrare,
Pârât de-un oarecare domn Malvolio,
Un om al doamnei; zace-ntemniţat.

OLIVIA

Să plece-ndată să-l elibereze.
Trimiteţi-l încoace pe Malvolio.
Dar, vai, uitasem, e bolnav, sărmanul.
Se pare că-i nebun. Am fost, pesemne,
Şi eu puţin, că l-am uitat de tot.
(Intră Bufonul, cu o scrisoare, şi Fabian.)
Malvolio ce face, haimanao?

BUFONUL

Ca să spun drept, doamnă, îl trage pe dracul de coadă, ca tot omul, şi-ncearcă să-l ţină la distanţă pe Belzebut, cât îl ţine cureaua. V-a scris o epistolă disperată, pe care nu m-am zorit să v-o dau, fiindcă scrierile nebunilor nu sunt literă de evanghelie şi contează cum le citeşti, nu când le citeşti.

OLIVIA

Deschide scrisoarea şi citeşte-o.

BUFONUL

Atunci o să aveţi plăcerea unei interpretări potrivite: „Pe Domnul-Dumnezeul nostru, doamnă”…

OLIVIA

Ce, nu eşti în toate minţile?

BUFONUL

Nu, doamnă, dar aşa e rolul; numai un nebun poate aduce veşti de la alt nebun. E nevoie de *vox clamantis*[77].

OLIVIA

Citeşte-o, rogu-te, cum se cuvine.

BUFONUL

Aşa şi fac, madonna; aşa se cuvine să citesc o asemenea scrisoare: prin urmare, astupaţi-vă urechile până o dau gata.

OLIVIA

(către Fabian)

Citeşte-o tu, haimanao.

FABIAN

„Pe Domnul-Dumnezeul nostru, doamnă, rău mă persecutaţi, şi lumea va fi pusă la curent de această injustiţie: m-aţi închis la întuneric şi m-aţi lăsat la cheremul beţivului dumneavoastră de unchi, cu toate că sunt în posesia facultăţilor mele tot atât cât şi domnia-voastră. Sunt şi în posesia scrisorii dumneavoastră olografe, care îmi prescrie cum să mă port, şi cu ea în mână vă voi pune într-o situaţie delicată. Gândiţi-vă la mine cum poftiţi, iar dacă nu sunt prea respectuos, e fiindcă urlă în mine injuria comisă. A voastră înnebunită victimă: MALVOLIO.”

OLIVIA

El a scris asta?

BUFONUL

Da, doamnă.

DUCELE

Nu pare să fie opera unui nebun.

OLIVIA

Scoate-l degrabă, Fabian, şi adu-l.

(Iese Fabian.)

Slăvite domn, asupra alor noastre
Vei hotărî cum crezi; eu te-aş ruga
Să mă socoti o soră bună dacă
Soţie nu ţi-am fost, şi, de ţi-i placul,
Aceste două nunţi să le pornim
Olaltă, -n casa mea, cu voi ca oaspeţi.

DUCELE

Propunerea o-mbrăţişez cu drag.

(Violei.)

Stăpânu-ţi dă deplină libertate
Şi fiindcă l-ai slujit cu-atâta sârg,
Mult mai presus de firea ta de fată
Şi dincolo de frageda-ţi făptură,
Şi mai ales că mi-ai tot zis stăpân,
Primeşte-mi mâna şi stăpână-n veci
Stăpânului să-i fii.

OLIVIA

Şi sora mea!

(Reintră Fabian cu Malvolio.)

DUCELE

Acesta ţi-i nebunul?

OLIVIA

Aşa se pare.
Ei, ce-i, Malvolio?

MALVOLIO

O, doamnă, ce rău mi-aţi mai făcut, ce rău!

OLIVIA

Eu ţie, rău, Malvolio? Nu ştiu…

MALVOLIO

Ba da, stăpână, vezi: citeşte asta.
Şi să nu-mi spui că nu-i de mâna ta,
O slovă doar de-ai izbuti s-o faci
Într-un alt chip, mă dau bătut, dar cum
Şi scrisul, şi pecetea-s mărturie,
În numele onoarei te desfid
Ca să-mi declari de ce m-ai zădărât
Cu-amorul tău, poftindu-mă să vin
La tine zâmbitor şi-n ciorapi galbeni
Cu jartiere strâns încrucişate,
Şi să mă uit de sus la cei mărunţi
Şi la sir Toby; eu m-am conformat,
Sperând ceva; cum de-ai îngăduit
Să fiu închis în beznă şi să vină
Un popă să mă mântuiască, -n fine,
De râs să fiu făcut, ca o paiaţă,
Cum altul n-a mai fost? Să-mi spui, de ce?

OLIVIA

Malvolio, vai, dar nu e scrisul meu,
Deşi mărturisesc că nu-i departe.
E, negreşit, o poznă de-a Mariei;
Acum mi-aduc aminte bine: ea
Mi-a spus, întâi, că ai înnebunit;
Pe urmă mi te-ai prezentat zâmbind
Şi totul a urmat precum stă scris.
Te rog, fii liniştit. Ţi s-a făcut
O farsă nemiloasă ale cărei
Motive şi-autori îi vom afla,
Şi-atunci vei fi şi reclamant, şi jude.

FABIAN

Preabună doamnă, daţi-mi ascultare:
Şi nu lăsaţi portiţă supărării,
Să tulbure această clipă rară
Ce ne-a uimit pe toţi. Într-acest gând,
Mărturisesc că eu şi cu sir Toby
Am născocit întreg acest complot
Ca să-i plătim băţosului Malvolio
Nişte purtări mitocăneşti mai vechi.
Maria-i autoarea epistolei
La stăruinţa lui sir Toby, care,
Ca recompensă, a luat-o de nevastă.
Cât despre toate câte-au mai urmat,
Sunt glume, demne mai curând de râs
Decât de răzbunări. De-am cântări,
Care pe care, cred că suntem chit.

OLIVIA

Sărman naiv, ce rău te-au păcălit!

BUFONUL

„Unii se nasc mari, alţii dobândesc mărirea, iar altora, în sfârşit, le-atârnă deasupra capului”… Scumpule, să ştii că şi eu am avut un rol în comedia asta. Am fost Topas, părinţelul Topas: „Nebunule, îţi jur că nu sunt nebun!” Ţi-aduci aminte, bobocule? „Mă mir că înălţimea-voastră se poate desfăta la glumele acestui obraznic neghiob.” Şi uite că timpul a făcut o piruetă şi i-a răzbunat pe nebuni!

MALVOLIO

M-oi răzbuna şi eu pe haita asta!…

(Iese.)

OLIVIA

Prea l-aţi făcut de râsul lumii, bietul!

DUCELE

Hai, după el ieşiţi, să-l împăcaţi.

Dar ce-i cu căpitanul nu ne-a spus;
Când şti-vom tot şi ceasul fericirii
Va bate pentru noi, vom împleti
Aceste inimi calde... Până-atunci,
Iubită soră, oaspeţii tăi suntem.
Cezario, vino; — aşa te voi numi
Pân'ce schimbarea ta va fi deplină,
Şi-atunci vei fi iubita mea regină!
(Ies toţi, afară de Bufon.)

BUFONUL
(cântă)
Când eram flăcău la mama,
Hei, ce ploaie şi ce vânt!
Dam şi eu prin fete iama,
Fiindcă plouă pe pământ.
Iar când mi-a mijit mustaţa,
Hei, ce ploaie şi ce vânt!
Tot în râs am luat viaţa,
Fiindcă plouă pe pământ.
Dar de când m-a ars năpasta,
Tii, ce ploaie şi ce vânt!
Şi mi-am luat şi eu nevastă
Plouă-ntr-una pe pământ.
Şi de-atuncea, lua-o-ar gaia,
Fie ploaie, fie vânt,
Beau şi eu cât toată ploaia
Care cade pe pământ.
Piesa-i gata, trag oblonul,
Tii, ce ploaie e afară!
Dacă v-a plăcut bufonul,
Mai poftiţi şi mâine seară.[78]
(Iese.)

NOTE

[1] Numele acestui personaj a provocat discuţii între comentatorii operei shekespeariene. Se ştie că Virginio Orsini, duce de Bracciano a vizitat Anglia la sfârşitul anului 1600 şi începutul celui următor; unii formulează ipoteza că ar fi fost oaspetele de onoare la presupusa reprezentaţie de la 5 ianuarie când, dinaintea reginei, se jucase piesa de faţă. Cum *A 12-a noapte* a fost scrisă, aproape sigur, în 1599 sau 1600, s-a dedus că, în forma iniţială, personajul purta alt nume şi că Shakespeare i l-ar fi schimbat în cinstea înaltului oaspete. Ducele Orsini era, pare-se, guvernator al Iliriei, nume dat părţii de nord a Dalmaţiei. Personajul shakespearian va deveni foarte popular în dramaturgia engleză a vremii: s-a semnalat prezenţa lui în drama *The White Devil (Diavolul alb)* a lui John Webster (reprezentată în 1611 sau 1612), unde e un copil, Giovanni, fiul monahului Brachiano (vezi Leslie Hotson, *The First Night of „Twelfth Night”*, 1952).

[2] În Cartea întâi a *Metamorfozelor*, Ovidiu spune că în tolba lui Cupidon erau două feluri de săgeţi: unele cu vârf de aur — care îi făceau pe cei străpunşi să se îndrăgostească de făptura privită de ei — şi altele cu vârf de plumb ce le stârneau ura împotriva celor aflaţi dinaintea lor.

[3] După cum cred unii comentatori — printre ei şi V. Ştefănescu-Drăgăneşti —, Shakespeare ar fi ales Iliria ca loc al acţiunii acestei piese sub influenţa poveştii lui Cadmus şi a Herminei care, alungaţi de mânia zeilor, au naufragiat pe ţărmul acestui ţinut, neştiind că fiica şi nepotul lor, despre care credeau că au pierit în valuri, nu se înecaseră, ci fuseseră transformaţi în zeităţi marine — Ino şi Melicarte (vezi Ovidiu, *Metamorfoze*, Cartea IV). Aceasta e una dintre variantele legendei lui Cadmus şi a soţiei sale (care, în alte versiuni, se numea Harmonia); în

alte legende, Cadmus era fratele Europei şi rege al Tebei şi debarcase în Iliria unde i-a ajutat pe enheleeni în lupta cu ilirii. Victorios, a fost proclamat rege al acestor ţinuturi. Mai târziu, el şi soţia sa au fost prefăcuţi în şerpi şi au ajuns în Câmpiile Elizee. Aşa cum se vede, e greu să se stabilească o legătură între această legendă şi acţiunea piesei shakespeariene, legătură aptă să motiveze plasarea eroilor acestei comedii în Iliria.

[4] Arion era un muzician pe care marinarii şi sclavii corabiei pe care se îmbarcase au complotat să-l ucidă şi să-i ia banii. Apolo l-a salvat, trimiţând delfinii să-i asculte cântecul; încrezător în zeu, Arion s-a aruncat în mare, un delfin luându-l şi purtându-l la ţărm.

[5] Englezii epocii elizabetane ştiau că la Curţile orientale erau aduşi eunuci care le cântau suveranilor. Se menţionează că un cântăreţ castrat a cântat şi în Anglia în 1600.

[6] Un slujitor mut era folosit în Orient pentru treburile care cereau o discreţie totală.

[7] Belch însemnează „râgâială”, Shakespeare sugerând astfel că sir Toby era beţiv.

[8] În familiile aristocratice, „văr” era folosit pentru orice grad de rudenie.

[9] *Ague* = friguri, *cheek* = obraz; noţiunea de *friguri* era asociată cu cea de „slăbănog”; s-ar putea, însă, ca numele să însemne şi „obraz aprins”, rezultat al beţiilor lui sir Andrew.

[10] În vremea lui Shakespeare, ducatul era o monedă de aur sau de argint, valorând — prima — o treime, cealaltă — o cincime dintr-o liră sterlină. Primele monede purtând acest nume au fost bătute în Italia.

[11] Aşa cum se deduce din scrierile lui Ben Jonson şi ale unui alt contemporan al lui Shakespeare, John Marston, violoncelul (căruia i se spunea *viol-de-ga*mboye) nu era preţuit atât ca instrument muzical, cât ca piesă de mobilier în casele lumii bune de pe atunci.

[12] În original: „de ce să se aşeze pe ele praful ca pe portretul doamnei Mall? “. Aluzie la o anume Mary Frith, cunoscută sub porecla „Mall Taie-pungă”, care apare adesea în versurile şi în dramele satirice ale vremii: îmbrăcată în straie bărbăteşti, ea îi jefuia pe trecătorii ce se aventurau în unele cartiere mărginaşe ale Londrei.

[13] Sir Andrew greşeşte: în astrologie, zodia taurului controla nu splina şi coastele, cum spune el, ci gâtul şi grumajii.

[14] În *Apolonius şi Silla* al lui Rich, personajul ce corespunde Violei din piesa de faţă se numeşte Silla şi se ascunde sub numele masculin de „Silvio”, la Bandello, ea e Nicuola — „Romolo”; la Sechi, Lelia — „Fabrio”, iar la Gonzaga eroina îşi ia, ca şi la Shakespeare, numele de Cesare.

[15] Aşa cum se ştie, în vremea lui Shakespeare rolurile feminine erau jucate de adolescenţi deghizaţi în femei.

[16] În original, *Clown* — cuvânt care a prilejuit multe controverse atât între istoricii teatrului, cât şi între lingvişti. Aceştia din urmă l-au pus în legătură cu *clod*, însemnând „nătărău”; în secolul al XV-lea, însă, el însemna „ţăran”, cu o conotaţie negativă, termenul fiind, curând după aceea, preluat şi în comediile populare, cu sensul de *bufon*. În unele piese shakespeariene, el şi-a păstrat sensul iniţial: de pildă, fiul ciobanului din *Poveste de iarnă*, Costard — ţăranul din *Zadarnicele chinuri ale dragostei* — sau Laurence din *Cei doi tineri din Verona*. Alteori, măscăriciul face parte din suita unui nobil, ca în *Cum vă place*, *Totu-i bine când se termină cu bine*, *Regele Lear*, sau în piesa de faţă. Spre deosebire de personajele comice ale teatrului renascentist englez, preluate din *Commedia dell’arte*, clownul îşi avea originea în farsele medievale anglo-saxone.

Comentatorii dramaturgiei shakespeariene au ajuns la concluzia că modelul bufonului Feste din *A 12-a noapte* a fost Robert Arnim, actor în trupa Lordului

Cancelar în anii când din această trupă făcea parte şi Shakespeare. Se pare că unele roluri — Touchstone, Feste sau al Nebunului din *Regele Lear* — au fost scrise pentru el. După 1603, a jucat în trupa Regelui. A murit în 1615.

[17] Quinapalus e un nume inventat de Feste; vorbele care i se atribuie aici pot fi găsite în *Cronicile* istoricului Edward Hall (publicate în 1542): ele se refereau la Thomas Morus (decapitat, cum se ştie, în 1535), despre care cronicarul mărturisea că nu ştie cum e mai potrivit să i se spună — „un nebun înţelept" sau „un înţelept nebun".

[18] Zicala latină este diferită de formularea bufonului: *Cucullus non fecit monachum* — „Nu comănacul îl face pe călugăr".

[19] Literal, *madonna* înseamnă „doamna mea" sau „stăpână": aici e singurul loc din opera shakespeariană unde e rostit.

[20] Într-un document din 1623, se relatează că piesa *Malvolio* — prin care se înţelegea *A 12-a noapte* — a fost reprezentată la Palat de sărbătoarea Întâmpinării Domnului.

[21] În original, *he says he'll stand at your door like a sheriff's post* — „spune că va sta la poarta voastră ca stâlpul unui şerif". La uşa caselor primarilor şi şerifilor se aşeza un stâlp împodobit cu multe ornamente pe care erau afişate hotărârile Curţii Regale şi ale primăriei oraşului.

[22] În poveştile şi romanele cavalereşti ale Evului Mediu, prinţesele erau păzite de uriaşi.

[23] „Ideea că atât femeile cât şi bărbaţii trebuie să se căsătorească şi să păstreze printre oameni, prin copiii lor, frumuseţea pe care au avut-o ei apare frecvent în opera poeţilor elizabetani. Shakespeare tratează această temă în diferite metafore din *Sonetele 1-17*. În *Sonetul al 11-lea* apare dealtfel acelaşi cuvânt, *copy*, în sintagma *nor let that copy die* (= „nici să nu laşi să piară acea

copie” [a frumuseţii] [pe care o reprezinţi]), care apare şi în replica Violei: …*and leave the world no copy* (= „şi [murind] să nu laşi lumii o copie a ta). “ (V. Ştefănescu-Drăgăneşti, în Shakespeare, *Opere complete: A douăsprezecea noapte*, Bucureşti, 1986, nota 31).

[24] În *Apollonius şi Sila*, personajul se numeşte Silvio; în *novella* lui Bandello — Paolo.

[25] Numele oraşului e inventat de Shakespeare; unii comentatori (printre ei şi V. Ştefănescu-Drăgăneşti) cred că ar putea fi o greşeală a copistului şi că *Messaline* ar trebui citit Mytilene, vestitul oraş de pe coasta de est a insulei Lesbos. În ceea ce ne priveşte, credem că, dacă se pune problema unei eventuale greşeli a copistului, la fel de posibil ar fi ca Shakespeare să se fi gândit la Messana — numele vechi al Messinei.

[26] *Diliculo surgere saluberrimum est* — „sculatul devreme e foarte sănătos”; propoziţia e preluată din *Gramatica latină* a lui John Lyly (apărută în 1592), unde era folosită pentru a ilustra gradul superlativ.

[27] Cele patru elemente ce alcătuiesc fiinţa omenească erau focul, aerul, apa şi pământul, guvernând acţiunea celor patru umori — sângele, flegma, bila galbenă şi bila neagră — în funcţie de care se manifesta temperamentul fiecărui individ.

[28] Pe firmele hanurilor şi ale cârciumarilor din vremea lui Shakespeare, erau reprezentate adesea două siluete, sub care stătea scris: „Noi, cei trei nebuni”, înţelegându-se cele două personaje plus un al treilea, cel care citea această inscripţie şi era, astfel, invitat înăuntru.

[29] Nume evident inventate de Shakespeare (dar nu neapărat, aşa cum cred unii comentatori, după modelul lui Rabelais, pe care nu sunt dovezi că dramaturgul englez l-ar fi cunoscut: prima traducere, semnată de Thomas Urquhart, a apărut în 1653 şi nu se ştie dacă Shakespeare cunoştea destul de bine franceza ca să îl fi putut citi în original).

[30] Mirmidonii, popor din Tesalia, peste care domnea Ahile; strămoşul lor era Mirmidon, fiul lui Zeus şi al Eurimedusei.

[31] Unii comentatori cred că versurile acestui cântec au fost compuse de Shakespeare; după părerea altora, ele reprezintă un fragment dintr-o baladă veche care, după secolul al XVII-lea, s-a pierdut.

[32] Acest cântec vechi englez era interpretat în canon, astfel încât fiecărui cântăreţ îi venea rândul să li se adreseze celorlalţi, spunându-le „Taci, potaie!”

[33] „Cântecul câinilor” e cuprins într-o colecţie de cântece de petrecere tipărită în 1562.

[34] Semnul distinctiv al majordomilor din casele nobile era un lanţ prins în jurul grumazului şi atârnând pe piept.

[35] S-ar putea ca aceasta să fie o încercare a lui Shakespeare de a-şi justifica atitudinea faţă de soţia sa, Anne Hathaway, cu opt ani mai în vârstă decât el, pe care o părăsise: ea rămăsese la Stratford când el venise la Londra.

[36] Diferenţa dintre cântecul pe care ducele îl ascultase în seara din ajun şi acesta a îndreptăţit părerea mai multor comentatori care cred că textul iniţial a fost înlocuit.

[37] Zeul melancoliei, în mitologia romană, era Saturn: totodată, el era zeul civilizator care îi învăţase pe locuitorii din Latium cultivarea pământului.

[38] Unii comentatori au desluşit aici o referire la reprezentările sculpturale de la căpătâiul mormintelor, aşa cum erau ele înfăţişate în Renaştere; „imaginea surâzătoare” a Resemnării voia să însemne împăcarea celor rămaşi cu soarta care li-l luase pe cel drag.

[39] Probabil aluzie la o poveste care circula în epocă, dar nu a fost identificată de istoricii literari.

[40] Jezabel, prinţesă din Tyr care s-a căsătorit cu Ahab, regele Israelului (sec. IX î. Chr.); despotică şi

idolatră, şi-a atras pedeapsa profetului Ilie (Cartea I a Regilor, XVI-XXI, în Vechiul Testament).

[41] Ceasurile de buzunar, aduse din Germania în jurul anului 1580, erau semn de bogăţie şi de rafinament.

[42] Sitarul era considerat cea mai proastă dintre păsări.

[43] Lucreţia simboliza femeia virtuoasă.

[44] Ciorapii galbeni, purtaţi cu câteva decenii înainte de tinerii eleganţi, nu mai erau la modă, ceea ce îl va face pe Malvolio, când va urma sfatul din scrisoare, să fie şi mai ridicul.

[45] Istoricii moravurilor engleze precizează că jartierele încrucişate — obiect de îmbrăcăminte foarte scump — erau încă purtate de nobili în vremea lui Shakespeare (vezi V. Ştefănescu-Drăgăneşti, op. cit., nota 57).

[46] În original, *Saphy*, cuvânt derivând din persanul safi (= ales), titlu purtat de dinastia Safavizilor (1501-1736). Regina Elizabeta trimisese la şahul Abbas I cel Mare o ambasadă condusă de sir Robert Shirley şi de fratele său, Anthony; acesta din urmă s-a întors în 1599 cu daruri de mare preţ şi povestind despre luxul de neînchipuit de la palatul şahului. (Robert a rămas acolo până în 1607). În 1600 a apărut o carte relatând despre călătoria fraţilor Shirley şi răspândind imaginea fastului de la Curtea persană.

[47] În unele ediţii ale operelor lui Chaucer tipărite în secolul al XVI-lea, fusese publicat şi *Testamentul Cressidei*, un poem tragic al scoţianului Robert Henryson (sau Henderson), în care eroina, pedepsită pentru necredinţa faţă de Troilus, se îmbolnăveşte de lepră şi îşi sfârşeşte zilele printre cerşetori.

[48] „Domnul să vă aibă în paza sa, domnule”; se pare că e singura propoziţie în franceză pe care o ştie sir Andrew.

[49] „Şi pe dumneavoastră; sluga voastră.”

[50] În vremea lui Shakespeare, Tamisa reprezenta un drum larg de legătură cu restul lumii şi îndemnurile *„Eastward!”* (Porniţi spre răsărit) şi *„Westward, ho!”* (Porniţi spre apus) se auzeau pe cheiurile fluviului de dimineaţă până seara, spun martorii ţinutului. Istoricii au dovedit că, în fiecare moment, erau cel puţin 40 000 de marinari care aşteptau să plece în larg. Exclamaţia *„Westward, ho!”* devine foarte obişnuită la Londra, unde, în 1604, se va reprezenta, sub acest titlu, o comedie a lui Thomas Dekker, iar peste câţiva ani, Ben Jonson, Marston şi Chapman vor scrie împreună o piesă*, Eastward, ho!*.

[51] Se socotea că ficatul, ca şi inima, e sediul curajului şi al iubirii pătimaşe.

[52] În 1598 apăruse traducerea în engleză a însemnărilor de călătorie ale olandezului Willem Barents (sau Barentsz) care, în căutarea unui pasaj maritim prin nord-est spre China, a întreprins două călătorii în mările arctice, unde a rămas blocat vreme de aproape un an. Cartea s-a bucurat de o mare popularitate.

[53] În original, „sunt foarte bucuros să fiu un brownist în politică”; browniştii constituiau o sectă iniţiată şi condusă de Robert Brown, un aristocrat educat la Cambridge. În 1580, el s-a despărţit de Biserica oficială, acuzând-o că e supusă Papei şi că e anti-creştină, că preoţii ei nu au fost hirotoniţi potrivit regulilor. În 1589 s-a întors la Biserica Angliei.

[54] În original, „Ca harta nouă a lumii, cuprinzând şi Indiile”; aluzie la o hartă gravată în 1598, care însoţea traducerea engleză a jurnalului de călătorie în Orient al olandezului Linschoten.

[55] Un han cu firma „Elefant” se afla, într-adevăr, pe malul de sud al Tamisei, nu departe de teatrul „Globe”; suntem din nou martori la un procedeu foarte obişnuit al lui Shakespeare care introduce detalii topografice şi istorice engleze în unele piese a căror acţiune se desfăşoară în alte ţinuturi (aici, în Iliria).

[56] Textul „sonetului” din care citează Malvolio a fost descoperit la sfârşitul secolului trecut. E, de fapt, o baladă, însoţită de un portret stângaci al reginei Elizabeta, compusă, pare-se, de Dick Tarlton, bufonul Curţii.

[57] În original, „caligrafie romană”; aluzie la scrierea elegantă, adusă din Italia (de fapt, de la Veneţia), la modă în cercurile aristocratice din epoca elizabetană.

[58] Se spunea că, în miezul verii, oamenii înnebuneau mai des din cauza căldurii. Mai târziu, într-un volum de studii, *New Readings in Shakespeare* (1956). Charles Jasper Sisson va replica, pe bună dreptate, că, totuşi clima din Anglia nu poate explica asemenea îmbolnăviri.

[59] De-a lungul întregii luni mai, în toată Anglia aveau loc serbări închinate venirii verii.

[60] În original, „nobil de covor”, expresie ce-i desemna pe cei care nu fuseseră înnobilaţi pentru meritele lor de pe câmpul de luptă, ci din serviciile civile.

[61] Aluzia la fluviul Lethe, din care, în drumul lor spre Infern, sufletele morţilor sorbeau ca să uite viaţa lor pământeană.

[62] Sir Topas, personaj din *Povestirile din Canterbury* ale lui Chaucer (unde numele său e ortografiat *Thopas*); cea de-a 19-a povestire, al cărei erou e Thopas, e o parodie a romanelor cavalereşti din epocă. Comentatorii nu au descoperit, însă nici o relaţie convingătoare între personajul lui Chaucer şi cel al lui Shakespeare; în schimb, au atras atenţia că *topazul* era piatra preţioasă despre care se credea că-i vindecă pe nebuni.

[63] Latina bufonului, ca şi franceza lui sir Toby şi a lui sir Andrew, este incorectă, acesta constituind un element comic al piesei.

[64] Ieronim din Praga, cunoscut ca „Sihastrul din Camaldoli”. În valea Camaldoli din Toscana luase fiinţă, în secolul al XI-lea, un ordin călugăresc care, după o sută de ani, se va despărţi de benedictini.

[65] *Gorboduc* e una din primele tragedii engleze: scrisă de Thomas Norton şi Charles Sackville, a fost reprezentată în 1561. Personajul principal, cel care dă titlul piesei, e un rege legendar al Britaniei.

[66] Una din plăgile trimise asupra Egiptului (*Ieşirea*, 10, 21-23).

[67] Interpretare evident simplistă a doctrinei orfice a lui Pitagora.

[68] Nu de mult, s-a descoperit manuscrisul baladei din care au fost preluate aceste versuri: ea aparţine lui Thomas Wyatt (c. 1503-1542), unul dintre cei mai de seamă poeţi englezi ai secolului al XVI-lea.

[69] Potrivit doctrinelor medievale, celor cinci simţuri ale persoanei fizice le corespundeau cinci facultăţi ale psihicului (cărora li se spunea „simţuri interne”): fantezia, memoria, bunul simţ, intuiţia şi preţuirea.

[70] V. Ştefănescu-Drăgăneşti (*op. cit.*, nota 80) citează o întâmplare a reginei Elizabeta: aceasta a rugat-o pe o rudă de-a sa să-i dăruiască un câine, făgăduindu-i că, în schimb, îi va da orice îi va cere. Ruda a adus câinele şi, când a fost îndemnat să-şi formuleze cererea, şi-a cerut câinele înapoi. E foarte posibil ca Fabian să se refere la această întâmplare.

[71] „Phoenix” şi „Tigrul” erau două corăbii din vremea lui Shakespeare care făceau negoţ între Londra şi portul Candia din Creta.

[72] Aluzie la o povestire din *Etiopicele* lui Heliodor, care fuseseră traduse în engleză în 1569; Ducele o relatează, însă, incorect: în textul scriitorului grec, banditul Thyamis, ameninţat să fie ucis într-o luptă şi vrând să o ucidă pe Haricleea, iubita lui, pentru a nu cădea în mâinile duşmanilor, o omoară, din greşeală, pe o altă femeie.

[73] În comentariile sale, Howard Staunton observă că, de fapt, ceremonia descrisă de poet e aceea a logodnei şi nu a căsătoriei.

[74] O problemă foarte controversată era, pe atunci, dacă duhurile celor morţi păstrau sau nu înfăţişarea din timpul vieţii.

[75] Cei doi fraţi par să uite că sunt gemeni: de ce fixează o dată numai în funcţie de vârsta Violei?

[76] Surprinzător, Viola uită şi că Orsino e duce şi nu conte.

[77] *Vox clamantis* (lat.) = cu glas tare.

[78] Nu s-a ajuns la o concluzie sigură: acest cântec îi aparţine lui Shakespeare, e o baladă veche sau un adaos târziu, introdus de un interpret al Bufonului?

Opinii despre „A Douăsprezecea noapte”

Această piesă e, în părţile ei cele mai grave, elegantă şi uşoară şi, în unele scene mai luminoase, de un umor admirabil.

Samuel Johnson,
Preface to Shakespeare, 1775.

A 12-a noapte e pe drept cuvânt considerată una dintre cele mai încântătoare comedii. E poate prea blajină ca să fie cu adevărat o comedie […]. Ne face să râdem de prostia omenirii şi nu s-o dispreţuim.

Willliam Hazlitt,
Characters of Shakespeare’s Plays, 1817.

A 12-a noapte e comedia sentimentaliştilor, a gândirii înăbuşite în atmosfera oraşelor, împinsă spre o dureroasă decepţie, exprimând emoţiile nu neapărat pentru că le-ar trăi, ci pentru că au ajuns să fie considerate ca o modalitate elegantă de exprimare a propriei lumi lăuntrice.

Sir Edmund Chambers,
Shakespeare: a Survey, 1925.

TOTU-I BINE
CÂND SFÂRŞEŞTE BINE

Traducere de
ION FRUNZETTI

Totu-i bine când sfârşeşte bine (All's Well That Ends Well) este, de fapt, o versiune nouă, complet refăcută, a unei alte comedii, *Chinurile cu folos ale iubirii*, scrisă, probabil, în 1596 sau 1597 şi pierdută. Piesa care s-a păstrat a fost compusă, după cum se pare, în 1602 sau 1603. Unii comentatori cred că forma actuală e rezultatul unei noi revizii a textului, după ce Shakespeare s-a retras, în 1611, la Stratford.

În timpul vieţii dramaturgului nu s-a înregistrat nici un spectacol cu *Totu-i bine...*: prima reprezentaţie e consemnată abia în 1741. A fost publicată în ediţia *in-folio* din 1623; cercetătorii au descoperit că acest text e alcătuit din fragmente scrise în etape diverse şi conţine unele replici care fuseseră eliminate din forma originală. Ceea ce, evident, a sporit şi mai mult dificultăţile datării.

Sursa piesei a fost povestea Gigliettei di Nerbona (cea de-a 9-a din ziua a 3-a a *Decameronului*, povestită de Neifila); ea apăruse în primul volum al *Palatului Plăcerii* al lui William Painter (1566), celebra traducere engleză a operei lui Boccaccio. Shakespeare a îmbogăţit traducerea povestirii boccacceşti cu episoade şi personaje noi.

Prima traducere românească publicată în volum: Ion Frunzetti, în seria Shakespeare, *Opere*, vol. VIII, Bucureşti, 1960.

PERSOANELE

REGELE FRANŢEI
DUCELE FLORENŢEI
BERTRAM, conte de Roussillon
LAFEU, un nobil bătrân
PAROLLES, un însoţitor al lui Bertram
NOBILI FRANCEZI, care slujesc împreună cu Bertram în războiul florentin
LOGOFĂTUL CASEI
LAVACHE, măscărici } slujitori ai contesei de Roussillon
UN PAJ
CONTESA DE ROUSSILLON, mama lui Bertram
HELENA, o domniţă ocrotită de contesă
O VĂDUVĂ din Florenţa
DIANA, fiica ei
VIOLENTA
MARIANA } vecine şi prietene ale

Nobili din suita regelui; ofiţeri, soldaţi etc.
(francezi şi florentini)

Acţiunea se petrece la Roussillon, Paris, Florenţa, Marsilia.

ACTUL I

SCENA 1

Roussillon[1]. O sală în casa contesei de Roussillon.
Intră Bertram, contesa de Roussillon, Helena şi Lafeu,
toţi în doliu.

CONTESA[2]

Lăsându-mi fiul să mă părăsească, mi-ngrop parcă al doilea bărbat.

BERTRAM[3]

Iar eu, plecând, plâng, doamnă, înc-o dată moartea tatei; dar nu mă pot împotrivi poruncii maiestăţii-sale şi, cum în paza lui acum rămas-am[4], cu-atât mai mult îi sunt supus.

LAFEU[5]

În rege, doamnă, vei găsi un soţ, iar dumneata, un tată, domnul meu. E-atât de bun de felul lui în orice-mprejurare, că nu se poate să nu-şi ţină obiceiul faţă de domnia ta, care ai atâtea merite, încât îl stârnii să-şi dea pe faţă bunătatea, mai curând decât să pară că-i duce lipsa, când adevărul e că o are din belşug.

CONTESA

Putem avea nădejdi că-n scurtă vreme măria-sa ni se-nsănătoşeşte?

LAFEU

S-a lepădat de medici, doamna mea; căci, atâta vreme cât li s-a dat pe mână, şi-a omorât timpul tot trăgând

nădejde, şi fără alt folos în treaba asta decât că timpul i-a ucis nădejdea.

CONTESA

Domniţa asta a avut un tată — o, „a avut”, ce trist cuvânt! — un tată-a cărui iscusinţă mai să ajungă-a fi la fel cu cinstea lui de mare; căci, de-ar fi fost într-adevăr la fel, ar fi făcut să nu mai moară nimeni dintre oameni, şi moartea n-ar mai fi avut ce face, şi s-ar fi dus, de plictiseală, la plimbare. O, dac-ar fi să fie el, acum, spre marele folos al regelui, în viaţă! Cred c-ar aduce moartea bolii lui!

LAFEU

Ce nume-avea cel despre care-i vorba, doamnă?

CONTESA

Un nume renumit în meseria lui, şi renumit pe drept cuvânt: Gerard de Narbonne[6].

LAFEU

Era într-adevăr neîntrecut: l-am auzit mai ieri pe suveran vorbind de el, urcându-l chair în slăvi şi jelindu-l. Putea să mai trăiască mult şi bine, cu iscusinţa lui, de-i drept că poate cu adevărat ştiinţa să învingă moartea.

BERTRAM

Dar de ce boală-anume, domnul meu, pătimeşte regele?

LAFEU

De-o bubă rea, seniore.

BERTRAM

Acum aud întâia oară.

LAFEU

N-aş dori să se lăţească vorba! Domniţa este fiica lui Gerard de Narbonne?

CONTESA

Unicul lui copil; mi-e dată-n grijă. Nădăjduiesc să aibă-un viitor chiar pe măsura creşterii ei bune; tot ce-i într-însa bun a moştenit, fapt care face ca darurile frumoase să fie şi mai de preţ încă; pentru că, unde însuşirile alese se-mbină cu un suflet întinat, sunt laudele pline de regrete, fiindcă-atunci virtuţile-s sperjure; pe când în ea virtutea e înaltă de simplă ce-i; şi-a moştenit deci cinstea, şi bunătatea si-a desăvârşit-o.

LAFEU

Tot lăudând-o, doamnă, — o faci să plângă.

CONTESA

Pentru-o fecioară lacrimile-s sarea ce poate face lauda gustoasă. Nicicând de suflet nu i se apropie amintirea părintelui mort fără ca tirania durerii să nu-i ia din obraji orice urmă de viaţă. Sfârşeşte-odată, Helena, haide, isprăveşte! Să nu se creadă că-ţi arăţi durerea mai mult decât o simţi!

HELENA[7]

Mi-arăt durerea, da, dar o şi-ncerc!

LAFEU

Jelania cu măsură-i dreptul morţilor. Durerea fără frâu, vrăjmaşa celor vii.

CONTESA

De-i duşmanul durerii viaţa, tot ce-ntrece pragul muritoare-o face!

LAFEU

Ce tâlc să fie-n vorba asta?

BERTRAM

Doamnă,
Dă-mi binecuvântarea ta!

CONTESA

Domnul cu tine, Bertram! Fie-ţi tatăl
Model în toate! Sângele-ţi să tindă
A te robi virtuţii! Bunătatea
Cu naşterea-ţi aleasă să se-mbine!
Pe toţi iubeşte-i, în puţini te-ncrede,
Rău nimănui nu face! Fă să-ţi simtă
Duşmanul forţa fără să-l zdrobeşti!
Să-ţi ţii sub cheia vieţii tale-amicul!
Că taci să fii certat, nu că sporovăi!
Pe cap să-ţi verse cerul tot ce ruga-mi
I-o smulge din ce-o vrea mai mult. Adio!
Drum bun, stăpâne!
E-un curtean necopt;
Ţi-aşteaptă sfatul, domnul meu.

LAFEU

S-aştepte
Prea mult ce-i bun, nu-i chip, cel ce iubeşte!

CONTESA

Te aibă ceru-n pază! Mergi cu bine, Bertram!

(Iese.)

BERTRAM

(către Helena)

Ce-ţi poate gândul plăsmui mai bun
Să-ţi stea tot la picioare! Mamei mele,
Ocrotitoarea-ţi, fii-i tu mângâiere,
Şi s-o respecţi!

LAFEU

Rămâi cu bine, blânda mea domniţă!
Fii vrednică de cinstea părintească!
(Ies Bertram şi Lafeu.)

HELENA

De-ar fi doar asta! Nu de tata-i vorba.
Şi-aceste lacrimi cinste-i fac mai mult
Decât acelea plânse pentru dânsul.
Cum arăta? Îl uit! Închipuirea
Mi-e plină doar de-un chip: de-al lui Bertram.
Sunt doborâtă. Viaţa-n jur se curmă
De pleacă Bertram! Tot atât ar fi
Dac-aş iubi luceafărul şi-aş vrea
Să-l iau de soţ: atât e el de sus!
Am să mă mângâi doar cu strălucirea-i
Stând în lumina lui; dar nu prin preajmă-i.
Îmi chinui râvna dragostei, spunându-mi:
O ciută, dată leului mireasă,
Jertfită-ar fi! Să-l văd mereu, ce dulce,
Ce dureros era: să-i desenez
Sprânceana-n arc, ochiul de şoim, şi părul
Cârlionţat, pe tabla inimii
Umplută de conturul feţei sale.
Dar a plecat! Şi mintea-mi idolatră
Va să-i sfinţească urma. Cine vine?
Cel care-l însoţeşte. Îl iubesc
De asta, chiar de-l ştiu ce mincinos e.
Şi-l cred smintit de-a binelea, şi laş,
Căci nu-i cusur cu el să nu se-mpace!
Şi când în vântul rece-al cuminţenieiâ
Şi-arată hârca de oţel virtutea,
Îmi spun că prea adeseori vedem
Slujind deşertăciunii înţelepţii.
(Intră Parolles.)

PAROLLES

Să trăieşti, crăiaso!

HELENA

Şi tu la fel, craiule!

PAROLLES

Da de unde! Nu-s crai!

HELENA

Nici eu crăiasă!

PAROLLES

Cugetai asupra virginităţii?

HELENA

Întocmai! Dumneata pari a fi soldat. Dă-mi voie, dar, să-ţi pun o întrebare: bărbatul e duşmanul fecioriei; cum am putea-o noi baricada să-i stea împotrivă?

PAROLLES

Ţinându-l afară!

HELENA

Dar el ne dă asalt, şi fecioria noastră, oricât de vitejeşte s-ar purta, e totuşi prea slabă să se poată apăra. Învaţă-ne vreun soi de-mpotrivire războinică.

PAROLLES

Nu se află nici unul; bărbatul, pus faţă-n faţă cu voi, vă va submina şi vă va face să săriţi în aer, să explodaţi.

HELENA

Doamne! apără-ne fecioria de subminări şi explozii! Şi nu-i vreo tactică militară prin care fecioarele să-i poată face pe bărbaţi să sară în aer?

PAROLLES

O dată doborâtă fecioria, bărbatul va exploda şi el, repede şi degrabă! Numai că, tot provocându-l la explozii, prin spărtura de care sunteţi voi înşivă răspunzătoare, vă cade fortăreaţa! Nu-i politic, în sistemul de echilibru al naturii, să-şi păstreze cineva fecioria. O virginitate pierdută înseamnă sporul raţional al omenirii; şi nu s-a născut nici o fecioară până ce nu s-a pierdut o feciorie. Metalul din care eşti tu făcută e bun pentru turnat fecioare. Prin faptul că ţi-o pierzi o dată, fecioria poate fi reînnoită în alte zece exemplare; dar dacă ţi-o păstrezi pe vecie, ţi-o pierzi pe vecie; cu un aşa tovarăş de gheaţă n-ai încotro: trebuie să-l dai de râpă.

HELENA

Am de gând să-i mai ţiu un pic partea; chiar de-ar fi să mor, din pricina asta, fecioară.

PAROLLES

Mare lucru n-am ce-ţi spune-n privinţa asta; e împotriva legilor naturii! A ţine partea fecioriei înseamnă să-ţi învinovăţeşti mama, care si-a pierdut-o ca să te facă. Şi să-ţi învinovăţeşti mama este cea mai sfruntată lipsă de supunere! Fecioria e un sinucigaş: cel care-şi pune juvăţul de gât e-o fecioară. Merită să nu-şi găsească loc nici într-un cimitir sfinţit, virginitatea asta, şi să fie-ngropată la marginea drumului, ca o disperată care-a păcătuit împotriva firii. Fecioria face viermi, ca brânza, se roade singură până la urzeală şi moare singură fără să fi hrănit pe lume altceva decât propria ei burtă. Pe deasupra, virginitatea mai e şi arţăgoasă, trufaşă, trândavă, toată numai amor propriu, şi iubirea de sine e păcatul cel mai oprit de canoane. Nu ţi-o păstra: nu-i de nici un folos şi n-ai decât de pierdut cât n-o pierzi; dă-o-ncolo! în zece ani poate spori de zece ori. Crezi că-i de lepădat asemenea dobândă? Şi nici capitalului n-are să-i fie prea rău! Dă-o naibii odată!

HELENA

Cum am putea face ca s-o pierdem într-un chip plăcut?

PAROLLES

Stai să mă gândesc: trebuie să faci un lucru rău. Trebuie să-l placi pe cel care n-o place! E o marfă care îşi pierde strălucirea stând neîntrebuinţată. Cu cât o ţii mai mult, cu-atât îi scade preţul; scoate-ţi-o la mezat cât ţi-o mai cumpără cineva; nu pierde sorocul ofertei. Ca un curtean bătrân, virginitatea umblă cu scufa-i demodată, şi-i îmbrăcată scump, dar tot cu ce nu se mai poartă — lucruri ca broşa ori ca scobitoarea, la modă pe vremea bunicii. De la o vreme, budincile şi ciorbele pe care le fierbeţi au mai multă căutare decât obrajii voştri, iar fecioria voastră, îmbătrânita voastră feciorie, e ca una din perele noastre franţuzeşti, zbârcite peste iarnă; n-are nici o faţă, se macină ca o poamă uscată! Fost-ai, lele, când ai fost, dar acuma, vorba aia: ce să-i faci, eşti o biată pară sfarogită: mai poţi scoate ceva din ea?[8]

HELENA

Nu-i încă fecioria mea cum zici…
Stăpânul poate-avea iubiri o mie:
O mamă, o iubită, un prieten,
Un ideal, un căpitan, un duşman,
O călăuză, –un zeu, un suveran,
O trădătoare, –un sfetnic şi-o drăguţă;
Umil orgoliu, mândră umilinţă,
Aspre-armonii şi sfâşieri ce-s dulci,
Un crez şi-un scump dezastru! E o lume
De dulci, gingaşe, de-mprumut cuvinte
Prea-creştineşti, pe care-n flecăreala-i
Fugarul Cupidon le foloseşte.
Acuma — Dumnezeu să-l aibă-n pază —
Ce-o face nu ştiu. Curtea e o şcoală,
Şi el e un…

PAROLLES

Un ce? Un ce?…

HELENA

…Pe care
Mult îl doresc. Păcat…

PAROLLES

Ce e păcat?

HELENA

Că n-are trup acest „mult îl doresc”,
Să poată fi simţit. Noi, cei de jos,
Noi, cei restrânşi de stele la dorinţe,
Cu-nrâurirea lor puteam atunci
Să ne urmăm prietenii-arătând
Ce dor în noi e-ascuns, şi niciodată
N-atrage mulţumiri.

(Intră un paj.)

PAJUL

Monsieur Parolles, stăpânul meu vă cheamă.

PAROLLES

Micuţă Helena, rămâi cu bine; de-mi amintesc de tine, la Curte când voi fi, mă voi gândi la tine.

HELENA

Monsieur Parolles, te-ai născut sub stea bună.

PAROLLES

Sub Marte, dacă-i vorba de mine!

HELENA

Sunt mai mult ca sigură că *sub* Marte!

PAROLLES

De ce *sub* Marte?

HELENA

Atâta te-au ţinut războaiele la fund, că nu se poate să nu te fi născut *sub* Marte.

PAROLLES

Când Marte se afla în exaltare!

HELENA

Ba, mai degrabă, retrograd, cred eu…

PAROLLES

De ce crezi asta?

HELENA

De mult ce dai tot îndărăt când lupţi.

PAROLLES

Asta-i o strategie.

HELENA

Aşa se spune când frica te îndeamnă să-ţi pui pielea la adăpost; dar felul cum se-amestecă în curajul domniei-tale frica face din ea virtutea cea mai de preţ, şi-mi place să văd oameni care ştiu să se descurce.

PAROLLES

Am atâtea de făcut, că n-am răgazul să-ţi răspund acum pe loc! Mă voi întoarce curtean desăvârşit, şi şlefuirea mea de bun curtean îţi poate sluji ţie, să te mai lustruieşti. Şi astfel vei fi vrednică să poţi primi povaţa unui curtean, înţelegând ce sfat îţi dă. Căci altfel vei muri în nerecunoştinţa ta, şi ignoranţa te va nimici. Rămâi cu bine! Când ai răgaz, rosteşte-ţi rugăciunile. Când n-ai de fel, adu-ţi aminte de prieteni. Fă-ţi rost de-un soţ ca oamenii, şi fă cu el ce-o face el cu tine; deci, rămas bun!

(Iese.)

HELENA

Adesea, leacul căutat e-n tine
Şi-l crezi în cerul ce, ursind destine,
Ne dă câmp liber faptei. Înapoi
Ne trage întunericul din noi.
Ce forţă-mi urcă dragostea pe creste
De văd prin ea, dar ochiul nu-mi hrăneşte?
Ce-i depărtat de soartă firea face
Să fie-apropiat şi să se-mpace.
S-aştepte sorţi ciudate nu pot cei
Ce-şi cântăresc durerile-nde ei,
Şi cred că ce n-a fost nu poate fi.
Dar cine, meritând, nu-şi cuceri
Iubirea? Boala regelui… Un glas
Îmi spune că nu-i joc. Dar tot n-am să mă las.

(Iese.)

SCENA 2

Paris. O încăpere în palatul regelui. Trompete.
Intră Regele Franţei, cu scrisori, şi diferiţi curteni.

REGELE

Se-nfruntă astăzi Siena şi Florenţa,
Luptând, cu tot atâţia sorţi de-a-nvinge-n
Războiul vitejesc ce-ncepe.[9]

ÎNTÂIUL NOBIL

Sire,
Aşa se spune!

REGELE

Foarte de crezut!
Am şi primit aici o-nştiinţare
De-al nostru văr Austria[10]-ntărită,
Că florentinii vor veni să ceară
La noi un ajutor. Şi scumpul nostru
Prieten parc-ar vrea cumva ca noi
Să nu li-l dăm.

ÎNTÂIUL NOBIL

Iubirea înţeleaptă
Ce-arată-Austria înălţimii-tale
Ne-mpinge s-ascultăm.

REGELE

Ne-a dat răspunsul:
Resping Florenţa[11], chiar fără să-mi ceară!
Cu toate astea, cei ce vor să-ncerce,
Din oastea noastră, aerul Toscanei,
Sunt liberi să se bată, de-orice parte!

AL DOILEA NOBIL

Grozavă şcoală-ar fi pentru oşteni
Să tragă-n piepturi fumul bătăliei
La care jinduiesc.

REGELE

Dar cine vine?

(Intră Bertram, Lafeu şi Parolles.)

ÎNTÂIUL NOBIL

E contele Roussillon, Bertram, doamne!

REGELE

Eşti, tinere, leit cum ţi-a fost tatăl:
Deschis la fire, mai curând ciudat
Decât prea aspru. Bine-alcătuit.
De-ai moşteni tăria lui de înger!
Dar, bun-venit la Curte-mi!

BERTRAM

Maiestate,
Îţi mulţumesc şi-ţi sunt supus plecat!

REGELE

Aş vrea să mai fiu azi voinic ca-n vremea
Când eu cu tatăl tău prieteneşte
Ne încercam destoinicia-n luptă!
Ce bun strateg şi căpitan! Luat pildă
De cei mai vajnici! N-a-nchinat reduta
Nici când hidoasa vârstă[12], furişată
În preajmă-ne, ne-a măcinat puterea.
Mă mângâie să pot vorbi de dânsul!
În tinereţe-avea acelaşi duh
Tăios, ca junii nobili de la Curtea-mi[13];
Dar ei, îi văd dând zor cu zeflemeaua
Pân' ce se-ntoarce asupră-le deodată,
Şi nu-şi ascund sub haina cuviinţei,

Cum fac curtenii toţi, uşurătatea.
Mândria lui, dispreţ, asprimi, acreală
Nu cuprindea. Iar de cumva erau,
I le stârnea, zvârlindu-i-le, cel'lalt.
Ceasornic, cinstea lui ştia clipita
Când cere-mprejurarea să vorbeşti
Şi când dă limba-ntâietate minţii.
Pe cei de-un rang mai jos, purtarea lui,
Când se-apleca asupră-le, -i făcea
Să se mândrească de umil ce-l văd
Şi de smerirea vorbelor cu care
Îi preţuia ca pe egali. Ce om!
Model ar fi de dat acestor timpuri.
Şi s-ar vădi, de l-am pricepe bine,
Că dăm tot îndărăt.

BERTRAM

Memoria lui,
Mai mult ca-n piatra de mormânt, e-n gându-ţi.
Decât un epitaf, mult mai de preţ e
Regescul tău cuvânt.

REGELE

De-aş fi cu el! Spunea întotdeauna
(Parcă-l aud şi-acum, căci vorba-i dreaptă
N-o-mprăştia, ci ţi-o-mplânta-n ureche
Să crească, să dea rod): „De n-aş trăi…"
Aşa spunea adesea, cu tristeţe,
Despre sfârşit şi despre prelungirea
Petrecerii sfârşite: „O, de n-aş
Trăi şi după ce s-a ars în lampă
Uleiul, ca s-ajung a fi de râsul
Juneţii ce dispreţuieşte totul,
Afară doar de noutăţi, si-a cărei
Gândire, haine doar croi; şi-şi dă,
Pe mode, orişice statornicie!"
Aşa spunea. Şi eu doresc, asemeni,

Cât miere şi cât ceară-n stup n-aduc,
Să fiu îndepărtat, lăsându-i locul
Unui mai vrednic.

AL DOILEA NOBIL

Sire, te iubim!
Şi cei nepăsători ţi-ar duce lipsa,
Ei cei dintâi.

REGELE

Da, umplu-un loc degeaba!
O ştiu! Cât timp să fie, oare, conte,
De când muri, în casa-ţi părintească
Vestitul vraci?

BERTRAM

Cam şase luni sunt, doamne!

REGELE

De-ar mai trăi, m-aş căuta cu el;
Dă-mi braţul; ceilalţi doctori m-au tocit
Cu leacurile. Firea mea cu boala
S-au războit în voie. Bun-venit!
Un fiu nu mi-e mai drag ca tine, conte!

BERTRAM

Ţi-s recunoscător din suflet, sire!
(Ies.)

SCENA 3

Roussillon. O încăpere în palatul contesei. Intră Contesa, Logofătul casei şi Măscăriciul.

CONTESA

Ei, să te-aud: ce spui despre domniţă?

LOGOFĂTUL

Înaltă doamnă, grija ce-am avut-o, de când mă ştiu, să-ţi fac mereu pe plac, aş vrea să fie-nscrisă-n catastiful strădaniilor mele din trecut; căci e-o rănire-a modestiei noastre şi-o întinare-a meritelor când le crăinicim chiar noi în patru vânturi.

CONTESA

Ce-i cu derbedeul ăsta? Hai, piei din ochii mei, jupâne! Ştii plângerile câte mi-au ajuns până-n urechi, pe seamă-ţi şi-mpotrivă-ţi, şi să ştii că dacă nu le iau pe toate-n socoteală e fiindcă eu-s domoală şi n-o-ntorc în rău; căci altfel, de smintit şi de mehenghi te ştiu destul, să-ţi stea la pozne ca acestea mintea.

MĂSCĂRICIUL[14]

Dar nu-i o noutate asta, doamnă, că-s un biet om sărman.

CONTESA

Prea-bine!

MĂSCĂRICIUL

Da de unde! De ce-i prea bine că-s un biet sărman? (Chiar dacă mulţi dintre bogaţi sunt osândiţi să moştenească iadul!) Dar, de-mi îngăduie bunăvoinţa

măriei-tale să mă duc în lume, atuncea Izabel, ce-ţi este slugă, şi eu, om face şi noi ce-om putea.

CONTESA

Ţi-a abătut să umbli cu cerşitul?

MĂSCĂRICIUL

Cerşesc bunăvoinţă-n cazul ăsta.

CONTESA

În ce caz?

MĂSCĂRICIUL

În cazul Izabelei şi al meu; nu-i moştenire slujba; şi socot că Dumnezeu n-are să-şi întoarcă faţa spre mine cât n-oi avea din carnea mea prăsilă; căci, zice-se, copiii sunt binecuvântări cereşti.

CONTESA

Spune-mi, ce pricină ai să te însori?

MĂSCĂRICIUL

Mi-o cere bietu-mi trup, mă îmboldeşte carnea, doamnă, şi cel împins de diavol n-are, bietul, cum da ’napoi.

CONTESA

N-ai alte pricini, înălţimea-ta?

MĂSCĂRICIUL

Pe cinstea mea, mai am şi pricini sacre, doamnă, zău, chiar sacre.

CONTESA

Şi nu le poţi împărtăşi cumva restului lumii?

MĂSCĂRICIUL

Sunt şi-am fost, de când mă ştiu, o creatură păcătoasă, doamnă, cum eşti şi dumneata şi tot ce-i carne şi sânge. De mă-nsor, mă-nsor — pe Dumnezeul meu! — ca să mă pot căi.

CONTESA

De-nsurătoare, mai curând decât de păcate.

MĂSCĂRICIUL

N-am nici un prieten, doamnă, şi trag nădejde să-mi câştig câţiva, de dragul nevesti-mi.

CONTESA

Prieteni de-ăştia ţi-s duşmani, netotule!

MĂSCĂRICIUL

Nu dai dovadă de-adâncime, doamnă, judecând aşa: ba-ţi sunt chiar buni prieteni; căci nătărăii vin să facă-n locul meu ce-s obosit să fac. Cel care-mi ară ţarina îmi cruţă boii şi-mi lasă mie partea din recoltă. Cel ce mă-ncornorează-mi slugăreşte: căci omului ce-mi mângâie nevasta, de sângele şi carnea mea îi pasă. Şi cel pe care-l doare de carnea şi de sângele meu se cheamă că-mi iubeşte carnea şi sângele; cine-mi iubeşte carnea şi sângele mi-e prieten. *Ergo*: cel care-mi pupă nevasta mi-e prieten. De s-ar mulţumi oamenii să fie ceea ce sunt, nu i-ar mai fi nimănui teamă de-nsurătoare. Fiindcă tânărul Charbon, puritanul, şi bătrânul Poysam, papistaşul, oricât de despărţite le-ar fi inimile de credinţele religioase diferite[15], sunt totuna în ceea ce priveşte capul, şi pot să dea-mpreună coarne-n coarne, ca orice căprior din turmă.

CONTESA

Aşa ai să fii cât ăi trăi? Spurcat la gură şi gata oricând să cleveteşti?

MĂSCĂRICIUL

Profet sunt[16], doamnă, şi adevăr grăiesc în cele ce urmează:

Căci cântecul e-adevărat
Pe rând pentru oricine:
Destinul de mi te-a-nsurat,
Şi coarne-o să-ţi destine![17]

CONTESA

Piei din ochii mei, domnule! Vorbim noi pe-ndelete mai pe urmă.

LOGOFĂTUL

Binevoiţi, stăpână, a-i porunci s-o cheme pe Helena la domnia-voastră: de dânsa trebuie să vă vorbesc!

CONTESA

Spune-i domniţei că vreau să-i vorbesc. La Helena mă gândesc.

MĂSCĂRICIUL

De dragul ei, doar pentru ea
Prăjiră grecii Troia?
Ce faptă rea, ce faptă rea!...
I-a fost lui Priam voia?
Aşa stătea şi-aşa plângea.
Aşa stătea şi-aşa plângea,
Şi spuse când să plece:
„De-s nouă rele şi-una nu,
E una bună-n zece!”

CONTESA

Cum? Una bună-n zece? Stâlceşti cântecul, fârtate!

MĂSCĂRICIUL

Din zece femei una bună! Asta, doamnă, poate însemna chiar c-am dres cântecul! Măcar de-ar

blagoslovi Dumnezeu lumea cât îi anul de lung, în chipul ăsta! I-ar mai afla cineva vrun păcat femeii celei de-a zecea? Nici eu, măcar de i-aş fi şi duhovnic. Din zece, una! Unde nu dă cerul s-avem noi tot câte-o femeie cumsecade născută sub fiecare dintre stelele lui, sau măcar câte una de fiece cutremur de pământ! S-ar cumpăni binişor loteria! C-aşa, poate omul să-şi macine toată inima, fărâmiţă cu fărâmiţă, până s-ajungă a da de una ca oamenii!

CONTESA

N-ai de gând să te urneşti o dată, derbedeule, şi să faci cum ţi-am dat poruncă?

MĂSCĂRICIUL

Să fie omul la porunca femeii, şi cu toate astea, să nu se fi-ntâmplat încă nici o nenorocire!... Deşi cinstea nu e puritană, nu va face, totuşi, nici un rău; are să poarte doar cămaşa albă a pocăinţei, peste anteriul negru, de popă[18] al unei inimi mari. Mă duc, acum mă duc de-a binelea. Vrasăzică, toată chestia e să vină Helena aicea.

(Iese.)

CONTESA

Aşa, s-auzim!

LOGOFĂTUL

Ştiu, doamnă, că fata vi-i dragă pe de-a-ntregul şi fără nici o rămăşiţă.

CONTESA

Pe cinstea mea, mi-e dragă; mi-a încredinţat-o taică-său, şi ea, fără îndoilă, îşi merită pe bună dreptate dragostea cu care o întâmpin, ba încă i s-ar cuveni mai multă decât îi dau; şi mult mai mult i se va da decât cere.

LOGOFĂTUL

Am fost, doamnă, mai adineauri, mult mai aproape de ea decât socot c-ar fi dorit să fiu, de-ar fi ştiut; stingheră sta, vorbind cu sine însăşi, şi vorba neavând decât urechea-i s-o audă. Gândea, pot pune mâna-n foc de asta, că n-are nici un martor s-o asculte. Din ce vorbea, ieşea că ţi-a-ndrăgit feciorul: „Soarta, zicea ea, ce-a pus aşa nepotrivire între rangurile lor, nu-i o zeiţă, şi nici Dragostea nu-i zeu de nu-şi întinde puterile şi-asupra celor care stau pe trepte mult deosebite; că Diana nu-i fecioarelor regină, de-ngăduie ca bietele-i vasale să fie lu- ate-aşa, pe negândite, fără să le salveze la cel dintâi asalt, ori să le fi răscumpărat pe urmă.” Aşa spunea, în cea mai plină de-amar şi de durere izbucnire din câte mi-a fost dat s-aud din gură de fecioară. Am socotit de datoria mea să dau pe loc măriei-tale ştire de cele auzite; căci, luând la cunoştinţă ce bucluc ar mai putea ieşi de-aici, nu-ţi poate fi totuna dacă ştii sau nu ceva.

CONTESA

Te-ai descărcat cu cinste de povara-ţi; păstrează cele auzite pentru tine; mi-au dat de veste despre asta, mai demult, o seamă de părelnice temeiuri, ce-atât de nes-tatornic înclinau balanţei talgerul, că nici crezare nu le puteam da, şi nici puteam să mă-ndoiesc de ele. Fii bun, mă lasă singură cu mine; închide-ţi asta-n inimă; şi-ţi mulţumesc pentru cinstita-ţi grijă.

(Iese Logofătul.)

La fel eram şi eu în floarea vieţii:
Ai firii suntem toţi. Şi-acest crud spin
E-n chip firesc în roza tinereţii,
Şi-al sângelui e spinul, prin destin.
Pecete-a adevărurilor firii
E-n tinereţe ghimpele iubirii.
Din ce-mi aduc din vremi trecute-aminte,
La fel greşeam, şi nici nu luam aminte!

(Intră Helena.)

Se uită rătăcit. Acuma văd.

HELENA

Cu ce-ţi pot, doamnă, fi pe plac?

CONTESA

Helena,
Tu ştii că-ţi sunt ca mamă.

HELENA

Stăpâna mea eşti, doamnă!

CONTESA

Nu! Ţi-s mamă!
De ce nu mamă? Când am spus eu „mamă”
Parc-ai văzut un şarpe. Ce e-n „mamă”
De sari la vorba asta? Spun: ţi-s mamă,
Şi-nscrie-te-ntre cei purtaţi în pântec
De mine, căci adeseori vedem
Rivalizând cu firea înfierea;
Dăm crengi de-a’ noastre din seminţi străine.
Eu n-am gemut născându-te, şi totuşi
Simt pentru tine-o dragoste de mamă.
Ce Dumnezeu, fetico?! Îţi îngheaţă
Tot sângele de-mi spui că-s mama ta?
De ce pestriţul jalei crainic, Iris,
În curcubeie-ţi cercuieşte ochii?
De ce? Fiindcă-mi eşti fiică?

HELENA

Fiică nu-ţi sunt!

CONTESA

Ţi-s mamă doar, îţi spun!

HELENA

Iertare, doamnă!

Nu-mi este frate contele Roussillon;
Eu sunt de jos, el are nume mare.
Eu rude n-am de viţă. El, tot nobili!
E domnul meu, e scumpul meu stăpân.
Trăiesc ca sclava lui şi-i mor supusă.
Cum, oare, mi-ar fi frate?

CONTESA

Nici eu mamă?

HELENA

Da, mamă-mi eşti. O, de-ai putea să-mi fii.
Fără ca fiul tău să-mi fie frate!
Să fii în parte fiecărui mamă,
Şi-a lui, si-a mea! La rai nu ţin atâta!
Aşa, nu i-aş fi soră. Nu se poate
Să-ţi fiu vlăstar decât de mi-e el frate?

CONTESA

Ba da, Helena; mi-ai putea fi noră!
Dar facă Domnul nici prin gând să-ţi treacă!
„Fiică” şi „mamă” -n inima-ţi se luptă.
Păleşti? Ţi-am dat deci dragostea pe faţă
Cu teama mea! Acum pricep eu taina
Însingurării tale! Văd temeiul
Atâtor lacrimi. Sare-n ochi că-ţi place
Băiatul meu. Şi orice-ai născoci
Ca să dezminţi ce-ţi strigă-n vânt pasiunea,
Ea tot te-ar da de gol. Deci, spune drept.
Dar spune-atunci: „Aşa-i! “, căci, uite, -obrajii-ţi
Şi-o spun unul altuia; iară ochii-ţi
Văd asta clar din tot ce faci, şi-o spun,
În felul lor tăcut. Căci doar păcatul
Drăcesc a-ncatârării-ţi leagă limba,
Lăsându-mă să bănui doar! Vorbeşte!
De-o fi aşa, frumoase iţe tragi!
De nu, te leapădă! Oricum, îţi cer,

De vrei prin mine să te-ajute cerul,
Să spui adevărat.

HELENA

Iertare, doamnă!

CONTESA

Iubeşti pe fiul meu?

HELENA

Stăpână, milă!

CONTESA

Spune: -l iubeşti?

HELENA

Tu, doamnă, nu-l iubeşti?

CONTESA

Nu ocoli: iubirea mea de mamă
E-o legătură lumii-ntregi vădită.
Hai, dă pe faţă tot ce simţi! Simţirea
Şi-aşa tot te-a pârât.

HELENA

Atunci îţi spun,
Sub cer şi-n faţa ta îngenunchind,
Că-n faţa ta si-a cerului înalt
Iubesc pe fiul tău.
Sărac mi-e neamul, dar cinstit. Iubirea
Îmi e la fel. Nu te jignesc. Fac rău
Iubindu-l?!… Nu mă ţin de el şi nu-i dau
Dovezi c-aş vrea cumva să-i fiu soţie,
Şi nici că ţin să-l am, cât timp nu-l merit,
Deşi nu văd nici cum l-aş merita!
Iubesc zadarnic, ştiu! Ucid nădejdea
Şi torn cu toate astea-n sita ei,
Cernită, -amară, apele iubirii.

Şi veşnic le tot scap, le pierd mereu.
Şi-ntocmai ca indianul, ce-i cucernic
În rătăcirea lui, ador un soare[19]
Ce nu mă ştie, chiar dacă mă vede.
Iubită doamnă, nu-mi întâmpina
Cu ură dragostea mărturisită,
Doar fiindcă ţin la cel la care ţii!
Căci dacă ţi s-o fi-ntâmplat vreodată
În tinereţea plină de virtute,
De care cinstea vârstei tale-mi spune,
Ca-n flacăra iubirii să doreşti
Prea-casta Diană să se facă una
Cu Amor, o, atuncea fie-ţi milă
De cea ce alt nu poate-alege, -afară
De-a da şi iar a da, ştiind că pierde;
De cea ce cată nu ca să găsească,
Ci se desfată chiar cu ce-o omoară.

CONTESA
Dar la Paris n-ai vrut cândva să mergi?
Spune-adevărul!

HELENA
Da, am vrut, stăpână!

CONTESA
De ce? Spune-adevărul!

HELENA
Spun adevărul! Jur pe harul sfânt!
Am moştenit reţetele-adunate
De iscusinţa şi-ndelunga trudă
A tatei: sunt din leacurile-acelea
Ce nu dau greş, şi-aduc obşteşti foloase.
Mi le-a lăsat prin testament, să vindec
Prin ce pot ele, mult mai mult decât
E scris în însemnări. Şi printre-acestea

E-un leac prea-încercat, ce-l poate smulge
Pe rege din lângoarea lui.

CONTESA

De asta
Voiai să pleci la Curte, la Paris?
Vorbeşte!

HELENA

Gândind la fiul tău, mi-a dat prin cap!
Altfel, Parisul, regele şi leacul
Din dialogul gândurilor mele
Ar fi lipsit.

CONTESA

Şi crezi, cumva, Helena,
Că de-ai ajunge să-l îmbii cu leacul,
L-ar vrea? Când el şi doctorii au unul
Şi-acelaşi gând: el crede că nu-s vrednici
Să-l vindece, şi ei, că n-are leac!
Cum vrei să-şi plece deci urechea către
O fată ne'nvăţată, când nici şcoala
Ce-o au nu-i poate face bolii seama?

HELENA

Ceva îmi spune — mai vârtos ca arta
Tătâne-miu, ce-a fost o culme-n arta-i —
Că moştenirea lui va fi primită
De plec sub zodia-asta norocoasă.
Şi de-i pe voia înălţimii-tale
Ca să-mi încerc norocul, pun în joc
Pierduta-mi viaţă pentru-nzdrăvenirea
Măriei-sale, într-o zi ca asta
Şi-ntr-aşa ceas predestinat.

CONTESA

O crezi?

HELENA

O ştiu cu dinadinsul.

CONTESA

Ei, Helena,
Îţi dau îngăduinţa şi iubirea-mi;
Îţi dau mijloace, slugi şi salutări
De dus la Curte alor mei. Acasă,
Voi sta să ‘nalţ la rugi, să-ţi deie Domnul
Izbândă-n încercarea-ţi îndrăzneaţă.
Purcede mâine. Căci, să ştii: ţi-oi da
În sprijin tot ce stă-n puterea mea.

(Ies.)

ACTUL II

SCENA 1

Paris. O încăpere în palatul Regelui.
Intră Regele cu mai mulţi curteni tineri, care-şi iau rămas-bun plecând la războiul florentin. Bertram, Parolles, oameni din suită. Sunete de trompetă.

REGELE

Cu bine, tineri nobili! Aste pravili
Nu le-azvârliţi, ci ţineţi legea luptei!
Răsplata împărţiţi-o deopotrivă.
Şi, de câştigă ambii, tot atâta-i
Răsplata amândorura.

ÎNTÂIUL NOBIL

Nădejdea
Ne este, sire, că, întorşi din luptă,
Te vom găsi-n deplină sănătate.

REGELE

Nu, asta-i greu. Dar inima mea, totuşi,
Nu recunoaşte că-i datoare bolii
Ce vieţii-mi dă asalt. Voi, tineri nobili,
Adio! Şi, de-s viu sau mort, să fiţi
Bravi fii ai Franţei. Daţi acum Italiei
De miazănoapte, epigon ruinei
Apusei monarhii[20], prilej să vadă
Că nu veniţi doar să peţiţi onoarea,
Ci chiar s-o luaţi de soaţă. — Acolo unde
Dau înapoi şi bravii, voi găsiţi-o!
Şi numele să vi-l repete faima.
Adio!

AL DOILEA NOBIL
Fie-ţi slugă sănătatea!

REGELE
La fetele Italiei luaţi seama!
Francezii, cică, nu se dau în lături
De-s traşi de mâneci.[21] Nu cădeţi în cursă,
Nici prizonieri, cât n-aţi fost piept la piept!

AMBII NOBILI
Sorb inimile noastre sfatul bun,
Măria-ta!

REGELE
Adio!
(Către unul din suită.)
Fii-mi toiag!
(Iese, sprijinit de curtean şi urmat de suită.)

ÎNTÂIUL NOBIL
(către Bertram)
Iubite domn, de ce nu vii cu noi?

PAROLLES
Nu-i vina lui, viteazul!

AL DOILEA NOBIL
Ce războaie!

PAROLLES
Desăvârşite. Le cunosc prea-bine.

BERTRAM
Stau locului în silă, -mbrobodit
Cu: „Eşti prea tânăr”, „Nu acum”, „La anul”!…

PAROLLES

Ţi-e poftă de război? Păi fugi, şi gata!

BERTRAM

Lipit pe loc stau, coadă pentru fuste,
Şi-mi scârţâi cizmele pe caldarâm.
Pândind favoruri. Şi mă-ncing cu spada
Doar pentru danţ! Pe ceruri, de nu fug!

ÎNTÂIUL NOBIL

E-o cinste şi-n delict!

PAROLLES

Comite-l, conte!

AL DOILEA NOBIL

Îţi sunt complice. Şi acum, adio!

BERTRAM

Eu cresc din trunchiul tău. De pleci, mă sfâşii.

ÎNTÂIUL NOBIL

Adio, brave căpitan!

AL DOILEA NOBIL

Adio,
Monsieur Parolles!

PAROLLES

Nobili eroi, ni-s spadele-nrudite, a mea şi-a voastră. Cavaleri de seamă, strălucitori, aluat de soi, vreau să vă spun o vorbă: în regimentul Spinii veţi găsi un oarecare Spurio, căpitan, cu cicatricea lui, emblema luptei, aici, pe-obrazul stâng; chiar spada asta i-a făcut-o; daţi-i de ştire că trăiesc, şi fiţi cu ochii pe el, ca să vedeţi ce-are să spună.

AL DOILEA NOBIL

Aşa vom face, nobil căpitan!

PAROLLES

Să-şi îndrăgească Marte ucenicii!

(Ies nobilii.)

Ce ai de gând să faci?

BERTRAM

Sst! Regele.

(Intră Regele. Bertram şi Parolles se retrag.)

PAROLLES

Fii mai ceremonios cu nobilii seniori; te-ai mărginit din toată lista doar la două formule reci de „adio”; de ce nu eşti ceva mai stăruitor în curtea ce le-o faci? Doar ei sunt cei dintâi oameni ai vremii noastre; ei dau tonul în toate; în ţinută, în felul cum trebuie să mănânci şi în felul cum trebuie să vorbeşti; de la ei poţi învăţa cum să urci, sub înrâurirea celei mai prielnice constelaţii; şi cu toate că diavolul le bate măsura, după măsura nobililor ăstora trebuie să-ţi potriveşti pasul; hai după ei, şi ia-ţi rămas bun mai pompos!

BERTRAM

Am să-ţi ascult îndemnul.

PAROLLES

Viteji băieţi, şi par să fie ai naibii de vânjoşi mânuitori de spade.

(Ies Bertram şi Parolles.)

(Intră Lafeu.)

LAFEU

(îngenunchind)

Iertare, doamne, mie şi soliei

Ce-aduc.

REGELE

Ridică-te!

LAFEU

(ridicându-se)

Deci ai în faţă-un om iertat, mărite!
Mi-ar fi plăcut să fi îngenuncheat
Măria-ta, să-mi ceri iertare mie,
Şi sprinten să te-nalţi, la fel cu mine.

REGELE

Mi-ar fi plăcut şi mie. Dar atunci
Ţi-aş fi cerut iertare că-ţi sparg capul.

LAFEU

Halal! Mă dau bătut. Dar uite care-i
Povestea, sire: nu vrei să te vindeci?

REGELE

Nu!

LAFEU

Prea-s acri strugurii, regească vulpe?
Da, da, ia-i vrea, ciorchinii mei, doar dacă
Regeasca vulpe-ar şti să-i poată-ajunge!
Aflai de-un leac ce pietrelor dă viaţă
Şi-nvie stânci. Să joci ca piţigoii,
Cu foc de spiriduş, te face. Numai
De-l pipăie, Pepin[22] din morţi se scoală,
Şi Carlomagnul[23] prinde-n mână pana
Şi-i scrie ei un vers de-amor.

REGELE

Cum „ei”?
Ce „ea” e asta?

LAFEU

„Ea” e-un doctor, doamne,
Sosit acum. De vrei, o vezi. Şi jur
Pe-onoarea şi credinţa mea — de pot
Să pun temei eu însumi pe ce spun —
Vorbii cu una ce, prin tot — prin vârstă,
Prin sex, prin iscusinţa, hotărârea
Şi-ndemânarea ei — m-a uluit
Mai mult decât mă pot vorbi eu singur
De rău, pentr-aşa hal de slăbiciune.
Îngăduie şi vezi-o. Asta cere!
Şi află ce-o aduce. După asta
Mai râzi cât ţi-o fi voia.

REGELE

Hai, Lafeu,
Adu-mi aici pe cea care te-uimi,
Să ne uimească-acuma pe-amândoi,
Sau ca să punem vârf uimirii tale
Uimindu-mă cum te-a putut uimi.

LAFEU

Ba nu. Ţi-o dau pe tavă, şi dispar!

(Iese Lafeu.)

REGELE

Aşa-mi aduce el tot timpul fleacuri
Împachetate-n vorbe.

(Intră Lafeu cu Helena.)

LAFEU

Ei, hai, te-apropie.

REGELE

Aripi dă graba!

LAFEU

Te-apropie şi spune-i ce doreşti,
Măriei-sale-aici de faţă. Teamă
De-aşa trădări să tot apuce regii
De-i pari un trădător. Eu, unchi Cresidei[24],
Las tinerii[25]-mpreună. Bun rămas.

(Iese.)

REGELE

Ce zici, frumoaso? Vrei să-mi dai de leac?

HELENA

Da, doamne. Căci Gerard, cel din Narbonna,
Om priceput în leacuri, mi-a fost tată.

REGELE

L-am cunoscut.

HELENA

Mă pot lipsi atunci
Să-l laud. Dacă-l ştii, e lăudat!
Mi-a dat pe patul morţii-un vraf de scripte.
Reţeta ce-ţi aduc e, mai cu seamă,
Odrasla scumpă-a-ntregii lui ştiinţe,
Şi-al experienţei rod de-o viaţă. Tata
M-a juruit s-o ţin cum ţin la ochii
Din cap, ba chiar mai grijuliu. Şi-aşa,
Aflând eu că măriei-tale boala
Ţi-e tocmai cea pe care-aceste leacuri
O vindecau dând tatălui meu cinste,
Ca să-ţi aduc priceperea-mi şi leacul,
Smerită vin.

REGELE

Îţi mulţumesc, fecioară,
Dar nu te-ncrede-atâta-n vindecare
Când cei mai meşteri vraci mă părăsesc
Şi când soborul doctorilor spune

Că arta lor în van ar cere firii
Să mă-ntărească. Nu socot cu cale
Să-ne-nşelăm iar mintea cu nădejdi,
Să-ngăduim eclipse judecăţii
Dând boala de nevindecat pe mâna
Băbeştilor descântece; raţiunea
Să ne-o dispreţuim, crezare dând
Vreunui ajutor lipsit de rost,
Când cred că-i tot din cele ce-au mai fost.

HELENA

Cu zelul meu eu mă socot plătită!
Nu vreau să stărui, doamne, să-ţi fac bine.
Umilă-ţi cer un gând modest, de care
Să fiu în drum spre casă însoţită.

REGELE

Nu sunt nerecunoscător: drum bun!
Îţi mulţumesc c-ai vrut să mă-ntremezi,
Ca muribunzii-atunci când le urezi
Ani mulţi! Ştiu ce primejdie mă paşte;
Tu nu-ţi ştii arta de n-o poţi cunoaşte!

HELENA

Deci, nu prin leacul meu se curmă soarta-ţi,
De vreme ce nu crezi că te mai vindeci!
Să ştii că ’Naltul, ce răstoarnă munţi,
Unealtă-şi ia ades pe cei mărunţi.
Scriptura vede-n prunci înţelepciunea
Când înţelepţii-s prea copii. Minunea
Din mici izvoare umflă mari puhoaie
Şi seacă mări lipsindu-le de ploaie.
La pomul lăudat de pleci cu sacul,
Te-nşeală. Dar culegi întreg copacul
Când nu te-aştepţi şi deznădăjduieşti.

REGELE

Duioasă fată, în zadar vorbeşti.
Tot nu te-ascult! Ia-ţi singură răsplată
Din mulţumirea mea. Căci asta-i toată.

HELENA

Cu-o vorbă ştergi străluminări divine!
O fi ştiind el, cerul, mult mai bine
Ca noi, ce printre năluciri plutim
Şi ajutorul lui ne sumeţim
A-l crede merit omenesc. Mărite,
Primeşte-mi străduinţele-umilite!
Nu-ncerci în mine-un vraci: ţi-e cerul vraci.
Cu cerul încercarea ai s-o faci!
Nu-s şarlatanul ce-ar striga că el
E la ’nălţimea nobilului ţel.
Dar ştiu că arta-mi nu-i fără putere,
Şi boala ta mai ştiu că nu-i din cele
Fără de leac.

REGELE

Crezi tu? Şi-n cât timp, spui,
M-ai lecui?

HELENA

Cu har din harul Lui,
N-or da-ndoit ocol, s-aprindă rug
În cer trăpaşii soarelui pe crug,
Şi Hesper[26] nu-şi va stinge facla-alene
De două ori în neguri apusene,
Şi nici clepsidra navelor n-o spune
De douăzeci şi patru de-ori pe lume
Perechile de ceasuri cum s-au scurs,
Când ce-i bolnav în trupu-ţi va fi curs
Să moară-n voie, voie dând spre tine
Doritei sănătăţi, să te faci bine!

REGELE

Ca să te cred, chezaş ce pui? Cu ce-ţi
Răscumperi de dai greş?

HELENA

Mă pune-n pieţi,
La stâlp, batjocorindu-mi neprihana
Prin spurcate strigări sărându-mi rana.
Ba şi mai rău, de poate fi mai rău:
Să fiu ucisă-n cazne de-un călău.

REGELE

Parc-ar grăi prin tine-un duh din slavă
Dând orgii[27] tale slabe goarnă gravă.
Ce-ar fi năred, în spusa gurii tale,
Îmbracă preţ ceresc, pe altă cale.
Pun preţ pe viaţa ta; căci ce-i în viaţă
De preţuit, în tine se răsfaţă:
Curaj, înţelepciune, frumuseţe,
Tot ce-i mai fericit în tinereţe.
Ori eşti o năzdrăvană de-nfrunţi moartea,
Şi faci minuni, ori ţi-e urâtă soartea.
Vraci dulce, am să-ncerc să folosesc
Cel leac, prin care mori, de nu trăiesc!

HELENA

De-ntrec sorocul pus, ori de dau greş
Şi nu te vindec, morţii i-s peşcheş.
Dar dacă-mi ţin cuvântul, nu-i pe drept,
Din parte-ţi, la ceva să mă aştept?

REGELE

Spune-mi ce vrei.

HELENA

Dar juri că-mi împlineşti?

REGELE

Pe sceptru jur, pe rai, pe ce doreşti!

HELENA

Atunci să-mi dai, cu mâna ta de rege,
De soţ, pe cel pe care-l voi alege
Dintre supuşii tăi. N-am să-ndrăznesc
A m-avânta la soţ de os domnesc,
Căci ochii să-mi ridic nici nu cutez
Către-un vlăstar de-al tronului francez.[28]
Dar pe-un vasal am dreptul, cred, să stărui
A-l cere, şi ai dreptul să mi-l dărui.

REGELE

Dă-mi mâna. Dacă-ţi ţii făgăduinţa,
Voi face-ntocmai cum îţi e dorinţa.
Deci, hotărăşte când începi. Căci eu
Mă-ncred şi-ţi dau pe mână trupul meu.
Cu de-amănuntul s-ar cădea s-ascult
De unde vii, cu cine! Dar mai mult
Tot nu te-ncrezi, chiar dacă multe ştii.
De. oriunde-i fi venind, rămâi! Şi fii
Binevenită!
Vin de mă ridică!
La fapta-ţi mare, plata mea nu-i mică.

(Iese. Trompete.)

SCENA 2

Roussillon. O încăpere în palatul Contesei.
Intră Contesa şi Măscăriciul.

CONTESA

Fă-te-ncoace, domnule! Te voi face acuma s-ajungi la culmea bunei tale creşteri.

MĂSCĂRICIUL

Atunci mă voi arăta îndopat la culme şi învăţat de fel: ştiu bine că misiunea ce-mi hărăzeşti nu-i decât pentru Curte.

CONTESA

Decât pentru Curte! Ia te uită?! Dar care loc e, după tine, mai demn de cinste dacă pentru Curte arăţi asemenea dispreţ? Auzi colo: „doar pentru Curte”!

MĂSCĂRICIUL

Zău că-i aşa, doamnă! Dacă Dumnezeu l-a lăsat pe om cu oarecare bună cuviinţă, ar putea foarte uşor să se lipsească de ea de îndată ce-ar ajunge la Curte! Cel care nu poate să facă un pas de dans, să-şi scoată pălăria cumsecade, să pupe mâini şi să vorbească doar ca să nu spună nimic, înseamnă că nu are nici picioare, nici mâini, nici buze şi nici cap. Într-adevăr, un asemenea ins, ca să spun drept, n-ar fi de dus la Curte. Cât despre mine, treaba se schimbă! Eu am un răspuns care-o să se potrivească la toate.

CONTESA

Dumnezeule, bogat răspuns trebuie să mai fie, dacă se potriveşte la toate întrebările!

MĂSCĂRICIUL

E ca un scaun de bărbier care se potriveşte la dindărăturile tuturora: la dindărături ascuţite, la dindărături turtite, la dindărături muşchiuloase şi la orice alt soi de dindărături.

CONTESA

Şi răspunsul tău poate fi potrivit la orice întrebare?

MĂSCĂRICIUL

La fel de potrivit ca zece bani pentru podul palmei unui ispravnic, sau ca un galben franţuzesc pentru o târfă îmbrăcată în mătăsuri, ca inelul de papură al lui Tib pentru degetul arătător al lui Tom[29], ca o plăcintă pentru lăsata-secului, ca dansul maurilor pentru ziua de armindeni, sau cum e, pentru gaura lui, cuiul, sau ca încornoratul pentru coarne, sau ca o curviştină certăreaţă pentru un derbedeu scandalagiu, ca buzele călugăriţei tinere pentru gura înfometată a călugărului, sau, ei! da, cum e cozonacul pentru coaja lui!

CONTESA

Ai tu, mai spun o dată, un răspuns la fel de potrivit la orişice-ntrebare?

MĂSCĂRICIUL

De la duce până la conetabil[30], la orice întrebare-i bun răspunsul.

CONTESA

Trebuie să fie un răspuns monstruos de mare, dacă-i adevărat că face faţă oricărei cerinţe.

MĂSCĂRICIUL

Nu e decât un fleac, la drept vorbind, dacă cei care-l cunosc ar spune adevărul în privinţa asta. Uite, ţi-l spun cu tot ce ţine de el. Întreabă-mă de-s un curtean; nu-ţi strică să afli.

CONTESA

Hai deci să fim din nou copii, de-i cu putinţă. Eu am să fiu nebunul care-ntreabă, nădăjduind s-ajungă înţelept prin graţia răspunsurilor tale… Vă rog, sir, sunteţi curtean?

MĂSCĂRICIUL

„O, Doamne, domnul meu!”… — e-un simplu fel de-a ocoli răspunsul. Dar pune-mi întrebări mai multe, mai multe, — o sută-n şir!

CONTESA

Sunt, domnule, un umil prieten al domniei-tale, care te iubeşte din adâncul inimii.

MĂSCĂRICIUL

„O, Doamne, domnul meu!” Zi-i, zi-i, dă-i înainte, nu mă cruţa!

CONTESA

Socot, senior, că nu poţi pune-n gură
Nici pic din astă, aşa zicând, friptură!
E-ngrozitoare!

MĂSCĂRICIUL

„O, Doamne, domnul meu!” Aşa, pune-mă-n orice fel de-ncurcătură! Îţi garantez că ies.

CONTESA

Aţi fost cândva bătut la spate, sir, de nu mă-nşel!

MĂSCĂRICIUL

„O, Doamne, domnul meu!” Nu mă cruţa!

CONTESA

Strigi când eşti biciuit: „O, Doamne, domnul meu?” Sau spui: „Nu mă cruţa?” Într-adevăr, „O, Doamne, domnul meu” e foarte potrivit în caz de biciuire. Tu ai putea să faci prea bine faţă la cinci sute de bice, de-ar fi s-ajungi a trebui cândva să le înduri.

MĂSCĂRICIUL

N-aş nimeri mai prost nicicând în viaţă cu-al meu „O, Doamne, domnul meu!” Văd, dar, că poate să ţină mult, dar nu să ţină veşnic!

CONTESA

Mă joc de-a doamna nobilă cu timpul,
Pierzându-mi-l de voie cu-un nebun.

MĂSCĂRICIUL

„O, Doamne, doamnă!” — Aici se potriveşte.

CONTESA

Destul. La treabă! Dă-i Helenei asta
Şi spune-i să răspundă cât mai grabnic.
Salută-mi fiul, rudele salută-mi:
Nu-i mare lucru.

MĂSCĂRICIUL

Nu-i mare lucru pentru ei!

CONTESA

Nu-i mare oboseală pentru tine!
Pricepi ce-ţi spun?

MĂSCĂRICIUL

Pătruns-am până-n fund.
Doar vezi că-s pe picioare şi am cap.

CONTESA

Dă-i zor!

(Ies, fiecare-n altă direcţie.)

SCENA 3

Paris. O încăpere din palatul Regelui.
Intră Lafeu şi Parolles.

LAFEU

Se zice că minuni în vremea noastră nu se mai fac, şi noi, cei de-azi, ne-avem şi noi, la locul lor, pe firoscoşii noştri, ce fac să pară lucruri de nimica şi fleacuri ca de fiecare zi, fenomenele ce-s suprafireşti, şi n-au nici pricini de vrun fel. De-aicea vine-urmarea că noi facem fapt de nimica din ce-i îngrozitor, cătându-ne-adăpost într-o părelnică ştiinţă, când s-ar cădea să fim în prada groazei.

PAROLLES

Asta-i cea mai strălucită dovadă de minune săvârşită în vremile din urmă.

LAFEU

Chiar aşa-i! Să fim lăsaţi în pace de savanţi!

PAROLLES

Şi eu ziceam. De toţi Galenii[31] şi Paracelşii[32]!

LAFEU

De toţi savanţii get-beget…

PAROLLES

Aşa-i. Ziceam şi eu!

LAFEU

Care ziceau că nu mai e de vindecat.

PAROLLES

Ce vrei? Să juri că-aşa-i! Şi eu ziceam!

LAFEU

Cu neputinţă să-l ajuţi…

PAROLLES

Aşa e! Un om asigurat de-o…

LAFEU

De-o viaţă îndoielnică şi-o moarte sigură.

PAROLLES

Just. Bine zis. Aşa aş fi zis şi eu.

LAFEU

La drept vorbind, e-un lucru nemiapomenit pe lumea asta!

PAROLLES

Este, într-adevăr. Dac-ai vedea aşa ceva la teatru, ai trage încheierea că-i… Cum ai zice… cum aş putea să zic?

LAFEU

E demonstraţia unui efect ceresc asupra unei acţiuni terestre.

PAROLLES

Chiar asta şi vroiam să spun. Întocmai.

LAFEU

Ce? Nici Delfinul[33] nu e mai voinic; spun asta, de, vorbind cu tot respectul…

PAROLLES

Da, da, e straniu, e ciudat de straniu! Asta-i, într-un cuvânt, tot ce putem să spunem, şi dă dovadă de un

spirit cu totul spulberat cel care n-ar vrea să recunoască în asta…

LAFEU

Mâna Cerului!…

PAROLLES

Da, asta zic şi eu.

LAFEU

În cea mai slabă şi bicisnică unealtă, putere mare, depăşind puterea omenească; de-aicea-ntr-adevăr vom mai avea şi alt folos, cândva, decât acesta al însănătoşirii regelui.

PAROLLES

Cam cum ar fi…

LAFEU

Mulţumirea obştii.

PAROLLES

Vroiam s-o spun şi eu. Că bine ziceţi! Dar, uite, vine regele!

(Intră Regele, Helena şi suita curtenilor.)

LAFEU

Sprinţar, cum zice olandezul: *lustick*[34]! Mi-ar plăcea, vorba aia, mai mult fata, de-aş mai avea un dinte-n gură. Vorba-i că-i poate trage-un danţ cu dânsa-n braţe, o ţopăială-n sunet de curantă[35].

PAROLLES

Mort du vinaigre![36]… Asta nu-i Helena?

LAFEU

Pe Dumnezeul meu, e ea!

REGELE

Te du şi-mi cheamă toţi seniorii Curţii.

(Iese unul din suită.)

Şezi, vraciule, în rând cu lecuitul.
Şi mâna cea slăbită, -n care viaţa
Prin tine mi s-a-ntors, să-ţi dea din nou
Încredinţarea darului promis
Ce-aşteaptă doar să-i spui pe nume.

(Intră trei-patru nobili şi Bertram.)

Mândră
Fecioară, uite: ai aici mănunchiul
De nobili cavaleri ce-s la porunca-mi;
Şi voia mea, de domn şi de părinte,
Vor face-o. După plac alege-ţi tu,
Căci poţi s-alegi. Ei, să respingă, nu!

HELENA

Pe fiecare, -afară doar de unul,
Însoare-l bine, când va vrea, Iubirea!...

LAFEU

Aş da şi-un armăsar cu frâu de aur
Să am în gură dinţi câţi au şi ei,
Şi-n jurul gurii, păr de fel.

REGELE

Priveşte-i! Nu-i unul să nu fie fiu de nobil.

HELENA

Coconi de sânge nobil! S-a-ndurat
Prin mine ceru-a-nzdrăveni pe rege.

TOŢI

Vedem. Şi-i mulţumim că ni te-aduse!

HELENA

Eu nu-s decât o fată. Mai bogată,
Căci vă şi spun că nu-s decât o fată.
Măria-ta, sunt gata! Am ales!
Bujorii din obraji aşa-mi spun tainic:
„Roşim că-i vorba de ales. Dar dacă
Alegi în gol, paloarea moţii sta-va
Pe veci în locul nostru!”

REGELE

— Alege-ţi! Ştii,
Iubirea mi-ar jigni cin’ te-ar jigni!

HELENA

E timpul, Diana, din altar să-ţi zbor
Şi să-mi îndrept spre-mpărătescul Amor
Suspinele.

(Către Întâiul nobil.)

Vrei, sir, s-asculţi ce-aş cere?

ÎNTÂIUL NOBIL

Şi să-mplinesc!

HELENA

Mi-ajunge! -N rest, tăcere!

LAFEU

Mai bine-aş trage sorţi şi eu cu ei
Decât să-mi joc viaţa la sici-bei!

HELENA

(către Al doilea nobil)

Mândria care-ţi fierbe-n ochi şi-n sânge,
Cât nici n-am spus o vorbă, mă respinge!
De douăzeci de ori mai sus de mine
Să-ţi dea iubirea ce ţi se cuvine,
Cum însuţi îţi doreşti.

AL DOILEA NOBIL
Nu cer mai mult.

HELENA
Drept bun-rămas, ura rea-mi vei primi-o,
Şi zeul Amor s-o-mplinească! -Adio!

LAFEU
Doar n-or respinge-o toţi! De-ar fi să-mi fie
Feciori, i-aş bate şi i-aş da la turci
Să-i facă eunuci!

HELENA
(Către Al treilea nobil)
Nu te speria,
Căci nu-ţi cer mâna, poţi să fii pe pace!
N-aş vrea să fac nicicând ce nu îţi place.
Să-ţi dea ce vrei să ai în pat norocul
De-ţi vine să te-nsori, cândva, sorocul.

LAFEU
Flăcăii ăştia-s sigur feţii gheţii!
Nici unul n-o doreşte! Nu-s franţuji.
I-or fi făcut din flori, pe-aici, englejii.

HELENA
(către Al patrulea nobil)
Eşti prea blajin, prea tânăr, prea fragil
Să-mi poţi sădi în carne un copil.

AL PATRULEA NOBIL
Mândreţe de fecioară! Eu n-aş zice!

LAFEU
Halal! Mai sunt ciorchini de viţă-aleasă!
Sunt sigur: tatăl tău băut-a vin
Când te-a făcut. Te-am cântărit eu bine,

Şi dacă nu cumva eşti un asin
Abia scăpat la paişpe ani de-acasă,
Te-am priceput! Căci nu mă-nşeli tu, lasă!

HELENA

(către Bertram)

Eu nu cutez să-ţi spun: „Te iau!” Mă dau
Pe mine-ntreagă, cât o fi să stau,
Pe lumea asta, ţie! — Asta-i omul!

REGELE

Atuncea, Bertram, ia-o: ţi-e soţie.

BERTRAM

Soţie? O, stăpâne! Dă-mi, stăpâne,
În treaba asta, drept de-a mă sluji
De ajutorul ochilor mei.

REGELE

Bertram!
Ştii cât îi datorez!

BERTRAM

Da, doamne, dar
Nu sper să ştiu de ce s-o iau.

REGELE

Ştii însă
Că m-a sculat din patul suferinţei!

BERTRAM

Înseamnă să mă culce-n pat pe mine
Drept plată? Doar o ştiu de mult prea-bine:
O fată de biet felcer, mie, soaţă?
Mai bine în dizgraţie pe viaţă!

REGELE

Tot ce dispreţuieşti la ea e titlul
Pe care stă-n puterea-mi să-l înalţ.
Ce straniu lucru! Sângele din noi
Vâscos, şi cald, şi roşu e-n oricare.
Pus laolaltă, nu-l mai poţi distinge.
Şi, totuşi, câte nu-l despart! De-ar fi
Ea culme de virtuţi, ţi-ar displăcea
Doar fiindcă-i fata unui vraci sărman.
De dragul rangului jertfeşti virtutea!
Virtuţilor obârşia li-i sfinţită,
Când vin de jos, de fapta săvârşită;
Când umfli titlul fără de virtute,
E cinstea vorbă goală, gol de bute.
Nici binele, nici răul n-au blazon.
Nu cauţi faptei ighemonicon.
Mintoasă-i tânăra, bogaţi i-s nurii:
Moştenitoare-i tronului naturii!
De-aici îşi trage slava. Cel ce-ţi
Pretinde să-l slăveşti, doar din dispreţ,
Nu-i pe măsura naşterii slăvite!
Mai mult fac cinste faptele cinstite
Decât strămoşiii! Vorba goală „slavă”
E-o terfelită pe morminte sclavă,
E un trofeu ce zace, trist şi mut,
Când pulberea uitării-i singur scut
Atâtor oseminte prea-slăvite!
Ce să-ţi mai spun? De-ţi place, pasămite,
Eu fata pot s-o nalţ. Virtutea-n ea
I-e toată zestrea. Slavă-i pot eu da.

BERTRAM

N-o pot iubi şi nici nu-ncerc de fel.

REGELE

N-ar fi-n folosul tău să-ncerci altfel.

HELENA

Că-i sănătos stăpânul meu mă bucur
Şi mi-e destul!

REGELE

Onoarea mea e-n joc! De-i las s-o calce,
Pot renunţa la tron. Ia mâna fetei,
Trufaşule, nevrednic de-aşa daruri,
Ce prin dispreţ îmi împietreşti iubirea
Şi dreptul tău de-a merita-o! Nu vezi
Cu ce balanţă strâmbă stau să judec
Voind cu drag să-ţi trag pe turtă spuza?
Şi nu pricepi că pârghia pe noi
Se sprijină? În noi sădeşte-ţi slava
Ca să ne placă-a o vedea crescând.
Înăbuşă-ţi dispreţul. Fă-ne voia
Ce-i spre folosul tău. Nu-ţi asculta
Mândria, ci-ţi primeşte-acum norocul,
Cum eşti dator şi cum putem să-ţi cerem.
Sau, dacă nu, te las în voia soartei,
Drept pradă veşnic vânturilor vârstei
Şi neştiinţei tale! Fără milă
Asupră-ţi răzbunarea mea şi ura,
În numele dreptăţii, mi le-azvârlu!
Vorbeşte! Ce răspunzi?

BERTRAM

Iertare, doamne!
Căci gustul mi-l supun vederii tale.
Când văd ce val de slavă făureşte
Voinţa ta, şi când fiinţa fetei,
Ce-a fost atât de jos în gândul meu,
De rege e slăvită, mi se pare
Că-n slavă chiar s-a şi născut.

REGELE

Ia-i mâna
Şi spune-i că-i a ta. Făgăduiesc

Să-i dau un rang, de nu egal cu-al tău,
Mai greu în cumpănă.

BERTRAM

Îi iau deci mâna.

REGELE

Norocul şi regeasca-mi ocrotire
Să fie scut căsătoriei voastre,
Ce va să fie consfinţită-n scris
Şi săvârşită-n noaptea asta. Nunta
Va fi serbată-n zilele ce vin,
Ca s-aşteptăm şi oaspeţii. Iubeşte-o,
Ca să te pot iubi. Iubirea crească-ţi,
Şi-a mea va creşte. Dacă nu, lipsească-ţi.

(Ies toţi, afară de Lafeu şi Parolles.)

LAFEU

M-auzi, *monsieur*? Am o vorbă cu dumneata.

PAROLLES

Ce doriţi, sir?

LAFEU

Domnul şi stăpânul dumitale bine-a făcut că şi-a pus cenuşă-n cap!

PAROLLES

Cenuşă-n cap! Stăpânul! Domnul meu!

LAFEU

Întocmai. N-am vorbit o limbă omenească?

PAROLLES

Aspră limbă, de nepriceput fără urmări sângeroase. Auzi: „Stăpânul meu”!

LAFEU

Eşti un egal, cumva, al contelui Roussillon?

PAROLLES

Al oricărui conte! Al tuturor conţilor, a tot ce e *om*.

LAFEU

A tot ce e „om al contelui”, poate! Căci parcă vorba „stăpânul contelui” e-n alt stil spusă.

PAROLLES

Eşti prea bătrân, seniore. Fii mulţumit că eşti prea bătrân.

LAFEU

Trebuie să-ţi spun, jupâne, că mă socot bărbat, titlu la care pe dumneata nici vârsta nu te poate ridica.

PAROLLES

Ce nu mi-e deloc teamă să fac mă tem să nu fac.

LAFEU

Câtă vreme nu stătusem cu tine decât de două ori la masă, te-am luat drept un om cu glagore la cap; ai împuiat urechile tuturora cu călătoria ta; să trecem peste asta; cu toate acestea, eşarfele şi panglicuţele de pe tine îmi dau belşug de motive să nu te cred o corabie cu prea mare greutate! Acum ţi-am dat de rost. De-ar fi să-ţi pierd iarăşi rostul, nici capul nu m-ar durea, fiindcă nu eşti bun de nimic altceva decât de luat peste picior. Şi nici asta n-ai merita-o, la dreptul vorbind.

PAROLLES

De n-ai avea privilegiul antichităţii…

LAFEU

Nu te lăsa prea adânc cuprins de mânie, ca să nu-ţi grăbeşti osânda; că de-o fi să… nu dau o găină moartă pe pielea ta! Zi mai bine: „Doamne fereşte!”… Aşadar, dragul meu geam cu zăbrele, rămâi cu bine! N-am nevoie să-mping cerceveaua ca să văd prin tine. Dă-mi mâna!

PAROLLES

Seniore, mi-aţi făcut darul unor gigantice injurii.

LAFEU

Da, şi ţi le-am donat din toată inima: eşti vrednic de ele.

PAROLLES

N-am meritat una ca asta, seniore!

LAFEU

Ba da, pe cinstea mea! Nu-i un strop din tot ce-am spus să nu fi fost pe merit; şi nu vreau să te lipsesc măcar de-o fărâmiţă din ce meriţi.

PAROLLES

Foarte bine, am să fiu de-aci-ncolo mai înţelept…

LAFEU

Chiar dă-i zor cât poţi mai iute, că, de nu, îţi ard şi-o scatoalcă, două; dacă ţi s-o-ntâmpla vreodată să fii legat cu propria ta eşarfă şi bătut, ai să descoperi atunci ce-nseamnă să te mândreşti cu ceea ce te leagă. Mult aş dori să te păstrez printre cunoscuţii mei, sau în numărul „cunoştinţelor” mele, mai bine zis, ca să pot spune, când o fi nevoie, că există pe lume un om pe care-l cunosc.

PAROLLES

Seniore, îmi aduceţi cea mai greu de răbdat dintre jigniri.

LAFEU

Când e vorba de tine, mi-ar plăcea să ştiu că nu-s poveşti chinurile iadului, mi-ar plăcea chiar să ştiu că-s veşnice; dar, din nenorocire, mie mi-a cam trecut vremea isprăvilor, bune sau rele, aşa cum şi eu voi trece, acum, pe lângă tine, cu dreptul pe care mi-l dă vârsta.

(Iese.)

PAROLLES

Bine, bine, lasă că ai tu un băiat, şi pe spinarea lui am să-mi răzbun jignirea asta; scârbos, bătrân, spurcat, scârbosule! Nu-i nimic: trebuie să am răbdare; nu e nici o piedică serioasă. Am să-l bat, pe cinstea mea, dacă-l întâlnesc şi-mi vine la-ndemână, am să-l bat chiar de-ar fi să fie el nu o dată, ci înc-o dată şi înc-o dată pe-atâta de nobil! Iar de bătrâneţile lui n-are să-mi pese mai mult decât de o... Am să-l bat! Numai să-l pot întâlni înc-o dată...

(Intră Lafeu.)

LAFEU

Băiete, domnul şi stăpânul tău e însurat; asta-i pentru tine o noutate: să ştii că ai o stăpână nouă.

PAROLLES

Cu cea mai desăvârşită bună-credinţă, rog fierbinte pe senioria-voastră să fie cu oarecare rezervă în nedreptăţile cu care mă copleşeşte; el nu e decât bunul meu stăpân; iar cel căruia-i slujesc mai presus de orice e domnul meu.

LAFEU

Cine? Dumnezeu?

PAROLLES

Da, seniore.

LAFEU

Dracul ţi-o fi fiind domn ţie! De ce-ţi pui calţavete[37] la braţe, în felul ăsta? Vrei să faci, din mâneci, craci de nădragi? Mai fac şi alte slugi aşa? Ţi-ar sta mai bine dacă ai avea părţile joase unde ţi-e nasul. Pe cinstea mea, de-aş fi doar cu două ceasuri mai tânăr decât sunt, te-aş bate! Sunt de părere că eşti o jignire adusă întregii omeniri şi că datoria fiecărui om de omenie ar fi să-ţi tragă câte-o mamă de bătaie: pesemne că ai fost creat ca să aibă lumea asupra cui să-şi sufle nasul.

PAROLLES

Aspră şi nemeritată măsură, seniore!

LAFEU

Fugi de-acolo, domnule! Ai fost ciomăgit în Italia pentru că ai şterpelit o rodie din pom! Nu eşti decât un vagabond, şi faci pe călătorul pasionat. Şi eşti mai obraznic cu nobilii şi cu persoanele vrednice de stimă decât ţi-ar îngădui blazonul naşterii şi vitejiei tale! Nu eşti vrednic să-ţi spună omul un cuvânt; că altfel, dac-ai fi vrednic, ţi-aş spune „derbedeule”! Te las.

(Iese.)

PAROLLES

Bine, foarte bine: vrasăzică aşa! Bine, foarte bine!... Să rămână deocamdată ascuns în sufletul meu ce-ţi pregătesc!

(Intră Bertram.)

BERTRAM

Distrus şi osândit la griji pe veci!

PAROLLES

Despre ce-i vorba, suflete?

BERTRAM

Cu toate c-am jurat în faţa popii,
N-o duc la pat!

PAROLLES

Cum? Ce? Ce spui, iubite?

BERTRAM

Dragă Parolles, m-au însurat cu sila.
Decât în pat cu ea, mai bine plec
În inima Toscanei, la război!

PAROLLES

Ce strâmt bârlog mai e şi Franţa asta!
Nu merită să calce-un om în ea!
Hai, la război!

BERTRAM

Scrisori de mâna mamei
Văzut-am. Ce cuprind nu ştiu!

PAROLLES

Da, da,
Ar trebui ştiut! Hai, la război,
Băiete, la război! Îşi ţine cinstea
Închisă-ntr-o casetă nevăzută
Cel ce-şi sărută-acasă odoraşul
Şi măduva şi-o dă-n îmbrăţişări
În loc să-şi călărească armăsarul
Focos, mânat de Marte. La război!
Un grajd e Franţa! Noi, în el, mârţoage
Deci, la război!

BERTRAM

Aşa va fi! Acasă voi trimite-o,
Scriindu-i mamei cât mi-e de urâtă
Şi care-i pricina că fug. Voi scrie

Şi regelui, ce nu-ndrăznesc să-i spun,
Că darul *lui* mă face să iau câmpii
Toscanei şi să lupt, căci nu-i năpastă
Războiul, când te scapă de-o nevastă.

PAROLLES
Crezi că te ţine toana asta mult?

BERTRAM
Vino-n iatac la mine. Dă-mi povaţă!
Ei îi fac vânt pe dată. Mâine seară
În tabără-am să fiu, chiar de-o să moară!

PAROLLES
Hait! Sare mingea! Greu se-nghite patul!
Biet însuratul e ca şi-njuratul!…
De-aceea, du-te! Vânt îi fă! Nevasta-i
Plocon de rege! Pacoste! Şşşt! Asta-i!…
(Ies amândoi.)

SCENA 4

O altă încăpere a palatului.
Intră Helena şi Măscăriciul.

HELENA

Din partea mamei! Mă salută! Cum se simte?

MĂSCĂRICIUL

Nu se simte bine; e sănătoasă, totuşi! E veselă şi bucuroasă nevoie mare! Însă nu se simte bine; dar mulţumim de întrebare, e sănătoasă, slavă Domnului, şi nu duce lipsă de nimic; cu toate astea, nu se simte bine.

HELENA

Dacă o duce aşa de bine, ce-o fi având de nu se simte bine?

MĂSCĂRICIUL

Zău că o duce foarte bine! Doar două lucruri o necăjesc.

HELENA

Care două lucruri?

MĂSCĂRICIUL

Mai întâi că nu e-n ceruri, unde să dea Dumnezeu s-ajungă cât mai grabnic! Al doilea, că e pe pământ, de unde să se-ndure Dumnezeu s-o zboare cât mai repede!

(Intră Parolles.)

PAROLLES

Dumnezeu să te binecuvânteze, fericita mea doamnă!

HELENA

Nădăjduiesc, domnule, că-mi doreşti cu toată bunăvoinţa o soartă fericită!

PAROLLES

Rugăciunile mele v-au sprijinit întru dobândirea norocului acestuia, iar pentru a-l păstra, mă rog acum! E-hei, pişicherule! Cum o mai duce bătrâna mea stăpână?

MĂSCĂRICIUL

Ca să ai dumneata toate creţurile de pe obrazul ei şi ca să-i am eu toţi crăiţarii, i-aş dori să o ducă aşa cum spui!

PAROLLES

Cum aşa? Păi eu nu spun nimic![38]

MĂSCĂRICIUL

Mare minune! Eşti om înţelept! Pentru că nu o dată s-au văzut oameni a căror limbă să facă mare caz de ruina stăpânilor lor! A nu spune nimic, a nu face nimic, a nu şti nimic şi a nu avea nimic e mai mult de jumătate din deviza dumitale! În felul ăsta, ai un titlu care înseamnă puţintel mai mult decât nimic.

PAROLLES

Şterge-o! Eşti un pierde-vară!

MĂSCĂRICIUL

Ar fi trebuit să spui, domnule, în faţa unui pierde-vară: „Eşti un pierde-vară!” Adică, în faţa mea, eşti un pierde-vară! Ăsta ar fi fost adevărul adevărat!

PAROLLES

Du-te-ncolo! Eşti un nebun de duh: te-am dibuit eu!

MĂSCĂRICIUL

M-ai dibuit în dumneata, cocoane? Sau ţi s-a arătat cum să mă dibui! Căutarea, domnule, nu ţi-a fost fără folos! Ba poţi găsi chiar o droaie de nebuni în dumneata, spre marea bucurie-a lumii şi spre sporirea hazului ei.

PAROLLES

Un pierde-vară îndopat, pe cinste!
Stăpânul, doamnă, pleacă-n noaptea asta.
Sunt treburi care-l cheamă-aiurea grabnic.
El dreptul tău, străvechiul rit al nunţii
Cerut de-mprejurare, nu ţi-l neagă,
Dar îl amână, căci silit se vede
S-o facă. Însă dorul şi-aşteptarea
Presară pe restrişte-alintul dulce,
Filtrat de gândul marii bucurii
Ce va veni, şi margini nu cunoaşte!

HELENA

Şi ce-a mai hotărât?

PAROLLES

Să-ţi iei pe dată-adio de la rege
Şi să te scuzi cum s-o putea mai bine
De graba asta, mai făcând şi alte
Asemenea demersuri.

HELENA

Şi-altceva?

PAROLLES

S-aştepţi, îndată ce-i ndeplineşti
Dorinţa asta, ce-o pofti să-ţi ceară.

HELENA

În orice fapt aştept să-i ştiu dorinţa.

PAROLLES

Aşa-i şi spun.

HELENA

Te rog!

(Iese Parolles.)

Băiete, haidem!

(Ies Helena şi Măscăriciul.)

SCENA 5

Altă încăpere a palatului.
Intră Lafeu şi Bertram.

LAFEU

Nădăjduiesc că senioria-voastră nu-l crede un adevărat soldat.

BERTRAM

Ba da, seniore, şi chiar cu renume de mare viteaz!

LAFEU

Asta o ştiţi din spusele lui!

BERTRAM

Şi din ale altora, mărturii vrednice de toată crezarea.

LAFEU

Atunci m-am orientat eu prost: am luat ciocârlia asta drept pupăză.

BERTRAM

Vă pot asigura, seniore, că e un puţ de ştiinţă, şi tot pe-atâta de viteaz.

LAFEU

Atunci am greşit faţă de ştiinţa lui, şi mă recunosc cu păcat şi faţă de vitejia pe care spui c-o are; lucru atât mai primejdios cu cât nu-mi pot găsi în inimă nici un strop de căinţă. Dar uite-l că vine. Fii bun, dă-ţi osteneală să ne faci prieteni. Am de gând să-i păstrez prietenia asta.

(Intră Parolles.)

PAROLLES

(lui Bertram)

Se face tot ce-ai poruncit, seniore.

LAFEU

(lui Bertram)

Fii bun şi spune-mi, domnule, la ce croitor se-mbracă?

PAROLLES

Domnule?

LAFEU

O, seniore, eu îl ştiu prea bine: e-un croitor de mare clasă, un foarte remarcabil meseriaş, seniore!

BERTRAM

(aparte către Parolles)

A fost la rege?

PAROLLES

(aparte către Bertram)

A fost.

BERTRAM

(aparte către Parolles)

Pleacă la noapte?

PAROLLES

(aparte către Bertram)

Întocmai cum ai vrut.

BERTRAM

(aparte către Parolles)

Scrisorile le-am scris, mi-am strâns în lacre
Odoarele de preţ, de cai vorbit-am.
La noapte, când să-mi iau mireasa-n grijă,
Sfârşesc în loc să-ncep!

LAFEU

Un adevărat călător poate avea trecere cu poveştile lui, după masă, la spartul chefului; dar unul la care, din tot ce spune, trei treimi sunt minciuni, şi nu se foloseşte de un adevăr decât atunci când e prea cunoscut, şi asta numai ca să-şi mascheze cu el miile de minciuni revărsate asupra celorlalţi, merită să fie ascultat o dată şi bătut de trei ori. Cu bine, căpitane!

BERTRAM

A fost vreo ceartă între acest senior şi domnia-ta, *monsieur*?

PAROLLES

Nu-mi pot da seama prin ce am meritat eu să cad în dizgraţia acestui senior.

LAFEU

Ai izbutit să cazi în ea cu cizme şi cu pinteni cu tot, întocmai ca acela care face tumbe în tava cu cremă[39]; ieşi din ea cât mai repede, ca nu cumva să te tot vezi întrebat cum de-ai ajuns acolo.

BERTRAM

S-ar putea să-l judecaţi greşit, seniore!

LAFEU

Şi am de gând să-l judec tot aşa, cât oi trăi, oricât m-ar năpădi cu rugăminţile! Adio, seniore, şi crede-mă: n-are cum fi plină de miez nuca asta găunoasă. Sufletul omului ăstuia sunt hainele pe care le poartă; să nu te-ncrezi în el când e vorba de lucruri ce-atârnă greu în cumpănă. Am mai avut de-a face cu astfel de oameni, şi ştiu ce le poate pielea. Rămâi cu bine, *monsieur*; te-am vorbit de bine, mult mai de bine decât ar fi meritat-o din partea

mea valoarea şi spiritul dumitale. Dar ce să-i faci! Trebuie să răspundem la rău cu bine!

(Iese.)

PAROLLES

Ce om bun de nimic, curteanul ăsta! Jur!

BERTRAM

S-ar putea.

PAROLLES

Ce, nu-l cunoşti?

BERTRAM

Ba-l ştiu prea bine. E stimat de toţi.
Dar uite: vine piatra mea de moară.

(Intră Helena.)

HELENA

Am fost, stăpâne, cum mi-ai dat poruncă,
La rege, să-i vorbesc, şi să-mi dea voie
Să plec numaidecât. Doreşte însă
O vorbă-n patru ochi întâi să-ţi spună.

BERTRAM

Cum i-o fi voia, mă supun! Helena,
Să nu te mire hotărârea luată,
Nepotrivită clipei şi-mpotriva
Îndatoririi orişicărui mire
Cum n-am fost pregătit de fel de nuntă,
Sunt stingherit, şi te conjur de-aceea
Să-ţi iei pe dată drumul către casă,
Şi singură, mai bine, să-ţi răspunzi,
Decât să-ntrebi, de ce te-am conjurat;
Căci pricini am, adânci, cum nu s-ar spune.
Şi tot ce-am hotărât e din nevoia
De-a face faţă unor fapte-anume,

Pe care nu le ştii. Dă asta mamei!
(Îi înmânează o scrisoare.)
Trec două zile până-o să te văd.
Te las cu-nţelepciunea-ţi!

HELENA

Ce pot spune?
Ştiu doar că-ţi sunt cea mai plecată slugă.

BERTRAM

Destul, destul cu asta!

HELENA

Şi că veşnic,
Cu sârg voi căuta să şterg distanţa
Ce-i între obârşia mea umilă
Şi marele-mi noroc!

BERTRAM

Hai, lasă astea!
Dă pinteni graba! Pleacă iute-acasă!

HELENA

Îţi cer iertare…

BERTRAM

Ei, ce vrei să spui?

HELENA

Nu-s vrednică să am aşa comoară
Şi nu-ndrăznesc să spun c-a mea-i.
Dar este! Cu dragă inimă-aş fura ceva
Ce-i scris în lege că-i al meu.

BERTRAM

Ce vrei?

HELENA

Ceva… şi nici atâta. Chiar nimica.
N-aş vrea să-ţi spun ce-aş vrea, stăpâne. Însă…
Ba da, pe legea mea!
Străinii şi vrăjmaşii doar sărutul
De despărţire nu şi-l dau.

BERTRAM

Te rog,
Nu sta şi pierde vremea! Caii-aşteaptă!

HELENA

Stăpâne drag, tot ce mă rogi poruncă-i!

BERTRAM

(către Parolles)

Unde-mi sunt ceilalţi, domnule?
Adio![40]

(Helena iese.)

Te du spre casă! Unde nu m-ăţi prinde
Cât timp pot spada-n ritm de tobe-ntinde…
Hai! Pregăteşte-mi fuga!

PAROLLES

Hai! *Corággio!*

(Ies.)

ACTUL III

SCENA 1

Florenţa. O încăpere în palatul ducal.
Trompete. Intră Ducele Florenţei,
doi nobili francez şi o trupă de soldaţi.

DUCELE[41]
Aşa că, punct cu punct, acum aflat-aţi
Temeiurile-acestui crunt războiu
Care-a făcut să curgă-atâta sânge
Şi-atâta sete-n urmă-i lasă.

ÎNTÂIUL NOBIL
Sfântă-i,
De partea înălţimii-tale, lupta:
Îngrozitoare, neagră, de cealaltă!

DUCELE
Mirare-i deci că vărul nostru, Franţa,
Într-aşa drept războiu şi-ntoarce faţa
Când cerem să ne-ajute!

AL DOILEA NOBIL
Nalte doamne,
Nu pot învedera ce crede ţara;
Dar ca un om de rând şi ne'nvăţat,
Pe care-un sfat de nobili l-înspăimântă
Şi-i taie tot avântul, nu-ndrăznesc
Să spun ce cred de când descoperit-am
Că mi se-ntâmplă să dau greş, la fel
Ca şi să nimeresc.

DUCELE

Cum vrei, să fie!

AL DOILEA NOBIL

Dar ştiu că junii naţiunii noastre
S-au plictisit de trai tihnit, şi zilnic
În tot mai mare număr vor sosi
Să se mai dezmorţească.

DUCELE

I-om primi
Cu toată cinstea, şi-or pleca-ncărcaţi
De-onoruri. Vă cunoaşteţi bine locul.
Când cad mai-marii, cad spre-a vă-nălţa.
Pe mâine,-n tabără.

(Trompete. Ies.)

SCENA 2

Roussillon. O încăpere în palatul Contesei.
Intră Contesa şi Măscăriciul.

CONTESA

Toate s-au întâmplat cum le-aş fi vrut, afară doar de faptul că nu vine şi el cu ea.

MĂSCĂRICIUL

Pe legea mea, eu cred că tânărul stăpân e-un om grozav de melancolic.

CONTESA

Din ce-ai putut să tragi asemenea-ncheiere?

MĂSCĂRICIUL

Spune şi domnia ta: numai ce-l vezi că se uită la cizme, şi cântă; îşi potriveşte cutele cămăşii, şi cântă; pune-ntrebări, şi cântă; se scobeşte-n dinţi, şi cântă. Cunosc un om care dăduse-n doaga asta a melancoliei, şi-a spânzurat un ditamai conacul, de toată frumuseţea, pe-un biet cântec.

CONTESA

Să văd ce scrie şi când are de gând să vină.
(Deschide scrisoarea.)

MĂSCĂRICIUL

Nu mi-a mai stat gândul la Izabel de când am fost la Curte. Tufişurile noastre bătrâne şi Izabelele noastre de-acasă nu seamănă de fel cu boschetele şi cu Izabelele voastre de la Curte; lui Cupidon al meu i-a cam sărit o doagă, şi-ncep a iubi cum iubeşte un bătrân banii: fără nici o poftă!

CONTESA

Ce-mi tot spui tu acolo?

MĂSCĂRICIUL

Întocmai ce-ţi spune şi el acolo.

(Iese.)

CONTESA

(citind)

„Ţi-am trimis o noră; l-a-nzdrăvenit pe rege şi m-a doborât pe mine. Am luat-o de nevastă, dar nu-n pat, şi m-am jurat să n-o fac niciodată. Vei auzi că am fugit: află-o înainte de a-ţi fi ajuns în auz vestea. De-i drept că lumea-i largă îndeajuns, am să mă ţin mereu departe. Îndatorat şi respectuos, rămân nefericitul tău fiu, *Bertram*."

Nu-i bine ce-ai făcut, băiat pripit!
Să fugi de bunătatea unui rege,
Şi să-ţi atragi pe cap mânia lui
Dispreţuind o fată virtuoasă
Ce nici un rege n-ar dispreţui-o!

(Intră Măscăriciul.)

MĂSCĂRICIUL

O, doamnă, sunt aici veşti grele, cuprinse între doi soldaţi şi tânăra stăpână.

CONTESA

Ce este?

MĂSCĂRICIUL

Nu te-ngrijora; găseşti şi-o mângâiere-n veştile acestea: mângâierea e că fiul tău nu vrea să fie omorât aşa de repede cum credeam eu…

CONTESA

De ce să fie omorât?

MĂSCĂRICIUL

Aşa zic eu, doamnă, că, dacă fuge — cum aud c-a şi făcut — primejdia este să te împotriveşti primejdiei: asta ar însemna pierdere de oameni, deşi ar fi dobândire de prunci. Uite-i că vin, şi-o să-ţi spună ei mai multe. Eu tot ce-am auzit e că a spălat putina!

(Iese. Intră Helena şi doi nobili.)

ÎNTÂIUL NOBIL

Vă aibă Domnu-n pază, bună doamnă!

HELENA

Stăpânul meu s-a dus pe veci, stăpână!

AL DOILEA NOBIL

Nu spune-aşa!

CONTESA

Aveţi răbdare, domnilor, vă rog!
De-atâta rău şi-atâta bine-n viaţă
Avut-am parte, -ncât, de-i rău sau bine,
Nu mă mai pierd cu firea, femeieşte.
Unde mi-e fiul?

AL DOILEA NOBIL

A plecat în slujba
Florenţei, să se lupte pentru duce.
L-am întâlnit, căci noi venim de-acolo
Şi, dând mesajul Curţii, ne întoarcem.

HELENA

Vezi, doamnă, e scrisul lui pe paşaportul ce-mi dă! *(Citeşte.)* „Când vei avea inelul meu, ce nu-mi va ieşi niciodată din deget, şi vei putea s-arăţi un prunc ieşit din trupul tău, al cărui tată să fiu eu, atunci să mă numeşti

bărbatul tău; dar prin acest «atunci» eu înţeleg «nicicând»!” — Ce groaznică osândă!

CONTESA

Voi aţi adus scrisoarea, nu?

PRIMUL NOBIL

Noi, doamnă,
Şi, cum îi ştim cuprinsul, suntem trişti
Că v-a făcut necaz.

CONTESA

Te rog, domniţă,
Fii tare. Dacă spui că-i doar a ta,
Îmi furi o jumătate din durere.
Bertram mi-e fiu, dar mi-l gonesc din sânge.
Şi-mi-eşti copil doar tu!
(Către unul dintre nobili.)
Zici, la Florenţa?

AL DOILEA NOBIL

Da, doamnă.

CONTESA

Ca să lupte-n oaste, zici?

AL DOILEA NOBIL

E nobilul său scop! Şi puteţi crede
Că ducele-l va covârşi de-onoruri
Cum se cuvine.

CONTESA

Zici că vă întoarceţi?

ÎNTÂIUL NOBIL

Da, doamna mea, ca-n zbor.

HELENA

„Cât voi avea
Soţie, n-am de ce călca în Franţa.”
Amarnic!

CONTESA

Aşa scrie?

HELENA

Da, stăpână.

ÎNTÂIUL NOBIL

E doar nestăpânirea mâinii sale
La care inima n-a consimţit.

CONTESA

„Nu calc în Franţa cât mai am soţie!”
Şi nu-i pe lume pentru el mai bună
Femeie decât ea; şi ea slujită
Ar merita de-un soţ cu douăzeci
De slugi, ca Bertram de puţin cioplite,
Să-i spună ei mereu „stăpână!” Cine
Era cu el?

ÎNTÂIUL NOBIL

Un singur slujitor
Şi-un domn pe care-l cunoscui cândva.

CONTESA

Parolles, cumva?

ÎNTÂIUL NOBIL

Întocmai, doamnă, el!

CONTESA

Un om pătat şi rău, şi plin de vicii.
Înrâurirea lui îmi strică fiul,

Din fire bun.

ÎNTÂIUL NOBIL

Aşa e, bună doamnă!
Fârtatul are mult din tot ce spuneţi,
Şi asta-l face să râvnească multe.

CONTESA

Bineveniţi în casă-mi fiţi!
Am să vă rog, când mi-oţi vedea iar fiul,
Să-i spuneţi că onoarea spadei sale
Nu-i poate da onoarea ce şi-o pierde
Acum. Şi-am să vă rog să-i duceţi încă
Şi-un mic răvaş.

AL DOILEA NOBIL

Vă vom sluji în toate
Şi-n tot ce-aveţi de-ndeplinit mai vrednic.

CONTESA

Să-ndeplinim întâi îndatorirea
Plăcut-a ospeţiei. Hai, poftiţi!
(Iese Contesa cu oaspeţii.)

HELENA

„Nu calc în Franţa cât mai am soţie!”
Nu vrea nimic din Franţa cât o are!
Nu vei avea nici una-n Franţa, conte,
Şi-atunci din nou avea-vei tot, Roussillon!
Să fiu chiar eu cea care te goneşte
Din ţara ta, predându-te primejdiei
Războiului necruţător? Eu, care
Te-am scos din huzureala Curţii, unde
Erai doar ţinta ochilor frumoşi,
Şi te-am dat ţintă plumbilor de flintă?[42]
Voi, soli de plumb, ce călăriţi prin flăcări,
Zburaţi pe-alături, şuierând prin aer,

Şi nu-mi aflaţi stăpânul. Când se trage
Asupra lui, de mine-i pus sub gloanţe.
De cată unul pieptu-i să străpungă,
Nemernica ce-l ţine-n loc sunt eu.
Şi chiar de nu-l omor, eu sunt pricina
Că moartea şi-a găsit-o-n chipul ăsta.
Mai bine-aş fi-ntâlnit un leu răgind
De chinul foamei în pustiu! Mai bine
Mi-ar fi căzut pe cap nefericirea întregii lumi.
Te-ntoarce-acasă, conte
Roussillon, de pe câmpul unde-onoarea
Doar cicatrici câştigă din primejdii
În care poate pierde tot. Pleca-voi
Din casă eu de te gonesc pe tine!
Să stau aici ca să te ţin în foc? Nu!
Deşi-i un vânt de rai în casa asta,
Toţi îngerii s-au dus din ea! Eu plec
Un zvon milos să-i ducă ştirea asta
Ca pe-un alint. Vin', noapte; ziuă, piei!
Tu, beznă, ca pe-un hoţ ai să mă iei.

(Iese.)

SCENA 3

Florenţa. În faţa palatului ducal. Trompete şi tobe.
Intră Ducele de Florenţa, Bertram, Parolles.

DUCELE

Eşti căpetenie călărimii noastre,
Şi mari nădejdi ne punem, generale,
Cu-ncrederea şi-ntreaga-ne iubire, -n
Norocul ce-ţi surâde!

BERTRAM

E, alteţă,
O sarcină prea grea. Cu toate astea,
Mă străduiesc s-o port, slujindu-ţi scopul
Cât m-o lăsa hazardul!

DUCELE

Atunci, porneşte!…
Să-şi fluture victorios aripa
Norocul pe deasupra căştii tale,
Şi doamna inimii să te-ocrotească.

BERTRAM

Mărite Marte,-ţi intru-n rânduri astăzi!
Tu fă-mi, asemeni gândului, şi firea:
Ibovnic tobelor, urând iubirea.

(Ies.)

SCENA 4

Roussillon. Odaie în palatul Contesei.
Intră Contesa şi Logofătul casei.

CONTESA

Vai, cum de i-ai primit scrisoarea? Doar
Puteai să ştii că face ce-a făcut
De-ţi dă scrisoarea! Mai citeşte-o dată!

LOGOFĂTUL
(citind)

„Primită de Sânt-Iacov pelerin[43],
Desculţă mă târăsc pe ţărna rece,
Prin pocăinţă grea să-mi poată trece
Iubirea ce m-a sângerat din plin.

O, scrie-i, scrie-i să revină-acasă,
De la războiul crunt, iubitu-ţi fiu,
Stăpânul meu, al cărui nume viu
I-l voi sfinţi rugându-mă, zeloasă.

Să-i ierte Herei c-a putut să-i curme
Plăcerile, punându-l piept să dea
Cu tabăra şi cu primejdia rea,
Pe unde moartea-i calcă tot pe urme.

Prea bun şi prea frumos e, pentru moarte,
Pe care-o vreau, să-i fac lui altă soarte!”

CONTESA

Ce ghimpi de foc în vorbele ei blânde!
Rinaldo, n-ai făcut nicicând prostie
Mai mare ca atunci când ai lăsat-o
Să plece-aşa! De-aş fi vorbit cu dânsa,

Poate-o-nturnam. Dar s-a ferit, plecând.

LOGOFĂTUL

Iertaţi-mă. De v-aş fi dat scrisoarea
La miezul nopţii, poate-o mai găseam!
Deşi ea scrie că-i în van s-o cauţi...

CONTESA

Ce înger, oare, pe-acest soţ nevrednic
Îl va mai binecuvânta! El, numai
De-o fi primită rugăciunea fetei
La cerul ce-o ascultă cu plăcere,
Mai poate de dreptatea-i grea să scape!...
Rinaldo, scrie-acestui soţ nevrednic
De soaţa lui. Şi fiece cuvânt
Să fie greu de preţul ei, pe care
Nu-l ştie preţui. Durerea-mi multă,
Deşi n-o simte, aşterne-o cu asprime
În scris, şi grabnic plece olăcarul:
Când va afla că-i dusă, o să vină!
Ea, trag nădejde, dacă-aude asta,
Şi-ntoarce paşii, îmboldiţi de-o mare,
Curată dragoste! N-aş şti, din doi,
Să spun pe care-l îndrăgesc mai mult.
Nu mă pricep să-mi cântăresc simţirea!
Dă-i tot ce-i trebui' omului ce pleacă!
Mi-e sufletul prea greu. La vârsta mea,
Durerea, plâns, — necazul, vorbă vrea.

(Ies.)

SCENA 5

În afara zidurilor Florenţei. Se aude o fanfară în depărtare. Intră o bătrână văduvă din Florenţa; apoi Diana, fiica ei, Violenta, Mariana şi alţi cetăţeni.

VĂDUVA

Ei, haide; căci dacă se-apropie de cetate, n-o să mai putem vedea nimic.

DIANA

Se spune că acest conte francez şi-a cucerit laurii pe câmpul de bătaie.

VĂDUVA

Au venit veşti că el l-a luat ostatic pe cel mai mare comandant al lor şi că tot el l-ar fi ucis, cu mâna lui, pe-un frate de-al ducelui de Siena.[44] *(Fanfară.)* Ne-am străduit degeaba; au apucat pe-alt drum. Ascultă. Poţi s-auzi după trompete!

MARIANA

Hai să ne-ntoarcem! Să ne mulţumim cu veştile-anunţate. Bagă de seamă, Diana, fii cu ochii-n patru la contele ăsta francez: onoarea unei fete e bunul ei nume, şi nici o zestre nu-i atât de mare ca cinstea însăşi.

VĂDUVA

I-am povestit vecinei cum s-a legat de tine un domn din cei care-l însoţeau.

MARIANA

Îl ştiu pe derbedeul ăla! Vedea-l-aş spânzurat! Unul, Parolles! Un pezevenghi murdar, care-l împinge la d-alde astea pe tânărul conte. Păzeşte-te de dânşii, Diana!

Făgăduielile, ademenirile, jurămintele, dovezile de iubire şi oricare alte unelte ale poftei josnice, nu-s lucruri în care să se-ncurce unii ca ei. Câte fete nu le-au căzut în mreje! Şi, ce-i mai păcătos în toate astea, e că îngrozitoarele urmări ale pierderii fecioriei nu-mpiedică să se repete faptul, şi pasărea se-nfige în frigare. Sper că nu trebuie să-ţi dau şi alte sfaturi. Şi iarăşi sper că ai atâta har, încât să te păstrezi cum eşti şi unde eşti, căci nu-i pe lume mai mare primejdie decât să-ţi pierzi în felul ăsta cuviinţa.

DIANA

Să nu vă fie teamă pentru mine.

VĂDUVA

Aşa trag şi eu nădejde. Uite, vine-un pelerin-femeie! Ştiu că la mine-acasă o să tragă, căci într-acoace unul pe-altul se îndrumă. Am s-o întreb.

(Intră Helena în veşminte de pelerin.)

Domnul cu tine, pelerine! Spune-mi,
Ce drum ai luat?

HELENA

Către Saint-Jacques-le-Grand[45]!
Unde-i sălaş de pelerini, vă rog?

VĂDUVA

La Sân-Francisc, chiar lângă porţi, acolo.

HELENA

Şi ăsta-i drumul?

VĂDUVA

Ăsta-i!

(Se aude din depărtare un marş.)

I-auzi! Vin!
De zăboveşti o clipă, pelerine,

Doar până trec soldaţii,
Te duc la casa unde poţi să tragi!
Fac asta fiindcă cred c-o ştiu pe gazdă
La fel cum mă cunosc.

HELENA
Eşti, poate, gazda!

VĂDUVA
De-ţi e pe plac, om sfânt!

HELENA
Îţi mulţumesc
Aştept, cum vrei!

VĂDUVA
Vii, cred, din Franţa.

HELENA
Da!

VĂDUVA
Azi poţi vedea tot un francez ca tine,
Viteaz, care-a luptat în fruntea oastei
Ducale a Florenţei.

HELENA
Cum îl cheamă?

DIANA
Poate-l cunoşti: e contele Roussillon.

HELENA
Din auzite. Umblă zvon că-i om
De preţ, dar nu-l cunosc.

DIANA

Oricum ar fi,
Aici a fost viteaz. Fugit din Franţa,
Pe cât se spune, fiindc-a fost de rege
Căsătorit cu sila. Crezi c-aşa e?

HELENA

Da, sigur, chiar aşa-i! Îi ştiu soţia.

DIANA

E-aici un domn ce-l însoţeşte. Spune
Doar rele despre ea.

HELENA

Ce nume poartă?

DIANA

Monsieur Parolles!

HELENA

O, cred şi eu ca el,
Că, faţă de valoarea ăstui conte,
Prea-i ne'nsemnată ca să-i stea alături,
Şi chiar s-o pomeneşti! Tot ce-o înalţă
În preţ e biata-i cinste. Asta nimeni
N-a pus-o la-ndoială.

DIANA

Vai, sărmana
Femeie! Grea sclavie-i să ajungi
Nevasta unui om ce te urăşte.

VĂDUVA

Dau scris că-i milostivă. Unde-o fi
I-e sufletu-ntristat! Şi fata asta
Putea să-i pună coarne, doar să vrea!

HELENA

Ce vrei să spui?
S-a-ndrăgostit de dânsa,
Şi-i face contele, cumva, propuneri
Neruşinate?

VĂDUVA

D-apoi cum? Îi face!
l-a dat asalt cu tot ce poate-nfrânge
Plăpânda cinste-a unei biete fete.
Dar ea e înarmată, şi-şi păzeşte
Cu cinste cinstea!

MARIANA

Să ferească zeii
Să fie-altminteri!

VĂDUVA

Iată-i, vin! Sunt ei!

(Tobe şi steaguri.)

(Intră Bertram, Parolles şi toată trupa.)

VĂDUVA

Antonio-i ăsta, fiul cel mai mare
Al ducelui, şi ăsta e Escalus.

HELENA

Francezul care-i?

DIANA

Ăsta! Cel cu pene.
E mândru om! Plăcea-mi-ar să-şi iubească
Nevasta! Dac-ar fi cinstit, ar fi
Şi mai plăcut! Aşa-i că-i chipeş?

HELENA

Foarte!
Îmi place mult.

DIANA

Păcat că nu-i cinstit.
Alături e pramatia ce-l îndeamnă
La rele. Dac-aş fi soţia lui,
L-aş otrăvi pe derbedeu.

HELENA

Dar care-i?

DIANA

Paiaţa-mpanglicată. Ce posacă-i!

HELENA

L-or fi rănit în luptă!

PAROLLES

Adio, tobă! Ce să-i faci?!

MARIANA

Grozav l-a necăjit ceva! Ne-o coace!

VĂDUVA

Ei, fire-ai spânzurat!

MARIANA

Cu tot cu panglici,
Codoş ce eşti!

(les Bertram, Parolles şi trupa.)

VĂDUVA

S-au dus oştenii. Vino, pelerine!
Te duc să mâi pe noapte. Patru-cinci
Ca tine, tot din tagma lui Sânt-Iacov,
Mi-au stat în casă.

HELENA

Mulţumesc smerit
Şi te-aş ruga, cumătra şi cu fata
La cină să ne fie oaspeţi. Placul
Al meu va fi, precum şi cheltuiala,
Şi spre-a vă răsplăti, voi da fecioarei
Poveţe preţioase.

AMÂNDOUĂ

Cu plăcere!

(Ies.)

SCENA 6

Tabără în faţa zidurilor Florenţei.
Intră Bertram şi cei doi nobili francezi.

ÎNTÂIUL NOBIL

Ei, bunul meu domn, pune-l s-o facă; dă-i mână liberă să-şi facă cheful.

AL DOILEA NOBIL

De n-oţi vedea şi senioria-voastră că-i un slugoi, să fiu eu şters din cartea stimei!

ÎNTÂIUL NOBIL

Pe viaţa mea, seniore: e-un clăbuc!
O spumă de săpun, un vânt, un zero!

BERTRAM

Deci credeţi că mă-nşel amar asupră-i?

ÎNTÂIUL NOBIL

Credeţi-mă, seniore, din câte-l cunosc eu — şi fără să-i port pică, ci vorbindu-l cum ţi-ai vorbi o rudă — e-un fricos ştiut de toată lumea, un mincinos fără de nici un capăt şi fără de hotar, un om ce nu şi-a împlinit niciodată făgăduielile, şi n-are-n el măcar o însuşire care să-l facă vrednic de bunăvoinţa senioriei-voastre.

AL DOILEA NOBIL

Cu cale-ar fi să-l ştiţi mai bine; ca nu cumva, bizuindu-vă prea cu tot dinadinsul pe vitejia lui de care duce lipsă, să vă pomeniţi că dă cinstea pe ruşine când e primejdia mai mare şi când e-o treabă de făcut mai de nădejde.

BERTRAM

Aş vrea să ştiu în ce anume chip l-aş putea pune la-ncercare.

AL DOILEA NOBIL

Nimic mai nimerit decât să-i daţi îngăduinţa să redobândească toba de care-l tot aude lumea spunând cu atâta siguranţă că pleacă s-o aducă îndărăt de la vrăjmaş.

ÎNTÂIUL NOBIL

Şi eu, cu-o trupă de florentini, am să-l prind pe nepusă masă; voi lua tot oameni din cei pe care sunt sigur că nu-i ştie, şi-i poate lua drept inamici; o să-l legăm, şi-n cap avem să-i punem un sac, în aşa fel încât să creadă, când l-om aduce în corturile noastre, că-i dus în lagărul duşman, nu alta. Şi senioria-voastră doar să fie de faţă la interogarea lui: atât. De-o fi să nu trădeze, pe preţul vieţii ce i-am lăsa-o, în toiul celui mai bestial acces de frică, şi de nu s-o oferi să vândă toate secretele pe care le deine, ca să le-ntoarcă împotriva senioriei-voastre, şi asta afurisindu-şi sufletul pe veci, cu jurământ, luând mărturie cerul, să nu vă mai încredeţi niciodată în judecata mea, în nici o treabă.

AL DOILEA NOBIL

O, de dragul hazului ce-avem să facem, îngăduiţi-i să-şi aducă toba aia: se laudă c-a născocit o stratagemă-n scopul ăsta. Când senioria-voastră va vedea reversul reuşitei acestei stratageme, şi-şi va da seama ce tinichea iesit-a din topirea acestui bulgăre de minereu contrafăcut, de nu veţi face haz ca la Întâmplările lui Jack Drum[46], înseamnă că părerea nu vă poate fi clintită. Uite-l că vine.

ÎNTÂIUL NOBIL

O, de dragul hazului, nu puneţi piedici acestei urzeli mucalite! Lăsaţi-i mână liberă să-şi readucă toba cum s-o pricepe!

(Intră Parolles.)

BERTRAM

Ce-i cu dumneata, *monsieur*? Toba aceea nu-ţi mai iese din minte de arăţi aşa de posomorât?

AL DOILEA NOBIL

Dă-o naibii! Ducă-se! Nu e decât o tobă!

PAROLLES

Nu e decât o tobă!? Asta înseamnă că nu e decât o tobă? O tobă pierdută în felul ăsta!? Straşnici comandanţi am avut, n-am ce zice: să arunci în şarjă cavaleria noastră asupra propriilor noastre flancuri, şi să faci breşă în rândurile propriilor noştri soldaţi!

AL DOILEA NOBIL

Nu e un lucru care să atragă asupra comandamentului militar vreo dezonoare: e una dintre acele catastrofe ale războiului, pe care Cezar însuşi, dac-ar fi fost acolo să conducă oastea, n-ar fi fost în stare s-o împiedice.

BERTRAM

Ce să-i faci, nu prea avem motive să ne mândrim cu izbânda asta; ce ne-a adus oarecare dezonoare a fost pierderea tobei aceleia; dar cum tot n-o mai putem redobândi…

PAROLLES

Ar fi putut fi redobândită!

BERTRAM

Ar fi putut. Dar acum nu mai poate fi!

PAROLLES

Ba poate fi redobândită! Dacă meritul acţiunilor militare n-ar fi atât de rareori pus pe seama chiar a adevăratului făptuitor, m-aş face eu luntre şi punte să aduc toba, aceea sau alta, sau *hic jacet*[47].

BERTRAM

Păi, dacă te ţin balamalele, n-ai decât s-o faci! *Monsieur*, dacă socoteşti că misterul strategemei dumitale poate să ne redea această unealtă, acest obiect de cinste, aducându-l la patria sa mumă, pune-te cu mărinimie pe lucru şi dă-i drumul. Dinspre partea mea, îţi voi răsplăti isprava ca pe-o faptă de mare vitejie. Dacă-ţi dai toată osteneala şi te descurci cu iscusinţă în treaba asta, ducele va vorbi şi el despre izbânda dumitale, răsfrângând totodată asupră-ţi gloria acestei isprăvi, chiar până la cea mai înaltă expresie a valorii dumitale.

PAROLLES

Pe braţul meu de bun soldat! O duc la capăt!

BERTRAM

Numai să nu te culci pe urechea aia…

PAROLLES

Pornesc chiar la noapte. Şi chiar în clipa asta îmi pun în ţarc îndoielile, mă consolidez cu certitudinea mea şi mă pregătesc de măcelul cel mare al morţii; iar când va bate miezul nopţii, vă puteţi aştepta la veşti din partea mea.

BERTRAM

Pot cuteza să înştiinţez pe înălţimea-sa ducele că te-ai dus s-aduci toba?

PAROLLES

Nu pot şti cum are să-mi izbândească fapta, stăpâne, dar că voi încerca fac jurământ.

BERTRAM

Te ştiu viteaz, şi-mi pun nădejdea-ntreagă în iscusinţa dumitale de soldat. Te du cu Dumnezeu!

PAROLLES

Zis şi făcut! Nu-mi place vorba lungă!

(Iese.)

ÎNTÂIUL NOBIL

Nu-ţi place mai mult decât îi place peştelui apa! Nu-i om ciudat, seniore, omul ăsta, ce pare-atât de-ncrezător în sine, purcezând la o treabă de care ştie bine că nu-i de dus la bun sfârşit; se osândeşte singur s-o scoată la capăt, şi i-ar plăcea mai curând să fie osândit decât s-o facă!

AL DOILEA NOBIL

Nu-l cunoaşteţi, seniore, aşa cum îl cunoaştem noi. De bună seamă, se poate întâmpla să intre pe timp de-o săptămână pe sub pielea cuiva, scăpând în vremea asta de-o grămadă de lucruri ce se pot afla de la dânsul; dar dacă l-ai descoperit o dată, pe urmă nu-l mai crezi pe veci!

BERTRAM

Cum adică? Socotiţi că n-are să facă nici o ispravă în treaba asta de care-atâta de solemn se pregăteşte?

PRIMUL NOBIL

Nici n-are să se urnească măcar atâtica! Se va întoarce însă cu cine ştie ce scorneli de-ale lui, şi ne va trânti două-trei minciuni gogonate, ticluite în aşa fel încât să se poată prinde; dar noi i-am pregătit capcana şi ştim câte parale face! Aveţi să fiţi la noapte martorul

prăbuşirii sale, căci într-adevăr nu merită în nici un fel să-l preţuiască senioria-voastră.

AL DOILEA NOBIL

Avem să ne jucăm un pic cu vulpea, pân' s-o vârâm de-a binelea în cuşcă. L-a mirosit el şi bătrânul senior Lafeu; când masca lui şi el vor fi două lucruri văzute fiecare aparte, să-mi spuneţi ce soi de plevuşcă vi se pare c-ar fi; şi-o veţi putea şti chiar în noaptea asta.

ÎNTÂIUL NOBIL

Mă duc să-ntind capcana: va fi prins!

BERTRAM

Îţi iau cu mine fratele, monsieur.

ÎNTÂIUL NOBIL

Precum doriţi. Eu vă las.

(Iese.)

BERTRAM

Te duc la casa unde stă, să-mi vezi
Drăguţa.

AL DOILEA NOBIL

Parc-aţi spus că e cinstită!

BERTRAM

Păcatul ăsta-i! I-am vorbit o dată,
Şi mi-a răspuns băţos. Dar i-am trimis,
Prin ăst clapon pe care-avem să-l prindem
Acuma, daruri şi scrisori. Ce-i drept,
Nu mi-a primit nici unul. Mândră fată!
N-ai vrea s-o vezi?

AL DOILEA NOBIL

Ba, bucuros, seniore!

(Ies.)

SCENA 7

Florenţa. O odaie în casa Văduvei.
Intră Helena şi Văduva.

HELENA

De nu mă crezi că sunt chiar eu aceea,
Nu ştiu cum te-aş putea încredinţa.
Dar pierd tot rostul trudei de mă-mpiedici.

VĂDUVA

Am sărăcit, dar sunt vlăstar de nobili,
Şi nu-s dedată-acestor trebuşoare.
N-aş vrea să-mi pierd acuma bunul nume
Prin vreun nevrednic fapt.

HELENA

Nici eu n-aş vrea.
Întâi, mă crede: contele mi-e soţ,
Şi tot ce-ţi spun, sub jurământul tainei,
Aşa e, până-ntr-un cuvânt. Deci nu poţi
Greşi de-mi dai un ajutor frăţesc,
Cum cer.

VĂDUVA

Ar trebui să-ţi dau crezare
Doar pentru că mi-ai dovedit din plin
Că eşti de neam bogat.

HELENA

la punga asta
Şi lasă-mă să-ţi cumpăr ajutorul
Pe care-am să-l plătesc mereu, şi după
Ce mi-l vei da. Vezi, contele-ţi vrea fata,
Şi-i dă asalt, atras de frumuseţea-i,

Decis s-o cucerească. Vezi de-o-nvaţă
Cum e mai bine să se poarte. Las-o
Să spună „da”, ca sângele fierbinte
Al contelui să nu-i precupeţească
Nimic din ce-i va cere ea. Din tată-n
Fiu, moştenit de şase generaţii,
El poartă-n deget un inel pe care
Pentru nimic în lume nu l-ar da.
Cu toate astea, -n focul lui deşert,
Nu-i va părea prea mult voinţa fetei
S-o cumpere, oricât i-ar fi de mare
Căinţa mai târziu.

VĂDUVA

Acuma văd
Până-n străfunduri ce ţi-ai pus în gând.

HELENA

Deci vezi că-i legiuit. Nu vreau mai mult
Decât să-i ceară fiica dumitale,
Cât el n-a cucerit-o — chip — inelul,
Să-i dea-ntâlnire, şi-apoi să mă cheme
Pe mine să fac faţă-n vremea asta,
Ea stând cuminte-acasă. După-aceea,
Ca s-o măriţi, mai pun trei mii de galbeni
La ce-am dat pân-acum.

VĂDUVA

Învaţă-mi fata cum să facă astfel
Ca-n legiuita înşelătorie
Şi loc, şi ceas să ştii din timp.El vine
Cu lăutari în fiecare noapte,
Cu cântece compuse pentru dânsa,
Nevrednica, şi nu-l putem goni
De la fereşti, de parcă i-ar fi viaţa
În joc, nu alta!

HELENA

Ei, atunci la noapte
Să ne-ncercăm urzeala! De se prinde,
E-un fapt legal ce gândul rău l-aprinde
Sau gând legal în fapt nelegiuit,
Şi, cu-amândouă, n-am păcătuit,
Deşi păcatul s-a înfăptuit.
Dar să pornim la treabă!

(Ies.)

ACTUL IV

SCENA 1

În afara taberei florentine.
Intră Întâiul nobil francez, cu cinci-şase alţi soldaţi,
stând pitiţi.

ÎNTÂIUL NOBIL

N-are cum veni pe alt drum decât prin colţul gardului ăstuia. Când v-azvârliţi asupra lui, îndrugaţi şi voi tot ce vă vine la gură, chip, într-o limbă străină; chiar dacă nu pricepeţi nici voi ce spuneţi, n-are nici o însemnătate. Fiindcă noi nu trebuie să părem că-l înţelegem, afară de unul dintre noi, pe care o să-l dăm drept tălmaci.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Iubite căpitan, îngăduie-mi să fiu eu tălmaciul.

ÎNTÂIUL NOBIL

Dar nu te ştie? Nu-ţi cunoaşte vocea?

ÎNTÂIUL SOLDAT

Nu, seniore, pun capul!

ÎNTÂIUL NOBIL

Şi în ce fel de limbă păsărească ai să ne vorbeşti nouă ca să ne traduci ce spune?

ÎNTÂIUL SOLDAT

La fel cum o să-mi vorbiţi şi domniile-voastre mie.

ÎNTÂIUL NOBIL

Trebuie să ne creadă o trupă de străini în slujba inamicului. Căci a prins câte o boabă din toate limbile ce se vorbesc pe-aici; de aceea, noi trebuie să vorbim fiecare cum ne-o tăia capul, şi să nici nu ştim ce ne spunem unul altuia; în felul ăsta vom părea că ştim ce spunem dacă pricepem toţi ce ţel avem; limbă de coţofene gălăgioase, de neînţeles, şi bine ticluită. Cât despre tine, care eşti tălmaciul, trebuie să ai aerul a fi cum nu se poate mai îndemânatic. Dar şşşt! Culcat! Uite-l că vine să tragă un pui de somn de două ceasuri, şi pe urmă să vină să ne toarne minciunile pe care le tot ticluieşte.

(Intră Parolles.)

PAROLLES

E zece; de-acuma-n trei ceasuri am timp berechet să mă-ntorc. Dar ce să spun c-am făcut? Trebuie să născocesc ceva ce s-ar fi putut întâmpla-ntr-adevăr, ca să se-nghită minciuna! Au început să-mi râdă-n nas! Şi nereuşitele prea s-au ţinut lanţ în ultima vreme şi prea mi-au ciocănit adesea la uşă… Cred că mi-e limba prea-ndrăzneaţă! Dar inima mea i-a prins frica lui Marte şi creaturilor lui, şi nu cutează mai nimic din tot ce-ndrugă limba…

ÎNTÂIUL NOBIL

(aparte)

Ăsta-i singurul adevăr de care s-a făcut vreodată vinovată limba sa!

PAROLLES

Ce dracu m-o fi-mpins să m-apuc de isprava asta, cu readucerea tobei capturate, când îmi dădeam doar seama că-i cu neputinţă, şi ştiam că nu eram câtuşi de puţin hotărât s-o fac? Trebuie să mă-mpodobesc cu niscai vânătăi şi să spun că m-am ales cu ele de pe urma isprăvii, deşi numai cu nişte biete vânătăi n-are să

meargă! Parcă-i aud: „Aşa de uşor ai scăpat?” Şi răni de-a binelea nu îndrăznesc să-mi fac. Aşa că pe unde scot cămaşa? Limbă, limbă, ar trebui să te pun în gura unei precupeţe şi să-mi cumpăr mie altă limbă, de la catârul lui Baiazid[48], dacă tot flecărind mă vâri în asemenea încurcături!

ÎNTÂIUL NOBIL
(aparte)

E cu putinţă oare să se cunoască el pe sine atât de bine, şi să fie totuşi cum e?

PAROLLES

De-ar putea s-ajungă, pentru trebuşoara asta, doar să-mi frâng spada ori să-mi sfâşii hainele!

ÎNTÂIUL NOBIL
(aparte)

Asta nu se va-nghiţi!

PAROLLES

Sau să-mi rad barba, şi să spun c-a fost o stratagemă!?

ÎNTÂIUL NOBIL
(aparte)

N-ar merge.

PAROLLES

Sau să-mi dau hainele pe gârlă şi să spun că m-au despuiat…

ÎNTÂIUL NOBIL
(aparte)

Greu s-ar prinde!

PAROLLES

Deşi voi jura c-am sărit pe fereastra fortăreţei…

ÎNTÂIUL NOBIL
(aparte)

De la ce înălţime?

PAROLLES

…de la o sută optzeci de picioare înălţime…

ÎNTÂIUL NOBIL
(aparte)

O sută optzeci de jurăminte, şi tot nu te-ar crede nimeni!

PAROLLES

De-aş putea pune mâna pe o tobă de-a inamicului, oricare: aş jura că-i a noastră şi c-am recucerit-o!

ÎNTÂIUL NOBIL
(aparte)

Ai s-auzi numaidecât una!

(Zgomote de alarmă.)

PAROLLES

A! O tobă de-a inamicului!

ÎNTÂIUL NOBIL

Throca, movusus, cargo, cargo, cargo.

TOŢI

Cargo, cargo, cargo, villianda por corbo, cargo.

PAROLLES

Plătesc! Staţi! Mă răscumpăr! Nu mă legaţi la ochi!

(Îl prind si-l leagă la ochi.)

ÎNTÂIUL SOLDAT

Boskos thromuldo, boskos.

PAROLLES

Ştiu că sunteţi din regimentul Muskos,
Şi c-am să mor că nu pricep ce spuneţi.
De-i vrun german prin preajmă, vrun flamand,
Francez, danez, italian, vorbească-mi:
V-aş spune cum să nimiciţi Florenţa.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Boskos vauvado —
Te-nţeleg şi-ţi pot vorbi chiar limba,
Kerelybonto — domnule.
Roagă-te-n gând; şaptesprezece şişuri
Pe inimă-ţi se-aţin!

PAROLLES

O!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Te rog, te rog!
Manka revania dulche!

ÎNTÂIUL NOBIL

Oskorbidulchos volivorco!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Vrea generalul să te cruţe încă,
Şi-aşa legat la ochi, te-o duce-alături,
Să-ţi afle taina. Poate-ţi scapi şi pielea
Dând în vileag ce ştii.

PAROLLES

O, daţi-mi viaţa,
Şi vă destăinui tot ce ştiu de lagăr:
Câţi sunt ai noştri, ce-au de gând. Ehei!
Vă stă-n loc mintea de-ţi afla ce ştiu!

ÎNTÂIUL SOLDAT
Dar spui adevărat?

PAROLLES
De-o fi să iasă
Că v-am minţit, puteţi să mă ucideţi!

ÎNTÂIUL SOLDAT
Acordo linta! Ţi se dă răgaz!
(Iese cu Parolles între santinele.
Scurt zgomot de alarmă.)

ÎNTÂIUL NOBIL
Fugi, dă de veste contelui Roussillon,
Şi spune-i că fazanu-i prins, şi-l ţinem
Legat la ochi, pân-o sosi aicea
Cu fratele meu. Repede!

AL DOILEA SOLDAT
Da, sir!

ÎNTÂIUL NOBIL
Mai spune-le că ne va vinde, nouă
Pe noi! Aşa să spui!

AL DOILEA SOLDAT
Întocmai, sir!

ÎNTÂIUL NOBIL
Mi-l ţin în beznă pân-atunci, sub lacăt!
(Ies.)

SCENA 2

Florenţa. O cameră în casa văduvei.
Intră Bertram şi Diana.

BERTRAM
Mi-au zis că-ţi zice, parcă, Fontibell.

DIANA
Nu, Diana, doamne!

BERTRAM
Nume de zeiţă!
Eşti vrednică de nume! Suflet gingaş,
În trupul tău ceresc iubirea tace?
De nu-ţi aprinde gândul focul viu
Al tinereţii, statuă, nu fată
Te poţi numi. Fii monument când mori,
Dar nu acum: stai rece şi-ncruntată,
Când s-ar cădea să fii cum ţi-a fost mama
La zămislirea dulcelui tău trup.

DIANA
Ea fu atunci cinstită.

BERTRAM
Fii ca ea!

DIANA
Nu: mama şi-a-mplinit o datorie
Atunci, ce-o ai şi tu ca soţ.

BERTRAM
Ajunge!
Te rog, nu-mi lua-n răspăr un jurământ!
M-am însurat silit. Dar te iubesc,

Şi din porunca dragostei doar ţie
Îţi voi sluji pe veci!

DIANA

Da, ne slujiţi,
Atâta doar cât vă slujim! Dar când
Culeasă-i roza şi rămân doar spinii
Pe noi ne-nţeapă, şi voi faceţi haz
De jaful ce ne-a pustiit.

BERTRAM

Jurat-am!

DIANA

Nu-n jurăminte multe stă dreptatea,
Ci-n legământul unic, ce-i jurat
Să fie sfânt. Pe ce nu-i sfânt, nu juri,
Ci iei prea-naltul mărturie. Spune-mi:
De m-aş jura pe fulgerul lui Zeus
Că te iubesc, mi-ai crede jurământul
Ştiind că eu te-nşel? Nu stă-n picioare
Nici dacă jur pe cel care mi-e drag
C-am să-i fac rău. De-aceea, jurământul
Ţi-e vorbă-n vânt, ce n-are consfinţire!
Asta-i părerea-mi, barem!

BERTRAM

Schimb-o! schimb-o!
De ce eşti crudă? Da, iubirea-i sfântă,
Şi eu n-am fost nicicând înşelător
Cum spui că sunt bărbaţii. Hai, te-ndură
Şi dăruie-te bolnavei dorinţe
Ce-n mine alt leac n-are! Fii a mea!
Te voi iubi în veci de veci aşa!

DIANA

Bărbaţii ştiu s-arunce-n stâncă funii

Să-şi tragă nava către mal, şi noi,
Femeile, ne dăm bătute. — Aş vrea
Să-mi dărui ăst inel!

BERTRAM

N-am drept să-l dărui!
Ţi-l pot împrumuta!

DIANA

Nu vrei, seniore?

BERTRAM

E-un giuvaer străvechi al casei noastre,
Odor purtat de-ai mei din moşi-strămoşi,
Şi-ar fi necinstea cea mai mare-n lume
Să-l pierd.

DIANA

E tot aşa şi cinstea mea!
Mi-e castitatea giuvaierul casei,
Lăsată moştenire din bătrâni.
Şi-ar fi necinstea cea mai mare-n lume
S-o pierd! Vezi, chiar filosofia ta
Se face-apărătorul cinstei mele,
Asaltul respingându-ţi.

BERTRAM

la inelul:
Onoarea, casa, viaţa mea îţi dărui.
Mă dau întreg în mâna ta!

DIANA

La miezul nopţii, bate-mi la fereastră.
Voi face-aşa ca mama să n-audă.
Dar te conjur, pe adevărul însuşi,
Când vei fi-ajuns în patu-mi — virgin încă —
Să stai un ceas doar, şi să nu-mi vorbeşti.

Am pricini grele să te rog. Afla-vei
Când vei primi-ndărăt inelul ăsta.
În deget, eu, la noapte-ţi voi petrece
Un altul, viitorului să spună
Ce-am făptuit azi-noapte împreună.
Adio, până-atunci! Câştigi prin mine
O soaţă, dar nădejdea mea-i ruine!

BERTRAM

Un rai am câştigat, cerându-ţi mâna!

(Iese.)

DIANA

Mulţi ani să ai, să-mi mulţumeşti de rai!
Dar ai s-o faci, până la urmă!…
Mi-a spus, doar, mama, cum voi fi peţită,
De parcă-n suflet îi vedea. Bărbaţii
Acelaşi lucru jură — mi-a spus ea.
El mi-a jurat cu mine să se-nsoare
Când moare soaţa-i. Eu mă culc cu el
Doar în mormânt. Da-s, oare, toţi la fel
Francezii? Toţi sperjuri? Atuncea, dară,
Mai iee-i alta! Eu mă sting fecioară.
Şi-n fapta ăstei nopţi eu n-am păcat:
Îl păcălesc pe cel ce-ar fi-nşelat!

(Iese.)

SCENA 3

Tabăra florentinilor.
Intră cei doi nobili francezi şi doi sau trei soldaţi.

ÎNTÂIUL NOBIL

Nu i-ai dat încă scrisoarea mamei sale?

AL DOILEA NOBIL

I-am dat-o de-un ceas; e-n ea ceva ce dă pinteni firii lui, căci, cum a citit-o, s-a şi schimbat de parcă-i un alt om, nu el.

ÎNTÂIUL NOBIL

Şi-a tot tras pe cap necazuri mari, fiindcă s-a lepădat de-aşa minunată soţie şi de-aşa dulce femeie.

AL DOILEA NOBIL

Mai cu seamă s-a ales cu dizgraţia regelui, care-şi şi înstrunase lira mărinimiei ca să-i cânte lui aria fericirii. Am să-ţi spun un lucru, dar să-l îngropi în tine cât poţi de-adânc.

ÎNTÂIUL NOBIL

Îndată ce mi-l vei spune, va muri, şi eu voi fi mormântul lui.

AL DOILEA NOBIL

A sucit capul unei tinere nobile, de-aici, din Florenţa, cu foarte bun nume, şi-n noaptea asta îi înduplecă voinţa, pângărindu-i onoarea. I-a dat inelul strămoşesc şi se consideră intrat prin legământ în amestecul ăsta dezgustător.

ÎNTÂIUL NOBIL

Păi lungească-ne Dumnezeu pofta de răzvrătiri, că doar suntem şi noi ce suntem!

AL DOILEA NOBIL

Nu suntem decât propriii noştri trădători. Şi-ntocmai cum, în felu-n care decurg de obicei trădările, le tot vedem desfăşurându-se mai larg, până ce-ajung la tragicele lor sfârşituri, tot astfel şi el, care prin fapta asta complotează împotriva propriei lui nobleţi, se-neacă în şuvoiul stârnit de el însuşi.

ÎNTÂIUL NOBIL

Nu-nseamnă, deci, că-i vrednic de osândă faptul că ne dăm în vileag neîngăduitele urzeli? Vrasăzică, n-avem să-l avem în tovărăşia noastră la noapte?

AL DOILEA NOBIL

Până după miezul nopţii, nu. Fiindcă-i legat de ceasul întâlnirii, ce i-a fost hotărât cu stricteţe.

ÎNTÂIUL NOBIL

Şi care se apropie cu paşi repezi: tare m-aş bucura să-şi vadă tovarăşul disecat, ca să-şi poată face, prin propria lui judecată, o părere, după ce l-a întronat în stima lui în chip atât de curios pe-acest uzurpator.

AL DOILEA NOBIL

Nu negociem nimic cu el până nu vine contele. Căci faptul că-i de faţă-l pune pe celălalt sub bici.

ÎNTÂIUL NOBIL

Până atunci, spune-mi ce-ai mai auzit de mersul luptelor?

AL DOILEA NOBIL

Aud că se pune la cale o pace.

ÎNTÂIUL NOBIL

Da’ de unde! Te asigur că pacea e gata-ncheiată!

AL DOILEA NOBIL

Ce-are de gând să facă-atuncea contele Roussillon? Porneşte mai departe-n lumea largă, sau face cale-ntoarsă-n Franţa lui?

ÎNTÂIUL NOBIL

Bag seama, din întrebarea ce pui, că nu-i ştii chiar toate secretele.

AL DOILEA NOBIL

Ferească sfântul să-i ştiu chiar toate secretele, căci asta ar însemna să fiu părtaş la isprăvile lui.

ÎNTÂIUL NOBIL

Soţia lui — sunt peste două luni de-atuncea — s-a făcut nevăzută de-acasă; ţelul îi era să facă pelerinaj la Saint-Jacques-le-Grand; ceea ce a şi purces cu sfinţenie să îndeplinească, în cea mai aspră schimnicie; şi stând ea acolo, la Saint-Jacques, fire gingaşă cum era, a devenit o pradă lesnicioasă pentru durerea ei. Şi-n cele din urmă şi-a dat ultimul oftat, şi cântă-acum în ceruri.

AL DOILEA NOBIL

De unde se ştiu toate astea?

ÎNTÂIUL NOBIL

Cea mai mare parte chiar din scrisorile ei, ce-ntăresc adevărul poveştii, chiar până-n clipa morţii; iar moartea ei, ce nu s-ar fi putut să fie-mpărtăşită cuiva chiar prin mărturisirea moartei, a fost smerit comunicată de la Saint-Jacques de către însuşi stareţul de-acolo.

AL DOILEA NOBIL

E prin urmare contele în stăpânirea tuturor acestor informaţii?

ÎNTÂIUL NOBIL

Desigur, şi încă punct cu punct, în toate amănuntele, pentru a întări pe deplin adevărul veştilor.

AL DOILEA NOBIL

Mă doare inima că se va bucura.

ÎNTÂIUL NOBIL

Adeseori ne facem cu-atâta mai vârtos, din pierderile noastre, mângâiere.

AL DOILEA NOBIL

Şi-adeseori cât de vârtos se-neacă-n lacrimi tot ce-am dobândit! Atâta slavă câtă-a recoltat aici prin vitejie se va încrucişa în drumul lui spre casă cu o ruşine tot atât de mare!

ÎNTÂIUL NOBIL

Urzeala vieţii noastre e umplută cu fire-amestecate: laolaltă-s şi binele, şi răul; virtuţile-ar fi mândre dacă n-ar primi tot timpul palmele greşelilor ce săvârşim. Şi crimele ce facem ar putea să deznădăjduiască omenirea, de n-ar mai fi-ndulcite de virtuţi.

(Intră un mesager.)

Ei, ce-i? Unde ţi-e stăpânul?

MESAGERUL

S-a întâlnit cu ducele pe stradă, seniore, şi şi-a luat rămas bun de la el în chip solemn; senioria-sa va lua mâine dis-de-dimineaţă drumul Franţei. Ducele i-a dat pentru rege scrisori prin care-i recunoaşte meritele.

(Iese.)

AL DOILEA NOBIL

Nu-i vor fi mai mult decât trebuincioase acolo dacă vor fi mai mult decât pot recunoaşte.

ÎNTÂIUL NOBIL

După cât e regele de strepezit la dinţi de mult ce i-a acrit el sufletul, oricât ar fi de dulci, tot nu-s de-ajuns. Uite, vine acum şi senioria-sa.

(Intră Bertram.)

Ei, ce ziceţi, seniore, nu-i trecut de miezul nopţii?

BERTRAM

Noaptea asta am dat gata şaisprezece treburi, ca un fulger; treburi care m-ar fi putut ţine câte-o lună fiecare, dacă nu m-aş fi zorit atâta; mi-am luat rămas bun de la Duce şi le-am zis adio celor din preajma lui; mi-am îngropat o soţie, am jelit-o, am scris mamei mele că mă-ntorc, mi-am trecut în revistă suita, şi, printre aceste frânturi importante de treburi, m-am mai îndeletnicit şi cu câteva mai drăgălaşe: cea mai de căpetenie a fost ultima, dar pe asta n-am isprăvit-o încă.

AL DOILEA NOBIL

Dacă aveţi ceva greutăţi în treaba asta şi mâine dimineaţă părăsiţi oraşul, atunci e nevoie de grabă din partea senioriei-voastre.

BERTRAM

Vreau să spun că treaba nu-i sfârşită, fiindcă teamă mi-e c-o să-mi mai aibă urechile de auzit de ea şi de-acum încolo. Dar parcă ne pregăteam să ascultăm dialogul dintre nebunul acela şi soldat! Haide, aduceţi-l aicea odată, să vie momâia aia prefăcută, care m-a înşelat, ca un prezicător care vorbeşte cu două înţelesuri.

ÎNTÂIUL NOBIL

Aduceţi-l aici! *(Soldaţii ies.)* A stat pus în butuci o noapte-ntreagă, bietul fanfaron!

BERTRAM

Nu-ţi face griji de asta: călcâiele lui au meritat-o din plin, pentru că prea şi-au uzurpat multă vreme pintenii.[49] Cum se poartă?

AL DOILEA NOBIL

Am spus chiar adineaori senioriei-voastre că nu se poartă singur, ci-l poartă butucii. Dar ca să vă răspund în sensul în care-aţi întrebat: plânge ca o fetişcană care şi-a vărsat oala cu lapte. Şi-a făcut spovedania faţă de Morgan, pe care l-a crezut călugăr, spunându-şi păcatele de când a început el a le ţine minte şi până în clipa nenorocirii de faţă, când s-a văzut pus în butuci. Şi ce credeţi că a spus la spovedanie?...

BERTRAM

Nimic despre mine, nu?

AL DOILEA NOBIL

Spovedania i-a fost trecută pe hârtie şi va fi citită în faţa lui; dacă e-amestecată şi senioria-voastră în ea — aşa cum cred că este — trebuie să aveţi răbdarea de a auzi.

(Intră soldaţii cu Parolles legat la ochi.)

BERTRAM

(aparte)

Dar-ar ciuma-n el! Legat la ochi! Dar nu se poate să mă vorbească de rău tocmai pe mine!

ÎNTÂIUL NOBIL

(aparte)

Şşş! Şşşt! Vine îmbroboditul[50]! *(Tare.) Portotartarossa*.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Zice s-aducem uneltele de tortură: ce ai de declarat, fără ele?

PAROLLES

Declar tot ce ştiu, fără să fiu silit: dacă mă strângeţi cu uşa şi mă turtiţi ca pe-o lipie, nu mai pot scoate o vorbă.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Bosko chimurcho.

ÎNTÂIUL NOBIL

Boblibindo chicurmurco.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Sunteţi un general cu inima prea milostivă. Generalul nostru zice să răspunzi la întrebările pe care-am să ţi le citesc acuma de pe-o însemnare.

PAROLLES

Răspund, şi răspund adevărat; să n-am parte de ziua de mâine.

ÎNTÂIUL SOLDAT

(citind)

„Mai întâi întreabă-l de câtă cavalerie dispune Ducele!” Ce răspunzi la asta?

PAROLLES

Cinci sau şase mii de cai; dar foarte slabi şi buni de nimica. Trupele de cavalerie sunt risipite care-ncotro, şi comandanţii sunt nişte bieţi vântură-lume, jur pe bunul meu nume şi pe crezământul ce-l am; să n-apuc a mai vedea răsărind soarele dacă mint.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Să aştern pe hârtie răspunsul tău, aşa cum mi l-ai dat?

PAROLLES

Scrie-l! Jur că-i adevărat, cu mâna pe Evanghelie, sau oricum altfel, cum vrei dumneata!

BERTRAM

(încet)

Totuna-i pentru el! Ce sclav neruşinat e ăsta!

ÎNTÂIUL NOBIL

(încet)

Vă înşelaţi, seniore: ăsta-i *monsieur* Parolles, galantul om cu principii ostăşeşti — acestea au fost propriile lui cuvinte — care are întreaga teorie a războiului în nodul eşarfei, şi tactica, în teaca pumnalului.

AL DOILEA NOBIL

(încet)

Asta să-mi fie învăţătură de minte, să nu mă mai încred niciodată-ntr-un om doar pentru că-şi ţine sabia lustruită, şi nici să nu-l cred plin de însuşiri alese doar pentru că se-mbracă îngrijit, ca scos din cutie!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ei, asta am scris-o!

PAROLLES

Cinci-şase mii de cai am spus — şi spun adevărul — sau cam aşa ceva. Aşterne-o pe hârtie, căci spun adevărat!

ÎNTÂIUL NOBIL

(încet)

În asta-i foarte aproape de adevăr!

BERTRAM

(încet)

Dar nu-l pot felicita pentru împrejurarea în care spune adevărul acesta!

PAROLLES

Nişte bieţi vântură-lume, zi-i acolo, te rog!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Bine, am scris.

PAROLLES

Îţi mulţumesc cu smerenie, seniore! Ce-i drept, e drept, nici pe Dumnezeu nu-l mânie! Bieţii vântură-lume sunt nişte amărâţi de mai mare minunea!

ÎNTÂIUL SOLDAT

(citeşte)

„Întreabă-l ce efectiv de pedestraşi au.” Ce răspunzi la asta?

PAROLLES

Pe crezul meu, seniore; chiar dacă-ar fi să mor în clipa asta, tot am să spun adevărat: daţi-mi voie să mă gândesc. Să vedem: Spurio, o sută cincizeci; Sebastian, tot atâţia; Corambus, la fel; Jacques, *item*[51]. Guiltian, Cosmo, Lodowick şi Gratti, câte două sute cincizeci fiecare; compania mea, Chitopher, Vaumont, Bentii, iar câte două sute cincizeci fiecare; aşa că întreaga coloană pusă în şir de paradă, cu cei întregi şi cei betegi sau scoşi din luptă, laolaltă, nu se urcă la 15.000 de capete; şi din ăştia, jumătate nici nu-ndrăznesc să-şi scuture zăpada de pe mundir ca nu cumva să se facă bucăţi.

BERTRAM

(încet)

Ce ziceţi să facem cu ăsta?

PRIMUL NOBIL

(încet)

Nimica decât să-i mulţumim. Întreabă-l despre mine, ce stare am şi cum mă vede Ducele?

ÎNTÂIUL SOLDAT

Bun, asta am scris. *(Citeşte.)* „Întreabă-l dacă există în tabără un oarecare căpitan Dumaine, un francez; cum se are cu Ducele; ce ştii despre bravura, cinstea şi iscusinţa sa în treburile războiului; întreabă-l dacă nu cumva crede că, prin bani grei, ar putea fi corupt şi împins la răzvrătire!” Ce răspunzi la asta? Ce ştii despre astea?

PAROLLES

Te implor, seniore, dă-mi voie să răspund în parte la fiecare din „interogatoriile” astea: pune-mi întrebările una câte una.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Îl cunoşti pe acest căpitan Dumaine?

PAROLLES

Îl ştiu: a fost ucenic de peticar; cârpea haine vechi la Paris şi a fost dat afară-n pumni de-acolo pentru că l-a lăsat borţos pe măscăriciul şerifului, un mut nevinovat care nu putea să-i spună „nu”.

(Întâiul nobil înalţă ameninţător mâna.)

BERTRAM

(încet)

Nu, fii bun te rog şi stăpâneşte-ţi mâna, cu toate că văd bine că ăstuia întâia ţiglă care cade-i zboară creierii.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ei bine, este acest căpitan în tabăra ducelui Florenţei?

PAROLLES

După ştirea mea, este; şi-i un păduchios.

ÎNTÂIUL NOBIL
(către Bertram)

Ei, nu vă uitaţi aşa la mine! Auzim noi îndată şi ce-o zice despre senioria-voastră.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ce crede Ducele de el?

PAROLLES

Ducele nu-l cunoaşte altfel decât ca pe-un biet ofiţer de-al meu; şi mi-a scris deunăzi să-l dau afară din companie. Cred că am scrisoarea Ducelui în buzunar.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Păi s-o căutăm!

PAROLLES

Ce păcat! Nu ştiu dacă o am la mine, sau am lăsat-o-ntr-un teanc de scrisori de-ale Ducelui, la mine-n cort.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ba-i aici! uite-o hârtie! Să ţi-o citesc?

PAROLLES

Nu ştiu dacă-i chiar asta, ori alta…

BERTRAM
(încet)

Tălmaciul nostru se descurcă bine!

ÎNTÂIUL NOBIL
(încet)

Minunat!

ÎNTÂIUL SOLDAT
(citeşte)

„Diana, contele-i un biet nebun, dar plin de bani; de jumulit e bun.”

PAROLLES

Asta nu-i scrisoarea Ducelui, seniore; ăsta e un răvaş pentru o anume fată din Florenţa, una, Diana, prin care-o fac să fie cu ochii-n patru la momelile unui oarecare conte de Roussillon, un băieţandru fluşturatic şi bun de nimic, dar foarte rău de muscă; te rog, seniore, fii bun şi pune-mi-o la loc în buzunar.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Nu, mai întâi să o citesc, dacă nu ţi-e cu supărare.

PAROLLES

În tot ce-am vrut să spun aici confirm că era glasul cinstei şi-al sincerităţii, menit să-i folosească fetei; fiindcă-l ştiam pe tânărul conte băiat dedat plăcerilor şi foarte primejdios pentru o fată, un adevărat rechin pentru virginităţi, un rechin care-nghite orice peştişor găseşte.

BERTRAM

(încet)

Lichea afurisită pe amândouă feţele! Derbedeule!

ÎNTÂIUL SOLDAT

(citeşte)

„De-ţi jură-amor, ia-i banii şi pune-i bine-ndată
Căci după *socoteală*, nu-ţi face *socoteala*!
Cât sunteţi *împreună*, deci, stai *ne'mpreunată*,
Ori cere-i *întâi*, plata, şi-ncepe-*apoi* tocmeala…
Şi spune-ţi, Diana dragă,
Ce-un vechi soldat îţi spuse:
Bărbaţii-n pat ţi-i bagă,
Băieţii, nici pe uşă.
Contezi pe *conte*, draga mea?

Păi, cere-i întâi *contul*.
Să dea cât încă te mai vrea
Şi nu i-ai făcut pontul!
Al tău, cum la ureche ţi-a jurat:
Parolles."

BERTRAM
(încet)

Merită să fie biciuit înaintea întregii trupe, cu poezeaua asta lipită-n scăfârlie!

AL DOILEA NOBIL
(încet)

Acesta vă este prea-devotatul prieten, poliglotul iscusit şi armipotentul oştean!

BERTRAM
(încet)

Orice pot îndura să văd în faţă, afară de-o scroafă, şi el e-acum o scroafă pentru mine.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Îmi dau seama, domnule, după felul cum te priveşte generalul nostru, că vom avea bucuria să te spânzurăm peste puţin!

PAROLLES

Viaţa! Lăsaţi-mi viaţa-n orice chip, seniore! Nu că m-aş teme de moarte, cumva; dar păcatele mele fiind multe şi grele, aş vrea să mă pot căi în zilele şederii mele pe pământul acesta. Lăsaţi-mă să trăiesc, seniore, închis într-un turn, pus în butuci, oricum, oriunde, numai să trăiesc!…

ÎNTÂIUL SOLDAT

O să vedem ce se poate face, aşa că declară fără ascunzişuri tot ce ştii. De aceea, să ne întoarcem la acest

căpitan Dumaine: ai răspuns în ceea ce priveşte cum e văzut de duce şi vitejia lui. Dar despre cinstea lui ce spui?

PAROLLES

Asta? Păi ăsta mi-ţi fură şi ouăle de sub cloşcă. Cât despre violuri şi răpiri de fecioare, nici Nessus[52] nu-i poate sta alături! De ţinut jurămintele nu obişnuieşte să şi le ţină: dar când e vorba să le rupă, e mai voinic decât Hercule! Minte, seniore, cu atâta uşurinţă şi atât de firesc, încât te-ar putea face să crezi că adevărul e nebun; beţia e cea mai de preţ dintre virtuţile sale, căci se îmbată ca un porc; iar de făcut rău, nu face rău nimănui când doarme, numai cerarceafurilor lui de pat; dar ai săi îi cunosc meteahna asta, şi de-aceea îl culcă pe paie. Un singur lucru mai am de spus despre cinstea lui, seniore: are tot ceea ce un om cinstit n-ar trebui să aibă; şi, din ceea ce ar trebui să aibă un om cinstit, n-are nimic.

ÎNTÂIUL NOBIL

(încet)

Încep să-l îndrăgesc pentru ce spune!

BERTRAM

(încet)

Pentru că ţi-a încondeiat în felul ăsta cinstea! Lovi-l-ar ciuma! E din ce în ce mai porc!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Şi ce spui despre iscusinţa sa în ale războiului?

PAROLLES

Zău, seniore, a umblat cu toba în faţa tragedienilor engleji.[53] Nu vreau să spun minciuni pe seama lui, şi altceva nu ştiu nimic mai mult, despre calităţile sale de soldat, în afară de faptul că aici în Italia a avut onoarea

să slujească drept ofiţer la Mile-End[54], ca să înveţe cum se stă la partea sedentară. Mi-ar face plăcere să-i dau omului ăstuia toată cinstirea cuvenită, dar nu sunt sigur că o merită!

ÎNTÂIUL NOBIL

(încet)

Atât de ticălos ticăloşeşte ticăloşenia însăşi, încât îl ierţi doar fiindcă rar găseşti unul ca dânsul.

BERTRAM

(încet)

Găsi-l-ar ciuma de scroafă ce e!

ÎNTÂIUL SOLDAT

De vreme ce însuşirile lui de oştean sunt la atât de jos preţ, nu mai e nevoie să te întreb dacă aurul l-ar putea corupe să se răzvrătească împotriva Ducelui!

PAROLLES

Seniore, ăsta pe-o para[55] ar vinde şi preţul mântuirii, şi moştenirea ei, şi-ar anula dreptul la succesiune al tuturor celorlalţi, precum şi transmisibilitatea eternă a acestei moşteniri, în vecii vecilor.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ce e cu fratele lui, celălalt căpitan Dumaine?

AL DOILEA NOBIL

(încet)

De ce-l întreabă de mine?

ÎNTÂIUL SOLDAT

Ce-i cu el?

PAROLLES

Chiar ca o cioară din acelaşi cuib; nu la fel de mare ca întâiul, dar binişor mai măricel în rău; îl întrece pe frate-său în laşitate, cu toate că frate-său e unul dintre cei mai renumiţi mişei de pe lumea asta. Când e vorba de retragere din faţa inamicului, pe orice infanterist îl întrece la fugă; ei, dar când e vorba de atac, îl apucă durerile de burtă.

ÎNTÂIUL SOLDAT

Dacă-ţi lăsăm viaţa, te-nvoieşti să ni-i vinzi pe florentini?

PAROLLES

Se-nţelege! Şi pe comandantul cavaleriei florentine, contele Roussillon!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Trebuie să mă sfătuiesc cu generalul să văd ce dorinţe are.

PAROLLES

(aparte)

Mi-a ieşit pe nas umblatul după tobe! Dar-ar buba neagră-n toate tobele!… Că, numai ca să fac pe viteazul şi să-nlătur bănuielile băieţandrului ăluia de conte rău de muscă, am intrat cu capu-nainte în dandanaua asta! Cine dracu-ar fi putut să se aştepte la o incursiune inamică în clipa când am fost luat eu prin surprindere?

ÎNTÂIUL SOLDAT

Nu-i alt leac, domnule: n-ai încotro şi trebuie să mori. Generalul spune că dumneata, care ai trădat, în chip atât de dezgustător, toate secretele armatei din care faci parte, şi ai dat asemenea pestilenţiale referinţe despre nişte oameni foarte sus-puşi, nu poţi sluji la nimica de seamă pe lume; de aceea, trebuie să mori. Haide, călăule! Descăpăţânează-l!

PAROLLES

O, Doamne, domnul meu, lasă-mă cu viaţă, sau lasă-mă să-mi văd în faţă moartea!

ÎNTÂIUL SOLDAT

Asta ai să şi faci, şi-ai să-ţi iei adio de la toţi prietenii! *(Îl dezleagă la ochi.)* Aşa, uită-te-n jurul tău. Cunoşti pe cineva?

BERTRAM

Bună dimineaţa, nobile căpitan!

AL DOILEA NOBIL

Domnul cu tine, căpitan Parolles!

ÎNTÂIUL NOBIL

Te aibă Domnu-n pază, nobil căpitan!

AL DOILEA NOBIL

Ce urări să-i duc din partea dumitale, căpitane, seniorului Lafeu? Căci plec în Franţa!

ÎNTÂIUL NOBIL

Iubite căpitan, nu vrei să-mi dai şi mie o copie a sonetului pe care l-ai scris Dianei, punând o vorbă bună pentru contele Roussillon? De n-aş fi un laş, cum sunt, te-aş face să mi-o dai cu de-a sila! Dar, aşa, rămas-bun!

(Ies Bertram şi nobilii.)

ÎNTÂIUL SOLDAT

Eşti nimicit, căpitane Parolles! Doar nodul de la eşarfă dac-a mai rămas din tine…

PAROLLES

Cine nu poate fi nimicit prin complot?

ÎNTÂIUL SOLDAT

Dac-ai putea găsi o ţară în care să nu fie decât femei care-ar fi suferit la fel de mare ocară câtă te-a dat pe tine de ruşine, ai putea pune temeliile unei naţii cu totul lipsite de obraz. Rămâi cu bine, domnule!… Plec şi eu în Franţa! Te-om pomeni acolo toţi! Rămâi cu bine!

(Iese cu ceilalţi soldaţi.)

PAROLLES

Sunt, totuşi, mulţumit. De-aş fi trufaş,
M-aş ruşina! N-am să mai fiu în oaste.
Ei şi? Dar voi mânca, voi bea, dormi-voi
La fel de dulce ca un căpitan!
Ce sunt, mă face să trăiesc. Să-şi teamă,
Cel ce se ştie fanfaron, onoarea.
Dai de măgar în fanfaroni. Se-ntâmplă!
Tu, spadă, rugineşte! Te răceşte,
Aprindere de-obraji! Şi să trăieşti,
Parolles, chiar şi-n ruşine, la căldură!
Eşti mai ferit. De-ţi zvârl o-njurătură,
De-njurături te-ngraşi. E loc destul,
Şi-s mijloace de a trăi sătul
Pentru orice-n lume. Am plecat
Să-mi caut soţii.

(Iese.)

SCENA 4

Florenţa. O cameră în casa Văduvei.
Intră Helena, Văduva şi Diana.

HELENA

Ca să-nţelegi că nu te-am înşelat,
Îţi dau chezaş pe unul din mai-marii
Creştinătăţii, la al cărui tron,
Îngenunchind, îmi voi găsi dreptatea.
Odinioară i-am făcut un bine,
Dorit ca viaţa însăşi. Şi-ar răzbi
În inima Tartarului, de cremeni,
Ca să-mi răspundă cu recunoştinţa-i.
Am veşti că-i la Marsilia, spre care,
Având escortă, am putea porni.
Pe mine mă cred moartă. Cum oştirea
Se-mprăştie, grăbit pleca-va soţu-mi
Spre casă, unde, dac-o vrea şi cerul,
Cu ajutorul bunului meu rege
Vom fi ajuns, cât n-am fi încă bine
Primite, cu alai.

VĂDUVA

Înaltă doamnă,
Nicicând n-avut-ai slugă mai grăbită
Să dea de capăt trebii ce-i încrezi.

HELENA

Nici dumneata n-avut-ai vreun prieten
Mai dornic a te răsplăti. Mă crede,
M-aduse cerul, zestre să-i fac fetei,
Cum ei ursit i-a fost de cer prilejul
A m-ajuta să-mi dobândesc bărbatul.
Dar ce ciudaţi sunt oamenii de pot

S-alinte-atât de gingaş ce urăsc,
Când gândul păcălit mânjeşte bezna,
Şi pofta cărnii-şi află-ndestularea
Cu cea urâtă, luată drept cea dragă!
Dar despre asta, alte dăţi! Tu, Diana,
Sub îndrumarea mea, ai de-ndurat
Din nou ceva, ca să m-ajuţi!

DIANA

Să fie
Şi moarte-n ce-mi vei cere, de-i cu cinste
Primesc s-o sufăr dacă vrei.

HELENA

Te rog:
Din vorbă-n vorbă vine timpul verii,
Când dă răsura-n frunze, ca şi spinii,
Pe cât de-amari la-nghimp, pe-atât de dulci.
Caleaşca-i gata. Timpul ne dă pinteni,
Şi totu-i bine, când bine sfârşeşte!
Ca-ntotdeauna, urma hotărăşte!

(Ies.)

SCENA 5

Roussillon. O încăpere în palatul Contesei.
Intră Contesa, Lafeu şi Măscăriciul.

LAFEU

Nu, nu şi nu! Feciorul dumneavoastră a fost rău îndrumat de-un terchea-berchea împanglicat, al cărui blestemat şofran[56] ar fi boit în culoarea lui galbenă pe toţi tinerii necopţi şi cu caş la gură ai unei naţiuni. Nora domniei-voastre ar fi acum în viaţă şi fiul v-ar fi aici, acasă, şi regele i-ar fi de mai mare ajutor decât bărzăunele ăsta cu coadă roşie de care vorbeam.

CONTESA

Mai bine nu l-ar fi cunoscut niciodată! Aşa, i-a fost dat să moară celei mai virtuoase domniţe din câte, spre slava naturii, au fost create; dacă ar fi fost carne din carnea mea, şi viaţa ei m-ar fi costat cel mai cumplit geamăt de mamă, n-aş fi iubit-o cu mai înrădăcinată dragoste decât am iubit-o!

LAFEU

Da, era o femeie aleasă, era o femeie aleasă; putem recolta mii de lăptuci până să mai dăm o dată de-aşa iarbă de leac!

MĂSCĂRICIUL

Da, aşa e; întocmai. Era ca un rozmarin de salată, sau mai degrabă ca un măgheran, iarbă cerească!

LAFEU

Astea nu sunt ierburi de salată, pentru-mbucat cu gura, derbedeule, sunt ierburi aromatice, de mirosit.

MĂSCĂRICIUL

Dar ce, mă credeţi pe mine cine-ştie-ce coşcogeamitea Nabucodonosor, să mă pricep la toate ierburile?

LAFEU

Ce nume din două îţi place mai bine să porţi? Pe cel de nebun, sau pe cel de haimana?

MĂSCĂRICIUL

Nebun — în slujba unei femei, şi haimana — în slujba unui bărbat.

LAFEU

Şi ce deosebire vezi?

MĂSCĂRICIUL

Pe bărbat l-aş înşela cu nevastă-sa, şi în felul ăsta l-aş servi.

LAFEU

Aşa ai fi într-adevăr un pezevenghi slujindu-l.

MĂSCĂRICIUL

Şi nevestei lui i-aş da giuvaerul meu, ca s-o slujesc.

LAFEU

Eu aş pune capul că eşti de amândouă: şi haimana, şi nebun.

MĂSCĂRICIUL

Pentru a vă sluji…

LAFEU

Ba, te rog! Mă lipsesc!

MĂSCĂRICIUL

Cum asta, seniore? Dacă nu vă pot sluji pe dumneavoastră, înseamnă că pot sluji un prinţ la fel de mărit ca şi dumneavoastră.

LAFEU

Adică pe cine? Vorbeşti de-un francez?

MĂSCĂRICIUL

Pe legea mea, da, seniore, însă are nume englezesc; dar la faţă e mai aprins în Franţa decât pe insulă.

LAFEU

Ce prinţ e ăsta?

MĂSCĂRICIUL

Prinţul negru[57], seniore, *alias* prinţul întunericului, *alias* diavolul.

LAFEU

Ţine! Uite punga mea: ţi-o dau, şi nu ca să te momesc să-ţi laşi stăpânul de care vorbeai! N-ai decât să-l slujeşti şi mai departe.

MĂSCĂRICIUL

Sunt de felul meu pădurean de la munte, seniore, şi ca oricărui om crescut pe-acolo, mi-a plăcut întotdeauna vâlvătaia unui foc mare; iar stăpânul de care vorbesc întreţine veşnic un foc foarte viu. Cu siguranţă e stăpânul lumii; dar nobleţea lui să fie la el acolo, între zidurile curţii lui. Eu mă-ndrept către căsuţa cu poartă strâmtă, pe care-o socotesc prea mică spre a putea să pătrundă prin ea bogăţia; câte unii, din cei care se smeresc, vor putea intra; dar cei mai mulţi vor fi prea căldicei la suflet şi prea slabi, aşa că vor apuca-o pe calea presărată cu flori care duce la poarta cea largă şi la vâlvătaia focului gheenei.

LAFEU

Mai du-te-ncolo! începi să mă plictiseşti. Şi-ţi spun asta din vreme, fiindcă n-am chef să ne certăm. Vezi-ţi de treabă: de caii mei mă doare; ei să fie bine-ngrijiţi, că de-ai tăi nu mă sinchisesc.

MĂSCĂRICIUL

Dacă m-aş îngriji eu de ei, prin şiretlicurile mele, le-aş pune-n spinare şiretlicuri de iepe, ceea ce e dreptul lor, după legea naturii.

(Iese.)

LAFEU

E un derbedeu isteţ; şi-un nenorocit.

CONTESA

Aşa-i el! Răposatul meu domn făcea mult haz de dânsul; de dragul lui mai stă acum în casa mea şi socoteşte asta un brevet de licenţă ca să fie licenţios. Nu-şi mai găseşte loc o clipă şi face tot ce-i trăzneşte prin cap.

LAFEU

Îmi place mult, şi pe drept cuvânt. Tocmai voiam să vă spun că, auzind de moartea bunei noastre domniţe, cum domnul meu, fiul dumneavoastră, e pe cale de a se întoarce acasă, l-am hotărât pe regele, stăpânul nostru, să pună o vorbă bună pentru fiica mea; ceea ce, pe când erau ei amândoi copii, maiestatea-sa a propus fără îndemnul nimănui, doar prin graţioasa lui idee, vreau să spun că măria-sa mi-a făgăduit să o facă, şi, pentru a-i curma nemulţumirea faţă de fiul domniei-tale, prilej mai nimerit nu se află. Ce crede senioria-ta de-aceste planuri?

CONTESA

Le văd cu ochi buni, seniore, şi-aş dori să fie duse la capăt în chipul cel mai fericit.

LAFEU

Măria-sa se-ndreaptă-nspre noi, venind de la Marsilia, la fel de zdravăn la trup ca şi cum ar avea treizeci de ani; va fi aici mâine, şi nu cred că mă-nşel în nădejdile mele, căci prea arareori i se-ntâmplă să nu facă întocmai ceea ce a spus că va face.

CONTESA

Mă bucură că pot avea nădejdea să-l văd, înainte de-a închide ochii. Am primit scrisori care-mi vestesc că şi feciorul meu va fi aici la noapte. Am să te rog fierbinte să rămâi şi senioria-ta cu mine, până ce-or fi să se-ntâlnească ei.

LAFEU

Mă-ntrebam, chiar, doamnă, în ce chip ar trebui să mă port ca să mi-o îngăduiţi, fără să vă supăr.

CONTESA

Pledând doar pentru cinstitul privilegiu al domniei-tale.

LAFEU

În scopul ăsta, doamnă, am întocmit o chartă îndrăzneaţă. Dar, mulţumesc lui Dumnezeu, e încă în vigoare.

(Intră Măscăriciul.)

MĂSCĂRICIUL

O, doamnă, se-ntoarce, e cât colea stăpânul, feciorul dumneavoastră, c-un petic de catifea pe obraz: de-o fi sau nu o cicatrice ascunsă sub acel petic, asta numai catifeaua o ştie; dar e un petic bunicel de catifea. Obrazul stâng e năpădit de păr, de părul catifelei. Dar cel drept e ras ca-n palmă.

LAFEU

O cicatrice dobândită în chip nobil, ori o balafră[58] nobilă e-o haină de onoare; pesemne că de-aşa ceva e vorba.

MĂSCĂRICIUL

Dar îţi face obrazul fleică în sânge!

LAFEU

Îngăduiţi, vă rog, să mergem, să-l revedem pe fiul senioriei-voastre; mi-e tare dor să schimb cu tânărul şi nobilul ostaş o vorbă.

MĂSCĂRICIUL

Zău, o duzină sunt, o duzină de ostaşi cu pălării care mai de care mai fistichii şi mai arătoase la penaj, şi tot aşa se-nclină şi dau din cap la fiecare pas, când întâlnesc un om.

(Ies.)

ACTUL V

SCENA 1

Marsilia. O stradă.
Intră Helena, Văduva şi Diana, cu doi însoţitori.

HELENA

Gonind în poştalion[59], atâta cale,
Oţi fi zdrobite! N-aveam încotro.
Dar de-aţi făcut din noapte zi, de dragu-mi,
Trudindu-vă gingaşul trup, puteţi
Fi sigure că-mi creşte hotărârea
Şi dorul de-a vă răsplăti;
(Intră un nobil.)
La vreme!
Un om ca ăsta-mi poate fi, de vrea
Să-şi cheltuiască din putere, treaptă
Pân' la urechea regelui. Mesire,
Vă aibă Domnu-n pază!

NOBILUL[60]

Şi pe tine!

HELENA

V-am mai zărit, la Curtea Franţei, parcă.

NOBILUL

Am fost pe-acolo uneori.

HELENA

Sper, domnul meu, că n-aţi pierdut din faima
Ce v-adusese meritul. De-aceea,
Împinsă-acum de pintenul nevoii

Ce poate să se schimbe mâine-n slavă,
Fac uz de trecerea ce-aveţi, şi sper
Să am de ce fi recunoscătoare.

NOBILUL

Şi ce doreşti?

HELENA

S-aveţi bunăvoinţa
A da măriei-sale jalba asta,
Şi, prin înrâurirea dumneavoastră,
S-ajung în faţa regelui.

NOBILUL

Dar nu e-aici măria-sa!

HELENA

Cum? Nu e?

NOBILUL

Nu! A plecat grăbit azi-noapte-aşa cum
Nu-i şade-n obicei.

VĂDUVA

În van trudirăm!

HELENA

Nu! *Totu-i bine când sfârşeşte bine...*
Oricât se-mpotrivesc, o vreme, toate,
Şi-oricât de slabe-am fi! Vă rog frumos:
S-a dus, dar unde?

NOBILUL

Pe câte-am înţeles, spre Roussillon:
Acolo plec şi eu.

HELENA

Vă rog din suflet,
Cum tot îl veţi vedea întâi pe rege,
Daţi jalba asta-n mâna-i de har plină,
Şi cred că n-aveţi să-i stârniţi mânia,
Ci veţi afla la el răsplata trudei.
Sosesc şi eu, cât voi putea mai iute,
Cu vrun mijloc.

NOBILUL

O fac, să vă slujesc.

HELENA

Şi veţi vedea că nu-mi slujiţi degeaba,
Orice-ar mai fi. Ne-ntoarcem la caleaşcă!

(Nobilul iese.)

Aşa, aşa! Te du, şi pregăteşte-l!

(Ies.)

SCENA 2

Roussillon. În faţa palatul Contesei.
Intră Măscăriciul şi Parolles.

PAROLLES

Dragă domnule Lavache, dă, te rog, seniorului Lafeu această scrisoare. Mă cunoşteai mai bine, domnule, pe vremuri, când obişnuiam să am raporturi mai intime cu nişte haine ceva mai proaspete. Dar acum sunt, dragă domnule, feştelit până-n gât tot umblând prin ştioalnele soartei, şi miros cam greu, din pricină c-am feştelit-o, displăcându-i seniorului Noroc.

MĂSCĂRICIUL

Ce să zic, aşa e: vitregia soartei e spurcată cum nu se mai poate, dacă miroase aşa tare cum bine spui. De-aci-ncolo nu mai mănânc peşte prins de mâna Norocului. Te rog, fii bun şi dă-mi voie să iau puţin aer proaspăt.

PAROLLES

Ei, nu trebuia să-ţi astupi nasul, domnule. Am făcut aşa, o… figură de stil!

MĂSCĂRICIUL

Păi, dacă figura dumitale de stil pute, am să-mi astup nările; şi-am să fac aşa faţă de figura de stil a oricui. Fii bun şi dă-te niţel mai încolo!

PAROLLES

Te rog, domnule, binevoieşte şi dă hârtia asta la destinaţie.

MĂSCĂRICIUL

Puah! Rogu-te stai mai depărtişor! O hârtie de la scaunul Norocului, s-o scoţi din scârnă şi s-o dai unui nobil! Uite-l că vine în carne şi oase!

(Intră Lafeu.)

Este-aici un sfârâit de-al Norocului, seniore, sau de-al pisicii Norocului, dar nu o pisică înmiresmată cu mosc: una care a căzut în eleşteul spurcat al dizgraţiei, şi, după cum zice, a intrat până-n gât în mocirlă. Vă rog, seniore, faceţi cu el ce poftiţi. Căci arată la chip ca un biet decăzut, aiurit şi plin de ingeniozitate vagabondo-derbedeu. Îi compătimesc nenorocirea, şi îl las în seama senioriei-vostre.

(Iese.)

PAROLLES

Seniore, sunt un om pe care gheara Soartei l-a brăzdat adânc.

LAFEU

Şi ce vrei să-ţi fac eu? Acum e prea târziu ca să te mai fereşti de zgârietura ei. De ce te-ai jucat de-a me-henghiul cu Soarta, aşa încât s-o faci să te zgârie, ea, care de felul ei e-o doamnă bună şi nu se-nvoieşte să oploşească derbedei sub poale? Na, ţine-un gologan, pentru tine e! Lasă-n seama Dreptăţii să te-mpace la loc cu Soarta; eu am altceva de făcut.

PAROLLES

Implor pe înălţimea-voastră să-şi plece urechea la o singură vorbă ieşită din gura mea!

LAFEU

Mai vrei încă un gologan! Ei bine, fie. Ai să-l capeţi. Nu-ţi cheltui vorba degeaba.

PAROLLES

Bunul meu stăpân: mă cheamă Parolles.

LAFEU

Dacă te cheamă-aşa, ceri mai mult decât o vorbă.[61] Ei, păcatele mele, dă mâna! Ce-ţi mai face toba?

PAROLLES

O, nobile stăpân, senioria-voastră a fost cel dintâi care m-a aflat!

LAFEU

Adevărat? Eu să fi fost? Şi tot eu am fost cel dintâi care te-a pierdut!

PAROLLES

Atunci, înălţimii-voastre îi revine să mă reabiliteze, deoarece prin domnia-voastră a început să-mi vină pierzania.

LAFEU

Piei din ochii mei, haimana! Vrei să-mi pui în spinare în acelaşi timp treaba lui Dumnezeu şi treaba dracului? Unul te urcă-n slavă, celălalt te scufundă-n mocirlă. *(Se aud trompete.)* Vine regele! îmi dau seama după sunetul trompetelor. Băiete, întreabă de mine mai târziu. Am vorbit de tine noaptea trecută. Cu toate că eşti un caraghios şi-un om de nimica, de-ale gurii tot avem să-ţi dăm! Vino după mine!

PAROLLES

Lăudat fie Domnul, în numele domniei-tale!

(Iese.)

SCENA 3

Roussillon. O încăpere în palatul Contesei. Trompete şi flamuri. Intră Regele, Contesa, Lafeu, cei doi nobili francezi, garda Regelui şi suita.

REGELE

Cu ea, un giuvaer s-a dus. Şi stima
Ne scade-n faţa lumii. Fiul tău,
Orbit ca de turbare, n-a fost vrednic
S-o preţuiască.

CONTESA

Toate-au fost demult,
Şi, rogu-te, măria ta, să uiţi:
A fost o răzvrătire-a tinereţii
Când focul face sângele să fiarbă,
Raţiunea depăşind-o.

REGELE

Scumpă doamnă,
Am şi iertat, şi uit, deşi ţinteam
Spre el săgeata răzbunării mele,
Şi n-aşteptam decât să i-o slobod!

LAFEU

Îmi cer iertare, dar v-aş spune-un lucru:
Greşit-a-n faţa maiestăţii-tale,
A mamei şi a doamnei lui, flăcăul.
Dar răul cel mai mare, sie însuşi
Şi l-a făcut, pierzând o soaţă mândră
Ce fermeca privirile şi-auzul,
Şi căreia trufaşe inimi, volnic
I s-ar supune.

REGELE

C-o slăvim astfel,
Ni-i amintirea ei mai scumpă. Haide,
Chemaţi-l. Suntem împăcaţi. Primindu-l,
Îi voi ucide dorul de-a mai face
Ce-a săvârşit. Iertare să nu-mi ceară.
Jignirea gravă-a fost a celei moarte,
Şi-adânc, îmbălsămata ei relicvă
Vom îngropa-o! Spuneţi-i să vină
Ca un străin, şi nu ca pocăiţii.
Voinţa noastră asta-i. Daţi-i veste!

ÎNTÂIUL NOBIL

Aşa-i vom spune, suzerane.

(Iese.)

REGELE

De fiica ta ce zice? I-ai vorbit?

LAFEU

Aşteaptă hotărârea ta, mărite!

REGELE

Atunci, e nuntă! Mi-au venit scrisori
Ce-l urcă-n slăvi!

(Intră Bertram cu Întâiul nobil.)

LAFEU

Lui pare că-i prieşte!

REGELE

Mi-e firea schimbătoare…
În mine vezi şi grindini, şi seninuri
De-a valma. Norii loc pot face însă
Unor luciri de soare. Deci, te-apropie:
E iar senin!

BERTRAM

Greşelile-mi le iartă,
Drag suveran; căinţa mea...

REGELE

Destul!
Nici un cuvânt mai mult de tot ce-a fost!
la clipa doar prin faţa ce-ţi arată;
Căci sunt bătrân, şi tot ce-am hotărât
Furişul pas al Timpului încalcă
Pân' n-apuc a-mplini. Ţi-aduci aminte
De fiica ăstui nobil?

BERTRAM

Cum să nu,
Măria-ta! Dintru-nceput, cât încă
N-ar fi-ndrăznit din limba mea să facă
Un crainic, inima-mi şi-o alesese:
Şi ţinta asta dă privirii mele
Dispreţul pentru orice altă faţă,
Strâmbând obraze netede şi albe,
Făcându-mă să cred că, de-i frumoasă
Culoarea lor, e-un furt faţă de mândra-mi;
Lărgind, strâmtând proporţii, trăsături,
Cât să le fac hidoase. Şi de asta,
Şi Ea, slăvita unei lumi întregi
Pe care însumi o iubii pierzând-o,
Mi-a fost ca un gunoi intrat în ochi,
Ce-mi stânjenea vederea.

REGELE

Bună scuză!
Şi c-ai iubit-o parcă-ţi mai şi scade
Ceva din socoteală, de ţi-aş cere-o!
Dar dragostea ce vine prea târziu,
Ca o iertare plină de căinţă,
Jigneşte-amar pe cel ce ţi-o trimite,

Şi spune parcă: „Ce-a fost bun, s-a dus!”
Greşim când socotim atâtea bunuri
Ce-avem, lipsite de-orice preţ, şi-abia
Când zac în groapă ştim ce ni se ia.
Ades, prietenia dă s-o frângă
O toană; ca, văzând ce-a fost, să plângă,
Trezindu-se, iubirea. Jalea-ţi schimbe-n
Ruşine ura, pusă să se plimbe!
Fii clopot blândei Helen, şi-apoi uit-o!
Spre Maudlin îţi îndreaptă-acum iubirea.
Consimţământu-l ai. Şi eu rămân
Pe văduv înc-o dată să-l cunun.

CONTESA

Dă, Doamne,-ntr-un ceas bun!
De nu, mai bine
Cât nu s-au luat, să piară viaţa-n mine.

LAFEU

Vin, fiule, tu, care-ai să-ţi reverşi
În faima casei mele faima! Dă-ne
Un semn din parte-ţi, să lucească-n gândul
Madlenei mele, şi să ţi-o aducă
Mai repede!

(Bertram îi dă lui Lafeu un inel.)

Pe barba mea bătrână,
Pe fiecare fir din ea: pe mână,
Helena, dulcea noastră doamnă moartă,
Tot un inel aşa văzui că poartă
Când rămas bun ne-am luat, la curte.

BERTRAM

Nu-i
Inelul ei!

REGELE

Ia daţi-mi-l să-l văd,

Căci deseori, vorbindu-i, i-l priveam
În deget. Dar acest inel l-am da
Chiar eu Helenei, şi i-am spus c-atuncea
Când soarta ei de ajutorul meu
Nevoie-ar duce, să-mi trimită semnul
Acesta, ca s-o scap! Să-i smulgi putut-ai
Chiar lucrul ce-ar fi mântuit-o?

BERTRAM

Doamne,
Oricât v-ar fi pe plac s-o credeţi, mâna-i
Nicicând acest inel nu l-a purtat.

CONTESA

Pe viaţa mea, băiete! Am văzut-o
Purtându-l, şi-l păzea cum îşi păzeşte
Un om viaţa!

LAFEU

L-a purtat, sunt sigur!

BERTRAM

Mesire, vă-nşelaţi! Nu l-a văzut
Măcar în ochi. Mi-a fost zvârlit inelul
Pe-o ferestruică, noaptea, la Florenţa,
Înfăşurat într-un bilet în care
Un nume se citea. Credea femeia
Că m-ar lega astfel. Dar când i-am spus
Că-s însurat şi n-am să-i pot răspunde
Cum i-ar fi voia, s-a-mpăcat cu soarta.
Inelul n-a vrut să-şi mai ia.

REGELE

Nici Plutus[62],
Ce ştie cum se-mbină-alchimic leacuri,
Nu se pricepe-n tainele naturii
Cum ştiu eu ăst inel. A fost şi-al meu

— Oricine ţi l-a dat — şi al Helenei.
Deci, dacă ştii că eşti ce eşti, hai, spune,
Ce silnicii făcuşi să i-l poţi smulge,
Căci ea şi-a luat toţi îngerii drept martori
Că nu-l va scoate-n viaţa ei din deget
Decât de ţi-l va da în patul nunţii
Şi-n el nicicând n-ajunserăţi — sau dacă,
Fiind la grea ananghie, mi-l trimite!

BERTRAM

Nu l-a văzut o dată barem!

REGELE

Minţi!
Juri strâmb, sau eu nu ţin de fel la cinstea-mi!
Prin asta mă constrângi la bănuiala
La care-ar fi mai bine să nu intru!
De se vădeşte… — nu se va vădi,
Dar, ştiu eu? — de se dă pe faţă ura
De moarte ce-i purtai, şi ea e moartă,
Cum văzul ăstui giuvaer mi-arată
Mai clar decât de i-aş fi-nchis eu ochii,
De se vădeşte,-atunci…
De-aici luaţi-l!

(Soldaţii îl înşfacă pe Bertram.)

Dovezile, oricum se-ntoarce treaba,
Nu-mi vor găsi, mâini, temerea deşartă.
Căci în deşert m-a-nfricoşat un fleac!
De-aci-l luaţi! Vedem noi mai târziu!

BERTRAM

De-ţi dovedi c-a fost al ei inelul,
Puteţi s-o dovediţi c-am fost în patul
Helenei la Florenţa, unde n-a fost în viaţa ei!…

(Iese între santinele.)

REGELE

Mă-ncearcă gânduri negre!

NOBILUL DIN MARSILIA

Mărite domn, de-o fi să mă certaţi
Ori nu, e-aicea jalba unei doamne,
O florentină care,-ntârziind
Cu patru poşte, mi-a predat-o mie,
Şi eu am luat-o, cucerit de firea
Frumoasei, care-acum e-aici, şi-aşteaptă.
Citii pe faţa ei că-i însemnată
Pricina ce-o aduce. Ea mi-a spus
În dulcele ei grai că vă priveşte
Pe maiestatea-voastră şi pe dânsa.

REGELE

(citeşte)

„Prin multele lui făgăduieli că mă va lua în căsătorie când i-o muri soţia — roşesc mărturisind aceasta — mi-a înfrânt voinţa. Acum e văduv contele Roussillon, legat prin jurămintele în schimbul cărora i-am dat onoarea mea. Fără să-şi ia rămasul bun, fugi de la Florenţa, şi eu îl urmăresc în ţara lui, ca să-mi găsesc dreptatea; dă-mi-o, rege! Căci tu îi eşti sălaş! De nu, va înflori seducătorul, şi o sărmană fată va pieri. Diana Capulet.”

LAFEU

Mai bine-mi cumpăr de la bâlci un ginere, şi, chiar de-o fi să plătesc vamă pentru dânsul, de ăsta nu mai vreau s-aud!

REGELE

Învederând tot ce descoperirăm,
La tine cerul s-a gândit, Lafeu!
Aduceţi-mi jălbarii! Voi, pe conte!
(Iese un nobil şi câţiva oameni din suită.)
Mi-e teamă, doamnă, că i-au fost Helenei
Sfârşite zilele prin rapt.

CONTESA

Dreptatea
Pe cap făptuitorilor să cadă!
(Intră Bertram, păzit.)

REGELE

Mă miră că soţiile ţi-s monştri
Şi fugi de ele cum le juri credinţă!
Cu toate astea, iar vrei să te-nsori.
(Intră un nobil cu Văduva şi Diana.)
Ce-i cu femeia asta?

DIANA

Sunt, stăpâne,
O biată florentină ce scoboară
Din vechii Capuleţi. Cunoaşteţi jalba,
Pe cât pricep, deci ştiţi în ce hal sunt.

VĂDUVA

Sunt mama ei, de-ai cărei ani şi cinste
Îşi bate joc cel împotriva cărui
Ne-am plâns, şi voi pieri de nu faceţi
Dreptate.

REGELE

(lui Bertram)
Vino-ncoace. Le cunoşti?

BERTRAM

Stăpâne, nici nu pot şi nici nu vreau
Să neg că le cunosc. Mai vor ceva?

DIANA

De ce-ţi priveşti aşa ciudat soţia?

BERTRAM

Nu mi-e soţie, sire!

DIANA

De te-nsori
Cândva, dai mâna care-i mâna mea;
Dai jurământul ce mi l-ai dat mie;
Mă dai pe mine, care-s doar a mea,
Căci legământul astfel ne-a legat,
Încât miresei tale mă faci mire.
Ori pe-amândoi ne ia, ori pe nici unul.

LAFEU

(către Bertam)

Bunul nume al domniei-tale nu i-ar veni la îndemână fiicei mele. Nu faci de ea.

BERTRAM

E-o disperată şi-o nebună, doamne!
Am petrecut cândva cu ea, mărite.
Socoate-mi cinstea mai de preţ decât
Să poţi gândi măcar c-aş îngropa-o
Aici.

REGELE

Ce pot gândi nu ţi-e spre bine
Cât nu-mi câştigi prin fapte gândul. Cinstea
Să-ţi fie mai la cinste decât zace
În gândurile mele.

DIANA

Prea-mărite,
Să spună-aici, sub jurământ, de crede
Că fecioria nu mi-a luat-o el.

REGELE

Ce-i poţi răspunde?

BERTRAM

E-o neruşinată!
Tot lagărul cu ea s-a desfătat!

DIANA

Stăpâne, e-o jignire ce n-o merit.
De-ar fi aşa, mă cumpăra mai ieftin.
Nu-l credeţi. Ci priviţi acest inel
Nepreţuit, fără pereche-n lume:
L-a dat cu toate astea unei târfe,
De-s eu aceea.

CONTESA

A roşit. Al lui e!
Inelul ăsta şase generaţii
L-au tot lăsat urmaşilor, să-l poarte
Cu piatra lui de preţ. Îi e soţie!
Inelu-i cât o mie de dovezi.

REGELE

Spuneai, îmi pare, că-ai văzut aici
Pe cineva ce-ar fi să-ţi fie martor.

DIANA

Am spus, măria-ta, dar mi-e cam silă
De-o sculă-atât de rea. Parolles îl cheamă.

LAFEU

Era pe-aicea omul — dacă-i om!

REGELE

Găsiţi-l şi aduceţi-mi-l.

(Iese unul din suită.)

BERTRAM

Pe dânsul?
Doar e ştiut că-i doar un sclav nemernic,

Spurcat de toată stricăciunea lumii,
Că moare dacă spune-un adevăr.
Pot fi eu alb sau negru, după spusa-i?
(De-o fi să spună-o vorbă!)

REGELE

Dar inelul?
Cum de-i la ea?

BERTRAM

Păi fata mi-a plăcut,
Şi-n felul uşuratic al juneţii
I-am dat târcoale. M-a ţinut departe,
Mi-a-nnebunit elanul cu răceala-i,
Şi cum dorinţa creşte când o-mpiedici,
Căzui în laţ. Adânca-i iscusinţă
Şi nurii ei m-au prins. I-am dat inelul;
Şi-n schimb avui ce-ar fi avut oricine
La preţul pieţei.

DIANA

Îmi încerc răbdarea!
Ştiu c-ai respins o nobilă soţie.
Mă poţi respinge şi pe mine. Cum
Virtute n-ai, voi păgubi de-un soţ.
Ia-ţi deci inelul! Este-al casei tale!
Şi dă-mi-l îndărăt pe-al meu.

BERTRAM

Nu-l am.

REGELE

Ce fel era inelul tău?

DIANA

Asemeni
Cu cel purtat de maiestatea-voastră.

REGELE

Îl recunoşti? A fost al lui cândva.

DIANA

Eu i l-am dat, fiind cu el în pat.

REGELE

Povestea-i altfel. I l-ai aruncat
De la fereastră.

DIANA

Eu n-am spus minciuni!

BERTRAM

Mărturisesc… că-al ei a fost… inelul.

REGELE

Te-ncurci urât. Orice nimic te sperie.
(Intră Parolles cu un om din suită.)
E ăsta omul?

DIANA

Ăsta e, stăpâne!

REGELE

Să-mi spui, băiete, dar să-mi spui cinstit!
Ţi-o cer! Să nu te temi cumva că-ţi superi
Stăpânul. Căci, de spui cinstit, am grijă
Să nu păţeşti nimic. Ce ştii de dânsul
Şi de femeia asta de aici?

PAROLLES

Să nu fie cu bănat maiestăţii-voastre, stăpânul meu a fost întotdeauna un om de onoare; de-a făcut şi el o poznă, două, n-a făcut decât din cele boiereşti!

REGELE

Haide, haide, treci la fapt: a iubit-o sau nu pe această femeie?

PAROLLES

Pe legea mea, da, a iubit-o, sire! Dar cum?

REGELE

Cum, rogu-te?

PAROLLES

A iubit-o, sire, aşa cum iubesc nobilii o femeie.

REGELE

Şi cum e asta?

PAROLLES

A iubit-o, sire, şi n-a iubit-o…

REGELE

Aşa cum tu eşti şi nu eşti un derbedeu. Ce talger cu două feţe!

PAROLLES

Sunt un biet om, şi sunt la porunca maiestăţii-voastre.

LAFEU

E bun de tobă, sire, dar ca orator e prost.

DIANA

Ştii că-mi făgăduise să mă ia?

PAROLLES

Ştiu, zău aşa, mai multe decât spun.

REGELE

Dar nu vrei să spui tot ce ştii?

PAROLLES

Cum de nu, maiestate, nu vă fie cu supărare! Eu le-am fost mijlocitor, cum am mai spus; dar mai mult decât că o iubea… Căci, ce mai vorbă, era nebun după ea, şi tot de Satana, de Furiile Infernului şi de Limburi vorbea, ori mai ştiu eu ce! Şi-atâta-ncredere avea în mine, totuşi, pe vremea aceea, încât am avut ştire că s-au culcat împreună cum am avut ştire şi de alte trebuşoare, ca, de pildă, de făgăduiala că are s-o ia de nevastă, şi de alte lucruri, care mi-ar atrage numai necazuri pe cap de-aş vorbi de ele, aşa că n-am să spun nimic din ce ştiu.

REGELE

Ai şi spus totul, afară doar de-ai mai putea să ştii şi că s-au luat cu cununie, dar eşti prea pişicher în felul cum mărturiseşti. De-aceea, dă-te la o parte.

Inelul, spui, al tău era?

DIANA

Da, sire!

REGELE

De unde cumpărat, sau dat de cine?

DIANA

Nu mi-a fost dat şi nu l-am cumpărat.

REGELE

Luat cu-mprumut era?

DIANA

Nici cu-mprumut!

REGELE

Atuncea l-ai găsit?

DIANA
Nu l-am găsit.

REGELE
De nu era al tău pe nici o cale,
Cum de i-l daşi?

DIANA
Nu i l-am dat nicicând.

LAFEU
Femeia asta e-o mănuşă largă,
Măria-ta! O pui şi-o scoţi cum vrei!

REGELE
Inelul eu l-am dat soţiei sale
Dintâi. A fost al meu.

DIANA
Păi, dinspre parte-mi,
Aşa o fi! De unde vreţi să ştiu?

REGELE
Luaţi-o de aici! Începe să-mi displacă.
Băgaţi-o la-nchisoare! Şi pe el!
De nu-mi arăţi de unde-aveai inelul,
În ceasul ăsta mori!

DIANA
Nu spun în veac!

REGELE
Luaţi-o de-aici!

DIANA
Îmi pun chezaş, stăpâne.

BERTRAM[63]
Acuma chiar te cred o scârnăvie.

DIANA
Pe Zeus! Dac-am cunoscut bărbat
În viaţa mea, măria-ta eşti ăla!

REGELE
Atunci de ce-l învinuiai tot timpul?

DIANA
Fiindcă-i vinovat şi totuşi nu e.
El ar putea jura că m-am culcat.
Eu jur că sunt fecioară şi n-o ştie.
Mărite rege, nu-s o scârnăvie!
(Arătând spre Lafeu.)
Nevasta ghiujului sunt, de nu-s fată!

REGELE
Auzul ni-l răneşte. Plecaţi cu ea odată!

DIANA
Chezaşul adu-mi, mamă!
(Iese Văduva.)
O clipă, Doamne!
Giuvaergiul ce-a purtat inelul
Chezaşul meu se pune. Iar pe domnul,
Ce m-a nedreptăţit, cum bine ştie,
Deşi nu mi-a făcut vrun rău vreodată,
Îl slobozesc pe loc. Nici nu visează
Că, pângărindu-mi patul de fecioară
Atunci, soţia şi-a lăsat-o grea.
Şi moartă cum e, simte-n pântec plod.
Ghici ghicitoarea mea: Ce-i mort, dă rod!
Şi-acum, priviţi-i tâlcul!
(Intră Văduva cu Helena.)

REGELE

Nu-mi ia vrun mag înşelător şi ochii,
Să cred că văd ce văd?

HELENA

Nu crede, doamne!
Ce vezi e doar o umbră de soţie;
Vezi numele nevestei, nu pe ea.

BERTRAM

Ba, pe-amândouă! O, îţi cer iertare!

HELENA

Stăpâne bun, în patul ăstei fete
Atât de dulce te găseam. Inelul
Priveşte-ţi-l, şi uite-ţi şi scrisoarea
În care spui: „Când vei putea avea
Din degetu-mi inelul, şi-un copil
Sădit în carnea ta de mine, atuncea…”
Etcaetera. Şi asta s-a-mplinit.
Mă vrei acuma, dublu cucerit?

BERTRAM

De poate, doamne, dovedi ce-a spus,
În veci de veci o voi iubi nespus!

HELENA

De nu spun drept cuvintele-mi senine,
Divorţul ucigaş să ne dezbine!
O, mamă scumpă, te mai văd în viaţă?

LAFEU

Mi-au mirosit a ceapă ochii: plâng!
(Către Parolles.)
Ei, Tobă-Mare, împrumută-mi o basma! Aşa. Îţi mulţumesc. Aşteaptă-mă acasă. O să mă veselesc cu

tine; şi scuteşte-mă odată de mofturile astea ale tale de curtean! Sunt nesuferite!

REGELE

De-a fir-a-păr povestea depănându-mi,
S-o lumina, prin adevăr, şi gându-mi.
(Către Diana.)
De eşti gingaşa floare neculeasă,
Alege-ţi soţul: riga te-nzestrează.
Căci doar prin ajutorul tău, păstrată
Fu ea nevastă; tu, cinstită fată.
Dar despre toate câte-s petrecute,
De-om şti mai mult, ne-or fi şi mai plăcute.
E bine. De se-ncheie nimerit
Amarul, dulcele-i binevenit...!
(Fanfare.)

EPILOG

(Rostit de Rege.)

Cortina cade, regele cerşeşte.[64]
E totul bine, bine când sfârşeşte.
De ne-aclamaţi, noi vă vom răsplăti
Plăcându-vă mai mult din zi în zi.
La voi îngăduinţă vrem s-aflăm:
Mâini să ne-ntindeţi, inimi să vă dăm.

(Ies.)

NOTE

[1] Veche provincie a Franţei, la poalele Pirineilor Orientali, pe ţărmul Mării Mediterane (englezii îi ortografiau numele, pe timpul lui Shakespeare, Roussillon sau Roussillion). Unii comentatori consideră că Shakespeare s-a referit la un oraş cu acest nume, în Poitou, unde se află un castel vestit.

[2] G. B. Shaw: „Cel mai frumos rol de femeie bătrână din câte au fost scrise vreodată”. Personajul nu există la Boccaccio.

[3] Beltramo din povestirea lui Boccaccio.

[4] În Franţa medievală — ca şi în Anglia — orfanii din familiile aristocrate se aflau sub protecţia regelui.

[5] În ediţia din 1623 şi în toate cele care i-au preluat textul, numele acestui personaj e ortografiat *Lafew*.

[6] În povestirea lui Boccaccio, medicul pomenit aici se numea Gerardo di Nerbona.

[7] Helena e Giglietta di Nerbona din Boccaccio.

[8] Parolles pledează pentru o cauză adesea apărată de Shakespeare: obligaţia celor tineri de a se însoţi pentru a lăsa moştenitori.

[9] Boccaccio — pe care îl preia Shakespeare — vorbeşte aici despre războiul pe care Siena, cu sprijinul regelui Manfred al Siciliei şi cu cel al ghibelinilor florentini, l-a pornit împotriva Florenţei conduse de guelfi, care va fi zdrobită în lupta de la Montaperti (1260). În anii aceia, regele Franţei era Ludovic IX cu care, însă, personajul shakespearian nu are niciun fel de asemănare.

[10] În realitate, între 1257 şi 1273, Imperiul german trecuse printr-un inter-regnum: pe tron se aflau doi împăraţi, Richard of Cornwall (fiul regelui Ioan Fără-de-ţară al Angliei) şi Alfons X cel Înţelept, rege al Castiliei şi Leonului. Pe vremea lui Shakespeare, capitala Imperiului

se afla la Viena, aşa încât se înţelege de ce regele Franţei îi spune împăratului *Austria* (de fapt, Austria va fi anexată abia în 1278, după ce Rudolf I îl va înfrânge pe prinţul Ottokar II al Boemiei. Atunci Ludovic IX al Franţei murise de opt ani).

[11] Regele Ludovic IX a dus o consecventă politică de non-intervenţie în conflictele dintre oraşele italiene.

[12] Dacă regele din piesă e, într-adevăr, Ludovic IX (Sfântul Ludovic), acesta avea 45 sau 46 de ani în vremea când se desfăşoară acţiunea. Prin urmare, e greu de înţeles cum putea vorbi despre „hidoasa vârstă” a bătrâneţii.

[13] De fapt, contele de Roussillon nu ar fi putut face parte din Curtea regelui Franţei: între 1172 şi 1462, comitatul a fost o provincie a regatului Aragon.

[14] Istoricul Francis Douce preciza, în *Illustrations of Shakespeare and Ancient Manners* (1807), că obiceiul nobililor de a ţine măscărici în anturaj e menţionat încă de pe vremea saxonilor, prin secolul al VI-lea.

[15] La sfârşitul secolului al XVI-lea, a izbucnit un conflict violent între catolicii şi puritanii englezi, privind veşmintele purtate de preoţi în timpul liturghiei.

[16] O credinţă foarte răspândită în epocă, susţinea că măscăricii ar fi înzestraţi cu harul profeţiei, har de obârşie divină.

[17] Cercetătorii au identificat un cântec popular care circula în secolul al XVI-lea şi stătea la baza versurilor rostite de măscărici.

[18] Aluzie la conflictul menţionat în nota 15.

[19] Cercetătorii cred că aici e vorba de indienii din America, despre care, în secolul al XVI-lea, apăruseră mai multe cărţi ale unor călători vorbind de somptuoasele temple ale Soarelui (mai ales ale celor din civilizaţia Inca). Nu sunt, însă, dovezi că ele ar fi fost cunoscute de Shakespeare.

[20] În 1250, după moartea împăratului germanic Frederic II, începuse o perioadă de anarhie (Marele

Interregn) care va dura până în 1273, când Rudolf I de Habsburg va fi ales rege al Germaniei (v. şi *supra*, nota 9).

[21] Englezii (Shakespeare nu făcea excepţie) îi priveau pe francezi ca pe nişte făpturi veşnic atrase de farmecele femeilor.

[22] Pépin, zis „cel Scurt”, rege al francilor (751-768); la moartea lui, regatul a fost împărţit între fiii săi, Charlemagne şi Carloman. Fondator al dinastiei carolingiene care a domnit până în 987 în Franţa şi până în 911 în Germania.

[23] Charlemagne, fiul cel mai mare al lui Pépin; rege al francilor (768-814) şi împărat al Occidentului (800-814). Va deveni, cum se ştie, erou al multor „cântece de gesta” de la sfârşitul mileniului întâi şi primele secole ale mileniului următor.

[24] Pandarus, personaj care, în *Troilus şi Cressida* (1601-1602), o împinge pe nepoata sa, Cressida, la necredinţă faţă de iubitul ei, Troilus. Numele său a devenit substantiv comun: *pandar* înseamnă, în engleză, „codoş”.

[25] Regele era departe de a putea fi socotit un tânăr (v. *supra*, nota 12). În 1234, el era căsătorit cu Marguerite de Provence, cu care a avut 11 copii (ea îi va supravieţui, murind în 1295). Insinuările răutăcioase ale lui Lafeu nu au temei.

[26] Numele grecesc al luceafărului de seară.

[27] Prima orgă e menţionată în Franţa în 1155.

[28] Nu numai principilor din familia regală, ci nici marilor nobili nu le era îngăduit să se căsătorească cu supuşi de rând.

[29] După opinia majorităţii comentatorilor, *Tib* înseamnă femeia, iar *Tom* — bărbatul. Aluzia, echivocă, e licenţioasă. Unii critici consideră însă că Măscăriciul s-ar referi la un obicei străvechi potrivit căruia soţii care nu erau căsătoriţi religios purtau în deget inele de papură.

[30] Iniţial (mai ales în Franţa), nobil însărcinat cu administrarea grajdurilor regale (lat. *comes stabuli*, echivalent cu rom. *comis*); mai târziu, administrator al Curţii Regale. În Evul Mediu târziu, comandant al armatei, urmând imediat în rang regelui, şi judecător suprem al curţilor militare şi al curţilor cavalereşti.

[31] Claudius Galenus (Galen, Galenos) (c. 130 – c. 201), medic şi filosof grec din Roma antică. Autor al unor tratate enciclopedice de anatomie, terapeutică, farmacologie, logică, morală, retorică. Dogmele galenice au dominat medicina Occidentului şi a Orientului Apropiat vreme de un mileniu şi jumătate.

[32] Theophrastus Bombastus von Hohenheim, zis Paracelsus (c. 1493 – 1541), alchimist şi medic elveţian. Doctrina lui se întemeiază pe corespondenţa dintre lumea exterioară *(macrocosmos)* şi diferitele părţi ale organismului uman *(microcosmos)*.

[33] În 1349, nobilii din provincia Dauphine s-au recunoscut supuşi ai regelui Filip VI, cu condiţia ca ea să fie apanaj al fiului celui mai mare al regelui. Primul care a purtat acest titlu a fost cel care va deveni Ioan II cel Bun (rege între 1350 şi 1364). Fiul lui Ludovic IX (viitorul Filip III cel Îndrăzneţ, rege între 1270 şi 1285) nu ar fi putut, în nici un caz, să fie un „Delfin”. Si nici nu par a fi dovezi că Lafeu ar fi avut dreptate când spunea că acest fiu de rege era firav.

[34] *Vesel*, în limba neerlandeză în original.

[35] Curanta era un dans care va apărea în secolul al XVI-lea, în Franţa.

[36] Înjurătură, în limba franceză, în original.

[37] Din nou, Shakespeare râde de tinerii excesiv de eleganţi: Parolles poartă jartiere („calţavete”) la braţ.

[38] Comentatorii textului şi-au dat seama că, înaintea acestei replici a lui Parolles, era o alta, mai amplă, a Măscăriciului.

[39] La serbările date în cinstea Lordului primar, apăreau şi câţiva măscărici care făceau tumbe într-o

imensă tavă cu cremă de zahăr ars sau cu smântână, stârnind hazul spectatorilor.

[40] În unele ediţii vechi, acest „adio” e rostit de Helena.

[41] În secolul al XIII-lea, când s-ar părea că e plasată acţiunea, Florenţa era o comună condusă de un *podestá*.

[42] Evident anacronism, dacă datarea acţiunii (secolul al XIII-lea) e corectă.

[43] Aluzie la pelerinajele de la Sfântul Iacob-de-Compostella: potrivit unei legende din secolul al VII-lea, apostolul Iacob — fratele lui Ioan şi fiul lui Zevedeu — ar fi murit ca martir la Ierusalim. Osemintele lui au fost aduse în Spania pe o corabie însoţită de îngeri şi îngropate la Compostella care, în Evul Mediu, a fost cel mai important loc de pelerinaj din Europa. Shakespeare imaginează un drum greu de explicat al pelerinilor francezi, trecând prin Florenţa ca să ajungă în Spania.

[44] În perioada în care se petrece acţiunea piesei, Siena era republică.

[45] Sfântul înmormântat la Compostella e numit „cel Mare”, pentru a fi deosebit de celălalt apostol purtând acelaşi nume, fiul lui Alfeu, considerat de unii fratele, de alţii vărul lui Iisus.

[46] Comedie anonimă (dar scrisă, aproape sigur, de John Marton, unul dintre cei mai prolifici dramaturgi de la sfârşitul secolului al XVI-lea şi primele decenii ale celui următor). Aluzia din această satiră la adresa lui Ben Jonson e un reper care ajută la datarea piesei shakespeariene: *Întâmplările lui Jack Drum* au fost publicate în 1601, ceea ce dovedeşte că Shakespeare a scris *Totu-i bine...* după această dată.

[47] *Aici zace*, cuvinte latineşti cu care încep inscripţiile funerare.

[48] Un alt anacronism: Baiazid I a domnit între 1389 şi 1402, iar strănepotul său, Baiazid II, între 1481 şi 1512: Parolles nu avea cum să-i cunoască.

[49] Cavalerilor degradaţi li se sfărâmau pintenii.

[50] În original, *Hoodman* — numele unui personaj dintr-un joc asemănător cu v’aţi-ascunselea: el purta o glugă acoperindu-i ochii.

[51] *Item* — în lat. medievală, *idem*; apare numai în câteva ediţii ale piesei.

[52] În mitologia greacă, centaurul Nessus a fost ucis de Hercule, căruia încercase să-i răpească soţia, pe Dejanira.

[53] Trupele de actori itineranţi englezi erau precedate de un toboşar care le anunţa apropierea.

[54] Mile-End (citeşte Mailănd), grădină din vecinătatea Londrei unde se reprezentau piese cu cavaleri, îndeosebi cu cei ai regelui Arthur. Aici, confuzie fonetică: Mailand (Milano) se pronunţă la fel.

[55] În original, „un sfert de scud”: monedă bătută în Franţa, pe vremea regelui Filip III (1270 – 1285), prin urmare mai târziu decât timpul când se petrece acţiunea acestei piese.

[56] Aluzie la obiceiul unor tineri nobili din vremea lui Shakespeare de a purta gulere scrobite, vopsite cu şofran. Parolles era, cum aflăm aici, un adept al acestei mode.

[57] Aluzia nu e, aşa cum au crezut unii comentatori, la Prinţul Negru, nume dat prinţului Edward (1330 – 1376), fiul regelui Edward III al Angliei; el a trăit cu un secol mai târziu decât se pare că s-au petrecut întâmplările din această piesă. Măscăriciul se referă la „Prinţul întunericului”, adică la diavol.

[58] Crestătură provenită dintr-o tăietură de sabie.

[59] În original, *posting* — călătorie cu cai de poştă.

[60] În unele ediţii vechi, se precizează că acesta e „un şoimar”, cel care poartă şoimul de vânătoare al regelui.

[61] Jocul de cuvinte pe care îl face Lafeu a fost introdus, aşa cum au dovedit cercetătorii, în ediţiile din secolul al XVIII-lea.

[62] În *Teogonia* lui Hesiod, Plutus — adică Bogăţia — trecea drept fiul lui Iasion şi al Demetrei şi avea trăsăturile unui tânăr care purta cornul abundenţei.

[63] În unele ediţii din secolul al XVIII-lea, replica e pusă pe seama Regelui, ceea ce, aşa cum lesne se observă, nu are sens.

[64] Aluzie la celebra baladă medievală *Regele Cophetua şi cerşetoarea*, pomenită de multe ori de Shakespeare.

Opinii despre „Totu-i bine când sfârşeşte bine”

Una dintre cele mai agreabile comedii ale lui Shakespeare. Subiectul e, totuşi mai degrabă serios decât comic.

William Hazlitt,
Lectures on the English Poets, 1818.

Puţine sunt piesele în care simţim atât de clar cât de largi sunt posibilităţile pe care Shakespeare le creează actorului. Puţini sunt cititorii — şi mai ales cititoarelor care vor recunoaşte feminitatea Helenei, chiar după ce îşi vor fi dat seama de fineţea psihologică a scriitorului şi vor fi observat că sunt alte piese în care el pătrunde cu mai multă abilitate în viaţa spirituală a personajelor sale. E una dintre piesele ce se cuvin citite cu luare-aminte, pentru că altfel nu se pot înţelege nici acordurile, nici conflictele.

Georg Gottfried Gervinus,
Shakespearte, 1850.

Un punct foarte potrivit de plecare în interpretarea unei piese shakespeariene conţinând o poveste tradiţională e să ne întrebăm ce anume putea însemna subiectul ei pentru publicul elizabetan. Sursa ei directă poate fi o scriere literară — Boccaccio, Bandello, sau o piesă veche —, dar în ciuda tuturor modificărilor (şi, într-o anume privinţă, fără legătură cu surse directă), tema vitală iese la lumină, cu vechiul ei farmec, cu autoritatea ei, şi îşi afirmă încă odată puterea.

W. W. Lawrence,
Shakespeare, Problem Comedies, 1931.

NEVESTELE VESELE DIN WINDSOR

Traducere de
VLAICU BÂRNA

Scrisă, foarte probabil, în 1598 sau 1599, la scurt timp după *Henric al V-lea*, comedia *Nevestele vesele din Windsor (The Merry Wives of Windsor)* a fost reprezentată pentru întâia oară la o dată care nu se cunoaşte exact; dar, în prima ei ediţie (1602), se vorbeşte în termeni vagi de o reprezentaţie ce avusese loc cândva, înaintea apariţiei cărţii, însă nu se preciza nici data, nici numele companiei care o interpretase. În epocă, se ştie, circulau multe povestiri hazlii al căror personaj central era o soţie necredincioasă ce îşi pitea amantul, păcălindu-şi soţul naiv: tălmăciri sau adaptări ale câte unei *novelle* italiene, ale unui *fabliau* franţuzesc, dar şi snoave englezeşti. Cercetătorii operei shakespeariene au identificat asemănări ale unora dintre ele cu episoade din *Nevestele vesele*; concluzia lor e, însă, lipsită de echivoc — succesiunea situaţiilor comice, portretele personajelor sunt datorate, aproape întrutotul, lui Shakespeare. Au fost identificate chiar unele persoane pe care dramaturgul le întâlnise în carne şi oase, fie în Stratfordul copilăriei şi adolescenţei sale, fie la Londra. Se insistă, totuşi, asupra unei surse de la care comedia shakespeariană a preluat sugestii în privinţa construcţiei unor scene: cea de-a 5-a povestire intitulată *Cei doi fraţi şi soţiile lor* din colecţia *Riche îşi ia rămas bun de la profesia de militar*, publicată în 1581 de Barnabe Rich (sau Riche), căpitan în armata engleză (unde avea să rămână până în 1616, când a fost pensionat cu onoruri, „cel mai vârstnic ofiţer din întreaga oştire”).

Shakespeare a scris comedia într-un răstimp foarte scurt — mai puţin de două săptămâni. Se spune că a compus-o la cererea reginei care, îndurerată de sfârşitul

tragic al lui Falstaff din *Henric al V-lea*, a vrut să-i vadă nişte isprăvi mai vesele. O primă versiune, cea din 1602, conţine o acţiune restrânsă; retipărită în 1619, această versiune e cu mult inferioară textului pe care îl cunoaştem (cel care a stat la baza traducerii de faţă), tipărit în ediţia *in-folio* din 1623.

Prima traducere românească publicată în volum e datorată lui Dragoş Protopopescu („din şi în forma originară”) şi a apărut, fără dată (probabil 1942 sau 1943) în Biblioteca Teatrului Naţional.

PERSOANELE

SIR JOHN FALSTAFF FENTON
SHALLOW, judecător de pace
SLENDER, nepotul lui Shallow
FORD, PAGE } doi domni care locuiesc în Windsor
WILLIAM, fiul lui Page
DOCTORUL CAIUS, medic francez
SIR HUGH EVANS, preot din Ţara Galilor
BIRTAŞUL de la „Hanul Jartierei”
BARDOLPH, PISTOL, NYM } pungaşi în slujba lui Falstaff
ROBIN, pajul lui Falstaff
SIMPLE, servitorul lui Slender
RUGBY, servitorul doctorului Caius
DOAMNA FORD
DOAMNA PAGE
ANNE PAGE, fiica ei
DOAMNA QUICKLY, slujitoarea doctorului Caius

Slugile lui Page, Ford etc.

Acţiunea se petrece la Windsor şi în împrejurimi.

ACTUL I

SCENA 1

Windsor. În faţa casei lui Page. Intră judecătorul Shallow, Slender şi sir Hugh.

SHALLOW[1]

Sir Hugh[2], nu mai stărui degeaba; pentru o ispravă ca asta ajung până la Camera Înstelată[3]; de-ar fi el de douăzeci de ori pe cât se ţine sir John Falstaff, şi tot n-o să-i meargă cu unul ca Robert Shallow, nobil de viţă.

SLENDER[4]

Din comitatul Gloster, judecător de pace şi „Coram”[5].

SHALLOW

Aşa-i, nepoate Slender, şi pe deasupra „Cust-alorum”[6].

SLENDER

Tocmai, ba încă şi „Ratolorum”[7]; boier născut, nu făcut, domnule părinte, care se iscăleşte cu „Armigero”[8] pe orice însemnare, citaţie, chitanţă, jalbă sau obligaţiune; „Armigero”!

SHALLOW

Aşa-i, cum zici, şi treaba asta am făcut-o de trei sute de ani bătuţi pe muchie.

SLENDER

Toţi urmaşii care şi-au trăit traiul înaintea lui făcură întocmai; şi toţi strămoşii la care le vine rândul să vecuiască după el[9] vor face la fel; ei vor avea dreptul să

poarte pe mantia lor de cavaleri doisprezece puişori albi de ştiucă.[10]

SHALLOW

E un blazon vechi.

EVANS

Toisprezece puişori albi, mă rog, se potrifesc de minune cu o manta veche; da, se potrifesc grozav, să-i vezi trecând, mişunând; sunt nişte pişcătoare apropiate omului şi înseamnă tragoste.

SHALLOW

Ştiuca-i peşte proaspăt; peştele sărat, la butoi, e blazon vechi şi de soi.

SLENDER

Unchiuleţule, aş putea să iau şi eu a patra parte din blazonul ăsta?

SHALLOW

Ai putea, dacă te căsătoreşti.

SLENDER

Să mă nenorocesc pentru atâta lucru!

SHALLOW

Ba deloc!

EVANS

Aşa-i, pe maica lu Tumnezeu sfântu; dacă tânsul ia un sfert din mantaua tumnetale, nu-ţi mai rămân decât trei sferturi după slaba mea socotinţă, da’ nu-i bai. Dacă sir John Falstaff s-a purtat urât cu tumneata, ieu sunt un om al bisericii, mă rog, şi sunt bucuros să pun toată bunăvoinţa mea ca să împăcăm vrajba şi buna înţelegere să sălăşluiască între voi.

SHALLOW

Consiliul va fi înştiinţat; ce-a făcut el e răzvrătire.

EVANS

Nu se cade ca Înalt Conziliul să audă de răzfrătire; într-o răzfrătire nu este frică de Tumnezeu; conziliul, vedeţi tumneavoastră, vrea să audă de frica lui Tumnezeu, nu de răzfrătiri; luaţi ce vă zic în conziderаţie.

SHALLOW

Ha! Pe viaţa mea, de-aş fi mai tânăr, la toate astea le-aş pune capăt cu sabia.

EVANS

Este mult mai bine, mă rog tumneatale, ca în loc de sabie să vă folosiţi de prieteni şi cu ei să puneţi capăt gâlcevii. Şi apăi mai egzistă o conziderаţiune în mintea mea, care ne poate aduce apă la moară. O cunoaşteţi, rogu-vă, pe Anne Page, fiica meşterului George Page, o fecioară tare trăgălaşă?

SLENDER

Domnişoara Anne Page? Aia cu părul castaniu-închis şi cu glas subţire ca de femeie?

EVANS

Îi tocmai persoana pe care ţi-ai tori-o dacă ar fi să umbli lumea toată să ţi-o alegi. Mai pune pe teasupra cele şapte sute de lire, bani număraţi, şi aur şi argint, pe care (Tumnezeu să-l hodinească) bunicu-su pe patul de moarte i-a lăsat pentru tânsa când o fi să aibă şaptesprezece ani. Socot că ar fi bine, mă rog, dacă noi am lăsa deoparte sfădeala şi răsteala şi am pune la cale căsătorirea jupânului Abraham, aci de faţă, cu tomnişoara Anne Page.

SHALLOW

E-adevărat că i-a lăsat bunicu-său şapte sute de lire?

EVANS

Aşa-i cum fă spun, şi taică-său o să-i lase galbeni şi mai mulţi.

SHALLOW

O cunosc pe tânăra domnişoară; e plină de virtuţi.

EVANS

Şapte sute de lire şi cu ce mai pică peste ele sunt cu adevărat virtuţi, nu glumă.

SHALLOW

Ei, să-l vedem pe cinstitul jupân Page. Falstaff o fi la dânsul?

EVANS

Oare aş putea să fă mint? Îi tispreţuiesc pe mincinoşi cum îi tispreţuiesc pe cei ce nu spun adevărul şi pe cei care sunt taler cu două feţe. Cavalerul sir John se găseşte la dânsul; dar, rogu-vă, daţi ascultare celor care vă toresc binele. Ieu voi bate şaua… *(ciocăneşte în uşă)* pentru jupân Page. Hei, omule! Tumnezeu să-ţi binecuvânteze casa!

(Intră Page.)

PAGE

Cine-i acolo?

EVANS

Aci, mă rog, se află prietenul tumitale şi judele Shallow; iată-l şi pe tânărul jupân Slender, care s-ar putea să-ţi vorbească de o altă istorie de o fi să se potrifească cu placul tumitale.

PAGE

Sunt bucuros să vă ştiu sănătoşi, domnii mei. Îţi foarte mulţumesc pentru vânatul cu care m-ai cinstit, jupân Shallow!

SHALLOW

Jupân Page, îmi pare bine că te văd. Vânatul mănâncă-l sănătos. Păcat că nu e mai de dai Doamne, l-am împuşcat rău... Ce mai face buna domnişoară Page?... Si să ştiţi că vă iubesc din tot sufletul, zău, din tot sufletul!

PAGE

Îţi mulţumesc, sir!

SHALLOW

Eu îţi mulţumesc, sir, pe cuvânt de onoare, eu îţi mulţumesc.

PAGE

Bucuros că te văd, dragă domnule Slender!

SLENDER

Ce vă mai face ogarul ăla roşcat, sir? Am auzit că a fost întrecut la alergările de la Cotsall[11].

PAGE

Rezultatul nu-i prea limpede, domnul meu.

SLENDER

Nu vrei să recunoşti, văd eu, nu vrei să recunoşti!

SHALLOW

De bună seamă că nu vrea. *(Lui Page.)* A fost ghinionul dumitale, să ştii, ghinionul dumitale! Altfel, e un câine bun!

PAGE

Aş, o javră, sir!

SHALLOW

Sir, vă încredinţez că e un câine bun şi un câine frumos! S-ar putea o laudă mai mare? Dar spuneţi-mi, vă rog, sir John Falstaff e pe-aici?

PAGE

E înăuntru, sir; şi aş dori din toată inima să vă pot fi de folos la amândoi împăciundu-vă!

EVANS

S-a grăit, mă rog, tocmai cum se cufine să grăiască un creştin.

SHALLOW

M-a insultat, jupâne Page.

PAGE

Sir, în parte o recunoaşte şi dânsul, mi-a mărturisit...

SHALLOW

Dacă a mărturisit nu-nseamnă că suntem chit! Nu-i aşa, jupân Page? M-a insultat, aşa cum vă spun, m-a făcut de ocară; credeţi-mă! Robert Shallow, nobil de viţă, vă spune el însuşi c-a fost făcut de ocară!

PAGE

Iată că vine sir John.

(Intră sir John Falstaff, Bardolph, Nym şi Pistol.)

FALSTAFF[12]

Ei, domnule Shallow, vrei să mă pârăşti maiestăţii sale?

SHALLOW

Cavalere, mi-ai ciomăgit oamenii, mi-ai omorât căprioarele şi mi-ai spart chioşcul de vânătoare.

FALSTAFF

Dar pe fata paznicului nu ţi-am sărutat-o.

SHALLOW

He! Gogoşi! Ai să răspunzi de isprăvile astea.

FALSTAFF

Răspund pe loc! Da, le-am făcut pe toate câte le-ai spus! Poftim, am răspuns!

SHALLOW

Sfatul Ţării are să le afle şi el, n-avea grijă.

FALSTAFF

Sfatul pe care ţi-l dau eu ar fi să te laşi păgubaş. Te faci de râs, nu de alta.

EVANS

Pauca verba[13], sir John; bună vorbă, ca de la un om cu varză.

FALSTAFF

Bună varză, bun curechi! Slender, ţi-am spart capul; ai ceva împotriva mea?

SLENDER

Pe cinstea mea, sir, am în cap multe împotriva dumitale şi împotriva secăturilor şi pungaşilor dumitale: Bardolph, Nym şi Pistol! M-au dus la crâşmă, m-au îmbătat şi mi-au golit buzunările.

BARDOLPH

Mă, caş dulce!

SLENDER

Lasă, nu-mi pasă mie!

PISTOL

Ce vrei tu, Mefistofele?

SLENDER

Lasă, nu-mi pasă mie!

NYM

Felie ce eşti, ascultă-mă! *Pauca, pauca*: felie! Asta-i trăznaia ce-o zic!

SLENDER

Unde-o fi servitorul meu Simple? Nu ştii cumva, unchiuleţule?

EVANS

Pace, rogu-vă! Să ne înţelegem ca nişte oameni de omenie ce suntem. Avem, mă rog, trei arbitri în treaba asta, după câte mă ajută capul. Unu-i jupân Page, care va să zică jupân Page; sunt apoi ieu însumi, care va să zică ieu însumi; şi cel de-al treilea în cele din urmă şi la sfârşit de toate ieste gazda de la „Hanul Jartierei”.

PAGE

Toţi trei, ca să ascultăm pricina şi s-o împăcăm.

EVANS

De minune! Am să însemnez asta, mă rog, în pomelnicul pe care-l port în buzunar; şi apoi vom purcede îndată la cercetare cu toată tiscreţiunea de care suntem în stare.

FALSTAFF

Pistol!

PISTOL

Te-ascultă cu toate urechile lui!

EVANS

Ştie-l Tracu şi Mama Tracului; auzi numa cum zice: „te ascultă cu toate urechile lui”? Ce forbe izmenite!

FALSTAFF

Pistol, i-adevărat c-ai umblat la punga domnului Slender?

SLENDER

Aşa-i cum zic, a umblat, ce mai, îţi jur pe mănuşile astea. Să nu mai ajung acasă, de te mint! Mi-a furat şapte groşi de argint, bani vechi şi doi şilingi cu capul lui Edward, pe care-i cumpărasem de la Yead morarul dându-i pe fiecare din ei doi şilingi de-acuma şi doi penny. Îţi jur pe mănuşile astea!

FALSTAFF

E adevăr ce spune, Pistol?

EVANS

Nu, mă rog, nu poate să fie adevăr, e ticăloşie dacă a fost cu umblare la pungă.

PISTOL

(lui Evans)

Ah, taică, oagăr de la munte! *(Lui Falstaff.)* Sir John, tu-mi eşti stăpânul!

(Trăgând sabia împotriva lui Slender.)

În luptă săr cu tinicheaua asta
Să vestejesc murdarele-ţi palavre,
Tu, drojdie şi spumă acră, minţi!

SLENDER

Pe mănuşile mele jur că el a fost!

NYM

Bagă bine de seamă, domnişorule, şi lasă-te de glume. Dacă, ferească Precista, te-ai lega şi de mine cu glumele dumitale searbede şi m-ai face cumva pungaş, să ştii că singur te-ai agăţat în cârlig. Eu atâta îţi spun!

SLENDER

Atunci isprava a făcut-o ăla roşu, v-o jur pe ce port în cap! Că dacă nu-mi mai pot aduce aminte ce-am făcut după ce m-aţi îmbătat, nu sunt eu totuşi un măgar ca toţi măgarii.

FALSTAFF

Ce ai de spus, John roşcovanule[14]?

BARDOLPH

Păi, sir, pe câte ştiu, domnul aista din pricina băuturii şi-a pierdut cele cinci simţăminte.

EVANS

Vrei a zice cele cinci sâmţuri, mă rog. Ruşine! Cât de reauă-i ignoranţia!

BARDOLPH

Şi că tot trăgând la măsea, sir, a luat luleaua neamţului. Aşa s-a făcut că a lăsat drumul cel bun şi a pus concluziile în şanţ.

SLENDER

Aşa-i, iar dumneata tot pe latineşte vorbeai ca şi mine; da’ lasă că nu-mi pasă mie! Cât voi trăi nu mă mai încurc eu la băut decât cu oameni de omenie, oameni politicoşi şi cu obraz. De mă îmbăt, să mă îmbăt cu din ăi ce ştiu de frica lui Dumnezeu nu cu nişte d-alde tâlhari de beţivani.

EVANS

Martor mi-este Tumnezeu, virtuoase intenţiuni!

FALSTAFF

Vedeţi, domnilor, cum se dezmint toate învinuirile? Vedeţi?

(Intră Anne Page, aducând vin; o urmează doamna Ford şi doamna Page.)

PAGE

Nu, copila mea, vinul du-l înăuntru; îl vom bea acolo.

(Anne Page iese.)

SLENDER

Pe toţi sfinţii din cer! Asta-i domnişoara Page!

PAGE

Ce mai faceţi, doamnă Ford?

FALSTAFF

Doamnă Ford, pre legea mea, îmi face grozavă plăcere să vă întâlnesc. Cinstită doamnă... cu voia dumneavoastră... *(O sărută.)*

PAGE

Nevastă, spune-le bun venit acestor cavaleri. Poftiţi, v-aşteaptă la masă, fierbinte, un pateu de vânat. Poftiţi, domnilor; sper că vom îneca în vin toate neînţelegerile.

(Ies toţi, afară de Shallow, Slender şi Evans.)

SLENDER

Aş da patruzeci de şilingi să am aici cărţulia mea de cântece şi poezele.[15] *(Intră Simple.)* Ei, Simple! Unde mi-ai fost? îţi închipui, te pomeneşti, că trebuie să-mi fac treburile singur? Nu ai cumva la tine cărţulia cu cimilituri[16], aşa-i că n-o ai?

SIMPLE

Cărţulia cu cimilituri? Păi nu ştiţi că aţi împrumutat-o lui Alice Turtăscurtă de sărbătoarea tuturor sfinţilor, două săptămâni înainte de ziua arhanghelilor Mihail şi Gavril?

SHALLOW

Haide, nepoate, haide, te aşteptăm! O vorbă vreau să-ţi spun numai, nepoate! Ştii, sir Hugh a făcut, ca să zic aşa, o propunere, o propunere pe ocolite. Mă-nţelegi?

SLENDER

Da, sir, vei afla în mine un om raţional. Şi dacă treaba stă aşa, voi face tot ce raţiunea va cere.

SHALLOW

Stăi, omule! înţelege mai întâi ce vreau să zic.

SLENDER

Tocmai asta fac, sir!

EVANS

Pleacă-ţi urechea să înţelegi propunerea tumnealui, jupân Slender. Îţi voi descrie ieu chestiunea dacă ieşti, mă rog, în stare să pricepi.

SLENDER

Nu, taică, eu am să fac aşa cum spune unchiuleţul Shallow, nu te supăra. El e ditai judecătorul de pace în comitatul nostru, iar eu un biet muritor de rând.

EVANS

Na, că nu de asta-i vorba, mă rog; vorba-i de însurătoarea tumitale.

SHALLOW

Aşa-i, ăsta-i faptul, domnul meu.

EVANS

Pe legea mea, tocmai ăsta-i… Adevăratul fapt ăsta-i. Faptul, mă rog, cu tomnişoara Anne Page.

SLENDER

Dacă-i vorba pe-aşa, sunt gata să mă-nsor cu ea în condiţiuni raţionale.

EVANS

Dar declarează-mi, mă rog, dacă poţi ori ba să nutreşti simţământ de tragoste pentru această femeie? Ar fi de torit să aflăm chestiunea din gura tocmai a tumitale sau de pe buze, mă rog; pentru că o seamă de filozofi susţin că buzele sunt o parte a gurii. Pentru asta să ne spui limpede: poţi oare să-i dai tumneaei afecţiunea tumitale de tragoste, ori ba?

SHALLOW

Nepoate Abraham Slender, poţi s-o iubeşti?

SLENDER

Nădăjduiesc, sir, că voi face aşa cum i se potriveşte unui om raţional.

EVANS

Apăi nu, mă rog; jur pe toţi îngerii şi pe doamnele lor că rebuie să te exprimezi pozitiv, să te legi să-i dai întreaga tumitale tragoste.

SHALLOW

Da, trebuie. Spune, vrei să te-nsori cu ea şi să pui mâna pe o zestre frumuşică?

SLENDER

Sunt gata să fac şi mai mult, unchiule, dacă mi-o ceri tu, şi dacă dânsa e măcar pe jumătate o femeie raţională.

SHALLOW

Nu aşa, înţelege-mă cum trebuie, zău, înţelege-mă cum trebuie, dulcele meu nepot! Dacă-mi dau vreo osteneală, este ca să-ţi fac ţie o plăcere, nepoate dragă. Spune, eşti în stare să iubeşti fata?

SLENDER

Dacă mi-o ceri, sir, mă voi însura cu ea. Şi dacă la început dragostea n-o fi prea mare, cu timpul, împrietenindu-ne mai bine, s-ar putea să mai scadă, de îndată ce suntem căsătoriţi şi avem prilejul să ne cunoaştem unul pe altul. Cu cât mai mare va fi apropierea, cu atât mai multă nefericirea! Dar dacă tu spui *însoară-te cu ea*, eu mă însor cu ea; sunt de bunăvoie hotărnicit şi învoit.

EVANS

E un răspuns înţelept, afară de vorba „hotărnicit”, care ieste de proastă folosinţă. După priceperea mea, a vrut să zică „hotărât”[17]. Oricum, mă rog, intenţiunea lui e tare frumoasă!

SHALLOW

Aşa-i, cred că nepotul meu are intenţii cinstite!

SLENDER

Ei, ba nu! Dacă n-o fi aşa îmi pun gâtu-n şreang, jur!

(Intră din nou Anne Page.)

SHALLOW

Iat-o pe frumoasa domnişoară Page! De dragul dumitale aş vrea să mai fiu o dată tânăr, domnişoară Anne!

ANNE

Prânzul e pe masă; tatăl meu aşteaptă plăcuta dumneavostră tovărăşie.

SHALLOW

Mă duc la dânsul, frumoasă domnişoară Anne!

EVANS

Voia binecuvântată a lui Tumnezeu sfântul! Nu vreau să lipsesc nici ieu de la rugăciunea de dinaintea mesii.

(Shallow şi Evans ies.)

ANNE

Nu doriţi să poftiţi şi dumneavoastră?

SLENDER

Nu, vă mulţumesc, zău, din toată inima; aici mă simt foarte bine!

ANNE

Vă aşteaptă prânzul, sir!

SLENDER

Nu mi-e foame, mulţumesc, pe onoarea mea! *(Către Simple.)* Du-te, băiatule, cât mi-ai fi mie de slugă, du-te şi serveşte-l pe unchiul Shallow. *(Simple iese.)* Un judecător de pace poate fi mulţumit uneori că o rubedenie a lui îi împrumută servitorul. Eu nu ţin acum decât trei slugi şi un valet până ce o să moară mama. Dar ce-are a face? Trăiesc ca un nobil sărac, dar de viţă.

ANNE

Nu mă pot întoarce fără dumneavoastră! Nu se vor aşeza la masă până ce nu veniţi.

SLENDER

Pe legea mea, nu mănânc nimic. Vă mulţumesc însă, ca şi cum aş fi mâncat!

ANNE

Vă rog, sir, să poftiţi înăuntru.

SLENDER

Vă mulţumesc, aş fi mai bucuros să mă preumblu pe aici. Mi-am rănit un ţurloi zilele trecute, pe când mă hârjoneam în sabie şi pumnal cu un meşter de scrimă[18]; trei lovituri pentru un blid de prune fierte[19]; şi v-o jur, de-atunci nu mai pot suferi mirosul de mâncare fierbinte. Dar de ce latră aşa câinii dumitale? Se află cumva urşi în oraş?

ANNE

Cred că se află, sir. Cel puţin aşa am auzit.

SLENDER

Asta îmi place teribil; e distracţia mea favorită şi nu se găseşte om în Anglia care să mă taie-n rămăşaguri pe chestia asta! Nu-i aşa că vă speriaţi dacă vedeţi un urs dezlegat?

ANNE

Da, grozav de rău, sir.

SLENDER

Când aud d-alde-astea, îmi creşte inima. L-am văzut nu mai puţin de douăzeci de ori pe ursul Sackerson[20]. L-am apucat chiar de lanţ; dar femeile, te rog să mă crezi, urlau şi ţipau ca din gură de şarpe. Adevărul este că femeile nu pot suferi urşii; sunt nişte animale atât de grosolane şi de urâte!

(Intră din nou Page.)

PAGE

Poftească, dragă jupân Slender, poftească, te aşteptăm.

SLENDER

Nu mănânc nimic, îţi mulţumesc, sir.

PAGE

Pe toţi dracii şi colacii, aci nu-i pe îmbiate! Te rog, sir, te rog!

SLENDER

Nu, deschide dumneata drumul, pofteşte!

PAGE

Haidem, sir!

SLENDER

Domnişoară Anne, treceţi dumneavoastră întâi.

ANNE

Nu, sir, nu se poate, în faţă e locul dumneavoastră!

SLENDER

În ruptul capului, eu nu trec. În ruptul capului, jur! Cum să vă aduc o astfel de jignire?

ANNE

Vă rog, sir!

SLENDER

Ce pot face! Mai bine nepoliticos decât plicticos. Dumneavoastră singură vă aduceţi ofensa, zău aşa!

(Ies.)

SCENA 2

Acelaşi decor.
Intră sir Hugh Evans şi Simple.

EVANS

Du-te şi întreabă, mă rog, cum se poate ajunje la casa lui toctor Caius. Acolo trăieşte o anume toamnă Quickly, care e un fel de jupânească ori de doică, ori bucătăreasă ori mă rog una care-l spală şi-l uscă.

SIMPLE

Bun, sir!

EVANS

Stai că vine ceva şi mai pun! Du-i astă scrisoare pântru că ieste o bună cunoştinţă a tomnişoarei Anne Page, mă rog. Iar scrisoarea o roagă să-i ceară şi să stăruie pe lângă tomnişoara Anne Page ca să asculte de torinţele stăpânului tău. Pleacă de îndată, ieu mă duc să-mi sfârşăsc masa; trebuie să vină merele şi brânzele.

(Ies.)

SCENA 3

O cameră la „Hanul Jartierei”.
Intră Falstaff, Hangiul, Bardolph, Nym, Pistol şi Robin.

FALSTAFF

Ei, hangiul meu cu „Jartiera”!

HANGIUL

Ce spune vajnicul meu cavaler? Grăieşte cu preaştiinţă şi înţelepciune!

FALSTAFF

La drept vorbind, prietene, trebuie să le fac vânt câtorva din suitarii mei.

HANGIUL

Scoate-i din pită, puternice Hercule; arată-le uşa; să tropăie pe uliţi: trap, trap.

FALSTAFF

Nu mai merge! Cheltuiesc cu ei zece lire pe săptămână.

HANGIUL

Eşti un împărat; Cezar, Kheisar şi Fessar.[21] De-ngădui, pe Bardolph îl iau la mine; să tragă din butoi şi să toarne în leică; aşa-i c-am zis bine, puternice Hector[22]?

FALSTAFF

Buna mea gazdă, aşa să faci!

HANGIUL

Atunci ne-am înţeles; spune-i să vină după mine. *(Lui Bardolph:)* Spirt să fii; cu un ochi la drojdia de pe fund, cu altul la spuma de la vrană; îmi place omul să fie om, cuvântul cuvânt; haidem!

(Iese.)

FALSTAFF

Bardolph, urmează-l! Meseria de pivnicer e o meserie bună. Dintr-o ţundră ponosită croieşti un laibăr nou; dintr-un valet ofilit - un boboc de pivnicer. Cară-te, mergi cu bine!

BARDOLPH

E visul meu de-o viaţă; voi face şi avere!

(Ies.)

PISTOL

Păgân nemernic, au vrei oare cepul să-l desfaci?

NYM

La băutură fost-a zămislit; care-i hazul? N-are în el nimic de erou!

FALSTAFF

Sunt tare bucuros că m-am descotorosit de hoţomanul ăsta; tâlhăriile lui erau cusute cu aţă albă; fura cum ar cânta un om beat: fără tact!

NYM

Umorul cu adevărat de soi e să ştii să furi în doi timpi şi trei mişcări.

PISTOL

„Să-ţi însuşeşti”, spune înţeleptul; „să furi”!... un colac şi-un bobârnac pentru o vorbă ca asta.

FALSTAFF

Toate bune şi frumoase, domnilor, dar mi-au cam ieşit călcâiele din cizme.

PISTOL

Foarte bine, e rost de bătături!

FALSTAFF

Nu mai am cum o-ntoarce, cum o suci; trebuie să născocesc ceva, vreo coţcărie.

PISTOL

Puii de corb aşteaptă să-şi umfle guşuliţele.

FALSTAFF

Care din voi îl cunoaşte în oraşul ăsta pe un oarecare Ford?

PISTOL

Îl cunosc pe individ ca pe un cal breaz; are osânză, nu glumă.

FALSTAFF

Cinstiţii mei flăcăi, iată despre ce e vorba...

PISTOL

Lată vorbă şi rotundă, dolofană ca şi burta!

FALSTAFF

Lasă gluma, Pistol! E drept că doi coţi englezeşti nu ajung ca să-mi coprinzi mijlocul, dar nici prin gând nu-mi trece să strâng cureaua; dimpotrivă, caut un prilej să-i pot desface bine băierile. Pe scurt, am de gând să mă iubesc cu nevasta lui Ford. E plină de draci şi pare femeie de înţeles! La vorbă e mieroasă, la fire drăgăstoasă. Dacă m-aş pune să vă spun tot ce-mi dă de înţeles, apoi cele mai nevinovate vorbe ale ei nu s-ar putea traduce

decât aşa: sunt din tălpi şi până-n creştet a lui sir John Falstaff!

PISTOL

E bine adâncită şi bine tălmăcită dintr-o limbă neprihănită în engleză!

NYM

Adânc e-nfiptă ancora! Oare merge gluma asta?

FALSTAFF

Lumea zice că are mâna liberă în punga bărbatului; şi punga lui geme de aur, numai gălbiori cu zimţi, curaţi ca nişte sfinţi[23].

PISTOL

Iar noi o liotă de draci!…
Să-i înhăţăm, ortaci!

NYM

Planu-i bun,
Frumoasă gluma
Şi ne-am face suma,
Pe spinarea sfinţilor!

FALSTAFF

Am aici o scrisoare pentru ea, şi alta, alături, pentru nevasta lui Page, care mai adineaori îmi făcea ochi dulci, cercetându-mi făptura cu luare-aminte, de sus până jos; uneori raza de soare a privirilor ei îmi aurea picioarele, alteori forma impunătorului meu pântec.

PISTOL

Precum un bălegar umflat
De-al verii soare alintat.

NYM

Îţi mulţumesc, i-ai zis-o fin!

FALSTAFF

O, mă cântărea din ochi pe toate feţele cu atâta lăcomie, că mă înfierbântasem ca sub dogoarea unui cuptor. Am şi pentru ea o scrisoare. Şi dânsa e stăpână la ea acasă, face ce vrea cu punga bărbatului; când te gândeşti, parcă ar fi o regiune din Guyana, numai aur şi belşug.[24] Vreau să le am în mână pe amândouă, să le jumulesc după plac. Ele vor fi Indiile mele, de răsărit şi de apus[25], şi voi face negoţ cu amândouă. Haide, tu să-i duci această scrisoare doamnei Page, iar tu, pe asta, doamnei Ford. E rost de căpătuială, băieţi, e rost de căpătuială!

PISTOL

Pe Lucifer, mă crezi Pandar[26] din Troia!
Atunci la şold de ce mai port oţel?

NYM

Nu pot suferi gluma prostească: ia-ţi înapoi acest răvaş poznaş; vreau să-mi ţin hangul şi rangul!

FALSTAFF

(lui Robin)

Scrisorile tu mi le du băiete[27],
Te iau cârmaci spre ţărmuri aurite,
Iar voi, tâlhari, ca grindina pieriţi,
În pulbere să viermuiţi; hai, drumu’!
Falstaff cu manierele franceze[28]
La modă, se va-mprieteni cu-ncetul;
Rămânem: seniorul cu valetul!

(Iese însoţit de Robin.)

PISTOL

Hoitarii vulturi să te-mpartă-n gheare!
Cu măsluieli fac vânt în orice pungă;

Voi fi bogat iar tu fără leţcaie,
Turc josnic, neam de frigian[29]!

NYM

Îmi trec prin cap nişte idei care parcă-parcă ar coace ceva.

PISTOL

Ce, vrei să te răzbuni?

NYM

Pe toate stelele din cer, asta fac!

PISTOL

Cu mintea sau cu-oţelul?

NYM

Cu amândouă-aş vrea
Şi ca s-o iau din timp o vorbă-i zic lui Page.

PISTOL

Iar eu lui Ford mă duc să-i spun
Cum tâlhăroiul vrea să-l pască,
Să-i ia puicuţa, banul bun,
Culcuşul să i-l pângărească.

NYM

Răzbunarea nu-mi poate potoli vorbele de duh. Voi pune mereu paie pe foc până l-oi face pe Page să-i plămădească otravă. Ţi l-oi juca să dea în gălbinare, să mă pomenească. Mânia mea-i ca trăznetul, năprasnic arde şi ucide! Aşa sunt eu de fel, glumeţ!

PISTOL

Eşti Marte, al răzvrătiţilor[30] zeu! Întinde-o! Te urmez şi eu!

(Ies.)

SCENA 4

O cameră în casa doctorului Caius.
Intră doamna Quickly, Simple şi Rugby.

DOAMNA QUICKLY

Ascultă-mă, John Rugby, te rog du-te până la fereastră şi vezi de nu se întoarce cumva stăpânul meu, doctorul Caius. Că de se-ntoarce şi află pe cineva în casă — ţi-o jur pe ce am mai scump — va pune iar la grea încercare răbdarea Celui de sus şi engleza regelui[31].

RUGBY

Mă duc să pândesc.

DOAMNA QUICKLY

Aşa, du-te dar; iar ca să-ţi răsplătesc osteneala, deseară, înainte de-a stinge focul, am să-ţi fierb un lapte de pasăre. *(Rugby iese.)* Băiat de treabă, îndatoritor, bun la suflet — ăl mai cumsecade slujitor care ar putea intra vreodată în casa asta. Unde mai pui că nu e nici gură-spartă, nici din ăia puşi pe gâlceavă. Marele lui păcat este că-i prea bisericos. S-a prostit de tot în această privinţă; dar ce vrei, fiecare cu meteahna lui, nu-i aşa? Ei, dar să nu mai vorbim de asta! Zici că te cheamă Peter Simple?

SIMPLE

Chiar aşa, ce să fac dacă nu am un nume mai pricopsit?

DOAMNA QUICKLY

Şi eşti servitorul domnului Slender?

SIMPLE

Precum spui.

DOAMNA QUICKLY

Şi ce fel de om e Slender ăsta? Poartă o ditai barbă, tăiată rotund ca un cuţit de mănuşar?

SIMPLE

Aş, de unde! Are un obraz puţintel şi o bărbuţă galbenă, pricăjită, aşa cum purta Cain[32].

DOAMNA QUICKLY

S-ar părea că-i un om potolit, cu frica lui Dumnezeu, nu-i aşa?

SIMPLE

Cu frica lui Dumnezeu, nu-i vorbă, dar om cu mână grea cum e a lui nu găseşti cu una, cu două. O dată s-a câlţuit cu un paznic.

DOAMNA QUICKLY

Ei, nu mai spune! Oh, acum îmi amintesc! Nu-i cumva ală care umblă cu capul pe sus, ţanţoş de parc-ar fi înghiţit o prăjină?

SIMPLE

Aşa-i cum zici, adevărat, aşa face!

DOAMNA QUICKLY

Ei bine, atunci mă rog Cerului ca Anne Page să nu-şi afle cu adevărat norocul. Spune-i părintelui Evans că sunt gata să fac tot ce-mi stă în putere pentru fericirea stăpânului dumitale. Anne e o fată bună şi din toată inima aş dori…

(Intră din nou Rugby.)

RUGBY

Sfârşitul lumii! Scăpaţi cum ştiţi şi cum puteţi! Stăpânul se întoarce!

DOAMNA QUICKLY

Praf ne face pe toţi. Repede vino aici, tinere, ascunde-te în odaia asta. (*Îl împinge pe Simple într-o cameră.)* Mult n-are să stea el. Ei, John Rugby! John! John, nu m-auzi? Du-te, John, du-te şi vezi de nu i s-a-ntâmplat ceva stăpânului meu. Tare mă tem că nu se simte bine de vreme ce n-a venit acasă... *(Cântă.)* La-la-la, la-la-la, la-la-la!

(Intră doctorul Caius.)

CAIUS

Chel cantare aţi spus? Nu-mi plac set pghostii! Te rrog să-mi aduci din *mon* cabinet un *boitier vert*, un cutiorr, un cutiorra verde. Aţi intenţionat ce spun? Un cutiorra verd'.

DOAMNA QUICKLY

Cum nu, v-o aduc îndată. *(Aparte.)* Bine că nu s-a dus dumnealui; dacă dădea acolo peste tânăr, l-ar fi apucat toţi dracii!

CAIUS

Fe, fe, fe, fe! Ma foi, il fait fort chaud. Je m'en vais á la Cour, la grande affaire![33]

DOAMNA QUICKLY

(întorcându-se)

Asta e cutia?

CAIUS

Oui! Mettez-le au mon buzunerr; *dépêche*, repede! Onde iest acel tycaloz de Rugby?

DOAMNA QUICKLY

Hei, John Rugby, John!

RUGBY

Aici sunt, sir!

CAIUS

Eşti John Rugby, ori nattarrăul de Rugby? Ia sabia repede şi însoţeşte-me la Curtea!

RUGBY

Sabia, sir, se află în vestibul.

CAIUS

Pe legea mea, ve jurr, am târziat cam mult. La dracul! *Qu'ai-je oublie?*[34] În cabinetul am nişte leacurr pe carr pur ţi simple nu este permis să le las acasă.

DOAMNA QUICKLY

Dumnezeule mare, are să-l afle acolo pe tânăr, şi parcă văd că-l apucă alte alea…

CAIUS

O, diable, cine este asta din cabinetul meu? Tylhar! *Villain! Larron!*[35] *(Scoţându-l pe Simple afară.)* Rugby! Daţi mie sabia!

DOAMNA QUICKLY

Bunul meu stăpân, potoliţi-vă!

CAIUS

Pentru de ce să mă potolesc?

DOAMNA QUICKLY

Tânărul e un om cumsecade!

CAIUS

Un om cumsecad', ce căutat el în cabinetul meu? Asta nu e om cumsecad' care intră în cabinetul meu.

DOAMNA QUICKLY

V-aş ruga să nu fiţi atât de flegmatic şi să daţi ascultare adevărului. A fost trimis la mine de părintele Evans...

CAIUS

Ei!?

SIMPLE

Întocmai, ca s-o rog pe această doamnă...

DOAMNA QUICKLY

Taci, te rog!

CAIUS

Tu să taci! *(Către Simple:)* Spune!

SIMPLE

Ca s-o rog pe această doamnă cumsecade, slujitoarea dumneavoastră, să pună un cuvânt bun pe lângă domnişoara Anne Page pentru stăpânul meu, care vrea s-o ceară de nevastă.

DOAMNA QUICKLY

Ei da, asta-i dacă vrei să ştii, dar nu-mi bag eu degetele-n foc pentru nimic în lume! Să mă leg la cap dacă nu mă doare?

CAIUS

Prin urmare te-a trimis pe tine sir Hugh? Rugby, *baillez*[36] mie nişte hartye de scris! Iar tu aşteptaţi un clipă. *(Scrie.)*

DOAMNA QUICKLY

(lui Simple)

Sunt cum nu se poate mai bucuroasă că e aşa de liniştit, dacă l-ar fi apucat pandaliile ai fi văzut cum ţipă şi umblă de colo până colo, abătut şi înfuriat ca un curcan. Cu toate astea, tinere, voi face pentru stăpânul dumitale mai mult decât îmi stă-n putere; treaba este că franţuzul, adică doctorul, adică stăpânu-meu — pot să-i zic stăpân pentru că eu îi îngrijesc casa; eu spăl, eu calc, eu fierb, eu coc, eu curăţ, eu îi gătesc mâncarea şi băutura, eu îi aştern patul şi toate astea le fac singurică-singurică...

SIMPLE

(lui Quickly)

Cam multe pentru mâinile unuia singur.

DOAMNA QUICKLY

(lui Simple)

Ţi se pare mult, nu-i aşa? Fireşte, e lucru mult, unde mai pui că trebuie să mă scol cu noaptea-n cap şi să mă culc la cântatul cocoşilor, şi cu toate astea — ţi-o spun numai dumitale şi te rog să rămână între noi — stăpânul meu însuşi e îndrăgostit de domnişoara Page. Cât despre domnişoara Anne, pot zice fără grijă că gândurile ei nu sunt nici pentru tanda, nici pentru manda.

CAIUS

Tu, nătărrăule, du această scrisor' lui parrintelui sir Hugh! E un provocarr' la duel. Am să tai la el gâtul în gradina public'. Să-l învăţ eu pe acest nătarrău şi calic de popa să nu mai bage nasul de la el unde nu-i fierbe oala. Te poţi merge - nu mai ai pentru ce să stai aici! Jur că am să tai la el amândoi fudulii; jur că n-are să-i rămâie un bucăţica cât să arunce la un căţţel.

(Simple iese.)

DOAMNA QUICKLY

Bietul de el, n-a făcut decât să pună o vorbă bună pentru un prieten.

CAIUS

Asta la mine este absolut indifferent; nu mi-ai spus tu singurr că domnişoarra Anne Page va fi al meu? Jur că am să-l omor pe poppa asta codoş; l-am pus pe hangiul de la „Jarretière” să ne aleagă armele; jur că Anne Page va fi al meu!

DOAMNA QUICKLY

Sir, fata vă iubeşte şi toate vor ieşi cum nu se poate mai bine. Dar gura lumii trăncăneşte. Ei şi? N-are decât!

CAIUS

Rugby, vino cu mine la Currtea. Ve jurr, dacă Anne Page nu va fi al meu, te dau afarr din casă pe brânci! Ţine-te pe urmele meu, Rugby!

(Caius şi Rugby pleacă.)

DOAMNA QUICKLY

Au să-ţi crească urechi de măgar aşteptând să ţi se împlinească gândul; cu atâta ai să te alegi! Ce mai încoace şi-ncolo, o cunosc eu prea bine pe domnişoara Anne. Nici o femeie din Windsor nu ştie mai bine decât mine ce are ea-n suflet. Şi de nimeni pe lume — mulţumesc lui Dumnezeu sfântul — nu ascultă cum ascultă de mine.

FENTON

(de afară)

Hei, este cineva pe-acasă?

DOAMNA QUICKLY

Cine-i acolo? Intră!

(Intră Fenton.)

FENTON

Ziua bună, cinstită cucoană. Ce mai faceţi?

DOAMNA QUICKLY

Cât se poate de bine, cu atât mai mult cu cât domniile voastre binevoiţi să mă-ntrebaţi.

FENTON

Ce mai noutate? Ce face drăgălaşa domnişoară Anne?

DOAMNA QUICKLY

Aveţi dreptate, domnule, e drăgălaşă şi bună şi frumoasă şi vă este prietenă, asta — slavă Domnului — v-o spun aşa, în treacăt.

FENTON

Cu alte cuvinte, crezi c-am să izbutesc, aşa-i? Nu-i fac curte degeaba?

DOAMNA QUICKLY

Toate câte se află pe lume, domnule dragă, sunt în mâna lui Dumnezeu; şi totuşi mă jur pe Sfânta Scriptură că vă iubeşte, credeţi-mă, domnule Fenton. Oare nu domniile voastre sunteţi ăla care aveţi un neg deasupra sprâncenei?

FENTON

Ba întocmai, îl am, şi ce-i cu asta?

DOAMNA QUICKLY

Păi cu negul ăsta-i povestea! Credeţi-mă, Anne e dată dracului cu toate că, pe cuvânt de onoruri, e mai cinstită decât orice fată de pe lume. Un ceas întreg am stat şi-am sporovăit împreună despre negul ăsta. Cu nimeni nu râd şi nu petrec cât râd şi petrec cu dânsa. Nu-i mai puţin adevărat că-i aplecată spre melancolie şi de multe ori stă

pierdută şi se gândeşte. În ce vă priveşte pe domniile voastre, una să ştiţi: daţi-i înainte!

FENTON

Bine. Astăzi am s-o văd. Ţine banii ăştia, şi pune o vorbă bună pentru mine. Dacă se întâmplă s-o vezi înainte, ai grijă şi spune-i cele bune din parte-mi.

DOAMNA QUICKLY

Cum de nu, se poate? De bună seamă că am s-o fac! Iar când veniţi data viitoare am să le spun mai multe domniilor voastre, când vom sta la confidenţă, despre negul acela şi despre alţi peţitori.

FENTON

Bine, la revedere, sunt foarte grăbit de data asta.

DOAMNA QUICKLY

La revedere domniilor voastre! *(Fenton iese.)* Hei, ce om cumsecade! Dar Anne nu-l iubeşte nici pe el. Nimeni pe lume nu-i cunoaşte gândurile lui Anne cum i le cunosc eu. Ah, Doamne, oare ce-am uitat?

(Iese.)

ACTUL II

SCENA 1

În faţa casei lui Page.
Intră doamna Page cu o scrisoare în mână.

DOAMNA PAGE

Cum adică! N-am primit eu scrisori de dragoste în zilele de sărbătoare ale frumuseţii mele, şi să-mi dea de furcă tocmai acum? Ia să vedem! *(Citeşte.)*

„Nu mă întreba de ce te iubesc; pentru că, deşi dragostea se foloseşte de raţiune ca de un doctor, nu vrea s-o primească sfătuitor. Nu mai eşti tânără, nici eu nu mai sunt; iată un început de potrivire. Dumneata eşti veselă, şi eu de asemenea; ha, ha! Iată o mai mare potrivire; îţi place vinul dulce, mie-mi place la fel; vrei potrivire mai multă? Mulţumeşte-te, doamnă Page — cel puţin dacă dragostea unui soldat îţi ajunge — mulţumeşte-te că te iubesc. N-am să zic: «Fie-ţi milă de mine», pentru că asta n-ar fi vorbă de soldat; dar

Ţi-o spun: iubeşte-mă! Prin mine!
Al tău cavaler adevărat
Ziua şi noaptea
Sau pe orice fel de lumină, slujitor plecat,
Din toate puterile ţie dat,
Gata pentru tine să mă bat,
John Falstaff”

Ce Irod[37] al iudeilor mai e şi ăsta? O, păcătoasă, păcătoasă lume! Un om aproape rebegit de vârstă să facă pe tinerelul galant! Ce gânduri uşuratice o fi răstălmăcit în vorbele mele beţivanul ăsta flamand[38] — fir-ar al dracului — ca să îndrăznească să mă asalteze în

felul ăsta? Să tot fi fost de vreo trei ori, nu mai mult, în societatea mea! Ce-am putut eu să-i spun?... Glumele mele au fost destul de cumpătate, Dumnezeu să mă ierte! Ah, vreau să supun Parlamentului o plângere pentru a le veni de hac bărbaţilor. Cum m-aş putea răzbuna pe el? Pentru că am să mă răzbun, şi de asta sunt tot atât de sigură cât de sigură sunt că măruntaiele lui înoată în osânză.

(Intră doamna Ford.)

DOAMNA FORD

Doamnă Page! Pe ce am mai scump, la dumneata veneam!

DOAMNA PAGE

Şi eu, zău, veneam la dumneata. Dar nu arăţi deloc bine.

DOAMNA FORD

Asta n-am s-o cred niciodată; îţi voi dovedi contrariul.

DOAMNA PAGE

Ba zău, bine nu arăţi.

DOAMNA FORD

Fie! Totuşi ţi-o spun iar c-aş putea face dovadă de contrariul. Oh! Doamnă Page, dă-mi un sfat.

DOAMNA PAGE

Despre ce-i vorba, draga mea?

DOAMNA FORD

Ah, dragă! Dacă n-aş ţine la un fleac de respect, n-aş mai avea parte de cinstea cuvenită!

DOAMNA PAGE

Dă-l naibii de fleac, draga mea, şi păstrează-ţi cistea… Despre ce-i vorba? Nu te lega de fleacuri. Despre ce-i vorba, spune?

DOAMNA FORD

Dac-aş primi să cobor în iad numai o clipă din marea eternitate, ar fi destul ca să pot intra în rândul nobilimii.

DOAMNA PAGE

Cum? Ce tot îndrugi? Nobila doamnă Alice Ford! Cinstea asta se brânzeşte curând. Pentru aşa boierie nu face să te lepezi de lumea ta.

DOAMNA FORD

Umblăm ziua-n amiaza mare cu lumânarea aprinsă… Ia, atenţie colea, citeşte! Să vezi de n-aş putea eu sta în tagma cavalerilor! *(Îi înmânează o scrisoare.)* Voi avea cea mai proastă părere despre bărbaţii graşi, câtă vreme ochii mei vor putea deosebi un om de alt om. Şi când te gândeşti că nu spunea vorbe urâte, lăuda modestia la femei şi condamna orice faptă necuviincioasă în cuvinte atât de înţelepte şi convingătoare, încât aş fi jurat că vorbeşte întocmai cum gândeşte; dar între vorba şi gândurile lui e tot atâta potrivire cât între psalmul o sută şi cântecul „doamna cu mânecuţe verzi”[39]. Mă întreb ce furtună o fi aruncat pe coasta de la Windsor această balenă cu atâtea măji de ulei în burtă? Cum să mă răzbun pe el? Cred că lucrul cel mai bun ar fi să-l îmbrobodim cu nădejdi până ce flacăra scârbavnică a poftelor ce-l înfierbântă îl va face să se topească în propria lui grăsime… Ai mai pomenit vreodată aşa ceva?

DOAMNA PAGE

Amândouă scrisorile sunt aidoma, afară doar de numele Page şi Ford. Pentru a te linişti pe deplin asupra misterului cu proastele lui păreri, iată sora geamănă a scrisorii tale, dar n-avea grijă, moştenirea îţi rămâne în-

treagă. Fac prinsoare că dumnealui are cel puţin o mie de astfel de răvaşe, scrise gata, cu loc lăsat pentru a trece şi alte nume. De bună seamă că astea sunt din a doua ediţie; are să le tipărească, vezi bine, pentru că lui puţin îi pasă ce dă la tipar, de vreme ce ar vrea să ne bage sub presa lui pe amândouă. În ce mă priveşte aş prefera să fiu o uriaşă, să mă culc mai degrabă cu muntele Pelionului[40] decât cu... N-ai grijă, găseşti mai uşor douăzeci de porumbiţe deocheate decât ai găsi un bărbat fără pată.

DOAMNA FORD

(comparând cele două scrisori)

Dar e unul şi acelaşi lucru; acelaşi scris, aceleaşi vorbe. Oare ce-o fi gândind despre noi?

DOAMNA PAGE

Nu ştiu, habar n-am. Asta mai că-mi deschide pofta să mă iau la harţă cu propria-mi virtute. Aş fi ispitită să mă judec pe mine însămi, ca pe cineva pe care nu l-aş cunoaşte; că vezi, dacă nu mi-ar şti el vreo slăbiciune pe care eu nu mi-o văd, nu m-ar fi luat atât de repede, nu m-ar fi abordat cu atâta furie.

DOAMNA FORD

Abordat ai spus? Când e vorba de corabia mea sunt hotărâtă să-l ţin mult şi bine deasupra punţii.

DOAMNA PAGE

La fel şi eu. Dacă s-ar băga înăuntru, n-aş mai înfrunta niciodată marea. Să ne răzbunăm pe el; să-i dăm o întâlnire; să-i întâmpinăm stăruinţele cu aşa-zise nădejdi şi să-l ducem cu şosele şi momele până îşi va pune caii amanet la hangiul de la „Jartiera”.

DOAMNA FORD

Da, aş fi gata să-i joc festele cele mai afurisite, cu condiţia ca neprihănirea cinstei noastre să nu fie pătată. Oh! Dacă soţul meu ar vedea scrisorile astea! I-ar ajunge pe totdeauna merinde pentru gelozia lui.

DOAMNA PAGE

Tocmai, iată-l că şi soseşte, împreună cu bărbatu-meu. Nu mă plâng, al meu e tot atât de departe de a fi gelos pe cât sunt eu de a-i da prilejul să fie; şi sper că depărtarea de care spun nu poate fi măsurată.

DOAMNA FORD

În privinţa asta, eşti mai fericită decât mine.

DOAMNA PAGE

Să ne sfătuim ce trebuie să facem împotriva acestui cavaler grăsan; vino pe-aici. *(Se retrag deoparte.)*

(Intră Ford vorbind cu Pistol, apoi Page vorbind cu Nym.)

FORD

Ei, sper că nu-i aşa.

PISTOL

Ba uneori
Speranţa-i câine berc, fără de coadă;
Sir John, ţi-o spun, îţi jinduie nevasta.

FORD

Dar nu mai e nici tânără.

PISTOL

La el
Nu-i pe ales, le-nghesuie pe toate:
De rang, de rând, bogate şi sărace,
Bătrâne, tinere, de-a valma, Ford;
Ghiveci de carne-i place lui; ia seama!

FORD

Nevasta mea să-i placă!

PISTOL

La ficaţi
Îl arde dorul ei, deschide-ţi ochii,
De nu te vrei ca domnul Acteon[41]
Purtând cununa coarnelor pe frunte.
Of, ce scârboasă vorbă!

FORD

Vorbă? Care?

PISTOL

La coarne mă gândeam. Cu bine! Numai
la seama, treaz fii, hoţii umblă noaptea;
la seama, n-aştepta să cânte cucul.
Hai, caporale Nym! Page, dă-i crezare,
Ce spune el e lucru cu temei.

FORD

(aparte)

Voi avea răbdare. Am să le lămuresc eu pe toate.

NYM

(către Page)

Şi ceea ce îţi spun e adevărat. Minciuna e un haz care nu mă prinde. Dânsul m-a jignit cu unele hazuri de-ale lui, altfel scrisoarea aia hazoasă ar fi ajuns la destinaţie; dar am şi eu o sabie şi la nevoie o fac să-mpungă. O vorbă ca o sută: o iubeşte pe soţia dumitale! Mă numesc caporalul Nym; eu spun şi eu afirm! Asta e adevărul! Numele meu e Nym, iar Falstaff o iubeşte pe soţia dumitale. Adio! Nu-mi plac hazurile pe pâine şi pe brânză. Adio!

(Iese.)

PAGE

„Hazurile” lui! Iată un individ fără haz care se sperie de propriile lui palavre.

FORD

(aparte)

Îl voi căuta pe Falstaff.

PAGE

(aparte)

De când trăiesc n-am auzit un pungaş mai gângăvit şi mai afectat.

FORD

(aparte)

De i-aş da numai de capăt! Da, da…

PAGE

(aparte)

N-am să-l cred pe acest chinez[42] chiar de-ar fi ca preotul oraşului să-şi pună obrazul pentru el şi să-mi spună că e om cinstit.

FORD

(aparte)

Părea un băiat cu cap; da, da.

PAGE

(către soţia sa, care se apropie)

Tu eşti, draga mea Meg?

DOAMNA PAGE

Unde te duci, George[43]? Ascultă-mă.

DOAMNA FORD

(mergând spre soţul ei)

Ei, dragul meu Frank! De ce eşti atât de melancolic?

FORD

Eu, melancolic! Nu sunt deloc melancolic. Ia-o spre casă, haide!

DOAMNA FORD

Pe legea mea, iară eşti cu toane. Mergi, doamnă Page?

DOAMNA PAGE

Sunt a dumitale… vii la masă, George? *(Aparte, către doamna Ford.)* Ia te uită cine vine; dânsa are să fie trimisa noastră la secătura aia de cavaler.

(Intră doamna Quickly.)

DOAMNA FORD

Pe cuvânt, la dânsa mă gândeam şi eu: e tocmai omul ce ne trebuie.

DOAMNA PAGE

(către doamna Quickly)

Ai venit s-o vezi pe fiica mea Anne, nu-i aşa?

DOAMNA QUICKLY

Întocmai. Şi spune-mi, rogu-te, ce mai face buna domnişoară Anne?

DOAMNA PAGE

Vino cu noi, şi ai s-o vezi. Un ceas întreg avem de sporovăit cu dumneata.

(Doamna Page, doamna Ford şi doamna Quickly ies.)

PAGE

Ce zici, jupâne Ford?

FORD

Ai auzit ce mi-a spus mişelul ăsta, nu-i aşa?

PAGE

Da, ai auzit ce mi-a spus şi celălalt?

FORD

Crezi că e adevărat?

PAGE

Dracu să le ia de slugi! Nu cred să fie cavalerul în stare de una ca asta. Cei care-l acuză de intenţii urâte faţă de nevestele noastre sunt doi coate-goale pe care el i-a dat pe uşă afară. Ce mai, nişte adevăraţi derbedei, acuma când au rămas fără slujbă.

FORD

Erau în slujba lui?

PAGE

Bunînţeles că erau.

FORD

Totuşi, asta nu mă face mai liniştit. Locuieşte la „Hanul Jartierei”, aşa-i?

PAGE

Da, dracul să-l ia, acolo îşi are vadul. Dacă încearcă să-mi ducă nevasta cu zăhărelul, o asmut împotriva lui; şi de-o primi altceva decât vorbe de ocară, să nu-mi spui mie pe nume.

FORD

Eu nu pun la îndoială cinstea nevestei, dar nu mi-ar plăcea să-i ştiu împreună. Omul poate avea uneori prea multă încredere. N-aş vrea să-mi iau nici o răspundere pe cap. Şi nu mă pot afla mulţumit cu o asemenea ispravă.

PAGE

Uite-l pe prietenul vorbă-lungă, hangiul de la „Jartiera”! Trebuie să-i fie căpăţâna plină de băutură sau punga doldora de bani că e atât de vesel...

(*Intră Hangiul.)*

Ce mai face hangiul nostru?

HANGIUL

(către Page.)

Mulţumesc, bine, năzdrăvanule! Tu eşti ceea ce se cheamă un gentilom! *(Către Shallow:)* Hei, cavaleros[44] al dreptăţii, vii odată?

(Intră Shallow.)

SHALLOW

Viu, hangiule, viu... De douăzeci de ori bună seara, jupân Page! Jupân Page, nu vrei să vii cu noi? Dibăcim o farsă nostimă de tot.

HANGIUL

Spune-i, cavaleros al dreptăţii, spune-i-o, năzdrăvanule!

SHALLOW

Domnule, trebuie să aibă loc un duel între sir Hugh, preotul galez, şi Caius, doctorul francez.

FORD

Dragă hangiule de la „Jartiera”, aş avea un cuvânt cu dumneata.

HANGIUL

Ce tot spui, năzdrăvanule?

(Ford şi Hangiul se dau deoparte.)

SHALLOW

(către Page)

Vrei să vii cu noi să te uiţi? Poznaşul de hangiu a fost însărcinat să le măsoare spadele, şi pe cât mi se pare le-a dat la fiecare din ei alt loc de întâlnire; pentru că, p-onoarea mea, am auzit că pastorul nu ştie de glumă. Ascultă, am să-ţi povestesc toată isprava…

(Se trag deoparte.)

HANGIUL

(către Ford)

Ai cumva vreo plângere împotriva cavalerului meu, a craiului musafir?

FORD

Nici una, declar; dar fac cinste un clondir de vin bătrân de Spania dacă-mi mijloceşti să-l cunosc, dându-mă drept un oarecare Brook[45]; şi asta aşa, ca să facem o glumă.

HANGIUL

Bate palma, năzdrăvanule! Ai să intri şi ai să ieşi de la el ca de la tine acasă. Zis-am bine? Te vei numi Brook. Cavalerul e un om de viaţă. Hai, mergem, domnii mei?

SHALLOW

Al tău sunt, hangiule.

PAGE

Am auzit spunându-se că francezul e tare în spadă.

SHALLOW

Lasă, dragul meu, aş fi putut să-ţi arăt altă dată mai mult decât crezi. Astăzi n-ai s-auzi decât de distanţe, pase, estocade şi nu mai ştiu eu ce. Curajul, domnule Page! Totul stă în el, totul! Am trăit timpuri când cu spada mea cea lungă aş fi pus pe goană ca pe nişte şobolani patru vlăjgani ca dumneata.

HANGIUL

S-o luăm pe-aici, copii, haidem, pe-aici! Să mergem!

PAGE

Sunt al dumitale... Aş prefera să-i aud certându-se decât să-i văd cum se bat.

(Hangiul, Shallow şi Page ies.)

FORD

N-are decât să fie Page un dobitoc blajin şi încrezător în cinstea nevesti-si, dar eu nu mă pot linişti atât de uşor. Uneori a fost în tovărăşia lui acasă la Page; şi ce-o fi făcut acolo, nu ştiu. Ei, vreau să lămuresc treaba asta; şi mă voi da drept altul, ca să-l descos pe Falstaff. De o găsesc virtuoasă, n-are să-mi fie truda zadarnică; dacă e altfel, truda îmi va fi răsplătită.

(Iese.)

SCENA 2

„Hanul Jartierei”
Intră Falstaff și Pistol.

FALSTAFF
N-am să-ţi împrumut nici un penny.

PISTOL
Atunci o stridie-i lumea pentru mine
Şi-am s-o deschid cu-al sabiei tăiş!

FALSTAFF
Nici un penny! M-am învoit să-mi pun obrazul zălog, ca să poţi împrumuta bani; i-am sâcâit pe cei mai buni prieteni ai mei ca să iau trei amânări pentru dumneata şi nedespărţitul dumitale tovarăş de oişte, Nym; altfel v-aţi fi strâmbat ca două gorile gemene în dosul gratiilor, la puşcărie. M-am osândit pe vecie iadului pentru că am jurat unor gentilomi, prietenii mei, că sunteţi soldaţi buni şi băieţi de ispravă; iar când doamna Bridget şi-a pierdut mânerul de la evantai, mi-am dat cuvântul că nu erai tu cel care l-a şterpelit.

PISTOL
N-ai avut şi din asta partea ta de pradă? Nu te-ai învârtit de cincisprezece penny?

FALSTAFF
Adevărat, tâlharule, adevărat! Nu cumva îţi închipui că era să-mi pun sufletul în primejdie pe degeaba? O dată pentru totdeauna, nu te mai agăţa de mine, că nu sunt spânzurătoare să te ţin. Cară-te! Un cosor să tai pungile oamenilor la îmbulzeală, iată ce-ţi trebuie ţie. Du-te la conacul tău din uliţa Trei Păduchi... Cară-te, zic! Te-

mpotriveşti şi nu vrei să-mi duci o scrisoare, tâlharule! Îţi feşteleşte onoarea! Hei, prăpastie a laşităţii, află că şi eu de-abia pot să ţin cu străşnicie legile onoarei. Eu, chiar eu, eu însumi, câteodată, lăsând la o parte frica de Dumnezeu şi punând la adăpost onoarea sub mantia nevoilor, sunt constrâns să umblu cu şiretlicuri, să vorbesc în doi peri, să calc pieziş; iar tu, tâlharule, îţi pui zdrenţele tale, privirile tale de pisică sălbatică, răţoielile tale de tavernă, înjurăturile tale neruşinate, sub pulpana onoarei! Tu nu vrei să mă slujeşti, tocmai tu!

PISTOL

Mă dau bătut! Om sunt, ce vrei mai mult?

(Intră Robin.)

ROBIN

Sir, a venit o femeie care vrea să vă vorbească.

FALSTAFF

Să intre.

(Intră doamna Quickly.)

DOAMNA QUICKLY

Vă urez bună ziua, înălţimea voastră.

FALSTAFF

Bună ziua, cinstită nevastă.

DOAMNA QUICKLY

Nu tocmai aşa, să nu vă fie cu supărare, înălţimea voastră.

FALSTAFF

Fată mare atunci!

DOAMNA QUICKLY

Sunt, zău aşa!

Cum maică-mea când m-a născut era.

FALSTAFF

Eu cred la cei care jură. Ce pofteşti cu mine?

DOAMNA QUICKLY

Aş putea încredinţa oare un cuvânt, două înălţimii voastre?

FALSTAFF

Două mii şi mai multe, frumoasa mea; iar eu sunt numai urechi.

DOAMNA QUICKLY

Este o anume doamnă Ford, sir; daţi-vă, rogu-vă, mai în partea asta, ca să nu ne-audă cineva... Eu, ştiţi, locuiesc la domnul Caius.

FALSTAFF

Bine, dă-i mai departe. Doamna Ford ziceai...

DOAMNA QUICKLY

Înălţimea voastră spune întocmai cum este... Înălţimea voastră, daţi-vă, rogu-vă, mai în partea asta.

FALSTAFF

Te încredinţez că nu ne aude nimeni... Aia de colo sunt oamenii mei, oamenii mei!

DOAMNA QUICKLY

Sunt oamenii înălţimii voastre? Domnul din cer să-i binecuvânteze şi să facă din ei slujitorii lui.

FALSTAFF

Aha, va să zică doamna Ford! Ei, ce-i cu dânsa?

DOAMNA QUICKLY

Ah, sir, e o fiinţă cumsecade! Doamne, Doamne, ce mai craidon îmi sunteţi! Dar să vă ierte Dumnezeu, şi pe noi toţi; pentru asta mă rog eu.

FALSTAFF

Doamna Ford... Ei, doamna Ford...

DOAMNA QUICKLY

Ei bine, iată care-i povestea din fir în păr. Aţi pus-o într-o asemenea fierbere pe biata femeie, că te minunezi, nu alta. Cel mai de frunte dintre curteni, pe vremea când Curtea era la Windsor, n-ar fi putut s-o aducă în halul ăsta. Şi doar erau acolo cavaleri, lorzi, gentilomi cu echipajele lor... Vă asigur, curgeau echipaje după echipaje, scrisori după scrisori, cadouri după cadouri... Şi toţi miroseau atât de frumos a mosc, şi toţi, vă spun, erau numai în mătase şi aur; şi toţi umblau numai cu vorbe aligante, că ar fi putut câştiga inima unei femei! Ei bine, vă asigur că n-au dobândit de la dânsa nici măcar o privire... Chiar astăzi dimineaţă mi s-au oferit douăzeci de îngeraşi de argint[46], dar eu îi dau încolo pe toţi îngerii din neamul ăsta, cum se spune, afară de cazul când îi câştig pe cale cinstită... Şi vă încredinţez că nici unul din ei n-a izbutit s-o facă să-şi ducă buzele la cupa celui mai mândru dintre toţi... Şi totuşi se aflau acolo şi conţi, şi granguri din garda regală, dar vă spun drept, pentru ea erau toţi ca şi când n-ar fi fost.

FALSTAFF

Dar ce vorbă mi-aduci de la dânsa? Spune-o scurt, dragul meu Mercur[47] în haine de femeie.

DOAMNA QUICKLY

Ei bine, dânsa a primit scrisoarea dumneavoastră; vă mulţumeşte de o mie de ori; şi vă dă de ştire că soţul ei va lipsi de acasă între ceasurile zece şi unsprezece.

FALSTAFF

Între zece şi unsprezece?

DOAMNA QUICKLY

Ei, da; şi atunci, spune dânsa, veţi putea veni să vedeţi pictura aia pe care o ştiţi dumneavoastră. Jupân Ford, bărbatul ei, n-are să fie acasă. Vai, draga de ea, duce cu el o viaţă tare grea; e un bărbat gelos până-n măduva oaselor; amarnică viaţă trage cu dânsul, draga de ea!

FALSTAFF

Între zece şi unsprezece! Femeie, spune-i respectele mele! Nu-i voi înşela aşteptările.

DOAMNA QUICKLY

Aşa-i, că bine spui. Dar mai am şi un alt mesaj pentru înălţimea voastră. Doamna Page, şi ea, vă trimite simţăminte pornite din inimă; şi lăsaţi-mă să v-o şoptesc la ureche, dânsa este o femeie atât de virtuoasă şi atât de iducată, atât de sfioasă, şi care nu scapă nici o rugăciune nici de dimineaţa nici de seara, o femeie, ce să vă spun, cum nu găseşti două în Windsor; şi dânsa m-a însărcinat să-i dau de veste înălţimii voastre că bărbatul ei lipseşte rareori de acasă, dar că nădăjduieşte că într-o bună zi tot va lipsi. N-am văzut niciodată o femeie atât de înnebunită după un bărbat; fără doar şi poate, sunt încredinţată cu umblaţi cu farmece; zău aşa!

FALSTAFF

Nicidecum. Te asigur; afară de atracţia farmecelor mele personale, nu umblu cu nici un fel de farmece.

DOAMNA QUICKLY

Binecuvântată să vă fie inima pentru acele farmece.

FALSTAFF

Dar spune-mi, te rog, nevasta lui Ford şi nevasta lui Page şi-au făcut cumva mărturisiri despre dragostea pe care mi-o poartă?

DOAMNA QUICKLY

Ar fi fost o glumă de tot hazul, pe cinstea mea! Nădăjduiesc că n-au atât de puţină minte. Zău că ar fi fost de tot hazul. Ah, doamna Page ar dori din toată inima să-i trimiteţi pe micul dumneavoastră paj; soţul ei are pentru micul paj o neţărmurită infecţiune; şi zău, jupânul Page e un om tare de treabă. Nu este în Windsor femeie măritată care să ducă o viaţă mai fericită decât dânsa; face ce vrea, spune ce vrea, le primeşte pe toate, le plăteşte pe toate, se culcă când îi place, se scoală când îi place; totul merge cum vrea dânsa; şi, zău, o merită; şi dacă se află o femeie drăgălaşă în Windsor, apoi dânsa este. Trebuie să i-l trimiteţi negreşit pe micul dumneavoastră paj, alt leac nu se găseşte.

FALSTAFF

Bine, îl voi trimite.

DOAMNA QUICKLY

Atunci chiar asa să faceţi; şi vedeţi să potriviţi astfel lucrurile, ca el să fie mijlocitorul între dumneavoastră; şi, pentru orice s-ar putea ivi, să aveţi un cuvânt anumit pentru a vă trece de la unul la altul ce aveţi de gând să faceţi, fără ca pajul să trebuiască să le înţeleagă pe toate. Nu-i bine să ştie pruncii toate stricăciunile; vedeţi, persoanele de o oarecare vârstă au, cum se spune, discreţie şi se pricep cum să umble în lume.

FALSTAFF

Pleacă sănătoasă! Spune-le salutări din partea mea la amândouă… Băiete, du-te cu femeia asta… *(Doamna Quickly şi Robin ies.)* Ce mai, vestea asta m-a dat gata.

PISTOL

Această târfă-i sol lui Cupidon!
Sus pânza; după ea; sloboade tunul!
E prada mea, altfel vă-nghită-oceanul!

(Pistol iese.)

FALSTAFF

Ce zici de una ca asta, bătrâne Jack? Dă-i înainte! Voi trage foloase după bătrânul tău trup cum n-ai tras niciodată! Oare se mai uită cineva la tine? După ce ai prăpădit cu femeile atâta amar de bani, a venit oare vremea să-ţi întorci paguba? Bunule trup, îţi mulţumesc; să mai spună cineva că eşti gros şi burduhănos! De vreme ce placi, nu-mi pasă...

(Intră Bardolph.)

BARDOLPH

Sir John, a venit jos un oarecare domn Brook, care ar dori să vă vorbească şi să vă facă cunoştinţă; a trimis clondirul ăsta cu vin bătrân de Spania pentru o duşcă de dimineaţa.

FALSTAFF

Îl cheamă Brook?

BARDOLPH

Da, sir.

FALSTAFF

Să poftească. (*Bardolph iese.)* Sunt bineveniţi oamenii care fac să se reverse ca un pârâu asemenea licori...
Ha-ha! Doamnă Ford şi doamnă Page, am pus mâna pe voi! înainte! Drumul!

(Intră din nou Bardolph, împreună cu Ford, care e deghizat.)

FORD

Dumnezeu să vă binecuvânteze, sir!

FALSTAFF

Şi pe dumneata, domnule! Doriţi să-mi vorbiţi?

FORD

Îndrăznesc să vă calc pragul pe nepusă masă.

FALSTAFF

Sunteţi binevenit. Cu ce vă pot fi de folos? Lasă-ne singuri, băiete.

(Bardolph iese.)

FORD

Domnule, sunt un om care a cheltuit ceva la viaţa lui. Mă numesc Brook.

FALSTAFF

Bunule domn Brook, doresc să te cunosc mai îndeaproape!

FORD

Bunule sir John, eu vă cer favoarea asta; şi nu ca să vă fiu vreo povară; pentru că, drept să vă spun, dacă unul dintre noi ar fi să dea bani cu împrumut, acela aş fi eu. Tocmai de asta mi-am luat îndrăzneala să viu aici ca un nechemat. Ştiţi cum e vorba: când banul merge înainte, toate drumurile sunt netede ca-n palmă.

FALSTAFF

Banul, domnul meu, e un soldat bun care merge totdeauna în frunte.

FORD

Pe cinstea mea că aşa-i! Eu am aici o pungă de bani care mă încurcă. Dacă vreţi să mă ajutaţi, sir John, luaţi-o toată sau măcar pe jumătate pentru a-mi uşura povara.

FALSTAFF

Domnule, nu ştiu în ce fel aş putea fi vrednic să devin hamalul dumitale.

FORD

Am să-ţi spun, sir, dacă ai bunătatea să mă asculţi.

FALSTAFF

Vorbeşte, bunule domn Brook, voi fi încântat să te pot sluji.

FORD

Sir, ştiu că eşti un om învăţat — îmi place să vorbesc pe şleau — şi te cunosc de mult, deşi n-am avut niciodată prilejul atât de dorit de mine de-a intra în legătură cu dumneata. Trebuie să-ţi fac o mărturisire care-ţi arată cât de păcătos mă aflu; dar, bunul meu sir John, dacă cu unul din ochi te uiţi la păcatele mele, priveşte cu celălalt la ale dumitale. Poate că astfel mă vei dojeni mai cu blândeţe, recunoscând cât de uşor e să te abaţi de la drumul cel drept.

FALSTAFF

Foarte bine, domnule, continuă.

FORD

Trăieşte în acest oraş o doamnă... Soţul ei este un anume Ford.

FALSTAFF

Aşa.

FORD

O iubesc de multă vreme şi-ţi spun drept că am tocat o groază de bani pentru dânsa. Am umblat pe urmele ei cu o întărâtare de nebun. Am vânat toate momentele prielnice pentru a o întâlni. Am plătit cu bani grei cel mai

neînsemnat prilej de a o vedea măcar o clipă. Nu numai că i-am cumpărat numeroase daruri, dar am mai cheltuit în dreapta şi-n stânga pentru a putea şti care din daruri i-ar putea fi pe plac. Într-un cuvânt, am urmărit-o aşa cum dragostea m-a urmărit pe mine, adică zburând mereu pe urmele ei. Dar, orice răsplată mi s-ar fi cuvenit, fie pentru simţăminte, fie pentru banii pe care i-am cheltuit, nu m-am ales cu nimic, afară doar de cazul când cele trase şi văzute ar putea să fie socotite drept o comoară, iar atunci comoara asta am cumpărat-o la un preţ mult mai mare şi asta m-a învăţat să spun:

De vrei cu bani iubirea, ea va fugi de tine,
Urmăritorii nu-i plac, după fugari se ţine.

FALSTAFF

Şi dânsa nu ţi-a dat nici o nădejde?

FORD

Niciuna.

FALSTAFF

N-ai stăruit totuşi s-o înduplecI?

FORD

Niciodată.

FALSTAFF

De ce natură era atunci dragostea dumitale?

FORD

Cum să-ţi spun, cum ar fi o casă frumoasă clădită pe pământul altuia.[48] Astfel am pierdut clădirea pentru că greşisem alegerea locului.

FALSTAFF

În ce scop mi-aţi făcut această mărturisire?

FORD

Când am să-ţi spun înseamnă că ţi-am spus totul. Sunt oameni care pretind că, oricât ar trece ea în faţa ochilor mei drept o femeie cinstită, când e cu alţii se întrece cu gluma în aşa fel că i-au ieşit vorbe. Acum, sir John, iată miezul propunerii mele: dumneata eşti un gentilom cu aleasă creştere, cu darul minunat de a încânta oamenii, cu legături în lumea bună, şi care se bucură de o mare trecere prin rangul şi persoana sa, lăudată de toată lumea pentru faima de războinic, de curtean şi de om învăţat.

FALSTAFF

Vai, domnul meu!

FORD

Crede-mă, sir, ştii bine şi dumneata că aşa este. Iată, ţi-am adus nişte bani, cheltuieşte-i sănătos, cheltuieşte-i; cheltuieşte mai mult, cheltuieşte tot ce am; dar în schimb dă-mi ceva din timpul dumitale, dă-mi timpul care trebu- ieste pentru a lua cu asalt virtutea soţiei acestui Ford; foloseşte tot meşteşugul dumitale de curtezan şi cucereşte-o. Dacă se află pe lume om s-o poată face, dumneata o poţi face.

FALSTAFF

Cum ţi-ar fi oare împăcată ardoarea pătimaşă a dragostei când altul s-ar bucura de aceea pe care o râvneşti? Mi se pare că îţi prescrii un leac absurd.

FORD

Ah, aş vrea să mă înţelegi bine ce urmăresc. Dânsa pare atât de încredinţată că poartă podoaba virtuţii, încât nebunia sufletului meu nu cutează să dea asaltul; e de-o orbitoare strălucire ca să-ţi poţi arunca privirile asupra ei. Altfel ar sta lucrurile dacă aş avea o dovadă, ceva, la mână; atunci dorinţele mele şi-ar găsi precedente şi ar-

gumente ca să se dea pe faţă. Aş putea-o scoate din această citadelă a purităţii, a bunei reputaţii, a fidelităţii conjugale, şi de după aceste mii de întărituri care-mi stau în cale şi care mi se împotrivesc cu atâta putere. Ce spuneţi de asta, sir John?

FALSTAFF

Domnule Brook, întâi şi întâi îmi voi lua toată libertatea să mă folosesc de banii dumitale, după asta dă-mi mâna să
ţi-o strâng; şi în cele din urmă pe cuvântul meu de gentilom, dacă o vrei, vei avea-o pe nevasta lui Ford.

FORD

Vai, bunule domn!

FALSTAFF

Îţi spun că o vei avea.

FORD

Înfruptă-te cât pofteşti din banii mei, sir John; am destui şi n-ai să le duci lipsa.

FALSTAFF

Înfruptă-te cât vrei din doamna Ford, domnule Brook, n-ai să-i duci lipsa. Dumitale pot să ţi-o spun: mă duc astăzi la o întâlnire pe care chiar dânsa mi-a dat-o; tocmai când soseai dumneata pleca de la mine femeia care-i ştie gândurile şi-i potriveşte ploile. Îţi spun că trebuie s-o văd între ceasurile zece şi unsprezece; e vremea când scârba aia geloasă, pungaşul de soţ, lipseşte de-acasă. Treci deseară pe la mine şi-ţi spun ce-am izbutit.

FORD

Cunoştinţa cu dumneata e o binecuvântare. Dar spune-mi, pe Ford îl cunoşti?

FALSTAFF

Să-l ia dracul, biet nefericit de încornorat! Nu-l cunosc. Şi totuşi n-am de ce să-i spun „biet”. Aud că acest tâlhar de îmbrobodit, care-şi mai şi teme nevasta, are grămezi de aur; e tocmai ceea ce mă face să-i găsesc atâtea farmece nevesti-si. Vreau s-o am drept cheie la casa de bani a ticălosului de încornorat; şi atunci să mă vezi ce recoltă frumoasă ştiu eu să adun.

FORD

Aş fi dorit, domnule, să-l fi cunoscut pe Ford. În cazul ăsta vă puteaţi feri din calea lui.

FALSTAFF

Dracul să-l ia pe tâlharul ăla de negustor de unt în saramură. O dată mă uit la el şi înlemneşte. Am să-i arăt bastonul şi când i l-oi învârti deasupra coarnelor are să creadă că-i un meteor, nu alta. Domnule Brook, să ştii, am să ţi-l joc eu pe mocofanul ăla, iar dumneata ai să te culci cu nevastă-sa. Vino deseară devreme. Ford e un mişel, şi eu am să-i sporesc faima. Dumneata, domnule Brook, îl vei cunoaşte curând drept ceea ce este, un derbedeu şi un încornorat... Vino deseară devreme.

(Iese.)

FORD

Ce blestemat de epicurian nemernic! Inima mea e gata să crape de nerăbdare!... Cine spune că asta-i gelozie nesăbuită? Nevastă-mea a trimis după el, ora e hotărâtă, târgul încheiat. Cui i-ar fi trecut prin cap una ca asta?... Doamne, ce pacoste să ai o soţie necredincioasă! Patul meu va fi mânjit, lăzile mele cu bani golite, cinstea mea sfârtecată ca o zdreanţă. Şi după aceste groaznice jigniri, mi-e dat să mai ascult şi poreclele cele mai cumplite aruncate chiar de cel care mă nenoroceşte!... Şi ce mai ocări!... Şi ce mai porecle!... Maimona, ar mai merge;

Lucifer, merge; Barbason[49], merge; şi totuşi sunt nume de draci, numele unor duhuri necurate; încornorat şi nefericit de îmbrobodit, nici Dracul cât e de drac nu poartă asemenea nume. Page e un măgar, un măgar încrezător; el se încrede în nevastă-sa, nu e gelos! Eu mai degrabă aş lăsa untul în păstrarea unui flamand, brânza în mâna unuia din Ţara Galilor ca părintele Hugh, plosca cu rachiu unui irlandez[50], şi buiestraşul de curând jugănit în seama unui hoţ de cai, decât să-mi las nevasta în voia ei. Pentru că începe să urzească, să plănuiască, să tragă la sfori, iar când femeia şi-a pus ceva în cap, îşi frânge mai degrabă gâtul decât să n-o facă. Mulţumesc lui Dumnezeu că sunt gelos! Ora unsprezece, asta e ora! Voi lua toate măsurile, voi prinde pe nevastă-mea, mă voi răzbuna pe Falstaff şi îmi voi bate joc de Page. Voi strămuta mersul lucrurilor. Mai bine trei ceasuri mai devreme decât un minut prea târziu! Ruşine, ruşine, ruşine! încornorat, încornorat, încornorat!

(Iese.)

SCENA 3

Un câmp lângă Windsor.
Intră Caius şi Rugby.

CAIUS

Jack Rugby!

RUGBY

Sir!

CAIUS

Chit iest orà?

RUGBY

Sir, e trecut de vremea când sir Hugh a făgăduit că vine să ne întâlnească.

CAIUS

Ma paroll, el şi-a salvat suflet dacă nu venit aici. El rugat mult în Piblià de la el ţi pentru asta nu venit. Ma paroll, Rugby, el dacă venea este deja mort.

RUGBY

E-nţelept, dacă n-a venit. A ştiut că, dacă vine, înălţimea ta îl omoară.

CAIUS

Ma paroll, un scrumbya nu-i atât de mort cum va fi la el când am să-l omorr. Ia spada, Jack, am să arrat la tine cum am să-l omorr!

RUGBY

Vai de păcatele mele, sir. Nu mă pricep la sabie.

CAIUS

Asta mojicii! Traje sabia!

RUGBY

Opreşte, stăpâne! Vin oameni.

(Intră Hangiul, Shallow, Slender şi Page.)

HANGIUL

Dumnezeu să te miluiască, năzdrăvanule doctor!

SHALLOW

Dumnezeu să te păzească de rău, domnule doctor Caius!

PAGE

Cu bine, bunule dom’ doctor!

SLENDER

Vă doresc ziua bună, domnule!

CAIUS

Pentru de ce veniţ voi toţ, unul, doi, trrei, patrrù?

HANGIUL

Ca să te vedem luptând, ca să te vedem împungând, ca să te vedem fandând. Aici pe loc, colea cu foc! Ca să te vedem făcând punte, stocate şi reverse, distante şi montante[51]! Ai mierlit-o, etiopianul[52] meu, ai mierlit-o, franţozul meu? Ha, năzdrăvanule! Ce spui, Esculapule[53]? Galenule[54]? Inimă vitează din măduvă de soc, ce spui? Ai mierlit-o, viteazule cu nădragii uzi, ai mierlit-o, hai?

CAIUS

Ma paroll, ieste la el cel mai laş poppa de pe lumea. La el nu are îndrăzneall se arate faţa la lumin.

HANGIUL

Eşti împăratul Pişoarcă din cetatea Castaliei[55]! Hector al Greciei[56], copilule dragă.

CAIUS

Ve rrog se-mi fii marturii că la mine aşteptat pe dinsul şase sau sept, doi-trei ceas, şi iel nu venit.

SHALLOW

Asta arată că-i un om cu scaun la cap, domnule doctor. Dânsul — tămăduitor al sufletelor, dumneata — tămăduitor al trupurilor, dacă v-aţi bate aţi săvârşi o faptă potrivnică rosturilor voastre. Nu vorbesc cu dreptate, jupân Page?

PAGE

Domnule Shallow, dumneata însuţi ai fost un mare luptător cu spada, deşi acum eşti om al păcii.

SHALLOW

La naiba, jupân Page, deşi acuma-s om bătrân şi om al păcii, când văd o sabie trasă din teacă simt că mă furnică prin degete, gata să fac o nefăcută. Om fi noi judecători şi doctori şi slujitori ai altarului, jupâne Page, dar mai avem în noi ceva din focul tinereţii. Oameni suntem, jupân Page!

PAGE

Adevărat, domnule Shallow!

SHALLOW

Asta o să se vadă. Domnule doctor Caius, am venit să te iau acasă. Sunt un judecător de pace în toată legea, dumneata te-ai dovedit a fi un doctor înţelept, şi sir Hugh un slujitor al altarului cu scaun la cap şi cu răbdare. Trebuie să vii cu mine, domnule doctor!

HANGIUL

Iertare, cinstite judecător şi oaspe! *(Lui Caius:)* Un cuvânt numai, musiu pişăcios.

CAIUS

Pissacios? Ce vrut să spui?

HANGIUL

Pişăcios în limba noastră englezească înseamnă bărbăţie, năzdrăvanule.

CAIUS

Ma paroll, atunci eu avut tot atita pissacios ca oricare englez. Câine de poppà, ticaloz ţi calic. Am să tai urechi la el!

HANGIUL

Are să-ţi tragă o chelfăneală şi-o papară, să te sature, năzdrăvanule!

CAIUS

Chelfănea şi paparr? Ce vrut să spui?

HANGIUL

Asta înseamnă că are de gând să-ţi ceară iertare.

CAIUS

Ma paroll, atunci voi avea tot grijà ca se primesc de la el un chelfăneal şi-un paparr.

HANGIUL

Îl fac eu să-ţi ardă una, că de nu, i-o ard eu lui.

CAIUS

Vă mulţumesc pentru acest jantiless!

HANGIUL

Sunt gata şi la mai multe, năzdrăvanule! Dar mai întâi, cinstite oaspe şi jupâne Page, şi de asemenea, dumneata cavaleros Slender *(aparte către ei)*, luaţi-o prin oraş către Frogmore[57].

PAGE

Sir Hugh e acolo, nu-i aşa?

HANGIUL

Acolo e. Vedeţi în ce toane se află. Eu am să-l aduc pe doctor ocolind peste câmp. Am zis bine?

SHALLOW

Ai zis bine!

PAGE, SHALLOW şi SLENDER

Adieu, bunule domn doctor!

(Page, Shallow şi Slender ies.)

CAIUS

Ma paroll, am se-l ucid pe poppà. Pentru că el pus la Anne Page vorbe bun pentru un maimuţoiul.

HANGIUL

Ucide-l cât vrei, dar mai întâi bagă-ţi în teacă nerăbdarea şi răcoreşte-ţi mânia cu apă rece. Vino cu mine, peste câmp, la Frogmore; te duc drept la domnişoara Anne Page, la o fermă unde se face petrecere. Şi acolo poţi să-i faci curte în voie. Nu-ţi dau eu ghes cum trebuie, spune? Am zis bine?

CAIUS

Ma paroll, ve mulţumesc pentru acest jantiless. Ma paroll, ve iubesc! Şi am se ve trimit multe clientelà bun, conţii, cavalerii, lorzii, adevăraţi gentlemeni, pacient de la mine.

HANGIUL

Pentru asta voi fi împotriva ta în chestia cu mâna domnişoarei Anne Page. Am zis bine?

CAIUS

Ma paroll, asta bun, ai zis bine!

HANGIUL

Atunci s-o luăm din loc!

CAIUS

Haide după mine, Jack Rugby!

(Ies.)

ACTUL III

SCENA 1

Un câmp lângă Frogmore.
Intră sir Hugh Evans şi Simple.

EVANS

Rogu-te, bunule slujitor al tomnului Slender şi prietene Simple, ca să-ţi zâc pe nume, în ce parte te-ai uitat după tomnul Caius, care-şi spune, mă rog, toctor în mediţină?

SIMPLE

Ce să spun, domnule, m-am uitat spre cartierul de jos, spre cartierul parcului, spre vechiul cartier al Windsorului, în toate părţile, numai spre oraş nu.

EVANS

Aş tori, mă rog foarte fehement, să te uiţi şi în partea aia.

SIMPLE

Mă voi uita, sir.

(Se retrage.)

EVANS

Tumnezeu să mă ierte cât sunt de plin de furie şi cât de şovăit în sufletul meu, dar aş fi tare pucuros dacă m-ar fi tras pe sfoară. Ah, ce melancolii mă încearcă! Dar am să-i arunc oala de noapte în opraz când s-o ivi prilejul nimerit. Toamne, iartă-mă!

(Cântă.)

Pe râuri mici cu val spumat[58]
Privighetori ne-au tot chemat

În pat de roze şi ferbină
Şi în miresme de gradină,
Pe râuri mici cu val spumat...

Toamne, Tumnezeule, grozav îmi vine să plâng!

(Cântă.)

Privighetori ne-au tot chemat...
Şedeam pe mal la Pabilon
Şi în miresme de grădină...
Pe râuri mici cu val spumat.

SIMPLE

Iată-l colo şi vine spre noi, sir Hugh!

EVANS

E bine-venit!

(Cântă.)

Pe râuri mici cu val spumat...
Cerule, apără-l pe cel drept!

Ce arme are cu el?

SIMPLE

N-are arme, sir! Iată-l şi pe stăpânul meu, şi pe domnul Shallow, şi încă un domn, venind dinspre Frogmore peste barieră.

EVANS

Rogu-te, dă-mi haina. Sau mai bine ţine-o tu pe praţ.

(Intră Page, Shallow şi Slender.)

SHALLOW

Ei, domnule părinte! Bună dimineaţa, bunule sir Hugh. Ce minune îl poate îndepărta pe un jucător de plăcerea zarurilor şi pe un cărturar de cărţile lui?

SLENDER

(aparte)

Ah, dulce Anne Page!

PAGE

Dumnezeu să te aibă în pază, bunule sir Hugh!

EVANS

Şi să vă pinecuvânteze pe voi toţi, tupă mare mila lui!

SHALLOW

Cum adică şi scriptura şi custura?! Le studiezi pe amândouă, domnule părinte?

PAGE

Şi încă plin de tinereţe, cu pieptar şi nădragi scurţi şi înfoiaţi pe o astfel de zi de răceală şi reumatisme.

EVANS

Egzistă, ma rog, motivuri şi pricini pentru asta.

PAGE

Am venit la dumneata pentru o faptă bună, domnule părinte.

EVANS

Foarte pine! Care faptă pună?

PAGE

De colo vine un om de omenie care, pesemne, fiind jignit de cineva, se ia în răspăr cu propria lui demnitate şi răbdare cum n-ai mai văzut.

SHALLOW

Am trăit optzeci de ani şi mai mult, dar n-am auzit ca un om de rangul lui, cu demnitatea şi învăţătura lui, s-o ia razna în aşa hal, uitându-şi de respectul pe care şi-l datorează.

EVANS

Cine-i acela, mă rog?

PAGE

Cred că-l cunoaşteţi; domnul doctor Caius, vestitul medic francez!

EVANS

Pe voia lui Tumnezeu şi pe pătimirile lui că o spun din toată inima; tot atâta plăcere mi-ar face dacă mi-ai forbi de un blid de zeamă lungă.

PAGE

Cum aşa?

EVANS

N-are nici o ştiinţă despre Hibbogrates şi Galen; şi, afară de asta, e un nemernic fricos cum n-a văzut pământul.

PAGE

Vă încredinţez, ăsta-i omul care nu se lasă până nu se încaieră cu el.

SLENDER

(aparte)

Ah, dulce Anne Page!

SHALLOW

Aşa se pare, după armele pe care le poartă. Ţineţi-i la distanţă unul de altul, uite că vine doctorul Caius!

(Intră Hangiul, Caius şi Rugby.)

PAGE

Nu, dragă domnule părinte, lasă-ţi sabia în teacă!

SHALLOW

La fel şi dumneata, domnule doctor!

HANGIUL

Luaţi-le armele şi lăsaţi-i să se-mpungă cu vorbele. Mădularele să le rămână întregi, să ciopârţească doar biata noastră limbă englezească.

CAIUS

(aparte lui Evans)

Te rrog lasă pe mine să vorbesc un cuvântul cu urechea de la dumneata. Pentru ce nu vrut să intilneşti cu mine?

EVANS

(aparte lui Caius)

Rogu-te, răbdare! Ai s-o afli la timpul potrifit!

CAIUS

Ma paroll, sunteţi un laşul, un câine-javra şi un mai-muţoiul!

EVANS

(aparte lui Caius)

Rogu-te, să nu ne facem de patjocura şi de râsul lumii. Vreau să fim prieteni şi, într-un fel sau altul, am să-ţi tau satisfacţiune. *(Cu voce tare:)* Am să-ţi răstorn oala tumitale de noapte în scăfârlia tumitale de terbedeu, fiindcă ai lipsit de la întâlnirea şi de la locul stabilit.

CAIUS

Diable! Rugby! Hangiule de la „Jarretière”! Spuneţi, nu aşteptat eu să omorr la el? Nu aşteptat eu la locul unde fost stabilit?

EVANS

Pe sufletul meu de creştin, uită-te tumneata, aci ne-a fost locul stabilit! Să spună hangiul de la „Jartiera”!

HANGIUL

Pace zic vouă, Gallia şi Ţara Galilor, francez şi galez, tămăduitor de suflete şi tămăduitor de trupuri!

CAIUS

Oh, acesta iest foarte bun; ecsellant!

HANGIUL

Pace vă zic! Ascultaţi-l pe hangiul de la „Jartiera”. Fac eu politică? Sunt eu un şoltic, sunt eu un Machiavel? Aş, de unde! L-aş putea eu pierde pe doctorul meu? Nu! El îmi dă leacurile de-nghiţit şi cele de ieşit. L-aş putea eu pierde pe părinţelul, cinstitul meu pastor, pe sir Hugh? Nu! El îmi doftoreşte sufletul cu verbe şi contraverbe. Dă mâna, învăţat al pământului! Aşa! Dă mâna, înţelept al cerului! Aşa! Prunci ai şireteniei, v-am dus cu preşul pe amândoi! V-am îndreptat spre locuri greşite. Inimile vă sunt viteze, pielea vă este-ntreagă, şi un vin de Spania, fiert, să fie sfârşitul acestei isprăvi! Haideţi, puneţi-vă săbiile zălog. După mine, flăcăi ai păcii, după mine, după mine, după mine!

SHALLOW

Pe cinstea mea, hangiul ăsta e nebun! După el, domnilor, după el!

SLENDER

(aparte)

Ah, dulce Anne Page!

(Shallow, Slender, Page şi Hangiul ies.)

CAIUS

Aha, oare ţeleg bine? Ai făcut din noi nişte pghoaste. Aşa? Aşa?

EVANS

Aşa-i pine! A făcut din noi patjocura şi râsul lumii. Vreau să fim prieteni. Şi să ne muncim mintea, mă rog, cum să ne răspunăm pe fârtatul ăsta râios, neruşinat şi sforar, pe acest hangiu de la „Jartiera”.

CAIUS

Ma paroll, din toată inima! El făcut la mine prromission că me duce unde se află Anne Page. Ma paroll, el şelat la mine!

EVANS

Pine, am să-i strobesc tărtăcuţa. Urmează-mă, rogu-te!

(Ies.)

SCENA 2

O stradă în Windsor.
Intră doamna Page şi Robin.

DOAMNA PAGE

Nu, ţine-o înainte, ştrengarule. Ai fost obişnuit să umbli în călcâiele altora, dar acum eşti tu călăuza. Ce-ţi place mai mult, să-mi călăuzeşti mie ochii, sau să ocheşti călcâiele stăpânului tău?

ROBIN

Pe cinste vă spun, prefer să merg înaintea dumneavoastră, ca un bărbat, decât să mă ţin ca un chiţimendrea după călcâiele lui.

DOAMNA PAGE

O, eşti un băiat care se pricepe să măgulească. Văd eu bine că ai să ajungi un curtezan şi jumătate.

(Intră Ford.)

FORD

Bine că vă întâlnesc, doamnă Page! încotro mergeţi?

DOAMNA PAGE

Îţi spun drept, sir, mă duc s-o văd pe nevasta dumitale. E acasă?

FORD

Este! Şi abia se mai ţine pe picioare, cât e de plictisită şi de singură. Dar prietenia ce vă leagă e atât de mare că dacă v-ar muri bărbaţii, voi două v-aţi căsători împreună.

DOAMNA PAGE

Bineînţeles, cu alţi doi bărbaţi.

FORD

De unde l-ai luat pe drăgălaşul ăsta de fluieră-vânt?

DOAMNA PAGE

Nu mai ţin minte cum naiba îl cheamă pe cel care i l-a dat lui bărbatu-meu. Spune, cum îi zice stăpânului tău, băieţele?

ROBIN

Sir John Falstaff.

FORD

Sir John Falstaff!

DOAMNA PAGE

El, el! Niciodată nu-i nimeresc numele. E o prietenie la toartă între el şi bunul meu soţ. Adevărat, nevasta dumitale e acasă?

FORD

Adevărat, acasă.

DOAMNA PAGE

Cu voia dumitale, domnule! Sunt bolnavă de dorul ei!

(Ies doamna Page şi Robin.)

FORD

Oare Page are cap? Are ochi? Are un strop de minte? De bună seamă la dânsul toate astea dorm, nu se foloseşte de ele. Hei, şi băiatul ăsta poate duce o scrisoare la douăzeci de mile cu aceeaşi uşurinţă cu care un tun bate la două sute de paşi. Îi dă apă la moară nevesti-si. Îi stârneşte nebunia şi o ajută să folosească toate prilejurile. Iar acum se duce la nevastă-mea şi cu dânsa: pajul lui Falstaff. Orice om poate auzi furtuna care mugeşte în văzduh... Şi cu dânsa: pajul lui Falstaff!

Frumos complot! Planul e urzit. Şi soţiile noastre, răzvrătite, îşi împart osânda. Bine! Am să-l surprind pe el, îmi voi chinui soţia şi voi smulge masca prefăcătoriei de pe obrazul făţarnicei doamne Page, iar pe bărbatul ei am să-l dau în vileag ca pe un Acteon credul, care şi-o face cu mâna lui, şi pentru toate aceste ispăvi năstruşnice toţi vecinii mă vor lăuda. *(Bate ceasul.)* Ceasornicul îmi dă de veste, şi siguranţa de a mă şti apărat mă îndeamnă să cercetez. Acolo îl voi afla pe Falstaff! Pentru isprava asta voi fi mai degrabă lăudat decât luat în râs. Pentru că, aşa cum este sigur că pîmântul nu se mişcă, sunt tot atât de sigur că Falstaff este la mine acasă. Mă duc.

(Intră Page, Shallow, Slender, Hangiul,
sir Hugh Evans, Caius şi Rugby.)

SHALLOW, PAGE şi CEILALŢI

Bine că vă întâlnim, domnule Ford!

FORD

Pe cuvânt, frumoasă bandă. Am acasă mâncări bune şi vă rog să veniţi cu toţii la prânz.

SHALLOW

Pe mine să mă ierţi, jupâne Ford!

SLENDER

Şi pe mine să mă ierţi, sir. Ne-am înţeles să luăm masa cu domnişoara Anne Page şi n-aş vrea să nu mă ţin de vorbă, de mi-ai da multul cu pământul!

SHALLOW

Am pus la cale mai dinainte căsătoria între Anne Page şi nepotul meu Slender, şi astăzi vom primi răspunsul.

SLENDER

Nădăjduiesc să am bunăvoinţa dumitale, tătucă Page.

PAGE

O ai, dragă domnule Slender. Sunt cu totul de partea dumitale. Dar soţia mea e trup şi suflet pentru dumneata, domnule doctor.

CAIUS

Sigurr! Ma paroll! Şi fata iubeşte la mine! Îngrijitoarea al meu, Quickly, spus la mine de mult.

HANGIUL

Dar ce aveţi de spus de tânărul domn Fenton? Umblă de parcă zboară, face versuri, privirea focoasă, vorba aleasă şi răspândeşte o mireasmă de grădină-nflorită. A lui e bucăţica, a lui e, v-o spun. O are-n buzunar! A lui e!

PAGE

Cu învoirea mea, niciodată, vă asigur! Tânărul nu are avere; a trăit în compania descreieratului de prinţ[59] şi a lui Poins[60] şi vine dintr-o lume prea de sus. Ştie prea multe. Din averea pe care o am n-are să pună el nici o cărămidă la edificiul fericirii lui. Dacă vrea s-o ia, s-o ia fără zestre. Bogăţia de care dispun aşteaptă consimţământul meu, şi consimţământul meu bate-n partea asta.

FORD

Vă rog din inimă, măcar o parte din voi veniţi să prânziţi la mine. Pe lângă o mâncare bună, veţi avea şi o distracţie. Am să vă arăt o dihanie fără pereche. Domnule doctor, dumneata trebuie să mergi! Şi dumneata, domnule Page! Şi dumneata, sir Hugh!

SHALLOW

Bine, mergeţi sănătoşi. Noi vom putea peţi în toată voia acasă la jupân Page.

(Ies Shallow şi Slender.)

CAIUS

Du-te acasă, John Rugby! Vin şi eu indata.

(Iese Rugby.)

HANGIUL

Adio, iubiţilor! Mă duc la cinstitul meu cavaler Falstaff să-i tragem împreună o balercă de vin de Canare.

(Iese Hangiul.)

FORD

(aparte)

Cred că mai întâi are să înghită la mine o duşcă zdravănă. Am să-l fac să şi joace. *(Tare)* Haideţi, dragii mei, veniţi?

TOŢI

Mergem cu dumneata să vedem dihania.

(Ies.)

SCENA 3

O cameră în casa lui Ford.
Intră doamna Ford şi doamna Page.

DOAMNA FORD

Hei, John! Hei, Robert!

DOAMNA PAGE

Repede, repede! Coşul cu rufele este aici?

DOAMNA FORD

Te asigur! Hei, Robin, nu auzi?

(Intră servitorii cu un cos mare.)

DOAMNA PAGE

Hai, hai, hai!

DOAMNA FORD

Aici, aşezaţi-l jos.

DOAMNA PAGE

Spune-le oamenilor tăi ce au de făcut. Trebuie să ne zorim!

DOAMNA FORD

Prin urmare, John şi Robert, după cum v-am mai spus, aşteptaţi aici aproape, în cămară; când vă strig, veniţi ca din puşcă şi ridicaţi coşul ăsta pe umeri; după asta o luaţi la trap, în mare grabă, şi-l duceţi la spălătoresele din lunca Datchet[61], şi acolo îl deşertaţi în şanţul mocirlos, aproape de malul Tamisei.

DOAMNA PAGE

Aşa veţi face, nu?

DOAMNA FORD

Le-am spus-o de nenumărate ori. Ştiu ce au de făcut. Acum plecaţi şi veniţi îndată ce vă chem.

(Servitorii ies.)

DOAMNA PAGE

Iată că vine drăguţul de Robin.

(Intră Robin.)

DOAMNA FORD

Ei, puiule de uliu[62], ce noutăţi aduci?

ROBIN

Stăpânul meu, sir John, e la uşa din dos şi ar dori să-i ţineţi de urât.

DOAMNA PAGE

Spune, păpuşelule mic, ne-ai fost credincios?

ROBIN

Da, v-o jur. Stăpânul meu nu ştie că dumneavoastră sunteţi aici şi m-a ameninţat că mă trimite la preumblare pentru totdeauna dacă vă spun ceva despre treaba asta. Se jură că mă dă afară.

DOAMNA PAGE

Eşti un băiat bun. Şi discreţia ta are să-ţi fie croitorul care te va înzestra cu un pieptăraş nou şi cu un rând de nădragi. Mă duc să mă ascund.

DOAMNA FORD

Întocmai. Acum fugi şi spune-i stăpânului tău că sunt singură. *(Iese Robin.)* Doamnă Page, adu-ţi aminte rolul.

DOAMNA PAGE

Grija mea! Dacă n-oi juca bine, să mă fluieri!

(Iese.)

DOAMNA FORD

Să-i dăm drumul! Ne-am purta noi cum se cuvine cu jilăveala asta nesănătoasă. Să băgăm la murătoare acest dovleac umflat. Să-l învăţăm să deosebească porumbiţele de gaiţe.

(Intră Falstaff.)

FALSTAFF

Te-am ajuns oare, cereasca mea podoabă? O, de-acum pot să mor, destul am trăit! Sunt în culmea gloriei. O, binecuvântată clipă!

DOAMNA FORD

Ah, dulcele meu sir John!

FALSTAFF

Doamnă Ford, nu mă pricep să-ţi înşir câte-n lună şi-n stele, doamnă Ford. Dar îţi mărturisesc o dorinţă vinovată: aş vrea ca soţul tău să fie mort. Şi sunt gata să spun înaintea lordului lorzilor: te-aş face doamna mea!

DOAMNA FORD

Eu, doamna înălţimii tale? Pentru numele lui Dumnezeu, sir John, aş fi o nepricopsită de doamnă.

FALSTAFF

Să-mi arate Curtea Franţei o altă femeie pe măsura dumitale. Diamantele ar păli în faţa ochilor tăi. Sprâncenele arcuite s-ar potrivi pieptănăturii în formă de corabie, pălăriei cu văl — cum se poartă — sau oricărei alte pieptănături de modă veneţiană[63].

DOAMNA FORD

Şi-o basma simplă e bună, sir John. Cu nimic nu s-ar potrivi mai bine sprâncenele mele.

FALSTAFF

Pe Dumnezeu din cer, eşti nedreaptă cu tine însăţi dacă vorbeşti aşa. Ai fi o desăvârşită femeie de Curte şi felul cum atingi pământul cu piciorul ar da o frumuseţe negrăită mersului tău când ai pune roată-mprejur o rochie de crinolină. Ce-ar mai ieşi din dumneata dacă norocul nu ţi-ar fi tot atât de duşman, pe cât îţi este natura de prietenă?! Haide, aşa ceva nu se poate ascunde!

DOAMNA FORD

Crede-mă, astea nu mi s-ar potrivi.

FALSTAFF

Ce m-a făcut să te iubesc? De-ar fi numai atâta, şi e destul să te convingi că în fiinţa ta este ceva suprafiresc. Haide, eu nu pot să mint şi să înşir la verzi şi uscate, cum fac bobocii ăia ciripitori care se fandosesc ca femeile şi duhnesc a parfumuri cale de o poştă. Aşa ceva nu pot, dar te iubesc, numai pe tine te iubesc şi meriţi să fii iubită.

DOAMNA FORD

Să nu mă păcăliţi, sir. Mi-e teamă că o iubiţi pe doamna Page.

FALSTAFF

Aş! Ar fi ca şi cum ai spune că-mi place să mă preumblu prin faţa puşcăriei datornicilor, care mi-e tot atât de nesuferită ca duhoarea unui cuptor cu var.

DOAMNA FORD

Cât vă iubesc şi eu! într-o bună zi aveţi s-o aflaţi.

FALSTAFF

Păstrează-ţi simţămintele neschimbate. Voi fi vrednic de ele.

DOAMNA FORD

Nu, trebuie să-ţi spun că le meriţi de pe acum. Altfel n-aş putea să nutresc aceste simţăminte.

ROBIN

(dinăuntru)

Doamnă Ford, doamnă Ford! Aici la uşă se află doamna Page; e toată apă, a venit într-un suflet să vorbească cu dumneavoastră.

FALSTAFF

Pe mine nu trebuie să mă vadă. Am să mă ascund colo, în dreptul draperiei.

DOAMNA FORD

Te rog ascunde-te. E o femeie tare limbută. *(Falstaff se ascunde. Intră doamna Page şi Robin.)* Ei, ce s-a întâmplat? Ce este?

DOAMNA PAGE

Ah, doamnă Ford, ce-ai făcut? Eşti dezonorată, ruinată, pierdută pe veci.

DOAMNA FORD

Dar ce s-a întâmplat, buna mea doamnă Page?

DOAMNA PAGE

Ah, Dumnezeule! Să ai un soţ atât de cumsecade şi să-i dai prilej de bănuială!

DOAMNA FORD

Ce prilej de bănuială?

DOAMNA PAGE

Ce prilej de bănuială?... Să-ţi fie ruşine! Cum m-am putut înşela în privinţa dumitale?!

DOAMNA FORD

De ce, pentru Dumnezeu? Ce s-a întâmplat?

DOAMNA PAGE

Nu pricepi, femeie, că soţul dumitale vine spre casă, cu toţi oamenii legii din Windsor după el, ca să-l caute pe unul care s-ar afla aici, cu voia dumitale, pentru a trage foloase în lipsa lui? Eşti pierdută!

DOAMNA FORD

Nădăjduiesc să nu fie adevărat.

DOAMNA PAGE

Să dea Domnul să nu fie şi să n-ai un bărbat ascuns în casă. Dar ceea ce este sigur e că soţul dumitale, cu tot Windsorul după dânsul, vine să-l caute aici. M-am repezit înainte să ţi-o spun. Dacă te ştii nevinovată, mă bucur din inimă. Dar dacă ai vreun prieten aici, ajută-l să plece. Nu te pierde cu firea. Apără-ţi reputaţia, iar de nu, ia-ţi rămas bun pentru totdeauna de la tihnă.

DOAMNA FORD

Ce să mă fac? Se află aici, într-adevăr, un gentilom, scumpa mea prietenă. Şi nu mă tem atât de ruşinea ce mă paşte, cât de primejdia ce-l ameninţă pe el. Aş da bucuroasă o mie de livre să-l ştiu afară din casă.

DOAMNA PAGE

Ruşine să-ţi fie! N-o tot ţine maţu-gaia cu „aş da bucuroasă” şi „aş da bucuroasă”. Bărbatul tău e la doi paşi de-aici. Gândeşte-te cum să-l scapi. În casă nu-i chip să-l ascunzi. Cum m-am putut înşela cu tine, Dumnezeule! A, văd aici un coş. Dacă ar fi de statură potrivită ar putea încăpea înăuntru. Arunci peste el nişte

rufe murdare pe care zici că le trimiţi la muiat, şi gata; sau, cum e vremea spălatului, îl trimiţi cu cei doi oameni ai tăi în lunca Datchet.

DOAMNA FORD

E prea dolofan ca să încapă acolo. Ce să mă fac?

(Falstaff intră din nou.)

FALSTAFF

Lasă-mă să văd, lasă-mă să văd, o, lasă-mă să văd. Voi încăpea, voi încăpea! Ascultă sfatul prietenei dumitale. Voi încăpea.

DOAMNA PAGE

Cum, dumneata eşti, sir John Falstaff? Atâta valorează scrisorile dumneatale, cavalere?

FALSTAFF

Te iubesc, dar ajută-mă să ies de-aici. Lasă-mă să mă vâr colea. Niciodată n-am să...

(Se bagă în coş; femeile îl acoperă cu rufe murdare.)

DOAMNA PAGE

Ajută-ne, băiete, să-l acoperim pe stăpânul tău! Cheamă-ţi oamenii, doamnă Ford. Aşa, ipocritule cavaler!

(Robin iese.)

DOAMNA FORD

Hei, John! Robert!, John! *(Servitorii intră din nou.)* Luaţi rufele astea, unde vă este prăjina? Ia uită-te, umblă de parc-ar fi împiedicaţi! Duceţi-le la spălătorească, colo în lunca Datchet! Repede, haideţi!

(Intră Ford, Page, Caius şi sir Hugh Evans.)

FORD

Poftiţi, domnilor, intraţi! Dacă bănuielile mele sunt fără temei, ei bine, râdeţi de mine! O merit! Ei, voi de colo, ce moşmondiţi? Unde duceţi coşul?

SERVITORII

La spălătorească, vezi bine.

DOAMNA FORD

Ce treabă ai să ştii unde duc ei coşul? Ai început să te legi şi de spălatul rufelor?

FORD

Spălatul rufelor! Aş vrea să mă spăl şi eu de numele de ţap încornorat! încornorat, încornorat, încornorat! Da, încornorat! Vă asigur! *(Ies servitorii cu coşul.)* Domnilor, am visat ceva azi-noapte. Am să vă arăt îndată ce-am visat. Iată, astea sunt cheile casei mele. Urcaţi-vă în odăile de sus; căutaţi, scotociţi, daţi în vileag! Mă prind pe ce vreţi că vom scoate vulpea din vizuină. Dar mai întâi să-i închid calea. *(Încuie uşa.)* Aşa, acum să dăm drumul la copoi!

PAGE

Dragă domnule Ford, te rog să te linişteşti. Îţi faci singur răul cel mai mare.

FORD

Adevărat, domnule Page. Să urcăm, domnilor! Să vedeţi ce-o să mai râdeţi. Veniţi după mine, domnilor!

(Ies.)

EVANS

Asta-i, mă rog, tare ciutată trăzneală şi gelozeală!

CAIUS

Ma paroll, asta nu este moda la francezz! La francezz oamenii nu ştie ce fost gelozii!

PAGE

Ba nu, urmaţi-l, să vedem unde duce scotoceala lui!

(Ies Page, Evans şi Caius.)

DOAMNA PAGE

Nu-i aşa că am prins doi iepuri deodată?

DOAMNA FORD

Nu ştiu de ce să mă bucur mai întâi: de renghiul jucat bărbatului meu, sau de păcăleala pe care i-am tras-o lui sir John?

DOAMNA PAGE

Ce spaimă o mai fi fost pe el când a-ntrebat bărbatul tău ce se află în coş!

DOAMNA FORD

Tare mi-e teamă, spun drept, că după cele trase şi păţite o spălătură e tocmai ce-i trebuie. Aşa că băgarea asta la apă are să-i facă bine.

DOAMNA PAGE

Naiba să-l ia, derbedeu nelegiuit! Cine-o face ca el, ca el să pată!

DOAMNA FORD

Mi se pare că bărbatu-meu are o bănuială, anume că Falstaff s-ar afla aici; pentru că niciodată nu l-am văzut atât de brutal în gelozia lui.

DOAMNA PAGE

Am să aflu eu un mijloc să lămuresc treaba asta, iar lui Falstaff trebuie să-i mai jucăm nişte feste. Stricăciunea nu-i poate fi lecuită cu un singur hap.

DOAMNA FORD

Dacă i-am trimite-o iar pe nebuna aia de başoldină, pe madam Quickly, să ne scuze pentru băgarea la apă de azi şi să-i dea nădejdi noi ca să-i mai coacem una?

DOAMNA PAGE

Aşa facem. Să-i dăm întâlnire pe mâine dimineaţă la ceasurile opt, ca să-l despăgubim.

(Intră din nou Ford, Page, Caius şi sir Hugh Evans.)

FORD

Nu izbutesc să dau de el. Poate că derbedeul s-a lăudat cu isprăvuri cărora nu le poate da de capăt.

DOAMNA PAGE

(încet către doamna Ford)

Ai auzit?

DOAMNA FORD

Frumos te mai porţi cu mine, domnule Ford, aşa-i?

FORD

E drept, aşa este.

DOAMNA FORD

Dumnezeu să-ţi îndrepte judecata, om fără minte ce eşti!

FORD

Amin!

DOAMNA PAGE

Îţi faci singur răul cel mai mare, jupâne Ford!

FORD

Da, da, mi-e dat să pătimesc.

EVANS

Tacă s-o afla cinefa în casă, în odăi, în lăzi şi dulape, Tumnezeu să-mi ierte mie păcatele la ceasul judecăţii!

CAIUS

Ma paroll, nici eu nu gassit. Acolo nu este nici un oameni.

PAGE

Of, of, domnule Ford! Nu-ţi crapă obrazul de ruşine? Ce duh necurat, ce drac împieliţat ţi-a băgat în cap acest gând? N-aş vrea să am o atare ţicneală, pentru toate comorile castelului din Windsor.

FORD

E vina mea, domnule Page. Sufăr de această boală.

EVANS

Suferi, mă rog pentru că nu ai cugetaţiunea curată. Soţia tumitale e o soţie aşa de cinstită cum mi-aş tori tacă ar fi să aleg din cinci mii de femei, ba chiar şi din cinci sute.

CAIUS

Pe lege al meu, parroll, văd că ieste un femeie cinstit!

FORD

Ei bine, v-am făgăduit o masă bună. Poftiţi, poftiţi, să trecem în grădină. Vă rog să mă iertaţi. Am să vă spun mai târziu de ce am făcut asta. Hai, nevastă! Haide, doamnă Page! Vă rog iertaţi-mă, vă rog din suflet, iertaţi-mă!

PAGE

Haideţi, domnilor, să intrăm. Dar, pe legea mea, o s-avem de ce face haz. Pentru mâine vă poftesc să luaţi prânzul la mine. Pe urmă vom merge împreună să vânăm păsări. Am un şoim minunat pentru vânătoarea la pădure. Suntem înţeleşi?

FORD

Cum doreşti aşa voi face.

EVANS

Dacă se află unul, mă rog, al toilea din bandă foi fi eu.

CAIUS

Dacă este una sau doi eu voi face pe a trreia.

FORD

Te rog, să mergem, domnule Page!

EVANS

Acum, rogu-te, fă-ţi mâine amintire de terbedeul ăla de păduchios care este hangiul meu.

CAIUS

Ieste drrept! Ma paroll, din tot inima mea!

EVANS

Un terbedeu păduchios, cu patjocura şi cu zeflemeaua lui!

(Ies.)

SCENA 4

O cameră în casa lui Page.
Intră Fenton şi Anne Page.

FENTON

Pe tatăl tău chip nu e să-l câştig;
Să stărui, scumpa mea, ar fi-n zadar.

ANNE

Atunci ce-i de făcut?

FENTON

Să îndrăzneşti,
Să fii tu însăţi, să-i arăţi ce vrei.
Îmi bagă vină că sunt om de neam,
C-am şubrezit averea părintească
Pe care din avutu-i vreau s-o vindec.
Şi din trecut mi-a mai găsit ponoase,
Chiolhanuri cu prieteni deşucheaţi;
El spune că iubirea mea ţinteşte
Nu chipul tău cel drag, ci moştenirea.

ANNE

Dar de-i aşa?

FENTON

Îmi este martor cerul!
E drept că zestrea m-a atras atunci,
La început, dar, scumpa mea, mă crede,
În tine-aflai comori neasemuite,
Tu-mi eşti acum al inimii tezaur
Şi năzuinţa mea pe lume una-i;
Făptura ta!

ANNE

Drăguţule domn Fenton,
Încearcă totuşi să-l câştigi pe tata
Cu stăruinţă, iar de nu se poate
Cu nici un fel de rugăminţi, ei bine,
Ascultă-mă ce-ţi spun...

(Vorbesc între ei la o parte.)

(Intră Shallow, Slender şi doamna Quickly.)

SHALLOW

Nu-i lăsa să mai vorbească împreună, doamnă Quickly! Ruda mea va spune ce are de spus pentru sine însăşi.

SLENDER

Într-un fel sau altul are să se aleagă! Drace, nu trebuie decât să-mi încerc norocul!

SHALLOW

Nu-ţi fie teamă de ea!

SLENDER

Nu, nu că mi-e teamă de ea, de asta nu port grijă, doar atât, că mi-e frică.

DOAMNA QUICKLY

Ascultă-mă, domnul Slender ar avea cu dumneata o vorbuliţă.

ANNE

Îndată vin!

(Lui Fenton:)

Alesul tatei, iată-l!
Metehne ruşinoase şi urâte
Se-mbracă în veşmântul alb al cinstei
Când iei dobânzi pe an trei sute livre!

DOAMNA QUICKLY

Şi ce mai face bunul domn Fenton? O vorbuliţă, te rog!

SHALLOW

Uite-o că vine. Vorbeşte-i, nepoate. Hei, băiete, gândeşte-te că ai avut un tată.

SLENDER

Am avut un tată, domnişoară Anne! Unchi-miu ar putea să povestească nişte pozne de-ale lui nostime de tot. Te rog, unchiule, povesteşte-i domnişoarei Anne gluma aia când tata a furat dintr-un coteţ două gâşte, haide, unchiule dragă!...

SHALLOW

Domnişoară Anne, nepotul meu te iubeşte.

SLENDER

Da, asta aşa-i. Atât cât aş iubi-o pe oricare femeie din Gloucestershire.

SHALLOW

Te va ţine ca pe o doamnă din lumea mare.

SLENDER

Da, aşa voi face, pentru că aşa se cuvine după rangul meu de cavaler.

SHALLOW

Are să-ţi lege pentru când vei fi văduvă un venit de o sută cincizeci de galbeni.

ANNE

Bunule domn Shallow, lăsaţi-l pe el singur să-mi facă curte.

SHALLOW

Adevărat, îţi mulţumesc pentru amabilitate. Îţi mulţumesc pentru că ai dat mângâiere bătrâneţilor mele. Pe tine te vrea, nepoate; eu te las!

ANNE

Ei, domnule Slender?

SLENDER

Ei, bună domnişoară Anne?

ANNE

Care este dorinţa dumitale până la urmă?

SLENDER

Dorinţa mea cea din urmă? Asta-i o glumă bună, n-am ce zice! Nu mi-am făcut încă testamentul, slavă Domnului; nu-s o făptură chiar atât de bolnăvicioasă, fie lăudat Cerul!

ANNE

Vreau să zic, domnule Slender, ce doreşti de la mine?

SLENDER

Aşa-i, că bine zici! Eu nu doresc decât puţin sau nimic de la dumneata. Unchiul meu şi cu tatăl dumitale au zis că aşa şi pe dincolo. Dacă mi-o fi norocul aşa, bine, dacă nu, sănătate şi voie bună. Dânşii ştiu mai bine să-ţi spună cum stau lucrurile. Poţi să-l întrebi pe tatăl dumitale. Iată-l că vine.

(Intră Page şi doamna Page.)

PAGE

Ei, dragă Slender! Fiica mea, iubeşte-l!
Cum? Fenton e aici, şi ce doreşte?
Sir, mă jigneşti cu vizitele-ţi dese,
Ţi-am spus-o clar, sir, fata mea e dată!

FENTON

Nu, nu vă supăraţi, jupâne Page.

DOAMNA PAGE

Să-mi laşi copila-n pace, scumpe domn!

PAGE

Nu-i pentru dumneata.

FENTON

Sir, îmi daţi voie?

PAGE

Nu, dragul meu domn Fenton! Haide, Shallow,
Şi Slender, fiul meu, poftiţi în casă!
Când ştii ce gânduri am, domnule Fenton,
Purtarea dumitale mă jigneşte.

(Ies Page, Shallow şi Slender.)

DOAMNA QUICKLY

Vorbeşte-i doamnei Page.

FENTON

O, bună doamnă,
Mi-e dragă şi-o iubesc pe fiica voastră
Cu cele mai curate simţăminte;
Prin piedici, prin mustrări şi mojicii
Îi port iubirii steagul înainte,
Nu mă predau. Vă cer bunăvoinţa!

ANNE

Mamă dragă, nu mă mărit cu nătângul ăla.

DOAMNA PAGE

Nici nu mă gândesc. Îţi caut eu un bărbat mai bun.

DOAMNA QUICKLY

Adicătelea pe jupânul meu, jupân doctorul!

ANNE

Mai bine vie într-un fund de groapă,
Să cadă peste mine napi porceşti.[64]

DOAMNA PAGE

Hai, nu-ţi mai face-atâtea griji degeaba
Din pricina lui Anne, domnule Fenton;
Nici prietenă nu-ţi sunt, dar nici duşman;
Am s-o descos, să văd de te iubeşte:
Voi hotărî aşa cum e mai bine.
Iar până-atunci, adio! Noi să mergem,
Să nu stârnim a tatălui mânie.

FENTON

Adio, doamnă scumpă! Anne, adio!

(Ies doamna Page şi Anne.)

DOAMNA QUICKLY

Ei, asta-i isprava mea! „Cum — le-am spus — doar nu vreţi să vă aruncaţi copila în braţele unui găgăuţă ori a unui doctor[65], uitaţi-vă mai bine la domnul Fenton!” Asta-i isprava mea!

FENTON

Îţi mulţumesc! Şi rogu-te la noapte
Să-i dai acest inel iubitei Anne.
Şi iată… pentru truda dumitale.

DOAMNA QUICKLY

Ei, acum cerul să-ţi trimită norocul cel bun! *(Iese Fenton.)* Are o inimă de aur. O femeie ar trece prin foc şi prin apă pentru o astfel de inimă de aur. Totuşi, aş vrea ca stăpânul meu să fie cel care s-o ia pe domnişoara Anne. Sau aş vrea s-o ia domnul Slender. Sau, de fapt, aş vrea ca domnişorul Fenton s-o ia. Am să fac tot ce-mi

stă-n putinţă pentru toţi trei. Doar aşa am făgăduit, şi vorba-i vorbă! Dar mai ales pentru domnişorul Fenton. Bun, şi acum trebuie să mă duc cu altă treabă la sir John Falstaff, din partea celor două doamne ale mele. Ce vită-ncălţată mai sunt că-mi pierd vremea cu nimicuri!

(Iese.)

SCENA 5

O cameră la „Hanul Jartierei”.
Intră Falstaff şi Bardolph.

FALSTAFF

Ascultă, Bardolph!

BARDOLPH

Porunciţi, sir!

FALSTAFF

Du-te şi adu-mi o litră de vin tare; pune şi o felie de pâine prăjită. *(Bardolph iese.)* Am trăit oare ca să mă văd cărat într-un coş, ca gunoaiele de la măcelărie, şi aruncat în Tamisa? Ei, bine, dacă mi se mai joacă o astfel de festă, îmi dau creierii să-i prăjească în unt[66] şi să-i dăruiască de Anul Nou unui câine flămând. Nemernicii, m-au aruncat în râu cu inima uşoară cum ai îneca nişte pui de căţea fătaţi cincisprezece o dată, care n-au făcut încă ochi. După cât sunt de trupeş vă puteţi da seama că n-a fost greu să mă duc drept la fund. De-ar fi fost fundul în iad, tocmai acolo ajungeam. Dacă malul nu era să fie înclinat şi apa scăzută, m-aş fi înecat. Uf, mi-e greaţă de o asemenea moarte! Apa îl umflă pe om. Şi ce comedie dacă mă mai şi umflam! Aş fi fost o momâie cât un munte.

(Bardolph se întoarce cu vinul.)

BARDOLPH

A venit doamna Quickly, care doreşte să vă vorbească.

FALSTAFF

Întâi şi-ntâi lasă-mă să torn niţel vin de Canare peste apa Tamisei. Mi-e burta atât de îngheţată, de parcă aş fi

înghiţit mingi de zăpadă în chip de pilule pentru răcorit răruncii. Spune-i să intre.

BARDOLPH

Intră, femeie!

(Intră doamna Quickly.)

DOAMNA QUICKLY

Cu voia înălţimii tale, cer iertare! Îi doresc înălţimii tale dimineaţa bună!

FALSTAFF

Ia de-aici cupele astea! Dă fuga şi fierbe-mi o oală de vin cumsecade.

BARDOLPH

Cu ouă, sir?

FALSTAFF

Curat, fără doftoriceli. Nu vreau icre de găină în băutura mea. *(Bardolph iese.)* Ei, ce mai veste-poveste?

DOAMNA QUICKLY

Maică Precistă, am să-i spun ceva înălţimii tale din partea doamnei Ford.

FALSTAFF

Doamna Ford! Am intrat la apă ca o piatră de vad din pricina ei. Am făcut vad în apă. Şi burta mi-e tot atât de plină de apă ca vadul unui râu.

DOAMNA QUICKLY

Vai de păcatele mele! Drăguţa de ea, n-are nici o vină. I-a luat la trei parale pe nătângii ăia de oameni. Ei au fost de vină, şi-au greşit ierecţia.

FALSTAFF

Şi eu mi-am greşit-o pe-a mea când m-am încrezut în făgăduielile unei femei neroade.

DOAMNA QUICKLY

Ah, sir, e atât de nenorocită, că de ai vedea-o, sărăcuţa, ţi s-ar rupe inima. Soţul ei merge în dimineaţa asta la vânătoare de păsări. Vă roagă să mai veniţi o dată la dânsa între ceasurile opt şi nouă. Trebuie să-i duc răspunsul cât mai degrabă; are să vă despăgubească pentru tot ce-aţi pătimit, răspund eu de n-o fi cum trebuie!

FALSTAFF

Bine, am s-o vizitez. Spune-i aşa! Şi pofteşte-o să se gândească bine cât de gingaş e un bărbat. Pe bărbat să nu-l atingi nici cu o floare. Şi numai pe urmă să-şi dea cu părerea asupra meritelor mele.

DOAMNA QUICKLY

Am să i-o spun.

FALSTAFF

Aşa să faci. Între nouă şi zece spuneai?

DOAMNA QUICKLY

Între opt şi nouă, sir.

FALSTAFF

Bine, du-te. Am să vin negreşit. *(Doamna Quickly iese.)* Mă mir că nu aud nimic de domnul Brook. Mi-a trimis vorbă să-l aştept. Banii lui îmi plac grozav. Dar iată-l că soseşte.
(Intră Ford.)

FORD

Cerul să vă aibă-n pază, sir!

FALSTAFF

Ei bine, domnule Brook, vii să afli ce s-a petrecut între mine şi nevasta lui Ford.

FORD

Într-adevăr, asta-i treaba pentru care am venit, sir John!

FALSTAFF

Domnule Brook, nu pot să-ţi spun minciuni: mă aflam la dânsa acasă la ora pe care mi-o fixase.

FORD

Şi cum a mers, sir?

FALSTAFF

Cum nu se poate mai anapoda.

FORD

Cum aşa, sir? S-o fi răzgândit.

FALSTAFF

Nu, domnule Brook. Dar cornutul ăla caraghios de bărbat-su, zic, domnule Brook, înnebunit de gelozie, vine acasă tocmai în clipa întâlnirii noastre, după cele dintâi îmbrăţişări, giugiuleli şi jurăminte, când recitasem, ca să zic aşa, prologul comediei noastre. Şi după el raita o ceată de traşi-împinşi, asmuţiţi şi înfierbântaţi de ţicneala lui, s-au apucat să scotocească prin casă ca să-l prindă pe amantul nevesti-si.

FORD

Cum? În timp ce erai acolo?

FALSTAFF

În timp ce eram acolo!

FORD

Şi te-a căutat şi nu te-a aflat?

FALSTAFF

Ascultă să vezi. O-ntâmplare fericită a făcut să vină o orecare doamnă Page, care ne-a dat de ştire de întoarcerea lui Ford. Şi pentru că nevasta lui Ford îşi pierduse capul, tot ea a fost cu ideea să mă bage într-un coş cu rufe.

FORD

Un coş cu rufe?

FALSTAFF

Pe Dumnezeu din cer! Au grămădit peste mine cămăşi şi schimburi murdare, călţuni de băgat în cizme, ciorapi nelăuţi, şervete unsuroase. Mi-au otrăvit răsuflarea, domnule Brook, cu cel mai puturos amestec de mirosuri care va fi ocărât vreodată nările unui muritor.

FORD

Şi cât timp ai rămas acolo?

FALSTAFF

Ei bine, ai să vezi, domnule Brook, ce-am pătimit ca s-o îndemn pe această femeie la rău spre binele dumitale. Cum stăteam grămădit în coş, doi flăcăi de-ai lui Ford, argaţii lui, m-au cărat cu rufele murdare, cum le poruncise stăpâna, în lunca Datchet. Mă luaseră pe umeri şi tocmai când treceau pragul, l-au întâlnit pe derbedeul gelos, stăpânul lor, care i-a întrebat o dată sau de două ori ce au în coş. Tremuram de frică să nu-i dea-n gând nebunului de derbedeu să scotocească înăuntru. Dar soarta care a hotărât să ajungă încornorat i-a oprit mâna. Ei bine, el porneşte mai departe în căutarea lui, eu mai departe cu rufele murdare. Dar ascultă cu luare-aminte cele ce urmează, domnule Brook. Dacă aş fi murit

de trei ori, în trei feluri, şi n-aş fi îndurat chinuri mai multe. Mai întâi spaima cumplită de a fi surprins de berbecul ăla cu clopot de gât, mârâitor şi gelos; apoi osânda de a sta acolo ca o sabie de Bilbao, îndoit covrig, cu mânerul lângă vârf, cu călcâiele lângă cap[67]; şi în cele din urmă chinul de a fi înfundat ca într-o căldare de fiert rachiu, la un loc cu rufele urduroase care dospeau în propria lor unsoare. Gândeşte-te la una ca asta, când e vorba de un om ca mine; gândeşte-te că sunt gingaş la căldură ca untul. Când e vorba de un om ca mine într-o necontenită subţiere şi topire! A fost o minune că nu m-au înăbuşit. Iar în toiul acestei băi, pe jumătate fript şi copt ca o mâncare olandeză, să fiu aruncat în Tamisa şi, înfierbântat cum eram, să încep să sfârâi şi să scot fum ca o potcoavă înroşită. Gândeşte-te la una ca asta, să sfârâi, gândeşte-te, domnule Brook!

FORD

Sir, îmi pare nespus de rău că ai îndurat atâtea din pricina mea. Şi socot că nu ne mai rămâne nici o nădejde. Nu ai de gând să mergi mai departe?

FALSTAFF

Nu mă cunoşti, jupâne Brook. M-aş lăsa mai degrabă aruncat în gura unui vulcan încins, cum m-am lăsat aruncat în Tamisa, decât să renunţ la dânsa. În dimineaţa asta soţul ei e dus la vânătoare de păsări. Mi-a dat o nouă întâlnire. Între opt şi nouă e ceasul hotărât, jupâne Brook.

FORD

Sunt ceasurile opt trecute, sir.

FALSTAFF

Adevărat? Atunci să mă duc la întâlnire. Vino să mă vezi când ţi-o fi placul şi să ai veşti despre izbânda mea. Iar concluzia care îmi va încorona opera este că

dumneata te vei bucura de graţiile dânsei. Domnule Brook, va fi a dumitale! Îi vei pune coarne lui Ford, domnule Brook!

(Iese.)

FORD

Hm! E oare o nălucire, un vis? Mă aflu sub puterea somnului cumva? Domnule Ford, trezeşte-te, domnule Ford! Ai o spărtură în cea mai frumoasă haină a dumitale, domnule Ford! Asta înseamnă să fii însurat! Asta înseamnă să ai rufe şi un coş de rufe! Fie, voi striga în auzul lumii că sunt ceea ce sunt. Dar de data asta nu-mi mai scapă, desfrânatul. E la mine acasă. Doar nu s-o vârî el într-o pungă de cinci penny, nici în cutia de piper. Dar, ca să nu-l ajute cumva diavolul, care-i slujeşte de călăuză, am să caut unde nici nu-ţi dă prin minte. Deşi nu-mi pot schimba soarta, şi trebuie să rămân ceea ce n-aş fi dorit să fiu, blând ca mieluşelul n-ai să mă vezi! Dacă nenorocul face să port coarne, atunci adeverească-se proverbul: „să fii aprig şi turbat ca o vită cornută”.

(Iese.)

ACTUL IV

SCENA 1

Pe stradă.
Intră doamna Page, doamna Quickly şi William.

DOAMNA PAGE

Crezi c-o fi ajuns deja la domnul Ford?

DOAMNA QUICKLY

De bună seamă c-a ajuns la vremea asta, dacă nu, trebuie să pice dintr-o clipă-n alta. Dar adevărul e că-i grozav de furios din pricină c-a fost aruncat în apă. Doamna Ford doreşte să veniţi la dânsa neîntârziat.

DOAMNA PAGE

Voi fi la dânsa îndată. Vreau să-l duc la şcoală pe tânărul ăsta al meu. Uite că-i vine profesorul; e zi de vacanţă, pe cât văd.

(Intră sir Hugh Evans.)

DOAMNA PAGE

Ei bine, sir Hugh, nu e şcoală pe ziua de azi?

EVANS

Nu ieste. Tomnul Slender le-a dat trumul băieţilor să se joace, mă rog.

DOAMNA QUICKLY

Fie inima lui binecuvântată!

DOAMNA PAGE

Sir Hugh, bărbatu-meu zice că fiul nostru nu face nici o brânză la învăţătură. Te rog, pune-i câteva întrebări din gramatică.[68]

EVANS

Vino încoace, William. Capul sus! Vino!

DOAMNA PAGE

Vino, băiete! Capul sus! Răspunde profesorului tău, nu fi speriat.

EVANS

William, spune-mi, tragule, câte numere au substantivele?

WILLIAM

Două.

DOAMNA QUICKLY

Zău, eu credeam că-s cu unul mai mult, pentru că am auzit spunându-se „substantive fără soţ”, adică văduve, cum ar veni.

EVANS

Astâmpără-te cu trăncănelile! Cum se spune „frumos”, William?

WILLIAM

Pulcher.

DOAMNA QUICKLY

Dulgher! De bună seamă că sunt şi lucruri mai frumoase decât dulgherii.

EVANS

Eşti o muiere proastă. Rogu-te, tacă-ţi fleanca! Ce înseamnă *„lapis”*, William?

WILLIAM

O piatră.

EVANS

Şi ce este „o piatră”, William?

WILLIAM

Un bolovănaş.

EVANS

Nu, mă rog, este *lapis*. Rogu-te, adu-ţi aminte de asta în greierul tău.

WILLIAM

Lapis.

EVANS

Pravo, William, eşti un băiat fain. Ce ieste ala, William, de la care se împrumută articolele?

WILLIAM

Articolele sunt împrumutate de la pronume şi se declină astfel: *singulariter, nominativo, hic, haec, hoc*.

EVANS

Nominativo: hig, haeg, hog.[69] Rogu-te, fii atent: *genitivo: hujus*. Ei pine, care-i, mă rog, cazul acuzativ?

WILLIAM

Accuzativo: hinc.

EVANS

Rogu-te, copilule, gândeşte-te bine! *Accuzativo: hung, hang, hog*.[70]

DOAMNA QUICKLY

Hang-hog zice latinul când strigă după porci. Pun capul că-i aşa.

EVANS

Lasă trăncănelile, muiere! Care ieste cazul focativ, William?

WILLIAM

O, *vocativo*, o.

EVANS

Aminteşte-ţi, William: focativul este *caret*[71].

DOAMNA QUICKLY

Şi asta-i o rădăcină bună.

EVANS

Muiere, încetează!

DOAMNA PAGE

Lasă vorba!

EVANS

Care-i cazul jenitiv plural, William?

WILLIAM

Cazul genitiv?

EVANS

Întocmai cum spui.

WILLIAM

Genitivo: horum, harum, horum.

DOAMNA QUICKLY

Naiba s-o ia pe Geni, cu cazul ei cu tot! Dă-o-ncolo! Nu-i rosti numele, copile, dacă-i de haram, las-o-n pace cu haramul ei!

EVANS

Ruşine să-ţi fie, muiere!

DOAMNA QUICKLY

Rău faci că-l înveţi pe băiat asemenea vorbe. Să-l auzi cu *hic* şi cu *hec*! Astea le-nvaţă el şi singur. Şi-apoi să vorbească de haram! Mai mare ruşinea pentru dumneata!

EVANS

Muiere, eşti lunatecă? Nu ai înţelejeri pentru cazuri şi număruri şi jenuri, mă rog? Eşti o creştină atât de proastă, cum alta nu se află pe lume.

DOAMNA PAGE

Te rog, lasă-l în pace!

EVANS

Spune-mi acum, William, câteva declinări de pronume.

WILLIAM

Astea zău că le-am uitat.

EVANS

Este *qui, quae, quod*. Dacă uiţi de *qui*-urile, *quae*-urile şi *quod*-urile tale, trebuie să fii pătut la tos. Du-te acum la ale tale, joacă-te! Du-te!

DOAMNA PAGE

E un şcolar mai bun decât credeam.

EVANS

Are o memorie pună, vioaie. Cu pine, doamnă Page!

DOAMNA PAGE

Adio, bunule sir Hugh! *(Iese sir Hugh.)* Du-te acasă, băiatule. Haide, zăbovim prea mult.

(Ies.)

SCENA 2

O odaie în casa lui Ford.
Intră Falstaff şi doamna Ford.

FALSTAFF

Dragă doamnă Ford, părerile dumitale de rău au înghiţit suferinţele mele. Văd cât de adâncă ţi-a fost dragostea şi mă oblig să-ţi plătesc cinstit cu aceeaşi monedă, nu numai în materie de iubire, ci mai mult, doamnă Ford; în toate marafeturile şi ceremonialele ce întregesc şi împodobesc această iubire. Dar, spune-mi, de data asta eşti sigură de soţul dumitale?

DOAMNA FORD

El vânează păsări la ceasul ăsta, dulcele meu sir John!

DOAMNA PAGE

(de afară)

Hei, cumătră Ford, hei, unde eşti?

DOAMNA FORD

Treceţi în camera asta, sir John.

(Falstaff iese. Intră doamna Page.)

DOAMNA PAGE

Ei bine, draga mea? Ai pe cineva la dumneata?

DOAMNA FORD

Cine să fie? Nimeni, decât servitorii.

DOAMNA PAGE

Adevărat?

DOAMNA FORD

Adevărat, draga mea. *(Încet:)* Vorbeşte mai tare.

DOAMNA PAGE

Atunci sunt foarte mulţumită dacă nu ai pe nimeni.

DOAMNA FORD

Dar de ce?

DOAMNA PAGE

Ei, draga mea, pe bărbatul dumitale l-a apucat iar nebunia; se dondăneşte colo-n drum cu al meu, e furios pe omenirea căsătorită şi blestemă pe toate fiicele Evei, de orice culoare ar fi ele. Se bate cu palma peste frunte şi strigă: „Ieşiţi la iveală, ieşiţi la iveală!” încât nebunii cei mai furioşi pe care i-am văzut vreodată sunt mieluşei blânzi pe lângă el. Îmi pare bine de tot că s-a întâmplat să nu fie aici cavalerul acela rotofei.

DOAMNA FORD

Dar ce, nu cumva a pomenit de dânsul?

DOAMNA PAGE

Ba numai despre dânsul trăncăneşte; şi jură că ultima dată când l-a căutat, el a fost scos afară din casă într-un coş. Acum i s-a năzărit iar că s-ar afla aici şi a lăsat vânătoarea baltă, l-a luat şi pe bărbatu-meu cu el şi pe toţi câţi erau acolo şi vine să mai facă o-ncercare. Sunt fericită că sir John, cavalerul nostru, nu-i aici. Acum are să-şi vadă singur scrânteala.

DOAMNA FORD

E departe de-aici, doamnă Page?

DOAMNA PAGE

La doi paşi, la capătul străzii, dintr-o clipă într-alta poate intra pe uşă.

DOAMNA FORD

Ah, ce nenorocită-s! Cavalerul se află aici.

DOAMNA PAGE

Dacă-i aşa, n-ai nici o scăpare. Eşti pierdută. Iar dânsul — un om mort. Dar ce fel de inimă de femeie mai ai şi dumneata?... Ajută-l să iasă de-aici, scapă-l! Mai bine ruşinea decât moartea!

DOAMNA FORD

Pe unde să iasă? Cum să-l scap? Dacă l-aş băga iar în coş?

(Intră din nou Falstaff.)

FALSTAFF

Nu. În coş nu mai vreau! N-aş putea s-o şterg înainte de-a veni dânsul?

DOAMNA PAGE

Vai de mine, nici nu te gândi! Trei din tovarăşii lui Ford stau la uşă cu pistoalele, ca să nu iasă nimeni. Altfel ai mai fi avut vreme să fugi. Dar ce vrei să faci?

FALSTAFF

Ce să fac? Am să mă vâr pe horn...

DOAMNA FORD

Nici nu te gândi. Acolo au obiceiul să-şi descarce puştile când se-ntorc de la vânătoare. Mai bine în cuptor.

FALSTAFF

Unde-i cuptorul?

DOAMNA FORD

O să caute şi acolo, pe cuvânt! N-au mai rămas în casa asta dulap, cufăr, ladă, puţ, pivniţă care să nu fie

puricate. A făcut listă de toate şi le vizitează pe rând cu lista în mână. Nu, nu-i chip să te ascunzi în casă.

FALSTAFF

Atunci, am s-o iau la sănătoasa.

DOAMNA PAGE

Dacă ieşi cu chipul şi înfăţişarea dumitale, te poţi socoti un om mort, sir John… Dar dacă ai ieşi deghizat?

DOAMNA FORD

Cum să-l deghizăm?

DOAMNA PAGE

Doamne, vai de păcatele mele. Nici eu nu ştiu. Nu e pe lume o rochie de femeie atât de largă ca să-l încapă; altfel, ar fi pus o pălărie, o basma, ceva, şi ar fi plecat aşa.

FALSTAFF

Dragele mele, născociţi ceva; mai bine să încercăm orice decât să se întâmple vreo nefăcută.

DOAMNA FORD

Mătuşa slujnicei mele, grăsana aia din Brentford[72], şi-a lăsat sus o rochie.

DOAMNA PAGE

Pe cuvânt, asta are să-i folosească. E tot atât de grasă ca şi el. Mai sunt acolo pălăria ei cu franjuri şi voalul[73]. Urcă repede, sir John.

DOAMNA FORD

Haide, haide, dulcele meu sir John. Doamna Page şi cu mine o să căutăm o bucată de pânză să-ţi acoperim capul.

DOAMNA PAGE

Repede, repede! Venim noi să te îmbrăcăm cum trebuie. Deocamdată pune-ţi rochia.

(Falstaff iese.)

DOAMNA FORD

Aş vrea să dea faţă cu bărbatu-meu sub înfăţişarea asta. El n-o poate suferi pe bătrâna din Brentford; jură că-i vrăjitoare şi i-a spus că de ne mai calcă pragul, o bate măr.

DOAMNA PAGE

Cerul să-l călăuzească spre ciomagul bărbatului tău, şi diavolul să aibă grijă de ciomag.

DOAMNA FORD

Dar cu adevărat vine bărbatu-meu?

DOAMNA PAGE

Da, fără glumă, vine. Ba încă vorbeşte şi de coş; cine i-o fi spus?

DOAMNA FORD

Vom încerca să aflăm treaba asta, pentru că o să-i pun pe oamenii mei să scoată iar coşul, ieşindu-i înainte cum au făcut şi data trecută.

DOAMNA PAGE

Ei, dar el stă să pice dintr-o clipă într-alta. Haide să-l îmbrăcăm pe Falstaff cu rochia vrăjitoarei din Brentford!

DOAMNA FORD

Întâi să le spun oamenilor mei ce să facă cu coşul. Du-te sus, am să aduc îndată bucăţile de pânză.

(Iese.)

DOAMNA PAGE

Naiba să-l ia pe derbedeul ăsta neruşinat! Îl învăţăm noi minte!

Să afle că nevestele pe lume
Cinstite sunt, şi când se ţin de glume
Şi vechile proverbe nu-s greşite:
„Porcul cel blând pe toate le înghite”.

(Iese.)

(Intră din nou doamna Ford cu doi servitori.)

DOAMNA FORD

Haideţi, domnilor! Luaţi încă o dată pe umeri coşul ăsta. Stăpânul vostru e la uşă. Dacă vă spune să lăsaţi coşul jos, ascultaţi-l. Haide, grăbiţi-vă.

(Iese.)

PRIMUL SERVITOR

Haide, haide, ridică-l!

AL DOILEA SERVITOR

Dă, Doamne, să nu mai fie iar căptuşit cu cavalerul!

PRIMUL SERVITOR

Nădăjduiesc că nu. Aş căra mai bucuros un butoi cu plumb.

(Intră Ford, Page, Shallow, Caius şi sir Hugh Evans.)

FORD

Aşa, şi dacă fapta va fi dovedită, domnule Page, ce despăgubire-mi dai pentru toate batjocurile şi ocările pe care mi le-ai aruncat în obraz? Lăsaţi coşul jos, derbedeilor! Să vină de îndată nevastă-mea. Hei, stă bine tinereţea în coş?[74] Ah, tâlhari şi pezevenghi ce sunteţi! O şleahtă întreagă, o bandă de ticăloşi, o mulţime de descreieraţi uniţi împotriva mea. Dar dracul va ieşi la lumină. Hei, nevastă, auzi? Vino, vino încoace. Ian te uită ce rufe cumsecade trimiţi la spălat!

PAGE

Ei bine, asta-i prea de tot, jupâne Ford. Nu mai poţi umbla slobod de aci înainte. Va trebui să fii ferecat în lanţuri.

EVANS

Ei bine, ăsta-i lunatic rău. E ca un câine turpat, mă rog.

SHALLOW

E drept, domnule Ford, asta într-adevăr nu-i bine.

FORD

Aşa spun şi eu, domnule. *(Intră din nou doamna Ford.)* Haide, apropie-te, doamnă Ford; femeie cinstită, soţie castă, fiinţă virtuoasă, care ai de soţ un dobitoc gelos! Te bănuiesc fără temei, nu-i aşa, doamnă?

DOAMNA FORD

Cerul mi-e martor că adevărul e acesta, dacă mă bănui de necredinţă.

FORD

Frumos ai vorbit, făptură neobrăzată. Ţine-o aşa până la capăt. Ieşi afară, golane!

(Scoate rufele din coş.)

PAGE

Asta întrece orice măsură!

DOAMNA FORD

Nu ţi-e ruşine? Lasă rufele în pace!

FORD

Am să te aflu eu îndată.

EVANS

E mai mult tecât poate cuprinde mintea! Frei să tai în fileag rufăria soţiei dumitale? Haide, lasă!

FORD

Goliţi coşul, am spus.

DOAMNA FORD

Dar de ce, bărbate, de ce?

FORD

Jupâne Page, pe cinstea mea de om, în acest coş a fost scos din casa mea un bărbat, nu mai departe decât ieri. De ce nu s-ar putea să fie iarăşi aici? Că se află în casa mea, de asta sunt sigur. Ştirea pe care am primit-o e adevărată. Gelozia mea se întemeiază pe judecată. Scoateţi toate rufele afară.

DOAMNA FORD

Dacă găseşti aici un bărbat, să moară ca un purice.

PAGE

Nu e nici un fel de bărbat.

SHALLOW

Pe legea mea, domnule Ford, asta nu-ţi face cinste.

EVANS

Tomnule Ford, tumneata trebuie să te rogi şi să nu te potrifeşti după imaginaţiunile inimii tumitale. Asta e gelozie, mă rog.

FORD

Într-adevăr, cel pe care-l pasc nu-i aici.

PAGE

Nu, şi nici altundeva decât în căpăţâna dumitale.

FORD

Mai ajutaţi-mă o dată să caut prin casă. Dacă nu găsesc ce caut, nu mă cruţaţi, faceţi-mă pentru totdeauna batjocura voastră! Să se spună despre mine: gelos ca Ford, care-l căuta pe amantul nevesti-si într-o coajă de nucă. Vă rog, faceţi-mi această plăcere, mai căutaţi o dată împreună cu mine.

DOAMNA FORD

Hei, doamnă Page, veniţi jos şi dumneata şi bătrâna. Soţul meu are treabă în odaia de dormit.

FORD

Bătrâna? De ce bătrână-i vorba?

DOAMNA FORD

Ei! Bătrâna din Brentford, mătuşa slujnicei, nu ştii?

FORD

Vrăjitoarea, târfa, destrăbălata aia de pezevenghe bătrână! Nu i-am spus să nu mai calce în casa mea? Vine cu ştafeta, aşa-i? Suntem nişte proşti noi, bărbaţii. Ştiu eu ce se ascunde sub ghicitul ei în palmă, sub prevestirea viitorului. Vino jos, cotoroanţă bătrână, vrăjitoare, Talpa-Iadului, vino jos! Am eu ac de cojocul tău!

DOAMNA FORD

Vai, bunul meu soţ, iubitule! Cinstiţi domni, nu-l lăsaţi să dea într-o femeie bătrână.

(Intră Falstaff, îmbrăcat în femeie, condus de doamna Page.)

DOAMNA PAGE

Hai, mătuşă Prat, hai, dă-mi mâna.

FORD

Lasă, c-o mătuşesc eu. Uite, na! *(Îl bate pe Falstaff.)* Afară din casa mea, tu, vrăjitoare, tu, harpie trenţăroasă, tu, târfă vicleană, tu, dihorule, tu, lighioană râioasă, afară! Afară zic! îţi dau eu ţie farmece, îţi arăt eu ţie ghiceală.

(Falstaff iese.)

DOAMNA PAGE

Nu ţi-e ruşine obrazului? Ai omorât-o pe biata femeie.

DOAMNA FORD

Ar fi în stare! Frumoasă cinste, n-am ce zice!

FORD

La spânzurătoare cu vrăjitoarea!

EVANS

Pă cuvânt, mă rog, tare mă tem că fomeia e cu adefărat frăjitoare. Am făzut că avea o barbă lungă sub vălul ce-i acoperea faţa.

FORD

Vreţi să mă urmaţi, domnilor? Din suflet vă rog să mă urmaţi. Să vedeţi numai unde duce firul mai departe. Dacă latru fără să fi dat de urma vânatului, să nu mă mai ascultaţi de aci înainte.

PAGE

Hai să-i mai facem o dată pe plac. Haideţi, domnilor.

(Ies Ford, Shallow, Caius şi Evans.)

DOAMNA PAGE

Pe cuvânt, zău, l-a cârpit de-ţi era mai mare mila.

DOAMNA FORD

Aş, la naiba, nu chiar aşa. l-a cărat cu nemiluita.

DOAMNA PAGE

Ciomagul să fie sfinţit şi aşezat deasupra altarului. A făcut o mare ispravă.

DOAMNA FORD

Cum crezi? Putem noi oare, cu tăria pe care ne-o dă dreptul de femeie şi mărturia unui cuget curat, să ducem răzbunarea mai departe?

DOAMNA PAGE

Duhul desfrâului a fost izgonit din el, de bună seamă. Şi dacă sufletul nu i-o fi zălogit pe vecie dracului, socotesc că n-are să mai încerce niciodată să ne ispitească la rău.

DOAMNA FORD

Să le destăinuim oare bărbaţilor noştri cum ne-am bătut joc de el?

DOAMNA PAGE

Da, să le destăinuim. De n-ar fi decât pentru a goni nălucirile din capul bărbatului tău, şi tot trebuie s-o facem. Dacă le-o spune inima că sărmanul cavaler desfrânat şi osânzos trebuie chinuit mai departe, noi două ne vom purta după cum se cere.

DOAMNA FORD

Pun prinsoare că ei vor ţine să-l facă de râs în faţa lumii şi socot că păcăleala n-ar avea tot hazul dacă nu l-ar face de râs în faţa lumii.

DOAMNA PAGE

Atunci haidem, să batem fierul până-i cald!

(Ies.)

SCENA 3

O încăpere la „Hanul Jartierei”.
Intră Hangiul şi Bardolph.

BARDOLPH

Jupâne, nemţii cer să le dai trei din caii dumitale. Însuşi ducele soseşte mâine la Curte şi vor să-i iasă întru întâmpinare.

HANGIUL

Ce drac de duce o mai fi şi ăsta că umblă în aşa mare taină[75]? La Curte n-am auzit nimic de venirea lui. Ia să stau de vorbă cu dumnealor. Vorbesc englezeşte?

BARDOLPH

Da, jupâne. Ţi-i aduc îndată.

HANGIUL

Le dau caii dar îi pun să plătească cu vârf şi-ndesat. Am să le fac sosul cât mai pipărat. Casa mea i-a răsfăţat o săptămână cu tot ce le-a dorit inima. Le-am închis uşa în nas altor clienţi de hatârul lor. Trebuie să-mi scot pârleala. Am să le fac sosul cât mai pipărat. Haidem!

(Ies.)

SCENA 4

O odaie în casa lui Ford. Intră Page,
Ford, doamna Page, doamna Ford şi sir Hugh Evans.

EVANS

E una din purtările cele mai frumoase şi pline de tiscreţiune pe care le-am văzut în viaţa mea la vreo femeie, mă rog.

PAGE

Şi cum, scrisorile astea vi le-a trimis în acelaşi timp la amândouă?

DOAMNA PAGE

La răstimp de un sfert de ceas.

FORD

Nevastă, să mă ierţi; de-aci-nainte
Aşa te poartă cum îţi este voia;
Mai bine spun: „e soarele de gheaţă”,
Decât de uşurinţă să te-nvinui;
Credinţa, cinstea ta prind rădăcină
În al meu suflet, până ieri eretic.

PAGE

Bun, bun, destul! Nu depăşi măsura
În ploconeli, ca ieri în defăimare.
Eu zic să ducem mai departe gluma
Cu-acest jupân bătrân şi rotofei,
Să-l râdă lumea toată; să mi-l cheme
Nevestele din nou la o-ntâlnire
Şi prins în laţ să-l facem de ruşine.

FORD

Nimic mai potrivit ca planul lor.

PAGE

Cum adică? Să-i trimit vorbă că-l aşteaptă la miezul nopţii în parc? Nu, nu, n-are să vină nici în ruptul capului.

EVANS

Tacă ziceţi c-a fost teşertat în râuri şi apoi pătut măr în hainele acelei femei pătrâne, eu socot că trebuie să fi intrat croaza în el şi că n-are să mai vină. Carnea lui e destul de pătucită ca să-i fi trecut toate poftele.

PAGE

Aşa cred şi eu!

DOAMNA FORD

Voi vă gândiţi doar cum să-i daţi pedeapsa,
Cum să-l aducem vom avea noi grijă.

DOAMNA PAGE

Ştiţi vechiul mit cu vânătorul Herne[76],
Demult pândar al codrilor din Windsor?
Se povesteşte că pe vremea iernii
În ceas tăcutul miezului de noapte,
Purtând pe frunte coarne rămuroase,
El dă ocol bătrânului stejar
Şi-aruncă vrăji pe vite, pomi şi ierburi,
Preface-n sânge laptele din uger
Sunând a spaimă fierul unui lanţ.
Aţi auzit de-atare duh; bătrânii
Cam grei de cap, dar tobă de eresuri,
Crezare-au dat poveştilor cu Herne,
Şi noi le-am moştenit drept adevăruri.

PAGE

Păi mulţi se tem să treacă-n miez de noapte
Pe lângă-acest stejar, zis al lui Herne.
Dar ce-i cu asta?

DOAMNA FORD

Noi făcurăm planul
Lângă stejar să-l întâlnim pe Falstaff
În Herne deghizat, ornat de coarne.

PAGE

Ei bine, socotim că va să vină
Cu această-nfăţişare. Dar pe urmă
Ce-ar fi să-i facem? Cum aţi plănuit?

DOAMNA PAGE

Am hotărât: pe fiica noastră, Nan,
Pe băieţel cu alţi copii de-o seamă
Să-i facem spiriduşi, pitici şi zâne,
Punându-le veşminte verzi şi albe,
Pe frunţi cununi cu lumânări de ceară
Şi-n mâini pârâitori. Astfel s-aştepte
Ascunşi în gropi la marginea pădurii
Şi-n clipa când noi ne-ntâlnim cu Falstaff,
Să năvălească lărmuind; noi două
Văzându-i, vom fugi cu mare spaimă,
Iar dânşii, strânşi deodată cerc în juru-i,
Ciupi-vor pe stricatul cavaler,
Aşa precum e datina la duhuri,
Mustrându-l pentru că-n puterea nopţii
Întină-al zânelor sfinţit tărâm
Cu-nfăţişarea lui profană.

DOAMNA FORD

Tocmai;
Şi până ce n-o spune adevărul,
Să mi-l ciupească zdravăn spiriduşii,
Arzându-l cu făcliile!

DOAMNA PAGE

Apoi,

După ce singur spus-a adevărul,
Dăm buzna toţi, îi smulgem cele coarne
Şi-l ducem în ocări până la Windsor.

FORD

Copiii trebuiesc a fi struniţi.
Altfel, vă spun, nu-i chip să izbutească.

EVANS

Pe copii am să-i înfăţ eu ce trebuie să facă, ba însumi eu în chip de maimuţoi îl ard pe cafaler cu lumânarea.

FORD

O să fie minunat. Mă duc să cumpăr măştile.

DOAMNA PAGE

Pe Nan o fac a zânelor regină,
În rochie albă am să mi-o îmbrac.

PAGE

Îi cumpăr eu mătasea. *(Aparte:)* Şi-ntre timp
Lui Slender am să-i spun pe Nan s-o fure
Şi-apoi la Eton[77] le aşez cununa…
Să-i dăm de veste repede lui Falstaff!

FORD

Nu, merg tot eu sub numele de Brook,
Să-l mai descos. El vine, n-aveţi grijă.

DOAMNA PAGE

De asta nu mi-e teamă! Hai, plecaţi,
Costume şi dichisuri să-mi aflaţi.

EVANS

Haiteţi să ne punem pe treabă! Astea-s plăceri minunate şi farse foarte cinstite, mă rog.

(Page, Evans şi Ford ies.)

DOAMNA PAGE

Mergi, doamnă Ford! Trimite iar, degrabă,
La Falstaff, să vedem ce va mai spune.

(Doamna Ford iese.)

Acum, la doctor; pentru el mi-i voia;
Lui Nan bărbat doar dânsul vreau să-i fie;
Cu tot pământul lui, un bou e Slender.
Iar soţul meu pe el l-a pus la suflet.
Şi doctoru-i cu bani şi-apoi la Curte
Îşi are prieteni mulţi; doar lui aş vrea
S-o dau, ori nimănui, pe fiica mea.

(Iese.)

SCENA 5

O cameră în „Hanul Jartierei”.
Intră Hangiul şi Simple.

HANGIUL

Ce pofteşti, bădărane? Ce pofteşti, obraz de toval? Vorbeşte, pronunţă-te, declară! Scurt, concis, repede, fulger!

SIMPLE

Zău, domnule, veneam să vorbesc cu sir John Falstaff din partea lui jupân Slender.

HANGIUL

Uite, colo e odaia dânsului, casa dânsului, castelul dânsului[78], patul lui statornic şi patul lui pe roate[79]; de jur împrejur are zugrăvită parabola fiului risipitor[80], proaspătă şi nouă. Du-te; bate la uşă, şi strigă. Are să-ţi cuvânteze ca un antropofagian; bate la uşă, zic!

SIMPLE

O femeie bătrână, o femeie grasă a intrat în odaia dumnealui, să aştept până va coborî. De fapt, despre dânsa am venit să vorbesc.

HANGIUL

Cum? O femeie grasă? Cavalerul ar putea fi prădat! Ia să-l strig eu. Hei, năzdrăvanule cavaler, sir John, chiuie una milităreşte din toate băierile bojocilor tăi. Eşti acolo? Te întreabă hangiul tău, prietenul tău de beţie.

FALSTAFF

(dinăuntru)

Aici sunt, hangiule. Ce s-a-ntâmplat?

HANGIUL

Se află aici un tătar din Boemia, care o aşteaptă pe femeia ta grasă. Las-o să coboare, năzdrăvanule, las-o să coboare. Odăile mele găzduiesc oameni cu obraz. Ruşine pentru tainele pe care le înnozi şi le deznozi, ruşine!

(Intră Falstaff.)

FALSTAFF

A fost la mine chiar acum, hangiule dragă, o femeie bătrână şi grasă, dar a plecat.

SIMPLE

Rogu-vă, sir, nu era cumva cărturăreasa din Brentford?

FALSTAFF

Aşa-i cum zici, coajă căscată de scoică, dânsa a fost; dar ce vrei cu ea?

SIMPLE

Stăpânul meu, jupân Slender, văzând-o că trece pe stradă m-a trimis s-o întreb, sir, dacă unul Nym care i-a şterpelit un lanţ mai are sau nu mai are lanţul asupra lui.

FALSTAFF

Am vorbit cu bătrâna despre asta.

SIMPLE

Şi ea ce spune vă rog, sir?

FALSTAFF

Pe cuvânt, ea spune că insul care i-a şterpelit domnului Slender lanţul, tot ăla i l-a şi ciordit.

SIMPLE

Aş fi vrut să fi putut vorbi chiar eu cu femeia. Mai aveam să-i spun şi alte lucruri din partea lui.

FALSTAFF

Ce lucruri? Să auzim!

HANGIUL

Aşa-i, spune-le, repede!

SIMPLE

Nu am voie să le ţin secret, sir.

HANGIUL

Ţine-le secret, ori crapă!

SIMPLE

Ei bine, sir, nu erau decât nişte lucruri în legătură cu domnişoara Anne Page, ca stăpânul meu să ştie dacă i-a fost ursit s-o capete, au ba.

FALSTAFF

I-a fost, i-a fost ursită.

SIMPLE

Ce anume, sir?

FALSTAFF

S-o capete au ba... Du-te; spune-i că bătrâna aşa mi-a ghicit.

SIMPLE

Pot să îndrăznesc să-i spun aşa, sir?

FALSTAFF

Da, sir. Cine ar fi în stare să îndrăznească mai mult?

SIMPLE

Mulţumesc luminăţiei voastre. Cu veştile astea am să-i fac stăpânului meu o bucurie ce nu s-a văzut.

(Iese.)

HANGIUL

Eşti un înţelept în toată legea, un înţelept al înţelepţilor, sir John! Dar ce, a fost la dumneata o cărturărească?

FALSTAFF

Da, a fost una, hangiule dragă. Una care mi-a deschis capul cum nu mi l-a deschis nici un învăţat de pe lume. Şi unde mai pui că nici nu m-a costat nimic, ba, dimpotrivă, am mai şi încasat pentru învăţătura primită.

(Intră Bardolph.)

BARDOLPH

S-a zis, Dumnezeule, stăpâne! Pungăşie, curată pungăşie!

HANGIUL

Unde-mi sunt caii? Spune-mi veşti bune despre ei, derbedeule!

BARDOLPH

Au luat-o la fugă cu pungaşii. Pentru că îndată ce am trecut de Eton, m-au aruncat de pe calul pe care mergeam în spatele unuia din ei, drept în mocirla unei mlaştini. Şi, dând pinteni cailor, duşi au fost, ca trei diavoli germani, ca trei doctori Faustus adunaţi la un loc.

HANGIUL

S-au dus doar ca să iasă întru întâmpinarea ducelui, nătărăule! Nu-mi spune că au fugit. Nemţii sunt oameni cinstiţi!

(Intră sir Hugh Evans.)

EVANS

Unde-i hangiul nostru?

HANGIUL

Care-i pricina, sir?

EVANS

Pagă de seamă la clientela tumitale; un prieten al meu venit la oraş mi-a povestit că trei nemţi pui de lele au pungăşit pe toţi hangiii de la Reading, de la Maidenhead, de la Colebrook, suflându-le caii şi părăluţele. Ţi-o spun ca prieten; vezi, tumneata eşti un om cu cap, plin te duh şi de năstrăfănii şi nu se cade să fii tus cu preşul, mă rog. Adio!

(Iese.)

(Intră doctorul Caius.)

CAIUS

Unde iest hangiiùll de la „Jarretière”?

HANGIUL

Aici, domnule doctor, muncit de nehotărâre şi ros de îndoieli.

CAIUS

Nu pot să spun ce ieste acest’, dar la mine fost spus că faci mare preparassion pentru un ducele de Jérmany. Ma paroll, la Curteà n-am auzit de sosirea nici unui duce. Ţi-o spun ca un prietenùl! Adieu!

(Iese.)

HANGIUL

Tânguieşte-te în gura mare, dobitocule ce eşti, haide! Dă-mi o mână de ajutor, cavalere! Sunt pierdut! Zboară, fugi, ţipă ca din gură de şarpe, dobitocule! Sunt pierdut!

(Ies Hangiul şi Bardolph.)

FALSTAFF

Vreau ca lumea toată să fie băgată-n cofă cum am fost băgat şi eu, ba încă şi snopit în bătăi pe deasupra. Dacă ar ajunge la urechile Curţii povestea cu schimbarea mea la faţă, şi dacă-ar şti cum mi-a fost botezată şi miruită schimbarea la faţă, mi-ar topi grăsimea picătură cu picătură şi ar unge cu mine ciubotele pescarilor. Sunt încredinţat că m-ar şfichiui cu ironia lor fină până aş ajunge mai zbârcit decât o pară uscată. Nimic nu mi-a mai mers din ziua când am trişat la cărţi. Pe cinstea mea, dacă m-ar ţine răsuflarea cât să-mi rostesc rugăciunile, poate că m-aş căi. *(Intră doamna Quickly.)* Ei, dincotro vii?

DOAMNA QUICKLY

Din amândouă părţile, bineînţeles!

FALSTAFF

S-o ia dracul pe una din părţi şi mama dracului pe ailaltă, ca să fie bine căpătuite amândouă. Din pricina lor am tras mai mult decât poate îndura nemernica nestatornicie a sufletului omenesc.

DOAMNA QUICKLY

Ele n-au tras oare? Ba încă cum; în specialitate una din ele, doamna Ford, inimă de aur, a fost bătută, sărăcuţa, de arată vânătă ca pruna.

FALSTAFF

Ce-mi spui mie de vânăt ca pruna? Eu am fost bătucit şi împestriţat cu toate culorile curcubeului. Şi era cât p-aci să fiu poprit în locul vrăjitoarei din Brentford. Numai iscusita dibăcie a minţii mele de-a imita gesturile unei femei bătrâne m-a mântuit, altfel paznicul legii mă punea în fiare în locul vrăjitoarei, ca pe orice om de nimic.

DOAMNA QUICKLY

Sir, lasă-mă să-ţi vorbesc în odaia dumitale. Vei afla cum stau lucrurile, şi, te încredinţez, spre mulţumirea

dumitale. Aci e o scrisoare care te va lămuri oarecum. Inimioarele mele, câtă bătaie de cap ca să vă pot potrivi ploile pentru o întâlnire! E limpede că unul dintre voi a păcătuit în faţa lui Dumnezeu că vă paşte atâta nenoroc în dragoste.

FALSTAFF

Haide sus în odaia mea!

(Ies.)

SCENA 6

Altă cameră în „Hanul Jartierei”. Intră Fenton şi Hangiul.

HANGIUL

Domnule Fenton, nu-mi mai spune nimic. Mi-e inima împovărată de amărăciune. Am să le dau dracului pe toate!

FENTON

M-ascultă totuşi. În ce fac, ajută-mi,
Sunt gentilom şi îţi voi da răsplată
De două ori mai mult decât pierdut-ai:
O sută livre aur!

HANGIUL

Te voi asculta, domnule Fenton, şi în orice caz îţi voi păstra taina.

FENTON

Din când în când ţi-am spus câte ceva
De dragostea ce-o port frumoasei Anne;
Cu-acelaşi foc mi-a dat răspuns şi dânsa
(Cât poate hotărî al ei cuvânt).
Acum, din partea ei primii scrisoare,
Din care te va minuna ce afli;
Cu planul meu urzirea ei se ţese
Că în vileag nu-i chip să poţi da una
Făr’ cealaltă. Burduhănosul Falstaff,
În ce-i urzit, un rol de seamă are;
M-ascultă, drag hangiule, răbdare,
Să-ţi povestesc pe larg întreaga farsă:
La noapte-ntre cântat şi-ntâiul ceas,
Sub crengile stejarului lui Herne,
Nan, dulcea mea, în fruntea zânelor

Va apărea. De ce? Stă scris aici.
În timp ce se petrec şi alte farse,
Ei tatăl poruncitu-i-a să plece
Furiş cu Slender, şi cu el la Eton
Să se cunune. Dânsa s-a-nvoit.
Şi-acuma, sir,
Potrivnică acestui plan e mama
Ce-şi vrea de ginere pe doctor Caius,
La fel cu dânsu-a chibzuit s-o fure.
Şi când ceilalţi cu gându-s la petreceri,
La popa să dea fuga să le facă
A cununiei slujbă; ea, pe faţă,
Aprobă planul mamei şi-i promite
Lui doctor Caius; dar să vezi urmarea:
În alb a hotărât s-o-mbrace tatăl
Şi în această-nfăţişare, Slender,
La timpul potrivit luându-i braţul,
O va-ndemna să plece; mama altfel
A ticluit ca doctorul s-o afle
(Când toţi vor fi cu măşti, schimbaţi de haine),
Gătind-o-ntr-o bogată rochie verde,
În fluturări de sclipitoare panglici;
Şi doctorul, la ceasul potrivit,
Va face doar un semn, luându-i mâna,
Iar fata e-nvoită să-l urmeze.

HANGIUL

Pe cine are de gând să păcălească, pe taică-su, sau pe maică-sa?

FENTON

Pe amândoi, fugind în fapt cu mine;
În dumneata mă bizui ca vicarul
S-aştepte în altar la miezul nopţii
Şi, legiuind căsătoria noastră,
C-o slujbă să unească două inimi.

HANGIUL

Aşa cum spui îţi împlineşte planul,
Eu plec să-i dau vicarului de ştire;
S-aduci mireasa, popă am eu grijă!

FENTON

Îndatorat ţi-oi fi o viaţă-ntreagă,
Lăsând răsplata ce ţi-o dau chiar astăzi.

(Ies.)

ACTUL V

SCENA 1

O cameră la „Hanul Jartierei”.
Intră Falstaff şi doamna Quickly.

FALSTAFF

Te rog, nu mai trăncăni. Du-te! Am să mă ţin de cuvânt. Asta-i a treia oară. Nădăjduiesc că numărul fără soţ are să-mi poarte noroc. Hai, du-te! Se zice că numerele fără soţ au farmece, fie că e vorba de naştere, de noroc sau de moarte. Du-te!

DOAMNA QUICKLY

Vă găsesc eu un lanţ. Şi îl fac pe dracu-n şapte să vă aduc o pereche de coarne.

FALSTAFF

Du-te, îţi spun; vremea tace şi trece. Ţine capul sus şi calcă pe vârfuri! *(Iese doamna Quickly. Intră Ford.)* Ei, ce mai veste-poveste, domnule Brook? Domnule Brook, în noaptea asta sau niciodată vei şti cum stau lucrurile. Fii în parc pe la miezul nopţii, la stejarul lui Herne, şi vei vedea minuni.

FORD

Nu te-ai dus ieri la dânsa, cum mi-ai spus că aveaţi înţelesul?

FALSTAFF

M-am dus, domnule Brook, aşa cum mă vezi, un biet moşneag, dar m-am întors de la dânsa, domnule Brook,

cu înfăţişarea unei biete babe. Derbedeul ăla de Ford, soţul ei, e chinuit de cel mai buiac şi mai viclean diavol al geloziei, care a stăpânit vreodată fiara turbării. Trebuie să-ţi spun, mi-a tras o mamă de bătaie aşa cum mă aflam în chip de femeie, pentru că sub înfăţişarea de bărbat, domnule Brook, nici de Goliat c-un sul de la război în mână nu mi-e frică. Apoi mai ştiu că viaţa-i o suveică şi sunt grăbit. Vino cu mine şi am să-ţi povestesc tot, domnule Brook. De pe vremea când jumuleam gâştele, de pe când trăgeam la fit şi învârteam titirezul, n-am mai ştiu ce înseamnă să fii bătut cum am fost eu acuma. Am să-ţi spun multe lucruri ciudate despre ticălosul ăsta de Ford, pe care am să mă răzbun la noapte, iar pe nevastă-sa am să ţi-o dau plocon în braţe. Vino după mine! Se pun la cale lucruri ciudate, domnule Brook. Vino după mine!

(Ies.)

SCENA 2

Parcul din Windsor. Intră Page, Shallow şi Slender.

PAGE

Hai, hai! Ne vom tupila acolo, în şanţul castelului, până ce vom vedea luminiţele zânelor noastre. Adu-ţi bine aminte de fiica mea, fiule Slender.

SLENDER

Da, pe cinstea mea, m-am înţeles cu ea şi am luat o parolă ca să ne recunoaştem unul pe altul. Mă apropii de ea, care e îmbrăcată în alb, şi strig: „iaca-na”; ea spune: „chiar aşa”. Şi cu asta ne-am înţeles.

SHALLOW

E foarte bine. Dar nu văd ce e nevoie de „iaca-na” şi de „chiar aşa”? Dacă ştii că-i în alb, ai s-o recunoşti. A bătut ora zece.

PAGE

Noaptea e întunecoasă. Luminiţele şi spiriduşii vor face un efect grozav. Cerul să ne ajute pentru reuşita planului nostru! Nimeni nu se gândeşte să facă rău decât dracul, şi pe el îl vom cunoaşte după coarne. Haideţi, să mergem! Urmaţi-mă!

(Ies.)

SCENA 3

Stradă din Windsor, care duce spre parc.
Intră doamna Page, doamna Ford şi doctor Caius.

DOAMNA PAGE

Domnule doctor, fata mea e în verde. Când vezi că e momentul, ia-o de mână, du-te cu ea la altar şi isprăveşte treaba cât mai de grabă. Du-te înainte, în parc, noi două trebuie să intrăm împreună.

CAIUS

Oui, mesdames! Eu am să ştii ce am de făcut. Adieu!

DOAMNA PAGE

Cu bine, sir. *(Caius iese.)* Bărbatul meu nu se va veseli atâta de păcăleala trasă lui Falstaff cât se va mânia văzându-şi fata măritată cu doctorul. Ei lasă, mai bine un pui de ceartă acum decât o jale fără sfârşit pe viaţa toată.

DOAMNA FORD

Dar unde-o fi Nan cu ceata ei de zâne şi Hugh, diavolul din Ţara Galilor?

DOAMNA PAGE

Stau pitiţi cu toţii într-un şanţ, aproape de stejarul lui Herne, cu luminile acoperite şi, chiar în momentul când noi ne vom întâlni cu Falstaff, le vor face să strălucească deodată în întuneric.

DOAMNA FORD

Asta are să-l sperie, nu glumă.

DOAMNA PAGE

Dacă nu se sperie, râdem de el; dacă se sperie, râdem şi mai al dracului.

DOAMNA FORD

Îl păcălim noi bine.

DOAMNA PAGE

De-nşeli stricaţi, destrăbălaţi ca el,
Nu te socoate nimeni un mişel.

DOAMNA FORD

Se apropie ceasul. La stejar, să mergem la stejar.

(Ies.)

SCENA 4

Parcul din Windsor. Intră sir Hugh Evans, deghizat în satir, cu Anne Page şi altele costumate în zâne.

EVANS

U-şu-rel, u-şu-rel, sânelor! Fiţi întrăsneţe, fă rog. Urmaţi-mă în şanţ. Şi, când fă dau de veste, faceţi cum v-am spus. Haiteţi, haiteţi! U-şu-rel, u-şu-rel!

(Ies.)

SCENA 5

În altă parte a parcului
Intră Falstaff deghizat în Herne.

FALSTAFF

Orologiul din Windsor a bătut miezul nopţii. Clipa se apropie. Şi acum, voi, zei ai sângelui înfierbântat, fiţi cu mine! Adu-ţi aminte, Jupiter, că te-ai preschimbat în taur pentru a ta iubită Europa. Dragostea ţi-a poruncit să porţi coarne. O, putere neţărmurită a dragostei, care faci din animal om şi din om animal! Apoi, tot tu, slăvite Jupiter, de dragul Ledei, te-ai făcut lebădă. O, dragoste atotputernică! Cât de aproape a fost zeul de înfăţişarea unui gânsac! Cel dintâi păcat l-ai fost făptuit în chip de animal. O, Jupiter, un păcat animalic, apoi alt păcat sub arătarea unei galiţe. Gândeşte-te la asta, Jupiter, un păcat greţos. Dacă zeii că-s zei, sunt în asemenea călduri, ce pot face bieţii oameni? Cât despre mine, mă aflu aici sub chipul unui cerb din Windsor, cel mai gras cerb din toată pădurea. O, Jupiter, răcoreşte-mi sorocul împreunării, că de nu, mi-ar putea face cineva vreo mustrare când voi pişa lumea toată cu slănina din mine? Tu eşti, căprioara mea?

(Intră doamna Ford şi doamna Page.)

DOAMNA FORD

Sir John, eşti aici? Cerbul meu iubit?! Malacul meu drag?!

FALSTAFF

Căprioara mea cu codiţa neagră! Dea cerul să plouă cu barabule[81], să tune cu cântece deocheate, să cadă grindină şi să ningă cu hapuri şi prafuri de iureş!... Să

vină asupră-ne o furtună de porniri pătimaşe! Între astea toate îmi caut eu adăpostul. *(O îmbrăţişează.)*

DOAMNA FORD

Doamna Page a venit şi ea cu mine, iubitule.

FALSTAFF

Împărţiţi-mă între voi, ca pe un cerb ce mă aflu, pentru mine păstrez coastele, umerii i se cuvin paznicului pădurii, iar coarnele rămân moştenirea bărbaţilor voştri. Nu semăn a pădurar, hm? Nu vorbesc eu oare ca Herne vânătorul? Ei bine, de data asta Cupidon e băiat de treabă. Mă despăgubeşte din plin. Pe cât de adevărat e că sunt un duh, fiţi binevenite, dragele mele!

(Se aud zgomote.)

DOAMNA PAGE

Doamne, ce-i cu lărmuiala asta?

DOAMNA FORD

Cerul să ne ierte păcatele!

FALSTAFF

Ce poate fi?

DOAMNA FORD şi DOAMNA PAGE

Să fugim, să fugim!

(Fug amândouă.)

FALSTAFF

Se vede că dracul nu vrea să mă lase de tot răului, de teamă că oloiul ce-ar curge din mine să nu dea foc iadului. Altfel nu mi-ar încurca atâta iţele.

(Intră sir Hugh Evans în chip de satir; Pistol în hobgoblin[82], doamna Quickly, Anne Page, ca Regină a zânelor, şi alte doamne în chip de zâne cu cununi de lumânări pe cap.)

REGINA ZÂNELOR

Voi, zâne, sure, negre, verzi şi albe,
Sub clar de lună puneţi nopţii salbe;
Orfane fiinţe fără de noroc,
Aflaţi-vă în taina nopţii loc!
Tu, crainic hobgoblin, le fă să tacă!

PISTOL

Zâne, -ascultaţi, tăcere să se facă!
Prin hornuri, greiere, te du, străbate
În vetrele cu foc, nemăturate,
Şi leneşele slugi să le ciupeşti,
Cât afinele să le-nvineţeşti;
Crăiasa noastră gata-i s-osândească
Gunoaiele şi lenea femeiască.

FALSTAFF

Sunt zâne! De vorbeşti îţi sapi mormânt.
Ţin ochii-nchişi şi faţa la pământ!
(Se culcă cu faţa la pământ.)

EVANS

Tu, Beda[83], mergi, şi unde afli-o fată
Spunându-şi seara rugăciunea toată,
Să-i farmeci visul nopticica-ntreagă-n
Tihnitul somn al pruncului tin leagăn;
Pe somnoroşii care fac păcate
Ciupeşte-i de picioare, mâini şi spate.

REGINA ZÂNELOR

De zor, de zor,
Daţi, zâne, iama-n curtea din Windsor;
Gnomi, prin odăile-i sfinţite fie
Sorţi bune semănate pe vecie,
Cinstită de stăpân rămână casa
Şi vrednic el de cinstea ei, aleasa;
Balsam pe-a’ ordinului[84] jeţuri, toate,
Lăsaţi din flori şi ierburi miresmate;

Drepte-nvestiri în rang de coifuri, mante,
Să-şi poarte mirul sub blazoane-nalte.
Iar voi, a' pajiştilor zâne, lanţ,
O jartieră desenaţi în danţ.
Ca urma ei prin vremi să nu se piardă,
Mai verde rămânând ca orice iarbă.
Şi *Honni soit qui mal y pense*[85] să scrie
Cu tufe de smaragd şi flori o mie:
Safire, perle, cusături bogate
În cataramele crăieşti legate
Pe câmp de flori cu litere brodate.
Plecaţi, vă risipiţi, dar, la cea oră
Să nu-mi uitaţi obişnuita horă
La gârniţa lui Herne vânător!

EVANS

De mâini luaţi-vă, hai, taţi-i zor,
Lămpi, touăzeci de licurici, ne-arate
Cum să jucăm sub crengile plecate.
Dar stai, parcă miroase-a muritor!

FALSTAFF

Doamne, apără-mă de acest spiriduş din Ţara Galilor, că e-n stare să mă prefacă-n brânză!

PISTOL

Un vierme-ai fost uitat, de la născare!

REGINA ZÂNELOR

Prin foc să-i trecem mâna de-ncercare
La aste flăcărui de lumânare;
De-i cast, curat la cuget, nu tresare,
De-i păcătos, nu-mi va păsa că-l doare.

PISTOL

Hai să-ncercăm!

EVANS

la foc un lemn ca el?

FALSTAFF

Au, au, au!

REGINA ZÂNELOR

Stricat, stricat, cu pofte de mişel!
Horindu-i cu-a dispreţului cântare,
Ciupiţi-l, zâne, fără de-ndurare.

Cântec

(cântat de corul zânelor)

Hâş de-aici, că eşti pătat,
Hâş de-aici, că eşti stricat!

Pofte rele ţi-au cuprins
Focul sângelui aprins;
Fugi cu-al patimilor foc,
Gândul mută-ţi-l din loc.

Pân' ce luna va păli
Şi lumina s-a sfârşi,
Împrejuru-i ne-nvârtim,
Să-l pârlim şi să-l ciupim.

(În vreme ce cântă, zânele îl ciupesc pe Falstaff. Doctorul Caius vine dintr-o parte şi răpeşte un băiat costumat în rochie verde de zână; Slender, venind din cealaltă parte, fură un băiat în alb; Fenton îşi face apariţia şi o ia pe Anne Page. În dosul scenei se aud strigăte şi larmă ca la vânătoare. Falstaff îşi arată capul de cerb şi se ridică.)

(Intră Page, Ford, doamna Page şi doamna Ford.)

PAGE

Stai, nu fugi! Acum te-avem în palmă!
Zadarnic faci pe Herne vânătorul!

DOAMNA PAGE

Hai, să nu ducem prea departe gluma!
Îţi plac, sir John, nevestele din Windsor?
Tu, soţul meu, priveşte-aceste coarne,
Aşa-i că în pădure stau mai bine
Decât ar sta-n oraş la tine-acasă?

FORD

Ei spune-mi, cavalere, cine poartă coarnele? Domnule Brook, află că Falstaff e un ticălos, un ticălos de încornorat. Uite, astea sunt coarnele lui, domnule Brook! Şi să ştii, domnule Brook, pe ce-a stăpânit Ford el n-a putut pune mâna, afară doar de coşul cu rufele murdare, de băţul care i-a muiat spinarea şi de cele douăzeci de livre bani gheaţă care trebuie înapoiaţi domnului Brook şi pentru care i s-a pus popreală pe cai, domnule Brook!

DOAMNA FORD

Sir John, n-am avut noroc să ne iubim. N-a fost chip să fim împreună vreodată. Să nu mai vorbim de dragoste, dar doresc să rămâi pentru totdeauna cerbul meu drăgălaş.

FALSTAFF

Acum încep să mă dumiresc că v-aţi bătut joc de mine ca de-un măgar ce sunt.

FORD

Întocmai şi în aceeaşi măsură şi bou. Pentru amândouă avem dovezi la mână.

FALSTAFF

Prin urmare făpturile aste nu sunt zâne. Mi s-a năzărit mie de trei-patru ori că s-ar putea să nu fie. Şi totuşi păcătoşenia din mine, ameţirea pe loc a minţilor mele m-au orbit făcându-mă să cred că ar fi zâne, acolo unde bunul-simţ spunea că nu-i decât o farsă grosolană. Iată cum ajungi un maimuţoi când te dedai la rele.

EVANS

Sir John, slujeşte-i lui Tumnezeu, leapădă torinţele necurate, şi atunci sânele n-au să te mai ciupească.

FORD

Că bine zici, spiriduşule Hugh!

EVANS

Şi tumneata lepădă-te, te rog, de gelozie.

FORD

N-am să-mi mai tem nevasta până în ziua când vei fi-n stare să-i faci curte într-o engleză ca lumea.

FALSTAFF

Oare mi-am uitat eu creierul la soare, de s-a uscat că nu mi-a mai rămas nici atâta minte ca să-mi dau seama de o păcăleală grosolană ca asta? Am ajuns în aşa hal să fiu încălecat de un ţap din Ţara Galilor[86]? Atunci sunt un nebun cu tichie de dimie? Ar mai lipsi doar să mă înăbuş cu o bucată de brânză prăjită.

EVANS

Prânza nu face casă bună cu hozânza. Burta tumitale e numai hosânză.

FALSTAFF

„Prânză şi hosânză”! În ce hal am ajuns, să fiu de batjocura unuia care face rasol biata noastră limbă! O ispravă ca asta ajunge pentru a înţărca desfrâul şi săritul gardurilor noaptea pe întregul regat.

DOAMNA PAGE

Bine, sir John, cum ai putut să crezi aşa ceva? Chiar de-am fi izgonit virtutea cu sila din inimile noastre dă-

ruindu-ne cu totul iadului şi nici atunci diavolul n-ar fi izbutit să ne scoată din minţi cu făptura dumitale.

FORD

Ce mai făptură! Un caltaboş făcut din ce-a rămas în blide? Un sac de câlţi?

DOAMNA PAGE

Un burduhănos înfoiat?

PAGE

Îmbătrânit, răcit, veştejit, şi cu o burtă nesuferită?

FORD

Unul care la defăimat e mai meşter decât dracul?

PAGE

Şi mai sărac decât Iov?

FORD

Şi mai stricat ca nevasta lui Iov[87]?

EVANS

Slujind poftelor necurate şi tavernelor şi finului de Canare şi finului şi hidromelului şi peţivăniei şi sudălmilor şi încăierărilor şi trăncănelilor şi sporovăielilor!

FALSTAFF

Ei bine, am ajuns cal de bătaie pentru batjocura voastră. Mi-aţi luat piuitul. Mă dau bătut. Nu-s în stare să-i răspund nici acestei cârpe din Ţara Galilor. M-am cufundat în adâncurile prostiei. Faceţi cu mine ce vreţi.

FORD

Pe cinstea mea, sir, te vom duce la Windsor la un oarecare Brook pe care l-ai pungăşit de parale şi pentru care trebuia să faci pe codoşul. Pe lângă tot ce-ai tras

pân-acuma, întoarcerea acestor bani socot că are să-ţi fie durerea cea mai usturătoare.

PAGE

Ei lasă, fii vesel, cavalere! Ai să guşti astă-seară, acasă la mine, o băutură de zile mari. Şi vei râde de nevastă-mea aşa cum râde ea acum de dumneata. Spune-i că domnul Slender s-a căsătorit cu fiică-sa!

DOAMNA PAGE

(aparte)

Doctorii pun la îndoială una ca asta. Dacă Anne Page e una şi aceeaşi persoană cu fiica mea, atunci chiar în clipa de faţă dânsa-i nevasta doctorului Caius!

(Intră Slender.)

SLENDER

Ehei, ehehei, tătică Page!

PAGE

Fiule, cum stai, fiule? Ai isprăvit?

SLENDER

Isprăvit! Cei mai mari oameni din Gloucester au să afle despre treaba asta. Mai bine m-aş bălăbăni în ştreang, nu alta!

PAGE

Despre ce să afle, fiule?

SLENDER

M-am dus la Eton să mă cunun cu domnişoara Anne Page, şi când colo, în locul ei am dat de un nătâng de lungan, de-un mălai-mare. De n-am fi fost în biserică, l-aş fi rupt în bătăi. Să nu mă mişc de-aici de nu eram în stare să jur că e Anne Page, dar când colo era băiatul poştaşului.

PAGE

Pe viaţa mea, păi atunci te-ai înşelat!

SLENDER

Ce mai, nu-i nevoie să mi-o mai spui! Te cred că m-am înşelat dacă am luat un băiat drept fată. De ne-am fi căsătorit împreună, cu toate că era îmbrăcat în haine de femeie, tot n-aş fi vrut să mă culc cu el.

PAGE

Ei bine, de vină nu-i decât propria dumitale neghiobie. Nu ţi-am spus, omul lui Dumnezeu, că trebuia s-o recunoşti pe fiică-mea după îmbrăcăminte?

SLENDER

M-am dus la aia îmbrăcată în alb şi i-am strigat „iacana”! şi ea mi-a răspuns „chiar aşa”, întocmai cum ne înţelesesem cu Anne. Şi totuşi n-a fost Anne, ci băiatul poştaşului.

DOAMNA PAGE

Dragă George, nu te supăra. Eu îi ştiam gândurile şi am îmbrăcat-o pe fata mea în verde. Acum trebuie să fie la preot cu doctorul, poate s-au şi căsătorit.

(Intră doctorul Caius.)

CAIUS

Unde iest madame Page? Ma parroll, a făcut la mine un pacaliturr, m-am surat cu un garţon, cu un boy, cu un paysan. Un ţarran, ma parroll, un băiat. Nu este Anne Page, ma parroll, făcut la mine pacaliturr.

DOAMNA PAGE

Dar cum? N-ai luat-o pe cea îmbrăcată în verde?

CAIUS

Sigùrr, pe lege al meu, ţi fost un băiat. Ma foi, am să întorc pe dos tot Windsor!

(Iese.)

FORD

Ciudat îmi pare! Dar la urma urmei,
Pe-adevărata Anne cine-o fi luat-o?

PAGE

Am rele presimţiri. Iată-l pe Fenton!
(Intră Anne Page împreună cu Fenton.)
Ei, ce s-a întâmplat, domnule Fenton?

ANNE

Iertare, tată bun! Iertare, mamă!

PAGE

De ce n-ai mers cu Slender, domnişoară?

DOAMNA PAGE

De ce n-ai mers cu doctorul, fetiţo?

FENTON

N-o speriaţi! Vă spun eu adevărul:
Aţi plănuit s-o măritaţi cu sila
Cu oameni care pentru ea streini sunt,
Dar noi de mult ne-am logodit în taină
Şi nime-n lume nu ne mai desparte.
De-o socotiţi păcat, e sfânt păcatul;
Căci fapta ei n-a fost înşelăciune,
Neascultare sau necuviinţă
Când fata s-a zbătut voind să scape
De blestemate,-ntunecate zile.
Aduse-n dar de-un mărătiş cu sila.

FORD

De ce-aţi rămas ca stanele de piatră?

Altă scăpare nu-i! Aşa vru cerul!
În dragoste norocu-i avuţie
Cu bani pământuri cumperi, nu soţie.

FALSTAFF

Nu mai pot de bucurie că, deşi m-aţi luat la ţintă pe mine, săgeata s-a întors şi a izbit în voi!

PAGE

Scăpare? Ce scăpare? Dragă Fenton,
În fericire să trăieşti şi-n pace!
Încuviinţezi ce nu mai poţi desface!

FALSTAFF

Când dai noaptea drumul la câini, sunt fugăriţi tot felul de cerbi!

DOAMNA PAGE

Ei bine, uit ce-a fost! Domnule Fenton,
Cerul să-ţi dea lung şir de zile bune!
Iubite soţ, să ne-ndreptăm spre casă
Şi lângă foc să râdem de-aste şotii
Noi toţi şi cu sir John.

FORD

Aşa-i, sir John,
Ce mi-ai promis se-ntâmplă-n noaptea asta:
Pe Ford cu Brook îl va-nşela nevasta!

(Ies.)

NOTE

[1] Richard Davies, paroh al unei biserici din comitatul Gloucestershire, a fost cel dintâi care, la sfârşitul secolului al XVII-lea, a sugerat că acest personaj e o caricatură a lui sir Thomas Lucy (1532 – 1600), bogat proprietar de pământ şi, din 1586, şerif al comitatului Warwickshire (în care se afla şi Stratford). Documente ale vremii atestă că el a poruncit ca tânărul Shakespeare să fie biciuit şi alungat din Stratford, ca pedeapsă că făcuse braconaj pe domeniile lui. Shakespeare s-a răzbunat, scriind, zice-se, o baladă în care îl numea „Judge Clodpate” (Clodpate = nătărău); balada s-a pierdut, dar un librar londonez, William Oldys — autor şi al unei *Vieţi* a lui Falstaff — mărturisea, în prima jumătate a secolului al XVIII-lea, că mai ţinea minte prima ei strofă, pe care o auzise în copilărie (în jurul lui 1700) „de la un gentilom foarte bătrân”. Aproape toţi comentatorii lui Shakespeare au acceptat ipoteza lui Davies şi au văzut în Shallow (=superficial, gol, trivial) un portret al lui Lucy. Totuşi, Leslie Hotson, unul dintre cei mai de seamă exegeţi ai operei shakespeariene, a lansat, în studiul său, *Shakespeare versus Shallow* (1931), supoziţia că personajul ridiculizat în *Nevestele vesele* nu e Lucy, ci William Gardiner, magistrat în comitatul Surrey, care, în 1596, a deschis acţiune împotriva lui Shakespeare şi a asociaţilor săi, care jucau la Teatrul Swan din Londra, obligându-i să caute o altă sală de spectacol.

[2] Sir Hugh Evans e un portret satiric al lui Thomas Jenkins, originar din Ţara Galilor, licenţiat la Oxford, care i-a fost profesor lui Shakespeare la Stratford Grammar School, între 1575 şi 1579. Evans nu e nobil, dar apelativul sir se folosea şi pentru clerici.

[3]Camera Înstelată (Star Chamber) era o înaltă instanţă judecătorească ale cărei şedinţe se ţineau într-o încăpere din palatul regal din Westminster, pe al cărei tavan era zugrăvit firmamentul, de unde îi venea şi numele. Îndeplinea una dintre funcţiile Consiliului Regal, anume pe aceea de a rezolva petiţiile supuşilor; fusese creată de Henric al VII-lea, cu intenţia de a potoli dezordinile care continuau să tulbure societatea engleză şi după încheierea Războiului celor două roze. În timpul dinastiei Tudorilor a căpătat o foarte mare putere, în deplin acord cu aceea a absolutismului regal (va fi desfiinţată de Carol I, în 1641). Ea judeca nu numai crimele grave — răzvrătiri, prejudicii aduse magistraţilor —, ci şi procese civile în care împricinaţii erau nobili. Dar asemenea cauze puteau fi aduse şi în faţa judecătorilor de pace, aşa cum era Shallow.

[4] Hotson, în amintitul Shakespeare versus Shallow (vezi supra, nota 1), îl identifică pe Slender cu William Wayte care, în nov. 1596, adresa o reclamaţie şerifului din comitatul Surrey, împotriva unui grup din care făcea parte şi Shakespeare, susţinând că „fusese ameninţat de ei cu moartea”; amănuntele acestui conflict - izbucnit, după cum dovedesc documentele descoperite de Hotson, în urma unor falsuri în testamentul privind moştenirea Teatrului Swan - au rămas necunoscute şi, în consecinţă, nu se ştiu motivele pentru care Shakespeare se răzbuna pe Wayte. Slender înseamnă firav, dar şi sărac, şi zgârcit.

[5] Transcriere incorectă a termenului juridic quorum, referitor la judecătorii de pace care aveau dreptul să judece delictele grave — omorurile, tâlhăriile, jefuirea lăcaşurilor de cult etc.

[6] Forma contrasă a termenului custos rotulorum, însemnând „custode al arhivelor”, funcţie pe care o îndeplinea principalul judecător de pace din fiecare comitat.

[7] Slender, a cărui lipsă de cultură e o permanentă sursă de umor, crede că rotulorum e un al treilea titlu

judiciar al lui Shallow; pronunţându-l greşit, face să se creadă că el desemnează ceva în legătură cu şobolanii (în engl., rat).

[8] În latină, armiger însemna „purtător de arme, scutier”; el va da în engleză esquire, termen atribuit cuiva ce descindea dintr-o familie nobilă, dar nu purta titlu nobiliar şi, de la un timp, şi judecătorilor. Esquire se va transforma în squire, desemnându-i pe proprietarii de pământuri ai căror strămoşi au fost cavaleri. Termenul e folosit şi azi, ca formulă de politeţe, în corespondenţa băncilor şi a societăţilor comerciale.

[9] Incultura lui Slender iese din nou la iveală: el confundă successors (urmaşi) cu ancestors (strămoşi).

[10] În Ghidul shakespearian publicat în 1964, F. E. Halliday precizează că blazonul lui Thomas Lucy (care fusese înnobilat în 1565) reprezenta „trei ştiuci de argint, aşezate pe vertical”: stiucă se spune în englezeşte „luce”. Pe scutul lui Shallow sunt 12 ştiuci.

[11] Corect, Cotswolds (sau CotswoldHills) — regiune de dealuri şi de păduri în comitatul Gloucestershire unde, din ultimele decenii al secolului al XVI-lea, se organizau petreceri populare.

[12] Se spune că, întristată de moartea lui Falstaff, despre care aflase când văzuse Henric al V-lea, regina Elizabeta i-a poruncit lui Shakespeare să scrie o piesă a cărei acţiune să fie constituită din aventurile amoroase ale acestui personaj şi că aşa a fost creată Nevestele vesele (vezi mai sus Textul introductiv al piesei, p. 338).

[13] Pauca verba (lat.) = vorbe puţine.

[14] În original, Falstaff îl numeşte pe Bardolph Scarlet and John, acestea fiind numele a doi dintre haiducii lui Robin Hood: Will Scarlet şi Little John. Îi spunea Scarlet (=stacojiu), din cauza culorii nasului lui de beţivan şi Little John, pentru că, în povestirile cu Robin Hood, acesta avea o statură de uriaş.

[15] Referire la aşa-numita Tottel’s Miscellany (Culegerea lui Tottel), alcătuită de tipograful Richard

Tottel şi publicată în 1557; adevăratul ei titlu era Songes and Sonettes. Aduna laolaltă versurile lui Thomas Wyatt, ale lui Henry Howard, conte de Surrey, şi ale altor poeţi din prima jumătate a secolului al XVI-lea. Primul volum în care figurau versul alb englezesc (endecasilabul iambic) şi sonetul, s-a bucurat de o mare popularitate.

[16] Cartea zicătorilor vesele (The Book of Merry Riddles), era o altă culegere foarte populară în epocă.

[17] În original, Slender declară că e „dissolute” (desfrânat), vrând să spună că e „resolute” (hotărât).

[18] Duelurile în care se foloseau sabia şi pumnalul erau rezervate, pare-se, valeţilor.

[19] O nouă intervenţie nefericită a lui Slender: prunele fierte se serveau clienţilor bordelurilor, ca afrodisiac.

[20] Sackerson — care se numea aşa după stăpânul lui — era un urs vestit din aşa-zisa „Paris Garden”, pe malul Tamisei, unde se organizau spectacole populare, mai ales lupte dintre urşi şi câini.

[21] Şi hangiul pronunţă prost cuvintele străine: Kheisar pentru Kaiser, Fessar pentru vizir (în engl., *vizier*), acesta din urmă neînsemnând, evident, aşa cum crede hangiul „împărat”.

[22] Hercule şi Hector erau eroii antici evocaţi cel mai des pentru a sugera forţa fizică.

[23] În original, *angels* (=îngeri), monede de aur sau de argint având imprimate pe una din feţe imaginea unor îngeri.

[24] Guyana, aflată pe atunci în stăpânirea Ţărilor-de-Jos, avea faima unui ţinut foarte bogat.

[25] Indiile de Est, în sud-estul Asiei (uneori, denumirea cuprindea şi China şi Madagascarul) şi cele de Vest, pe coasta Atlanticului în America de Nord şi Centrală, erau învăluite într-o legendă care făcea din ele pământuri cu bogăţii fabuloase.

[26] În povestea medievală a lui Troilus şi a Cresidei, Pandarus a înlesnit legăturile de dragoste între cei doi

(Cresida era nepoata sa); de aceea, numele lui a devenit substantiv comun, însemnând *codoş*.

[27] Una din rarele împrejurări în care Falstaff vorbeşte în versuri; de obicei, replicile sale sunt scrise în proză; aici, explică unii comentatori, personajul e însufleţit de visul cuceririlor sale amoroase.

[28] Potrivit părerii unor exegeţi, Falstaff se referă la „moda franceză" de a face economii pe seama reducerii numărului slujitorilor.

[29] Atât turcii, cât şi frigienii erau consideraţi popoare de războinici cruzi.

[30] V. Ştefănescu-Drăgăneşti atrage atenţia că termenul *malcontent* din original (însemnând „nemulţumit", „rebel") apăruse recent în limba engleză şi că el implica „violenţă" (vezi nota 29 la *Nevestele vesele din Windsor*, în Shakespeare, *Opere complete*, vol. IV, Bucureşti, 1985).

[31] Expresia *king's* sau *queen's English* („engleza regelui" sau „reginei") se foloseşte şi astăzi pentru a defini engleza vorbită de persoanele cultivate, al cărei model e limba de la Curtea regală. Pentru că doamna Quickly se referă la „engleza *regelui*", s-a lansat ipoteza că piesa de faţă ar fi fost scrisă după 1603, anul morţii reginei Elizabeta, când pe tron s-a suit un rege, Iacob I Stuart. S-a făcut, însă, observaţia că expresia funcţiona sintagmatic şi că se spunea tot *„king's English"* şi dacă ţara era condusă de o regină. Se pare că varianta *„queen's English"* a apărut pe vremea reginei Anne (1702-1714), o epocă de mare înflorire culturală, şi că de atunci se foloseşte foarte rar.

[32] Aceasta era înfăţişarea lui Cain şi a lui Iuda în miracolele, tapiseriile şi picturile medievale; circula chiar expresia *Cain-coloured* pentru desemnarea unui galben roşcat.

[33] „Pe cinstea mea, e foarte cald. Mă duc la Curte cu chestiunea aceea importantă." Franceza lui Caius e

stângace (deşi s-ar putea, cum cred unii comentatori, ca stângăciile să-i aparţină lui Shakespeare).

[34] „Ce-am uitat?”

[35] „Ticălosule! Hoţule!”

[36] În franceza veche — „daţi-mi!”.

[37] În miracolele medievale, Irod apărea ca un personaj înfumurat, crud şi nătâng.

[38] Despre flamanzi se spunea că le place foarte mult băutura.

[39] Istoriile muzicii engleze presupun că acest cântec, *Green Sleeves* (care se cântă şi astăzi) a fost compus în timpul reginei Elizabeta; unele dintre ele cred chiar că datează din vremea lui Henric al VIII-lea. Prezenţa lui se semnalează, oricum, într-o culegere de sonete şi cântece alcătuită de Clement Robinson şi tipărită în 1584.

[40] Munte în Grecia (Thessalia), al cărui nume e pomenit în legendele mitologice ale Titanilor, ale Aloazilor şi Centaurilor.

[41] Transformat în cerb de Diana, pe care o surprinsese îmbăindu-se, Acteon a devenit simbolul bărbaţilor încornoraţi.

[42] Popoarele ţinuturilor foarte îndepărtate (din Extremul Orient sau indienii din America) erau foarte puţin cunoscute, astfel încât pe seama lor s-au creat legende dintre cele mai ciudate.

[43] Shakespeare a uitat că în actul I, sc. 1, Page se numea Thomas; de acum înainte (vezi şi actul V, sc. 2) îi va spune *George*.

[44] La început, termenul *cavaleros*, împrumutat din spaniolă, era echivalent cu englezescul *knight* şi însemna „gentilom”; în secolul al XVI-lea (şi, mai ales după 1588, când flota spaniolă a fost învinsă în largul coastelor britanice), el a căpătat, însă, o conotaţie ironică.

[45] În ediţia *in-folio* din 1623, numele pe care şi-l ia Ford va fi Broome; aceasta pentru că urmaşii lui William

Cobham, lord cancelar al Angliei între aug. 1596 şi mart. 1597, au protestat, numele lor de familie fiind Brooke.

[46] Vezi *supra*, nota 23.

[47] Mercur era mesagerul zeilor.

[48] Unii comentatori — printre ei, V. Ştefănescu-Drăgăneşti (vezi *op. cit.*, nota 51) — cred că aceasta ar fi o aluzie la necazurile pe care le-a avut Richard Burbage (c. 1568-1619), prieten cu Shakespeare şi cel mai de seamă interpret din epocă al rolurilor shakespeariene. În 1596, proprietarii terenurilor pe care era construit teatrul lui James Burbage, tatăl lui Richard (teatrul se chema, simplu, *The Theatre* şi era cea dintâi clădire din Anglia destinată special reprezentaţiilor dramatice) au refuzat înnoirea contractului de închiriere. Peste câteva luni, în apr. 1597, James Burbage a murit şi Richard a continuat procesul — pe care l-a pierdut. Spre deosebire, însă, de situaţia descrisă în replica lui Ford, contractul permitea chiriaşului să-şi recupereze materialele de construcţie. Aşa încât, deşi era adevărat că, potrivit legii, în general „cine clădeşte pe pământul altuia îşi pierde clădirea”, Cuthbert Burbage, fratele mai mare al lui Richard, a putut să ia cheresteaua şi s-o folosească la construcţia noului teatru, *The Globe*.

[49] În demonologia medievală Maimona (sau Amaimon), Lucifer şi Barbason erau căpetenii ale diavolilor: cel dintâi era stăpân peste partea de miază-noapte a Infernului, Barbason comanda 30 de legiuni de demoni, iar Lucifer era căpetenia supremă.

[50] Despre flamanzi se spunea că le plăcea peste măsură untul, celor din Ţara Galilor — brânza şi irlandezilor — băuturile tari.

[51] Figuri de scrimă.

[52] Comentatorii cred că aceasta ar fi o ironie, francezii fiind văzuţi de englezi, în general, ca persoane blonde sau cu părul roşcat.

[53] Zeul medicinei în mitologia Antichităţii, fiul lui Apolo şi al nimfei Coronis.

[54] Medic şi filosof grec (129-199), născut la Pergam, stabilit la Roma. Medic al familiei imperiale sub Marcus Aurelius şi Commodus. În Evul Mediu, faima sa a fost adusă în Occidentul Europei de arabi şi a crescut mereu, până în Renaştere, fiind egalată numai de aceea a lui Aristotel.

[55] Castalia nu era o cetate, cum credea Hangiul, ci fântâna în care nimfa din Focida purtând acest nume fusese transformată de Apolo; apa ei dăruia inspiraţie poeţilor.

[56] Încă o eroare a Hangiului: după cum bine se ştie, Hector nu era căpetenia grecilor, ci a adversarilor lor, troienii.

[57] Frogmore — un sat aflat nu departe de Windsor.

[58] Cupletele cântate de Evans au fost considerate de mulţi editori ai operei shakespeariene că îi aparţin lui Shakespeare (au şi fost incluse în câteva ediţii ale poemului *Pelerinul îndrăgostit*); cercetările mai recente i le atribuie lui Marlowe.

[59] Aluzie la prinţul Hal, viitorul Henric al V-lea.

[60] Un tovarăş de petreceri al prinţului, care apare în cele două părţi ale lui *Henric al IV-lea*.

[61] Un sat de pe malul Tamisei, unde femeile din Windsor îşi spălau rufele.

[62] Doamna Ford îl ironizează pe Robin, al cărui nume înseamnă „măcăleandru”, mică pasăre cântătoare; după toate probabilităţile, el e „micuţul paj” al lui Falstaff din *Henric al IV-lea*, partea a doua, care va fi ucis în lupta de la Azincourt, în *Henric al V-lea*.

[63] Moda italiană (şi, mai ales, cea veneţiană) se bucura de mare trecere în Anglia elizabetană şi era imitată nu numai de nobili, ci şi de târgoveţii cu dare de mână şi de soţiile lor.

[64] În vremuri foarte vechi, nebunii şi criminalii erau îngropaţi până la gât în pământ, iar în cei din urmă se aruncau bolovani şi gunoaie şi erau lăsaţi să moară de

foame şi de sete. Pe timpul lui Shakespeare, practica fusese părăsită de mult.

[65] Leslie Hotson (*Shakespeare versus Shallow*, 1931) atrage atenţia asupra unei zicale care circula în Anglia în epoca elizabetană: „Când trece tinereţea, un bărbat poate ajunge un prostănac sau un doctor”.

[66] Tot Hotson explică expresia „a avea creierii înveliţi în unt” ca însemnând „nerozie fără leac”.

[67] Spadele spaniole erau atât de flexibile, încât li se putea îndoi lama până când atingeau mânerul.

[68] În orig. *„some questions in his accidence”*; *accidence* înseamnă şi „morfologie”, şi „chestiuni fundamentale”. Henric al VIII-lea şi Edward al VI-lea au făcut eforturi în sensul încurajării învăţământului; una dintre măsurile preconizate de ei a fost uniformizarea manualelor de latină. Cel la care se referă aici Doamna Page era cunoscut sub titlul *Lyly’s Accidence* şi fusese alcătuit la începutul secolului pentru şcoala de la catedrala St. Paul’s. (Vezi Howard Staunton, cometariile la ediţia *The Globe Illustrated Shakespeare*, 1979.)

[69] Pronunţarea cu accent velş a lui Evans creează efecte comice: astfel, *haec* — pe care el îl pronunţă ca pe *hag* — ajunge să însemne „muma-pădurii; femeie urâtă şi rea”, iar *hoc* — pronunţat *hog* — înseamnă „porc; om lacom, dezgustător”.

[70] *Hung* = „atârnat”; *hang* = a atârna, a spânzura”.

[71] Evans ştie atât de puţin latineşte, încât crede că menţiunea *caret* („lipseşte) din tabelul declinării articolului e forma vocativului, şi nu indicaţia că articolul *nu are formă pentru vocativ*. E limpede că publicul pentru care scria Shakespeare era cultivat şi putea să aprecieze asemenea efecte comice.

[72] Pe vremea lui Shakespeare, Brentford era un sat pe drumul dintre Londra şi Windsor; astăzi e cartier în vestul Londrei. „Cărturăreasa din Brentford” era un personaj real, despre care se spunea că era înzestrat cu darul ghicitului.

[73] În original, *a muffler*, mască de pânză care acoperea jumătatea de jos a obrazului.

[74] Expresia „tinereţea în coş” însemna „un îndrăgostit triumfător” (vezi V. Ştefănescu-Drăgăneşti, *op. cit.*, nota 79).

[75] Totuşi, exegeţii shakespearieni cred că Shakespeare se referea la o vizită care a avut loc cu adevărat, cea a contelui Frederick von Mömpelgart (care, în 1593, la un an după călătoria în Anglia, a devenit duce de Württemberg). Englezii şi-l vor aminti sub numele modificat „Mumpelgard”; el venea în fruntea unei ambasade trimise de Uniunea Prinţilor Protestanţi Germani. S-au găsit chiar documente ce atestă că a locuit câteva zile la „Hanul Jartierei” de la Windsor. În 1597 i s-a acordat Ordinul Jartierei şi, în 1598, apoi în 1600, trimişii lui au venit în Anglia, mai întâi să prezinte mulţumirile contelui pentru înalta decoraţie, după aceea să încerce a grăbi formalităţile de înmânare a decoraţiei (care au întârziat foarte mult).

[76] Herne, personaj al poveştilor folclorice anglo-saxone, era o făptură fantastică, reprezentată purtând coarne de cerb şi, uneori, barbă de ţap; înzestrat cu puteri malefice, îi înspăimânta pe locuitorii satelor aflate în preajma pădurilor de la Windsor.

[77] Orăşel aşezat pe Tamisa, în dreptul Windsorului, pe celălalt mal. Celebru prin colegiul întemeiat aici în 1440 de Henric al VI-lea.

[78] Zicala „casa fiecăruia e castelul lui” a fost atestată încă de pe la mijlocul secolului al XVI-lea; ea vrea să spună că, acasă la el, omul se simte stăpân şi că, oricât de modestă i-ar fi locuinţa, el o vede ca pe un castel. Circulă şi astăzi.

[79] La hanuri, sub patul fix (*standing bed*), se afla un alt pat (*truckle-bed*), cu picioare mai scurte, pe rotiţe, care era scos de acolo numai la nevoie; în felul acesta, în odaie rămânea mai mult spaţiu.

[80] Pe pereţii multor încăperi (inclusiv ale hanurilor) erau zugrăvite fresce sau atârnate tapiserii cu scene biblice.

[81] În epocă, se credea că, printre alimentele cu virtuţi afrodisiace, sunt şi cartofii.

[82] *Hobgoblin* = „spiriduş”, de obicei răutăcios (faimosul Puck era şi el un *hobgoblin*).

[83] Comentatorii mărturisesc că nu înţeleg rostul aluziei de aici la Beda, sau Bede (673 — 735), unul dintre marii cărturari şi istorici anglo-saxoni.

[84] Marele Ordin al Jartierei, cel mai vechi ordin cavaleresc din Europa, întemeiat în 1348 de regele Edward al III-lea şi modelat după ordinul celor 12 cavaleri ai Regelui Arthur. E format din 24 de cavaleri, regele — care e marele maestru al Ordinului — şi prinţul de Wales; fiecare cavaler are rezervată o stranã în capela St. George’s din Windsor.

[85] „Ruşine celui care gândeşte ceva rău (în această privinţă)”: deviză a Ordinului Jartierei. Se spune că regele Edward i-a ridicat şi înapoiat jartiera contesei Joan of Kent, căreia îi căzuse la o serbare de la castelul de la Windsor şi, cu aceste cuvinte a răspuns privirilor ironice ale celor care asistau la scena de mai sus.

[86] Credinţele populare din Ţara Galilor atribuiau ţapilor puterea de a se preface în demoni.

[87] În Cartea lui Iov se spune doar că „suflarea lui a ajuns nesuferită pentru femeia lui” (19; 16), dar nu rezultă că ea i-ar fi fost necredincioasă.

Opinii despre „Nevestele vesele din Windsor”

Că această comedie nu se cuvine privită cu dispreţ o spun mai multe motive. Mai întâi, după cum o ştiu foarte bine, i-a plăcut uneia dintre cele mai mari regine din câte au fost în lume, mare nu numai prin înţelepciunea sa în artele guvernării, ci şi prin cunoaşterea culturii clasice şi prin bunul gust al dramei, pentru că putem fi siguri că avea un asemenea gust prin înclinaţie pentru cei vechi. Această comedie a fost scrisă la porunca ei şi sub îndrumările ei, iar ea a fost atât de nerăbdătoare s-o vadă jucată, încât a poruncit să fie isprăvită în paisprezece zile; şi după aceea, a fost — aşa cum spune tradiţia — încântată la reprezentare.

John Dennis, *Epistle to the Comicall Galant*, 1702

Această comedie e remarcabilă prin varietatea şi mulţimea personajelor care se înfăţişează în chipuri mari înrudite şi mai diferite între ele decât ar putea fi găsite în orice altă piesă.

Samuel Johnson, *Preface to Shakespeare*, 1765.

Nevestele vesele e singura lui piesă scrisă aproape în întregime în proză şi singura lui comedie în care scena e plasată în Anglia, iar subiectul e luat din viaţa claselor de mijloc din Anglia. Nu e diferită de cele mai apropiate de farsă dintre comediile lui Molière, care au fost scrise şi ele cu un ochi la publicul regal şi de la Curte. Cel mai semnificativ lucru e că Shakespeare a constatat că e imposibil să se mulţumească cu faptele petrecute în lumea obişnuită, astfel încât a introdus în final un dans şi un cântec al zânelor, executate, e drept, de copii îmbrăcaţi în elfi, dar păstrând stilul feeriilor din acea vreme.

Georg Brandes, *William Shakespeare*, 1898.

Magia shakespeariană a transformat un cartier sordid de la sud de Tamisa într-un peisaj rural de Gloucestershire sau într-un Windsor ideal, plasat într-o Anglie agreabilă unde păcătoşii sunt nişte prostănaci şi unde a trăi înseamnă a râde de ei din adâncul inimii.

Leslie Hotson, *Shakespeare versus Shallow*, 1931.

DUPĂ FAPTĂ ŞI RĂSPLATĂ

Traducere de
N. ARGINTESCU-AMZA

În privinţa construcţiei dramatice şi a ideilor etice ale comediei *După faptă şi răsplată (Measure for Measure)* — scrise în 1603 sau 1604 — critica a formulat idei contradictorii: unii comentatori au vorbit despre semnificaţia conceptelor de „păcat” şi de „pedeapsă”, i-au reproşat că, în final, clemenţa nu se extinde şi asupra „păcătoşilor mărunţi”, stabilind un fel de ierarhie a vinovăţiei, în funcţie de clasa căreia îi aparţin vinovaţii. Nu sunt puţini nici cei care consideră că piesa nu răspunde definiţiei unei comedii.

Prima reprezentaţie a avut loc la 26 decembrie 1604, piesa fiind jucată „de trupa maiestăţii sale în White Hall” (numele autorului în acest document — o chitanţă pentru plata costumelor — fiind ortografiat Shaxbero). Textul, alterat prin tăieturi şi adaosuri, va fi publicat în celebrul *in-folio* din 1623; episoadele în proză şi cele în versuri nu sunt clar marcate, iar editorii moderni au putut să pună în evidenţă pasaje ce îndreptăţesc concluzia că şi alţi autori au intervenit în scrierea piesei.

Subiectul i-a fost inspirat lui Shakespeare de o modestă piesă în două acte, *Prea minunata şi vestita poveste a lui Promos şi a Cassandrei* (1578) de George Whetstone care, la rândul său, îl preluase dintr-o povestire publicată de italianul Giambattista Giraldi Cinzio în volumul *Hecatommithi* sau *O sută de poveşti* (1565). În 1582, Whetstone va traduce *novella* lui Cinzio şi o va publica în *Heptameronul* său din acel an, iar Cinzio îşi va dramatiza povestirea, transformând-o într-o tragicomedie şi publicând-o în 1583, sub titlul *Epitia*.

Prima publicare în volum a traducerii: *După faptă şi răsplată (Măsură pentru măsură)*, sub semnătura lui N. Argintescu-Amza, în vol. IX al seriei Shakespeare, *Opere*, Bucureşti, 1961.

PERSOANELE

VICENTIO, Ducele
ANGELO, locţiitorul Ducelui
ESCALUS, un bătrân sfetnic
CLAUDIO, un tânăr gentilom
LUCIO, un „năstruşnic”
Alţi doi tineri gentilomi
VARRIUS, un aghiotant al Ducelui
TEMNICERUL
THOMAS, PETER } doi călugări
Un judecător
COT-LUNG, un poliţai sărac cu duhul
PLEAVĂ, un nătărău
POMPEY, tejghetar la hanul Doamnei Overdone
ABHORSON, călău
BARNARDIN, un nelegiuit întemniţat
ISABELA, sora lui Claudio
MARIANA, logodnica lui Angelo
JULIETA, iubita lui Claudio
FRANCISCA, o călugăriţă
DOAMNA OVERDONE, o codoaşă

Gentilomi, ofiţeri, cetăţeni, un băiat şi însoţitori

Acţiunea se petrece la Viena.

ACTUL I

SCENA 1

O încăpere în palatul ducal.
Intră Ducele, Escalus, nobili şi ostaşi de gardă.

DUCELE[1]

Escalus!

ESCALUS

Înălţimea-voastră!

DUCELE

Aş dovedi o râvnă de flecar
De-aş încerca ale domniei legi
Să le dezvălui unui om ce încă
Mai bine le cuprinde. Sfaturi nu-ţi dau;
Mai înţelept vei cumpăni tu însuţi.
Rămâne doar să-ncredinţez puterea-mi
Destoiniciei tale, împletită
Cu vrednicia ta; pe amândouă,
La treabă pune-le cu sârg. Norodul,
Ca şi obştească noastră-orânduire,
Tu le cunoşti; ale cetăţii pravili,
Mai bine ca oricine le-ai pătruns.
Primeşte împuternicirea, iat-o!
Din slova ei dorim să nu te-abaţi.
Acum chemaţi pe-Angelo-n faţa noastră;
În locul nostru va domni.
(Un slujitor iese.)
Mă-ntreb,
Ce chip de Duce va putea vădi!
Eu plec. În cuget, drămuind cu grijă,

Pe dânsul l-am ales locţiitor;
Iubirea noastră îi încredinţează
Uneltele puterii fără margini
Prin sceptrul ce i-l dăm. — Zi-mi, ce gândeşti?

ESCALUS

Ale Vienei ziduri nu cuprind
Bărbat mai vrednic de asemeni cinste
Decât Angelo.

DUCELE

Dar soseşte! Iată-l!

(Intră Angelo.)

ANGELO[2]

Supus de-a pururi Înălţimii-tale;
Să-ţi aflu vrerea vin.

DUCELE

Angelo, drumul
Vieţii tale drept nespus te-arată;
A tale daruri însă nu pot fi
Doar pentru tine risipite.Cerul
Făclii să fim ne-a hărăzit; aprinse
Nu doar de dragul lor. Dacă văpaia
Şi dincolo de noi nu dă lumină,
Zadarnic ard. Belşugul duhului,
Avară, firea îl păstrează doar
Înaltelor înfăptuiri. Zeiţa
Nimic, făr’de dobânzi nu împrumută.
Angelo, numai tu poţi împlini
Cu strălucire rosturile obştei,
Atâta vreme cât voi fi plecat.
Mă-nlocuieşte dar şi-ncearcă astfel
Chiar chipul meu să fii, făptura mea!
Osânda şi-ndurarea-n ăst răstimp,
Din inimă-ţi, din gura ta, purceadă.
Escalus e mai vârstnic, l-am chemat

‘Naintea ta, dar el va să te-asculte.
Primeşte împuternicirea dar.

ANGELO
O, bunul meu stăpân, mai pune-o dată
Fiinţa-mi la-ncercare, oţelind-o,
‘Nainte de-a pecetlui într-însa
Efigie atât de nentrecută!

DUCELE
Îndepărtează modestia; după
O lungă cumpănire te-am ales.
Primeşte, aşadar, această cinste.
Atât de-nfriguratră-i graba noastră
De a pleca, încât nu ţinem seamă
Că pricini însemnate mai rămân
Nedezlegate. Veste vei primi
Fără-ncetare despre noi, dar numai
Când rost şi vreme ne-or îngădui.
Vom căuta, desigur, să aflăm
Ce ţi se-ntâmplă. Cârmuie cu bine;
Râvneşte către-nfăptuiri depline.

ANGELO
Şi totuşi, ne îngăduie, Stăpâne,
Să te petrecem câţiva paşi din drum.

DUCELE
Prea mare-i graba. De altminterea,
Pentru a mea cinstire nu-i nevoie
Cumva mustrări de cuget să vă faceţi —
Acelaşi ţel avem. Îţi las puterea,
La bun sfârşit să-aduci ce socoteşti
Că-i legiuit. Acum, întinde-mi mâna.
Eu voi pleca pe-ascuns. Mi-e drag norodul,
Dar nu m-arăt în faţă-i cu alai;
Căci zarva ce slăveşte, chiar făloasă,

Mi-i tare neplăcută. Prea mintos
Nu-l socotesc pe-acel ce le râvneşte!…
Cu bine, încă-o dat', Angelo!

ANGELO

Cerul
Să-ţi ocrotească ţelurile mândre.

ESCALUS

De el călăuzit, cu norocire,
Întoarnă-te curând!

DUCELE

Vă mulţumesc!
Cu bine!

(Iese Ducele.)

ESCALUS

Eu aş dori, dacă vă este voia,
Să vă vorbesc deschis. Ţin foarte mult
Îndatoririle ce mi-au fost date
Să le cunosc cât mai amănunţit.
Întinderea puterii mele, rostul,
Şi însuşi felul ei nu-mi sunt prea limpezi.

ANGELO

Nici mie. Dar să mergem împreună,
Deoparte. În curând vom dezlega
Întregul rost.

ESCALUS

Precum vă este voia!

(Ies.)

SCENA 2

O stradă.
Intră Lucio şi doi gentilomi.

LUCIO[3]

Dacă ducele nostru, împreună cu ceilalţi duci, n-ajunge la înţelegere cu regele Ungariei[4], cum se vor azvârli toţi asupra regelui!

PRIMUL GENTILOM

Ne dăruiască Cerul pacea, nu regele Ungariei.

AL DOILEA GENTILOM

Amin.

LUCIO

În judecata-ţi te asemeni corsarului cel cuvios care a pornit pe mare cu cele zece porunci; numai că de pe tablele legii a şters una dintre ele.

AL DOILEA GENTILOM

„Să nu furi”?

LUCIO

Desigur! Tocmai pe asta a răzuit-o.

PRIMUL GENTILOM

Cred şi eu! După porunca asta şi căpitanul, şi ceilalţi corsari ar fi trebuit să se lase de trebuşoare, că doar pe jaf erau porniţi. Nu se află nici un ostaş care, cerând binecuvântarea cerului, să guste înainte de a se aşeza la masă rugile pentru pace.[5]

AL DOILEA GENTILOM

N-am auzit nici un ostaş să urască pacea.

LUCIO

Te cred; îmi închipui că nu te-ai aflat niciodată în lăcaşurile unde se înalţă rugi.

AL DOILEA GENTILOM

Niciodată?! De zeci de ori, ba şi mai mult, şi-n timpul cel mai diferit...

PRIMUL GENTILOM

Ce fel de timp? Timp muzical, cumva? Şi-n ce măsuri şi tonuri? Diferite?

LUCIO

În orice ton şi-n orice limbă.

PRIMUL GENTILOM

Ba chiar în orişice religie?

LUCIO

Oho! Desigur! De ce nu? Harul religios tot har rămâne, în ciuda tuturor părerilor potrivnice; la fel se vădeşte că tu eşti o pramatie, în ciuda oricărui har.

PRIMUL GENTILOM

Ei, bine, dacă aşa stau lucrurile, pe noi ne-a despărţit doar tăietura foarfecelui: suntem din aceeaşi stofă.

LUCIO

Neîndoios, suntem din aceeaşi stofă; dar aşa cum aceeaşi stofă înseamnă şi catifeaua, şi tivitura, tu... eşti tivitura!...

PRIMUL GENTILOM

Iar tu catifeaua. Tu eşti catifea de preţ; bine întinsă, pe legea mea. Mai degrabă aş vrea să fiu tivelă de satin

englezesc decât catifea sfranţuzească[6]... cheală, aşa cum eşti tu. Vorbesc destul de lămurit?...

LUCIO

S-ar zice că da... chiar... dureros de lămurit. M-am luminat, după propria-ţi mărturisire, unde anume începe sănătatea ta; dar un singur lucru îţi mai spun: cât voi trăi, voi face-n aşa fel, să nu beau niciodată după tine...

PRIMUL GENTILOM

Eu singur mi-o făcui... Aşa e?...

AL DOILEA GENTILOM

Da, ţi-o făcuşi, şi sănătos ori vătămat tot aia-i...

LUCIO

Ia te uită, vine Doamna tuturor desfătărilor!... Sub acoperişul ei m-am ales cu boli destule; preţul lor s-a ridicat la...

AL DOILEA GENTILOM

La cât mă rog?

LUCIO

Cât crezi?!

AL DOILEA GENTILOM

Pe an, trei mii de ducaţi s-au dus. Ducă-se! Ducă-se!...

PRIMUL GENTILOM

Ei da, ba poate chiar mai mult.

LUCIO

Mai pune-alături o coroană „sfranţuzească”, una măcar!...

PRIMUL GENTILOM

Întotdeauna îţi închipui că descoperi în mine fel de fel de boli. Şi totuşi, te-nşeli, sunt sănătos tun.

LUCIO

Nu tocmai. Chiar sănătos, cu greu s-ar putea spune. Ai sănătate... găunoasă; oase, dar... găunoase. Aşadar sunătoare, nu sănătoase. Desfrâul a prăznuit dintr-însele.

(Intră Doamna Overdone)

PRIMUL GENTILOM

Ne spune, dar! Care parte din şalele tale e mai adânc pătrunsă de sciatică?

DOAMNA OVERDONE[7]

Las-o încurcată!... Uite unul colo; l-au prins şi-l duc la temniţă; ăsta făcea cât cinci mii ca voi.

AL DOILEA GENTILOM

Cine-i, mă rog?

DOAMNA OVERDONE

Vă jur, sir, este Claudio, e chiar *signor* Claudio.

PRIMUL GENTILOM

Claudio în temniţă? Cu neputinţă!

DOAMNA OVERDONE

Na-ţi-o bună!... Vă spun că aşa-i. Am fost de faţă când l-au prins, am văzut chiar cum îl duc la temniţă, ba şi mai rău; până-n trei zile îi retează capul.

LUCIO

Şi noi am tăifăsuit vrute şi nevrute... Ar fi grozav de trist de-ar fi adevărat. Eşti sigură că aşa stau lucrurile?

DOAMNA OVERDONE

Sigură cum nu se mai poate. Şi pricina: i-a trântit doamnei Julieta un plod.

LUCIO

De!... Tot ce se poate. Îmi făgăduise, acum două ore, că vine să mă vadă, şi l-am ştiut dintotdeauna om de cuvânt.

AL DOILEA GENTILOM

De-altminteri, asta se cam potriveşte cu ce vorbirăm noi mai adineauri despre blestemăţia aia de ştire.

PRIMUL GENTILOM

Se potriveşte mai cu seamă cu noua poruncă dată-n vileag.

LUCIO

Să mergem, dar, să vedem ce-i adevărat din toate astea.

(Ies Lucio şi cei doi gentilomi.)

DOAMNA OVERDONE

Uite-aşa... Care cu războiul, care cu bolitul, care cu spânzurătoarea, care cu sărăcia lucie, mi se duc pe copcă toţi muşteriii.

(Intră Pompey[8].)

Ei, dar cu tine ce mai e?

POMPEY

Pe ăla de colo îl duc la temniţă.

DOAMNA OVERDONE

Îl duc, dar ce-a făcut? Cu ce-o fi păcătuit?

POMPEY

Cu o femeie.

DOAMNA OVERDONE

Bine, dar ce vină are?

POMPEY

Are: a vrut să prindă păstrăvi şi... s-a bălăcit în ape neîngăduite.

DOAMNA OVERDONE

Cum asta? A făcut un pruncuşor vreunei fecioare?

POMPEY

Mda, ceva mai puţin. A făcut dintr-o fecioară... o femeie! Dar ai auzit vorbindu-se de noua poruncă?!

DOAMNA OVERDONE

Ce poruncă, omule?

POMPEY

Tot ce e casă deocheată în mahalalele Vienei — la pământ!

DOAMNA OVERDONE

Şi cu cele din inima oraşului cum rămâne?

POMPEY

Rămân de sămânţă!... S-ar fi dus şi ele pe copcă dacă un târgoveţ cu scaun la cap n-ar fi pus o vorbuliţă!...

DOAMNA OVERDONE

Şi zici că toate casele de întâlnire din mahalale vor fi dărâmate?

POMPEY

Până la temelie, doamna mea.

DOAMNA OVERDONE

Asta zic şi eu că-i o schimbare îngrozitoare pe meleagurile noastre! Şi acum, ce se va alege cu mine?

POMPEY

Ei, asta-i! N-ai nici o teamă. Avocaţii buni nu duc lipsă de muşterii; schimbi locul; asta nu înseamnă că schimbi şi meseria; şi eu îţi voi ţine mai departe pivniţa. Rămân şi tejghetarul domniei-tale. Nu-ţi pierde firea. Au să ţină seama şi de dumneata; doar ţi-ai sleit ochişorii în slujba lor — au să se-ndure!…

DOAMNA OVERDONE

Nu prea-i nimic de făcut pe-aici, meştere tejghetar. Hai s-o ştergem.

POMPEY

Iată-l pe *signor* Claudio, pe care-l duc la temniţă; doamna Julieta vine şi dânsa.

(Doamna Overdone şi Pompey ies.)

(Intră Temnicerul, Claudio, Julieta şi garda.)

CLAUDIO[9]

De ce mă porţi pe-aici, în văzul lumii?
Prietene, la temniţă mă du,
Acolo-am fost trimis.

TEMNICERUL

N-o fac nicicum
Din voia mea; porunca nendurată
De însuşi Lord Angelo dată-i.

CLAUDIO

Plătim acestui semizeu puterea;
Ne drămuie greşelile cântaru-i
Şi cruţă ori loveşte-n cine vrea,
Ca sabia cerească, iar dreptatea…
Cu dânsu-i pururi!…

LUCIO

Spune-mi, dar, Claudio,
Vei fi închis? De ce?

CLAUDIO

De ce închis?!
Am fost prea liber, Lucio, prea liber!…
Ospeţe multe poftă-ţi dau, cu vremea,
De a posti. La fel spre-osânde aspre
Ne îndreptăm, când hăţul e prea liber.
Aşa ni-i firea — din cumplita sete,
Ca şobolanii, dibuim otrava,
Iar dacă o sorbim, ne-aşteaptă moartea.

LUCIO

Dac-aş putea, în temniţă, la fel de înţelept să glăsuiesc, pe loc aş trimite după câţiva dintre cei ce mi-au dat bani cu împrumut; dar ca să spun ce cred, mai mult îmi place să fiu smintit în libertate decât mintos în temniţă, mai mult iubesc fără de frâul libertăţii decât frâna vredniciei… adică… întemniţarea! Cu ce-ai păcătuit, Claudio?

CLAUDIO

Mărturisindu-ţi, aş păcătui din nou…

LUCIO

Ce spui! E vorba de-un omor?

CLAUDIO

De unde!

LUCIO

Desfrâu?

CLAUDIO

De vrei să-i zici astfel!

TEMNICERUL
Înainte, domnul meu! Trebuie să mergem mai departe.

CLAUDIO
O vorbă, prietene, o vorbă, Lucio.
(Îl ia deoparte.)

LUCIO
O sută chiar, de pot să-ţi folosească.
Acum, atâta-i de-osândit desfrâul?

CLAUDIO
Te uită cum stau lucrurile. Eu,
Un legământ am încheiat, fătiş,
Ce-mi dă asupra patului Julietei
Depline drepturi. O cunoşti prea bine,
Soţie îi pot spune. Doar atât
Că n-am făcut vestirea cuvenită,
Căci zăvorită straşnic zace zestrea-i
La neamurile ei şi nu i-o dau.
Am hotărât s-ascundem dragostea
Până-o veni o zi mai priincioasă.
Dar ce folos? Ascunsa taină astăzi
Înscrisă e cu litere vădite
Chiar în făptura Julietei.

LUCIO
Prunc?

CLAUDIO
Da, din nefericire. Şi acum,
Locţiitorul nou al Ducelui
Cu ochi nedrepţi şi cruzi priveşte fapta.
Prea-naltă-i slujba asta pentru el.
Norodu-i pare un trăpaş, pe care —

Urcat în şa -cu pinteni l-îmboldeşte
S-arate că-i stăpânul. Poate că
Şi slujba îl preface în tiran —
Nu ştiu s-o spun, dar ştiu c-a scotocit
Vechi legiuiri, ce-au fost de mult uitate,
Asemeni armelor prea ruginite;
De-atâta vreme atârnă-n panoplii,
Încât de douăzeci de ori le-a dat
Înconjur soarele, în zodiac,
Şi nimeni nu le-a scos din cui. Pesemne
Doar ca să-şi facă faimă! Împotrivă-mi,
Înscăunata lege amorţită,
De mult nefolosită, o îndreaptă!…
Doar ca să-şi facă fală…

LUCIO

Aşa-i, neîndoios, iar capul tău îmi pare că-ţi stă atât de uşor pe umeri, încât l-ar doborî şi o precupeaţă îndrăgostită, cu un suspin. Trimite să-l caute pe Duce şi cere-i să-ţi facă dreptate.

CLAUDIO

Am şi trimis. Dar nu e de găsit.
Aşadar, Lucio, te rog din suflet
În ajutor să-mi vii tu însuţi; astăzi
La mânăstire intră sora mea;
Noviciatul este sorocit;
Du-i veste că mă paşte grea năpastă;
O roagă pentru mine, în genunchi,
Să afle ce prieteni are-acest
Locţiitor atât de crud, să-ncerce
Chiar dânsa: poate l-o îndupleca;
Pun mari nădejdi în încercarea asta;
Prin glasul ei supus, sfielnic,
Al tinereţii har grăi-va. Apoi,
E iscusită, ba chiar meşteră;
Prin agerimea vorbelor e-n stare

Să-ntoarcă vorba şi să-l joace-n voie
Pe celălalt, şi poate să-l convingă.

LUCIO

Dea Domnul să poată! Le va mai veni inima la loc semenilor tăi întru păcat; altfel ar rămâne în primejdia unor osânde prea grele. Vreau să te văd din nou bucurându-te de viaţă; de asemeni, aş fi nemângâiat de te-aş vedea pierzând-o ca-n zaruri, prosteşte. Alerg s-o găsesc.

CLAUDIO

Îţi mulţumesc, iubitul meu Lucio, nepreţuit prieten.

LUCIO

Deci, peste două ore…

CLAUDIO

Temnicer, să mergem!

(Ies.)

SCENA 3

O mănăstire. Intră Ducele şi Fratele Thomas.

DUCELE

Nu, sfânt părinte, -nlătură-acest gând,
Mă crede că plăpândul vârf — săgeata
Copilărească-a dragostei — nu poate
Străpunge-o inimă bărbată; ţeluri
Înalte, chiar copleşitor de grele —
Şi nicidecum văpaia tinereţii —
Spre tine m-au mânat, să cer în taină
Un adăpost.

FRATELE THOMAS

Îmi poate spune Înălţimea-voastră…

DUCELE

Părinte, eu mai mult decât oricine,
Sunt omul ce-i dorit să stea departe
De lume, de sfruntarea fandosită
A tineretului, ce risipeşte
Averi, dar e sărac cu duhul, foarte!…
Deci, am încredinţat lui Lord Angelo
— Nu duce-un altul viaţă mai severă —
Puterea mea fără de margini şi
Chiar sceptrul meu, aci-n Viena! El
Mă crede către leşi călătorind.
Sămânţa-acestei veşti, de noi zvârlite,
În cugetul norodului a prins
Crezare. Acum, cucernice părinte,
Ai vrea să-ntrebi ce m-a-ndemnat s-o fac?

FRATELE THOMAS

Desigur, Înălţimea-voastră!

DUCELE

Iată,
Avem legi grele, aspre rânduieli,
Trebuincioase frâie şi zăbale
Pentru-armăsarii noştri nestruniţi,
Dar iată că vreo paisprezece ani
Să doarmă le-am lăsat!… Bătrânul leu,
De trudă istovit, din vizuina-i
La vânătoare nu se mai avântă!
La fel, părinţii prea-ngăduitori
În cui nuiaua lasă, pe copii
Să-i sperie de-colo — dar cu timpul,
Mai mult de râs ajunge sperietoarea.
A’ noastre legi, nepedepsind pe nimeni,
Sunt moarte… Libertatea fără frâu
De nas îi poartă pe judecători…
Îşi bate plodul doica şi boleşte
Rău vătămată buna-cuviinţă.

FRATELE THOMAS

Putea’nălţimea-voastră să dezlege
Justiţia înlănţuită, de voia!
Măsura asta de-ar fi fost luată
Chiar de domnia-voastră, nu de-Angelo,
S-ar fi vădit cu mult mai de temut.

DUCELE

Mi-i teamă că prea mult! A mea e vina
Îngăduinţei dusă prea departe.
Din parte-mi aspră tiranie-ar fi
Norodul să rănesc; l-am îndemnat
Chiar eu spre desfătări şi fărdelegi.
Angelo deci a căpătat puterea;
În al meu nume va lovi la ţintă,
Fără ca eu să fiu atins în chiar
Fiinţa mea. Eu însumi voi veghea

În ce chip cârmuieşte. În veşmânt
De frate-al ordinului vostru, eu
Voi vizita pe nobili şi norodul.
Aşadar, haina de abate dă-mi-o
Şi instruieşte-mă cu de-amănuntul
Cum să mă port, să pot părea călugăr;
Şi alte lămuriri eu îţi voi da;
Dar nu acum. E aprig Lord Angelo,
Porniri potrivnice, invidii multe
Dezlănţui-va, pentru că în vine,
Nu pare sânge omenesc să aibă;
Iar foamea-i, mai curând decât cu pâine,
Cu pietre ar dori s-o stâmpere,
Dar, să vedem: ţinând puterea-n mână
I s-o schimba şi firea? De-i aşa,
Curând pe chipu-i, scris, se va vedea.

(Ies.)

SCENA 4

Altă mănăstire. Intră Isabela şi Francisca.

ISABELA[10]
Şi voi, călugăriţe, alte drepturi
N-aveţi?

FRANCISCA[11]
Nu sunt acestea în de-ajuns
De mari?

ISABELA
Într-adevăr, nici n-aş râvni
Mai mari, ci mai degrabă rânduială
Severă, pentru maicile din tagma
Preasfintei Clara.

LUCIO
(dinăuntru)
Să domnească pacea
În ăst lăcaş.

ISABELA
Strigat-a cineva?

FRANCISCA
E voce de bărbat. Întoarce dar,
Iubită Isabelă, cheia-n broască,
Întreabă-l ce doreşte şi deschide.
Tu poţi s-o faci, eu nu: tu n-ai jurat;
Mânăstireasca juruinţă cere
Cu vreun bărbat să nu mai stai de vorbă
Decât fiind cu stareţa de faţă,
Şi-al tău obraz învăluit ţinându-l…

Din nou strigat-a. Rogu-te, răspunde!

(Iese.)

ISABELA

Cu voi, şi pacea şi belşugul fie.
Dar cine strigă?

(Intră Lucio.)

LUCIO

‘N faţa ta, fecioară,
De eşti aşa precum vestesc bujorii
Obrajilor — şi nu altcum — mă-nchin!
Putea-vei face să ajung cumva
În preajma Isabelei, care încă
În mânăstire nu e juruită,
Fermecătoarea soră-a lui Claudio,
Nefericitul?

ISABELA

Cum? Îngăduie
Să-ntreb — de ce nefericit? Mai bine
Din capul locului îţi spun că eu
Sunt Isabela, sora lui Claudio.

LUCIO

O, gingaşă fiinţă, îţi trimite
Urări de bine fratele. N-aş vrea
Cu vorbe multe să te chinui: dânsul
E-ntemniţat…

ISABELA

Vai, mie! Pentru ce?

LUCIO

De-aş fi judecător, aş hotărî
Ca, mai degrabă, pentru fapta lui,
Osânda s-o primească-n mulţumiri;

Lăsatu-şi-a iubita-nsărcinată.

ISABELA
Nu-ţi bate joc de mine, nici în glumă…

LUCIO
Nu-i glumă, e-adevăr curat. Deşi
Ades păcătuiesc — e-n firea mea —
Şăgalnic cu femeile-n hârjoană-s,
Nu vreau cu feciorelnicul tău chip
Să stau de glumă-n acest fel. Pricep
Chiar eu că eşti făptură îngerească,
Şi te-au sfinţit nespuse renunţări;
Că duhul ţi-a ajuns nemuritor.
Şi ţie-asemeni unui sfânt se cade
Cu sufletul deschis să-ţi glăsuiesc.

ISABELA
Râzând, loveşti în tot ce-i bun în mine!…

LUCIO
Nu crede asta. Dar, pe scurt, ţi-oi spune
Tot adevărul. Claudio cu-a lui
Iubită-n braţe straşnic s-au… cuprins.
Asemeni celor care-ndestulare
Cer hranei — ca un şes desţelenit
Şi-nsămânţat, rodind când vine vremea —
Vădeşte pântecele-i rodnicia
Şi grija arăturilor zeloase!…

ISABELA
Însărcinat-a dânsul o fecioară?
Doar n-o fi verişoara Julieta?!

LUCIO
E verişoara ta?

ISABELA

Am adoptat-o
Într-un anume fel, precum la şcoală
Adesea fetele obişnuiesc
Să-şi schimbe numele jucându-se…
Dar totuşi dintr-un sincer simţământ.

LUCIO

Chiar dânsa.

ISABELA

Cum? S-o ia-n căsătorie!

LUCIO

Ei vezi, aci e-ntreaga-ncurcătură.
Plecat-a Ducele în chip ciudat;
Mulţi nobili… printre dânşii chiar şi eu —
Înfăptuiri viteze tot visam;
Dar spun acei ce rosturile-n miez
Cunosc că gândul lui la mii de leghe
Departe-i de făgăduinţa dată.
În locul Ducelui, azi cârmuieşte
Angelo, cu-mputerniciri depline.
În vine-n loc de sânge-i curge apă,
Iar de-ascuţişul cărnii răzvrătite
Habar nu are. Ba-l toceşte aprig
Postind şi cercetând cu sârg bucoavne!…
Angelo vrea să strângă straşnic chinga;
Năravul e îndătinat; acesta,
Precum un şoarec, nu se sinchiseşte
De leu şi-i dă târcoale; azi, dezgroapă
O lege al cărei tâlc sever înseamnă
Osânda fratelui. Drept pildă vie,
L-a-ntemniţat; astfel, asprimea legii
Angelo o urmează-ndeaproape.
Pierdută-i orişice nădejde. Este
O singură scăpare: cineva

Să-l poată-ndupleca prin rugi gingaşe!
Acesta-i rostul sarcinii ce-am luat-o
Venind la tine — ba — chiar… miezul ei!

ISABELA
La viaţa lui râvneşte-atât de mult?

LUCIO
A fost chiar osândit şi, după zvonuri,
Puteri depline are temnicerul
Să-i şi reteze capul.

ISABELA
Cum să fac?…
Cu ce fărâme din puterea mea?…

LUCIO
La încercare pune-ţi, dar, puterea.

ISABELA
Puterea mea? Mă îndoiesc de dânsa.

LUCIO
Ades e trădătoare îndoiala;
Punându-ne oprelişti, pierdem bunuri
Ce ni s-ar cuveni. Acum, tu du-te
Şi fă-l să înţeleagă pe Angelo
Că o fecioară va clinti bărbatul,
— Şi zeu de-ar fi — cu plânsul ei duios
Şi ruga se-mplineşte, ca şi cum
În însăşi mâna ei stă îndurarea.

ISABELA
Să cerc de pot s-o fac!

LUCIO
Dar cât mai grabnic!

ISABELA

Pe dată chiar. Doar maicii-i dau de ştire
Că trebuie să plec. Îţi mulţumesc.
Urări de bine lui Claudio du-i.
Grăbeşte dar. Îţi voi trimite vorbă
Chiar astă-seară dacă-am izbândit.

LUCIO

Cu bine! Plec.

ISABELA

Iubite domn, cu bine!

(Ies.)

ACTUL II

SCENA 1

O încăpere în casa lui Angelo.
Intră Angelo, Escalus şi un judecător; îndărătul lor,
Temnicerul, ostaşi de gardă, însoţitori.

ANGELO

Să nu-nălţăm prădalnicelor păsări
Prin lege doar sperietoare: -n zbor
Din ea, obişnuinţa sprijin face…
Izvor de spaimă nu mai poate fi…

ESCALUS

Da; totuşi mult mai nimerit îmi pare,
Uşor cu vârful spadei să-l crestăm,
Decât să îl lovim! Voiam să-l mântui!
Părinte nobil tânărul avu…
Pre cât se ştie… Înălţimea-voastră,
— Slujind'nestrămutat virtuţi severe —
Doresc să vă-ntrebaţi; în vremea-n care
Pornirea-nvolburată a sângelui
Dospea-ndemnându-vă să v-azvârliţi
Asupra lucrului râvnit — atunci când,
Dorinţa, ceasul, locul se-mpleteau
N-aţi fi înfăptuit chiar voi păcatul
Pe care azi îl osândiţi, trăgând
Asupra faptei neîndurarea legii?

ANGELO

E una ispitit să fii, Escalus,
Şi alta să păcătuieşti. Nu neg
Că-n juriul care cumpăneşte viaţa

Învinuitului, din doisprezece
Judecători, cumva se poate-afla
Vreun hoţ, ori doi, chiar şi mai culpeşi, poate
Decât cel căruia îi dau osândă.
Sub ochiul legii, dacă-un lucru cade,
De lege e lovit, căci ei nu-i pasă,
Că hoţ pe hoţ se-nşfacă… E vădit
Că de zăreşti un giuvaer, te-apleci
Şi-l iei, căci l-ai văzut. Dar de nu-l vezi,
Fără să cugeti, în picioare-l calci.
Deci n-are rost să-i socotim mai mică
Nelegiuirea, sub cuvânt că eu
Aş fi putut păcătui. Mai bine
Ai glăsui aşa: dacă greşi-voi
Eu, care-l osândesc, m-aştepte moartea,
Prin însăşi osândirea mea; nimic
Să nu-mi mai poată-aduce mântuire.
Aşadar, trebuie să moară!

ESCALUS

Fie
Cum cere-nţelepciunea voastră! - Ascult!

ANGELO

Aici e temnicerul?

TEMNICERUL

E aici.
Porunca voastră o aşteaptă.

ANGELO

Mâine,
La nouă dimineaţa, acest Claudio
Va fi ucis. Un preot îi aduceţi
Să-l pregătească-aşa cum se cuvine,
Acum, când drumul vieţii lui ia capăt.

(Iese Temnicerul.)

ESCALUS

(aparte)

Să-l ierte Cerul, şi pe noi de-asemeni!
Păcatul, unora li-i de folos,
Iar alţii, chiar din neprihană, cad…
Se-ntrec în rele unii; mendrele,
De nimeni pedepsiţi, o viaţă-şi fac,
Iar alţii îşi pierd viaţa pentr-un fleac.

(Intră Cot-Lung cu ostaşi de gardă, cu Pleavă şi Pompey.)

COT-LUNG

Hai, duceţi-i; dacă-ntreg norodul cumsecade şi-ar îngădui în ţara asta să-şi facă toate treburile în casele de-întâlnire, înseamnă că legea-i uitată; duceţi-i mai departe.

ANGELO

Ce se-ntâmplă, domnul meu? Cum te numeşti şi despre ce e vorba?

COT-LUNG

Să nu fie cu supărare Înălţimii-voastre, fac parte din poliţia preasărmanului Duce; mă numesc Cot-Lung şi, fără doar şi poate, mă sprijin pe Justiţie, înfăţişând înaintea Înălţimii-voastre doi binefăcători de-o lume-ntreagă cunoscuţi.

ANGELO

Aşa? Şi ce fel de binefăcători sunt? Nu cumva rău-făcători?

COT-LUNG

Să fie cu iertare, Înălţimea-voastră, prea bine nu ştiu ce sunt; însă, netăgăduit, sunt nişte netrebnici; de asta

sunt sigur; sunt cu totul lipsiţi de pângărire, cum ar trebui, ca buni creştini, să fie.

ESCALUS

Grozav de bine spus! Iată un ofiţer de poliţie plin de înţelepciune.

ANGELO

Dar să vedem cine sunt şi ce rang au? Te numeşti Cot-Lung? Ei bine, Cot-Lung, de ce nu vorbeşti?

POMPEY

Nu poate, Înălţimea-voastră, e Cot-Lung, dar nu ştie să dea… din coate!

ANGELO

Dar dumneata, domnul meu, cine eşti?

COT-LUNG

Dânsul, Înălţimea-voastră? Slujeşte la crâşmă, Înălţimea-voastră, dar e pe jumătate codoş; e-n slujba unei femei nelegiuite, a cărei casă, Înălţimea-voastră, a fost, precum se spune, dărâmată acolo, în mahalaua ei, iar acum, dânsa ţine, ca să spunem aşa, o baie de aburi, care este, aşa socot eu, o casă foarte defăimată.

ESCALUS

De unde ştii dumneata?

COT-LUNG

Soţia mea, Înălţimea-voastră, pe care, în numele Cerului şi a Înălţimii-voastre, o detest.[12]

ESCALUS

Cum, pe femeia dumitale?!

COT-LUNG

Da, Înălţimea-voastră, pentru că, Domnul fie lăudat, este o femeie foarte cumsecade.

ESCALUS

Şi din pricina asta o deteşti?

COT-LUNG

Aşa spun, Înălţimea-voastră, că, de-ar fi după ce cred eu, m-aş detesta şi pe mine, ca şi pe dânsa, pentru că, dacă această casă nu e casa unei codoaşe, e vai de zilele ei, căci tot e casă deocheată.

ESCALUS

De unde ştii dumneata asta?

COT-LUNG

Păcatele mele, Înălţimea-voastră, chiar de la nevastă-mea, care dacă ar fi avut în carnea ei aplecare cardinală, sigur că ar fi putut fi învinuită de lubricitaţie, adulteraţie şi alte lucruri necurate.

ESCALUS

Din pricina acelei femei?

COT-LUNG

Desigur, Înălţimea-voastră, din pricina acestei femei trecute: dar deoarece l-a scuipat pe om în faţă, se cheamă că şi-a bătut joc de el.

POMPEY

Domnule, de n-ar fi cu supărare Înălţimii-voastre, lucrurile nu stau chiar aşa.

COT-LUNG

Atunci dovedeşte-o în faţa acestor preanevrednici, domnia-ta, om foarte cumsecade: dovedeşte-o!

ESCALUS

Aţi băgat de seamă cum stâlceşte cuvintele?

POMPEY

Înălţimea-voastră, să vedeţi; fiind îngreunată la pântec, a avut poftă, să nu vă fie cu supărare, de prune afumate[13]; dar cum nu se mai aflau decât două în casă, vă spun că e o treabă foarte veche; aşadar, se mai găseau două, într-un taler, un taler de două parale; Înălţimea-voastră aţi văzut, desigur, asemenea talere; sigur că nu sunt din porţelan chinezesc, dar sunt nişte talere foarte bune.

ESCALUS

Bine, mai departe; nu-i vorba de talere.

POMPEY

Desigur! Câtuşi de puţin, înălţimea-voastră, nici umbră măcar, aveţi cu desăvârşire dreptate; dar se leagă cu pricina noastră. Precum spuneam, această doamnă Cot-Lung, fiind, precum spusei, însărcinată, şi cu pântecul foarte umflat, era pofticioasă; îi lăsa gura apă după prune afumate; deoarece însă nu se aflau decât două în casă, precum am spus, căci domnul Pleavă, aci de faţă, înfulecase pe celelalte, de altfel le şi plătise cu bani peşin, pentru că o ştii prea bine, meştere Pleavă, eu nu eram în stare să-ţi dau îndărăt cele trei parale.

PLEAVĂ

Nu, într-adevăr.

POMPEY

Bun, asa să fie; dar dumneata, dac-ar fi cu putinţă să-ţi aminteşti, tocmai începuseşi să spargi sâmburii prunelor cu pricina...

PLEAVĂ

Aşa e, aşa e, într-adevăr.

POMPEY

Aha, aşa e; tocmai îţi spuneam, dacă e cu putinţă să-ţi aminteşti, că un anume, un cutare, cu nici un chip n-ar fi putut să se îndrepte de o anume boală, precum ştii, dacă n-ar fi luat oarecare leacuri, cu grijă grozavă însă; altfel, degeaba, precum îţi spuneam…

PLEAVĂ

Tot ce spui e-adevărat.

POMPEY

Aşa! Aşa! Deci…

ESCALUS

Haida-de! Eşti un nerod, plicticos fără pereche. Sfârşeşte odată! La pricină! Ce-a păţit soţia lui Cot-Lung? Şi de ce anume se poate plânge dânsul?

POMPEY

Înălţimea-voastră, nu puteţi trece la… păţanie chiar acum.

ESCALUS

Nu, omule, nici n-am de gând.

POMPEY

Însă veţi trece, Înălţimea-voastră, cu îngăduinţa Luminăţiei-voastre. De altfel, vă rog din suflet, uitaţi-vă bine la meşterul Pleavă, aci de faţă. Omul ăsta are 80 de livre venit; tatăl lui a răposat de Ziua Sfinţilor; nu-i aşa că de Ziua Sfinţilor era, meştere Pleavă?

PLEAVĂ

În ajunul Zilei Sfinţilor.

POMPEY

Aşa, foarte bine! Nădăjduiesc că am pus mâna pe adevăr! Dânsul, Înălţimea-voastră, sta aşezat pe un scaun cam scund, Înălţimea-voastră; asta se petrecea la Bolta cu struguri[14], unde chiar îţi şi place să stai; nu-i aşa, spune drept!

PLEAVĂ

Da! Pentru că este o încăpere deschisă, foarte plăcută iarna.

POMPEY

Aşa, foarte bine, întocmai; nădăjduiesc că am pus mâna pe adevăru-adevărat.

ANGELO

Va ţine cât o noapte dinspre nord,
Cele mai lungi ce sunt în calendar!
Eu plec. Ascultă-le pricina deci
Şi vei afla motiv să-i pedepseşti
Pe toţi.

ESCALUS

Şi eu gândesc că da. Pe mâine, Înălţimea-voastră.

(Iese Angelo.)

Acum să mergem mai departe: ce-a păţit nevasta lui Cot-Lung, te întreb încă o dată?

POMPEY

O dată! Înălţimea-voastră, n-a păţit numai o dată!…

COT-LUNG

Vă rog din suflet, Înălţimea-voastră, întrebaţi-l ce i-a făcut soţiei mele.

POMPEY

Vă rog din suflet, Înălţimea-voastră, întrebaţi-mă.

ESCALUS

Fie! Ei, ce i-a făcut soţiei dumitale domnia-sa de faţă?

POMPEY

Vă rog să mă iertaţi, Înălţimea-voastră, priviţi însă la faţa acestei persoane. Iubite meştere Pleavă, ia priveşte către Înălţimea-sa; e pentru binele domniei-tale. Oare Înălţimea-voastră l-a privit bine la faţă?

ESCALUS

Fără îndoială, chiar foarte bine.

POMPEY

Dar să nu vă fie cu supărare, trebuie să-l priviţi cât se poate de bine.

ESCALUS

Cât se poate de bine l-am privit.

POMPEY

Nu vede Înălţimea-voastră ceva viclean pe faţa lui?

ESCALUS

Bineînţeles că nu…

POMPEY

Eu sunt gata să spun sus şi tare, cu mâna pe Biblie, că faţa lui e tot ce-i mai schimonosit într-însul. Bun, aşadar, dacă faţa meşterului Pleavă este ceea ce e mai schimonosit într-însul, cum naiba ar fi putut face ceva soţiei poliţaiului? Asta aş vrea s-o aflu şi eu de la Înălţimea-voastră.

ESCALUS

Are dreptate, poliţaiule! Ce spui de asta?

COT-LUNG

În primul rând, fără supărare, casa este o casă respectată; în al doilea rând, flăcăul ăsta este respectat; şi stăpâna-sa este o femeie respectată.

POMPEY

Pe legea mea, Înălţimea-voastră, pun mâna-n foc, soţia lui e cea mai respectată făptură dintre noi toţi.

COT-LUNG

Minţi, derbedeule, asta-i minciună, derbedeu nelegiuit. O să mai curgă apă pe gârlă până când femeia mea va fi respectată, cu bărbat, soţie ori copil.

POMPEY

Meştere, a fost respectată de soţul ei înainte de căsătorie.

ESCALUS

(aparte)

Care dintre ei e cu mintea întreagă: ce e drept şi ce e nedrept aci? Care-i adevărul?

COT-LUNG

Netrebnicul de tine! Nelegiuitul de tine! Eşti cel mai netrebnic Annibal[15]. Asta eşti! M-am respectat cu dânsa înainte să mă căsătoresc, ai? Dacă-ntr-adevăr m-am respectat cu dânsa, ori dânsa cu mine, atunci Înălţimea-voas-tră să nu mă socoată poliţaiul preasărmanului Duce. Dovedeşte-o tu, nelegiuit Annibal, şi dacă nu, fac pe loc dare în judecată pentru lovire!

ESCALUS

Dacă ţi-ar trage o palmă, ai putea tot atât de bine să-i faci dare în judecată pentru jignire.

COT-LUNG

Pe legea mea, mulţumesc Înălţimii-voastre pentru sfat. Ce-ar vrea Înălţimea-voastră să fac cu dânsul: să-mi pun mintea cu un derbedeu nelegiuit?

ESCALUS

Da, ai dreptate, iubitul meu ofiţer, deoarece a făptuit oarecari fărdelegi, pe care dumneata le-ai putea descoperi, dacă ai fi în stare. Lasă-l dar să-şi continue treburile până când le vei descoperi.

COT-LUNG

Pe legea mea, mulţumesc Înălţimii-voastre. Vezi, aşadar, nelegiuitul de tine, netrebnicule, trebuie să-ţi cauţi mai departe de treburi; trebuie să conţii conţinut în continuare, derbedeule!

ESCALUS

Unde te-ai născut, prietene?

PLEAVĂ

Aici în Viena, Înălţimea-voastră.

ESCALUS

Ai 80 de livre venit pe an?

PLEAVĂ

Le am, dacă nu-i cu supărare Înălţimii-voastre.

ESCALUS

Aşa, aşa, şi dumneata, ce meserie ai?

POMPEY

Sunt băiat de tejghea, în cârciuma unei biete văduve de cârciumar.

ESCALUS

Cum se numeşte stăpâna dumitaie?

POMPEY

Doamna Overdone.

ESCALUS

A avut mai mulţi bărbaţi?

POMPEY

Nouă, Înălţimea-voastră. Overdone o cheamă după ultimul.

ESCALUS

Nouă! Apropie-te, meştere Pleavă. Ascultă-mă, meştere Pleavă; nu te-aş vrea în cârdăşie cu astfel de cârciumari; au să te lase cu punga goală, meştere Pleavă; şi pe urmă are să trebuiască să-i spânzuri. Haide, plecaţi, şi să nu mai aud vorbindu-se de voi.

PLEAVĂ

Mulţămesc Înălţimii-voastre; în ceea ce mă priveşte, niciodată nu intru într-o cârciumă fără să intru şi la apă! ...

ESCALUS

Bine, fie, de-ajuns, meştere Pleavă, mergi sănătos.

(Iese Pleavă.)

Apropie-te, meştere crâşmar. Spune-mi cum te cheamă?

POMPEY

Pompey.

ESCALUS

Şi mai cum?

POMPEY

Şale, Înălţimea-voastră.

ESCALUS

Într-adevăr, şalele sunt ce-i mai mare-n dumneata; aşa că, în înţelesul cel mai jos, eşti totuşi Pompey… cel Mare. Pompey, eşti şi niţel codoş, deşi, în faţa lumii, te dai drept crâşmar, nu-i aşa? Apropie-te şi spune-mi adevărul. Ar fi şi mai bine pentru dumneata.

POMPEY

Înălţimea-voastră, ăsta-i curatul adevăr. Sunt doar un biet oropsit, care vrea să trăiască.

ESCALUS

Cum să trăieşti, Pompey, cu meseria de codoş? Dumneata ce gândeşti despre asemenea meserie? E o meserie îngăduită?

POMPEY

Dacă legea o îngăduie, Înălţimea-voastră!

ESCALUS

Păi tocmai, că legea n-o îngăduie, Pompey, niciodată n-o va îngădui în Viena.

POMPEY

Înălţimea-voastră are poate de gând să cresteze… adică să castreze pe toţi tinerii din oraş?

ESCALUS

Nu, Pompey.

POMPEY

Atunci, într-adevăr, Înălţimea-voastră, după sărmana mea părere, toţi ăştia or să meargă mai departe acolo… zău aşa! Dacă Înălţimea-voastră vrea să ia măsuri împotriva dezmăţaţilor şi a femeilor deocheate, ce nevoie aveţi să înspăimântaţi pe codoşi?

ESCALUS

S-au luat măsuri straşnice, pot să te încredinţez; tăierea capului şi spânzurătoarea, nu altceva.

POMPEY

Dacă veţi tăia capul şi veţi spânzura pe toţi cei ce păcătuiesc în felul acesta, numai în zece ani, o să trebuiască să daţi premii, ca să faceţi rost de alte capete... Dacă asemenea lege domneşte în Viena zece ani, voi putea închiria cea mai frumoasă clădire din oraş cu câţiva bănuţi chirie; dacă trăiţi de ajuns s-o vedeţi şi p-asta, să vă amintiţi că Pompey a proorocit-o.

ESCALUS

Îţi mulţumesc, preabunule Pompey. În schimbul proorocirii dumitale, bagă de seamă la ce-ţi spun: te sfătuiesc ca nu cumva să mai fii adus în faţa mea pentru vreo plângere oarecare; nici măcar pentru că ai locui acolo unde locuieşti chiar acum. Dacă se mai întâmplă asta, Pompey, am să te fac să te întorci în cort, cu lovituri de gârbaci, şi atunci voi fi pentru dumneata Cezar însuşi, dar un Cezar necruţător faţă de Pompey.[16] Mai pe înţeles, am să pun să te biciuiască. De data asta însă, Pompey, mergi sănătos.

POMPEY

Mulţămesc înălţimii-voastre pentru preţiosul sfat. *(Aparte.)* Dar de urmat n-am să-l urmez, câtă vreme o fi trupul trup şi împrejurările ca lumea...

Bici mie? Sigur nu; doar gloabei, bici:
Un cal de preţ e bun şi fără... plici!... *(Face gestul.)*

(Iese.)

ESCALUS

Ia vino mai aproape, jupâne Cot-Lung; vino mai aproape, jupâne poliţaiule. Ia spune-mi, de cât timp slujeşti în poliţia cetăţii?

COT-LUNG

De şapte ani şi jumătate, Înălţimea-voastră.

ESCALUS

După felul cum îţi îndeplineşti slujba mi-am închipuit eu că trebuie să ai oarecare vechime. Cât ziceai, şapte ani la rând?

COT-LUNG

Şi jumătate, Înălţimea-voastră.

ESCALUS

Păcatele mele, socot că nu ţi-a venit uşor. Rea socoteală, să tragă, aşa, de un singur om: prin mahalaua dumitale nu se mai găsesc şi alţi oameni de ispravă care să facă slujba asta?

COT-LUNG

Credeţi-mă, Înălţimea-voastră, puţini sunt oamenii cu inteligenţă la cap, cum se cere pentru asemenea treabă: de ales, îi mai alege şi pe alţii, dar ei sunt bucuroşi să mă aleagă pe mine în locul lor; eu mă învoiesc, pentru câţiva gologani, acolo, şi iac-aşa, toată lumea-i mulţumită.

ESCALUS

Să mi te-nfăţişezi cu numele câtorva, şase sau şapte inşi, cei mai de ispravă din parohia dumitale.

COT-LUNG

La casa Luminăţiei-voastre să mă-nfăţişez?

ESCALUS

Da, la mine acasă. Mergi sănătos! *(Cot-Lung iese.)* Ce oră socoţi că este?

JUDECĂTORUL

Ora unsprezece, Înălţimea-voastră.

ESCALUS

Vino, te rog, să prânzeşti la mine.[17]

JUDECĂTORUL

Vă mulţumesc preaplecat.

ESCALUS

Mă-apasă moartea lui Claudio.
Scăpare însă nu-i. Nu văd vreun leac.

JUDECĂTORUL

E aspru Lord Angelo.

ESCALUS

Legea-i aspră!…
Iertarea nu-i ce pare-ntotdeauna!…
Iertarea poate naşte-a doua crimă;
Sărman Claudio, totuşi! Nu văd leacul
Să-l poată mântui. Vă rog veniţi.
(Ies amândoi.)

SCENA 2

O altă încăpere în aceeaşi clădire.
Intră Temnicerul şi un slujitor.

SLUJITORUL
O pricină ascultă doar; curând sfârşi-va:
Atunci te voi vesti.

TEMNICERUL
Aştept.
(Iese slujitorul.)
Vai! Vai!
Afla-voi care-i e dorinţa. Poate
S-a mai muiat un pic… Sărman Claudio,
Ca într-un fel de vis a frânt el legea.
Desfrâul îl ghiceşti de multe ori
Pe orice treaptă şi la orice vârstă,
Şi numai el cu moartea să-l plătească?!
(Intră Angelo.)

ANGELO
Ce treburi, temnicerule, te-aduc?

TEMNICERUL
Claudio mâine trebuie să moară?

ANGELO
Ţi-am spus-o doar; porunca n-ai primit-o?
De ce întrebi din nou?

TEMNICERUL
Nu vreau s-o fac în pripă. Au fost unii —
De nu mă-opreşte Înălţimea-voastră
S-o spun — ce s-au mustrat după osândă,
Dar, cam târziu era.

ANGELO

Prea bine, grijă
Să n-ai de mine! Fă-ţi doar slujba ta,
De nu, o părăseşte. Noi găsi-vom
Un altul; nu eşti de nenlocuit.

TEMNICERUL

Cer Înălţimii-voastre să mă ierte,
Dar ce să facem? Julieta-i grea
Şi stă să nască.

ANGELO

Grabnic ia măsuri
Să fie dusă unde se cuvine.

(Slujitorul intră din nou.)

SLUJITORUL

Afară-i sora osânditului,
Vă roagă s-o primiţi.

ANGELO

Cum, are-o soră?

SLUJITORUL

Da, Înălţimea-voastră, şi-i o fată
De treabă, cum nu-s multe. În curând
La mânăstire va intra — de n-a fost
Primită chiar.

ANGELO

Prea bine! Intre dară!

(Slujitorul iese.)

Iar tu, pe desfrânată du-o. Vezi
Să aibă doar ce trebuie — nimic
Mai mult. Porunca fi-va dată.

(Intră Isabela şi Lucio.)

TEMNICERUL

Vă ţie Dumnezeu în paza lui.

ANGELO

Mai stai o clipă.

(Către Isabela.)

Fii binevenită
Şi spune-mi ce doreşti?

ISABELA

Cu suflet frânt,
Să rog pe înălţimea-voastră, vin;
Cer să mă-asculte.

ANGELO

Spune, ce doreşti?

ISABELA

Dintre păcate, unul îl urăsc
Cumplit. Aş vrea să-l frângă mâna legii —
Să-l apăr, silă mi-i — dar trebuie!…
Să-l apăr, nu se cade — însă-acum
Cu mine-n luptă-s; vreau şi nu vreau, totuşi…

ANGELO

Dar despre ce e vorba?

ISABELA

Am un frate —
E osândit la moarte. În genunchi,
Iertare cer: greşeala osândiţi-o,
Dar nu pe el!

TEMNICERUL

Ajute-i Cerul
Să-l poată-ndupleca.

ANGELO

Să pedepsesc
Doar fapta, iar făptaşul, nu? O crimă
E dinainte osândită, şi,
În slujba mea, deşartă-ar fi menirea-mi
De-aş pedepsi doar fapta şi-aş lăsa
Nepedepsit făptuitorul ei.

ISABELA

O, dreaptă, dar prea aspră lege! Frate
Avut-am. Să vă aibă Ceru-n pază!

LUCIO

(aparte către Isabela)

De ce te dai bătută? Stăruieşte!
Fierbinte roagă-l, prinde-l de veşmânt;
Nici pentru-un fir de aţă, glasul tău
Mai slab nu s-ar ruga, mai cu răceală!
Deci stăruieşte, haide!

ISABELA

Este moartea-i
De neînlăturat?

ANGELO

Da, fata mea,
De neînlăturat!

ISABELA

Dar eu socot
Că împotriva îndurării voastre
Nici oamenii, nici Cerul n-ar cârti.

ANGELO

Dar nu o vreau!

ISABELA

De-aţi vrea, v-ar sta-n putinţă?

ANGELO

Pricepe… că nu vreau, nu pot…

ISABELA

Dar mila
Ce eu în piept o simt şi remuşcarea
De v-ar mustra — şi nu v-ar dăuna —
N-aţi fi îndurător?

ANGELO

E prea târziu.
Osânda-i dată.

LUCIO

(aparte către Isabela)

Ei, prea rece eşti!

ISABELA

Târziu? Nu! Vorba dacă-a fost rostită,
Poţi înapoi s-o chemi. Aşa-i, mă credeţi!
Măriri lumeşti, domneşti cununi, ori spadă
De-nalt slujbaş, baston de mareşal,
Ori a Justiţiei slăvită robă
Nu dobândesc nicicând atâta farmec,
Cât gingaşul veşmânt al îndurării.
Ca dânsul de-aţi fi fost, fără-ndoială
Păcătuiaţi! Dar el, în locul vostru,
N-ar fi prea aspru.

ANGELO

Pleacă, rogu-te!

ISABELA

Puterea voastră, Cerul de mi-ar da-o,

De v-ar schimba pe voi în Isabela,
La fel ar fi? Nu! Şi v-aş arăta
Ce-nseamnă un judecător sever,
Şi ce-i a fi un osândit sărman!

LUCIO
(aparte către Isabela)
E bine, dă-i nainte, -ncepi să-l mişti.

ANGELO
Zadarnice cuvinte! Fratele,
Precum ne cere legea, e pierdut.

ISABELA
Pierdut, vai; dar pierdute-au fost cândva
Şi sufletele toate, însă-acel
Ce-ntâi stăpân era peste osândă,
Găsit-a leacul mântuirii… Ce-ar fi
Dacă v-ar judeca, aşa cum sunteţi,
Acel ce-nseamnă Judecata însăşi?
O, chibzuiţi, vă rog, şi, fără veste,
Chiar gura voastră va rosti cruţarea,
Ţâşnind din suflet nou!

ANGELO
Frumoasă fată,
Opreşte-te, pe fratele, nu eu,
Ci legea-l osândeşte. De mi-ar fi
Părinte, frate, fiu, la fel pedeapsa
Ar trebui s-o-ndure. Mâine chiar
La moarte se va duce.

ISABELA
Cum, mâine chiar? Cruţaţi-l — e prea grabnic;
De moarte nu e pregătit. Şi-un bucătar
Ucide pasărea la vremea ei!
Purtăm de grijă pântecului nostru

Mai mult decât se cade Cerului?
Slăvite prinţ îndurător, gândeşte:
Mai fost-a cineva ucis vreodată
Pentru asemenea păcat? Şi câţi
Pe lume, oare, nu l-au făptuit?!

LUCIO
(aparte către Isabela)
Aşa! Aşa! E bine cum grăieşti!

ANGELO
Nu-i moartă legea — aţipise doar!
De-ar fi văzut norodul pe făptaş,
Lovit la vreme, n-ar fi cutezat
Să-nfăptuiască fărdelegi. Acum,
Cu ochi iscoditori veghează legea.
Asemeni proorocului ce află,
Din timp, nelegiuiri ce se urzesc —
În cuget doar şi deci le poate-opri,
Iar cele noi, născute din prea mare
Îngăduinţă ori uşurătate
Nu au urmări prea grele — le ia viaţa
Din leagăn chiar.

ISABELA
Dar daţi-mi mila voastră —
Doar o fărâmă de-ndurare cer.

ANGELO
Dreptatea dând-o, sunt îndurător
Cu toţi acei pe care nu-i cunosc;
De-i iert, nelegiuirea, mai târziu,
Le poate dăuna. Dar osândindu-i,
Îi stingheresc să-ncerce altă crimă.
Deci, linişteşte-te, te învoieşte;
Chiar mâine, fratele-ţi va fi ucis.

ISABELA

Această-osândă-ntâiul o rostiţi,
După cum el, întâiul o îndură.
Puteri de uriaş când ai în mână,
Prea e tiranic să le foloseşti
Aşa precum giganţii.

LUCIO

(aparte către Isabela)

Bine-ai spus!

ISABELA

Pe trăznet de-ar fi oamenii stăpâni,
Asemenea lui Jupiter, chiar zeul
N-ar mai cunoaşte liniştea, fiindcă
Orice slujbaş mărunt ar prăvăli
Din cerul său doar trăsnete într-una.
O, Cer îndurător, tu mai degrabă,
Cu ascuţiş de fulger, fumegând,
Zdrobeşti stejari cu noduri tari ca fierul;
Arareori pe mlădiosul mirt…
Dar omul, în trufia lui de om,
Înscăunat în scurta-i şi mărunta
Putere, mai neştiutor în cele
Ce i se par mai sigure pe lume —
Făptură sfărmicioasă — ţopăie
Ca o maimuţă care, de mânie,
În faţa Proniei s-ar răsuci
În salt nemăsurat! Ar plânge, cred,
Şi îngerii; iar splină de-ar avea
Ar izbucni în râs, ca muritorii!…

LUCIO

(aparte către Isabela)

‘Nainte! Fii bărbată, haide!
Începe să se-nduplece, o simt.

TEMNICERUL
Ajută-i, Cerule, să izbândească!

ISABELA
Ca pe noi înşine îl cântărim
Pe-aproapele? E-ngăduit cuiva
Cu sfinţii să glumească?
De duh e gluma — spusă de suspuşi —
Dar pângărire-i pentru cei mărunţi,
De vor glumi, de-or cuteza!…

LUCIO
(aparte către Isabela)
Fetiţo!…
Grozav!…

ISABELA
Ce-n gura ofiţerului
E doar dojana, -n gură de ostaş
Ajunge blestem, osândit!…

LUCIO
(aparte către Isabela)
De unde
Le ştii şi p-astea, fată? Dă-i nainte!

ANGELO
De ce asupră-mi toate le îndrepţi?

ISABELA
Deoarece puterea e supusă
Şi ea greşelii ca oricare lucru;
Dar sânul ei un fel de leac ascunde,
Ce vindecă păcatul! Coborâţi
La propriul vostru suflet şi-ntrebaţi-l,
De nu-i în el ceva ce seamănă
Cu vina fratelui. Mărturisească

De simte pofte de acelaşi fel,
Porniri fireşti, şi-atunci, nu îndrăznească
Nici gândul vostru într-al vostru grai
Să poarte-osânda, fratelui răpindu-i
Viaţa!

ANGELO
(aparte)
Este plin de tâlc adânc
Tot ce-a rostit, şi simţurile-n mine
Cum se trezesc! *(Tare.)* Te du cu bine!

ISABELA
Nu!…
Iubite prinţ, vă-ntoarceţi vorba!

ANGELO
Fie!
Voi cumpăni, te-ntoarnă mâine iar.

ISABELA
Dar încă m-ascultaţi! Prin ce mijloace
Putea-voi să vă cumpăr…

ANGELO
Cum? Ce spui?
Vrei să mă cumperi?

ISABELA
Da, cu-acele daruri
Ce însuşi Cerul le-nvoieşte.

LUCIO
(aparte către Isabela)
Nu!
Strica-vei treaba. Schimbă vorba deci!

ISABELA

Cu bani zimţaţi, nu, nici cu giuvaeruri:
Caratul lor bogat e, sau sărac,
Precum îl preţuieşte-nchipuirea.
Aduc doar rugi fierbinţi, ce-n zori de zi
La poarta Cerului, bătând, vor şti
Să-şi facă drum. Neprihănite rugi
Din suflet de fecioară, hărăzite
Doar bunurilor nelumeşti.

ANGELO

Prea bine,
Te-ntoarnă mâine.

LUCIO

(aparte către Isabela)

De ajuns! Să mergem!

ISABELA

În paza lor să ţină cerurile
Pe Înălţimea-voastră!

ANGELO

(aparte)

Da! Amin!
Ispita pare că m-a şi cuprins,
Mă apere, dar, ruga ta…

ISABELA

Şi când
Se cade, mâine, să mă-nfăţişez
În faţa Înălţimii-voastre?

ANGELO

‘Nainte de amiază când vei vrea.

ISABELA

Vă ocrotească Domnul!

(Ies Isabela, Lucio şi Temnicerul.)

ANGELO

Da, desigur,
De tine şi de fecioria ta… Mă tem!…
Ce-nseamnă toate astea? Ce anume?
Şi-a cui greşeală e? A mea? A ei?
Păcătuieşte cine? Ispititul?
Ispititoarea? Ah, nu! Dânsa nu!
Ci eu, precum un stârv — nu ca o floare,
Ce-o pârguieşte soarele — împrăştii
În preajma preacuratei viorele
Miasmele de mucegai! Ruşine!…
E oare cu putinţă — sfiiciunea
Mai mult să ne aţâţe poftele
Decât uşurătatea unei târfe?
Întinderi, primprejuru-ne, sunt multe,
Şi totuşi am dori să dărâmăm
Altare, să-nălţăm latrine-n loc?…
Vai! Vai! Ce vrei să faci acum, Angelo?…
Tu cine eşti? Râvneşti nelegiuit?…
Pricina-i chiar desăvârşirea fetei?…
Hai, lasă-i fratele în pace! Atâţi
Tâlhari au dreptul să trăiască-n ciuda
Hoţiei lor, când e judecătorul
Tâlhar. Oare-o iubesc? Aş vrea mereu
Privirea lacomă să mi-o desfete
Şi s-o aud grăind. — La ce visez?
Cumplit vrăjmaş, tu, care-nfrângi un sfânt,
Momindu-l în capcană printr-o sfântă!…
Şi mai primejdioasă e ispita,
Când spre păcat ne-mpinge chiar iubirea
Virtuţii! Niciodat’ vreo curtezană,
Prin îndoita-i forţă: meşteşugul
Şi trupul ei, al patimilor zvâcnet
În mine n-au trezit, precum fecioara

Ce azi m-a subjugat. Dar până-acum
De-ndrăgostiţi nepăsător râdeam,
De drum cătându-mi, ori doar mă miram!...
(Iese.)

SCENA 3

O încăpere în temniţă. Intră din părţi diferite Ducele, în haină de călugăr, şi Temnicerul.

DUCELE

Spun Temnicerului, deci, bun găsit!
Aceasta eşti, socot?

TEMNICERUL

Sunt temnicer.
Doreşti ceva, călugăr cuvios?

DUCELE

Legat de legea îndurării însăşi
Şi sfânta-mi tagmă, -n temniţă sosesc
Să mângâi cugete îndurerate.
Dă-mi, dar, obştească-ngăduinţă, rog,
Şi-arată-mi fărdelegile ce ei
Le-au săvârşit, ca să-mi îndeplinesc,
Cu bine, rostul cel orânduit.

TEMNICERUL

De-ar folosi, mai mult aş face chiar.
(Intră Julieta.)
Priveşte, vine-o doamnă; după chip,
De neam e. Pradă tinereţii fu
Şi-nvăpăierii sale; i-a şi pus,
Pe trupul ei, peceţi: aşteaptă prunc!
Şi osândit la moarte-i e iubitul
Ce mai degrabă-ar trebui din nou —
De tânăr ce-i — să cadă în păcat,
Decât să moară din pricina asta.

DUCELE

Când trebuie să moară?

TEMNICERUL

Mâine, cred.

(către Julieta)

Găsitu-s-a lăcaşul cuvenit.
O clipă-aşteaptă, te vom duce-acolo.

DUCELE

Pentru păcat al cărui rod îl porţi
Te mustră cugetul?

JULIETA

Desigur! Grea-i
Ruşinea; dar supusă o îndur!

DUCELE

Am să te-nvăţ cum să priveşti în cuget,
Şi remuşcarea-atunci vei şti de e
Într-adevăr adâncă; ori de numai
Se pare doar că-i astfel.

JULIETA

Bucuroasă
Voi învăţa.

DUCELE

Pe omul ce-n păcat
Te-mpinse îl iubeşti?

JULIETA

O, da,
Cât pe femeia ce i-a căşunat
Lui răul.

DUCELE

Aşadar, v-aţi înţeles,

De bunăvoie, să păcătuiţi?

JULIETA

De bunăvoie, da.

DUCELE

Păcatul tău
Atunci e mult mai greu decât al lui.

JULIETA

Socot la fel, părinte cuvios.
Şi mă apasă remuşcarea.

DUCELE

Astfel
Se şi cuvine, însă ia aminte,
Să plângi păcatul, fata mea, iar nu
Ruşinea doar!... Mâhnirea de se-ndreaptă
Spre noi şi nicidecum spre Cerul sfânt,
Vădeşte că de Ceruri ţinem seamă
Din teamă doar, şi nu din cuviinţă!

JULIETA

Păcatu-i blestemat, mă mustru dar,
Ruşinea însă o îndur voioasă!

DUCELE

Aşa rămâne! Dar iubitul mâine
Va trebui să moară, mi s-a spus;
Spre el mă-ndrept să-l pregătesc din vreme.
Benedicite, deci! Cu tine, Cerul!

JULIETA

Chiar mâine? Mâine trebuie să moară!
Iubirea mea, prea greu năpăstuită,
O clipă încă-mi păsuieşte viaţa —
Dar ce viaţă? Mai degrabă-urgie!

TEMNICERUL

Păcat de el! Ce milă mi-i de ea!

(Ies cu toţii.)

SCENA 4

O încăpere în casa lui Angelo.

ANGELO

Aş vrea să cuget, să mă rog, dar mintea
Pe alte căi aleargă. Cerului
Înalţ deşarte vorbe doar. N-ascultă
De glasul meu închipuirea-mi, care
Făptura Isabelei o-mpresoară!…
Răsar pe buzele-mi cereşti cuvinte,
Ce doar cuvinte sunt, în vreme ce
Se-nscăunează mai puternic răul
De mine zămislit în sufletu-mi.
A ţării pravilă, mult preţuită,
Ce-am studiat-o prea ades, ajuns-a
Grea, plicticoasă, seacă. Bucuros,
Chiar vrednicia mea, ce-a fost mândria-mi -
O, nu m-aude nimeni! — azi aş da-o
Pe-un fulg, plutind în voia vântului!
Înalte slujbe, voi alaiuri mândre,
De câte ori, cu străluciri deşarte,
Nerozilor nu le luaţi ochii! Ba,
Cu-nşelătorul vostru chip îi prindeţi
Pe înşişi înţelepţii. Trup, doar trup eşti
În veşnicie — asta-i firea ta!
De-am scrie „înger” pe un corn de diavol,
N-ajunge diavolul drept credincios!…

(Intră un slujitor.)

Ei, ce mai e? Grăieşte dar!

SLUJITORUL

O soră,
Îi zice Isabela; este-alături,
Doreşte să vă vadă.

ANGELO

Aci îndrum-o.

(Slujitorul iese.)

Ceruri, sângele
De ce, spre inimă, se năpusteşte,
Făcându-mă neputincios, răpindu-mi
Şi orice mijloc de-a mă stăpâni?
Asemeni se adună-n chip neghiob
Norodu-n jurul celui leşinat,
Răpindu-i aerul ce l-ar trezi
La viaţă; uneori la fel dau buzna
Supuşii Domnitorului iubit;
Îsi lasă lucrul ca să se repeadă
În preajmă-i, cu urale preaplecate;
Ades, nechibzuita lor iubire
Se-nfăţişează drept necuviinţă.

(Intră Isabela.)

Ce veşti mi-aduci, încântătoare fată?

ISABELA

Să aflu buna voastră voie-aştept.

ANGELO

Aş vrea, de-i după voia mea, s-o ştii
Fără-a-ntreba. Claudio trebuie
Să moară!

ISABELA

Fie! Cerul vă păzească!

ANGELO

Dar s-ar putea să mai rămâie-n viaţă —
O vreme — poate-atât cât voi trăi
Şi eu, şi tu, dar sigură e moartea-i.

ISABELA

Chiar prin porunca voastră?

ANGELO

Da!

ISABELA

Pe când?
Mi-o spuneţi, vă implor! Răgazul scurt
Ori lung să-l folosesc la pregătirea
Sărmanului său suflet!

ANGELO

Nu!
Ce scârbă mi-i de nărăviţi!…
De cruţi tâlharul ce lipseşte firea,
Lovind un om adevărat, ar însemna
Să cruţi nelegiuirea şi desmăţul
Acelor care chipul cerurilor
Îl toarnă-n neîngăduit metal;
Viaţa vrednică răstălmăcind-o
Prin prihănite plăsmuiri… mânjind
Viaţa sfântă!…

ISABELA

Glasul cerului
Astfel grăieşte, nu cel pământesc!

ANGELO

Adevărat? Atunci îţi voi răspunde
Uşor. Ce-ai vrea mai bine? Să priveşti
Cum dreapta lege fratele-ţi ucide —
Ori, pentru a-l mântui, să-ţi dărui trupul
Acelor minunate desfătări,
Precum femeia pângărită chiar
De el?

ISABELA

Mă credeţi, trupul mi-aş jertfi,
Mai grabnic decât sufletul.

ANGELO

Nu-i vorba
Să-ţi pierzi chiar sufletul: nu-i socotit
Păcat, ce-n silă noi înfăptuim.

ISABELA

Ce spuneţi?

ANGELO

Nu cerc să o jur. Căci şi pe dos
Pot spune, dacă vreau. Te rog, răspunde-mi:
Prin mine-al legii glas poruncă dă
Şi-ţi osândeşte fratele. Păcatul
Ce viaţa-i mântuie n-ar însemna
O faptă milostivă?

ISABELA

Rogu-vă,
S-o faceţi aşadar; asupră-mi iau
Păcatul, sufletu-mi primejduindu-mi.
Doar nu-i păcat defel — e îndurare!

ANGELO

Păcatul tău, jertfindu-ţi sufletul,
Răscumpărat va fi prin îndurare!

ISABELA

De voi păcătui cerând viaţă,
Mă pedepsească Cerul, iar de faceţi,
Iertându-l, un păcat, voi cere-n rugi
Fierbinţi să-mi fie socotit doar mie —
Şi fără pată să rămâneţi voi.

ANGELO

Se-abate pe altă cale mintea ta,
Ascultă-mă! Ori e din neştiinţă,
Ori te prefaci — vicleană — şi mă superi.

ISABELA

Cu voia dumneavoastră-n neştiinţă
Lăsaţi-mă, şi bună de nimic —
Eu nici nu am alt preţ.

ANGELO

Adeseori
Făcându-se măruntă, străluceşte
Înţelepciunea. Însă de-i ascunsă
De-ntunecimea măştii, şi mai dalbă
Se-arată frumuseţea uneori.
Ascultă-mă! Îţi voi vorbi deschis,
Cât mai deschis, ca să pricepi mai bine.
Claudio trebuie să moară.

ISABELA

Aşa!

ANGELO

Cu moartea pedepseşte însăşi legea
Păcatul lui.

ISABELA

E-adevărat!

ANGELO

Dar fie
C-aş vrea să-l mântui — şi, nu-i cu putinţă
Decât printr-un anume chip: râvnită-i
Sora făptaşului de-un ‘nalt slujbaş,
Ce poate-uşor înrâuri judeţul,
Ba poate frânge lanţurile legii,
Ce ţin o lume-ntreagă-ncătuşată;

Ştiind că nu-i alt mijloc pământesc
Decât comorile din trupul tău,
Pe care dânsul mult le preţuieşte,
Şi că altminteri crâncena pedeapsă
Claudio ar trebui să-ndure,
Ce-ai face?

ISABELA

Pentru fratele-mi sărman
Aş face-o eu, chiar moartea dacă-ar fi
În preajmă, dâra biciului de foc
Drept nestemată aş purta pe trup,
Şi către moarte-aş merge ca spre patul
Multaşteptatei desfătări
Decât să sufăr pângărirea mea!

ANGELO

Deci, trebuie să moară!

ISABELA

O, n-ar fi
Mai scump plătit să văd pe loc murind
Un frate scump decât să mor de-a pururi
Răscumpărându-i astfel viaţa!...

ANGELO

Vădeşti cruzime; crudă-i şi osânda —
De ce-mpotriva ei te-nverşunezi?

ISABELA

Iertare nesilită, fără-osândă...
Şi o răscumpărare mârşavă,
Sunt osebite lucruri. Nu e rudă
Cu mila josnică, inima-ndurată!...

ANGELO

Ieri, legea îţi părea tiranică

Şi fără preget încercai s-arăţi
Că fratele-ţi greşind doar şăguia;
Păcatul nu-l vedeai.

ISABELA

Rog să mă ierte
‘Nălţimea-voastră; spre a căpăta
Ce noi râvnim, nu glăsuim la fel
Cu gândul. Lucrul ce-l urăsc cercam
Să-l apăr spre a folosi acelui
Nespus de îndrăgit!

ANGELO

Avem cu toţii
Mari slăbiciuni.

ISABELA

Atunci, să moară dânsul,
De-i singur vinovatul, doar într-însul
De-i moştenită slăbiciunea lumii!

ANGELO

Ce spui? Dar nicidecum! Femeile
De-asemeni slabe sunt.

ISABELA

Da, sunt precum
Oglinzile în care se privesc:
Uşor se sparg şi plăsmuiesc
Noi chipuri tot aşa uşor. Femei!…
Le-ajute Cerul! Frăgezimea lor
Bărbaţii folosind-o, le-njosesc;
Da, slabe, neîndoios, de zeci de ori
Mai slabe suntem — gingaşă-mpletire;
Curând în plasa stăruinţelor
Înşelătoare prinse ne lăsăm.

ANGELO

Aşa socot şi eu, şi mărturia
Ce însăşi o aduci sexului vostru,
Îmi dă imbold; puternici nu suntem
De-ajuns, să ne împotrivim ispitei;
Păstrez în minte vorbele-ţi: fii dar
Femeie numai. Dacă eşti mai mult,
Femeie încetezi a fi. Iar dacă
Eşti cu adevărat femeie — şi
Prea bine o vădeşte-nfăţişarea —
Arată-ţi firea — poartă-acel veşmânt
Ce-i hărăzit femeii.

ISABELA

O limbă doar cunosc, iubite prinţ.
Ca mai-nainte, rogu-vă, vorbiţi-mi!

ANGELO

Pricepe pe de-a-ntregul: Te iubesc!

ISABELA

Pe Julieta şi Claudio
Iubit-a, de aceea îl ucideţi!…

ANGELO

Nu-l voi ucide, dacă-mi dai iubirea…

ISABELA

Vai! Ceea ce o nepătată cinste
Îşi poate-ngădui, mai josnic pare
Când pe un altul la-ncercare pune.

ANGELO

Mă crede, jur! Cuvintele-mi spun gândul
Adevărat.

ISABELA

O, prea-i măruntă cinstea, ca s-o cred,
Şi mârşav este ţelul. ‘Nşelăciune!
Înşelăciune! Angelo, ia seama,
Căci lumii te-oi dezvălui!
Pe loc, semnează-a fratelui iertare;
Altminteri, cu glas tare, lumii-ntregi,
Striga-voi, eu, cât preţuieşti.

ANGELO

Te-or crede, Isabela? Nepătat
Mi-e numele şi cinstea neştirbită.
Cucernicia vieţii mele-ntregi,
Înalta slujbă în cetatea noastră
Şi dezminţirea mea, mai greu în talger,
Decât învinuirea ta, va trage.
Înăbuşită-n propria-ţi strigare,
Miasma clevetirii te-o-neca.
Acum voi da şuvoiului de pofte
Frâu liber: ah, fierbinte mi-e dorinţa,
Nu-i sta-mpotrivă, -nlătură sfiala
Şi fandoselile ce stăvili pun —
Deşi te-mping chiar ele spre păcat!
Pe-un frate scump răscumperi de-ţi laşi trupul
În voia mea. Iar dacă nu, l-aşteaptă
Nu numai moartea sigură, ci lungi
Năpaste crude, chinuri fără capăt,
Chiar din pricina ta. Pe mâine!
Aştept răspuns. De nu, târât de patimi,
Pot să ţi-o jur, voi dovedi
Că sunt tiran, când vreau. Şi, ia aminte,
Oricâte adevăruri vei rosti,
De mint eu, fără preţ vor fi!

(Iese.)

ISABELA

Cui să mă plâng? Mă crede cineva?
O, buze de temut, ce-nchid în ele

Osândă şi cruţare, deopotrivă,
Chiar legea siluind-o, după plac!
Înnoadă bun şi rău, precum poftesc,
Urmând astfel doar toana trecătoare…
Spre Claudio alerg; prea copleşit
A fost de-a sângelui văpaie. — Totuşi,
Trăieşte-n cugetu-i destulă cinste:
Şi douăzeci de capete să aibă,
Pe toate, pe butucu-nsângerat,
Mi le-ar jertfi, decât să lase trupul
Surorii lui să fie pângărit. —
Rămâi fără prihană, Isabela!
Tu, frate, mori! Căci mai presus de-orice,
E neprihana noastră. — Dar să-i spun
Întâi ce Angelo îmi cere — şi
De moarte sufletu-i voi pregăti.

(Iese.)

ACTUL III

SCENA 1

O încăpere în temniţă. Intră Ducele deghizat ca mai înainte; Claudio şi Temnicerul

DUCELE

Nădăjduieşti deci, astfel, Lord Angelo,
Să ierte vina ta?

CLAUDIO

Alt leac nu are
Nenorocirea! Să nădăjduiască
Mai poate doar. Mai am nădejde, totuşi,
Să scap cu viaţă, însă şi să mor
Sunt pregătit.

DUCELE

Să mori fii pregătit,
Căci moartea, viaţa, astfel, preţ câştigă,
Deci spune vieţii: dacă azi te pierd,
Pierd lucrul pentru-al cărui preţ
Plâng doar smintiţii; jalnică suflare
Ce-n orice clipă stinsă poate fi;
Sălaş în care de sălăşluieşti
Pieri ceas de ceas!… Biet măscărici al morţii[18]…
Cumplită glumă; dacă fugi, te zbaţi,
Tot către ea te-ndrepţi! Nobleţe
Nu stăpâneşti, căci tot ce stăpâneşti,
Întemeiat e pe bicisnicie!
Curaj nu ai; dacă te temi de limba
Gingaşă, moale, bifurcată-n vârf

A viermuşorului din groapă.
Mai bună-odihnă decât somnul nu-i,
Ţi-l dăruieşti tu însuţi ţie, zilnic,
De ce te temi de moarte dar, căci moartea
Doar somn înseamnă. Cu adevărat,
Nu eşti tu însuţi: dăinuieşti în mii
De fire, ce din pulbere purced.
Nici fericit nu eşti; râvneşti să capeţi
Ce nu-i al tău; iar ceea ce-i al tău
Ades nesocoteşti; ba chiar îl uiţi;
De tine nu eşti sigur; chipul tău,
Priveşte, şi schimbă-nfăţişarea pururi
Înrâurit de faţa lunii, tainic.
Bogat, rămâi sărac zorind; catâr
Împovărat cu grele bunuri, doar
De moarte descărcat. Tu n-ai prieteni;
Chiar trupul tău, a tale măruntaie,
Părinte dacă te numesc, sunt prinse
În propriile tale biete şale
De friguri şi răceli; bolesc, şi-atunci
Te blestemă, căci greu o scot la capăt.
Eşti tânăr, eşti bătrân, prea greu de spus…
Când una eşti, când alta ca-ntr-un vis,
Ca după cină-un fel de aţipeală!…
Slăvita tinereţe se-ncovoaie,
Hodorogitei bătrâneţi, cerşind
Pomană; dar moşneagul chiar avut,
Căldura, dragostea, puterea, harul,
Pierdutu-le-a şi frumuseţea!
Ce Păstrează mult cinstitul aur?…
Viaţă; astfel o numim! Dar câte
Nenumărate morţi într-însa zac!
Iar tot ce ne dezbină-n viaţă
Desăvârşit e şters chiar de temuta
Şi nedorita moarte.[19]

CLAUDIO

Mulţumesc!...
Viaţă dacă cer, primi-voi moartea;
Cerând eu moartea, viaţă voi afla.
Sosească, dar!

ISABELA
(dinăuntru)
Deschideţi, pace vouă,
Şi har, şi bună înţelegere.

TEMNICERUL
Dar cine e? Poftească, intre.
E vrednic cel ce astfel ne urează.

DUCELE
Curând, din nou, iubite senior,
Mă voi întoarce.

CLAUDIO
Mulţumesc smerit,
Părinte cuvios.
(Intră Isabela.)

ISABELA
Doar două vorbe
Vreau lui Claudio să-i spun. Atât.

TEMNICERUL
Bine venită fii. *(Către Claudio.)* Pofteşte dar,
Priveşte-ţi sora. Să-ţi vorbească vrea.

DUCELE
O vorbă încă.

TEMNICERUL
Oricâte veţi dori.

DUCELE

M-ascundeţi, rogu-vă, s-ascult ce-şi spun.

(Ducele şi Temnicerul părăsesc scena.)

CLAUDIO

Ce veşti mi-aduci? Întremătoare-s, sora mea?

ISABELA

Desigur, bune veşti, întremătoare…
Chiar foarte bune, foarte-ntremătoare:
În ceruri, Lord Angelo are treburi
Prea grele de-mpăcat; drept sol, în grabă,
Să te trimită vrea; trimisul lui
De-a pururi să rămâi. Deci cât mai grabnic
Îţi pregăteşte cele de folos,
Căci mâine-acolo pleci, într-adevăr!

CLAUDIO

Nimic nu-i de făcut? Scăpare nu-i?

ISABELA

Nimic. Un singur leac s-ar mai afla;
Acesta însă-ar mântui un trup,
Frângând o inimă.

CLAUDIO

Se află totuşi?

ISABELA

Da, frate, ai putea fi mântuit:
Drăcească e compătimirea celui
Ce-ndurător… te osândeşte, căci
Dacă-ngenunchi îţi dăruieşte viaţa,
Dar te înlănţuie până la moarte.

CLAUDIO

În lanţuri fi-voi pentru-ntreaga viaţă?

ISABELA

Întreagă! Fără de cruţare rob,
Chiar necuprinsa lume-a ta de-ar fi,
Rob c-un anume ţel.

CLAUDIO

Anume ţel?
Ce ţel? Nu înţeleg!

ISABELA

Dacă primeşti…
Asemeni ţel îţi descojeşte… cinstea…
Şi te jupoaie, trupul gol lăsându-ţi!

CLAUDIO

Nu-i cu putinţă oare să pricep?…

ISABELA

Mi-e teamă pentru tine, mă-nfior,
Ca nu cumva, Claudio, să nutreşti
Nădejdi înfrigurate pentru ani
Sărmani, vreo şase-şapte, şi să calci
De-a pururi cinstea. Poţi tu să înfrunţi
Urgia morţii? Nu-i închipuire
Cumplitul morţii prag? Un biet gândac,
Strivit, nu suferă ca şi-un uriaş?

CLAUDIO

De ce să mă-njoseşti? Socoţi că nu-s
În stare să-mpletesc un gând bărbat
Din înflorite gingăşii? Sunt gata!…
De trebuie să mor, eu, bezna grea
Ca pe-o mireasă-n braţe-o voi cuprinde,
Întâmpinând-o.

ISABELA

Astfel glăsuind
Tu frate-mi eşti. Părintele-n mormânt
Prin tine a vorbit. E glasul tatei.
Da, trebuie să mori, căci eşti prea nobil
Să poţi păstra o viaţă pângărită!
Locţiitorul ducelui, smeritul,
Cu chip de sfânt şi cumpănă-n vorbire,
Ucide tinereţea, zăvorind
Zvâcnirea vieţii, şoimului aşijderi,
Ce pasărea din zbor o prinde. Diavol!
Dintr-însul mârşăvia de-ar ţâşni,
O mlaştină cât iadul ar isca!

CLAUDIO

Mironosit Angelo.

ISABELA

Chiar din iad
Purceasă-i viclenia lui. Aşterne
Pe blestematu-i trup dichis făţarnic;
Închipuie-ţi, Claudio, dacă-i dărui
Ce-mi cere, însăşi fecioria mea,
Tu ai putea să scapi.

CLAUDIO

O, Cerule!
Cu neputinţă!

ISABELA

Da, se învoieşte
Doar prin această fărdelege, care
Mai grea osândă e! Cumplit mai grea.
În noaptea asta chiar a sorocit
Nelegiuirea-aceasta să-mplinim;
De nu, chiar mâine, vei muri.

CLAUDIO

Să nu
Primeşti!

ISABELA

De-ar fi doar viaţa mea în joc,
Ca pe un pai eu aş zvârli-o şi
Astfel te-aş mântui.

CLAUDIO

Îţi mulţumesc,
Iubită Isabela.

ISABELA

Deci, Claudio,
Fii gata. Mâine chiar, tu vei muri!

CLAUDIO

Desigur! Poftele-i frâng legea:
O scuipă cu dispreţ! Năravuri grele!…
Dar ea… păcat nu-i greu: din cele şapte
De moarte, e păcatul cel mai mic!…

ISABELA

Păcat de moarte? Care-i cel mai mic?!

CLAUDIO

Acesta chiar… Prea greu de-ar fi păcatul,
Nicicând un înţelept precum e dânsul,
Râvnind o desfătare trecătoare,
Spre veşnică osândă n-ar porni…

ISABELA

Vai, frate, nu pricep.

CLAUDIO

Cumplită-i moartea!…

ISABELA

Dar viaţa în necinste-i mai cumplită!

CLAUDIO

Să mori, să pleci din viaţă — unde-anume?
Să-ncremeneşti în rece hău; iar trupul,
Şi simţitor, şi cald, şi fremătând
Să putrezească: ţărnă frământată;
Iar duhul, desfătat nespus de viaţă,
În clocote să fiarbă, ori să zacă
Pe sloiurile cutremurătoare;
Ori bântuit de vânturile oarbe
Făr’de răgaz, oriunde hărţuit,
Plutind prin aer, ori pe hâd coclaur;
Precum, urlând, nelegiuirea însăşi
În uluirea ei si-a închipuit
Cumplite duhuri… Prea-i îngrozitor!
Chiar cea mai grea şi mai împovărată
Viaţă pe această lume; lepra
Ori temniţa şi bătrâneţea roabă,
Aceste toate suferinţi a’ vieţii
Din rai purced, în faţa spaimei morţii.

ISABELA

Vai!

CLAUDIO

Blândă surioară, să trăiesc
Mă lasă! Poate fi păcat să mântui
A fratelui tău viaţă? Însăşi firea
Asemeni fapte iartă; ba chiar vrednic
De laudă e-asemeni lucru.

ISABELA

O!
Jivină eşti! Eşti necinstit şi laş,
Netrebnic eşti! Ceri pângărirea mea

Ca să trăieşti. Prin mârşăvie vrei
Să scapi. Prin cel mai greu păcat, cerându-l
Chiar propriei surori. Ce să gândesc?
Pe maică-mea ţinut-a credincioasă
Părintelui meu, Cerul? Dar mă-ntreb
Ce putregai, ce hâd vlăstar se-ncheagă
Din sângele lor drag, prin tine, astăzi;
Dispreţ şi silă simt!… Mai bine pieri!
Să mă-ngenunche-Angelo nu primesc!
De pieri, mă voi ruga de mii de ori,
Dar să te mântui astfel nu rostesc
O vorbă.

CLAUDIO

Isabela, mă ascultă.

ISABELA

Ruşine! Rădăcini adânci a prins
În tine desfrânarea. Chiar cruţarea
Prin tine târfă ar ajunge! Astfel,
Mai bine ar fi să mori, nentârziat.

CLAUDIO

Ascultă, Isabela.

(Intră Ducele.)

DUCELE

Doar o vorbă
Îngăduiţi-mi, tânăra mea soră.

ISABELA

Dorinţa dumneavoastră…?

DUCELE

Dacă mi-ai putea jertfi câteva clipe de răgaz, m-aş bucura mult să putem sta de vorbă; plăcerea pe care aş

simţi-o eu este cu atât mai mare, cu cât cele ce vom vorbi sunt şi în interesul domniei-tale.

ISABELA

Nu-mi pot îngădui nici un fel de răgaz. Am multe de făcut; vremea petrecută aici e furată acestor treburi, dar voi găsi câteva clipe pentru domnia-voastră.

(Se îndepărtează.)

DUCELE

(numai către Claudio.)

Fiul meu, întâmplarea a făcut să pot asculta tot ce aţi vorbit. Ştiu, deci, ce s-a petrecut între tine şi sora ta. Angelo nu are de gând s-o batjocorească; a vrut doar să încerce tăria cugetului ei. Angelo îşi ascute judecata, punând la încercare orânduirea firii omeneşti. Isabela, fiind cu adevărat cinstită şi gingaşă, nu a primit ce-i cerea, dar tocmai acest lucru l-a făcut foarte fericit. Sunt duhovnicul lui Angelo şi ştiu că acesta e adevărul; de aceea, pregăteşte-te să mori şi nu mai nutri nădejdi fără de rost; chiar mâine trebuie să mori; mergi să-ngenunchi şi fii pregătit.

CLAUDIO

Lăsaţi-mă să cer sorei mele iertare. Atât sunt de scârbit, încât acuma m-aş ruga chiar eu să fiu mântuit de viaţă.

DUCELE

Rămâneţi neclintiţi; cu bine, dar!

(Iese Claudio.)

Temnicer, o vorbă…

(Intră Temnicerul.)

TEMNICERUL

Care-i dorinţa dumneavoastră, părinte?

DUCELE

Pentru că eşti acum aici, fii bine venit. Dar mă lasă o clipă cu fata. Cugetul meu, asemeni hainei mele, vă poate asigura că, rămânând în preajma ei, nu-i pot dăuna.

TEMNICERUL

Prea bine.

(Iese. Isabela înaintează.)

DUCELE

Aceeaşi mână care te-a plămădit frumoasă ţi-a dat şi un suflet neprihănit; neprihănirea care e săracă în frumuseţe face ca frumuseţii să-i fie hărăzită o desăvârşire foarte nestatornică; dar harul gingaş, care este chiar sufletul făpturii tale, îţi va păstra de-a pururi o frumoasă înfăţişare. Angelo s-a năpustit asupra ta, dar din fericire lucrul mi-a fost adus la cunoştinţă şi, cu toate că slăbiciunile omeneşti sunt nenumărate, la Angelo lucrul mi se pare uluitor. Şi acum, cum vei mulţumi pe locţiitorul Ducelui pentru a mântui pe fratele tău?

ISABELA

Mă duc chiar acum să vestesc hotărârea mea. Mai bine să moară fratele meu din pricina legii decât să nasc eu un prunc prin fărdelege. O, cât de mult e înşelat de Angelo bunul Duce! Dacă vreodată se întoarce şi-i voi putea vorbi, atunci, ori zadarnic se vor osteni buzele mele, ori voi da pe faţă cum a cârmuit dânsul.

DUCELE

Aceasta n-ar fi fără rost, într-adevăr; dar aşa cum stau lucrurile, Angelo va-nlătura cu uşurinţă învinuirea ta: căci nu te-a pus decât la încercare. Deci, apleacă-ţi urechea la sfatul meu. Dorind să folosesc iubirii, am găsit şi leacul potrivit. Mă bizui pe puterile tale; astfel, în chipul cel mai nepătat, ai putea face un mare bine unei sărmane

logodnice părăsite; chiar prin aceasta îţi vei putea mântui fratele, scăpându-l de urgia legii, şi nici o pată nu va prihăni făptura ta gingaşă. Iar dacă Ducele se va întoarce şi, din întâmplare, va afla, mult se va bucura auzind cele petrecute.

ISABELA

Eu vă ascult, părinte. Curaj am de ajuns să fac orice, dacă în adâncul sufletului meu nu-l voi socoti lucru mârşav.

DUCELE

Cucernicia adevărată înseamnă îndrăzneală, iar bunătatea niciodată nu e temătoare. N-ai auzit vorbindu-se de Mariana, sora lui Frederic, ostaşul de seamă care a pierit pe mare?

ISABELA

Am auzit de dânsa, şi multe lucruri frumoase legate de numele ei.

DUCELE

Mariana trebuia să se căsătorească cu Angelo. Erau logodiţi prin jurământ şi chiar ziua căsătoriei fusese hotărâtă, dar între ziua logodnei şi data solemnităţii, fratele ei, Frederic, s-a înecat în mare, având pe vasul scufundat şi zestrea surorii lui. Şi ţine seama cât de grea a fost năpasta pentru această biată făptură de obârşie nobilă; pierdea un logodnic nobil şi un frate plin de faimă, faţă de dânsa nespus de bun şi iubitor; o dată cu el, pierdea şi partea averii ei, adică zestrea ei şi în aceeaşi vreme îşi pierdea logodnicul, pe acest făţarnic Angelo.[20]

ISABELA

Dar chiar aşa stau lucrurile? Angelo a părăsit-o în chipul acesta?

DUCELE

A lăsat-o scăldată în lacrimi! O lacrimă nu i-a şters! N-a îmbărbătat-o; a călcat fără să pregete făgăduinţa lui; ba chiar a născocit c-ar fi aflat zvonuri de necinste; pe scurt, a lăsat-o să se jeluiască din pricina lui, privind-o cum se stinge, a rămas de piatră la tânguirile ei; în lacrimile ei scăldat, dar fără să se înduioşeze.

ISABELA

Mai îndurătoare ar fi fost moartea cu biata fată, scăpând-o astfel de lume. Ce viermănos e miezul vieţii, lăsând asemeni oameni să trăiască! Dar cum ar putea să-i folosească azi aceste lucruri?

DUCELE

Uşor tu poţi să-i vindeci rana! Iar leacul îl poate mântui pe fratele tău şi te păstrează nepângărită.

ISABELA

Arătaţi cum, părinte cuvios.

DUCELE

Mariana, de care am pomenit, a rămas credincioasă iubirii ei dintâi; nedreptatea lui atât de crudă, care după orice minte ar fi trebuit să-i nimicească dragostea, n-a fost decât zăgaz în faţa şuvoiului, făcându-l mai năvalnic, mai nestăpânit! Mergi la Angelo; răspunde cererii lui, prefăcându-te că-l asculţi în chipul cel mai supus; fă-l să creadă că încuviinţezi ceea ce-ţi cere; dar ai grijă să-ţi iei măsurile tale, înştiinţându-l că nu vei sta cu el prea multă vreme; că te vei păstra cât mai în umbră, că vei tăcea şi doreşti ca locul să răspundă cuviinţei. Dacă el se învoieşte, totul va urma cum trebuie; noi vom sfătui pe nefericita fată să te-nlocuiască la întâlnirea hotărâtă; să meargă în locul tău, şi dacă după aceea întâlnirea nu ar putea fi tăgăduită, Angelo va putea fi silit să-şi ţină vorba

şi, astfel, fratele tău e mântuit şi cinstea ta neprihănită, iar biata Mariana ajutată cu folos. Astfel va fi dejucat şi planul desfrânatului locţiitor al Ducelui. Pe Mariana o voi îndruma chiar eu să fie pregătită pentru încercare. De chibzuieşti de-ajuns şi duci la bun sfârşit cele plănuite, folosul va fi îndoit, apărând de ocară chiar această înşelătorie. Ce spui despre toate acestea?

ISABELA

Ce-mi pot închipui de pe acum mă mulţumeşte şi am credinţa că vom izbândi în chip desăvârşit.

DUCELE

Dar lucrurile atârnă mai ales de puterile tale. Grăbeşte deci către Angelo. Dacă te roagă chiar în noaptea asta să vii în patul lui, făgăduieşte-i că-i vei împlini dorinţa. Eu plec neîntârziat către St. Luke[21]. Acolo, într-o gospodărie singuratică, locuieşte logodnica părăsită. Acolo mă vei întâlni. Grăbeşte, aşadar, către Angelo, ca să poţi face aceasta neîntârziat.

ISABELA

Vă mulţumesc! Mi-aţi dat curaj. Drum bun, părinte cuvios.

(Ies în direcţii deosebite.)

SCENA 2

Uliţa din faţa închisorii.[22] Dintr-o parte intră Ducele, travestit ca şi mai înainte, de cealaltă parte intră Cot-Lung şi Pompey, înconjurat de ostaşi.

COT-LUNG

Păi, dacă nu-i leac, la ce bun să cumpăraţi şi să vindeţi bărbaţi şi femei talmeş-balmeş ca pe vite: înseamnă că toată lumea o să bea poşircă, vin alb şi negru amestecat.

DUCELE

Cerule binecuvântat! Ce tot îndrugi aici?

POMPEY

De când din doi cămătari cel cumsecade şi voios a fost dat de-a berbeleacul, iar cel câinos a fost răsplătit cu veşmânt îmblănit, călduros, ba încă îmblănit cu blană de vulpe, ba şi de miel, de atunci nu se mai poate veseli lumea; îmblănirea acestuia vădeşte că decât cinstea fără pată, viclenia mai uşor urcă-n loc de cinste.

COT-LUNG

Înaintează, rogu-te! Binecuvântează, cuvios călugăr.

DUCELE

Şi dumneata, frate şi părinte, fii dar binecuvântat! Ce fărdelege a săvârşit acest om, rogu-te?

COT-LUNG

Pe Sfânta Fecioară, preacuvioase, a încălcat legea; şi, bunul meu domn, îl luarăm pentru că este şi hoţ; da, domnul meu; ce credeţi c-am găsit asupra lui? Un şperaclu năzdrăvan, pe care l-am şi trimis locţiitorului Ducelui.

DUCELE

Aha! Un ticălos! Un desfrânat!
Cu sârg doar daune pricinuind.
Frumos mijloc de viaţă; nu-ţi dai seama!
Un pântec să îndopi şi trupul tău
Prin josnicie să-l îmbraci. Nu-ţi spui
Tu însuţi că-s murdare-mperecheri?
Porniri de fiară! Nu-s spurcate?...
Mănânc şi beau, mă-nzorzonez, trăiesc!
Dar crezi tu oare că e viaţă traiul
Ce pute-ngrozitor? Mergi şi te-ndreaptă.

POMPEY

Într-adevăr, într-un fel cam pute, bunul meu domn; dar totuşi, domnul meu, aş vrea să mă dezvinovăţesc.

DUCELE

Greu, dacă diavolul păcat vădeşte
Şi tu vădeşti că... eşti al lui. Duceţi-l
La temniţă deci, ofiţer. Corecţia,
Ca şi instrucţia mai bine-nving
De-s laolaltă. Josnica jivină
Va trage cât mai repede folos.

COT-LUNG

Trebuie să-l înfăţişăm locţiitorului Ducelui, părinte, acesta a fost prevenit. Locţiitorul Ducelui nu poate să sufere un asemenea meşter codoş. Şi dacă dumnealui e meşter codoş şi se înfăţişează înaintea lui, atunci ar fi mai bine... să fie la o leghe depărtare.

DUCELE

De am părea cu toţii cum dorim să fim,
Deci liberi de păcate de-am putea trăi,
Păcatul, de păreri ce-ades pot înşela
Şi chiar de vicleşug l-am dezlega...

COT-LUNG

Dezlegat?! Gâtul lui va fi legat ca şi mijlocul dumneavoastră de funie, bunul meu părinte!

POMPEY

Ce zăresc îmi poate fi de ajutor; voi striga să capăt chezăşie pentru mine. Iată, soseşte un nobil, prieten de-al meu.

(Intră Lucio.)

LUCIO

Ce se-ntâmplă, nobile Pompey? Pari tras în urma roţilor lui Cezar. Eşti dus în triumf? Nu-i pe aici nici una din plăsmuirile lui Pygmalion[23], vreuna proaspăt preschimbată în femeie, spre a fi dăruită pe loc creditorilor tăi?! Dânsa ar putea vârî mâna în buzunare, scoţând un pumn, bine încărcat! Nu-i aşa? Ce-mi răspunzi, hai? Nu spui nimic când e vorba de veste, poveste cu cântec? Ori ţi s-au înecat... dichisurile cu prilejul ultimei ploi, hai. Ce spui tu? Ori s-a schimbat lumea prea mult, omule? E vreo cale să aflu şi eu în puţine cuvinte? Ori ce naiba, e vorba de-o poznă?

DUCELE

Cam aşa ceva, dar mult mai rău!

LUCIO

Ce face nepreţuita mea bucăţică, preavrednica ta ţiitoare? Îţi mai pune destul în palmă, hai?

POMPEY

La drept vorbind, domnul meu, tot ea s-a ghiftuit. Asta ştie: tot... sfrenţie!... Pântec de vacă, în butie înşfacă!

LUCIO

Păi, aşa e bine; e dreptul ei! Aşa trebuie să fie!... Târâtura proaspătă, prospătură... menită!... Târfa bătrână, sulemenită: asta-i de neînlăturat; aşa merg lucrurile! Te duci în temniţă, Pompey?

POMPEY

Pe legea mea, domnule.

LUCIO

Ei bine; nu-i prea rău, Pompey! Drum bun: spune că eu te-am trimis! Dar pentru ce, Pompey: pentru datorii ori pentru altceva?

COT-LUNG

Pentru desfrâu, domnul meu; din pricina codoşlâcului, codoşlâcul e de vină!

LUCIO

Atunci, aşa-i bine; întemniţaţi-l; dacă temniţa e făcută pentru codoşi, atunci, ei bine, e dreptul lui; este neîndoios codoş. Ba chiar are şi vechime; codoş înnăscut! Drum bun, bunul meu Pompey, şi salutări temniţei: te vei întoarce acasă soţ de treabă, Pompey. Ba poate chiar c-ajungi din codoş născut, nu făcut, un om cumsecade.

POMPEY

Nădăjduiesc, domnul meu, că cinstea dumitale nepătată va zălogi pentru mine.

LUCIO

O, nu, Pompey, nu mă-nvoiesc cu nici un preţ; nu se mai poartă!... Ba chiar am să mă rog, Pompey, să-ţi mărească pedeapsa; dacă răbdarea-ţi lipseşte, precum văd, atunci, o să-ţi iasă pe nas! Adio, Pompey, tu cel vrednic de-ncredere. Cu plecăciune, părinte!

DUCELE

Şi domniei-tale, binecuvântarea mea.

LUCIO

Dar spune-mi, Pompey, Bridget se mai sulemeneşte încă?

COT-LUNG

Vedeţi-vă de drum, domnul meu!

POMPEY

Aşadar nu mă iei pe garanţia domniei-tale, domnul meu?

LUCIO

Nu. Nici acum, nici altă dată, bunul meu Pompey. Ce veşti de prin străinătăţi aduci, părinte? Ce noutăţi?

COT-LUNG

Vedeţi-vă de drum, domnule; porniţi.

LUCIO

Şterge-o la coteţ, Pompey, iute! *(Ies Cot-Lung şi ostaşii ducându-l pe Pompey.)* Părinte, ce noutăţi mai ai despre Duce?

DUCELE

Eu nu ştiu nimic. Îmi poţi spune ceva domnia-ta?

LUCIO

Unii povestesc că e cu împăratul Rusiei[24]; alţii spun că ar fi la Roma. Dumneata, părinte, unde crezi că ar putea fi?

DUCELE

N-am nici o ştire; dar oriunde s-ar afla, eu nu-i doresc decât binele.

LUCIO

Dar capcana întinsă, ce năstruşnică nebunie! Poftim, s-o şteargă din ţară şi să uzurpe meseria de derbedeu, cu care din naştere niciodată n-a avut de-a face. Lord Angelo cârmuieşte în locul lui; prea întinde coarda.

DUCELE

Nu face rău în privinţa asta.

LUCIO

Mai multă îngăduinţă pentru cei iubăreţi nu i-ar strica; prea e aspru felul lui de-a fi, călugăraşule.

DUCELE

Desfrâul a ajuns obştesc, şi asprimea trebuie să-l lecuiască.

LUCIO

Asta-i adevărul-adevărat; desfrâul are o familie numeroasă; cât despre cârdăşie, câtă vrei! Însă, părinţele, nu este cu putinţă să-l înlături cu desăvârşire, câtă vreme nu dai la o parte ghiftuiala şi băutura. Se spune, de altfel, că acest Angelo nici nu-i făcut din bărbat şi femeie, după adevăratul chip al procreaţiunii. Despre asta ce socoţi?

DUCELE

Atunci, cum ar fi putut fi făcut?

LUCIO

Unii spun c-ar fi fost zămislit de o sirenă; alţii că a purces din împreunarea a doi moruni. Dar este sigur că dacă dă drumul urinei, urina lui pe loc îngheaţă; asta nu-i de tăgăduit; e un fel de maşinărie fără sex; nu-i bărbat, fără urmă de-ndoială.

DUCELE

Eşti plin de haz, domnul meu, şi dezlegat la limbă.

LUCIO

Dar ce lucru necruţător din partea lui, să ia viaţa unui om, doar pentru răzvrătirea simţurilor! Ar fi putut face Ducele plecat aşa ceva? Înainte de a spânzura pe omul care a dat drumul la o sută de bastarzi, ar fi hrănit dânsul o mie. Ducele avea aplecare pentru tot ce ne desfată; îşi cunoştea meseria, şi lucrul acesta îl îndemna la-ngăduinţă.

DUCELE

N-am auzit niciodată despre Ducele plecat c-ar avea slăbiciune pentru femei; cred că nu a pornit niciodată pe-această cale.

LUCIO

O, cum te-nşeli, domnul meu!

DUCELE

Nu e cu putinţă.

LUCIO

Nu? Ducele? Şi cu o biată cerşetoare… de cincizeci de ani bătuţi pe muchie; după obiceiul lui îi punea însă un ducat în talger: toanele Ducelui!… De asemeni, se îmbăta, pot să te asigur.

DUCELE

Îl nedreptăţeşti, sunt sigur.

LUCIO

Domnul meu, am fost mereu în preajma lui, dar ca… prieten, e cam în doi peri, Ducele ăsta; şi eu socot că ştiu şi motivul pentru care a şters-o.

DUCELE

Spune-mi, te rog, care ar putea fi motivul?

LUCIO

Mă iartă, nu pot; e o taină bine zăvorâtă: dinţi încleştaţi şi buze strânse; te pot face totuşi să pricepi; o mare mulţime dintre supuşii lui îl socoteau pe Duce înţelept.

DUCELE

Înţelept! Dar nu încape nici o îndoială că este.

LUCIO

Uite, flăcăul ăsta prea mult creier nu are, nici carte nu ştie, iar în judecată, de-o uşurătate!…

DUCELE

Vorbeşte ori invidia, ori nebunia, ori e la mijloc o neînţelegere; şi desfăşurarea vieţii lui şi treburile cârmuirii vădesc cu prisosinţă — dacă-ar fi nevoie să-i fie cântărită viaţa — că are dreptul la altă preţuire. Să lăsăm să vorbească-nfăptuirile lui, şi atunci nici invidioşii nu vor mai putea tăgădui că este un om instruit, cârmuitor cumpătat şi bun ostaş. Aşadar, vorba domniei-tale e foarte nepotrivită şi, dacă într-adevăr îl cunoşti mai adânc, înseamnă că răutatea îţi întunecă mintea.

LUCIO

Domnul meu, îl cunosc bine şi-l iubesc.

DUCELE

În glasul iubirii se-ntrevede o cunoaştere mai adevărată, şi cunoaşterea adevărată înseamnă cea mai preţioasă iubire.

LUCIO

Haida-de, domnul meu, ştiu eu ce ştiu.

DUCELE

Mi-e greu s-o cred, deoarece nu prea ştii ce vorbeşti. Dar dacă vreodată Ducele s-ar întoarce — ceea ce noi cu toţii ne rugăm să fie cu putinţă — îngăduie-mi a dori să fii chemat să răspunzi înaintea lui de tot ce-ai spus. Şi de eşti cinstit, va trebui să vorbeşti; nădăjduiesc că ai destul curaj pentru a le susţine în faţa lui; cât despre mine, fac legământ să te chem; aşadar, rogu-te, care-i numele domniei-tale?

LUCIO

Domnul meu, mă cheamă Lucio; nume binecunoscut Ducelui.

DUCELE

Sigur că te va cunoaşte mai bine, domnule, dacă viaţa-mi va îngădui să-i aduc la cunoştinţă spusele-ţi, întocmai.

LUCIO

Îţi închipui că mă-nspăimânţi?

DUCELE

O, domnia-ta nădăjduieşti că Ducele n-o să mai vie îndărăt; şi-ţi închipui de asemeni despre mine că aş fi, ca potrivnic, neputincios. Dar este adevărat că nu-ţi pot dăuna prea mult, deoarece vei tăgădui.

LUCIO

Mai bine să fiu spânzurat decât să dau înapoi, părinte! ... Dar să lăsăm asta. Poţi să-mi spui dacă mâine Claudio va muri sau nu?

DUCELE

Dar de ce trebuie să moară, domnul meu?

LUCIO

De ce? Pentru că, fiind cu pâlnia la dânsul... a şi umplut o butie. Aş dori ca Ducele, despre care am tot

vorbit, să se fi întors! Neputinciosul ăsta de locţiitor va pustii ţara de prunci cu atâta cumpătare; nici măcar vrăbiile n-ar trebui să-şi înjghebe cuiburi sub streaşina lui, deoarece îşi fac de cap cu-atâta desfrânare!... Ducele se poartă cu gingăşie când este vorba de fapte gingaşe şi lasă-n umbră ceea ce nu trebuie nicicând scos la lumină: de s-ar întoarce odată! Căci vezi dar, bietul Claudio a fost osândit pentru că a dat drumul la şireturi: şireturile care leagă ciorapii de pieptar! Drum bun, părinte! Şi roagă-te pentru mine. Ducele, ţi-o spun din nou, chiar vinerea se îndopa cu carne de berbec. Nu-i de loc trecut şi, îţi spun eu, ar fi înfulecat şi c-o cerşetoare, chiar dacă aceasta ar mirosi a pită neagră şi a usturoi, şi n-ai decât să-i spui că ţi-am spus. Drum bun.

(Iese.)

DUCELE

Pe lumea asta, nu a fost mărire
De cârcotaşi să scape; clevetirea
Loveşte pe la spate vrednicia.
Ce domn puternic ar putea în fiare
Să lege limbile defăimătoare?
Dar cine vine?

(Intră Escalus, Temnicerul şi ostaşi, împreună cu Doamna Overdone.)

ESCALUS

Hai, duceţi-o la închisoare!

DOAMNA OVERDONE

Doamne milostiv, fii îndurător cu mine! Înălţimea-ta trece drept un om milos. Cruţă-mă, stăpâne!

ESCALUS

Ai fost înştiinţată şi ai primit dojana îndoită şi întreită; poţi fi osândită acum. Însăşi îndurarea ar ajunge

blestemăţie dacă ar avea de-a face cu tine, ba chiar tiranie.

TEMNICERUL

Vreme de unsprezece ani a fost codoaşă, aş dori să aduc la cunoştinţa Înălţimii-voastre.

DOAMNA OVERDONE

Doamne, în chipul acesta mă defăimează un oarecare Lucio. Doamna Kate Keepdown, pe vremea Ducelui, a căpătat un copil de la dânsul: i-a făgăduit s-o ia de nevastă; copilul e în vârstă de un an şi trei luni, acum, la sfinţii Filip şi Iacob; l-am păstrat la mine şi te uită cum mă cleveteşte!

ESCALUS

Flăcăul ăsta e desfrânat cum nu se mai poate; să fie chemat înaintea noastră, hai! La temniţă cu dânsa! Hai, şi fără vorbă multă.

(Ies Ostaşii cu Doamna Overdone.)

Temnicerule, locţiitorul Ducelui şi fratele meu întru slujbă nu-şi va schimba părerea; Claudio trebuie să moară mâine. Îngăduie-i, deci, să capete cele cuvenite rosturilor dumnezeieşti; să aibă, aşadar, tot ce trebuie, atât cât îndurarea obştească îngăduie. Dacă aş fi izbutit să mişc inima lui Angelo, soarta lui ar fi fost, desigur, alta.

TEMNICERUL

Vă aduc la cunoştinţă că acest călugăr a şi fost la Claudio şi i-a dat sfaturile cuvenite pentru pregătirea sufletului în vederea morţii.

ESCALUS

Bună seara, cuvios părinte.

DUCELE

Asupra voastră, binecuvântare şi cerească îndurare.

ESCALUS

De unde sunteţi?

DUCELE

Din ţara asta nu-s, norocul, însă,
Mi-ngăduie să o străbat o vreme;
Călugăr sunt dintr-un cucernic ordin;
Am de la Sfântul Scaun sarcini, mie
De Sanctitatea-Sa încredinţate.

ESCALUS

Ştii veşti ori noutăţi din lumea largă?

DUCELE

Nici una; doar că vrednicia omenească de-atâta-nfrigurare e cuprinsă, că doar moartea ar mai putea-o lecui; doar după noutate se aleargă însă, căci doar în ce râvneşti mai poţi s-o afli; aşa că e tot atât de primejdios să fi îmbătrânit văzându-ţi de propriile tale treburi, pe cât este de vrednic să rămâi statornic în ce roboteşti. Orânduirea omenească abia găseşte atâta adevăr cât să-i asigure un dram de trăinicie — şi doar atâta trăinicie mai găseşti, încât statornica tovărăşie la mare preţ ajunse. În jurul acestor tainice lucruri se iroseşte înţelepciunea lumii. Aşadar, vezi că noutăţile zilei sunt foarte străvechi! Dar despre Duce, despre starea lui sufletească ce ştiţi anume?

ESCALUS

Deasupra hărţuirilor nenumărate stând, se străduia mai cu seamă să se cerceteze pe sine însuşi.

DUCELE

Iar ca plăceri, ce anume îl desfăta îndeosebi?

ESCALUS

Mai curând îl desfăta voioşia altora; pe el însuşi plăcerile nu-l încântau; e un cuget nobil, foarte cumpătat.
Să-l lăsăm însă la rosturile lui, rugând Cerul ca-mprejurările să-i fie prielnice; dar aş dori să ştiu în ce măsură l-aţi găsit pe Claudio pregătit de moarte. Mi s-a adus la cunoştinţă că aţi fost la dânsul.

DUCELE

Nici nu arată că ar cunoaşte neomenească osândă, hotărâtă de Judeţ; plin de bunăvoinţă şi cu sfiiciune se arată plecat faţă de cele hotărâte la scaunul de judecată; totuşi, faţă de primejdia ce-l aşteaptă, şi-a plăsmuit făgăduinţi de viaţă-nşelătoare. Fără de preget l-am trezit din amăgire şi-acum e gata să primească moartea fără şovăire.

ESCALUS

Precum Cerul o vrea, menirea domniei-voastre aţi îndeplinit-o îndrumând întemniţatul către adevărata lui datorie. Eu m-am străduit pentru bietul tânăr, chiar dincolo de marginile îngăduite slujbei mele, nu îndeajuns de înalte; însă, părinte, eu judecata am socotit-o atât de aspră, încât am fost silit să mărturisesc că el, locţiitorul, întruchipează singur dreptatea.

DUCELE

Dacă locţiitorul răspunde cu propria lui viaţă faţă de această nemăsurată asprime în cele judecate, atunci, bine-i va prinde; dar dacă se va întâmpla să cadă el însuşi în păcat, e ca şi osândit, chiar de el.

ESCALUS

Mă duc să-l văd pe-ntemniţat. Vă urez cale bună.

DUCELE

În pace mergi!

(Ies Escalus şi Temnicerul.)

DUCELE

Cerească spadă cel ce are,
Cunoască-n cuget îndurare,
Dar şi asprime. Pildă fie
Şi neclintit în vrednicie!
Plată dă-i cui a greşit
După ce ţi-ai cântărit
Vina şi greşeala ta:
Nici mai blândă, nici mai grea.
Ticălos cel ce loveşte
Când chiar el păcătuieşte.
Dânsul, singur, a plivit
Tot ce eu, nesăbuit,
Culpeş, să crească-am lăsat!
Dar el e mai vinovat!
Făţarnic făr-asemănare
Sub cuvioasă înfăţişare;
În nelegiuire-noată,
Lumea viclenind-o, toată,
Uneltind dibaci, năpastă,
Bunuri scumpe tot adastă:
Prăda în fire de paing!
Cere în pripă să-l înving,
Şi voi frânge iscusit
Mârşăvia ce-a urzit
Mai dibaci vom izbuti.
Cu el azi-noapte va dormi
Părăsita logodnică.
Izbânda-i şi mai rodnică –
De-nşeli pe-nşelător, plătind
Şi vechiul legământ, plinind!

(Iese.)

ACTUL IV

SCENA 1

Fermă singuratică la St. Luke. Intră Mariana şi un Paj.

PAJUL
(cântă)

Îndepărtează-aceste buze,
Sperjure, însă prea gingaşe,
Şi ochii, rouă-n zori, dulci spuze;
Lumini mint... dimineaţa-n faşe!...
Vreau înapoi sărutul dat în dar,
Iubirea au pecetluit-o în zadar!...
Vreau înapoi sărutul dat în dar!...[25]

MARIANA[26]

Cântarea frânge-ţi şi grăbeşte, pleacă;
Soseşte-aici bărbatul înţelept,
Al cărui sfat ades m-a liniştit,
Ale durerii zvâcnete-aromind...
(Pajul iese şi intră Ducele la fel înveşmântat.)

MARIANA

Vă cer iertare, dar aş fi dorit
Să nu găsiţi atâta muzică
În preajmă; deci iertaţi şi credeţi că
Mâhnită sunt, iar voioşia mea
Ascunde doar restrişti, obidă grea...

DUCELE

Aşa-i! Dar cântecul prin harul său
Preschimbă rău-n bine şi binele în rău.
Dar spune-mi, nimeni n-a-ntrebat de mine?
E ceasul întâlnirii date.

MARIANA

Nu, nimeni nu v-a căutat. Nu m-am mişcat de-aici întreaga zi.

DUCELE

Te cred, desigur. Da, e chiar ceasul aşteptat. Te rog să te îndepărtezi o clipă nentârziat; s-ar putea să te chem din nou pentru lucruri ce-ţi vor fi foarte de folos.[27]

MARIANA

De-a pururi recunoscătoare, vă ascult!
(Iese. Intră Isabela.)

DUCELE

(către Isabela)
Mă bucur, ai venit la vremea potrivită.
Ce veşti aduci de la măritul Lord?

ISABELA

Grădina lui jur-împrejur cu ziduri
De cărămidă e înconjurată.
În fund, dinspre apus, butuci de vie;
Portiţa e de lemn; uşor cu cheia
Aceasta mare poate fi deschisă.
Am altă cheie, care în grădină
Din vie duce; i-am făgăduit
Să-l întâlnesc acolo-n miez de noapte.

DUCELE

Vei recunoaşte însă-n beznă drumul?

ISABELA

Cu râvnă vinovată m-a-nsoţit;
Ştiu ce amănunţit mi-a spus, în şoaptă;
Răspunsu-i-am, întipărind în cuget
Cărările grădinii. Dânsul chiar,

De două ori, mi-a arătat poteca.

DUCELE

Şi alte semne n-aţi statornicit
În legătură cu ce plănuit-am?

ISABELA

Nu. Locul doar şi-n beznă-orbecăind;
Mai mult: i-am spus că poate n-oi rămâne
Prea îndelung cu dânsul; i-am mai spus
Că va sosi cu mine slujitoarea,
Ce ştie doar atât că vin la dânsul,
Vrând soarta lui Claudio s-o aflu.

DUCELE

Cum trebuie e totul chibzuit;
Nimic nu bănuieşte Mariana;
(Reintră Mariana.)
Poftеşte, intră, nu mai pregeta.
(Către Isabela.)
Pe Mariana vreau să o cunoşti;
Îţi poate-aduce neîntârziat
Ajutorări de mare preţ.

ISABELA

Şi eu
Doresc acelaşi lucru.

DUCELE

Vă asigur
De toate gândurile mele bune.

MARIANA

Sunt sigură, părinte cuvios.
Că eu pot să mă bizui ştiu prea bine.

DUCELE

Dă-i mâna, şi prietenie poartă-i;
Urechea ţi-o ascute: multe are
De povestit. Răgaz vă dau o clipă.
Grăbiţi, aromitoare, noaptea vine.

MARIANA

Ne preumblăm o clipă doar pe-afară.

(Mariana şi Isabela ies.)

DUCELE

Măriri lumeşti, de mii de ochi vicleni
Pândite fără preget; câte zvonuri
Făţarnice, ades înşelătoare,
Şi născocirile nesăbuite,
Tot iscodind ascunsul tâlc din fapte,
Smintesc chiar gândul; fapta ţi-o strămută
De nerecunoscut făcându-i chipul!...

(Intră Mariana şi Isabela.)

Bine venite fiţi! Ce-aţi hotărât?

ISABELA

Pe seama ei, ia totul Mariana,
De-i îndemnată de domnia-ta.

DUCELE

Eu s-o îndemn?... Din parte-mi chiar o rog!

ISABELA

Puţine vorbe sunt de spus; plecând
În şoaptă, de Claudio-aminteşte-i!

MARIANA

Da! Nu vă temeţi.

DUCELE

Tu, gingaşă fată,
Să nu te temi. Îţi este soţ! Logodna

Temeinică fiind, nu-i nici păcat...
Înşelăciune dacă e, prin drepte
Şi vechi orânduieli e-acoperită!
Să mergem dar, ogorul încă-ascuns
Aşteaptă arătura, îndeajuns!

(Ies.)

SCENA 2

O încăpere în temniţă.
Intră Temnicerul şi Pompey.

TEMNICERUL

Vin aici, ticălosule! Poţi să tai unui om capul?

POMPEY

Dacă-i becher, domnule, pot; dacă omu-i căsătorit, înseamnă că nu-i al lui capul, ci al nevesti-si, şi n-aş putea să tai cap de femeie!

TEMNICERUL

Haida-de, lasă deoparte asemenea neghiobii. Răspunde fără întorsături. Mâine dimineaţă, doi oameni trebuie ucişi: Claudio şi Barnardin. Călăului din închisoarea noastră îi lipseşte un om de ajutor. Dacă-ţi iei însărcinarea să-l ajuţi, asta te poate dezlega din lanţuri; dacă nu, vei sta în temniţă până la capăt, şi înainte de a-ţi da drumul vei mai primi nişte bice cumplite, căci eşti un desfrânat fără pereche, un nelegiuit.

POMPEY

Domnul meu, sunt, de când nu mai ţin minte nici eu, desfrânat fără lege; dacă ajung călău în toată legea, mi-ar părea bine. Aşadar, voi fi fericit să primesc îndrumările cuvenite din partea meşterului cu pricina.

TEMNICERUL

Prea bine. Abhorson! Unde e Abhorson?

(Intră Abhorson.)

ABHORSON

M-aţi chemat, domnul meu?

TEMNICERUL

Netrebnicule, omul acesta îţi va ţine mâine tovărăşie: te va ajuta la execuţie. Dacă treaba va merge, învoieşte-te cu anul, socotind bine, şi îngăduie-i să locuiască aici cu dumneata; dacă nu, foloseşte-l doar de data aceasta, şi apoi dezbară-te de el. Nici faţă de dumneata nu poate face pe grozavul; n-a fost decât un codoş.

ABHORSON

Codoş, domnul meu?... Vai!... Să-i fie ruşine! Prea ar coborî meseria, măiestria noastră!

TEMNICERUL

Las-o mai moale! La cântar cam la fel aţi trage! S-ar deosebi în talger... cât o pană!

POMPEY

Fiţi bun, domnul meu, şi îngăduiţi... căci neîndoios ar fi o îngăduinţă: meseria asta e, ca să zic aşa, de spânzurat, şi domnia-voastră o numiţi măiestrie, adică artă?!...

ABHORSON

Desigur, domnule, meseria mea este artă.

POMPEY

Domnul meu, despre pictură am auzit că e o artă; bunăoară, târfele mele, cele din propria mea breaslă, se sulemenesc, adică folosesc pictura; ceea ce dovedeşte că şi meseria mea este artă. Dar că-i artă să spânzuri oamenii nu-mi pot închipui nici chiar de m-ai spânzura.

ABHORSON

Domnul meu, meseria mea e artă.

POMPEY

Dovada?

ABHORSON

Hainele oricărui om de treabă se potrivesc hoţului; dacă-s prea mici pentru hoţ, hoţul le socoteşte destul de mari pentru dânsul; dacă sunt prea mari, le poate socoti hoţul mici; în acest chip hainele oricărui om de treabă tot se potrivesc pentru hoţ.

(Reintră Temnicerul.)

TEMNICERUL

Aţi căzut la învoială?

POMPEY

Domnule, sunt gata să-l slujesc; de altfel, socot că acest călău este un maestru; are remuşcări de artist; se pocăieşte mai mult decât codoşul; în meseria lui, de fiecare dată chiar cere iertare, înainte de execuţie…

TEMNICERUL

Dumneata, călăule, ai grijă de butuc şi de secure, pentru mâine la ora patru.

ABHORSON

Vino, domnule codoş; te voi îndruma în arta mea; urmează-mă deci.

POMPEY

Doresc să fiu îndrumat, domnule; instruiţi-mă, aşadar: nădăjduiesc că dacă veţi avea prilejul să mă folosiţi pentru însuşi capul domniei-voastre, mă veţi găsi gata instruit; v-aş fi dator într-un asemenea prilej, ţinând seama de bunăvoinţa dumneavoastră, neîntârziat chiar.

TEMNICERUL

Aduceţi-mi pe Barnardin şi pe Claudio.

(Pompey şi Abhorson ies.)

Doar milă simt pentru Claudio;

Dar pentru celălalt, chiar dacă mi-ar fi
Bun frate, nici grăunte n-aş simţi!
(Intră Claudio.)
Claudio, priveşte, eşti la moarte
De slovele acestea osândit.
E miezul nopţii, mâine către opt,
Spre nemurire pleci. Pe Barnardin
Nu l-aţi găsit?

CLAUDIO

E adâncit în somn,
De parcă oasele şi-ar fi trudit,
Senin, pe-o cale grea; nu se deşteaptă!…

TEMNICERUL

Ce poţi să-i faci!… Mergi şi te pregăteşte.
(Se aud bătăi în uşă.)
Ce-aud? Să-ţi deie cerul împăcarea!…
(Claudio iese.)
Nădăjduiesc că va primi iertarea;
De nu, o amânare; asta cred;
Prea e nevinovat acest Claudio.
(Reintră Ducele în aceleaşi veşminte.)
Bine-aţi venit, părinte cuvios.

DUCELE

Bun temnicer, te apere de rele,
În vălu-i, duhul minunat al nopţii!
Altcineva trecu-naintea mea?

TEMNICERUL

Nu, nimeni. De când stingerea sună…

DUCELE

Nici Isabela?

TEMNICERUL

Nici.

DUCELE

N-or să-ntârzie.

TEMNICERUL

Ce mângâiere-ar fi pentru Claudio?

DUCELE

Sunt oarecari nădejdi!...

TEMNICERUL

Locţiitorul
Prea este aspru!

DUCELE

N-ai dreptate-ţi spun!
În viaţă dânsul poartă două feţe;
Dreptatea aspră-i una: rostul ei
Urmând cu sârguinţă, el supune
Porniri trupeşti osârdiei de sfânt;
Îngenunchind pe alţii prin puteri
Înalte; de-ar fi dânsul bântuit
De-acelaşi greu năravi, ar fi tiran,
Dar împotriva lui e şi mai crunt...

(Se aud bătăi la uşă.)

Au şi sosit.

(Iese Temnicerul.)

De treabă temnicer;
Arar necruţătorul temnicer
E prietenul întemniţaţilor!

(Alte bătăi în uşă.)

Ce zgomote se-aud? Cuprins de grabă
E omul care bate-atât de straşnic.

(Reintră Temnicerul.)

TEMNICERUL

Va trebui s-aştepte să se scoale
Vreun ostaş de gardă — să-i dea drumul.

DUCELE

Osânda lui Claudio n-a fost încă
De nimeni ridicată? Mâine chiar
Îl veţi ucide?

TEMNICERUL

N-a sosit nimic.

DUCELE

Vin zorile curând. Din fericire,
‘Naintea lor cu mult veni-va ştirea.

TEMNICERUL

Se pare că mai multe ştiţi chiar voi.
Eu nu cred însă-n strămutarea ei,
Căci n-a venit cu nici un alt prilej,
Şi Lord Angelo, prin judeţul lui,
A spus neşovăind, în faţa lumii,
Că vorba îndărăt nu şi-o va lua.
(Intră un trimis.)
Trimisul Lordului sosit-a, iată-l.[28]

DUCELE

Venit-a şi iertarea lui Claudio.

TRIMISUL

(întinzând o hârtie.)

O veste vă trimite Lordul; prin mine vă însărcinează să nu ieşiţi cu nici o iotă din cele hotărâte. Osânda, vremea cuvenită, şi toate celelalte orânduieli rămân neschimbate. Acum, bună dimineaţa vă urez, căci e aproape ziuă.

DUCELE

(aparte)

Iertarea iat-o, însă prihănită,
Căci de păcat chiar dânsul e mânjit;
Nepregetat păcat, greu săvârşit
De falnica putere nestrunită!…
Ponoase-aduce atunci, iertarea chiar…
Rău-n veşminte scumpe, nu arar
Strămută totu-n fărdelege!… Spune!

TEMNICERUL

V-am spus că Lord Angelo care nu mă socoate, se vede, destoinic de-ajuns în slujbă, mă îmboldeşte în chip neobişnuit, ceea ce mi se pare destul de ciudat, deoarece, niciodată până acum n-a făcut-o.

DUCELE

S-auzim ce scrie, rogu-te.

TEMNICERUL

(citeşte)

„Nu pleca urechea la nimic din ce-ai putea auzi în legătură cu osânda lui Claudio; ai grijă ca acesta să fie executat la orele patru dimineaţa; iar după-amiază, Barnardin. Pentru a şti că lucrurile s-au petrecut întocmai, îmi vei trimite capul lui Claudio, la orele cinci dimineaţa. Execuţia să aibă loc chiar la vremea hotărâtă, cu atât mai mult, cu cât de ea atârnă şi alte lucruri de care încă nu pot vorbi. Cea mai mică abatere de la cele poruncite va fi pe propria domniei-tale răspundere.”

Ce spuneţi de toate acestea, părinte?

DUCELE

Cine este acest Barnardin, căruia trebuie să i se taie capul după-amiază?

TEMNICERUL

Un ţigan după obârşie, dar născut şi crescut aici; este întemniţat de nouă ani.

DUCELE

Lămureşte-mă, însă, de ce Ducele plecat nici nu i-a dat drumul până acum, nici nu i-a tăiat capul? După câte am auzit, purtarea lui în treburile obşteşti nu îngăduia astfel de tărăgăneli.

TEMNICERUL

Prietenii lui Barnardin s-au străduit să-i obţină amânări; de altfel, cele înfăptuite de dânsul, nici acum, de câtă vreme cârmuieşte Lord Angelo, n-au putut fi dovedite neîndoielnic.

DUCELE

Dar acum? Vina lui este vădită?

TEMNICERUL

Nu mai este îndoielnică, şi Barnardin nu tăgăduieşte câtuşi de puţin.

DUCELE

Dar în închisoare e pornit spre pocăinţă? Pare mişcat în ultima vreme?

TEMNICERUL

Barnardin este un om pe care moartea nu-l înspăimântă, atât cât şi-o poate el închipui; i se pare un fel de somn de om beat; îngrijorat nu este, la trecut nu se gândeşte, teamă de păcat nu are; nici în clipa de faţă, nici pentru ce va veni; e nesimţitor faţă de moarte şi primeşte soarta omenească fără să nădăjduiască altceva.

DUCELE

Are nevoie de îndrumarea cuvenită.

TEMNICERUL

Nu vrea să audă de nimeni. Înlăuntrul închisorii a fost lăsat să facă ce vrea; dar când i-am dat drumul să iasă pe-afară, nici n-a voit să audă; se îmbată de mai multe ori pe zi; dacă nu chiar zile întregi de-a rândul. L-am trezit adeseori ca şi cum ar fi trebuit să fie dus să i se taie capul; i-am arătat chiar o poruncă închipuită, pentru asemenea lucru, dar n-a părut câtuşi de puţin mişcat.

DUCELE

Despre toate astea vom vorbi ceva mai mult, dar nu acum. Citesc ce-ţi este scris pe frunte, temnicerule. Ai cugetul cinstit şi neşovăielnic, dacă ascuţimea priceperii mele nu mă înşeală; cutez pe temeiul iscusinţei mele să gândesc astfel; întâmple-se ce s-o întâmpla! Claudio, care după osânda dată, trebuie să fie executat, n-a săvârşit mai mare fărădelege decât Angelo, ce l-a osândit. Pentru a te putea face să pricepi acestea toate în chip vădit, te rog să-mi îngădui patru zile răgaz — te rog toate acestea, deşi ajutorul grabnic pe care ţi-l cer este primejdios.

TEMNICERUL

Dar pentru ce, părinte, în ce scop să vă slujesc?

DUCELE

În scopul amânării acestei uciderі.

TEMNICERUL

Vai, părinte, mai îmi stă oare în putinţă? Doar vremea execuţiei a fost hotărâtă. Ba chiar porunca scrisă spune-amănunţit, sub ameninţare de grea pedeapsă, să trimit capul tăiat, să-l vadă Angelo. De m-aş abate câtuşi de puţin de la poruncă, osânda lui Claudio pot s-o capăt eu.

DUCELE

Prin înalta făgăduinţă, în numele tagmei mele călugăreşti, îţi dau încredinţarea că vei rămâne în siguranţă de faci aşa cum eu te îndrumez. Să fie tăiat capul acestui Barnardin în dimineaţa aceasta şi să fie trimis lui Angelo.

TEMNICERUL

Angelo i-a văzut pe amândoi şi va descoperi înşelăciunea.

DUCELE

Ei, moartea preschimbă şi sulemeneşte, cu atât mai cu seamă de-o mai ajuţi domnia-ta. Rade-i capul şi leagă-i barba, sub cuvânt că astfel a dorit osânditul, în vederea morţii; ştii bine că, de obicei, aşa se face. Dacă ţi se întâmplă ceva, şi dacă urmarea nu-ţi va aduce mulţumiri şi chiar noroc, mă leg în numele sfântului, căruia i-am închinat toată viaţa, să te apăr cu propria mea viaţă.

TEMNICERUL

Iartă-mă, părinte, dar este împotriva celor ce am jurat.

DUCELE

Ai jurat Ducelui, sau locţiitorului său?

TEMNICERUL

Şi Ducelui, şi locţiitorului său.

DUCELE

Dar dacă însuşi Ducele ar privi cu ochi buni fapta aceasta, atunci n-ai mai socoti-o nedreaptă, nu-i aşa?

TEMNICERUL

În ce măsură ne putem aştepta la una ca asta?

DUCELE

Putem fi chiar cu totul siguri. Deoarece însă te văd atât de temător, încât nici veşmântul meu, nici cinstea mea şi nici puterea mea de a convinge nu te pot îndupleca, voi merge mai departe decât aveam de gând, pentru a-ţi înlătura orice urmă de teamă. Priveşte, domnul meu, iată scrisul şi sigiliul Ducelui; nu mă îndoiesc că scrisul îl cunoşti şi nici sigiliul nu-ţi poate fi străin.

TEMNICERUL

Le cunosc pe amândouă.

DUCELE

Rândurile acestea vestesc reîntoarcerea Ducelui; dacă îţi face plăcere, citeşte-le, vei afla că-n două zile Ducele va fi aici. Lucrul acesta, Angelo nu-l ştie; căci astăzi chiar, trebuie să primească veşti destul de ciudate; vorbind poate despre moartea Ducelui; poate despre intrarea lui în vreo mânăstire; din fericire însă, nimic din tot ce-i scris nu-i adevărat. Priveşte, steaua dimineţii îi trezeşte pe păstori. Nu te trudi, chinuindu-ţi cugetul pentru a pricepe cum se vor petrece toate aceste lucruri; o dată lămurite, toate greutăţile se fac nevăzute. Cheamă călăul să taie capul lui Barnardin: eu îl voi împărtăşi chiar acum; vreau să-l pregătesc pentru un lăcaş mai bun. Astfel vei scăpa de şovăieli, şi uluirea ta se va risipi de la sine. Să ne grăbim; e-aproape ziuă.

(Ies.)

SCENA 3

Altă încăpere a închisorii.
Intră Pompey.

POMPEY

Şi aici mă simt în largul meu, faţă de toţi, de parcă aş fi în casa unde până acum îmi vedeam de treburi. Ai spune că suntem în casa Doamnei Overdone, atât de mulţi dintre vechii ei muşterii zăreşti aici. În primul rând, e tânărul jupân Rach[29] care a căzut în capcană când cu vânzarea de hârtie de împachetat şi cu ghimber[30] — cam de o sută nouăzeci şi şapte de pfunzi; a băgat în buzunar cinci lire în monede sunătoare. La naiba, ghimberul nu prea era cerut, fiindcă femeile bătrâne se săvârşiseră întru Domnul.[31] Apoi se mai găseşte aici jupânul Caper[32], pârât de domnul Threepile[33] pentru nişte haine de mătase de culoarea piersicii, care au făcut din el un cerşetor. Îi mai avem pe tânărul Dizzy[34] şi pe tânărul jupân Deepvow[35] şi pe jupân Copperspur[36] şi pe jupân Starvelackey[37], vestitul duelgiu, şi pe tânărul Dropheir[38], care l-a ucis pe petrecăreţul Pudding[39], şi pe vajnicul Forthright[40], şi pe viteazul jupân Shoetie[41], marele călător, şi pe fiorosul Halfcan[42], care l-a înjungheat pe Pots[43], şi, după cum socotesc, încă vreo patruzeci, faimoşi cu toţii în meseria noastră, care cântă acum Slavă Cerurilor[44].

(Intră Abhorson.)

ABHORSON

Hai, derbedeule, adu-mi-l pe Barnardin.

POMPEY

Maestre Barnardin, trebuie să te scoli, ca să te spânzurăm.

ABHORSON

Hai, hai, Barnardin!

BARNARDIN

(de afară)

De-ar intra ciuma-n gâtlejurile voastre! Cine face atâta zarvă? Cine sunteţi voi?

POMPEY

Prieteni, domnule; om bun — călăul. Fiţi atât de drăguţ, domnul meu, să vă sculaţi, să vi se taie capul.

BARNARDIN

(de afară)

Şterge-o, porc de câine, şterge-o; mi-i somn.

ABHORSON

Spune-i că trebuie să se trezească şi încă la iuţeală.

POMPEY

Aveţi bunătatea, maestre Barnardin, să vă treziţi, numai până vi se taie capul. Pe urmă puteţi dormi.

ABHORSON

Du-te şi scoate-l afară.

POMPEY

Iată-l că soseşte, domnule. Soseşte. Aud paiele saltelei foşnind.

ABHORSON

Securea-i pregătită, lângă butuc, derbedeule?

POMPEY

Nu se poate mai pregătită, domnul meu.

(Intră Barnardin.)

BARNARDIN

Ei, ce doreşti, Abhorson? Ce noutăţi?

ABHORSON

Neîndoios, domnule, aş dori să te-apuci de rugăciunile cuvenite, deoarece, priveşte, porunca a sosit.

BARNARDIN

Porc de câine ce eşti; am băut toată noaptea şi nu sunt câtuşi de puţin grăbit, aşa cum s-ar cuveni, pentru aşa ceva.

POMPEY

Cu atât mai bine, domnul meu, acel care a băut toată noaptea şi-i spânzurat chiar în zorii zilei poate apoi să se umfle de somn cât va pofti.

ABHORSON

Priveşte, domnule, soseşte şi părintele duhovnic, pentru a te împărtăşi; mai crezi, acum, că glumesc?

(Intră Ducele în acelaşi veşmânt.)

DUCELE

Domnule, îndemnat de compătimirea firească, şi având cunoştinţă cât de grabnic trebuie să părăseşti lumea aceasta, sosesc pentru a-ţi da ajutorul cuvenit, pentru a te întări şi a ne ruga împreună.

BARNARDIN

Călugăre, nu-i nimic de făcut; am tras la măsea toată noaptea şi am nevoie de mai multă vreme ca să mă pregătesc; altfel va trebui să-mi strivească ţeasta în bucăţi cu securea, nu mă-nvoiesc să mor astăzi; asta-i sigur.

DUCELE

Vai, domnul meu, trebuie: te rog, chiar. Întoarnă-te cu tot cugetul către călătoria ce-o vei face.

BARNARDIN

Eu jur că nici un om pe lume n-o să mă-nduplece să mor chiar astăzi.

DUCELE

Ascultă, totuşi.

BARNARDIN

Nici o vorbă, dacă vrei să-mi spui ceva, pofteşte în chilia mea; astăzi nu mai ies de-acolo.

DUCELE

Nici pentru viaţă copt, nici pentru moarte;
Pietroi îi este inima. Îl duceţi
Deci la butuc! Haideţi!

(Intră Temnicerul.)

TEMNICERUL

Părinte, despre-acest întemniţat
Acum ce mai gândiţi?

DUCELE

Nepregătit e
De moarte şi nevrednică făptura-i;
Nelegiuit ar fi să moară astfel.

TEMNICERUL

În temniţă, părinte, a murit
De friguri un anume Ragozin;
Faimos pirat, de vârsta lui Claudio;
Iar părul, barba, sunt aşijderea.
Putem acestui nărăvit să-i dăm
Răgaz să-şi pregătească sufletul;
Ocârmuirii trimiţându-i ţeasta

Cu-a lui Claudio aidoma.

DUCELE

Din cer purcede-asemeni întâmplare!
Ne-ntârziat fă astfel; dar grăbeşte,
Angelo o aşteaptă; grijă ai
De toate cele hotărâte; eu
Grăi-voi brutei despre cer şi moarte;
Cerca-voi să-i înduplec cerbicia
Neroadă şi să-i frâng tăria…

TEMNICERUL

Aşa voi face, cuvios părinte,
Pe dată; după-amiază Barnardin
Va trebui să moară. Însă cum
Păstrăm în viaţă pe Claudio
Fără a fi-n primejdie eu însumi?

DUCELE

Ascultă, deci — pe Barnardin în taină
Şi pe Claudio — îi zăvorâm;
Când zorii iarăşi vor zâmbi, vei fi
Scăpat de orişice primejdie.

TEMNICERUL

Voinţei voastre mă supun în grabă.

DUCELE

Grăbeşte-te, Angelo aşteaptă capul!
(Iese Temnicerul.)
Eu îi voi scrie-n pripă, dar; şi vestea
Chiar temnicerul i-o va înmâna.
Îi scriu că mă întorc curând, cerându-i
Ca-ntreg norodul să mă vadă intrând
Prin porţile Cetăţii; însemnate
Motive am să cer acest alai.
Pe-Angelo însă-l rog să mă-ntâlnească

La şipotul cel sfânt, o leghe doar
Departe de Cetate; chiar acolo
Cu rece cumpănire, treburile,
De-a fir-a păr, vom drămui cu sârg.
Angelo, astfel, fi-va judecat.
(Reintră Temnicerul.)

TEMNICERUL
Aici am ţeasta, şi o duc chiar eu.

DUCELE
Prea bine. Dar în grabă te întoarce,
Căci trebuie să cumpănim noi doi,
Şi nu se cade auziţi să fim.

TEMNICERUL
Mă-ntorc cât voi putea mai grabnic.

ISABELA
(de afară)
Deschideţi, pace vouă vă doresc!

DUCELE
E glasul Isabelei, vrea să ştie
De soarta fratelui: de-a fost iertat.
Nu-i spunem; mult prea bună este ştirea,
Deci în neştire-o las; din deznădejde
Cerească voioşie apoi va creşte!
(Intră Isabela.)

ISABELA
Iertaţi-mă, vă rog.

DUCELE
Eu îţi urez
Prielnice să-ţi fie zorile,
Preagingaşă fecioară.

ISABELA

E cu mult
Urarea mai de preţ pe buzele
Ce cuvios rostesc cuvintele;
Iertat e al meu frate de Angelo?

DUCELE

Iertat… da, este dezlegat… de viaţă,
Iar capul său trimis fu lui Angelo.

ISABELA

Nu, nu e cu putinţă.

DUCELE

Vai, ba este,
Te-arată înţeleaptă, fata mea,
Găsind în tine cheile răbdării.

ISABELA

Zbor către-Angelo ochii să-i străpung.

DUCELE

Să te apropii n-or îngădui!

ISABELA

Nefericit Claudio, tu sărmane.
Lovită Isabela. — Angelo, tu,
Fii blestemat! Ce ticăloasă lume!

DUCELE

De neatins e-Angelo, ce folos
Să strigi, nimic nu-ţi va sluji, nimic!
În ceruri te încrede şi cu grijă
De seamă bagă ce-ţi voi spune: totul
Se va-mplini, de-a fir-a păr, aievea.
Se-ntoarce Ducele, îţi spun, chiar mâine.

Îţi şterge ochii, căci al său duhovnic
Sunt eu; purcedem din acelaşi schit,
Dovadă am că a trimis vestire
Să fie gata-Angelo şi Escalus,
Să-i înmâneze semnele puterii
La porţile Cetăţii, cu alai
Întâmpinându-l; dacă ai putinţa,
Măsura cugetului s-o păstrezi,
Pe calea-n care te îndemn, atunci
Dreptate, mulţumită Ducelui
Vei căpăta, şi răzbunare-ntreagă;
Iar împotriva celui fărdelege,
A obştei cinste vei primi din nou!

ISABELA

Mă-ndrumă dar, părinte.

DUCELE

Acest răvaş
E de la Peter, fratele. Îmi spune
Că Ducele se-ntoarce. Du-i răvaşul
Drept semn că vii din parte-mi şi pofteşte-l
Chiar astă-seară-n casa Marianei.
Eu am să-i lămuresc amănunţit
Ce of aveţi, şi tu, şi Mariana.
Cu el ‘naintea Ducelui veţi merge.
Atunci veţi grămădi învinuiri
Pe capul lui Angelo fără preget;
Eu rob sunt jurământului făcut,
Şi nu pot fi de faţă. Ia scrisoarea
Şi porunceşte lacrimilor tale,
Cu inimă uşoară, ostoire.
Nu şovăi; nu poate sfânta-mi tagmă
Să-ndrume paşii tăi greşit. Ce-aud?

(Intră Lucio.)

LUCIO

Părinte, bună seara… Dar nu-l văd
Pe Temnicer…

DUCELE

Nu! E plecat.

LUCIO

O, încântătoare Isabela, îmi păleşte inima văzându-ţi ochii atât de roşii; trebuie să te linişteşti. Eu sunt nevoit să-nfulec tărâţe şi apă goală şi la dejun, şi la cină; ţinând la capul meu, nu cutez să-mi umplu pântecele; mâncarea bună ar putea să mă aţâţe. Am auzit că Ducele va fi aici, mâine. Pe cinstea mea, Isabela, eu l-am iubit pe fratele tău; dacă acest bătrân Duce năstruşnic s-ar fi ivit din naiba ştie ce cotlon întunecat, Claudio ar fi trăit.

(Isabela iese.)

DUCELE

Domnul meu, într-adevăr. Ducele ar fi puţin îndatorat de tot ce înşiri despre el; e foarte bine totuşi că nimic din ce spui nu-i seamănă.

LUCIO

Părinte, sfinţia-ta nu-l cunoşti pe Duce cum îl cunosc eu; umblă după fel de fel de iepuri; nu-i cum socoteşti sfinţia-ta.

DUCELE

Prea bine, vei răspunde de acestea, într-o zi. Mergi cu bine.

LUCIO

Ba nu, aşteaptă; voi merge cu sfinţia-ta; pot să-ţi trântesc nişte istorii grozave despre Duce.

DUCELE

Mi-ai şi spus destule, până-acum; prea multe chiar, aş zice, dacă s-ar potrivi; dacă nu, şi una-i de prisos.

LUCIO

Am fost dus o dată în faţa lui, deoarece făcusem plocon un plod unei fetişcane.

DUCELE

Ai făptuit asemenea lucru?

LUCIO

Da, fără doar şi poate, l-am făptuit; dar am fost nevoit să jur că nu; ăia ţineau morţiş să mă însoare cu muma pădurii…

DUCELE

Domnul meu, tovărăşia domniei-tale hazlie poate fi, dar nu prea face cinste! Rămâi cu bine.

LUCIO

Pe legea mea, vin cu sfinţia-ta până la capătul ulicioarei. Dacă măscăriile mele te supără, voi rosti cât se poate mai puţine. Nu, părinţele, sunt ca ciulinul; mă lipesc de ce-mi iese-n drum.

(Ies.)

SCENA 4

O încăpere în casa lui Angelo. Intră Angelo şi Escalus.

ESCALUS

Scrisorile primite nu se potrivesc între ele, ce spune una, răstoarnă cealaltă.

ANGELO

Da, sunt scrise fără şir şi fără rânduială şi se bat cap în cap. Şi cele înfăptuite de dânsul seamănă mai mult cu nebunia. Îndură-se Cerul să-i fi rămas mintea netulburată. Şi pentru ce anume să-l întâmpinăm la porţile Cetăţii spre a-i da îndărăt semnele puterii?

ESCALUS

N-aş putea răspunde.

ANGELO

Şi pentru ce să dăm de veste întregului norod, cu un ceas înaintea sosirii lui, că oricine doreşte repararea unei nedreptăţi trebuie să-i întindă jalba chiar în uliţă?

ESCALUS

Dânsul ne arată motivele: vrea să dea drumul mai departe plângerilor, dezlegându-ne pe noi de uneltirile ce mai pot urma; astfel, acestea nu ne mai pot lovi, întorcându-se împotriva noastră.

ANGELO

Bine! Atunci vă rog din suflet, daţi ştire pretutindeni; mâine dimineaţă, chiar din zori. Voi trece pe la casa dumneavoastră să vă iau. Daţi de veste oamenilor de vază şi curtenilor că au de mers în întâmpinarea sa.

ESCALUS

Aşa voi face, Înălţime. Rămâneţi cu bine.

ANGELO

Noapte bună.

(Iese Escalus.)

Sunt uluit! Şi tulburat cumplit!
Mă simt năuc! O fată pângărită.
De cel ce luptă-n contra desfrânării
Prin legi. De n-ar opri-o sfiiciunea
Să dea-n vileag pierduta-i feciorie,
Cum ar striga-mpotrivă-mi. Bunul-simţ
O-nfrână însă. Mare mi-i puterea.
De-obştească-ncredere, deplin mă bucur.
Chiar larma celuia ce-a fost lovit
Mă poate greu atinge. Pe loc strivit
E cel cutezător; Claudio
Ar fi putut, de-ar fi rămas în viaţă
Învăpăiat de tinerescul foc,
Să se răzbune, mântuit fiind
Printr-o asemenea nelegiuire!
Şi totuşi ce n-aş da ca să trăiască!
Strâmb merge totul când uităm de lege
Şi de-ndurare, căci apoi voim,
Şi nu mai ştim dacă voim de-ajuns;
Mi-i şubredă voinţa… într-ascuns!…

(Iese.)

SCENA 5

Câmp în preajma Cetăţii. Intră Ducele în veşmântul de duce şi Fratele Peter.

DUCELE

La vreme, îmi întinzi scrisorile,
(Îi înmânează nişte scrisori.)
Iar Temnicerul ştie ce vom face,
Va merge bine dacă-ndeplineşti
Întocmai tot ce hotărât-am noi —
Şi de rămâi mereu în preajma noastră.
De trebuie,’ mai schimbă ce doreşti,
Vreun amănunt. Treci pe la Flavius
Şi spune-i unde sunt; mai dă de veste
Lui Valentin, Roland, apoi lui Crasus.
S-aducă-n faţa porţilor gornaşi,
Dar mai întâi, la Flavius vei merge.

FRATELE PETER

Mă duc în grabă.
(Intră Varrius.)

DUCELE

Mulţumiri primeşte,
Drag Varrius[45], că n-ai întârziat.
Vom merge împreună câţiva paşi;
Curând sosi-vor alţi prieteni, mulţi,
Să ne întâmpine, scump Varrius.
(Ies.)

SCENA 6

O uliţă în apropierea porţilor Cetăţii.
Intră Isabela şi Mariana.

ISABELA

Mi-i silă să-i vorbesc pe ocolite;
Deschis aş vrea să-l pot învinui,
Dar asta-i treaba ta: iar după sfaturi
Eu nu se cade să dezvăluiesc
Ce fost-a plănuit.

MARIANA

Ascultă sfatul!

ISABELA

Chiar mi s-a spus că, dacă se întâmplă
Să fiu învinuită-nverşunat
De el, ciudat să nu îmi pară-aceasta,
Căci dulci urmări din leac amar purced…

MARIANA

O, frate Peter, nu întârzia!…

ISABELA

Priveşte, se apropie de noi.
(Intră Fratele Peter.)

FRATELE PETER

Veniţi cu mine, locul potrivit
L-am şi găsit: în calea Ducelui
Şi-n preajmă. Nu ne poate ocoli –
Trompeţii au sunat de două ori,
Iar oamenii Cetăţii, bucuroşi,
S-au grămădit la porţi. – Nentârziat

Şi Ducele intra-va, haideţi, deci!

(Ies.)

ACTUL V

SCENA 1

La porţile cetăţii. Mariana cu faţa învăluită, Isabela şi Fratele Peter, mai în spate; intră din direcţii diferite: Ducele, Varrius, curteni, Angelo, Escalus, Lucio, Temnicerul, ostaşi de gardă şi orăşeni.

DUCELE

Preavrednic văr, mă bucur că te văd!
(Către Escalus:)
Prieten vârstnic, credincios nespus,
Cu bucurie te revăd, de-asemeni.

ANGELO şi ESCALUS

Urăm regeştii voastre înălţimi
Preafericită-ntoarcere!

DUCELE

Din suflet
Vă mulţumesc amândurora. Veşti
Neîntrerupt primit-am despre chipul
Cum, înţelept, aţi împărţit dreptatea.
Doar laude, din toată inima
Şi noi rostim, în faţa tuturora –
Şi să vă răsplătim, curând vom şti.

ANGELO

Mă voi simţi şi mai legat.

DUCELE

De altfel,
A voastră vrednicie glăsuieşte

Prin fapte; pe nedrept aş tăinui-o.
Cu litere de bronz să fie-nscrisă
S-ar cuveni; putând să-nfrunte vremea;
N-o izbuti uitarea s-o ştirbească.
Deci mâna voastră daţi-mi; vor vedea
Supuşii noştri că v-aşteaptă astfel
Răsplată înaltă. Te apropie,
Escalus, de asemeni, dându-mi mâna:
Sprijinitorii mei mult preţuiţi!
(Fratele Peter şi Isabela înaintează.)

FRATELE PETER
Vorbeşte-acum. E vremea. Îngenunche!

ISABELA
Dreptate cer, o, Duce, coborâţi
Privirea-asupră-mi, căci fecioară, vai!
Nu-mi mai pot spune. Urgisită-s, biata!
O, Duce plin de faimă, îndreptând
Privirea voastră-ntr-altă parte, oare
N-aţi necinsti-o? Nu vreţi s-ascultaţi
O legiuită plângere! Dreptate,
Atât! Dreptate cer. Dreptate deci Să-mi dăruiţi.

DUCELE
Prea bine! Spune-ţi păsul
Pe scurt. De cine-i vorba? Despre ce?
În preajma-mi, iată, Lord Angelo stă.
Dreptatea, dânsul îţi va da, întreagă.

ISABELA
O, Duce vrednic! Vreţi să cer dreptate
Chiar diavolului? Deci pierdută
E orice mântuire! Cer pedeapsă
De nu voi fi crezută: m-ascultaţi,
Şi moartea-apoi ori izbăvire-mi daţi.
Întâi să m-ascultaţi, se cade, Duce.

ANGELO

Cred că femeia nu-i în toată firea:
Să-i iert pe al său frate, Înălţime,
Prin jalbă mi-a cerut, dar al său frate
A fost executat prin hotărârea
Obşteştei judecăţi.

ISABELA

A hotărât Obştеasca judecată?…

ANGELO

Aşadar
Ciudat şi mult amar îi va fi graiul.

ISABELA

Ciudat, chiar foarte; însă eu voi spune
Doar adevărul însuşi, căci Angelo
E un sperjur. Nu e ciudat?! Angelo
E ucigaş. Nu e ciudat? Angelo
Nelegiuite legături având,
Şi o fecioară necinstind cu sila,
Făţarnic e, cumplit! Nu e ciudat? De două ori?!

DUCELE

Ba chiar de zece ori!

ISABELA

E-adevărat tot ce v-am spus, deşi
Atâta-i de ciudat! Dar că Angelo,
Asemeni este, e de zece ori
Curatul adevăr; căci adevăru-i
Adevărat, pân’ la sfârşitul lumii!

DUCELE

Afară-o duceţi!… Suflet urgisit!…
Cu mintea clătinată ne vorbeşte…

ISABELA

O, Principe, vă rog din inimă,
În mântuirea unei alte lumi
De credeţi, vorbele în seamă-mi luaţi,
Căci mintea mi-i întreagă! Dar cum poate
Să pară cuget cumpănit şi-nalt,
Neprihănit, drept fără seamăn, omul
Ce prin purtare, rang, înfăţişare —
Drept vrednic trece, când, cel mai netrebnic
Chiar dânsul e! Mai mârşav, altul nu-i!
Socoate, Duce, dacă eu te mint,
Minciună-i totul! Vorbe n-are graiul
Pentru întreaga lui ticăloşie!

DUCELE

Cinstit vorbind, smintită dacă e —
Cum cred — un netăgăduit bun-simţ
Vădeşte nebunia ei, căci şirul
Nicicând nu-l pierde, se încheagă gândul
Cum niciodată la smintiţi n-auzi.[46]

ISABELA

Te-ndură, Duce, nu te-nverşuna
În nebunia mea să crezi! Nevolnic
Mi-i poate cugetul; nu-l osândi,
Ci cumpăneşte şi mai treaz la minte
Ce-i adevăr dezvăluind, în neguri
De-i încă-nvăluit, strivind minciuna,
În ascunziş, când pare adevăr.

DUCELE

Puţini în stare sunt să cugete
Astfel, întregi chiar dacă sunt la minte.
Grăieşte-n voie. Te voi asculta.

ISABELA

Sunt sora lui Claudio, tânăr nobil,
Ce osândit a fost pentru desfrâu;
Angelo hotărî să-i taie capul.
La mânăstire-mi fac noviciatul.
De unul Lucio, de fratele-mi
Trimis cu grabă, aci am fost chemată.

LUCIO

Cu-ngăduinţa voastră, chiar aşa e;
Trimis fui de Claudio, s-o rog
Norocul să-şi încerce şi iertarea
Chiar de la Lord Angelo să o ceară.

ISABELA

Acesta e.

DUCELE

(către Lucio)

Cerut-am să vorbeşti?

LUCIO

Nu, vrednic Duce, însă nici să tac.

DUCELE

Atunci, îţi cer să taci. Pricepe bine;
Iar dacă pricini te aduc aci,
Să fie nepătate, roagă Cerul!

LUCIO

Chezaş, în faţa preacinstitei feţe…

DUCELE

Chezaşă fie cinstea dumitale;
Aminte ia!…

ISABELA

Chiar nobilul acesta
A spus doar ce s-a petrecut în fapt.

LUCIO

Aşa e!

DUCELE

Poate că-i aşa! Nerodule!
Te-opreşte! Vorba-ţi n-am cerut-o. Taci!

ISABELA

Plecat-am către-acest locţiitor
Ticăloşit.

DUCELE

În şirul faptelor,
Cu tâlc grăite, se strecoară totuşi
Sminteală.

ISABELA

Cer iertare, dar de fapte
Cerute-s vorbele.

DUCELE

Sunt de prisos!
Deci fapte doar.

ISABELA

Pe scurt! Înlătur tot
Ce-i nensemnat: nespus eu l-am rugat,
Îngenuncheat-am chiar, vrând să-l înduplec;
Dar el m-a-ndepărtat cu strălucie…
De spus ar fi prea multe… prea urâte!
Şi spaimă şi ruşine simt de-ncerc
Să le dezvălui: n-a primit să-i ierte
Osânda… fără preţul trupului…
Cerând deci fecioria mea, în schimb! —

Cu desfrânată poftă o râvnea! —
În cuget, după luptă crâncenă,
Învins-a mila, împotriva cinstei,
Învins-au remuşcările de soră…
Şi totuşi, chiar în zori, cu trup sătul,
A poruncit tăierea capului.

DUCELE

Se pare… că-i aşa!…

ISABELA

Se pare?… Nu!
Acesta-i adevărul însuşi!

DUCELE

Ceruri!
Sărmana, ori nebună-i, ori urzit-a,
Cu alţii, împotriva-i; căci Angelo
Deasupra bănuielii este, apoi
N-ar fi putut, cu-nfrigurare, vina,
Înfăptuită proaspăt chiar de dânsul,
S-o pedepsească astfel; dânsul chiar
S-ar fi simţit atins, şi-ndurător
Cu al tău frate ar fi fost: osânda,
Prin propria sa vină, drămuind-o,
Ar fi purces mai cruţător; deci cine
Te-a îndemnat să ni-l învinui? Spune,
Mărturiseşte totul.

ISABELA

Spus-am totul!…
Voi, îngeri, binecuvântaţi-mă!
Răbdarea voastră daţi-mi şi la vreme
Smulgeţi al fărdelegii înveliş!
Vă apere Dumnezeirea, Duce,
De grea năpastă! Eu n-am căpătat
Crezare pentru pacoste şi-obidă.

DUCELE

Pricep, să pleci vrei. Ei! Să vină garda!
La temniţă! Nu-ngădui clevetirii
— Cum ţi-ai închipuit! — să poată-atinge
Cu suflu-i mârşav pe acel ce-aproape
Ca nimeni altul ni-i. Ce-ai uneltit?
Cunoaşte cineva urzeala ta?

ISABELA

(ca pentru sine)

Părinte Ludovic, ştii totul!... Însă
Aci nu eşti, precum aş fi dorit!...

DUCELE

Pe frate îl cunoaşteţi? Spuneţi! Pare
Om cuvios.

LUCIO

Alteţă, eu îl ştiu!
Călugăr e, dar intrigant; flăcăul
M-a supărat şi bice i-aş fi tras,
De n-ar fi fost sutana!... A rostit
Cumplite vorbe împotriva voastră.

DUCELE

Ce vorbe, împotrivă-mi?! Cumsecade
Se ştie bine că-i acest călugăr.
Să fi-mboldit sărmana fată, dânsul...
Să-nvinuie locţiitorul nostru?!
Găsiţi-l pe călugăr şi-l aduceţi.

LUCIO

Ieri noapte chiar văzut-am pe călugăr.
Neobrăzat e, Duce, derbedeu,
Pramatie fără de seamăn, jur!
Era cu dânsa...

FRATELE PETER

Cerul să se-ndure!
Regescul Vostru-auz cum e-nşelat
Am ascultat. Întâi, femeia, vină
Locţiitorului i-aduce, când —
Precum un prunc — Angelo e curat.

DUCELE

La fel socot şi eu. Dar îl cunoşti
Pe Ludovic, călugărul numit?

FRATELE PETER

Desigur! E un sfânt. Dumnezeiesc
La suflet; nicidecum un ticălos,
Necum uneltitor călugăr, nu!
Pe conştiinţa mea, nu e precum
Descris a fost de tânărul acesta –
Nicicând de rău nu a vorbit, cum spune –
Pe Înălţimea-voastră, niciodată!

LUCIO

Alteţă, mai netrebnic altul nu-i!

FRATELE PETER

Prea bine, chiar el însuşi va veni
Să limpezească uneltirea. -I bolnav
De friguri grele; dânsul m-a rugat
Aci să vin, de plângere eu însumi
Să pot lua cunoştinţă; învinuirea
Locţiitorului aflând, să spun
Ce gura lui ar fi grăit; minciuna
De adevăr să o desfac; iar dânsul
Va arăta vădit, când va veni;
Din plin, putând să limpezească lucrul
Întâi: femeia va mărturisi
Cât de nedreaptă-i învinovăţirea,

Înverşunată şi nentemeiată,
Adusă împotriva unui nobil
Cu-naltă preţuire; însăşi ea
O va înlătura.

DUCELE

S-o auzim.

(Ostaşii de gardă o scot pe Isabela, în vreme ce Mariana înaintează în faţa scenei.)

Zâmbeşti la toate astea, Lord Angelo?
O, Cer, deşartă e sminteala lor,
Nelegiuită-i! Jilţuri să se-aducă!
Iubite văr, te-aşează. Încerca-voi
Doar să ascult şi fără părtinire;
Judecător al propriei pricini
Rămâi tu însuţi. Martora aceasta-i,
Părinte? Chipul să-l descopere,
Apoi vorbească.

MARIANA

Cer iertare, Duce,
Iertare cer, dar nu-mi descopăr faţa
Decât atunci când însuşi soţul meu
Va porunci.

DUCELE

Sunteţi căsătorită?

MARIANA

Nu, Înălţimea-voastră.

DUCELE

Deci fecioară.

MARIANA

Alteţă, nu-s.

DUCELE

Aşadar, văduvă.

MARIANA

Nici văduvă.

DUCELE

Nici fată, nici soţie, nici văduvă?
Se poate?

LUCIO

Ştiţi, Alteţă, vreo deocheată târfă, de! Sunt unele nici fete, nici soţii, nici văduve.

DUCELE

Să tacă prostul ăsta; dacă-ar fi
Împricinat, ar flecări la fel?

LUCIO

Da, Înălţimea-voastră, chiar la fel!

MARIANA

Alteţă, nu-s soţie — o spun deschis,
Mărturisesc de-asemeni: nu-s fecioară;
M-am dat acelui ce mi-e soţ prin lege;
Dar soţul n-a ştiut c-am fost a lui.

LUCIO

Se vede că era beat criţă. Alteţă, altfel nu se poate!...

DUCELE

Dacă şi tu ai fi beat, ai tăcea, şi asta ne-ar folosi de minune.

LUCIO

Prea bine, Înălţimea-voastră.

DUCELE

Venit-ai mărturie să aduci pentru Lord Angelo?

MARIANA

Alteţă, da. Pe Lord Angelo dânsa
De legături ce nu-s îngăduite
L-a-nvinuit; dar şi pe soţul meu
De-aceeaşi vină, în aceeaşi clipă,
În braţe eu l-am strâns, mărturisesc,
Căci ne-am iubit, făţiş. Era firesc
Şi legiuit.

ANGELO

Pe doi învinuieşte?

MARIANA

Nu-mi vine a crede.

DUCELE

Dar pe soţ îl ştii?

MARIANA

Desigur, Duce, chiar Angelo e!
Dar de ştiut că m-a avut nu ştie,
Ba crede că el trupul Isabelei
L-a stăpânit.

ANGELO

E nemaipomenit! Ciudat nespus!
Ce-nşelăciune! Chipul
Acum vreau să ţi-l văd!

MARIANA

Eu mă descopăr,
Căci soţul porunceşte!... — Crud Angelo
Priveşte-mi chipul!...

(Îşi scoale vălul.)

Ai jurat că este
Mult vrednic de privit.
Şi mâna, iat-o,
Unită-a fost cu mâna ta prin dreapta
Pecetluire a logodnei. Iată
Şi trupul meu, făgăduit, pe care
Chiar eu, nu Isabela, ţi l-am dat;
Împătimirea potolindu-ţi-o
În chioşc, când tu credeai în miez de noapte
Că trupul Isabelei l-ai avut.

DUCELE

Cunoşti femeia?

LUCIO

Trupeşte — adică…

DUCELE

Ajunge, derbedeu!

LUCIO

Ajunge, — Alteţă!…

ANGELO

O, Duce, pot mărturisi, femeia
Prea bine o cunosc. Acum cinci ani,
Soţie a fost vorba să-mi devină;
Logodna însă a fost ruptă; zestrea
Fiind sub cea făgăduită. Dar
Mai greu a cântărit că, după faimă,
Trecea drept uşuratică. De-atunci,
Noi nu ne-am mai vorbit şi niciodată
N-am mai văzut-o şi nici veşti n-avui
În toţi aceşti cinci ani; pe conştiinţă
O jur, cinstit grăind.

MARIANA

O, nobil prinţ,
Precum din cer lumina izvorăşte,
Iar după buze vorbele cu tâlc
Adevărat, şi — adevărul însuşi
În vrednicie-l afli: logodită
Cu el am fost, după orânduire.
Acesta-i adevărul şi-i chezaşă
Chiar legea, cât e-ngăduit — atât —
Iubite Lord, am fost în noaptea
Spre marţea ce-a trecut, în chioşc la el;
Soţie deci i-am fost şi de grăiesc
Adevărat, mi-ajute Sfântul Cer
Să mă ridic tot teafără; de mint,
Pe loc să-ncremenesc, în marmură.

ANGELO

Iubite Lord, eu până-n clipa asta
Doar am zâmbit, dar dreapta judecată
De-acum-nainte cer şi nu mai rabd
Nimic, căci îmi dau seama că-s unelte,
Sărmanele femei, deşi smintite;
Simt cum vrăjmaşi mult mai puternici trag
Cu viclenie sforile. Alteţă,
Îngăduiţi-mi să dezvălui deci,
Prin noi strădanii, uneltirea-ntreagă.

DUCELE

Cu dragă inimă-ţi îngădui, vere.
Pedeapsă dă-le, cât de aspră, dacă
Socoţi că-i legiuit; călugărul,
Nebun, se pare, şi femeia-aceasta
Sunt prea primejdioşi, căci uneltit-au
Cu cea care-a plecat. Ce aţi crezut?
Aţi invocat prin jurăminte, astăzi,
Pe fiecare sfânt în parte, vrând
Să zdruncinaţi încrederea ce-i port.
Dar toată obştea preţuire-i dă.

Ajută-l, nobile Escalus, şi
Cercaţi la scaunul de judecată
Viclenele urzeli şi tainele
Să le dezvăluiţi. Călugărul
Cellalt se pare că e tartorul!…
El le-a-mboldit! Să fie căutat!

FRATELE PETER

S-ar cuveni să fie-aci, Alteţă.
El a-ndemnat femeile să facă
Întreaga plângere. Dar temnicerul
Cunoaşte locuinţa sa, aşadar
Să fie-adus e lesne.

DUCELE

Căutaţi-l
Nentârziat.

(Temnicerul iese.)

Iar tu, preanobil văr,
Mult încercat în vrednicia ta,
Pricina îndeaproape te priveşte;
Învinuit nedrept fiind, jignirea
Vei osândi-o cum socoti mai bine.
Nu vă îndepărtaţi, ci mai întâi,
Cu grijă pedepsiţi pe cei ce josnic
V-au terfelit.

ESCALUS

Alteţă, aşa vom face,
Pricina cerceta-vom.

(Iese Ducele.)

Signor Lucio, n-aţi spus adineauri că pe acest călugăr Ludovic îl cunoaşteţi şi că este o făptură necinstită?

LUCIO

„Cucullus non facit monachum”[47], cinstit doar prin veşminte; a spus asupra Ducelui scârnave cuvinte de ocară!

ESCALUS

Vă rugăm să-l aşteptaţi aici şi să-l siliţi să mărturisească; acest călugăr se va dovedi, se pare, un ticălos fără pereche.

LUCIO

Cum altul în Viena nu se află, pe legea mea!

ESCALUS

Chemaţi-o din nou pe Isabela. Aş dori să vorbesc cu dânsa.

(Un ostaş din gardă iese.)

Rogu-te, Alteţă, îngăduie să-i pun eu câteva întrebări, şi vei vedea cum voi întoarce lucrurile.

LUCIO

Nu mai bine decât le-a întors dânsul, precum a şi mărturisit!…

ESCALUS

Ce-ai spus?

LUCIO

La naiba, domnul meu, socot că doar între patru ochi o să mărturisească repede; în faţa lumii se va ruşina, fireşte!

ESCALUS

Voi încerca pe întuneric…

LUCIO

Aşa! Aşa. Asta-i calea cuvenită: mai uşor îşi dau femeile drumul la miezul nopţii; cum mai lucesc atunci în umbră!...

(Reintră ostaşul cu Isabela.)

ESCALUS

Apropie-te, tânără doamnă! Se află aici cineva care tăgăduieşte tot ce-ai spus.

LUCIO

Stăpâne, iată netrebnicul de care vorbeam. E lângă temnicer.

ESCALUS

Tocmai la vreme; nu-i vorbi-nainte de-a-ţi spune eu.

LUCIO

Mda, mda! Să-mi ţin pliscul!...

(Intră Ducele îmbrăcat în veşmânt de călugăr şi Temnicerul.)

ESCALUS

Apropie-te, domnul meu, domnia-ta ai îndemnat pe aceste femei să aducă învinuiri grele împotriva Lordului Angelo. Dânsele au mărturisit că domnia-ta ai făcut-o.

DUCELE

Minciună.

ESCALUS

Cum?! Ştii unde te găseşti?

DUCELE

Mă plec în faţa-naltului Judeţ;
Chiar diavolul se cade-ades a fi
Cinstit în jilţu-i de văpaie. — Oare
Plecat-a Ducele? Nu-i pot vorbi?

ESCALUS

Prin voia lui stăm noi aici; prin noi
Te-ascultă chiar fiinţa lui. Încearcă
Să spui doar adevărul.

DUCELE

Orice-ar fi,
Cutezător grăi-voi. Cugete
Sărmane, ce mai aşteptaţi; femei,
V-aţi lămurit!… Adio dar, dreptate.
Pe bietul miel îl căutaţi în gura
Flămândă-a lupului?! — Cu Ducele
Plecat-a şi dreptatea. E nedrept
Să-ncredinţeze unui ticălos,
De voi învinuit, chiar judecata…

LUCIO

Călugăru-i, netrebnicul, v-am spus.

ESCALUS

Necuvios şi necuviincios!…
Călugăre, n-a fost de-ajuns să-ndemni
Femeile acestea împotriva
Locţiitorului, de toţi iubit?
Ci chiar cutezi în faţă să-l înfrunţi
Şi să-l jigneşti; ba chiar să-l terfeleşti
Numind pe duce om nedrept. Smintit!…
Pe dată-l luaţi! Să-i fie schingiuite,
Bucată cu bucată, mădularele,
Pân’ va mărturisi urzeala. Spuse, cum?
„Nedrept”?!… Auzi!…

DUCELE

Prea te pripeşti, căci prinţul
Nici degetu-mi cel mic n-ar schingiui.
Nu-i sunt supus şi nu-s din ţara asta.

Avut-am treburi în cetatea voastră,
Şi multe am văzut; în clocot fierbe
Aci desfrâul, liber, peste buza
Căldării, colcăie, mustind. Destule
Sunt legile, păcatul însă-i drag
Nespus şi astfel legiuirea aspră,
— Precum tăbliţele din frizerii[48] —
Tot în batjocură, de lume-i luată.

ESCALUS

Ne ocărăşte ţara?! În cătuşe
Puneţi-l.

ANGELO

Signor Lucio, împotrivă-i
Ce mărturie ne poţi da? El e
Acel ce din belşug ne-a clevetit?

LUCIO

Acesta e, Alteţă. Te-apropie, tăticule cu ţeasta tunsă-n creştet: mă mai cunoşti?

DUCELE

Desigur, domnule, n-am putut uita cum îţi sună glasul; te-am întâlnit la închisoare, în vreme ce Ducele era plecat.

LUCIO

Aha! Aşadar, m-ai întâlnit; şi-ţi mai aminteşti ce-ai spus despre Duce?

DUCELE

Cât se poate de bine, domnul meu.

LUCIO

Aşa, care va să zică: şi ce era Ducele? Pezevenghi, ţicnit, fricos fără pereche, după spusele domniei-tale?

DUCELE

Domnul meu, este neapărată nevoie să ne schimbăm rolurile, ca să poţi rosti asemenea învinuiri. Neîndoios, domnia-ta ai spus acestea toate despre el, şi alte multe mai rele încă.

LUCIO

O, secătură vrednică de ştreang! N-am fost gata să te urechez pentru asemenea flecăreli?

DUCELE

Mărturisesc sus şi tare că iubesc pe Duce ca pe mine însumi.

ANGELO

Ascultă cum netrebnicul încearcă s-o întoarcă, după nelegiuitele lui învinuiri de până-acum.

ESCALUS

Cu asemenea ticălos nu se poate sta de vorbă. Duceţi-l la temniţă! Unde-i Temnicerul? Pe loc să fie dus la închisoare. Să fie zăvorât, să nu mai poată scoate o vorbă, împreună cu aceste nelegiuite şi cu tovarăşul lor de uneltiri.

DUCELE

(către Temnicer)

Aşteaptă, domnul meu, o clipă doar!

ANGELO

Cum, se-mpotriveşte?! Pune mâna, Lucio.

LUCIO

Poftеşte, domnul meu, poftеşte, scumpule! Poftеşte, iubitule! Ce naiba, domnul meu; eşti netrebnic şi mincinos cu creştetul tuns şi-ţi mai trebuie şi glugă, nu-i

aşa? Ia să-ţi vedem mutra caraghioasă, lovi-te-ar ciuma! Arată-ţi tâlhărească mutră şi într-o oră să fii gata de spânzurătoare! Aha, nu vrei s-o scoţi.

(Smulge gluga călugărului, descoperind faţa Ducelui.)

DUCELE

Tu eşti întâiul ticălos, ce, iată,
Un Duce la iveală dă! Întâi,
Cei trei; în mult plăcută grijă-i iau.
(Către Lucio:)
Iubite, nu te face nevăzut.
Călugărul şi dumneata, cu mine
Vreo două vorbe vom schimba. În fiare
Să fie pus.

LUCIO

Mai rău miroase asta
Decât spânzurătoarea.

DUCELE
(către Escalus)

Te-am iertat
De cele glăsuite; te aşează
Pe jilţul lui.
(Către Angelo.)
Cu voia dumitale.
Mai născoceşti ceva, ori mai cutezi
Să ne înfrunţi neruşinat? Încearcă
De îndrăzneşti, ‘nainte de-a vorbi
Eu însumi. Dar pe scurt!

ANGELO

Temute prinţ,
Vinovăţia mi-aş îngreuna-o
Prin vină şi mai grea; nu cred că pot
Să tăinuiesc ceva. Prea bine văd
Că Înălţimea-voastră-a cunoscut

Ce făptuit-am, pas cu pas. De-aceea
Nu stăruiţi, judeţu-i limpede;
Prea mare mi-i ruşinea; chiar aci
Mărturisirea mea să-mi fie-osândă
Ne-ntârziată, ş-apoi moartea. — Atât
Mai cer.

DUCELE

Apropie-te, Mariana!
Nu eşti cu Mariana logodit?

ANGELO

Am fost, Alteţă.

DUCELE

Du-te, deci!
Cu dânsa te căsătoreşte. Astăzi,
Părinte, să-i uneşti. Apoi, aici
Te-ntoarce fără de răgaz.
Urmează-l, Ostaş.

(Angelo, Mariana, Temnicerul şi Fratele Peter ies.)

ESCALUS

Ticăloşia lui grozav
Mă miră chiar mai mult decât aceste
Ciudate fapte…

DUCELE

Apropie-te, Isabela.
Călugărul e prinţul tău, cu râvnă
E ţelurilor tale dăruit;
De-mi schimb veşmântul, cugetul nu-mi schimb;
Supus rămân, şi slujitorul tău,
De-mi porunceşti.

ISABELA

Iertare, principe,

Supusă pân'la moarte eu vă sunt;
Am tulburat în neştiinţa mea
Ale 'Nălţimii-voastre ţeluri nalte,
Slujindu-mă de ele pentru treburi
Neînsemnate.

DUCELE

Gingaşă fecioară,
Cu drag te iert; arată-ne şi tu
Un suflet iertător, mărinimos,
Deşi prin moartea fratelui e frânt...
Chiar straniu dacă-ţi poate pare faptul,
Că străduindu-mă să-i mântui viaţa,
Din umbră, nu am folosit mai iute
Puterea-mi sub sutană tăinuită,
În ghearele pierzaniei lăsându-l —
Chip plin de farmec, fii îndurător!
Fulgerătoarea grabă-a morţii lui
A depăşit ce eu am plănuit!
În pace odihnească. Veşnicia
Mai bună e decât o viaţă roabă
Înfricoşatei morţi! Te mângâie
Că fratele-ţi acum e fericit.

ISABELA

Desigur, Înălţimea-ta.

(Intră Angelo, Mariana, Fratele Peter şi Temnicerul.)

DUCELE

Angelo
Cu-nchipuirea-i desfrânată, dânsul
Greu te-a jignit! Dar tu ai cuget drept;
Îl iartă pentru Mariana, însă
Cum vina-i e-ndoită, siluind
O sfântă feciorie şi călcând
Făgăduinţele logodnei vechi,
Prin gura lui ne-a spus-o sus şi tare:

Chiar îndurarea legii cere moartea.
Angelo moare pentru moartea dată,
Ce pe Claudio-l răpuse... de asemeni
Năpasta, grea, năpasta va plăti-o,
Chiar preţul grabei, pentru grabă; cum
Ce nu îţi place, altuia nu face.
Măsură, aşadar, pentru măsură —
Se cade *după faptă şi răsplată!* —
Angelo, prea vădită-i vina ta;
Tăgăduind, s-ar spulbera tăgada!...
Cu-aceeaşi grabă, noi te osândim
La moarte prin secure, cum pierit-a
Claudio. Luaţi-l!

MARIANA

Dar nădăjduiesc,
O, prinţ îndurător, că soţ mi-aţi dat,
Nu numai în batjocură.

DUCELE

De tine
Chiar soţul tău joc si-a bătut. Luând
A cinstei tale apărare, eu
Am socotit că trebuia soţie
Să-i fii tu dăruită, — altminteri pată
În viaţa ta ar fi rămas, căci tu
Ai fost a lui, şi pata dăinuind
Putea împiedica să-ţi înfiripi
Alt rost în viaţă. Dânsul mort, eu trec
Întreaga lui avere-n mâna ta,
Drept zestre; nimereşte un soţ mai bun.

MARIANA

Un altul, chiar mai bun, iubite prinţ,
Eu nu-mi doresc.

DUCELE

Pe el să nu-l doreşti!…
Noi am sfârşit.

MARIANA

Preanobile stăpân…
(Îngenunchează.)

DUCELE

Zadarnic te trudeşti. La moarte-l duceţi.
(Către Lucio.)
Pofteşte-acum domnia-ta, poftim
La rând!…

MARIANA

O, prinţ îndurător, şi tu,
Gingaşă Isabela, parte-mi ia;
Genunchii tăi mi-i împrumută, viaţa
Întreagă eu te voi sluji; ţi-o dau
Îngenunchind în faţa ta, te rog!…

DUCELE

N-ai urmă de bun-simţ! O stânjeneşti!…
De-ar cere în genunchi iertare, umbra
Sărmanului Claudio ar ţâşni
Chiar lespezi sfărâmând, s-ar năpusti
Din groapă să o smulgă de aici.

MARIANA

Nespus iubită Isabela, doar
Să îngenunchi, te rog; fără de grai,
Înalţă mâinile, eu voi vorbi:
Noi ştim că din păcate-s plămădiţi
Bărbaţii cei mai buni. Iar cel ce e
Desăvârşit, tot îl ajunge grabnic
A răutăţii urmă, prin păcat!…
La fel e soţul meu! O, Isabela,
Nu vrei să îngenunchi?

DUCELE

Şi dânsul moară, Cum a murit Claudio.

ISABELA

(îngenunchind)

O, Duce
Îndură-te, priveşte osânditul
Cu milă, ca şi cum ar fi în viaţă Claudio!
Mi-nchipui că măsură
Şi sufletul curat avu Angelo
Până în clipa-n care m-a privit…
Aşadar, nu-l ucideţi. Căci Claudio
Muri prin dreapta judecată. Legea
L-a osândit. Angelo n-a ascuns
În fapta-i gând mârşav, şi ce-a urzit,
Ne-ndeplinind, pe drum păcatu-i stins!…
E liber gândul şi rămâne-n cuget
Ce-i plăsmuit, urzit în cuget doar…

MARIANA

Fireşte că-i aşa, Alteţă.

DUCELE

Truda
Zadarnică-i, ridică-te. Aminte
Acum mi-aduc de altă grea greşeală:
Tăierea capului a fost, precum
Chiar temnicerul însuşi spusu-mi-a,
La oră nefirească. Dar de ce?

TEMNICERUL

Aşa primii poruncă.

DUCELE

Dar primit-ai
Şi slovă întocmită să ucizi?

TEMNICERUL

Nu, Înălţime.Un trimis în taină
Mi-aduse vestea.

DUCELE

Noi, din slujbă, dar
Te scoatem, dă-ne cheile.

TEMNICERUL

Mă iartă,
Slăvite Duce: mi-a trecut prin minte,
Că nu-i poruncă dreaptă; n-aveam ştire
Cum s-o îndrept; acum îmi pare rău;
Am şovăit şi de aceea, eu
Păstrat-am alt întemniţat în viaţă.

DUCELE

Dar spune, cine-i?

TEMNICERUL

Barnardin îl cheamă.

DUCELE

Mai bine cu Claudio făceai
Asemeni lucru. Îl adu încoace;
Să-l văd. Te du.

(Iese Temnicerul.)

ESCALUS

Îmi pare rău, sunteţi,
O, Lord Angelo, drept, aşa crezut-am,
Cu carte multă şi-nţelept; dar cum,
Atât de jos, putu să vă împingă
Sminteala sângelui aprins şi pofta,
La o atât de oarbă părtinire?

ANGELO

Şi mie-mi pare rău de fapta mea
Şi-s copleşit de-atâta grea căinţă,
Încât nu îndurare cer, ci moarte:
De moarte-s vrednic, grabnic, vie dară!

(Temnicerul se înapoiază cu Barnardin, Claudio, cu glugă pe cap, şi Julieta.)

DUCELE

Dintr-înşii, care-i Barnardin? Arată-l.

TEMNICERUL

Acesta e.

DUCELE

De dânsul mi-a vorbit
Călugărul: că-i ticălos, mi-a spus,
Cu suflet de jivină,-ncât nimic
Din ce e dincolo de lumea noastră,
Nici rost, nici tâlc nu poate să cuprindă;
Te osândească Cerul, iar aci
Noi te iertăm, dar ţine bine minte:
Cu grijă tu prilejul foloseşte-l
Şi poartă-te de-acum-nainte altfel;
Părinte, îl ajută. Eu îl las
În mâinile sfinţiei-tale. Cine-i
Acel cu chip acoperit?

TEMNICERUL

Priviţi,
E-acel întemniţat rămas în viaţă.
Claudio când a murit, şi-acesta
Să moară ar fi trebuit. Nespus
Îi seamănă.

(Descoperă faţa lui Claudio.)

DUCELE

De-i seamănă atâta,
Îl iert pentru Claudio. *(Către Isabela:)* Dă-mi mâna
În numele iubirii, vreau a mea
Să fii — făgăduieşte-mi-o. Iar el
Să-mi fie frate. Vreme potrivită
Vom aştepta pentru acestea toate.
Zăresc în ochii Lordului Angelo
Un licăr… a ghicit că-i mântuit,
Prea bine-Angelo; iată, însuşi răul
În bine se preschimbă pentru tine.
Primeşte-ţi, deci, soţia; dar încearcă
S-o preţuieşti. Simt tot mai mult cruţarea
Cum îmi cuprinde sufletul şi gândul;
Se află însă aici un oarecare
Neobrăzat, de neiertat. A spus…
Ei, derbedeule, flecarule.
Smintit, ai spus că sunt fricos şi scârnav
Şi că-s căpăţânos, ca un catâr.
Ne lămureşte, dar, asemeni laude,
De unde până unde-am căpătat?

LUCIO

Pe legea mea, Înălţimea-voastră, am trăncănit în felul ăsta, cum se poartă, de, după modă. De vreţi să mă spânzuraţi pentru atâta lucru, vă stă în putinţă, eu însă aş fi mai bucuros să fiu biciuit.

DUCELE

Desigur, biciuit, întâi, iubite,
Iar apoi spânzurat! Tu, temnicer,
Cetăţii-ntregi osânda o vesteşte,
Şi vezi de-a fost de caraghiosul ăsta
Vreo fată ori femeie vătămată;
Juratu-s-a chiar el, nelegiuitul,
Că uneia un prunc i-a odrăslit.
Găsiţi-o, şi-o căsătoriţi cu dânsul,
Şi după nuntă, biciuiţi-l; apoi îl spânzuraţi.

LUCIO

Vă rog din suflet, Înălţimea-voastră, nu mă însuraţi cu o târfă. Înălţimea-voastră spuse adineauri că eu l-am făcut Duce; prinţ îndurător, asta-i răsplata voastră: pe mine mă faceţi încornorat?

DUCELE

Pe cinstea mea îţi spun, acum cu dânsa
Te vei căsători. Te iert de-ocări
Şi clevetiri; mai eşti iertat de tot
Ce-ai mai păcătuit; acuma luaţi-l
Şi duceţi-l în temniţă, se cade
Să-ndeplinească bunul nostru plac.

LUCIO

Cu o târfă însurat, Alteţă, îs ca şi mort, căci la un loc înseamnă biciuit şi spânzurat!

DUCELE

Puterea noastră ai jignit! Plăteşte!
(Ies ostaşii de gardă, ducându-l pe Lucio.)
(Către Claudio:)
Însoară-te acum, Claudio,
Soţia-ţi ocroteşte.[49] Mariana,
Voioasă fii acum. Angelo,
Cu grijă s-o iubeşti. Eu bine ştiu
Cât e de vrednică… I-am fost duhovnic.
Îţi mulţumesc, Escalus, bun prieten,
Nespus îţi mulţumesc; curând răsplată
Primi-vei îndeajuns. Tu, Temnicer,
Cu grijă ai vegheat şi neştirbit
Păstrat-ai taina! Slujbă mai înaltă
Vei căpăta. De-asemenea, Angelo,
Îl iartă că ţi-aduse acasă ţeastă
Schimbată… Nu a lui Claudio.
Ce tu mi-ai spus, iubită Isabela,

Iertat e de la sine; glas aş da
Dorinţei mele ce de seamă-ar fi
Pe drumul vieţii tale; către gându-mi
De pleci urechea binevoitoare,
Tot ce-i al meu, al tău ar deveni,
Şi ce-i al tău, al meu!...
Să mergem
La Curte, în palatul nostru; veste
Pe larg vom da de toate-aceste, şi
Ce se cuvine încă vom rosti!

(Ies.)

NOTE

[1] Vicentio, ducele Vienei. Singura menţionare a numelui său e cea din lista de personaje cu care se încheie textul în ediţia *in-folio* din 1623. În *Promos şi Cassandra* el era „Corvinus, Regele Ungariei”, iar la Cinzio „Împăratul Maximilian”.

[2] În ediţia din 1623, el e „Locţiitorul”, la Whetstone - „Promos” şi la Cinzio „Cel-care-face-dreptate”.

[3] În ediţia *in-folio*, personajul e „Un extravagant”.

[4] Acţiunea piesei e plasată, astfel, într-o perioadă anterioară lui 1526 când, după lupta de la Mohács, regatul ungar s-a prăbuşit.

[5] În 1564, regina Elizabeta semnase un edict prin care toţi cetăţenii era obligaţi ca, după ce isprăveau masa, să rostească o rugăciune de mulţumire.

[6] Joc de cuvinte rezolvat în traducerea prin vechiul cuvânt românesc „sfrenţie” pentru sifilis.

[7] „Overdone” înseamnă „răsfiert” sau, pentru oameni, „trecut”.

[8] În ediţiile vechi ale piesei — *Intră un măscărici*.

[9] În *novella* lui Cinzio, personajul se chema Vico.

[10] Isabela e „Cassandra” din piesa lui Whetstone şi „Epitia” din *novella* lui Cinzio.

[11] Francisca e călugăriţă în ordinul Sfintei Clara, aşa cum reiese din replica următoare, ordin întemeiat sub îndrumarea Sfântului Francisc din Assisi (1212), sub numele „Ordinul Doamnelor Sărace” sau „al Clarisselor”, pentru care Sfânta a redactat un regulament foarte sever; ordinul e ramura feminină a franciscanilor.

[12] Umorul replicilor lui Cot-Lung e creat, ca şi în alte piese ale lui Shakespeare, de folosirea unor cuvinte al căror sens e necunoscut personajului.

[13] Prunele afumate erau socotite un afrodiziac: ele erau puse la îndemâna muşteriilor caselor de toleranţă.

[14] Camerele de han primeau câte un nume după pictura sau tapiseria care se atârna în fiecare dintre ele.

[15] Comentatorii nu au dedus dacă acest personaj a vrut să spună *animal* sau *canibal*.

[16] Pompei e învins de Cezar la Farsalos, în Tesalia (9 aug. 46 î. Chr.).

[17] În vremea lui Shakespeare, masa de prânz se lua la ora 11 şi cina la ora 5 după-amiază.

[18] În studiul său *Ilustrări ale lui Shakespeare şi ale vechilor purtări* (1807), Francis Donce, custode al manuscriselor din British Museum, a identificat aici ecouri ale ideilor dintr-un dans macabru medieval, în care „Diavolul şi Nebunul sunt stăpânii Morţii”.

[19] Mulţi comentatori (mai ales cei din epoca romantică) aşează discursul Ducelui lângă celebrul monolog al lui Hamlet şi de cel al lui Jaques din *Cum vă place*, socotindu-le pe toate meditaţii profunde asupra vieţii şi a morţii.

[20] Surprinde părerea pe care Ducele o avea despre „făţarnicul Angelo”, după ce, în Act. I, scena 1, şi-a motivat alegerea locţiitorului prin însuşirile deosebite pe care i le recunoaşte acestuia şi prin convingerea că „numai el poate împlini cu strălucire rosturile obştei”.

[21] Nu a fost identificată localitatea despre care vorbeşte aici Ducele.

[22] În ediţiile mai vechi nu se indică nici o schimbare de decor; uneori, nu se precizează nici că ar urma o altă scenă, ci textul e tipărit în continuarea scenei precedente.

[23] În mitologia greacă, rege al Ciprului care s-a îndrăgostit de o statuie din fildeş, înfăţişând o femeie (uneori, se spunea că ar fi sculptat el însuşi statuia). Regele a rugat-o pe Afrodita să-i dăruiască o soţie care să semene cu femeia din sculptură; zeiţa i-a împlinit rugămintea şi statuia a înviat, iar Pygmalion a luat-o de nevastă, având apoi cu ea un copil.

[24] Ivan al IV-lea cel Groaznic a fost cel dintâi care şi-a luat titlul de ţar (= Cezar, împărat), în 1547, ceea ce dovedeşte că Shakespeare plasa acţiunea piesei în cea de-a doua jumătate a secolului al XVI-lea.

[25] Aceasta e prima din cele două strofe ale unui poem publicat în ediţia din 1640; unii comentatori atribuie şi astăzi poemul lui Fletcher.

[26] Personajul nu apare nici la Cinzio, nici la Whetstone.

[27] În unele ediţii vechi, replica Ducelui e în versuri.

[28] Sunt ediţii în care această replică îi aparţine Ducelui, iar cea următoare Temnicerului.

[29] *Rach* = nechibzuit, nesăbuit.

[30] Era obiceiul cămătarilor din vremea lui Shakespeare să facă avansuri tinerilor imprudenţi, silindu-i să ia o parte din împrumut în mărfuri lipsite de valoare — aici, hârtie de împachetat şi ghimber — pe care debitorii le plăteau cu sume mari.

[31] Se spunea că bătrânelor de pe atunci le plăcea foarte mult ghimberul (o rădăcină aromată, folosită la condimentarea mâncării şi la fabricarea unei beri uşoare).

[32] *Caper* = giumbuşluc, poznă.

[33] *Threepile* = trei-grămezi.

[34] *Dizzy* = ameţit, zăpăcit.

[35] *Deepvow* = jurământ solemn.

[36] *Copperspur* = pinten-de-aramă.

[37] *Starvelackey* = lacheu-mort-de-foame; parazit.

[38] *Dropheir* = cel-care-îşi-pierde-moştenirea.

[39] *Pudding* = budincă.

[40] *Forthright* = sincer, cinstit.

[41] *Shoetie* = şiret-de-gheată.

[42] *Halfcan* = halbă.

[43] *Pots* = borcane, oale.

[44] Formula „Milă, întru slava Cerurilor” era folosită de deţinuţii închişi pentru datorii neplătite, cerşind bani

trecătorilor ca să-şi poată plăti creditorii şi, astfel, să iasă din temniţă.

[45] Numele lui Varrius nu figurează în lista personajelor din ediţia *in-folio*; lipsa lui de importanţă e dovedită de faptul că replica lui, care ar fi urmat celei a Ducelui, e eliminată.

[46] În unele ediţii, această replică e rostită de Escalus.

[47] *Cucullus non fecit monachum* (lat.) = Nu gluga îl face pe călugăr.

[48] În *Analiza ediţiei operei lui Shakespeare, publicate de Dr. Johnson* (1765), William Kenrick a introdus o listă rimată a regulilor pe care bărbierii le scriau pe tăbliţele atârnate în prăvăliile lor; mai târziu, această listă a ajuns să fie recitită în spectacolele de comedie din Anglia.

[49] În *novella* lui Cinzio, Vico — personajul care corespunde lui Claudio din piesa lui Shakespeare, e executat.

Opinii despre „Măsură pentru măsură”

Această piesă, care e în întregime a lui Shakespeare, mi se pare a fi partea cea mai dureroasă — aş spune, mai curând, singura parte dureroasă din opera lui. Episoadele comice şi cele tragice se învecinează, cele dintâi fiind dezgustătoare, celelalte — oribile; iertarea şi căsătoria lui Angelo nu numai că zădărnicesc intervenţia îndignată a justiţiei […], dar înjosesc, în plan moral, personajul feminin[…]. Despre pasajele frumoase ce le contrabalansează pe celelalte, nu e nevoie să spun nimic: am spus dacă piesa e în întregime a lui Shakespeare.

S.T. Coleridge,
Essays and Lectures on Shakespeare, 1818

Personajele create de Shakespeare nu sunt, ca la Molière, tipuri reprezentând o anumită pasiune sau un viciu anumit, ci fiinţe vii, cu multe pasiuni şi multe vicii, împrejurările vieţii dezvoltă în faţa spectatorului caracterele lor variate şi multilaterale […]. Ipocritul lui Shakespeare rosteşte sentinţa cu o severitate plină de orgolii, dar ea este dreaptă. Îşi justifică cruzimea prin judecata adâncă a omului de stat: seduce inocenţa prin sofisme puternice, ademenitoare şi nicidecum printr-o îmbinare ridiculă de religiozitate şi erotism.

A.S. Puşkin, Din carnetul de note postume
Table-Talk, 1830-1832 (Din *Shakespeare şi opera lui*,
Bucureşti, 1964; trad. de Tamara Gane)

După cum, în *Măsură pentru măsură*, Shakespeare a reinterpretat — folosind un canon mai nobil — materialele pe care le avea la îndemână, tot aşa relicvele poeziei altor scriitori sunt încorporate în opera lui perfectă şi tot aşa urmele străvechilor „moralităţi” sunt

adesea evidente şi dau acestei scrieri un interes etic deosebit.

Walter Pater, *Appreciations*, 1889

Măsură pentru măsură e privită ca o comedie dar, în realitate, e o piesă-problemă. Atmosfera ei e încă mai apăsătoare [decât în *Troilus şi Cresida*]: nimic eroic, nimic romantic nu o luminează. Fiecare detaliu are nenumărate consecinţe, aranjate şi combinate cu minuţie. Preocupările morale sunt evidente de la un capăt la altul dar, dacă e considerată serioasă, dă naştere unor interpretări divergente. Multă vreme a fost considerată un eşec; erau invocate lipsa unităţii interioare, exprimându-se cel mai întunecat pesimism şi se punea în evidenţă lipsa de interes a lui Shakespeare faţă de acest subiect. Criticii moderni adoptă o atitudine opusă. Wilson Knight nu ezită deloc să-l compare pe Duce cu Christos. C.J. Sisson declară că spiritul piesei e „profund creştin”. E admirată cu ardoare, pentru motive similare, de D.A. Traversi, F.R. Leavis şi M.C. Bradbrook. În cele din urmă, unii au mers atât de departe, încât şi-au bizuit interpretarea acestei piese pe doctrina creştină a ispăşirii.

Henri Fluchere, *Shakespeare*, 1953

POEME

VENUS SI ADONIS

Majoritatea comentatorilor operei lui Shakespeare au ajuns la concluzia că poemul *Venus şi Adonis* (*Venus and Adonis*) a fost compus în 1592 sau 1593; multă vreme, ei au fost derutaţi de spusele lui Shakespeare care, în dedicaţia ce însoţeşte poemul, îl numea „cel dintâi prunc al închipuirii” sale: se ştia, însă, că înaintea publicării acestei scrieri, anume între 1589 şi 1591, fuseseră scrise cele trei părţi ale lui *Henric al VI-lea*. Încât a fost normal să se contureze două opinii: potrivit celei dintâi, Shakespeare nu se referea la compunerea, ci la publicarea poemului care, e adevărat, reprezenta prima sa operă ieşită de sub tipar; cealaltă ipoteză sugerează că, de fapt, Venus şi Adonis precedase trilogia, deci era anterior lui 1589. Până astăzi nu s-a ajuns la o concluzie convingătoare în această privinţă.

Intervine încă un element care complică şi mai mult lucrurile: în intervalul cuprins între vara lui 1592 şi cea a lui 1594, teatrele londoneze au fost închise din cauza unei epidemii de ciumă. Actorii (şi, fireşte, Shakespeare printre ei) au fost siliţi să plece în lungi turnee în provincie, care, însă, nu le aduceau nici un fel de satisfacţii. Statutul actorilor itineranţi era foarte umil; la Londra, cel puţin, asupra trupelor teatrale se răsfrângea ceva din prestigiul caselor nobiliare în slujba cărora se aflau. De altminteri, teatrul însuşi era socotit un simplu divertisment căruia i se ignorau calităţile literare: în 1616, de pildă, când Ben Jonson a cutezat să-şi publice piesele într-un volum purtând titlul *Opere*, a devenit obiectul ironiei confraţilor.

Se crede, prin urmare, că Shakespeare s-a simţit îndemnat să dovedească, în primul rând, că e *poet*, îndeletnicire care, prin tradiţie, se bucura de stima societăţii. El a abordat un gen foarte apreciat de aristocraţia vremii, o variantă a poemului bucolic cu

implicaţii erotice pline de francheţe, care avea toate şansele să-i placă tânărului conte de Southampton, căruia i-l dedica.

Poemul a apărut în 1593, într-un mic volum elegant, tipărit de prietenul lui Shakespeare, Richard Field, la un preţ neobişnuit de ridicat în epocă — 6 şilingi. Cercetătorii consideră că textul îi aparţine în întregime lui Shakespeare, că e de o remarcabilă unitate stilistică, respingând astfel ipoteza oricărei intervenţii a vreunui alt poet. Se pare că autorul însuşi a citit corectura acestui poem care, împreună cu *Necinstirea Lucreţiei*, fiind singurele scrieri ale sale ce au beneficiat de asemenea rigoare editorială. A fost primit cu un entuziasm greu de imaginat în vremurile moderne: în mai puţin de un deceniu au fost publicate încă şapte ediţii; în chip firesc, admiratorii săi erau mai ales tinerii: un personaj al piesei anonime *Întoarcerea din Parnas*, reprezentată în 1601 la Universitatea Cambridge, mărturisea că îl stimează pe Shakespeare mai mult decât pe Chaucer sau pe Spenser şi că „doarme cu *Venus şi Adonis* sub pernă”.

Povestea lui Adonis este, la origine, o legendă siriană, la care făcea aluzie Hesiod, deci încă din secolul al VII-lea î. Chr.; forma ei cea mai cunoscută, înainte de *Metamorfozele* lui Ovidiu, diferea mult de aceea pe care o regăsim la Shakespeare. Se spunea că regele Siriei, Teias, avea o fată, Myrrha, pe care mânia Afroditei (stârnită din motive neexplicate în legendă) a făcut-o să dorească o iubire incestuoasă cu tatăl său; recurgând la un vicleşug, ea şi-a împlinit dorinţa. Dar, după un timp, Teias a descoperit păcatul greu al fiicei sale şi, plin de mânie, a pornit în urmărirea ei, vrând s-o ucidă. Ea a cerut ocrotirea zeilor, cărora li s-a făcut milă şi au prefăcut-o într-un arbust care s-a numit mirt. După zece luni, coaja arbustului s-a desfăcut şi, de sub ea, a ieşit un copil nespus de frumos căruia i s-a spus Adonis. Între Afrodita şi Persefona a izbucnit un conflict, fiecare din cele două zeiţe vrând să ia copilul şi să-l crească. Zeus

le-a împăcat, hotărând că o treime din an Adonis să trăiască la Afrodita, o treime la Persefona şi cealaltă treime unde va voi el. Mai târziu, zeiţa Artemis, mâniată (nu se ştie de ce) pe Adonis, a asmuţit un mistreţ care l-a rănit mortal. Întâmplările din legenda lui Adonis aveau loc, în unele variante pe muntele Idalion, în altele în Liban. În apropiere de Byblos curgea un râu numit Adonis, despre ale cărui ape se spunea că se înroşeau în ziua când se celebra moartea eroului legendei.

Originile semitice ale mitului lui Adonis sunt evidente, consideră specialiştii: numele însuşi al eroului trimiţând la cuvântul ebraic care înseamnă „Domnul Dumnezeu”, ceea ce exprimă transformarea eroului în zeu, în unele legende orientale.

Asemenea tuturor scrierilor narative în versuri ce evocau Antichitatea în perioada elizabetană, Venus şi Adonis urmează modelul Metamorfozelor lui Ovidiu. Construcţia prozodică — *sesta rima*, adică un catren urmat de un distih — a fost preluată din elegia *Astrophel* (1586) a lui Edmund Spenser şi din poemul *Scillaes Metamorphosis* (1589) al lui Thomas Lodge. E, de asemenea, posibil ca Shakespeare să fi citit şi poemul *Hero şi Leandru* al lui Marlowe, care circula pe atunci în manuscris.

O altă versiune e aceea potrivit căreia poemul ar fi fost scris de Shakespeare încă înainte de a pleca din Stratford la Londra.

Traducerea românească a fost publicată prima oară în volum, în: Shakespeare, *Sonete şi poeme*, Biblioteca pentru toţi, nr. 800 (1974) şi e semnată de Dan Grigorescu.

PREA ÎNĂLŢATULUI SENIOR HENRY
WRIOTHESLEY, CONTE DE SOUTHAMPTON
ŞI BARON DE TITCHFIELD[1]

Prea înălţate,

Nu ştiu dacă sunt vinovat închinând Înălţimii voastre stihurile mele nedesăvârşite. nici dacă lumea mă va certa fiindcă am ales un sprijin atât de puternic pentru o atât de neînsemnată povară; dar dacă Înălţimea voastră va fi mulţumită, eu însumi mă voi simţi răsplătit peste măsură şi făgăduiesc a folosi toate ceasurile mele de răgaz până vă voi putea slăvi cu roadele unei trude mai destoinice. Dar dacă cel dintâi prunc al închipuirii mele va fi nevolnic, voi fi prea întristat că i-am hărăzit un naş atât de nobil; şi niciodată nu voi semăna un ogor sterp, de teamă că voi culege apoi un rod sărac. Îl supun privirii Înălţimii-voastre şi Înălţimea-voastră îl va supune mulţumirii inimii sale; de-ar putea să răspundă totdeauna dorinţei noastre şi aşteptărilor pline de nădejde ale lumii!

Al Înălţimii-voastre preaplecat,

William Shakespeare

I

Când purpuriul soare se desparte
De Aurora cea cu gene ude,
Adonis[3] la vânat zoreşte foarte;
I-e arcul drag, de dragoste îşi râde.
Ci Venus vine calea să-i aţină
Cu inima de tulburare plină.

II

Şi-i spune-astfel: „Mă-ntreci de-atâtea ori
Tu, floare mai presus de-asemuiri,
Umbreşti şi nimfe,-umbreşti şi muritori,
Tu alb hulub, tu roşu trandafir;
Luptând cu sine, firea te născu.
Ştiind că-al lumii-ntregi sfârşit eşti tu.

III

Descalecă-ţi semeţul armăsar[4]
Şi frâul de oblânc i-l leagă tare;
Dacă m-asculţi, o să primeşti în dar
A tainelor prea dulce dezlegare.
Hai, şuierat de şerpi n-auzi aci;
O, vin! Sărutul meu te-o mistui.

IV

Dar n-o să-ţi satur buzele în veci:
De-atât belşug, flămânde-or fi mereu;
Dintr-un sărut, voi face douăzeci
Şi zece-ntr-un sărut voi strânge eu.
Răgazu-ntreg al zilelor de vară
Mai scurt decât o clipă o să-ţi pară. “

V

Şi-n palmă, palma umedă[5] i-o prinde,
Ce-i semn al bărbăţiei, şi îi spune,
Aprinsă de o patimă fierbinte,
Că-i leac ce-l dă pământul unei zâne.
Îi dă putere doru-nvăpăiat
Şi-astfel, din şa îl smulge pe băiat.

VI

C-un braţ de frâu ea calu-l ţine-n loc,
Cu celălalt, pe flăcăiandru-l ţine;
Dar el e silnic l-al iubirii joc,
Se zbate în dispreţ şi în ruşine.
Ea, roşie ca jarul cel nestins,
Iar el de gheaţă şi de ger cuprins.

VII

Ea leagă zdravăn frâul ţintuit
(Ce ageră-i iubirea!) de un ciot;
Acum, că bidiviu-i priponit,
Pe călăreţ să-l lege-ar vrea, de tot.
Ar vrea să fie-mpinsă:-l îmbrânceşte:
Puterea, nu dorinţa-l stăpâneşte.

VIII

Cum cade el, de-ndată ea se lasă
Şi-n iarbă stau alături amândoi:
Îl mângâie, îl mustră mânioasă
Şi buzele îi ferecă, apoi.
Cu glas întretăiat îi spune ea:
„Vei amuţi,-mpotrivă de-mi vei sta!”

IX

Obrazul lui e-o aprigă văpaie:
Ea-n lacrimi cată para să-i aline,
Şi-l zvântă-apoi cu pletele bălaie
Şi cu-ale sale preafierbinţi suspine.
Rosteşte el cuvinte de ocară
Ea c-un sărut cuvântul i-l omoară.

X

Precum, cu clonţu-i, vulturul flămând
Fulgi, carne, oase sfârtecă să-nghită,
Aripa clătinându-şi, până când
Se satură sau prada-i mistuită.
Ea îi sărută gene,-obraz, bărbie;
Şi-apoi, să-nceapă iarăşi se îmbie.

XI

El suflă greu, înfrânt dar nesupus,
Iar ea se-nfruptă din suflarea lui:
Spunându-i: „Rouă-a cerului de sus”,
„Mireasmă dulce cum pe lume nu-i”.
Şi-ar preschimba obrajii-ntr-o livadă,
Această rouă asupra lor să cadă.

XII

În braţul ei, el parc-ar fi de-o seamă
Cu pasărea sărmană prinsă-n laţ;
Dar ruşinoasa, fecioreasca-i teamă
Sporeşte şi mai mult al ei nesaţ.
Cum ploaia dă năprasnicului val
Puteri să se reverse peste mal.

XIII

Ea-l roagă gingaş; vrea ca vorba ei
Urechea lui gingaşă s-o audă;
Dar el e mohorât, i-s ochii grei,
E roşu de ruşine, alb de ciudă:
De-i roşu, ea-l iubeşte peste fire,
De-i alb, sporeşte încă-a ei iubire.

XIV

Ea să-l iubească: doar atât e-n stare
Jurând pe dalbu-i braţ fără de moarte
Că, pân'ce nu-l înfrânge-a ei plânsoare,
De-al lui molatec piept nu se desparte;
Obrazu-i ud de lacrime aşteaptă
Doar un sărut să-i dea răsplata dreaptă.

XV

Făgada ei bărbia lui o saltă;
Cum saltă scufundarul din talaz
Dar, de-l priveşti, se pierde-n unda-naltă,
Astfel îşi dăruieşte-al lui obraz.
Şi ea n-atinge buzele râvnite:
El se fereşte iar, pe negândite.

XVI

Drumeţilor, când arşiţa se-ncinge,
De-un strop de apă nu le e mai dor;
Ea vede apa, nu o poate-atinge,
Pojarul să şi-l stingă în izvor.
„O, inimă de piatră, fie-ţi milă!
Îţi cer doar un sărut; de ce ţi-e silă?

XVII

Precum te rog, am fost şi eu rugată
De-al bătăliilor năprasnic zeu
Ce nu-şi plecă grumazul niciodată
Şi-n lupte fu învingător mereu;
El s-a dat prins, mi-a fost şi rob şi slugă,
Cerşind ceea ce tu ai fără rugă.

XVIII

Si-a pus pe-altaru-mi lancea lui vitează
Crestatul scut şi coiful lui trufaş,
De dragu-mi a-nvăţat cum se dansează,
Să şuguiască-n haz şi joc poznaş;
Al bătăliei câmp si-a strămutat
În braţul meu şi cortu-n al meu pat.

XIX

Pe cel nenvins supusu-l-am astfel,
Cu fraged lanţ de roze l-am încins:
Sfărma în pumn şi cel mai dârz oţel,
Dar sfiiciunii mele s-a dat prins
C-ai frânt nu te făli afar’ din cale
Pe-nvingătoarea zeului în zale.[6]

XX

Cu gura, deci, atinge gura mea,
La fel de roşii buzele îmi sânt
Sărutul deopotrivă ne-o-nfrupta,
Ridică-ţi, deci, privirea din pământ;
În ochii mei trăieşte-a ta făptură:
Stăm ochi în ochi, de ce nu gură-n gură?

XXI

Închide ochii dacă-ţi este teamă,
Închid şi eu, schimbând lumina-n noapte:
Perechi iubirea la petreceri cheamă:
Ascunse-s deci, zburdalnicele fapte.
Iar toporaşii cu privire-albastră
Tac, nu pricep zburdălnicia noastră.

XXII

Şi gura ta, în fapt de primăvară
N-a dat în pârg, dar are miez gustos;
Culege rodul timpului ce zboară
Nu-ţi ofili frumseţea de prisos:
Că dacă prea târziu culeasă-i floarea,
Îşi pierde-ndată sucul şi culoarea.

XXIII

Dac-aş fi hâdă, şleampătă, bătrână
Gheboasă, răguşită sau oloagă,
Saşie, stearpă, strâmbă sau hapsână,
Sfrijită, mocofană, fără vlagă,
Să şovăi ai avea temei atunci;
Dar sunt fără cusur: de ce m-alungi?

XXIV

Privirile-mi albastre strălucesc
Pe fruntea-mi cute nu se văd deloc.
Mereu ca primăvara-ntineresc,
Mi-e trupul neted, sângele de foc;
Şi-n mână de-mi chemi mâna să se culce,
Ea s-ar topi-n strânsoarea-aceasta dulce.

XXV

Când glăsuiesc, un zvon vrăjit asculţi,
Deasupra ierbii pot pluti în zbor,
Şi în nisipuri paşii mei desculţi
Nu lasă nici o urmă-n dansul lor;
Iubirea-i duh de foc, nu cade-n tină,
Ci năzuieşte pururi spre lumină.

XXVI

Mi-e martoră tulpina cea firavă
A florilor ce-n aer trupu-mi ţin:
Plăpânzi hulubi mă-nalţă până-n slavă
Purtându-mă în zborul lor cel lin;
Iubirea e ca fulgul de uşoară
Cum crezi că ţie îţi va fi povară?

XXVII

Sau îndrăgit-ai însuţi chipul tău?
Cum să-ndrăgească dreapta-mâna stângă?
Te-alintă, spune-ţi deci cuvântul rău
Te-ncătuşează singur şi te-alungă;
Narcis[7], vrând umbra dragă să-şi dezmierde
În unde cade şi astfel se pierde.

XXVIII

Făclia-n foc, podoaba-n strălucire,
Frumseţea-n vrajă, ierbile-n miroasnă
Şi pomu-n rod îşi află-a lui menire:
Ce creşte-n sine, creşterii-i năprasnă:
Din farmec, farmec — rod din roade creşte:
Primit-ai viaţă, viaţă zămisleşte!

XXIX

Te-nfrupţi dintru-a ţărânii dărnicie,
Te dăruie, deci, ţărnii, milostivei;
În alţii — precum legea firii scrie —
Tu vei trăi, în moarte când păşi-vei;
Şi chipul tău va trece peste moarte
În cei ce-n chipul lor or să te poarte.”

XXX

Dar umbra, în răstimp, îi părăsise;
Era scăldată zâna în sudori;
Titan[8], sleit de-arşiţa-amiezii-ncinse,
Îi sfredelea cu ochii arzători:
Că, dacă-Adonis carul i-ar mâna,
În locu-i lângă Venus el ar sta.

XXXI

Dar lui Adonis parcă nici nu-i pasă:
Privirea lui e grea, de ură plină,
Pe ochii mari, sprâncenele se lasă
Ca pâcla peste zarea cea senină.
„De-ajuns atâta dragoste, el strigă,
Plec! Soarele obrazul vrea să-mi frigă!”

XXXII

„Vai, spune ea, eşti crunt, de tânăr încă!
Dar fugi rostindu-mi slabe-ndreptăţiri;
Voi stinge-arşiţa cu suflarea-mi sfântă
Mai dulce decât cei mai dulci zefiri;
Cu părul meu voi face un umbrar,
Cu lacrimi domoli-voi cruntul jar.

XXXIII

Că soarele din ceruri e fierbinte
Şi, iată, între tine stau şi soare:
Dogoarea-i, însă, trupul meu n-o simte,
Dar ochii tăi m-aprind cu-a lor dogoare;
De-aş şti ce-i moartea,-aş sta să mă sfârşesc:
Un soare-n slavă, altul pământesc.

XXXIV

Eşti plămădit din piatră sau oţel?
Dar ploaia-nmoaie cel mai tare stei;
Femeie te-a născut? Nu simţi defel
Iubirea, dorul de iubire ce-i?
De-avea şi maică-ta acelaşi gând
Pe tine nu te-ar fi născut nicicând.

XXXV

Ce-ţi par a fi, de mă urăşti atât?
Şi ce primejdii dragostea ascunde?
Ce rău îţi poate aduce-un biet sărut?
O, taci de nu-mi grăieşti cuvinte blânde;
Dă-mi un sărut,-napoi eu ţi l-oi da,
Şi-un altu-ţi dau, dobândă de vei vrea

XXXVI

Tu, piatră rece, chip fără de viaţă,
Icoană mută, idol zugrăvit,
Desfeţi privirea, statuă de gheaţă,
Pari om, dar nu, de-un om eşti zămislit;
Dacă-ai fi fost — cum pari că eşti — bărbat,
Chiar firea la sărut te-ar fi-ndemnat.”

XXXVII

Ci, iată, graba-i-năbuşă cuvântul,
Şi o sileşte patima să tacă:
— Dar ochii-l osândesc, străfulgerându-l;
E jude: — atunci dreptate cum să-şi facă[9]?
Ea plânge, să vorbească-ar vrea la urmă,
Suspinul însă, vorbele îi curmă.

XXXVIII

Şi scutură din cap şi mâna-i prinde,
Când îl priveşte, când în ţărnă cată:
Ca într-un brâu, cu braţele-l cuprinde,
Pe el, strânsoarea ei nu îl desfată;
Să scape, el se zbate fără preget:
Ea-nnoadă-n juru-i deget lângă deget.

XXXIX

„Iubite[10], te-am împresurat aci,
Îi spune ea, — cu zid de fildeş moale;
Voi fi păşunea, cerbul meu vei fi.
Poţi paşte-oriunde,-n munte sau în vale:
Şi-al buzelor colnic de-i ars de soare,
Te-aşteaptă-n vale darnice izvoare.

XL

În ăst cuprins, iubite, vei afla
Rotunzi coline, văi cu ierburi moi,
Şi-un plai înalt, dumbrăvi cu umbră grea
Să te păzească de furtuni şi ploi;
Păşune sunt, fii cerbul meu cel drag,
N-ajung copoi nicicând pe-acest meleag.”

XLI

El cu dispreţ răspunde, surâzând,
Două gropiţe în obraji se sapă;
Iubirea, vrând să-şi afle un mormânt,
Nu şi-ar alege, sigur, altă groapă:
Fiindcă-n ăst mormânt, iubirea ştie,
Nu va muri, va fi de-a pururi vie.

XLII

Aceste peşteri se deschid vrăjite,
Sorbind al zânei dor, năvalnic foarte;
I-s minţile, sărmana, rătăcite:
Lovită-i greu, cum s-o loveşti de moarte?
Doamnă-a iubirii, -nvinsă de iubire,
Iubind un chip de piatră, în neştire.

XLIII

Spusese tot, dând chinului temei;
Ce poate face? Ce mai poate-spune?
Aleargă timpul, iar iubitul ei
Strânsorii nu mai vrea a se supune
„Ai milă”, strigă ea. „O vorbă doar”!
El scapă, alergând spre armăsar.

XLIV

O noatenă abraşă îl zăreşte
Estimp, din lăstărişuri, pe şoiman;
Pe negândite, iată, o zbugheşte
Spre el, de-a dreptul, nechezând avan.
Îşi opinteşte el întregul trup
Şi frânele deodată i se rup.

XLV

Se-aruncă şi nechează şi tresare
Şi frânge chinga-n goana lui nebună;
Izbit de voiniceştile picioare,
Ca tunetul ceresc pământul tună:
Şi sfarmă-n dinţi zăbala de oţel,
Stăpânul stăpânindu-şi-l astfel.

XLVI

Urechile i se ciulesc în vânt.
I se zbârleşte-al coamei lung fuior,
Şi nările sorb aer, fremătând.
Şi-l schimbă-apoi în abur arzător;
Îi scapără privirile fierbinţi
Şi-i tălmăcesc aprinsele dorinţi.

XLVII

Când calcă rar, strunindu-şi mersul, parcă
Sfios şi trufaş, când — sireap —, în spume,
În sărituri sălbatice se-ncearcă,
„Ce dârz pot fi — părând că vrea a spune:
Astfel voi face, fără de zăbavă,
Această mânză să-mi ajungă sclavă.”

XLVIII

Şi nici de mâniosul călăreţ,
De-alinturi şi de strigăte nu-i pasă,
De pinteni, de cioltarele de preţ,
De frâiele-mpletite cu mătasă:
Că ochii lui n-o văd acum decât
Pe cea care i-e dragă şi… atât!

XLIX

Un pictor care vrea să-ntreacă firea
Şi zugrăveşte-un cal după orândă,
Se luptă însuşi cu desăvârşirea
De parc-un mort pe vii ar sta să-nfrângă;
Dar calu-acesta-ntrece pe oricare
În trup, în mers, în vlagă şi culoare.

L

Piept lat, ochi mari, puternice copite,
Nări larg deschise, chisiţă înaltă,
Grumazul drept şi coapsele-mplinite
Şi coada grea şi deasă, coama-nvoaltă;
Nu poartă, însă, falnica făptură
Un falnic călăreţ pe-a ei măsură.

LI

Priveşte ţintă frământând pământul,
Apoi, uşor pluteşte ca o pană
Şi-aleargă-n fugă, vântul întrecându-l,
De nu ştii dacă-i zbor sau dacă-i goană;
Şi vântu-n coama lui se năpusteşte:
Din trupu-i parc-o aripă îi creşte

LII

El, galeş nechezând, spre dânsa vine;
Precum orice femeie, de oriunde —
Ştiind c-o îndrăgeşte oarecine —
Iubirii lui, cu nazuri îi răspunde:
Văpăii lui răspunde cu îngheţ,
Şi patimii cu-asprime şi dispreţ.

LIII

Precum penajul chivării învinse,
El coada, abătut, şi-o lasă-n jos,
Umbrindu-şi astfel coapsele încinse,
Şi muşcă-n vânt, cumplit de mânios;
Iar ea văzând năprasnica-i mânie,
Blajină, să se-ogoaie îl îmbie.

LIV

Stăpânul lui, să-l prindă se repede;
Dar mânza nemblânzită şi zvârlugă,
Înfricoşată fuge când îl vede.
Şi după ea şi calu-o ia la fugă;
Năuci, aleargă spre pădurea deasă
Şi-n urmă zborul păsării îl lasă.

LV

Fără suflare,-Adonis s-a oprit
Şi-şi blestemă, înverşunat, jivina;
Deci iată iar prilejul nimerit
Ca Dragostea[11] să-şi apere pricina;
Că inimii i-e vina întreită
De n-o ajută-o vorbă potrivită.

LVI

Şuvoiul stăvilind, i-asmuţi puterea;
De-astupi cuptorul-ncins, dogoarea creşte;
La fel e dacă-ntemniţezi durerea,
Şi vorba doru-aprins îl linişteşte:
Apărătorul inimii de-i mut,
Împricinatul însuşi e pierdut.

LVII

O vede iar cum vine şi, îndată,
Roşeşte el ca jaru-aprins sub vânt;
Sub cuşmă-ascunde fruntea-i încruntată,
Şi, mohorât, priveşte în pământ;
N-o ia în seamă că atât de-aproape-i
Şi o priveşte doar din colţul pleoapei

LVIII

S-o vezi — privelişte desfătătoare —
Cum pe furiş ea spre băiat se-ndreaptă;
Pe-obrazul ei culorile-n schimbare
Se-nfruntă, alb şi roşu,-n luptă dreaptă;
Şi chipu-i pal e-aprins din când în când,
Precum de-un foc fierbinte, fulgerând.

LIX

Ea dintr-odată din genunchi se frânge,
Precum o preaumilă-ndrăgostită;
C-o mână de pe frunte cuşma-i smulge,
Cu alta-alintă faţa lui iubită;
Şi-alintarea ei s-a-ntipărit
Pe chipul lui de-omăt neprihănit.

LX

O, cum se-nfruntă-n luptă ochii lor!
Ai lui privind-o, parcă n-ar vedea;
Ai ei pârâţi, ai lui judecători
Dispreţuindu-i rana ei cea grea;
Şi-al tragediei mute-ntreg temei
Îl lămuresc doar lacrimile ei.

LXI

Cu gingăşie, ea de mână-l prinde
Un crin într-o-nchisoare de zăpadă:
Un fildeş prins în marmură fierbinte:
Prieten şi vrăjmaş, legaţi de-olaltă;
El silnic şi ea dornică de-alint,
Stau strânşi precum doi porumbei de-argint.

LXII

Dar gândul ei îşi află iar tălmaci:
„Frumos cum eşti, nu semeni nimănui;
De-ar fi-n femeie tu să te prefaci
Şi inima-mi rănită-n piept s-o pui!
Pentru-o privire blândă-ţi dau tămadă
A trupului meu veşnică plămadă.”

LXIII

„Dă-mi mâna, spune el; ce-o strângi aşa?”
Iar ea: „Dă-mi inima, şi a ta să fie;
A ta-i de piatră, o-mpietreşti pe-a mea,
Nici un suspin în ea nu se va scrie;
În darn atunci iubirea o să geamă,
Voi fi de piatră, n-o s-o bag în seamă.”

LXIV

„Dă-mi drumul, strigă el, te rog să pleci,
Pierdut-am calul, trist sunt peste poate;
Hai rogu-te, mă lasă singur, deci
Tu eşti de vină pentru acestea-toate:
Acum am doar un gând, o grijă doar
Să-mi aflu iar focosul armăsar.”

LXV

Atuncea ea-i răspunde: „A fugit
La-ndemnul poftei c-a luat aminte;
Iubirea-i jar — de nu l-ai domolit,
Te mistuie văpaia lui fierbinte;
Că marea are ţărm, iubirea nu:
Cum să te miri de cal că se pierdu?

LXVI

Legat de pom, stătea ca o mârţoagă
Supusă de căpăstru şi zăbală;
Dar, când zări iubirea lui cea dragă,
S-a ruşinat că-i rob şi-a dat năvală,
Zvârlind umilitoarea legătură
Şi slobozindu-şi coapse, piept şi gură.

LXVII

De albul cel mai alb — pe-a lui iubită
De-o vede goală ochiu-n aşternut,
Nu-ndeamnă bucuria negrăită
Şi alte simţuri s-o fi cunoscut?
Doar cei netrebnici nu-ndrăznesc deloc
Când le e frig, să vină lângă foc.

LXVIII

Îţi cer iertare pentru cal, plecată
Şi de la dânsul, rogu-te, învaţă:
Culege bucuria ce ţi-e dată;
Când voi tăcea, el o să-ţi dea povaţă;
Iubirea-nvaţ-o, e aşa uşoară!
N-o uiţi de-ai învăţat-o-ntâia oară.”

LXIX

El spune: „N-o cunosc, nu vreau s-o ştiu,
De-ar fi mistreţ, aş vrea s-o hăituiesc;
Nu mă-mprumut, dator nu vreau să fiu,
Şi dragostea mi-e drag s-o urgisesc;
Am auzit că-i viaţă şi e moarte
Şi-i plâns amar şi râs e, vesel foarte.

LXX

Să-mbraci veşmântul încă necusut?
Şi mugurul să-l rupi când n-a dat floare?
Ciuntind pe cel ce încă n-a crescut,
Îl ofileşti şi nici un preţ nu are;
-i înşeuat prea mic, se ştie bine
Un mânz rămâne fără vlagă-n vine.

LXXI

Îmi strângi prea tare mâinile: mă dor!
Deci curmă-ţi guralivele minciuni:
Că inima zadarnic mi-o-mpresori
Şi-n porţi din trâmbiţa iubirii suni:
Cu vorbe, lacrimi calpe, oricât stărui,
O inimă-ntărită nu o nărui.”

LXXII

„Cum? Poţi vorbi? întreabă ea. Ai limbă?
De n-ai avea, de n-aş avea ureche!
Căci glasul tău durerea nu mi-o schimbă,
Ci-i dăruie doar crâncenă pereche;
E dulce cânt ceresc, cu aspru sunet,
Desfăt urechii şi durere-n suflet.

LXXIII

Auz doar de-aş avea, ţi-aş îndrăgi
Lăuntrica frumseţe-atât de dragă;
Auzul de mi-aş pierde,-aş oglindi,
Cu orice simţ, făptura ta întreagă;
Deci fără-auz, nici văz, tot voi putea
Ca, pipăind, să ştiu fiinţa ta.

LXXIV

Şi dacă simţu-acesta mi se curmă,
Şi-mi pierd auz şi văz şi pipăit,
Mirosul doar păstrându-mi pân’ la urmă,
Aprinsu-mi dor rămâne neclintit:
Pe obrazul tău parfumuri dulci se cern
Şi dragostei culcuşuri moi se-aştern.

LXXV

Cu dărnicie gustul ospătând,
Acestor simţuri eşti ospăţ bogat
Ce ele nu l-ar vrea sfârşind nicicând;
De-aceea, pun la uşă greu lăcat,
Ca pizma, oaspe mohorât şi rău,
Ospăţul să nu-l strice-n toiul său.”

LXXVI

Dar poarta de mărgean se deschidea
Vrând glasul lui de miere să îl lase,
De parcă-s zori vestind năprasnă grea:
Vântoasă-n mări şi-n holdele mănoase,
Năpastă în cirezi, în pasări jale,
Ciobanului furtuni şi turmei sale.

LXXVII

Aceste semne rele ea le ştie:
Că vântul, înaintea ploii, tace;
Rânjeşte lupu-ntâi, şi-apoi sfâşie;
Să-şi lase-otrava, fructul se desface;
Şi, precum plumbul greu din flintă zboară,
Cuvântu-i nerostit o şi doboară.

LXXVIII

Dar ochii lui pre ea o au răpus,
Că ochii-nvie şi ucid un dor;
Rana-ncruntării-o vindeci c-un surâs:
Nu-i furtişag de capeţi astfel spor;
Că-i moartă el se-ndeamnă, biet, să crează.
Pe-obraz bătând-o, i-l îmbujorează.

LXXIX

Uimit, îşi înfrânează-ntâiul gând,
C-a vrut s-o certe-amarnic cu dojană,
Cu viclenii, deci, dragostea-ncercând
S-o apere, putu, de-o altă rană:
Zăcând în iarbă, Venus moartă pare
Şi-adastă să-i dea viaţă-a lui suflare.

LXXX

Pe-obraji o bate, vinele îi cată,
Şi-i strânge mâna, nările-i apasă,
Suflându-i cald pe buze,-i dă răsplată
Pentru purtarea lui cea nemiloasă;
El o sărută — ea nu mişcă,-ncât
Se pleacă el şi-i dă încă-un sărut.

LXXXI

Ci galeş se deschid ferestre-albastre:
Se schimbă noaptea-adâncă-n dimineaţă;
Cum soarele cu scânteieri măiastre
Dezmiardă zorii, ţărnei dând viaţă;
Cum soarele dă slavei strălucire,
Aşa şi feţei sale,- a ei privire.

LXXXII

Şi razele se-ntoarnă către el,
Lumina, parcă, vrând s-o dea-napoi;
Nicicând nu stat-au patru sori astfel:
Dar el şi-i înnorează pe ai săi;
Ai ei, cu lacrimi de cristal sub pleoape,
Lucesc ca luna oglindită-n ape.

LXXXIII

„Unde mă aflu? ‘N cer sau pe pământ?
Întreabă ea. În foc? În ocean?
E-n zori sau în amurg? Deci unde sânt?
Mă-ncearcă dorul morţii?-Al vieţii-alean?
Trăiam, şi viaţa fost-a morţii chin;
Muream şi moartea-a fost desfăt deplin.

LXXXIV

Tu m-ai ucis: ucide-mă-ncă-o dat’;
Că inima ta, aspră-nvăţătoare,
Cu meşteşuguri ochii ţi-a-nvăţat
Ca inima mea, biata, s-o omoare;
Şi ochii-mi, credincioase călăuze,
Orbeau de nu-i trezeau a’tale buze.

LXXXV

Să-i vindeci, deci, sărută-i îndelung
Şi nu-i lăsa să-mbrace roşii haine;
Că umedele-ţi buze le ajung
S-alunge răul ăstui an de spaime;
Suflarea ta, spun cititorii-n stele,
Învinge toate molimile grele.

LXXXVI

Pecete pe-a mea gură, gura ta;
Ce pot să-ţi dau, să-mi dai pecetea ei?
Pe mine însămi să mă vând, de-oi vrea,
Plătind un preţ mai mare, să mă iei;
De te-nvoieşti, aşează o pecete
Şi-alungi astfel şi vorbele proclete.

LXXXVII

Ia-mi inima, dă-mi sărutări o mie,
Plătind pe rând, de vrei să te-nvoieşti:
De zece ori o sută — ce-o să fie?
Le numeri iute, iute le plăteşti;
Mai mult plăti-vei de rămâi dator:
O sută-mi dai de douăzeci de ori.”

LXXXVIII

Iar el: „Dacă ţi-s drag cum par a-ţi fi,
Cu anii cruzi purtarea mi-o măsoară;
Nu mă cunosc, deci nu mă iscodi,
Pescarul peştii mici nu-i trage-afară;
Când fructul cade,-i copt şi stă de-i verde,
De-l rupi devreme, orice gust îşi pierde.

LXXXIX

Alinătorul ăstei lumi[12], domol
Truditul pas către apus şi-l mână;
Auzi cum ţipă buha,-al nopţii sol,
Spre cuib trec păsări, turme trec spre stână;
Şi norii de tăciune se adună:
E vremea să ne spunem: «Noapte bună».

XC

Deci noapte bună-ţi spun, la fel să-mi spui,
Şi de-mi spui astfel, un sărut ţi-oi da.”
Ea-i spune-atunci — şi sărutarea lui
Chezaşă despărţirii se punea:
Cu braţul ea-l cuprinde de grumaz,
Sunt doar un trup, obraz lângă obraz.

XCI

El din strânsoare gura şi-o desprinde
Cerească rouă, cu nesaţ sorbită
De gura zânei; setea ei se-aprinde
Tânjind avan, mereu neîmplinită;
El copleşit de-alint, ea — vrând să-l soarbă,
Cad, gură-n gură, laolaltă, -n iarbă.

XCII

Dorinţa si-a supus dorita pradă,
Şi-o sfâşie cu lăcomie mare:
Iar gura lui, supunerii dovadă,
Zălog plăteşte de răscumpărare;
Dar parcă-un şoim hulpav e-nvingătorul
Ce gurii-nvinse i-a secat izvorul.

XCIII

Cu sângele fierbând, la jaf purcede
Simţind dulceaţa prăzii cucerite;
Cuprinsă-i de mânie, nu mai vede
Desfătu-i dă-ndrăzneli nesăbuite:
Chemând uitarea, ea goneşte-ndată
A cinstei cumpănită judecată.

XCIV

Încins şi ostenit de-mbrăţişări
Ca pasărea-mblânzită de-alintări
Şi cerbul obosit de vânători
Şi pruncul cuminţit de legănări,
El se supune; zâna-acuma ia
Atât cât poate, însă nu cât vrea.

XCV

Şi ceara tare se înmoaie-n foc
Ci urma cea uşoară-n ea se scrie;
Cei ce cutează,-n dragoste-au noroc:
Câştigă ce pierd alţii pe vecie;
Nici dragostea nu cată-a da-napoi
Cel drag dacă-o primeşte cu război.

XCVI

Cumva de-o-nspăimânta împotrivirea
N-ar fi sorbit al gurii lui nectar;
Cu vorbe rele nu goneşti iubirea
De rupi o roză — spinii-s în zadar.
În darn frumseţea fereci cu lăcate,
Că dragostea le spulberă pe toate.

XCVII

De milă, poate îl dezleagă-acum;
Să-l lase slobod el, sărmanu,-o roagă:
Ea-l despresoară,-şi ia rămasul bun;
Jurând pe al lui Amor arc, îl leagă
Să-i ţină-n pază inima, ce-i drept
A-ntemniţat-o-adânc în al lui piept.

XCVIII

„Vai, chinurile nopţii îmi rămân
Că ochii strajă inimii voi pune;
Dar spune: mâine,-al dragostei stăpân,
Ne-om întâlni? Te rog, răspunde, spune!”
El, însă, va pleca la vânătoare
A doua zi, mistreţul să-l doboare.

XCIX

„Mistreţul!” strigă ea, pălind deodată
Cum raza sub linţoliu-ar fi pălind,
Când el rosteşte vorba-nfricoşată;
Şi braţele-i ca lanţul îl cuprind:
Şi cum îi strânge-aşa-n braţele sale.
Ea cade, el pe sânu-i se prăvale.

C

Deci, iat-o la al dragostei turnir:
Suit în şa stă cavaleru-i sprinten;
Dar toate sunt deşarte-nchipuiri,
Că el nu vrea deloc să deie pinten;
Mai neferice Tantal[13] însuşi nu-i,
Ea are raiul[14], nu desfătul lui!

CI

Cum pasărea, sărmana, se-nşeală
Şi fructul zugrăvit îl ciuguleşte,
Minţită de măiastră zugrăveală,
De foame, zeea lângă fruct tânjeşte:
Cu sărutări încearcă-a-i da căldura
De care lui lipsită-i e făptura.

CII

Dar toate-s în zadar, frumoasă zână!
Ce-i cu putinţă totul îndrăznit-a;
Răsplată i s-ar cuveni mai bună:
Ea-i, dragostea-ndrăgind, neîndrăgita;
„Dă-mi drumul! Mă zdrobeşti, îi strigă el,
N-ai dreptul să mă-nlănţuieşti astfel!”

CIII

„Ai fi plecat de nu-mi destăinuiai
Că ai de gând mistreţul să-l vânezi;
Să te fereşti, departe, deci, să stai,
Haina fiară dacă-o sângerezi;
Şi colţii lui ce-n teci nicicând rămân
Cumpliţi casapi, duşmanul şi-l răpun.

CIV

Spinarea lui încovoiată duce
Oştiri de ţepi ce pe duşmani îi cearcă;
Un groaznic licurici în ochi străluce
Şi sapă râtul lui morminte, parcă;
Şi câte-i ies în cale le doboară,
Iar colţii lui sfâşie şi omoară.

CV

De suliţă nu-i este pic de teamă
Nici coastei lui, păroasă şi voinică;
În gâtul gros nu poţi să-i faci vreo rană;
Pe leu chiar îl loveşte fără frică:
Cu mare spaimă, tufele ghimpoase
Se trag deoparte, slobod drum să-i lase.

CVI

În seamă n-o să ia că feţei tale
Plăteşte bir a dragostei privire;
Nici ochiul de cleştar, nici mâna moale
Şi nici a gurii dulci desăvârşire:
Va smulge-ntreagă-această frumuseţe
Aşa cum smulge iarba din fâneţe.

CVII

O, lasă-l în scârbavnicu-i bârlog:
Frumseţea pe duşmanul hâd nu-nfruntă
Nu te-azvârli-n primejdie, te rog!
Cei norocoşi prietenii-şi ascultă;
I-ai spus pe nume crâncenei jivine
Şi-am tremurat de groază pentru tine.

CVIII

Nu iei aminte că de var mi-e faţa?
Nu-mi vezi în ochi semn vestitor de rău?
Şi n-am căzut, lipsindu-mi — parcă — viaţa?
În piept, pe care zace pieptul tău,
Fără hodină inima-mi zvâcneşte,
Ca un cutremur trupul ţi-l clăteşte.

CIX

Că pizma-n ţara dragostei se-abate
Şi spune că-i al dragostei străjer
La răzvrătiri îndeamnă, -nsângerate,
Şi trece blândul ceas prin foc şi fier;
Al dragostei dor paşnic tulburându-l,
Cum sting văpaia apa şi cu vântul.

CX

Iscoade, vrajbe, uneltiri şi ură,
Omidă-n floarea fragedei iubiri,
Urzeşte pizma dezbinări şi pârâ,
Cu adevăruri şi cu născociri:
Şopteşte,-n poarta inimii bătând,
Că moartea ţi se-arată în curând.

CXI

Şi ochilor mei, iată, le-a ivit
Priveliştea jivinei întărtate:
Un chip ce ţi se-aseamănă leit
Sub colţii fiarei zace-ntins pe spate;
Iar florilor, a sângelui povară
Le-nclină capul, cu durere-amară.

CXII

Ce-aş face,-aievea dacă-ar fi aceasta?
În faţa-nchipuirii, tremur toată;
În suflet sânger, desluşind năpasta.
Iar spaima viitorul mi-l arată:
Văd moartea-ţi şi urgia-ntregii-mi vieţi
Cumva de-nfrunţi amarnicul mistreţ.

CXIII

De vrei vânat, dă-mi ascultare mie
Şi după iepuri câinii ţi-i asmute
Sau după vulpi, vestite-n viclenie
Sau după cerbi spăimoşi cu pasul iute;
Pe dealuri fugăreşte-i şi prin văi,
Cu ageri armăsari şi cu dulăi.

CXIV

Vătuiul cu vedere scurtă, iată
De moarte vrea să scape, biet fugar,
Şi să întreacă vântu-n goană cată,
Făcând prin iarbă ocolişuri mari;
Cărări întortocheate-n câmp tăind,
Duşmanii-i rătăceşte-n labirint.

CXV

Se-ascunde, câteodată, într-o turmă,
Să-nşele al ogarilor miros;
Prin vizunii pierzându-i orice urmă
Dulăii-şi tac lătratul lor cel gros;
Cu ciurdele de ciute se piteşte,
Primejdia, duh ager, izvodeşte.

CXVI

Mirosnele-s acum amestecate:
Descumpăniţi, ogarii se codesc,
Dar mai avan lătratul lor se-abate
Din nou pe cel pitit când îl zăresc
Ecoul larma înteţind-o, pare
Că-ncepe şi-n văzduh o vânătoare.

CXVII

Estimp, pe-un deal, sărmanul urecheat
S-a ghemuit, urechea-i stă ciulită
Pândind vrăjmaşii dacă au plecat;
Deodată-aude larma lor cumplită,
Precum aude un bolnav, departe
Prelung zvonindu-i clopotul de moarte.

CXVIII

Se zbate, bietul, leoarcă de sudoare,
Se-ntoarce,-aleargă,-ncearcă să se-ascundă,
Toţi spinii i se-mplântă în picioare,
Şi foşnetul şi umbrele-l alungă,
Şi toţi batjocorescu-l cu cruzime,
Şi suferinţa nu-i alină nime.

CXIX

Stai liniştit, ascultă încă-o clipă:
Te-i pierde singur, de vei fi sumeţ;
Nu-mi place de dojeni să fac risipă,
Dar vreau să te fereşti de-acest mistreţ;
Pun vorbă lângă vorbă să se-nşire,
Că lămurit e răul de iubire.

CXX

Unde-am rămas?" Iar el: „Nu-mi pasă unde:
De pleci, aceasta-i încheierea dreaptă:
E noapte". „Şi ce-mi pasă", ea răspunde;
Iar el: „Prietenii de mult m-aşteaptă,
E întuneric, pot să cad pe drum."
Iar ea: „Mai bine vede doru-acum.

CXXI

De cazi cumva, aceasta-i de crezut
Că ţărna, cea de tine-ndrăgostită
Te cheamă, vrând să-ţi fure un sărut;
Cei drepţi sunt duşi de jafuri în ispită:
    Diana, deci, se teme că îţi fură
    Sărutul tău, murind astfel sperjură

CXXII

Si-acestei nopţi i-am înţeles orânda:
Sub ea şi-ascunde Cynthia[15], cununa,
Până ce Firea[16] şi-o primi osânda
Că a furat din cer pe totdeauna
    Tiparu-n care ea te plămădi
    Şi soarele şi luna le umbri.

CXXIII

Ademeni pe Ursitoare,-ncât
Să-i strice-al Firii tainic meşteşug,
Punând de-olaltă ce-i frumos, ce-i slut,
Desăvârşirea, hâdul beteşug:
    Supus-a sub cumplita-i stăpânire
    Restrişte, chinuri şi nenorocire.

CXXIV

Şi fierbinţeli, şi friguri nemiloase,
Şi ciuma otrăvită, pe sminteală.
Boli măcinând şi măduva din oase
Şi sângele îl strică şi-l răscoală:
    Urâtul, obrinteala doru-au vrut
    S-omoare Firea care te-a născut.

CXXV

Oricare boală dintre-acestea toate
Într-o clipită, sigur, va răpune
Nuri, farmece, miresme-mbălsămate
Ce până-atunci stăteau ca o minune
Şi dintr-odată se topesc şi pier
Ca neaua sub aprinsu-amiezii cer.

CXXVI

Făcând în ciudă sterpei feciorii,
Călugăriţei, trufaşei vestale,
Ce stirpea-şi irosesc fără copii
Şi-i pierd şi lumii rodurile sale;
Fii rodnic! Lampa-n noapte se sleieşte
Şi-ntregii lumi lucoarea-şi dăruieşte.

CXXVII

Ce-i trupul tău? Doar un hulpav mormânt
Care-ţi închide toţi urmaşii, deci,
Pe care-i dă al vremii drept prea sfânt
Şi-n nefiinţe tu-i cufunzi pe veci;
De-aceea, lumea te va blestema:
Că-i curmi nădejdea cu trufia ta.

CXXVIII

Te-alungi din tine: vină cruntă foarte.
Precum războiul dintre fraţi în ţară,
Ca fapta celui ce-şi dă singur moarte,
A tatălui ce pruncul şi-l omoară.
Talantu-ascuns zadarnic rugineşte,
Cel care umblă, preţul şi-l sporeşte.”[17]

CXXIX

„Vai, strigă el, cât eşti de guralivă!
Iar depeni vorbe multe, fără rost;
Vrei să îi stai puhoiului potrivă,
Sărutul meu zadarnic, deci, a fost.
Doică-a iubirii, noaptea-aceasta-adâncă
Mi-e martoră: mi-eşti mai urâtă încă.

CXXX

De-ţi dă iubirea glasuri mii şi mii,
Mai dulci decât e glasul tău, cu mult,
C-un cânt ca de sirenă de mă-mbii,
E-n van, că vraja glasului n-ascult:
Stă inima de strajă să nu lase
S-atingă-auzu-mi glasuri mincinoase.

CXXXI

Să nu se furişeze zvon făţarnic
În pieptul meu, chilie liniştită:
Să nu cuprindă zbuciumul prădalnic
A inimii odaie,-n veci tihnită;
Nicicând să plângă inimii nu-i place:
Când singură-i, ea doarme-adânc, în pace.

CXXXII

Tot ce mi-ai spus e vrednic de tăgadă;
Cărările primejdiei sunt line:
Nu dragostei eu vreau s-aduc dosadă,
Ci doar purtării-ţi fără de ruşine;
Vrei sporul stirpei, spui? Ţi-e slab cuvântul,
Când în dezmăţ se terfeleşte gândul.

CXXXIII

Nu dragostea! Că ea zburǎ la cer:
Desfrâul blândul nume-i pângăreşte
Furându-i chipul, cheamă cu-mbieri
Frumseţea, necinstind-o tâlhăreşte:
Ea biata, se-ofileşte apoi, deodată,
Ca frunza de omide măcinată.

CXXXIV

E dragostea ca raza după ploaie,
Dezmăţul — ca furtuna după soare;
E primăvară ea, cu verzi zăvoaie,
El — iarnă care-ngheaţă-a verii floare;
Ea gustă, el se-neacă în bucate,
Ea-i adevăr, iar el minciuni sfruntate.

CXXXV

Dar nu cutez mai multe să îţi spun:
Prea tânăr vorbitor, prea vechi cuvinte;
Cu sufletul amar îmi văd de drum.
Pe chip ruşine,-n piept un chin fierbinte
Urechile te-au ascultat pe tine
Astfel, osândă grea li se cuvine.”

CXXXVI

Se smulge, când aceste vorbe spune
Din braţele ce-l strâng lângă-al ei sân,
Fugind spre casă-n noaptea de tăciune;
Ea zace, plânsă, pe pământ hapsân:
Ca steaua lunecând din cer, astfel,
Din ochii zânei se petrece el.

CXXXVII

Priveşte oarecine de pe mal
La cel ce peste-ntins de ape pleacă,
Şi i-l ascunde înspumatul val
Ce şi mai sus de nouri vrea să treacă:
Priveşte ea cum beznele-nfăşoară
Pe cel ce-a fost a ochilor comoară.

CXXXVIII

Îşi pierde zâna cumpătul, de parcă
Un giuvaer căzutu-i-a în unde,
Cum un drumeţ cu lampa stinsă-aleargă
Prin codru-n care umbra doar pătrunde,
În noapte rătăcită, ea stătea,
Pierzând pe cel ivit în calea sa.

CXXXIX

Ea se loveşte-n piept şi pieptul plânge,
Răspund şi peşterile-ndurerate,
Şi plânsul lor al zânei plâns răsfrânge:
Prin pătimiri, cresc patimile toate;
„Vai! strigă ea de zeci de ori. Vai mie!”
Ecoul înzeceşte-a ei căinie.

CXL

Ea-ncepe-atunci să cânte cu amar
Cum dragostea din tânăr face rob,
Cum pe bătrân îl schimbă-ntr-un flecar,
Cum ea-i cuminte, iară el neghiob;
Cu jale se încheie-al zânei cânt,
Ecourile jalei lui răspund.

CXLI

Ţinu cântarea-i tristă până-n zori:
Iubeţii-au lung răgaz, dar scurt le pare
Şi-i socotesc pe ceialalţi datori
Să aibă-aceleaşi gânduri şi purtare:
    Încep poveşti, se-ntorc, spun vorbă multă,
    Dar nu sfârşesc şi nimeni nu-i ascultă.

CXLII

Au stat în preajma ei, linguşitoare,
Ecourile-n lunga-i priveghere;
Hangii isteţi, dând grabnică-ascultare
La muşterii aflaţi în toane rele:
    Ea spune „da”, răspund şi ele „da”,
    La fel o-ngână dacă spune „ba”.

CXLIII

Spre-nalturi, ostenită de hodină
Din jilav cuib ţâşneşte ciocârlia;
Trezeşte zorii, dintr-a lor lumină
Slăvitul soare-şi-nalţă măreţia,
    Şi peste lume razele-i se-aprind,
    Şi munţi şi cedri-n aur poleind.

CXLIV

Iar Venus astfel îi dădu bineţe:
„Părinte al luminii, zeu slăvit,
Vin stelele,-n văpaia ta să-nveţe
Aprinsul foc, în veci neistovit;
    E-un fiu născut din maică muritoare
    Ce-ţi poate-mprumuta lumina-i, soare!”

CXLV

În grabă, spre-un tufiş de mirt se-ndreaptă:
Iubitul ei nimic de veste nu dă,
Şi e târziu, şi ea-n zadar aşteaptă
Sau cornul sau copoii să-i audă;
Deodată larma-n depărtări răsună:
Aleargă într-acolo biata zână.

CXLVI

Hăţişurile-n cale-i ies, mănunchi,
O prind de umeri, fruntea să-i sărute
Se împletesc, lovind-o în genunchi:
Dar ea din brăţişarea lor se rupe;
Cu uger doldora de lapte,-o ciută
Astfel îşi cată iada ei pierdută.

CXLVII

I-aude pe copoi lătrând departe
Şi-aleargă ea şi tremură, precum
Acel ce vede, prevestindu-i moarte
Năpârca-ncolăcindu-i-se-n drum;
Şi scheunatul câinilor, subţire,
I-aduce-n suflet spaimă şi mâhnire.

CXLVIII

Ea ştie: nu-i petrecere de rând
Vânatu-i urs, mistreţ sau, poate, leu;
Se-aud cu spaimă câinii scheunând,
Pe loc rămâne larma lor mereu:
Ei ştiu ce vlagă are-această fiară
Şi asupră-i se poftesc pe rând să sară.

CXLIX

Auzu-i întristează această larmă
Pe negândite-n inimă se-abate,
De griji şi spaime inima se sfarmă
Şi-i vlăguieşte simţurile toate;
Precum, când căpetenia e prinsă,
Din locul luptei oastea fuge-nvinsă.

CL

Ea, tremurând, se-opreşte dintr-odată;
Vrea simţurile slabe să-şi mângâie:
Că spaima nu le este-ntemeiată,
Că-s basme de copii vrea să le spuie:
Să nu se teamă, ea le porunceşte,
Când fiara hărţuită se iveşte.

CLI

Boit cu roşu-i râtul alb de spumă,
De parcă-i lapte îndoit cu sânge;
Şi spaima-n pieptul zânei iar se-adună
Şi prinde iar orbeşte s-o alunge;
Se-ntoarce şi cu glas tânguitor
Pe fiară-o-nvinuieşte de omor.

CLII

Şi gânduri rele-o năpădesc, o mie;
Se-ntoarce pe cărările bătute,
Zoreşte, apoi pasu-şi întârzie;
Ca un beţiv cu minţile pierdute,
N-aude, dar se face că pricepe,
Nesăvârşind nimic din câte-ncepe.

CLIII

Văzând sub tufe un copoi ascuns,
De soarta lui Adonis ea-l întreabă;
Un alt copoi, zăcând în drum străpuns
Îşi linge rana, sângele-şi încheagă;
    Întreabă ea pe-un altul, betegit,
    El scoate doar un trist schelălăit.

CLIV

Când plânsul răguşit abia-şi sfârşeşte
Cu botul larg deschis, un alt copoi,
Zbârlit, urlând la cer, se năpusteşte,
Un altul îi răspunde, altu-apoi;
    Urechi şi coadă-şi târâie-n ţărână
    Şi-mproaşcă sânge cald, ca o fântână.

CLV

Cum bieţii muritori sunt tulburaţi
De duhuri şi de semne, de minuni
Privindu-le cu ochi înfricoşaţi
Că prorocesc năprasne, stricăciuni
    Citeşte zâna moarte-n aste semne
    Şi morţii îi azvârle-atunci blesteme.

CLVI

„Tu, harpie hainã; costelivă,
Vrăjmaşă a iubirii — aşa-i spunea —
Eşti vierme, ştimă eşti, nemilostivă;
Să-i furi frumseţe şi suflare-ai vrea
    Acelui ce frumseţe şi suflare
    A dăruit la fiecare floare.

CLVII

Dacă-a murit… O, nu, e peste fire
Să-l mai loveşti, de-l vezi cumva pe-Adonis…
Ba da! Te-orbeşte ura, şi-n neştire
Îl poţi lovi; în trupul tău dihonii-s.
Ţinteşti bătrâna vârstă;-a ta săgeată
Greşind, străpunge-un prunc în leagăn, iată.

CLVIII

Să ia aminte, însă de-l strigai
Ar fi vorbit şi vlaga ţi-o seca;
Aveai de strâns nu flori, ci putregai.
Şi Parcele, aflând, te-or blestema;
Săgeţi de aur Amor ţi-a menit —
Cu lance de-abanos tu l-ai lovit.

CLIX

Te-adăpi cu lacrămi de stârneşti durere?
Şi din suspine scoţi foloase, deci?
Iar ochii ce-au dat altor ochi vedere
De ce în somn i-ai cufundat pe veci?
De-a ta putere Firii nu-i mai pasă
Că i-ai răpus lucrarea mai frumoasă.”

CLX

Zdrobită de durere, îşi coboară
Al genelor ei negre stăvilar
Şi unda lacrimilor ei, amară,
Pe piept ca-n scoc se scurge, de cleştar:
Şuvoi de-argint se-aruncă, spumegând
Şi sparge stăvilarele pe rând.

CLXI

Şi ochi şi lacrimi sunt, pe rând, oglinde:
Îşi iau şi-şi dau, apoi, cu împrumut,
Cleştarul lor durerea le-o cuprinde
Suspinul să le zvânte plânsu-a vrut;
Obrazu-i ca-n furtuni cu vânt şi ploaie!
Suspinu-l zvântă, plânsul iar îl moaie.

CLXII

Şi dau năvală patimi schimbătoare
Statornicei dureri să-i ieie locul;
Primită-n gazdă,-ncearcă fiecare
Durerea s-o descaune cu totul;
Se dovedesc mai slabe şi se-adună
Cum norii pun la cale o furtună.

CLXIII

Se-aude-un vânător strigând departe;
Ca pruncul mângâiat de-al doicii cânt,
Ea dă închipuirea rea deoparte,
Îndepărtatul strigăt ascultând;
Din bucurie, bucurie naşte;
Şi glasul lui ea crede că-l cunoaşte.

CLXIV

Şi lacrima se-ntoarce spre izvor:
O-nchide geana ca pe-un mărgărint;
Arare, scapă-un strop strălucitor,
Obrazul însă-l soarbe, socotind
Că nu e drept să-l ia jilavul lut,
Cât zâna în furtună s-a pierdut.

CLXV

Iubire, taină-n veci nedezlegată!
Necredincioasă, lesne-ncrezătoare
Şi-n plâns şi-n râs la fel, necumpătată
De tine-şi râd nădejde şi pierzare:
Te-alintă una cu visări deşarte,
Vorbindu-ţi drept, cealaltă-aduce moarte.

CLXVI

Ea, pânza ce-a ţesut-o, o destramă:
E viu Adonis, moartea n-are vină;
Cu vorbe grele-acum nu o mai cheamă
Cu laude-o cinsteşte, i se-nchină;
Că-i doamnă a mormintelor îngână
Mormânt de regi, a lumii-ntregi stăpână.

CLXVII

„Nu, blândă Moarte! - Am şuguit, îi spune;
Mă iartă: o spaimă grea m-a încercat
Când s-a ivit cumplita spurcăciune,
Mistreţul rău, de sânge-ncrâncenat;
Atunci, gingaşă umbră,-am socotit
Că dragul meu e mort, şi te-am hulit.

CLXVIII

Nu-s eu de vină: mă stârnise fiara;
S-o pedepseşti, regină nevăzută;
Jivina hâdă ţi-a adus ocara,
Unealtă-am fost, ea-i culpeşa cea slută;
Cea mai mintoasă din femei nu poate
Durerii-a-i smulge limbile-nfurcate. “

CLXIX

Nădăjduind că-Adonis mai trăieşte,
Ea-şi domoleşte crunte bănuieli;
Frumseţea lui crezând c-o linguşeşte,
Ea-i spune Morţii multe linguşeli.
Slăvind izbânda ei, morminte, statui,
Oştirea-i, prada-i scumpă şi regatu-i.

CLXX

„O, Zevs, ea strigă, ce nebună-am fost!
Rămas-am, însă, pradă slăbiciunii;
Trăieşte; plânsul, deci, nu are rost,
El va trăi pân’la sfârşitul lumii:
De moare el, frumseţea va să piară
Şi haosul s-o naşte-a doua oară.

CLXXI

Ruşine, Amor! eşti spăimos precum
Zgârcitul ce de furi comoara-şi teme:
Fiori pe care-auz şi văz nu-i spun
Ţi-ajung în suflet, sufletul îţi geme…”
Atunci, aude-un vesel corn sunând;
Fugind, îşi-nalţă fruntea din pământ.

CLXXII

Ea zboară precum vulturul spre pradă
Şi firul ierbii nu-l atinge-n zbor;
Dar ochilor le este dat să vadă
Cum fiara l-a răpus pe vânător;
Şi ochii-i sunt ucişi de-acea privire,
Ca stelele de-a zilei strălucire.

CLXXIII

Un melc de-atingi pe coarnele lui moi,
Se trage iute-n umbra casei sale,
Şi-abia într-un târziu cutează-apoi
Să iasă iar, pornind la drum agale:
Ai zânei ochi, priveliştea de sânge
În negrele găvane-adânci îi strânge.

CLXXIV

Ei slujba-şi lasă, nu mai iau lumină:
Cernita minte-aşa le-a dat poruncă.
Privirea-n veci de veci nu-şi mai întină,
De-aceea-şi iau tovarăş bezna-adâncă:
Precum un rege urgisit de soarte[18]
Suspină zâna c-un suspin de moarte.

CLXXV

Şi tremură atunci supuşii ei;
Precum în temniţi, sub pământ, stă vântul
Se clatină-al pământului temei,
Întreg cuprinsul lumii-nspăimântându-l;
Când simţurile prind să se răscoale,
Se-ntorc din beznă ochii plini de jale,

CLXXVI

Şi, larg deschişi, aruncă-o tristă zare
Pe rana care-l sfâşie, avană,
Şi trupul său un crin de-omăt îi pare
Plângând cu lacrimi roşii de mărgeană;
Flori, ierburi, frunze, buruieni, tulpine,
Părtaşe rănii par, de sânge pline.

CLXXVII

Îşi lasă zâna capul, trist, pe umăr:
Deci iarba vrea durerea să-i împartă;
Şi patimi o cuprind, fără de număr:
El n-a murit, făptura lui nu-i moartă:
Genunchii ea nu-şi pleacă, a tăcut,
Şi ochii-s mânioşi c-au plâns atât.

CLXXVIII

Priveşte rana prea stăruitor
Şi vede-acum trei răni, de bună samă;
Ochi blestemaţi, voi rănilor daţi spor
Pe-un trup sortit să nu primească rană!
Şi chip şi trup le vede întreite,
C-aşa sunt ochii minţii rătăcite.

CLXXIX

„Nici pentr-un mort n-am grai îndeajuns;
Şi-acum sunt trei, jeleşte ea-ndelung;
Suspinu-i stins, secat-a şi-al meu plâns,
Văpăi mi-s ochii, inima de plumb;
Topit e plumbul de văpăi fierbinţi,
Eu mor sub stropii-arzândelor dorinţi.

CLXXX

Sărman pământ, pierdut-ai o comoară;
Ce chip mai este vrednic de privit?
Ce glas de ascultat? Şi cine, iară,
Să-ţi cânte toate câte-ai izbândit?
Sunt flori gingaşe, fragede-n coloare[19],
Dar dreapta frumuseţe cu el moare.

CLXXXI

Nici văl, nici cuşmă nu-şi mai pună nime.
Nici vânt, nici soare n-or să vă sărute;
Cu silă-or să se poarte şi asprime:
Nu te mai temi când toate ţi-s pierdute;
Pândeau cei doi[20] ca furii în pădure,
Când el trăia, frumseţea să i-o fure.

CLXXXII

De-aceea cuşmă trebuia să-mbrace,
Dar soarele se furişa sub ea,
Iar vântul i-o smulgea, ca să se joace
Cu-ai lui zulufi, şi el atunci plângea;
Se îndemnau degrabă vânt şi soare
Pe-obraz să-i zvânte lacrimile-amare.

CLXXXIII

Şi leul se-ascundea într-un tufiş
Să-i vadă chipul fără să-l spăimânte;
Venea să se desfete, pe furiş,
Şi tigru-atunci când el prindea să cânte;
La glasul lui, se-oprea şi lupu-n loc,
Şi mielul se uimea de-atât noroc. 21

CLXXXLIV

Când umbra şi-o privea într-un izvor,
Toţi peştii o-mbrăcau în solzi de aur;
Veneau spre dânsul pasările-n zbor
Şi fragi îi aduceau de prin coclaur:
Şi astfel el se înfrupta cu fragi
Ele — privind doar ochii lui cei dragi.

CLXXXV

Săpând morminte, nu-şi urcă privirea
Mistreţul hâd, abraş, cu ţepi de-arici:
Nu i-a citit pe chip desăvârşirea;
Dovadă - fapta cruntă de aici:
De i-a citit-o — gândul nu mă minte —
El l-a ucis vrând numai să-l alinte.

CLXXXVI

Ştiu cum a dat Adonis de urgie:
Se năpusti spre fiară s-o doboare
Dar ea nu se gătise să-l sfâşie.
Să îl ogoaie vrea c-o-mbrăţişare,
Îndrăgostită, însă, când l-a strâns
Cu colţii, fără vrere, l-a străpuns.

CLXXXVII

L-aş fi ucis şi eu cu un sărut
De-aş fi avut eu însumi dinţi la fel;
Dar tinereţii mele nu a vrut
Nicicând vreo bucurie să-i dea el…”
Ea cade şi-şi mânjeşte dalba faţă
Cu sângele ce-n moarte-ncet îngheaţă.

CLXXXVIII

Ea buzele-i priveşte: ele-s pale;
Îi strânge mâna: rece ea i-o simte;
Îi spune la ureche-un basm de jale,
Dar el n-aude cruntele-i cuvinte;
A’ochilor lăcriţe ea-i deschise,
În beznă zac două lumini ucise;

CLXXXIX

Două oglinzi ce-au oglindit ades
Obrajii zânei sunt înceţoşate:
Pierdut-au harul lor cel mai ales,
Puterea frumuseţii lui furate;
„Minune-a vremii, strigă ea, cum oare
Când tu eşti mort, lumina mai răsare?

CXC

Tu ai murit; prooroci-voi, deci
Că dragostea se va-nsoţi cu chin,
Şi va pândi-o pizma-n veci de veci,
Surâs dintâi, îl va-ncheia-n suspin;
Cântarul ei — descumpănit mereu:
Va trage chinul pururea mai greu.

CXCI

Fudulă şi făţarnică-o să fie
O-nmuguri, s-o pierde-ntr-o clipită;
Pitind otrăvi sub mierea cea dulcie.
Minţind privirea cea mai ascuţită:
Nemernicul pe cel ce tare-a fost,
Muţindu-l pa-nţelept, dând grai la prost

CXCII

Va fi zgârcită şi petrecăreaţă,
Surpată bătrâneţe-n danţ trăgând,
Mişelul îmblânzindu-l cu dulceaţă,
Calici înavuţind, averi pierzând;
Sfielnică, smintită — să o legi,
Pe ghiuji făeându-i prunci, pe juni-moşnegi.

CXCIII

Bănuitoare fără de pricină,
Şi în primejdii lesne-ncrezătoare;
Va fi când aspră foarte, când blajină,
Mai mincinoasă când prea dreaptă pare;
O crezi supusă — ea e prefăcută;
Spăimând vitejii, pe nătângi i-ajută.

CXCIV

Va izvodi năprasne şi războaie,
Va pune vrajbă-ntre părinţi şi fii,
Cum mistuit e lemnul de văpaie,
Astfel, năpasta o va mistui;
În mugur mi-ai uscat iubirea, Moarte!
De bucurii să n-ai de a pururi parte[22]!”

CXCV

Ca aburu-n văzduhuri s-a topit
Atuncea trupul ce zăcea alături
Şi-n ţărna-nsângerată s-a ivit
Floare de sânge ninsă de omături.[23]
Ca picurii de sânge strânşi în salbe
Jur-împrejurul feţei celei albe.

CXCVI

Şi soarbe zâna proaspăta mireasmă
Şi-o asemuieşte cu a lui suflare;
Pe el i l-a răpit a morţii iasmă:
Va pune-n loc, pe sân, gingaşa floare;
Ţâşneşte-un suc din lujer, când îl frânge,
Ei i se pare lujerul că plânge.

CXCVII

„Sărmană floare, spune, tot astfel
Gingaşă-odraslă-a unui gingaş tată
Pentru nimicuri lăcrima şi el;
Făptura nu şi-o dăruia vreodată:
Îi semeni, dar te stingi la fel, îţi spun,
În bietu-i sânge sau la mine-n sân.

CXCVIII

Şi el avea culcuş pe sânul meu;
Îi eşti urmaşă: deci — aşa e drept —
Să-ţi fie somnul legănat mereu
De inima ce-mi bate-ntr-una-n piept,
Şi n-o să las să treacă un minut
Fără ca floarea dragă s-o sărut.”

CXCIX

Şi, ostenind de lume, ea dă zor
Să-nhame porumbiţele[24] de-argint;
Iar ele poartă carul ei în zbor,
Şi prin tării spre Paphos[25] trec, plutind;
Acolo, sihăstrită-a lor stăpână.
De-a pururi nevăzută-o să rămână.

(Traducere de Dan Grigorescu)

NOTE

[1] Henry Wriothesley, al treilea conte de Southampton şi baron de Titchfield (1573-1624), curtean şi militar, ocrotitor al artelor. Citind cu atenţie dedicaţia ce precede poemul de faţă, comentatorii au constatat că Shakespeare nu îl cunoştea personal pe tânărul conte şi că, în nici un caz, nu îi ceruse învoirea să-i dedice *Venus şi Adonis*. Nu se verifică nici ipoteza sugerată în secolul trecut de Dover Wilson, potrivit căreia Shakespeare ar fi fost găzduit în timpul epidemiei de ciumă la castelul de la Titchfield, în comitatul Hampshire, şi că acolo ar fi scris prima versiune a comediei *Zadarnicele chinuri ale dragostei* (despre care există, însă, ştiri că a fost reprezentată pe cheltuiala lui Wriothesley la reşedinţa sa londoneză, în ianuarie 1605, în cinstea reginei Anne de Danemarca, soţia regelui Iacob I al Angliei). În 1709, Nicholas Rowe (autorul primei ediţii critice a creaţiei shakespeariene) a lansat versiunea conform căreia contele de Southampton i-a înmânat poetului o importantă sumă de bani, ajutându-l să cumpere o proprietate. Versiune ce nu se verifică, dar care a încurajat părerea că misteriosul „Mr. W. H.” căruia i-au fost dedicate *Sonetele* lui Shakespeare ar fi Henry Wriothesley, părere acceptată de foarte mulţi shakespeorologi. E posibil ca Shakespeare, în căutarea unui protector (aşa cum aveau mai toţi poeţii elizabetani), să se fi gândit la tânărul conte, renumit pentru eleganţa sa, pentru nepăsarea cu care risipea banii şi pentru orgoliul de a fi recunoscut ca un adevărat Mecena.

[2] S-a dovedit că tânărul conte a fost încântat de „închinarea” ce preceda poemul (o va mărturisi dedicaţia din *Necinstirea Lucreţiei*, în anul următor, 1594) şi, se crede, l-a răsplătit cu dărnicie pe poet. Mai mult,

Shakespeare a fost acceptat în cercul aristocratic, plin de strălucire, al cărui centru era Southampton.

[3] Adonis era, chiar înainte de a deveni eroul celei de-a X-a *Metamorfoze* a lui Ovidiu, un personaj celebrat în Antichitate. Cultul lui era sărbătorit (mai ales de femei) în Orient şi în Grecia, în primul rând la Atena, la Lesbos, la Byblos, la Alexandria, primăvara şi toamna. În secolul al III-lea înainte de Christos, Teocrit i-a consacrat *Idila* a XV-a („Siracuzanele”) la una din serbările dedicate lui la Alexandria, în epoca elenistică. Adonis era reprezentat stând culcat pe un pat de argint, înconjurat de panere cu fructe şi flori, tot de argint („grădinile lui Adonis”).

[4] În unele reliefuri şi picturi pe vase ale Antichităţii elenistice, Adonis — care era socotit un vânător neîntrecut — apărea călare.

[5] Sudoarea era semn al puterii şi al tinereţii.

[6] Iubirea dintre Venus şi Marte e deseori evocată în literatura Antichităţii.

[7] Aluzie la Narcis, un tânăr frumos care dispreţuia dragostea, personaj al mitologiei greco-latine. Fetele care au fost tratate cu dispreţ au cerut răzbunarea Cerului, care le-a ascultat: într-o zi foarte călduroasă, după o vânătoare, Narcis s-a aplecat deasupra unui izvor, vrând să se spele. Acolo şi-a zărit faţa şi s-a îndrăgostit de sine însuşi: s-a lăsat să moară. Pe locul unde a murit, a crescut o floare căreia i s-a dat numele lui — „narcisă”.

[8] Hiperion era unul dintre Titani: din căsătoria lui cu Titanida Theia s-au născut Helios (Soarele), Selena (Luna) şi Eos (Aurora); uneori numele Hiperion era folosit pentru desemnarea Soarelui însuşi.

[9] Traducerea literală: „Fiind judecător [în Tribunalul Dragostei], nu-şi poate pleda cauza”.

[10] În original, „fondling”, care înseamnă şi „iubit”, şi „cauză a tulburării minţii”.

[11] E vorba, se înţelege, de Venus.

[12] Soarele.

[13] Tantal, fiu al lui Zeus, fusese pedepsit de părintele său (pentru vini ce difereau de la o variantă la alta a legendei): aruncat în Infern, era chinuit de o foame şi de o sete nestinse: deasupra capului său se apleca o creangă plină de fructe dar, de câte ori întindea mâna să le culeagă, creanga se ridica şi el nu o mai putea ajunge. La fel, cufundat în apă până la gât, când se apleca să-şi astâmpere setea, apa dispărea.

[14] Aici, raiul e Adonis însuşi.

[15] Cynthia — alt nume al Dianei.

[16] Comentatorii moderni ai poemului au atras atenţia asupra importanţei pe care o are aici Natura; unul dintre cei mai importanţi editori ai textului lui *Venus şi Adonis*, O.J. Campbell, considera, în comentariul ce însoţeşte ediţia lui din 1964, că „Natura e unul dintre personajele sale principale”.

[17] Tema îndatoririi fiinţei omeneşti de a naşte urmaşi constituie, cum se ştie, o axă principală a sonetelor închinate tot lui „W. M.“ căruia i se reproşează că e „un tată ce pruncul şi-l omoară”.

[18] Nu s-a putut stabili cine e „regele urgisit de soartă” la care se referă Shakespeare: comentatorii din secolul al XVIII-lea au fost înclinaţi să creadă că e vorba de Oedip, dar tragediile Antichităţii greco-romane al căror erou era regele Tebei nu fuseseră încă traduse în englezeşte, aşa cum nu fusese tradusă nici *Antigona sau Pietatea* (1580) a francezului Robert Garnier, singura cu acest subiect care circula pe atunci în Europa.

[19] Poetul idilic grec Bion (a doua jumătate a secolului al II-lea î. Chr.), a compus un celebru *threnos* al Afroditei în care povesteşte că lacrimele vărsate de zeiţă se prefăceau în trandafiri şi picăturile de sânge ale lui Adonis deveneau anemone.

[20] „Cei doi” — vântul şi soarele.

[21] Versurile acestei stanţe sunt evident influenţate de cărţile a X-a şi a XI-a ale *Metamorfozelor* lui Ovidiu.

[22] Potrivit tradiţiei, Venus a creat o sărbătoare funerară, celebrată apoi de femeile siriene în fiecare an, primăvara. Se plantau în vaze şi în ghivece boabe de grâu care erau udate cu apă caldă, pentru a le grăbi creşterea: aceste plantaţii erau numite „grădinile lui Adonis”. Forţate să crească, plantele se uscau repede, simbolizând moartea tânărului Adonis, pe care femeile o boceau.

[23] În privinţa florilor răsărite pe locul unde murise Adonis, circulau mai multe legende: din lacrimile lui Venus ar fi ieşit florile de mirt, trandafirul — care, la început, era alb — s-ar fi înroşit de sângele din rana zeiţei, înţepată în picior într-un spin, când ea alerga în căutarea iubitului. Anemonele au răsărit din sângele lui Adonis (vezi şi *supra*, nota 19).

[24] Porumbeii erau păsările închinate lui Venus.

[25] Paphos — oraş pe coasta de apus a Ciprului, unde se afla un templu al Afroditei-Venus.

Opinii despre „Venus şi Adonis”

Shakespeare s-a revelat ca poet, înainte de a se fi dovedit poet dramatic. Dacă nu ar fi fost *Lear*, nici *Othello*, nici *Henric al IV-lea*, nici *A 12-a noapte*, trebuie să admitem că el stăpânea principalele — dacă nu toate — însuşirile unui poet: sensibilitate profundă şi un admirabil simţ al frumuseţii, ambele înfăţişate privirii într-o combinaţie a formei şi auzului într-o melodie armonioasă. Aceste simţăminte se aflau sub puterea propriei voinţe. Încă din primele lui scrieri, el îşi proiecta gândirea propriei sale fiinţe: simţea — şi îi făcea pe ceilalţi să simtă — că subiectele nu erau legate de el însuşi decât prin marea forţă a contemplaţiei şi prin acea sublimă însuşire pe care o are o minte mare când meditează asupra lumii.

S. T. Coleridge,
Essays and Lectures on Shakespeare, 1818.

NECINSTIREA LUCREŢIEI

Probabil că poemul *Necinstirea Lucreţiei* (*The Rape of Lucrece*) e rezultatul „unei trude mai destoinice” despre care vorbea Shakespeare în Dedicaţia ce deschidea *Venus şi Adonis*; el a fost scris în intervalul dintre aprilie 1593 şi mai 1594 şi înscris în Registrul librarilor la 9 mai 1594. În acel an a fost tipărit de Richard Field, tipograful originar din Stratford care, cu un an înainte, tipărise şi poemul *Venus şi Adonis*. Poemul din 1594 e dedicat tot contelui de Southampton căruia îi fusese dedicat şi „cel dintâi prunc al închipuirii” lui Shakespeare — *Venus şi Adonis*.

Una dintre surse este, şi de această dată, Ovidiu — anume 140 de versuri (711-852) din cartea a II-a a *Fastelor*; de asemenea, e aproape sigur că Shakespeare cunoştea şi opera lui Tit Liviu, *Ab urbe condita* (cartea I, v. 56-60). Se cuvine să observăm că tot Ovidiu şi Tit Liviu fuseseră, cu două secole înainte, şi izvoarele poemului *Legenda bunelor femei* al lui Chaucer. În *Palatul Plăcerii*, colecţia de povestiri publicată de William Painter în 1566-1567, era inclusă şi tragica legendă a Lucreţiei, care era cunoscută în Anglia şi din traducerile din Matteo Bandello apărute în 1567 sub titlul *Cuvântări tragice* şi datorate lui Geoffrey Fenton.

Se crede că abordarea acestei teme se datorează, cel puţin în parte, dorinţei lui Shakespeare de a le dovedi celor care atacaseră *Venus şi Adonis* pentru tendinţele lui licenţioase, că e în stare să compună şi versuri de o moralitate ireproşabilă. Fiindcă nu toată lumea a primit poemul din 1593 cu entuziasmul personajului din *Întoarcerea din Parnas* care mărturisea că „dormea cu *Venus şi Adonis* sub pernă”; s-au auzit şi glasuri indignate, cum a fost cel al lui John Davies din Herefordshire, poet foarte stimat în epocă, autor al unor versuri în care îl învinuia pe Shakespeare că „nu a lăsat

frâu liber patimii lui Venus” şi că nu a ţinut seama de „datoria oricărei făpturi de a păstra dreapta cumpănă a simţămintelor”.

Din această perspectivă, *Necinstirea Lucreţiei* poate fi privită ca o replică — evident, necesară — la poemul precedent. Critica modernă avea să-i reproşeze, însă, că „a păstrat obsesia artificiului retoric” ce caracterizase şi *Venus şi Adonis*, cu alte cuvinte, că „dă mai multă atenţie ornamentelor povestirii decât temei înseşi” (O.J. Campbell, 1964). S-a mai făcut observaţia că, în poem, „au rămas vestigii ale structurii dramatice”; ceea ce e adevărat — subiectul îl poate sugera foarte bine pe cel al unei tragedii de Seneca, prăbuşirea unui tânăr prinţ, mistuit de o patimă vinovată. Tarquin îşi pune în joc rangul şi renumele şi nu dobândeşte decât dezgustul celorlalţi şi dezamăgirea. La rândul ei, Lucreţia e victima lipsită de apărare care, potrivit unor comentatori, o anticipează pe Lavinia din *Titus Andronicus* sau sugerează chiar înspăimântătorul destin al Desdemonei.

Din nefericire, „pasiunea pentru retorică” a lui Shakespeare — despre care s-a vorbit atâta în comentariile shakespearologilor din secolul trecut — pune în umbră cutezătorul plan dramatic ce stă la temeiul poemului. Una dintre exegeze se încheia cu o concluzie severă (poate exagerată): „Declamaţia strigă din răsputeri, pe când pasiunea pare să fi adormit”. Observaţia nu e lipsită de temei: de pildă, când, rob al unor gânduri ticăloase, Tarquin stă lângă patul Lucreţiei, ea rosteşte o pledoarie de 80 de versuri, în încercarea de a-l convinge să-şi schimbe planurile; după săvârşirea faptei vrednice de dispreţ, poemul se transformă într-o lungă lamentaţie a Lucreţiei, în care ea nu îşi exprimă direct durerea şi dezamăgirea, ci prin intermediul metaforelor. (De altfel, stanţa CLXXXVI a poemului e discutată în foarte multe analize ale stilului lui Shakespeare, ca exemplu al „victoriei metaforei”). Pe de

altă parte, poemul e recunoscut ca „o formă a muzicalităţii, a cărei varietate o întrece pe aceea a multor opere dramatice şi poetice a vremii”.

La un moment dat, s-a lansat ipoteza că Argumentul ce prefaţează poemul a fost scris de altcineva, pentru că aici se spune că Lucreţia ar fi trimis la Roma doi mesageri, pe când în textul poemului e vorba de unul singur. Contrazicerea şi, în consecinţă, atribuirea — nu a putut fi rezolvată.

Necinstirea Lucreţiei e scris în strofe de şapte versuri în schema ababbcc, cunoscută sub numele de „rimă regală”.

Traducerea românească a poemului s-a publicat prima dată în volum în 1974 (nr. 800 din „B. P. T. “); ea e semnată de Dan Grigorescu.

PREA ÎNĂLŢATULUI HENRI WRIOTHELEY,
CONTE DE SOUTHAMPTON ŞI
BARON DE TITCHFIELD[1]

Dragostea pe care o port Înălţimii-voastre e fără de sfârşit de aceea, dacă această cărţulie nu ar avea început, ar fi numai un nimic nefolositor. Chezăşia pe care mi-a dat-o bunăvoinţa voastră, şi nu valoarea versurilor mele lipsite de sprijin, mă îndeamnă să cred că se vor bucura de ocrotirea voastră. Toate câte le-am scris ale voastre sunt; fiind doar o parte din câte am făcut şi vi le-am închinat. Dacă valoarea mea ar fi mai mare, îndatoririle mele ar fi şi mai multe; deci, atâta câtă este, este în întregime închinată Înălţimii-voastre căreia îi doresc viaţă lungă, sporită încă de toate fericirile.

Al Înălţimii-voastre preaplecat,
William Skakespeare

Argumentul

Lucius Tarquinus[2] (care, pentru că era mândru afară din cale, fusese numit Superbus), după ce a pricinuit cruda ucidere a socrului său, Servius Tullius[3], şi, împotriva legilor şi obiceiurilor romane, nu a cerut să afle voinţa poporului, a luat în stăpânire regatul şi, însoţit de fiii săi şi de alţi nobili din Roma, porni să împresoare Ardea[4]; în timpul cât împresurau cetatea, comandanţii oştirii s-au întâlnit într-o seară în cortul lui Sextus Tarquinus, fiul regelui, şi, stând de vorbă după masă, fiecare a prins a lăuda virtuţile propriei soţii; printre ei, Collatinus proslăvea cinstea fără de seamăn a soţiei sale, Lucreţia. Îndemnaţi de această veselă stare sufletească, cu toţii au pornit în grabă spre Roma; voiau ca, ajungând pe neaşteptate, să arate dreptatea celor spuse mai înainte. Dar numai Collatinus şi-a aflat soţia (cu toate că era târziu, noaptea) torcând împreună cu slujnicele sale; celelalte doamne au fost aflate dănţuind şi petrecând în felurite locuri cu faimă proastă. Drept care toţi nobilii au recunoscut izbânda lui Collatinus şi bunul nume al soţiei sale. În acest timp, aprins de frumuseţea Lucreţiei, dar stăpânindu-şi pentru o vreme patima, Sextus Tarquinus se întoarse împreună cu ceilalţi spre tabără; de aici, puţin după aceea, a plecat pe furiş, singur şi (potrivit rangului său) a fost primit regeşte de Lucreţia, în casa Collatinilor. În aceeaşi noapte, s-a furişat hoţeşte în odaia

ei, a siluit-o şi, în zori, a plecat în mare grabă. Lucreţia, după această întâmplare vrednică de plâns, a trimis soli, unul la Roma, la tatăl său, şi un altul în tabără, la Collatinus. Ei s-au întors, cel dintâi însoţit de Junius Brutus, celălalt de Publius Valerius; şi, văzând-o pe Lucreţia în straie cernite, au întrebat-o despre pricina durerii ei. Punându-i mai întâi să jure răzbunare, ea le-a dezvăluit vinovatul şi întreaga lui purtare, după care s-a străpuns cu pumnalul. Acestea întâmplându-se, ei au jurat într-un glas să stârpească neamul Tarquinilor, cel urât de toată lumea; şi ducând trupul nefericitei femei la Roma, Brutus l-a dat în vileag pe făptaş şi scârbavnica lui faptă, blestemând amarnic tirania regelui; atunci poporul a fost mişcat într-atât, încât au hotărât ca Tarquinii să fie alungaţi, iar cârmuirea ţării să nu mai fie încredinţată regilor, ci consulilor.

I

Purtat de lângă-Ardea[4]-mpresurată
Pe-aripa unei patimi păcătoase,
De sârg Tarquin către Colaţiu[5] cată,
Zorind în urmă tabăra s-o lase;
Mocnesc în el văpăi întunecoase
  Ce-ar vrea un brâu de flacără să-i fie
  Prea vrednicei lui Colatin soţie.

II

Tăişul poftei lui de-i ascuţit,
Cuvântul „nepătată” e de vină:
Slăvit-a Colatin, nechibzuit,
Un cer în care alb şi roş[6] se-mbină
Şi două stele-n limpede lumină.
  Şi care-n crugul lor nepământesc
  Cerească fericire-i hărăzesc.

III

În cortul lui Tarquinus, în ajun
Dezvăluit-a marea-i fericire:
Ce darnic fost-a cerul şi ce bun
Menindu-i-l Lucreţiei ca mire,
Că preţul ei e mai presus de fire:
    Cu fala regii-ades s-ar cununa
    Dar nu cu doamne cum e soaţa sa.

IV

O, fericire, prea puţini te ştiu,
Şi-aceia chiar te pierd doar după-o clipă
Cum piere-un bob de rouă argintiu
Sub auria soarelui aripă.
De cum răsari, ai şi apus în pripă:
    Frumseţi, măriri prea slabe sunt anume
    Să-nfrunte a primejdiilor lume.

V

E frumuseţea lesne desluşită
De ochii orişicărui muritor:
La ce bun vorba cea meşteşugită
Când giuvaerul cel strălucitor
Îl vede-oricine-atâta de uşor:
Mai bine să-l ascunzi, dacă ţi-e drag,
Tâlharilor să nu-l dai în vileag.

VI

Virtutea ei-prea mult i-a lăudat
Şi l-a stârnit pe-acest crăiesc vlăstar,
Cu vorba-mpins-a inima-n păcat…
Pizmaş că altul dobândise-un dar
Atâta de bogat şi-atât de rar,
Îl îmboldise gândul cel semeţ
Că au cei mici comoară mai de preţ.

VII

Nu-ncape vorbă:-a fost necoptul gând
Cel ce-a iscat nesăbuita goană;
De trebi, prieteni, cinste, rang uitând,
El vrea să stingă flacăra avană
Ce-n măruntaie-l arde ca o rană.
Dogori mocnind sub a căinţei gheaţă.
Nu vă-mpliniţi şi-aveţi prea scurtă viaţă!

VIII

Făţarnicului prinţ, întâmpinându-l,
Stăpâna casei îi dădu bineţe;
Se înfruntau pe-obrazul ei, de-a rândul,
Virtutea şi sfioasa Frumuseţe;
De-ale Virtuţii vorbe prea semeţe,
Roşea Frumseţea; cealaltă-nciudată,
Mânjea cu-argint Frumseţea nentinată.

IX

Dar de-ai Venerei gingaşi porumbei[7]
I-a fost Frumseţii albul dăruit;
Şi-atunci Virtutea-şi cere roşul ei:
Îl dase celor ce l-au mântuit
Ca pe un scut, în Veacul Aurit[8];
Ruşinea, dacă năvălea cumva.
Pe alb de-ndată roşu-l ocrotea.

X

Pe-obrazu-i, ca pe-un herb, stăteau de-olaltă
Roşu-frumseţe, alb curat-virtute,
Schimbându-şi, deci, şi una şi cealaltă,
În luptă grea, culorile ştiute
De mult, din vremea lumii-abia născute
Iar slava lor înaltă le dă ghes
Să-şi schimbe schiptrul între ele-ades.

XI

Oştirile de roze şi de crini
Ce-n lupta lor tăcută se înfruntă
Au prins ai lui Tarquinus ochi haini;
Cei doi mişei, temându-şi moartea cruntă,
Se dau învinşi, că moartea-i înspăimântă;
Dar nimeni nu vrea robi asemeni lor,
Făţarnici şi cu glas amăgitor.

XII

Rostirea, deci, menită să dea slavă,
Risipitor zgârcit acum le pare:
Că iscusinţa ei e prea firavă,
Nu poate frumuseţea s-o măsoare
Şi ochii, în tăcuta lor mirare,
Vrăjiţi de tot dau înţeles deplin
Cuvântului rostit de Colatin.

XIII

Un diavol se închină unei sfinte
Ce nu străvede-a lui făţărnicie.
Că n-a luat la rău nicicând aminte;
Cum pasărea de laţu-ascuns nu ştie.
Lucreţia-l primeşte-n ospeţie,
Cinstindu-l precum cere rangul său,
Că el nu-şi dă pe faţă gândul rău.

XIV

Şi nici un semn al tulburării nu-i
Să spună de mârşavele-i păcate
Înfăţişate-n straiul falei lui;
Doar ochii tălmăcesc uimirea, poate;
Ei sunt săraci, deşi le au pe toate.
Sărmani avuţi, bogaţi ducând-o greu,
Îndestulaţi din plin, flămânzi mereu.

XV

Ea, însă, ochi străini nu întâlnise
Şi nu-nţelege graiul lor ce-nseamnă;
De tainele cu iscusinţă scrise
În cartea de cleştar, ea nu-şi dă seamă
Cât nu muşti nada, de cârlig n-ai teamă
Şi-n ochii lui uimiţi ea desluşeşte
Lumina doar ce-n ei se oglindeşte.

XVI

De Colatin, de faima lui el spune,
Cum creşte-ntr-a’ Italiei câmpii;
Îi poleieşte-n laude-al său nume:
Cum au cules a’sale vitejii
Cununi şi arme frânte-n bătălii.
Ea braţu-şi-nalţă către bolta sfântă
Şi-i mulţumeşte pentru-a lui izbândă.

XVII

Tarquin dă lămuriri amăgitoare,
Cerându-şi, dar, iertare c-a venit.
Şi nici un semn de vifor nu răsare
Pe cerul lui senin şi liniştit,
Cât Noaptea, maică-a Spaimei, n-a zvârlit
Posomorâta beznă pe pământ,
A zilei strălucire-ntemniţând

XVIII

Zicând că-i ostenit din cale-afară,
Tarquin se duse la culcare-apoi:
Cu preasfioasa doamnă.-ntreaga seară,
A stat de vorbă, până-i noaptea-n toi,
Când somn de plumb şi viaţă-s în război
Al tihnei dar tâlharului nu-i dat,
Nici cugetului, bietul, tulburat.

XIX

Şi ei veghează depănând în minte
Primejdiile-asupră-şi grămădite;
Dorinţele merg, însă, înainte,
De firava nădejde domolite
Şi iar de deznădejde înteţite:
Când o răsplată-adaşti, bogată foarte,
De-i moartea-n preajmă, nu ghiceşti că-i moarte.

XX

Cei ce avere vor, nemăsurată[9],
Agoniseala-ntreagă-n van şi-aruncă
Şi tot ce nu a fost al lor vreodată;
Râvnind deci totul, mai puţin au încă.
Sau, vreun câştig când izbutesc să strângă,
Înseamnă-acesta saţiu şi dureri,
Ei sărăcind când au prea multe-averi.

XXI

Vrem vieţii să îi dăm, când e-n amurg,
Măriri, belşug şi tihnă,-ntotdeauna
S-atingem ţelu-acest,trudim cu sârg.
Dăm una pentru tot, tot pentru una,
Dăm viaţa-n lupte, falei vrând cununa,
Dăm fala pe-avuţie, însă banii
Aduc ades doar moarte şi pierzanii.

XXII

Primejdiei îi dăm ce suntem, deci,
Cerându-i ceea ce am vrea să fim;
Şi-un beteşug ne chinuie în veci:
Vrând tot mai multe, nu ne mulţumim
Cu ce-i al nostru, şi-l nesocotim;
Prefacem, astfel, în nimicnicie
Tot ce-am dori mai plin de spor să fie.

XXIII

Cu minţi pierdute, şi Tarquin la fel
Zălog pe-a’sale pofte cinstea-şi ţine
Şi pentru sine, pradă se dă el;
Ce-i adevărul când nu crezi în tine?
Cum pot fi drepte judecăţi străine,
Când însuţi tu te laşi, fără măsură,
Lovit de defăimare şi de ură?

XXIV

E miezul nopţii… Toropeala grea
Închide-a’muritorilor pleoape.
Nu-şi lasă raza blândă nici o stea,
Se-aud doar cobe, urlă lupi pe-aproape,
E ceasu-n care-n gheara lor încape
Sărmanul miel… Curatul cuget moare.
De veghe stau omor şi desfrânare

XXV

Tarquin, de pofte-mpins, îşi ia tunica,
Din aşternut în grabă se strecoară
Dorinţa luptă-n sufletu-i cu frica:
Una-l dezmiardă, alta-l înfioară;
De-a poftei vrajă, spaima se-mpresoară
Şi-l cheamă înapoi să dea curând,
Că dorul cel năuc l-a fost înfrânt.

XXVI

Jungherul ascuţit, izbit de cremeni,
Scântei din piatră iscă, stol fierbinte
Şi-apoi o faclă, unei stele-asemeni,
Pentru privirea-i dornică aprinde;
Şi gându-şi tălmăceşte în cuvinte:
„Din piatră focul l-am silit să iasă
La fel s-o-nfrâng pe doamna preafrumoasă”.

XXVII

Primejdii multe vede, alb de groază,
În faptele scârbavnice-ale sale,
Şi-ades în minte i se-nfăţişează
Cum va cunoaşte negrăită jale;
Priveşte-n silă a dorinţei zale:
Că moare dorul împlinit, curând…
Pe drept îşi înfrânează strâmbul gând.

XXVIII

Nu-ţi da văpaia, faclă de lumină.
Pe facla ce te-ntrece s-o umbreşti!
Pieri, gând netrebnic, nu mânji cu tină
Un înger stând în înălţimi cereşti;
Pe cel mânjind veşmântul de zăpadă
Al dragostei, osândă grea să cadă.

XXIX

„Ruşine-a-ntregii oşti de cavaleri!
Ocară-a ţărnei vechii-mi seminţii!
Tu, faptă rea ce-ascunzi numai dureri!
Cum? Pe-un voinic iubirea îl robi?
De-a pururi preţul drept se-adeveri
Deci fapta-aceasta josnică a mea
Pe-obraz pentru vecii se va săpa

XXX

Necinstea va trăi pe-al meu mormânt,
Pe veci mânjindu-mi herbul auriu:
Heralzii-un semn în curmeziş punând[10],
Vor scrie ce mârşav a fost să fiu;
Şi toţi urmaşii, până-ntr-un târziu,
Zvârlind peste cenuşa-mi blestem greu,
S-or ruşina că tată le-am fost eu.

XXXI

Ce-mi poate-aduce-a patimii-mplinire?
Un abur, spumă, vis ce nu se-ncheagă,
Surâs de-o clipă, ani de tânguire;
Vinzi toată veşnicia doar pe-o şagă?
Pentru-un ciorchine smulgi o vie-ntreagă?
Coroana vrând s-atingă, doar atât,
De sceptru-i cerşetorul omorât.

XXXII

De-mi află Colatin mârşavul plan,
Parcă-l şi văd încoace cum zoreşte
Căminul, deci, i-l împresor în van:
O faptă ce pe juni îi prihăneşte
Şi-nţelepciunii-aduce deznădejde:
Păcatu-i viu, virtutea e pe moarte,
Şi cine-n veci ruşinea va s-o poarte?

XXXIII

Când sub nemernicie mă-ncovoi,
Ce poate născocirea să mai zică?
Genunchii-s moi, mut glasul, ochii goi
Şi inima îmi sângeră de frică:
De-i vina grea, mai mare-i spaima,-adică:
Nu fuge spaima, nici nu luptă: piere
Nevolnică, lipsită de putere.

XXXIV

De-l ucidea pe tata, pe copii,
Capcane de-ntindea să mă răpună,
Prieten foarte drag de nu mi-ar fi,
Iertată-ar fi şi pofta mea hapsână,
Ce-ar zice pe urgii că se răzbună:
Dar el mi-e neam, prieten prea iubit,
Şi-astfel ruşinea mea n-are sfârşit.

XXXV

De hulă-s vrednic — de mă vor afla…
De ură — dar în dragoste nu-i ură…
Iubirea-i cer — iubirea nu-i a sa;
Voinţa mea orice dojană-ndură
Şi frânge judecată şi măsură:
Un-tâlc rostit de-un moş te-nfricoşează?
Atunci de-o biată cârpă[11]-ţi este groază.”

XXXVI

Ţinând, astfel nelegiuit judeţ
C-un dor de jar şi-un cuget ca de gheaţă,
El gândul bun goneşte cu dispreţ
Şi de la gândul rău îşi ia povaţă:
Ci de la el cum să-şi ucidă-nvaţă
Curatele simţiri, făcând să pară
Tot ce e hâd — frumos din cale-afară;

XXXVII

„Privirea cercetându-mi, temătoare,
Urmează el, m-a prins de mână, blând,
Să afle veste despre oastea-n care
Stă dragu-i Colatin, cel neînfrânt;
Din spaimă, ce culori s-au fost născând!
Când ruje pe poiene răsfirate,
Când aşternuturi albe şi curate.

XXXVIII

Din mâna zăvorâtă-n mâna mea,
S-au strecurat fiori de spaimă, grei;
Ea, desluşindu-i, braţul mi-l strângea,
Nevătămat să-i spun că-i soţul ei.
Şi când i-am spus, Narcis[12] n-avea temei
Surâsul de-i vedea, să se scufunde
Iubindu-se pe sine doar — în unde.

XXXIX

Dezvinuiri, atunci, de ce să cat?
Toţi amuţesc, frumseţea când grăieşte
Cei mici îşi plâng măruntul lor păcat,
Iubirea-n inimi slabe nu vorbeşte:
Dorinţa paşii mi-i călăuzeşte,
Când steagul ei se-nalţă-n bătălie,
Fricoşii chiar se bat cu vitejie.

XL

În lături, teama! Piară şovăirea!
Zbârciţii ani aşteaptă-i, cumpătare!
Şi inima-mi va asculta privirea..,
Dă-nţelepciunii aspra cugetare;
Joc rolul tinereţii-nvingătoare.
Doru-i cârmaci, frumseţea-i ţel: n-am teamă
Că luntrea mea de-un ţărm bogat se sfarmă.”

XLI

Cum grânele-s de ierburi năpădite,
Aşa-s, de pofte, blândele sfieli;
El se strecoară-ncet, pe nesimţite…
Nădejdi mârşave, gingaşe-ndoieli,
La fel slujind nedrepte rânduieli.
Îl cheamă deopotrivă-a’ lui porniri
Când spre-mpăcare[13], când spre cotropiri.

XLII

În cuget, sfântul chip al ei l-a pus;
Pe-acelaşi jeţ, pe Colatin l-aşează:
Un ochi, privind-o,-l tulbură nespus;
Celalt, privindu-l cu privire trează,
Alături pe cei doi nu vrea să-i vază
Şi sfatul bun al inimii îl cheamă:
Ea, prihănită-l duce la prihană.

XLIII

Lăuntrice puteri vin să-l ajute:
Supuse, pofta-i umplu, tot aşa
Cum orele se umplu de minute;
Nemăsurat sporesc trufia sa
Plătindu-i bir cât nu se cuvenea.
De pofte ticăloase îndemnat,
El, rătăcit, porneşte spre-al ei pat.

XLIV

Se trag în lături grelele zăvoare
Dintre dorinţa lui şi-al ei iatac;
Când ele cad înfrânte,-l mustră tare
Să cugete din nou pe hoţ îl fac.
Nici pragurile-n calea lui nu tac
Şi nevăstuica[14] scheaună văzându-l
Îl sperie, dar el şi-urmează gândul.

XLV

Se trag porţi îndărătnice deoparte;
Atuncea vântul, vrând să-l ţină-n drum,
Năvală dă prin zidurile sparte,
Îi suflă-n faclă,-i zvârle-n faţă fum,
Şi fără călăuză-l lasă-acum;
Dar inima, cu dorul ei fierbinte,
Din nou văpaia faclei o aprinde.

XLVI

Şi facla, iscodind, dă la iveală
Mănuşa ei, şi-n ea un ac ascuns;
Luând-o de pe jos, fără fereală,
În deget acu-ndată l-a străpuns
Parcă zicindu-i: „Înapoi! De-ajuns?
Podoabele domniţei nentinate
Nu ştiu de-aceste jocuri blestemate. “

XLVII

Opreliştile mult prea slabe sunt:
El n-a-nţeles ce-i spune fiecare
Şi crede că mănuşă, porţi şi vânt
Ar vrea să-l pună doar la încercare,
Sau că-s la fel cu piedicile care
Ţin ceasu-n loc, minutele-ndemnând
Tot birul să-şi plătească, rând pe rând.

XLVIII

„La fel îi ies şi primăverii-n cale
Câteodată gerurile, spune,
Ca să-i sporească farmecele sale
Şi-al păsărilor ghers mai lin să sune;
Cu chin plătim tot ce-i de preţ pe lume:
Stânci, hoţi, furtuni, potmoluri şi talazuri
Pândesc în drum bogatele barcazuri.”

XLIX

De tot ce şi-a dorit, de tot ce-a vrut,
De cerurile visurilor lui,
Îl mai desparte-o uşă, doar atât,
Şi în zăvor nici pic de vlagă nu-i;
Nelegiuire, pentru ce îi spui
Să-nalţe rugi spre cer, de parcă cerul
Păcatului, cel greu i-ar fi străjerul?

L

În toiul sterpei sale rugăciuni,
Când cere de la veşnica putere
Izbândă-asupra fragedei minuni
Şi împlinirea gândului i-o cere,
Tresare: „Siluire-i a mea vrere;
Asemeni fapte nu-s deloc plăcute
Puterii care-aş vrea să mă ajute.

LI

Noroc, Iubire, zei să-mi fiţi, deci, voi;
Pe hotărâre vrerea mi-am clădit:
Iubirea-i foc topind al spaimei sloi,
Doar vis rămâne gândul nemplinit,
Păcatul greu prin milă-i izbăvit
Al bolţii ochi[15] se-nchide: ascund norii
Ruşinea ce urmează desfătării. “

LII

Zăvoru-l saltă mâna păcătoasă,
Genunchiu-mpinge uşa, să o spargă:
Hulubul doarme, de ereţi nu-i pasă;
Astfel, trădarea, neştiută, -aleargă;
Se teme-acel ce vede-un şarpe-n iarbă;
Dar ea, prin somn, defel nu bănuieşte
Că-n preajmă-al lui pinten o pândeşte.

LIII

Smintiţii paşi drept în iatac îl duc:
El vede patul ei neîntinat;
Perdeaua-i trasă, bâjbâie năuc.
Şi ochii-n cap se-nvârt neîncetat:
Trădarea lor simţirea i-a-ndemnat
Să dea poruncă mâinii să sfâşie
Norul ce-ascunde luna argintie.

LIV

Cum soarele cu suliţi de văpăi,
Zbucnind din nouri, văzul nostru-l fură,
Astfel, orbiţi, clipiră ochii săi,
Când prin perdea deodată se-abătură
Lumini pe care ochii nu le-ndură;
De-aceea, poate,-ori poate de ruşine
El pleoapele închise strâns le ţine.

LV

În bezna-acestor temniţi de piereau,
Cum boala-şi află leacu,-ar fi văzut,
Cum Colatin şi soaţa-alături stau
În fără de prihană aşternut;
Dar se deschid, că soarta-aşa a vrut
Domniţei să-i omoare-uimirea sfântă,
Şi viaţă, bucurii să i le vândă.

LVI

Sub chip de trandafir, un pumn de crin
Lipseşte perna de o sărutare:
Ea se desparte-n două, ca de chin,
Două movile vrând o alintare,
Şi al ei cap ca-ntr-un mormânt răsare,
A vredniciei statuă, cioplită,
Să fie de nevrednici ochi cinstită.

LVII

Şi din culcuş, pe verdele lăicer.
Cealaltă dalbă mână se arată
Ca lăcrămioara-n iarba lui Prier,
De rouă nopţii din belşug udată;
În ochi îi stă lumina ferecată,
Pân’ce din bolţi de umbră va ţâşni,
Împodobind strălucitoarea zi.

LVIII

Se joacă-n păru-i răsuflarea blândă,
Desfăt sfios, sfieli desfătătoare,
Şi viaţa-şi scrie-n moarte-a ei izbândă
Şi moartea-n viaţa pururi muritoare;
În somn e mai frumoasă fiecare,
De parcă ura grea nu le desparte,
Trăieşte moartea-n viaţă, viaţa-n moarte.

LIX

Încercănaţi cu-albastru, albii sâni,
Doi globi de fildeş; nesupusa lume
Ce ştie-un soţ, nu ştie alţi stăpâni,
Şi numai soţului i se supune.
Tarquin e-mpins de-o poftă fără nume
Vrând tronul să i-l fure, tâlhăreşte,
Acelui ce cu drepte legi domneşte.

LX

La ce priveşte fără să se mire?
Ce-l miră, iarăşi, fără să poftească?
Aprinşi de a dorinţei rătăcire.
Prind ochii, de dorinţi, să ostenească;
Privesc într-o uimire nefirească
Obraji de nea şi trup de alabastru,
Şi vine-asemeni cerului albastru.

LXI

Cum leu-şi potoleşte crunta foame,
Biruitor, cu prada când se joacă.
Peste sărmanul suflet care doarme
Dorinţa amorţită el şi-apleacă.
Se domoleşte pofta, dar nu seacă;
Răscoala pentr-o clipă-năbuşind,
Pârjol în vine ochii-acum aprind.

LXII

Dorinţe, sclavi fugari, cătând la jaf.
Oşteni cu sufletu-mpietrit în luptă.
Ce lasă-n urmă sânge, scrum şi praf.
Şi nu văd lacrimi, plânsul nu-l ascultă;
Sunt pline de trufia lor cea multă,
Şi inima-n război, bătând. le cheamă,
Cetatea intră să le-o dea pe seamă.

LXIII

Iar ochiul, toba inimii l-aprinde:
Baltagul oştii mâinii el i-l trece:
Ea de-a'trufiei fumuri se cuprinde,
Să-i cucerească ţara se întrece,
Spre pieptul gol ea pasul şi-l petrece
Se trage-a vinelor oştire iute,
Lăsând pustii rotundele redute.

LXIV

Spre tainiţa în care-a lor stăpână
A adormit, străjerii dau năvală:
Că e împresurată vor să-i spună
Privirile-nfricate de răscoală
Ies, de sub gene-nchise, la iveală:
Cătând a tulburărilor pricină,
Orbite sunt de-a faclei lui lumină.

LXV

Acum vi-o-nchipuiţi cum s-a trezit
În crucea nopţii, somnul cum şi-l strică
Vre-un strigoi crezând că s-a ivit;
Îi tremur mădularele de frică,
E fără margini spaima ei adică:
Din somn pe negândite deşteptată,
Se dovedeşte spaima-ntemeiată.

LXVI

Înfăşurată-n mii de spaime zace
Şi tremură ca pasărea căzută;
Închide ochii, dar atunci se face
Că-n preajmă-i vine-o stafie urâtă.
Aceste umbre mintea le-ntărâtă.
Că ochii nu-i iau judecata-n seamă,
Şi-atunci i-aruncă-n bezne-adânci şi-n teamă

LXVII

Şi către pieptul ei de fildeş moale,
Berbec nemernic — mâna lui se-abate,
Şi-aude dinăuntru cum, cu jale,
Sub meterezele împresurate,
Rănită, biata inimă se zbate;
El cu mânie-ascultă, nu cu milă,
Vrând să deschidă porţile prin silă.

LXVIII

Răsună vorba lui precum o goarnă
Către vrăjmaşa împietrită-n spaimă
Ce-n alb culcuş mai alb obraz şi-ntoarnă
Să afle-a larmei pricină şi taină;
El mâinile îşi mişcă,-abia îngaimă,
Să-i spună pentru ce, îl roagă ea,
El săvârşeşte-această faptă rea.

LXIX

Iar el: „Obrajii tăi o ştiu prea bine:
Văzându-i, albii crini albesc de ciudă,
Roşesc şi trandafirii de ruşine;
Obrajii-ţi, deci, vor face să se-audă
Că de-am pornit la lupta asta crudă,
Sunt ochii tăi de vină, numai ei
Te deteră-n-vileag ochilor mei.

LXX

Învinuirii tale îi voi spune:
Frumseţea ta capcană-a fost să fie,
Cuminte vrerii mele te supune,
Tu vrerii-mi pământească bucurie;
Luptat-am, deci, cu vrerea dată mie,
Dar când a-nfrânt-o dreapta-mi judecată,
Au întremat-o nurii tăi de-ndată.

LXXI

Văd jalea-n fapta mea cum stă pitită,
Cum apără, ştiu, spinii zvelta floare,
De-un ac ştiu mierea dulce că-i păzită,
Le-am învăţat de mult pe fiecare;
Dar vrerea să le-audă nu e-n stare:
Privirea-i fărdelege, fărdeminte,
Dar frumuseţea ştie s-o alinte.

LXXII

Am cântărit în sufletu-mi, pe rând,
Ce rău aduc, ce chin, ce umilinţi;
Dar patima nu am putut s-o-nfrâng,
Să-mi pun în fiare apriga dorinţă;
Ştiu, vor urma şi lacrimi de căinţă,
Dispreţ, şi-nvinuiri şi duşmănie,
Dar mi-este dragă-a mea nemernicie.”

LXXIII

Zicând, roteşte spada lui tăioasă
Cum un erete se roteşte-n zbor
Şi-aripa-asupra păsării şi-o lasă
Ca umbra-ntunecată-a unui nor;
Sub fierul lui, de moarte-aducător,
Ea stă, precum sărmanele boghete
Sub clonţul ucigaşului erete.

LXXIV

El zice: „Desfătarea ta o vreau:
De nu, cu sila drum o să-mi deschid
Şi-n patul ăsta viaţa o să-ţi iau;
Apoi, un sclav de rând o să ucid,
Cu viaţa ta şi cinstea-ţi năruind,
Culca-voi leşul tău pe braţul lui,
Jurând că dezmierdându-l te văzui.

LXXV

Ca ţintă a ocării se va trece
A soţului tău viaţă pân’la moarte,
Şi neamurile fruntea o să plece,
Rodirea-ţi nume scârbav o să poarte;
Pieirea-ţi, izvodire-a ăstor soarte,
De-a pururi, peste veac, s-o pomeni
În cântece şi-n pilde de copii.

LXXVI

De te supui, ţin taina, zice el;
Păcatu-ascuns e parcă nemplinit,
Un rău mărunt ajută-naltul ţel,
Şi spunem că-i tertip meşteşugit
Veninul e în leacuri drămuit,
Astfel încât, cernută-n grijă mare,
Otrava lui aduce vindecare.

LXXVII

Deci pentru soţul tău şi pentru prunci,
Ascultă-mă: prin moartea-ţi nu cumva
Asupră-le ruşinea s-o arunci,
Mai rea decât a sclavilor danga,
Decât un semn din naştere mai rea:
Că sunt urmarea firii-acestea toate.
Şi nu a mârşăviilor spurcate. “

LXXVIII

El se ridică-oprindu-se-o clipită,
Crunt basilisc[16] cu ochiul ucigaş;
Iar ea, icoană-n veci neprihănită,
Hulub sub gheara şoimului zăcaş,
Ca-ntr-un pustiu înalţă rugi, abraş,
Sălbaticei, nelegiuitei fiare
Ce-i dete numai poftei ascultare

LXXIX

Când peste lume cad cumpliţii nori
Şi-nalţii munţi în pâcle-i înfăşoară
Urcă-adieri din hăuri uneori,
Vestind, cu răsuflarea lor uşoară,
Că-nveninaţii aburi or să piară;
Iar graba lui cuvântul ei opreşte:
Pluto ascultă —, Orfeus viersuieşte.[17]

LXXX

Cotoi hulpav se joacă nemilos
Cu şoricelul tremurând sub gheare;
Iar foamea-i de zăgan nesăţios
Stârnită-i şi mai mult de-a ei purtare;
Şi inima n-ascultă-a ei rugare:
Mai tare-i pofta, cremenea se moaie
Sub necurmata lacrimilor ploaie.

LXXXI

Cere-ndurare-n van a ei privire
Ţintindu-i faţa lui neînduratã;
Suspine rup sfioasa ei vorbire,
Sporindu-i gingăşia: câteodatã
Rostirii-i schimbă-osânda-ndătinatã:
Se frânge vorba: cine s-o priceapă?
Rosteşte două, una pân’să-nceapă.

LXXXII

În numele lui Zevs cel preaslăvit
Al rangului şi al prieteniei,
Al lacrimii, al soţului iubit,
Al legii celei sfinte-a omeniei,
Al cerului puternic şi al gliei,
Să cate,-l roagă ea, a se supune
Doar cinstei, nu dorinţelor nebune.

LXXXIII

Ea-i spune: „Ospeţiei nu îi da
Asemeni preţ, atât de-ncrâncenat;
Izvorul ce te-adapă nu-l spurca;
Să nu strici ce nu poate fi schimbat,
Nici nu ţinti, că ţinta-i cu păcat:
Un vânător nu cată să doboare
O ciută, când nu-i timp de vânătoare

LXXXIV

Fii bun! Prieten eşti cu soţul meu.
Tu eşti puternic: nu mă urgisi —
Capcane nu-mi întinde: slabă-s eu.
Nu pari a fi minciună: nu minţi!
Ca un vârtej, suspinu-mi te-o clinti.
Un geamăt pe-un bărbat de l-ar mişca,
Te mişte plânsul şi durerea mea.

LXXXV

Ce inima, ca valu-ntinsei mări,
Izbind în stânca rău-prevestitoare,
O moaie-n necurmatele mişcări;
Topită, piatra se preschimbă-n mare:
De nu eşti decât pietrele mai tare,
Te-ndupleca-vor lacrimile mele!
Deschide mila porţi de-aramă grele.

LXXXVI

Te-am ospeţit că-i semeni lui Tarquin[18];
Mânjit-ai chipul ce i-ai fost furat.
Cereştii oşti i-oi spune de-al meu chin
Cinstitul nume i l-ai întinat.
Nu eşti ce pari a fi cu-adevărat.
Nu pari ce eşti: un zeu, vlăstar crăiesc,
Căci domnii-s zei ce lumea cârmuiesc.

LXXXVII

De ce sădeşti desfrâu-n anii tăi?
Prea timpuriu el muguri o să lege;
De baţi de-acum ale ruşinii căi,
Ce-o să cutezi când vei ajunge rege?
Să afli dar: crăiasca fărdelege
Nici un supus n-o uită niciodată
Nu poate fi-n ţărână îngropată.

LXXXVIII

Vrei dragostea să ţi se dea din teamă:
Din dragoste-s temuţi slăviţii crai;
Netrebnicii cu ei te-or şti de-o seamă
Când vor afla ce fapte săvârşeai.
Deoparte, deci, e potrivit să stai;
Sunt prinţii-ochean, cărţi, şcoli pentru norod,
Prin ei citesc supuşii,-nvaţă, văd.

LXXXIX

Ai vrea, deci, desfrânării să-i fii şcoală?
Ruşinea s-o citească,-ai vrea, în tine?
Ochean să-i fii ce scoate la iveală
Cum fărdelegii-i dai puteri depline,
Cinstind necinstea cum nu se cuvine?
Dojana aperi, lauda loveşti
Şi numele cel bun îl terfeleşti.

XC

Pe cel ce ţi dete-n seamă stăpânirea,
Stai, stăpâneşte-ţi răzvrătita vrere!
Cu spada-ţi n-apăra nelegiuirea,
Când să-i ucizi prăsila ţi se cere.
Cum n-are cinul tău înalt putere,
Când să păcătuiască a-nvăţat
Din pilda ta netrebnicul păcat?

XCI

Cât de grozav păcatu-acesta pare,
Când se-oglindeşte-n vechile păcate!
Greşelile îşi vede omu-arare,
Le-năbuşe; doar crunte le socoate
Când le zăreşte-n fapta vr-unui frate;
În mârşăvii ascunşi, vrea ochii, parcă,
De la păcatul lui să şi-i întoarcă.

XCII

Întind spre tine mâna-n rugăciuni,
Nu spre nesăbuita-ţi desfrânare;
O, măreţie, vino din surghiun,
Alungă vorbele linguşitoare,
Şi zvârle dorul calp în închisoare!
De pâcla poftei ochii-ţi vei spăla,
Să-ţi vezi şi starea şi s-o plângi pe-a mea.”

XCIII

Răspunde el: „Umflat de stăvilar,
Nestăpânitu-mi val nu dă-napoi.
Se sting lumini, s-aprinde-nalt pojar.
Şi-n vânt ard mânioasele văpăi.
Spre mare-aleargă râuri în şuvoi;
Plătindu-i bir puternicei stăpâne,
Apa-i sporesc, săratul gust rămâne.”

XCIV

„Eşti domn puternic, spune ea, eşti mare
Se varsă în talazul tău, pe rând,
Necinstea, strâmbătatea, desfrânarea,
Puhoiul sângelui să-ţi spurce vrând.
De-or izbândi, te vor schimba curând
Şi într-o baltă marea or s-o-ngroape,
Nu-i baltă în genunea ta de ape.

XCV

Deci robii fi-vor regi, tu rob vei fi;
Tu nobil cazi, ei urcă-n josnicie;
Mormânt al tău, prin tine vor trăi;
Tu le iei scârba, ei a ta mândrie.
Ce mari surpaţi de cei mici să nu fie.
Pe-naltul cedru-un copăcel nu-l pleacă
Da-n umbra lui întreaga vlagă-i seacă.

XCVI

Să-ţi stea supus, deci, gândul ţi-l sileşte”…
„Destul! Nu mai ascult! el strigă,-ajunge!
Supune-te iubirii-mi; ura creşte,
Nu te dezmiardă, crâncen te străpunge;
Şi apoi, în batjocoră te-oi frânge,
La vreun argat în pat o să te pui,
Să-mparţi, astfel, scârbava soartă-a lui.”

XCVII

Zicând, lumina calcă în picioare:
Desfrâul e-al luminii vechi duşman;
Ruşinea-n beznă dă să se-nfăşoare;
Loveşte, când e-ascunsă, mai avan.
Lupul sfâşie albul miel sărman
Ce plânge, bietu,-n albul lui veşmânt
Pe buze-i culcă plânsul ca-n mormânt.

XCVIII

Tulpanul ei îi priponeşte strâns
Sub frunte vaietul îndurerat;
El faţa-şi răcoreşte-n al ei plâns
Ce din sfioşii ochi s-a revărsat;
Desfrâul prihăneşte dalbul pat
Pe care-n veci cădea-vor lacrimile grele
Ca petele prihanei să le spele.

XCIX

Un bun mai scump ca viaţa ea-şi pierduse
El dobândise ce va pierde iar;
Prin silnice uniri sunt vrăji aduse,
Rodeşte-n bucurii un plâns amar,
Din pofte calde reci ocări răsar.
Desfrâul fură cinstea cea cuminte,
Tâlharu-i mai sărac decât-nainte.

C

N-adulmecă ogarul ghiftuit,
Sătulul şoim nu urcă-n ager zbor:
Vânatul ce prin fire li-e menit
Deloc să-l fugărească nu mai vor;
Tarquin, hulpav, se-nfruptă-asemeni lor:
Se schimbă gustul gingaş în durere
Ce-i mistuie mirositoarea vrere.

CI

Păcate cu acesta deopotrivă
Nu-ncap în necuprinsa-nchipuire;
Vărsând tot ce-a-nghiţit, ca o beţivă
Îşi limpezeşte Pofta-a ei privire,
Să vadă sluta ei nelegiuire:
Trufaş, desfrâul neînfrânat goneşte
Pân’ce-a trufiei gloabă poticneşte.

CII

Cu pasu-npleticit, cu faţa trasă,
Posomorâtă, cu privirea grea,
Sleita poftă plânge, mincinoasă,
Cum cerşetoru-şi plânge soarta rea;
Trufaşul trup să-nfrunte Harul vrea,
Cerşeşte, însă, mila cea de sus
Când vede că desfrâul e răpus.

CIII

E doldora Tarquinus de păcat,
Plinind tot ce fierbinte şi-a râvnit;
Osânda-astfel aspră şi-a chemat,
De-a pururi va rămâne osândit,
Cu-al inimii sfânt templu năruit,
În care-n cete grijile se-adună
Să-şi vadă prihănita lor stăpână.

CIV

Ea spune că zidirile-i preasfinte
Le-au spart supuşii ei în răzvrătire,
Şi fapta lor mârşavă, fărdeminte,
I-a-mpins şi nemurirea în robire,
Încătuşând-o-n chin şi-n lâncezire:
Ea li-i stăpână încă, după lege.
Dar gândul ei pe-al lor nu-l înţelege.

CV

Biruitor robit, bogat sărac,
Furiş el piere-n noaptea-ntunecată,
Purtându-şi rana care, veac de veac,
De nimeni n-o să fie vindecată:
De chinuri prada lui e sfâşiată,
Povara desfrânării lui purtând,
Iar el povara unui culpeş gând.

CVI

Hoţiş, el ca un câine se târăşte;
Ea tremură-nfricată ca o mia.
El, mohorât, pe sine se urăşte;
Cu unghiile carnea-şi rupe ea.
Aleargă el, ud de-o sudoare grea;
Ea zace-n noapte, nencetând să geamă;
Fugind, el stinsa poftă şi-o blesteamă.

CVII

El pocăit şi trist se-ndepărtează;
Ea, suflet părăsit, pe loc rămâne.
Adastă el a dimineţii rază:
Ea zorii vrea de-a pururi să-i amâne:
„Se-arată-n zori păcatul nopţii, spune,
Şi ochii mei nicicând nu învăţară
S-ascundă sub sprâncene-a lor ocară.

CVIII

Le pare că toţi ochii pot să vadă
Năpastele ce înşişi le-au văzut;
Vor, deci, ca bezna veşnică să cadă:
Păcatu-ascuns astfel rămâne mut.
Doar lacrimile-l fac de toţi ştiut,
Şi pe obraji adânc se sapă el
Cum apa tare sapă în oţel.”

CIX

Strigând, alungă somn, odihnă, toate;
Dă ochilor poruncă să orbească
Şi inima să-şi scoale, pieptu-şi bate:
O-ndeamnă pieptul să i-l părăsească
Şi într-un piept curat să se-oploşească:
Durerea ei mânia şi-o aruncă
Spre taina nopţii neagră şi adâncă.

CX

„O, Noapte, chip de beznă şi gheenă.
Izvod al hulei şi al desfrânării,
A tragediilor cumplită scenă[19],
Genune de păcat, liman ocării,
Codoaşă, leagăn al neruşinării.
Tu hrubă-a morţii, rea, uneltitoare,
Tâlhar de rând şi tainică trădare.

CXI

Mârşavă noapte, tu, cuibar al ceţii,
Pricină eşti a rănii mele-adânci:
Adună-ţi pâcla-n calea dimineţii,
Cu-al vremii crug în luptă să te-arunci;
Iar soarele de urcă-n cer, atunci
Cât încă nu a coborât din slavă,
Să-i ţeşi deasupra nouri de otravă.

CXII

Îmbracă zorii-n putrede duhori
Şi fură-le curata răsuflare,
Întunecă-le-naltele lucori;
Când urcă-n pisc de cer slăvitul soare,
Trimite aburi groşi să-l înfăşoare;
Şi-n veşnic miez de noapte să aşeze
Lumina sugrumatei lui amieze.

CXIII

Tarquin e prunc al nopţii: de-ar fi noapte,
Crăiasa de argint[20] şi-ar pângări.
Iar stelele, mânjite de-a'lui fapte,
Prin sânul nopţii-n veci n-ar mai privi:
Astfel, părtaşi ai chinului mi-ar şti;
Dacă o-mparţi, e mai uşoară jalea,
C-un basm, hagiii-şi mai scurtează calea.

CXIV

Nu-i nimeni să roşească, deci, cu mine,
Clătind din cap, pe piept, ţinându-şi mâna[21],
Umbrindu-şi ochii[22],-amara lor ruşine:
Tânjind, rămân aici pe totdeauna,
Cu lacrimi de argint sărând ţărâna,
Cu gemete cuvintele-mi să-mbin,
Surpând clădirea bietului suspin.

CXV

O, noapte, horn cu fumuri necurate!
Obrazu-ascuns sub negrele-ţi mantii
Să nu-l laşi rana caznei să-şi arate
Să-l vadă-astfel iscoditoarea zi:
Păstrează-ţi mohorâtele moşii:
Păcatul săvârşit pe-al tău pământ
Aici e drept să-şi afle un mormânt.

CXVI

Să nu laşi ziua cea clevetitoare
Să desluşească, scrise pe-a mea frunte,
Cum se pierdu gingaşa nentinare,
Cum fost-au jurămintele înfrânte;
Ea, ce-nţelesul slovei nu-l pătrunde,
Cu mare glas la toţi va da de ştire
Că mi-a citit păcatul în privire.

CXVII

Pe prunci o să-i ogoaie-a mea poveste
De faima lui Tarquin vor tremura;
Retoriceşti găteli vor fi aceste:
Păcatul lui Tarquin, dojana mea;
Poeţi flămânzi de-ospeţe vor cânta
Spunând despre Tarquinus ce ruşine
Zvârlit-a-asupra unei Colatine.

CXVIII

Păstrează-mi bunul nume fără pată,
Aşa cum Colatin l-a îndrăgit;
Şi îndoieli de s-or isca vreodată,
Semn că o rădăcină-a putrezit,
Nu-i drept să fie, bietul, dojenit:
De-a mea-ntinare nu-i mânjit defel.
Cum fost-am eu curată pentru el.

CXIX

Ruşine-ascunsă, herb însângerat,
Chin neştiut şi silă negrăită
Pe fruntea lui Colatin s-au săpat:
Tarquinus vede rana cea cumplită;
Că-n pace, nu-n război e dobândită;
Rănitul rana nu şi-o desluşeşte:
I-o ştie-ades doar cel care-l răneşte.

CXX

O, Colatin, eu cinstea ţi-am pierdut,
Eu, ce-am fost cinstei tale visterie;
N-am miere, în bondar m-am prefăcut,
Şi-mi fură floarea verii din câmpie
Nemernicul tâlhar, cu silnicie:
O viespe furişată-n stup la tine
Sorbit-a mierea vrednicei albine.

CXXI

Port vina năruirii cinstei tale;
Dar l-am primit anume-n cinstea ta:
Venea din preajmă-ţi. Să-l alung din cale?
Dispreţul ar fi fost necinstea mea.
Şi-apoi, el de virtute îmi vorbea:
O, cum se-arată rele neştiute!
Când diavolul vorbeşte de virtute!

CXXII

De ce rod viermii nentinata floare?
În cuib de vrăbii cucul ou-şi pune?
Broscoii spurcă apa din izvoare?
Mocnesc răscoale-n gândurile bune?
Un rege legii lui nu se supune?
Dar nu sunt împliniri desăvârşite
De-un fir de praf să fie nemânjite.

CXXIII

Pe moşul ce-şi piteşte-arginţii-n ladă,
Podagra, junghiu-l chinuie amar;
Comoara ochi-i stinşi nu pot s-o vadă,
Stă ţintuit ca Tantal[23], şi-n zadar
Al minţii rod şi-l strânge în hambar;
Cu nici un chip câştigul lui nu poate
Să-i ogoiască dorurile toate.

CXXIV

Comoara nu-l mai bucură deloc
Şi fiilor le-o trece prin diată
Ei, cu trufie,-şi bat de-avere joc:
Uncheşu-i slab, ei tari, şi-şi pierd de-ndată
Blagoslovita-avere blestemată;
Cu dulciuri, gustul rău să-l dregem vrem,
Dar se acresc în clipa când le-avem.

CXXV

Sub cer senin, furtuni cumplite urcă,
De ierburi rele-i floarea-năbuşită,
Şi-al mierlei cânt de-un şuier de năpârcă,
Meteahna rea virtutea dă s-o-nghită
Şi lucrul bun se pierde-ntr-o clipită,
Putând rău îmbinata întâmplare
Să-i strice însuşirea, să-l omoare.

CXXVI

O, întâmplare, vina ţi-e grozavă:
Hainului trădarea i-o-mplineşti,
Dai fiarei pradă oaia cea firavă,
Legi, cumpăniri, dreptăţi batjocoreşti,
Păcatului puterea i-o sporeşti,
Ascuns privirii, în chilie-l ţii
Pândind pe cei ce-n preajmă s-ar ivi.

CXXVII

Vestala[24] vrei să-şi calce jurământul,
Şi focu-aţâţi ce-nmoaie cumpănirea,
Credinţă, cinste de ucizi de-a rândul;
Codoş murdar ce-aprinde răzvrătirea,
Smulgi laudele, semeni clevetirea.
Hrăpareţ, trădător, tâlhar viclean,
Schimbi mierea în venin, râsu-n alean.

CXXVIII

Desfătu-ţi dat pe faţă-i doar ruşine,
Înaltul-ţi cin e zdreanţă şi părere,
Ospăţul tău nu satură pe nimeni,
Pelin amar e vorba ta de miere;
Deşarta-ţi strălucire iute piere.
Când eşti atât de rea, împrejurare,
De ce cu sârg te-adastă fiecare?

CXXIX

Nu-l aperi pe acel ce dreptu-şi vrea,
Nu-l duci la cei ce pot să-i dea dreptate;
Strădaniei răgaz când îi vei da?
Dar inimii de chin încătuşate?
Tămadă suferinţei necurmate?
Calici, şchiopi, orbi, ciungi mila ţi-o cerşesc,
Dar niciodată nu te întâlnesc.

CXXX

Bolnavul moare, doftoru-aţipeşte;
Orfanii plâng şi maşterii-ospătează;
Tămada zburdă, obrinteala creşte;
Juzii petrec, vădana se căinează;
Prin tine, nimeni mila n-o să vază:
Desfrâu, mânie, pizmă, silă, moarte.
Tu le păstrezi ca foile-ntr-o carte.

CXXXI

De vin spre tine Cinstea şi-Adevărul,
În cale-oprelişti multe li se-arată,
Şi scump de tot îţi cumpără-ajutorul;
Păcatului i-l dai fără de plată,
Ce-ţi spune,-auzi şi-i împlineşti îndată;
Spre mine Colatin ar fi venit
Odată cu Tarquin, dar l-ai oprit.

CXXXII

De-omor eşti vinovată, de minciuni,
De strâmbe jurăminte şi de mită,
De măsluiri, trădări şi prădăciuni,
Şi de incest, scârbavnică ispită;
Păcatul din fiinţa ta cumplită
Din prima zi a lumii nu se curmă
Pân’la judeţul înfricat din urmă.

CXXXIII

O, Timp abraş, tovarăş nopţii slute,
Al grijilor, tu, sprinten olăcar,
Rob rău al bucuriei prefăcute,
Durerii strajă, relelor samar!
Creşti tot ce-i viu şi moarte-aduci în dar.
Timp schimbător şi purtător de rele,
Porţi vina morţii şi a vinei mele.

CXXXIV

De ce'Ntâmplarea, sluga-ţi credincioasă,
Odihna ce mi-ai dat-o mi-a trădat?
Norocul mi l-a alungat din casă
Şi cu-al durerii lanţ m-a ferecat?
Precum ţi-e slujba, să fi alungat
Vrăjmaşe uri, al lumii gând greşit;
Tu zestrea legiuită mi-ai răpit.

CXXXV

Slăvit eşti de-i împaci pe-aprinşii crai,
De-nsemni ce-i vechi cu-a' timpului peceţi,
Făţărnicia în vileag de-o dai,
De scoli din somn senine dimineţi,
Făcându-i rău pe rău dacă-l îndrepţi,
De surpi palate-n aur poleite,
Şi prafu-aşterni pe turle strălucite.

CXXXVI

Dacă hrăneşti uitarea cu paragini.
Şi statua de-i laşi pe viermi s-o roadă,
Al cărţii înţeles l-alungi din pagini
Şi de pe corbi laşi penele să cadă,
Usuci stejarii, creşti mărunta mladă,
Oţelu-l spargi lucrat cu meşteşug,
Fortunii-nvârţi ameţitorul crug.[25]

CXXXVII

Pe fete le arăţi bunicii lor,
Bărbaţi din prunci şi prunci faci din bărbaţi.
Omori pe tigrul dornic de omor,
Prinzi inorogii[26], leii cei turbaţi,
Îţi râzi de iscusiţii înşelaţi,
Când rodu-i bun, îi lauzi pe plugari,
Cu stropii mici spargi cremenile tari.

CXXXVIII

Atâta rău urzeşti cât eşti pribeag,
Şi să-l îndrepţi, din drum nu vii-napoi,
Dacă-ai întoarce-o clipă într-un veac,
Prieteni ai avea atunci puhoi;
Dă-i tot ce-i iau datornicii cei răi;
De-ar fi un ceas din noapte să se-ntoarcă,
Furtuna-ar ocoli sărmana-mi barcă.

CXXXIX

Tu, slugă nelipsită-a Veşniciei,
În drum să-i scoţi nenchipuite fapte
Ce, toate, lui Tarquin prilejuri fie-i
S-afurisească-afurisita noapte,
Înspăimântat de umbre şi de şoapte,
Şi-n diavoli fără chipuri să prefaci
În drumul lui tufişuri şi copaci.

CXL

Gemând, să se prăvale-n pat, trăsnit,
Când năluciri odihna i-o alungă,
De nenoroc să fie hăituit.
Şi nimenea de plânsu-i să nu plângă,
Şi să-l loveşti cu inimi tari, de stâncă,
Ca tigrii blândele femei să fie
Să dea năvală, crunte, să-l sfâşie.

CXLI

Dă-i timp zulufii aurii să-şi taie,
Dă-i timp să se blesteme cu glas mare,
Dă-i timp s-aştepte Timpul să-l ogoaie,
Dă-i timp să fie rob, fără scăpare,
Dă-i timp să ceară-un colţ de pâine tare,
Timp ca aceia ce trăiesc din milă
Să-i dea pomeni şi să le fie silă.

CXLII

Dă-i timp, de el nebunii haz să facă,
Dă-i timp, duşmani prietenii să-i fie,
Să vadă timpul cum nu vrea să treacă
În timpuri de restrişti; şi-n veselie
Ce iute trece: fă-l mereu să ştie
Păcatu-i de neşters cât e de greu,
Dă-i timp să-şi plângă timpul lui mereu.

CXLIII

Buni, răi, cu toţi te ştiu ocrotitor
Dă-mi timp să-l blestem, lui sfat rău i-ai dat;
Pe hoţi i-ndemni să-şi teamă umbra lor,
Vrând viaţa să şi-o ia neîncetat;
Biet sânge biata mână a vărsat!
Ce poate fi pe lume mai mârşav
Decât un gâde-al unui mârşav sclav?

CXLIV

Mai josnică-i odrasla cea regească,
Râzându-şi de nădejdea-i legiuită[27],
Cei mai puternici pot să dobândească
Mai naltă slavă, ură mai cumplită;
Stă fapta rea pe-o treaptă strălucită.
Acum pierit-a luna-n neguri grele,
Dar pier mai lesne miile de stele.

CXLV

De-şi scaldă corbul aripa-n băltoacă,
Nu vede nimeni că-i mânjit cu tină;
Dar lebăda noroiul de-l încearcă
Se vede pata;-n bezna cea deplină
Se-ascunde sluga, regele-n lumină
Pe bărzăuni nu-i bagă-n seamă nime:
Toţi văd cum zboară şoimu-n înălţime.

CXLVI

Ieşi, slugă-a celor proşti, tu, vorbă goală,
Zvon sterp, judecător fără putere!
Doar cum să-nfrunţi pe alţii-nveţi la şcoală;
Mergi să desmierzi a tonţilor părere;
Fricosul ajutorul tău îl cere;
Pe iscusinţa ta eu nu pun preţ:
Nu legea cârmuieşte-acest judeţ.

CXLVII

În darn spre Timp, spre Noapte, spre-’Ntâmplare
Şi spre Tarquin m-am îndreptat pe rând;
În darn îmi cert într-una-a mea purtare,
În darn mi-alung răufăcătorul gând;
Zadarnic, ca un fum, e-orice cuvânt;
E doar un singur leac, şi-l ştiu prea bine:
Mânjitul sânge să-mi slobod din vine.

CXLVIII

Sărmană mână,-ascultă-a mea poruncă:
Spre cinstea ta, mă scapă de ruşine;
De voi muri, păstra-vei cinstea încă;
Trăind, necinstea o s-o-mparţi cu mine.
Nu află sprijin doamna ta în tine;
Căci să-i loveşti duşmanul ţi-a fost frică,
Deci viaţa ta şi-a ei tu le ridică.”

CXLIX

Zicând, din aşternutu-i se scula,
Unealta morţii vrând s-o afle-acum:
Nici-un casap unealta nu i-ar da,
Ca să-i deschidă răsuflării drum,
Ce piere printre buze, ca un fum,
Precum e fumul Etnei[28] care arde,
Sau fumul care urcă din bombarde[29].

CL

„În darn trăiesc şi cat un chip ferice
Ca viaţa neferice să-mi închei;
Jungherul lui mă-nfricoşase, zice,
Tu, mâna mea, acum cuţitu-l vrei;
Eu cu credinţă-am fost între femei
Aşa e şi acum. O, nu-i aşa:
Pe trup mi-a pus Tarquin pecetea sa

CLI

De ce să-mi tem sorocul morţii mele?
Pierit-a ţelul vieţii mele, vai!
Prin moarte pata-aceasta să se spele,
Şi mârşăviei las mârşavul trai,
Şi-al faimei herb pe-al defăimării strai;
Comorile fiindcă sunt furate,
Să ard lădiţa-n care-au fost păstrate.

CLII

Coclitul gust al dragostei minţite,
O, Colatin, nu-ţi va fi dat să-l ştii;
Cu jurămintele-mi batjocorite
Iubirea ta eu n-o voi linguşi:
Lăstar corcit pe lume n-oi ivi;
Cel ce-a mânjit sămânţa ta curată
Nu s-o făli că roadei lui eşti tată.

CLIII

Tu n-o să-l vezi zâmbind cu tainic gând,
Râzând, cu alţii taina n-o să-mpartă;
Avutul tău, vei şti, n-am vrut să-l vând,
Ci el şi l-a furat de-aici, din poartă.
Iar eu, fiind stăpână pe-a mea soartă,
Nicicând păcatul nu-mi voi fi iertat:
Plăti-va morţii viaţa-al meu păcat.

CLIV

O, nu-ţi va fi otravă-a mea greşeală
Ce-n vorbe meşterite n-o-nfăşor,
N-o să-i vopsesc cumplita ei negreală
S-ascund catranul nopţii-ngrozitor:
Rosti-va gura-ntregul adevăr,
Din ochi ţâşni-vor, ca din stăvilare,
Să-mi spele vina apele-vioare.”

CLV

Şi astfel Philomela[30] îşi sfârşeşte
Duiosul cânt al nopţii-ncrâncenate,
Şi noaptea-n falnic mers acum păşeşte
Spre iadul hâd[31]; prind zorii să se-arate
Lumină dând privirii însetate.
Domniţei negurate-i silă, însă,
Să se mai vadă-ar sta în noapte-ascunsă.

CLVI

Prin borţi pătrund iscoade de lumină.
Cu degetul părând că o arată;
Domniţa: „Ochi al ochilor — suspină —,
De ce ce-mi stai în fereastră? Pleacă-ndată
Să hârjoneşti doar geana-nsomnurată.
Cu-al razei fier nu-mi pune semn pe frunte
De-a nopţii faptă ziua nu răspunde. “

CLVII

Se gâlceveşte-astfel cu tot ce vede:
Durerea-i ţânc certăreţ, nătărău,
Pe toţi, de cum se-aprinde, îi repede.
E chinul vechi mai blând de felul său:
Răbdarea-l îmblânzeşte pe cel rău,
Dar altul, nemblânzit, se-aruncă-n apă,
Dă mult din mâini şi de înec nu scapă.

CLVIII

Şi ea, zvârlită-n griji ca într-o mare,
Cu tot ce-i iese-n drum porneşte sfadă;
Cu orice chin vrea chinul să-şi măsoare;
Doar patima-i, din toate,-şi creşte mladă:
Rodeşte una, alta stă să cadă;
Durerea ei, ce-i câteodată mută,
Altcând din cale-afară-i de limbută.

CLIX

În zori aude pasărea cum cântă:
Gemând, ascultă dulcea ei zvâcnire;
Vrând voioşie,-n chin adânc se-afundă;
Cei trişti se sting în veselă-nsoţire,
Se simt mai bine cu cei trişti din fire:
Durerea află dreaptă mângâiere
Doar printre cei ce simt şi ei durere.

CLX

Tânjirea se-nzeceşte când vezi hrana;
Mori, de te-neci la ţărm, a doua oară;
Când leacu-l vezi, mai crunt te doare rana;
Durerea, vrând s-ajute,-i mai amară:
Talazul ei pe toate le-mpresoară,
De-i pui zăgaz, îneacă ţărmu-n valuri;
Când râzi de el, sfărâmă legi şi maluri.

CLXI

„Voi, mierle, fluieratul vă-ngropaţi
În pieptul gol, sub pene, zice ea,
Deci, în auz fără de glas să-mi staţi;
Nu-mi vrea odihnă truda-aceasta-a mea,
Cum gazda tristă-ospăţ voios nu-şi vrea;
Cei veseli vor miresme-ntr-al lor cânt,
Bocesc cei trişti când vremurile plâng.

CLXII

O, Philomela, tu ce-ţi cânţi răpirea[32],
Crâng trist să-ţi fie păru-mi despletit;
Jilava ţărnă-ţi plânge ofilirea,
De plânsu-mi, plânsu-ţi fi-va însoţit,
Isonul să ţi-l ţin necontenit,
Despre Tarquin să-ngân un cântec eu,
Măiastro, tu, să cânţi despre Tereu.

CLXIII

Cum ţie cântul ţi-e iscat de-un spin[33],
Ţinându-ţi chinul treaz, şi eu la fel,
Vrând să m-asemăn ţie mai deplin,
De inimă-o să-mi rezem un oţel,
Şi ochii-mi de-or clipi, s-or stinge-astfel.
Cum lunecă, adică,-un cânt pe strune,
În inimi chinul nostru-o să ne sune.

CLXIV

Tu nu cânţi ziua: ţi-e ruşine foarte
Vrun ochi străin în preajmă să nu fie;
Ne-adastă un pustiu ascuns departe
Ce de arşiţă şi de ger nu ştie;
Jivinele-mblânzite or să vie,
Luând la tânguirea noastră-aminte:
Când omu-i fiară, fiara e cuminte.”

CLXV

Cum, căutând cărarea să le scape,
Stau ciutele în cumpănă-nfricate,
Scăparea, însă, nu le este-aproape:
Cărările aleargă-ntortocheate,
Cu sine însăşi ea-n restrişti se zbate,
S-aleagă moarte, viaţă, ce-i mai bine?
Păcat e moartea, viaţa e ruşine.

CLXVI

„Vai, ce urmează, spune, dacă mor?
Cu trupul meu biet sufletu-mi mânjit e;
Să pierzi o parte-ţi vine mai uşor
Decât pieirea totul de-ţi înghite;
O mamă-ajunge la-ncheieri cumplite:
Ucide-un prunc de-i fură moartea unul,
Din doi, nu va fi doică la niciunul.

CLXVII

Trup, suflet, mai de preţ din voi mi-e care?
Unu-i ceresc, cellalt neprihănit;
Iubirea cui mi-e mai aproape oare?
Doar pentru cer şi soţ eu le-am păzit.
Ca bradu-nalt, de scoarţă jupuit,
Şi-a’ cărui suc şi cetini s-au uscat,
E sufletu-mi, căci scoarţa-i s-a luat.

CLXVIII

Gonită-i tihna, casa-i jefuită,
Cetatea e sfărmată-n bătălie,
Şi capiştea-i mânjită, prihănită
Şi-mpresurată de nemernicie;
Deci nici o fărdelege n-o să fie
De voi străpunge năruitul zid
Şi sufletului drum va să-i deschid.

CLXIX

Dar n-o să mor cât Colatin al meu
N-o şti pricina morţii-mi timpurii,
Jurând că-i va plăti, în ceasu-mi greu,
Acelui ce suflarea mi-o opri;
Tarquin spurcatu-mi sânge-l dobândi:
L-a pângărit şi pentru el se varsă,
Diata-i scriu cu slovă-n veci neştearsă.

CLXX

Jungherului lăsa-voi cinstea mea.
Că necinstitul trup el mi-l răneşte.
Şi cinstea viaţa necinstită-o ia.
Când una moare, cealaltă trăieşte,
Şi faima pe-al ruşinii scrum va creşte
Ucid prin moartea-mi crâncena-mi ocară
S-o naşte cinstea, sila de-o să-mi moară.

CLXXI

Dar ţie moştenire ce-o să-ţi las,
Stăpâne al pierdutei nestemate?
Mândria că supusă ţi-am rămas;
Pilda mândriei îţi va da dreptate.
Să-ţi fie de folos Tarquinus poate:
De dragu-mi ia-l; îţi sunt prieten bun,
Pe mine,-al tău duşman, eu mă răpun.

CLXXII

Pe scurt, astfel diata îmi va scrie:
Las trupu-n ţărnă, sufletul în cer,
Las ţie, soţ al meu, a mea tărie,
Şi cinstea ucigaşului jungher,
Ruşinea-mi — celui ce-a făcut să pier,
Şi numele-mi — acelor ce-or trăi
Şi nu s-or ruşina când l-or rosti.

CLXXIII

Colatin,-ascultă această rânduială;
N-am vrut s-ajungi să mi-o auzi cândva:
În sânge ponegrirea mea se spală,
C-un bun sfârşit să mântui fapta rea.
Fii tare, slabă inimă a mea,
Şi mâinii te supune: când mori, moare
Fiind, deci, amândouă-nvingătoare.”

CLXXIV

Când planul morţii, astfel, l-a ticluit,
Ea-şi zvântă-a ochilor mărgăritare
Şi slujnica şi-o strigă, răguşit;
Îi dă în grabă fata ascultare:
Că slujba vrea pe-aripi de gând să zboare;
Obrajii doamnei s-au topit cu totul
Precum sub soare,-n plaiul iernii,-omătul.

CLXXV

Stăpânei, ea sfioasă-i dă bineţe
Cu glas molcom, semn drept de sfiiciune;
Priveşte trist veşmântul bietei feţe
Şi jalea-adâncă-a bietei ei stăpâne.
Dar întrebarea-i fără glas rămâne:
De ce-i stau sorii-n noapte, amândoi[34],
Şi obrajii-s uzi de-ale durerii ploi?

CLXXVI

Cum ţărna-şi plânge soarele-n amurg
Şi-s ochi în lacrimi fragedele flori,
Din ochii-ncercănaţi ai fetei curg,
Neostoit, amarele plânsori,
Jelind ai doamnei sori scânteietori
Ce se cufundă-n mările sărate:
Sunt ochii fetei nopţi înrourate.

CLXXVII

Prin ţevi de fildeş, vasul de mărgean
Şi-l umplu-ncet făpturile frumoase
Pe drept îşi plânge una-al ei alean,
Cealaltă nu vrea singură s-o lase.
Spre plâns ades femeile sunt trase,
Pentru durerea altora plângând
Îşi-neacă ochii, inima şi-o frâng.

CLXXVIII

Femeilor de ceară le e gândul,
Bărbaţilor din marmura cea tare;
Cu silă, vicleşuguri frământându-l,
În gând de ceară dânşii scriu tipare.
Deci ele nu-s de rău plămăditoare:
Cum ceara n-o învinuieşti că-i rea
Cel rău de-şi tipăreşte chipu-n ea.

CLXXIX

Femeile sunt netede câmpii
În care nu pot şerpii să se-ascundă;
Bărbaţii-s codri-adânci, cu tihării,
Cu peşteri unde fiare stau la pândă.
Printr-un cleştar vezi gâza cea plăpândă.
Ei şi-ascund vina în priviri semeţe,
Ci ele-o scriu cu slove prea citeţe.

CLXXX

Să nu învinui florile-ofilite.
Ci iarna aspră care le-a răpus;
Nu prada, ci acel care-o înghite
Osândei se cuvine-a fi supus:
Femeile, deci, vinovate nu-s;
Bărbaţii-s tari, femeile-s prea slabe:
Păcatului ajung prea lesne roabe.

CLXXXI

Stă pilda-ntr-a domniţei judecată,
Lovită greu de-a nopţilor dovadă,
Ţintind spre moarte; dar i se arată
Cum soţului i-aduce grea dosadă.
Primejdia e-a-mpotrivirii roadă:
Că spaima-ntregul trup l-a amorţit.
E trupul mort de toţi batjocorit.

CLXXXII

Răbdarea să-i vorbească-i dă poruncă
Icoanei plânsului cumplit al său:
„De ce, fetiţo, jalea ta adâncă
Revarsă lacrimi pe obrazul tău?
De vrea să-mi uşureze chinul rău,
Să ştii că nu-mi ajută al tău plâns:
De-i plânsul de-ajutor, e-al meu de-ajuns

CLXXXIII

Dar spune-mi, când plecă (şi se opreşte
Cu un suspin adânc) Tarquin de-aici?”
„O, doamnă, dormeam încă, ea grăieşte,
Deci nepăsarea-mi voi învinui;
Dar vina astfel mi-o voi lămuri:
Mijea lumina zorilor abia,
Când m-am trezit şi el nu mai era.

CLXXXIV

A slujnicii-ndrăzneală de-i iertată,
Pricina jalei tale-ar vrea să ştie.”
„Tăcere! De-o voi spune încă-odată,
Durerea mea uşoară n-o să-mi fie;
Nu-s vorbe pentru-această grozăvie,
Şi-un iad mai negru ca acesta nu-i,
Ce simţi să n-ai putere să şi spui.

CLXXXV

Cerneală să-mi aduci, hârtie, pană;
Nu, cruţă-ţi truda: uite, le-am găsit.
Un credincios de-al soţului meu cheamă
Să ducă-n goana mare, negreşit,
O carte la stăpânu-mi prea iubit.
De sârg să se gătească el de drum,
Că voi sfârşi scrisoarea chiar acum.”

CLXXXVI

Când fata pleacă, ea la scris se-aşează,
Dar, şovăind, se-opreşte pana-ades;
Chin, chibzuinţă-n luptă se-ncleştează,
Ce-i scris de cuget, de durere-i şters;
E bont, prea-i oblu-al slovei înţeles.
Precum la porţi mulţimile se-ndeasă,
Şi vorbele ar vrea buluc să iasă.

CLXXXVII

Într-un tîrziu: „Preavrednice stăpâne,
Nevrednica-ţi soţie, preaplecată
Te cheamă cu adâncă-nchinăciune
(De-o s-o mai vezi, iubirea mea, vreodată);
Să vii să mă găseşti în grabă cată.
Mă las în seamă-mi, e cernit căminul,
Mi-e strâmt cuvântul, nesfârşit mi-e chinul.”

CLXXXVIII

Împătureşte-a chinului dovadă;
E dat durerii tari prea slab condei!
Citind-o, Colatinus o să-i vadă
Durerea, nu şi-ascunsul ei temei.
Dar ea-n vileag nu-şi vrea greşeala ei,
Ca nu cumva bărbatul ei s-o ştie,
Până iertarea-n sânge ea-şi va scrie.

CLXXXIX

A pătimirii sale-agonisită
S-o risipi, la el când va ajunge;
Cu lacrimi şi suspine-mpodobită,
Năpasta ei cuvine-se s-alunge
Orice-ndoială-n jurul ei s-ar strânge:
Să şteargă pata, fapta doar e-n stare,
Nu vorba mâzgălită pe scrisoare.

CXC

Priveliştea-i mai tristă ca povestea.
Privirea-i a urechilor tălmace,
Spunând cum din durerile acestea
Durerea fiecărui parte-şi face;
Durerea, neştiută însă, tace
Ca râu-adânc neauzit curgând,
Până ce-o răscoleşte-al vorbei vânt.

CXCI

Punând pecetea, scrie-acum pe carte:
„Către stăpânul meu, în goana mare”.
Ea solului scrisoarea-i dă s-o poarte
Aşa cum păsările ştiu să zboare
Când Crivăţul e gata să coboare;
Că-i prea înceată graba-i, ea gândeşte:
Preamultul pe preamult îl îmboldeşte.

CXCII

Se pleacă slujitorul către ea,
Roşind smerit, spre dânsa ţintă cată
Fără cuvânt, din mână cartea-i ia
Neştiutor, în goană pleacă-ndată.
Cei ce-şi ascund purtarea vinovată
Cred că păcatul lor oricine-l vede;
El a roşit de-al ei păcat, ea crede.

CXCIII

Sărmanul sol (o ştie Domnul!) nu-i
Prea dăruit cu duh şi cu-ndrăzneală;
Grăiesc în fapte cei asemeni lui;
Cei care se fălesc cu-a lor iuţeală
Se dovedesc că spus-au vorbă goală;
Să pui — era al vremii obicei —
Nu pe vorbiri, ci pe priviri temei.

CXCIV

Ea de-nfocarea lui şi-aprinde teama
Când focul în obraji li s-a aprins,
Crezu că de Tarquin el si-a dat seama,
Că bănuiala-n cuget i s-a-ncins,
Roşind cu el, privindu-l dinadins:
Văzând obrazul lui învăpăiat,
Gândi că-i iscodise-al ei păcat.

CXCV

Îi par domniţei clipele prea-ncete
Pân’ce ştafeta-şi va vedea cum vine;
În darn bătrânul timp vrea să-l desfete,
Că-i ostenit de plâns şi de suspine,
Aşa cum chinul ostenit de chin e;
Încet ea cată-a se opri din plâns,
Că plânsu-acesta greu nu-i e de-ajuns.

CXCVI

Şi de-o icoană ea-şi aduce-aminte
Ce zugrăveşte oastea cea grecească
Stând Troiei lui Priamus dinainte
Prihana doamnei[35] vrând s-o pedepsească,
Semeţul Ilion să-l risipească.
Se vede-n zugrăveala nentrecută
Cum ceru-nalt se pleacă şi-l sărută.

CXCVII

Cu viaţa asta să se-ntreacă pare,
La mii de lucruri jalnice dând viaţă,
Scriind cu pulberi lacrimile-amare
Ce pentru-un soţ ucis le varsă-o soaţă;
Din sânge urcă aburi ca o ceaţă:
Cenuşi pe ochii morţi prind să se-adune
Precum se stinge-n noapte un tăciune.

CXCVIII

Se văd cei care zidurile-aşează,
Înnăduşiţi, cu obrăzar de glod,
Şi alţii-n metereze cum veghează
Spre-a grecilor mulţime de norod.
Cu măiestrie zugrăviţi se văd
Şi ochii celui ce din depărtare
Priveşte, prins de-adâncă întristare.

CXCIX

Şi limpede se văd în zugrăveală
Ai oştii falnici şi viteji fruntaşi;
Se vede-a celor tineri îndrăzneală,
Şi sunt pe-alocuri zugrăviţi cei laşi
Cum îşi târăsc tremurătorii paşi:
Ei seamănă cu toţii atât de bine
Cu-atâţi fricoşi pe care-i vede-oricine!

CC

Şi ce întruchipare fără seamăn
Pe chipul lui Aiax şi-al lui Ulise!
E scrisă inima pe-obrazul geamăn
Şi pe obraz purtările sunt scrise:
De ciudă, unul ochii şi-i tocise:
Privirea blândă-a celuilalt şi dreaptă
Mărturiseşte mintea-i înţeleaptă.

CCI

Se vede cuvântând uncheşul Nestor,
La luptă-nsufleţind, astfel, oştirea;
Şi cumpănirea mâinilor acestor,
Dezmierdătoare, farmecă privirea,
Şi parcă i se-aude şi vorbirea
Şi i se mişcă barba lui de-argint,
Suflarea-i parcă-o vezi spre cer suind.

CCII

De parcă sfatu-ar vrea să i-l înghită,
Mulţimea stă cu gura larg căscată;
Şi fiecare faţă-i felurită
De parcă de sirene-i fermecată.
Şi-nalţi, şi scunzi la fel de bine-arată.
Iar cei ascunşi în spate, chica-şi saltă,
Făptura lor să pară mai înaltă.

CCIII

Un pumn de-o ţeastă zdravăn s-a proptit.
Şi o ureche îi umbreşte nasul;
Se trage-n lături unul,-năbuşit,
Strivit, parcă-şi ridică altul glasul
Şi toţi deolaltă-i ţin mâniei pasul,
De vorbă nu mai ştiu s-asculte, parcă,
Şi să se taie-n săbii se încearcă.

CCIV

Şi câtă-nclupuire-aici s-a strâns,
Ce gânduri limpezi şi nenchipuite!
Pe-Achile-nfăţişându-l fu deajuns
Să-i zugrăvească armele-i călite;
Viteazu-ascuns, cu totul nezărit e:
O mână,-o faţă, un cap sau un picior
Pot zugrăvi întregul mai uşor.

CCV

Şi când, nădejde-a obştii, Hector pleacă
De lângă Troia greu împresurată,
Vin mamele voioase să-şi petreacă
Odrasla ce pornit-a să se bată:
Nădejdea lor ciudat e-nfăţişată,
Că-n luciul veseliei, vezi, adică —
Precum cocleala — umbre-adânci de frică.

CCVI

Spre Simois[36] se scurge sânge-n valuri
Din mlaştinile crunte-a' lui Dardan[37];
Îşi umflă creasta, urcă peste maluri,
Şi-nfăţişând războiul cel avan,
Le rup, izbind în ele ca-n duşman,
Se trag 'napoi, în largi vâltori se-adună
Şi-mproaşcă ţărmuri-nalte cu-a lor spumă,

CCVII

Priveşte lung domniţa la icoană:
Să afle-un chip cioplit din jale cată;
De chin sunt multe prefăcute-n stană,
Nici unul nu cuprinde jalea toată.
Dar într-un colţ Hecuba i se-arată:
Bătrânii-i ochi pe Priam îl jelesc,
Când tălpile lui Pyrrhus[38] îl strivesc.

CCVIII

Surpatul timp, frumseţea năruită.
Domnia spaimei, toate se-ntrupară
Pe faţa ei sub zbârcituri pitită:
Nimic nu-i din ce-a fost odinioară;
Şi adastând senina primăvară,
În vine, înnegrit, albastru-i sânge
Vrea viaţa care-n trupul mort se strânge.[39]

CCIX

Lucreţia, privindu-i umbra,-şi ia
Tipar durerii din acea durere
Ce numai plânsul drept răspuns şi-l vrea,
Zvârlind în duşman vorbă grea, de fiere.
Nu-i zeu zugravul, deci n-avu putere
Să deie glas durerii ce nu iartă:
Domniţa cu obidă multă-l ceartă.

CCX

„Voiesc să plâng cu glasu-mi chinul tău,
Biată unealtă, zice, fără grai,
Să torn alin — lovind în Pir cel rău —
În rănile sărmanului tău crai;
Cu lacrimi sting al Troiei jărăgai;
Şi cu jungheru-oi scoate ochii răi
Ai grecilor, cumpliţi duşmani ai tăi.

CCXI

Iar târfei ce iscatu-le-a pe toate
În unghii o să-i sfârtec dalba faţă,
Paris, încins de pofte blestemate
Urgii adus-a-n Troia cea semeaţă,
Şi ochii tăi[40] au dat urgiei viaţă;
Fiindcă le-au fost gazde, au pierit
Crăiasă, crai, fiică, fiu iubit.

CCXII

De ce păcatul unuia e dat
Mulţimilor năpastă să le fie?
Să ardă singuraticul păcat
Pe fruntea ce păcatul îl îmbie,
De chin cei fără vină să nu ştie;
De ce greşeala unuia să cadă
Asupra tuturor, cu grea dosadă?

CCXIII

Hecuba plânge, zace mort Priam,
Şi Hector cade, Troilus[41] e stins,
Se zbat în sânge cei de-acelaşi neam
Şi se lovesc de moarte nenadins;
Pe toţi în moarte unul doar i-a-mpins;
Priam în frâu feciorul de-şi ţinea[42],
Nu-n foc, ci-n slavă Troia strălucea.”

CCXIV

Ea plânge-a Troiei zugrăvită jale,
Căci al durerii clopot e urnit
Doar de puterea greutăţii sale
Şi sună-a moarte,-apoi, necontenit;
Domniţa triste basme-a povestit,
Dând glas durerii zugrăvite, care
Îi împrumută-a ei înfăţişare.

CCXV

Privirea-i spre icoană iar purcede:
Stingheră, doamna plânge îndelung.
Un chip de milă vrednic dânsa vede;
Pe care griji şi mulţumiri se strâng;
Ciobanii frigieni, văzându-l, plâng,
Spre Troia merg cu dânsul împreună;
Răbdarea lui durerea i-o înfrână

CCXVI

E zugrăvit cu meşteşug, astfel
C-ascunde răul sub un chip blajin;
Smerit şi liniştit priveşte el,
Întâmpinând durerile senin;
Roş, galben pe obrazul lui se-aţin;
Nu spune roşul de păcatu-i, însă,
Nici galbenul de spaima lui ascunsă.

CCXVII

Aşa precum un drac adevărat.
El îşi păstrează-o dreaptă-nfăţişare;
E-atât de bine răul pitulat
Că pizma însăţi bănuială n-are,
Minciunii meşterite dând crezare:
Şi-n zări senine-ntunecatul vânt
Mânjeşte cu păcat un chip prea sfânt.

CCXVIII

Blajinul chip cu meşteşug e scris;
Că Sinon, cu minciuna lui vrăjită,
Pe-ncrezătorul Priam l-a ucis
Şi-a ars de tot cetatea strălucită[43];
Iar stelele, din zarea lor cernită,
S-au prăvălit; s-a spart oglinda lor
Ce le-oglindise chipul lucitor.

CCXIX

Ea desluşind acestea, l-a mustrat
Pe meşter că vrăjita-i măiestrie
Chipul lui Sinon[44] altcuiva l-a dat;
Nu poate-ascunde-atâta mişelie;
Asemeni chip: şi doamna vrea să ştie
Pe-obrazul lui cum cinstea se adună
Şi crede că icoana-i doar minciună.

CCXX

Zicea: „Nu-s astfel de făţărnicii”;
„Ascunse-astfel”, se cuvenea să zică,
Dar de Tarquin atunci îşi aminti
Şi-n loc de „nu-s”, „ascunse”-a spus, adică
Pe „nu-s” îl uită şi îl schimbă, cică,
Rostind: „Nu-s”, însă chipu-acesta poate
Şi trebuie s-ascundă răutate;

CCXXI

„Cu meşteşug e Sinon zugrăvit,
Îngrijorat şi întristat şi blând
(De trudă şi de chin parcă-i pierit);
Tarquin veni armat: vicleanu-i gând
Sub chip cinstit păcatul ascunzând:
Precum s-a încrezut Priam, aşa
Şi eu la fel, surpând cetatea mea.

CCXXII

Priviţi cum Priam ochii-şi umezeşte,
Văzând cum Sinon lacrimi calpe varsă;
O, Priam, vârsta nu te-nţelepţeşte?
Pe-ai tăi îi pierde lacrima lui stoarsă,
Să-ţi năruie-n pământ cetatea arsă;
De-al lui mărgăritar lucind sub pleoapă
Ţi-e milă: dar e strop de foc, nu-i apă.

CCXXIII

Urmări ciudate dracii-aduc din bezne:
În focu-i aprig Sinon, iată,-ngheaţă,
Şi-n ger, văpaia arde şi mai lesne;
Împotriviri ce-ntregului dau viaţă
Şi pe nebuni i-aţâţă şi-i răsfaţă;
Priam se-ncrede-n lacrima ce-l vinde
Şi care-n apă Troia o aprinde.”

CCXXIV

Acum, mânia-n piept îi dă năvală
Gonind răbdarea, nu o mai îndură,
Pe Sinon îl sfâşie-n zugrăveală,
Că vede-n el mârşava secătură
Ce-i aprinsese negrăita ură;
Se-opreşte şi surâde-amar: „Sunt proastă!
Nu-l doare-această rană şi năpastă”.

CCXXV

Durere, râu-ţi umfli şi-l cobori,
Şi-n vremi de spaime vremea vrea să plângă;
I-e doamnei dor de noapte şi de zori,
Dar mult e pân’la ele să ajungă;
În vremi de chin, o clipă-i vreme lungă;
N-adoarme chinul, dar se mişcă-alene
Cei treji văd cum se mişcă-nceata vreme.

CCXXVI

Şi vremea trece, nebăgată-n seamă,
Cât ea vorbeşte-acestei zugrăviri
Ce din adâncă ispăşire-o cheamă,
Privind cu jale alte ispăşiri;
Durerea şi-o topeşte-n jeluiri:
Nu-i leac de tot durerii, dar e-alin
Când ştii că alţii poartă-acelaşi chin.

CCXXVII

Sosi-n răstimp trimisul ei cuminte:
Cu el, stăpânul său şi-ai lui tovarăşi;
Domniţa sta-n cernitele-i veşminte,
Dar ochii ce-au secat de lacrimi, iarăşi
Albastre curcubeie adunară-şi,
Iar ceru,-ntunecatele-i izvoare
Vesteau din nou furtuni pustiitoare.

CCXXVIII

Spre ea, plin de mâhnire, soţul cată:
Privirea ei mâhnită i-a zărit.
De lacrimi îmbibată, dar uscată,
Pe-obraju-i rumeneala i-a pierit
Vrea să-i vorbească, dar a amuţit:
Prietenii ce-arare se-ntâlnesc
Despre norocul lor se iscodesc.

CCXXIX

El mâna văduvă de sânge-i ia
Şi-o-ntreabă: „Ce-ntâmplare neferice
Te-a-nfricoşat astfel, iubirea mea,
De-a izbutit culoarea să ţi-o strice?
Şi care ţi-e a tulburării price?
Destăinuieşte-ţi chinul şi dosada
Că poate-om şti să le aflăm tămada.”

CCXXX

Ea pulberii durerii îi dă foc
De trei ori, până-i pulberea aprinsă
Şi vrea să-i spună-amarul nenoroc,
Să-i spună cu sfială că-i învinsă
Şi cinstea-i de vrăjmaş că fost-a prinsă.
Iar Colatin şi nobilu-i alai
Cu luare-aminte-ascultă al ei grai.

CCXXXI

Şi lebăda, în cuibul ei de ape,
Începe cântul tristului sfârşit;
Durerea morţii-n vorbe nu încape
Nici un păcat acum nu-i păsuit:
„Dureri, nu vorbe-n mine s-au ivit;
Sunt multe, am un singur glas: nu pot;
Să-nşir în vorbe chinu-acesta tot.

CCXXXII

Deci glasu-mi doar atât va da de veste:
Veni pe-a ta moşie un străin
Şi s-a culcat pe pernele aceste,
Ce reazem frunţii tale se cuvin;
Şi nu poţi să-ţi închipui alt hain
Ce-asemeni silnicie-ar săvârşi:
Eu slobodă nicicând nu voi mai fi.

CCXXXIII

Fiindcă-n miezul nopţii de-ntuneric
Veni-n iatac, cu spada fulgerând;
Purta lumină viermele nemernic:
«Trezeşte-te,-mi strigă cu glasul blând —
Şi dragostea-mi primeşte sau, curând,
De nu, ruşinea o vei arunca
Asupra alor tăi şi-asupra ta.

CCXXXIV

De nu te vei supune poftei mele,
Să ştii că voi ucide un argat,
Apoi te-oi da pe tine morţii grele,
Jurând că v-am văzut când v-aţi spurcat
Şi, când vă desfătaţi în greu păcat,
Eu v-am ucis: şi-aceasta o să fie
Ocara ta şi veşnica-mi mândrie.»

CCXXXV

Eu tremuram şi ochii mei plângeau:
În pieptu-mi, el jungherul şi-l propti,
Jurând că ascultare de nu-i dau,
Nici un cuvânt n-oi mai putea rosti,
Ruşinea pe-al meu nume va rodi
Şi amintirea Romei o să poarte
Pe veci neruşinata noastră moarte.

CCXXXVI

Aveam vrăjmaş puternic, eu sunt slabă,
Slăbită încă şi de spaima crudă:
Călăul vorba mi-a ucis-o-n grabă
Ca nimeni la judeţ să nu m-audă;
Dând la iveală stacojia-i ciudă,
Jurat-a că privirea i-am răpit:
De-l furi pe jude,-omori pe osândit.

CCXXXVII

Iertarea spune-mi de-o s-o ştiu vreodată,
Învaţă-mă să-mi aflu vreun liman:
Mi-e cugetul curat şi fără pată,
Deşi mânjit e trupul meu sărman;
Nu-i gându-mi siluit de cel viclean,
Ci stă fără prihană şi senin
În temniţa aceasta de venin.”

CCXXXVIII

Neguţătorului cu luntrea spartă
Cu glasul de dureri zăgăzuit,
Cu braţu-ncrucişat[45], privirea moartă
Pe buze-i urcă-un vânt de chin cumplit,
Ce-n drumul lui cuvântul i-a oprit.
Ar vrea să glăsuiască; e-n zadar;
Dureri răsuflă,-n piept le trage iar.

CCXXXIX

Prin bolţi de pod se năpustesc talazuri[46];
Astfel, spre-ale mândriei lui izvoare,
Se-ntoarce, peste-a’ ochilor zăgazuri,
Acelaşi înspumat talaz pe care
Mânia îl mânase să coboare;
Precum un fierăstrău, mâhniri, suspin,
Împing şi trag apăsătoru-i chin.

CCXL

Durerea-i negrăită ea-i ascultă;
Din crâncena-amorţeală îl trezeşte:
„Putere-mi dă mâhnirea ta cea multă;
Aşa cum ploaia-necul îl hrăneşte.
Durerea mea durerea ţi-o sporeşte;
Dar lasă, o durere-i de ajuns,
De-ajuns doi ochi ce-s potopiţi de plâns.

CCXLI

De dragul celei ce ţi-a fost cândva
Lucreţia iubită,-ascultă bine,
Vrăjmaşului să-i dai pedeapsă grea;
Ne-obijdui pe noi, dar şi pe sine
Pentru ce-am fost, ajută-mă pe mine
E drept că-mi vii târziu într-ajutor
Dar judele milos dă milei spor.”

CCXLII

Se-ntoarce-apoi spre ceilalţi cavaleri:
„Cinstite feţe, nu spun nici un nume.
De nu juraţi acestei mari dureri
Că mâna voastră o să mă răzbune;
Jurat-aţi că e rostul vostru-n lume
Să-nfrângeţi silnicii şi răutate
Şi să le faceţi doamnelor dreptate.”

CCXLIII

Atunci, toţi cei de faţă, rând pe rând,
Să-i dea domniţei ajutor se leagă,
Cum scris e într-al stirpei legământ[47],
Şi să rostească numele o roagă;
Dar ea durerea nu-şi spusese-ntreagă
„Să-mi spuneţi, zice ea, cum să se spele
Prihana-aceasta a făpturii mele.

CCXLIV

Din ce-i alcătuit acest păcat,
Născut fiind din silnică-ntâmplare?
Cu fapta rea să-mpac un gând curat,
Şi cinstea să-mi ridic din trista-i stare?
Cum aş putea să dobândesc iertare?
Izvoarele se curăţă de-otravă;
Dar eu, mânjită-n sila cea mârşavă?”

CCXLV

Spun toţi, c-a’ trupului prihane, însă,
Prin cugetu-i curat au fost spălate;
C-un trist surâs ea-şi pleacă faţa plânsă
Răboj în care stau adânc săpate
Năpasta şi sortirea-i, nendurate;
„Să nu-şi ia, strigă una din femei,
Iertarea-mi drept iertării ei temei.”

CCXLVI

Suspină, parcă, inima ei frântă.
Al lui Tarquinus nume când l-arunci
„El, zice, el!”, şi doar atât cuvântă,
Cuvinte fără şir rosteşte încă
Şi-ntr-o suflare-ncepe-apoi să plângă:
„El! El călăuzeşte mâna mea
Să mă lovească, dându-mi rană grea.”

CCXLVII

Şi-n dalbu-i piept jungherul loc îşi face.
Scoţând din cuibu-i sufletu-ostenit.
Şi-i dăruieşte-astfel pierduta pace
Ce-n temniţa cu-otrăvi s-a risipit.
Şi norii duhul ei l-au moştenit:
Prin răni deschise, viaţa se desparte
Pe veci de veci de pământeasca-i soarte.

CCXLVIII

Stau Colatin şi-alaiul său, ca stana,
Înfricoşaţi de-această faptă cruntă:
Şi tatăl ei, privindu-i ţintă rana,
Peste sărmanul trup al ei se-aruncă
Ci Brutus[48] trage din fântâna-adâncă
Jungherul ucigaş: în urmă-i sare
Şi cere, bietul sânge, răzbunare.

CCXLIX

Bolborosind, din pieptu-i se desparte,
Încet, în două gârle stacojii:
Cuprinde-ostrovul cu câmpii deşarte
Al trupului lovit de silnicii,
Cu ţărmurile-i goale şi pustii;
La vale multe valuri limpezi vin,
Dar altele-s mâlite de Tarquin.

CCL

Din închegatul şi cernitul sânge,
O limpede licoare lăcrămează[49].
Şi pare că prihana ei şi-o plânge;
Dar chiar şi-n negrul sânge, plin de groază,
Se vede apa-ncet cum se aşează:
Şi sângele cel roşu-i ruşinat
De celălalt, mânjit şi-ntunecat.

CCLI

„Copilă, strigă vrednicul moşneag[50],
Vieaţa mea prin tine s-a pierdut,
Că scris-am chipu-n chipul tău cel drag;
Cum să trăiesc, când el s-a petrecut?
Sfârşitul nu prin mine l-ai avut.
Odrasla înainte de mi-o ia,
Odraslă n-am, eu sunt odrasla sa.

CCLII

Cum anii-mi tineri iar în tine urcă,
Oglindă spartă, mi-arătai ades:
A bătrâneţii descărnată hârcă
Acum din apa-ţi tulbure-am ales;
Din chipul tău l-ai smuls, am înţeles,
Pe-al meu; şi luciul ţi-ai clătit, astfel
Că pe acel ce-am fost nu-l văd în el.

CCLIII

O, Timp, te-opreşte-n calea ta şi piei,
Când netrăite vieţi astfel se rup!
Pe cel puternic, moarte, cum să-l iei
Când laşi să vieţuiască-un schilav trup?
Rămâne-albina tânără în stup;
Te scoală, fata mea. şi vezi-l bine
Pe tatăl tău murind, nu el pe tine.”

CCLIV

Tresare Colatin din vis: cu jale
Îi roagă pe Lucreţiu loc să-i facă;
În sângele de gheaţă se prăvale
Şi spaimele în sânge şi le-neacă;
Cu ea în moarte-ar vrea să se petreacă;
Dar i-e ruşine: bărbăţia-i spune
Că moartea se cuvine să-i răzbune.

CCLV

A sufletului crâncenă durere
Pe glasul lui a pus de mult poprire:
El, mânios de silnica tăcere
Ce-ntârzie-a durerii izbăvire,
Încearcă iarăşi vorba s-o prefire;
Dar slabă-i vorba şi neputincioasă
Şi pentru toţi rămâne ne-nţeleasă.

CCLVI

Şi-ntr-un târziu: „Tarquinus”, el rosteşte,
De parc-ar rupe-n dinţi cumplitul nume;
Şi vântu-acesta ploaie grea stârneşte,
Umflând durerea, valul ei în spume,
Pân’ se porneşte ploaia peste lume;
Deolaltă, fiu şi tată plâng urgia
Ce le-a ucis fiica şi soţia.

CCLVII

„E doar a mea!” ei strigă într-un glas;
Temei destul nici unul, însă, n-are.
„E-a mea!” rosteşte tatăl. „Nu v-o las”,
Răspunde soţul. „Jalea mi-e prea mare,
Dobânda ei s-o-mpart cu fiecare:
N-o plângă nimeni, doar a mea a fost,
Şi s-o jelesc, acesta-i al meu rost.”

CCLVIII

Zicea moşneagul: „Eu i-am dat vieaţă,
Iar ea o risipi aşa curând”.
Şi Colatin: „O, chinuri! Mi-a fost soaţă,
Şi-mi lua vieaţa, că i-am fost orând”.
„Fiică”, „Soaţă” se aud, umplând
Văzduhul larg ce viaţa ei le-ascunde;
Văzduhul „Fiică”, „Soaţă” le răspunde.

CCLIX

Iar Brutus, cel ce fierul i-l smulsese,
Ia pildă din durerea lor avană:
Şi-mbracă duhul în purtări alese
Şi nebunia-ngroapă-ntr-a ei rană[51],
Toţi îl ţineau că-i bun doar de hârjoană,
Cum lângă tronuri stau atâţi, de ştiu
Să spună fleacuri, vreun cuvânt duhliu.

CCLX

Îşi leapădă, deci, haina lui pestriţă[52]
Ce-i ascunsese cumpănita minte,
Şi celui ce-şi jeleşte-a lui domniţă
Rosteşte-aceste bărbăteşti cuvinte:
„Slăvit roman! Te scoală, ia aminte
Cum eu, necopt şi socotit nebun,
Ţi-aduc înţelepciunea pe drum bun.

CCLXI

Durerea leac durerii cum să-i fie?
Sau chinurilor — chinul, rana — rănii?
De ce să-ţi dai pedeapsă însuţi ţie,
Când soaţa el ţi-o-mpinse în pierzănii?
Doar ţâncii se alină cu jelanii;
Greşit-a soaţa ta: se cuvenea
Nu ei, ci lui să-i deie moartea grea.

CCLXII

Roman viteaz, să nu te pleci s-aduni
Moleşitoarea rană-a tânguirii,
Ci să-ngenunchi cu mine-n rugăciuni,
Pe zei trezindu-i: e-mpotriva firii
Să rabzi, ca ei, urgiile zidirii
(Chiar de la Roma noastră şi-ntorc mila);
Noi din cetate izgoni-vom sila.

CCLXIII

Şi-acum, pe Capitoliul cel sfânt[53],
Pe sângele ce-n darn s-a risipit,
Pe soarele mănosului pământ,
Pe-ale cetăţii legi ce le-am păzit,
Pe sufletu-i curat ce-a povestit
Întregu-i chin, pe crâncenul pumnar,
Să răzbunăm sfârşitul ei amar.”

CCLXIV

Zicând, cu pumnul s-a izbit în piept,
Jungherul ucigaş l-a sărutat;
Pe ceilalţi i-ndemna să jure drept;
Ei ascultau cuvântul apriat,
Şi toţi deolaltă au îngenuncheat,
Rostind şi ei aceleaşi jurăminte
Ce le rostise Brutus mai-nainte.

CCLXV

Jurând să facă-drept judeţ, au zis
Să ia al doamnei trup, şi în cetate
Să dea de veste cine l-a ucis.
De mişelie cine vinovat e;
Cu-nţelepciune se-mpliniră toate,
Şi toţi romanii hotărâră, deci,
Tarquin să fie surghiunit pe veci[54].

(Finis)

(Traducere de Dan Grigorescu)

NOTE

[1] Vezi nota 1 la Venus şi Adonis.

[2]. Lucius Tarquinus — al şaptelea şi ultimul rege legendar al Romei. Etrusc de origine, e înfăţişat de tradiţie cu trăsăturile atribuite în mod obişnuit tiranului. A ajuns pe tron printr-un asasinat (al socrului său, Servius Tullius) şi s-a sprijinit exclusiv pe armată. Tradiţia romană, stabilită în secolul I î. Chr., plasa domnia lui Tarquinus între 534 şi 510/509 î. Chr.

[3] Servius Tullius — al şaselea rege legendar al Romei. A fost ucis de fiica sa, Tullia, soţia lui Tarquinus Superbus. Tradiţia romană îi data domnia între 578 şi 535 î. Chr.

[4] Ardea — cetate în Latium, capitala rutulilor. Va fi cucerită de romani în 442 î. Chr.

[5] Collatium — moşia familiei Collatinus.

[6] În heraldica medievală şi renascentistă, roşul era culoarea inocenţei.

[7] Porumbelul era pasărea simbolică a lui Venus.

[8] Despre „Veacul (sau Vârsta) de aur”, oamenii vremii lui Shakespeare ştiau, desigur, nu de la Hesiod (care povestise cel dintâi acest mit), ci de la Ovidiu (*Fastes, Metamorphosis, Amores*) şi Horaţiu (*Epode*).

[9] Cele trei stanţe care urmează ilustrează un procedeu frecvent întrebuinţat de Shakespeare: el întrerupe naraţiunea, pentru a dezvolta o temă a meditaţiei morale.

[10] Cărţile de heraldică menţionează un semn care se punea de-a curmezişul blazonului celui care „a necinstit, cu puteri necavalereşti, o fecioară, o văduvă sau o doamnă nemăritată”.

[11] Aluzie la bucăţile de pânză agăţate de pereţi şi care cuprindeau maxime şi îndemnuri morale şi înfăţişau

subiecte alese din legendele biblice sau din mitologia antică.

[12] Dispreţuind dragostea, Narcis a rămas nepăsător faţă de nenumăratele femei şi nimfe care s-au îndrăgostit de el; dar, într-o zi foarte călduroasă, aplecându-se deasupra unui izvor să bea apă, s-a îndrăgostit de propriul chip, rămânând acolo până a murit (vezi Ovidiu, *Metamorfoze*, III, 339-510).

[13] În original, „un tratat de pace”, înţelegându-se prin aceasta „o împăcare între speranţă şi neîncredere”.

[14] Nevăstuicile erau ţinute adesea în casele romanilor, să prindă şoareci.

[15] Soarele.

[16] Animal fantastic al bestiarului medieval, un fel de şopârlă a cărei privire ucidea pe loc.

[17] Legenda spune că Pluto, zeul lumii subpământene, i-a dat-o înapoi pe Euridice soţului ei, cântăreţul Orfeu, fiind fermecat de cântecul lui.

[18] Lucreţia îi dă a înţelege că a avut încredere în el şi că l-a primit în casă pentru că şi-a dat seama că face parte din familia regală a Tarquinilor; întreaga ei replică e o demonstraţie a obligaţiei regilor de a fi un model moral pentru poporul lor.

[19] În teatrul elizabetan, fundalul scenei era acoperit cu pânze negre când se reprezentau tragedii.

[20] Luna: personificarea ei, Selene, străbătea cerul într-un car de argint.

[21] Iconografia Renaşterii înfăţişează adesea personaje cu braţele încrucişate pe piept, ca simboluri ale durerii.

[22] Pălăria trasă pe ochi era semn de doliu.

[23] Pentru păcate pe care tradiţiile mitologice nu le-au lămurit, Tantal a fost pedepsit să sufere de sete, cufundat până la gât într-un lac: de câte ori se apleca să soarbă, apa dispărea, lăsându-l să se chinuie.

[24] Preoteasă a Vestei, zeiţa romană a căminului şi a familiei; încă din copilărie, vestalele erau învăţate să trăiască în deplină castitate.

[25] Introducerea cultului zeiţei Fortuna e atribuită regelui Servius Tullius (vezi supra, nota 3), despre care se povestea chiar că ar fi fost iubitul ei.

[26] Despre inoragi se spunea că nu puteau fi domesticiţi decât dacă erau prinşi înainte de a fi împlinit doi ani.

[27] Nădejdea de a deveni, la rându-i, rege.

[28] Numele nimfei Etna (fiica lui Uranos şi Gaeiei sau, în versiuni mai vechi, a lui Briareu, gigantul cu o sută de braţe) a fost dat relativ târziu vulcanului ce domina cetatea Catania din Sicilia.

[29] Unul dintre cele mai celebre anacronisme ale lui Shakespeare: evident că, în epoca în care se desfăşoară acţiunea poemului, bombardele nu fusese încă inventate.

[30] Într-o legendă foarte cunoscută, mai ales datorită repovestirii ei de către Ovidiu (*Metamorfoze*, VI, 426 şi urm.). Philomela fusese siluită de soţul surorii sale, Tereu. Ea s-a răzbunat, ucigându-l pe Itys, fiul lui Tereu, şi dându-i carnea, la masă, tatălui său. Urmărită de Tereu cu gândul s-o ucidă, a fost salvată de zei, fiind prefăcută în rândunică, sora sa, Procne, în privighetoare şi Tereu în pupăză.

[31] În unele tradiţii mitologice vechi, Nix — zeiţa nopţii — sălăşluia, în timpul zilei, în Infern.

[32] Într-una din variantele legendei Philomelei, ea era cea transformată în privighetoare şi Procne în rândunică. Aceasta era versiunea adoptată, în general, de poeţii romani şi răspundea mai bine etimologiei numelui Philomela, ce sugerează ideea de muzică.

[33] O legendă explica tristeţea cântecului privighetorii prin faptul că, poposind într-un tufiş de trandafiri, s-a înţepat în piept şi, astfel, îşi cânta durerea.

[34] Ochii Lucreţiei.

[35] E vorba, se înţelege, de Elena, însă, greu de crezut că, în vremea când se petrece acţiunea poemului, Lucreţia ar fi putut să vadă o reprezentare plastică a episoadelor războiului troian: opera homerică (şi, în speţă, Odiseea) va începe să fie tradusă în latină abia în secolul al III-lea î. Chr., anume de către Livius Andronicus.

[36] Simois — râu în apropierea Troiei. În Iliada, Scamandru îl cheamă în ajutor pentru a-l respinge pa Ahile şi a opri masacrarea troienilor.

[37] În vechime, Dardania era numele Troadei (regiune din nord-vestul Asiei Mici), care a dat şi numele strâmtorii Dardanele. (O altă regiune cu numele Dardania se afla la hotarele de nord ale regatului macedonean, în apropiere de oraşul Skopie de astăzi). Numele îi venea de la Dardanos, strămoşul mitic al troienilor.

[38] Pyrrhos, însemnând „Roşcovanul” era porecla lui Neoptolem, fiul lui Ahile, care l-a ucis pe bătrânul Priam ca răzbunare a morţii tatălui său, ucis de fiul lui Priam.

[39] Descrierea scenei de la Troia în strofele CXCVI-CCVIII ale poemului shakespearian e unul dintre exemplele cele mai ilustre ale iconologiei.

[40] Lucreţia se adresează, evident, Elenei.

[41] Tradiţiile privind moartea lui Troilus erau diferite: sau a fost întâlnit de Ahile când ducea caii la adăpat, şi ucis, sau a fost luat prizonier şi sacrificat de către eroul aheu. Într-o altă variantă, a fost străpuns cu lancea în incinta templului lui Apollo — Troilus era cel mai mic dintre fiii lui Priam şi ai Hecubei (un oracol prevestise că Troia nu putea fi cucerită dacă el ajungea să împlinească 20 de ani).

[42] Aluzie la Paris care, răpind-o pe Elena, a declanşat războiul.

[43] Sinon era spionul pe care grecii îl lăsaseră la Troia, atunci când s-au prefăcut că părăsise asediul. El i-a sfătuit pe troieni să aducă în cetate calul de lemn

înăuntrul căruia erau ascunşi războinicii greci; a adus, astfel, prăbuşirea cetăţii şi moartea fruntaşilor ei.

[44] Şi la Homer, şi la Virgil, Sinon e descris ca un mincinos foarte abil în meşteşugul prefăcătoriei. Într-o altă variantă, a lui Quintus din Smirna, Sinon, adus în faţa lui Priam, a refuzat să vorbească până i s-au tăiat urechile şi nasul; el a fost transformat, astfel, dintr-un ticălos în erou.

[45] Vezi supra, nota 21.

[46] Comentatorii cred că acest vers se referă la fluxul înalt ce trece pe sub Podul Londrei.

[47] Referire la jurământul rostit, în Evul Mediu, de cei ce deveneau cavaleri.

[48] Lucius Iunius Brutus, personalitate legendară, vestită pentru înaltul simţ al dreptăţii şi pentru vitejia lui. Se spunea că ar fi trăit în sec. VII-VI î. Chr.

[49] Se pare că Shakespeare se referă la separarea sângelui în fibrină şi ser.

[50] Referire la Lucretius, tatăl eroinei; despre el se vorbeşte numai în această calitate, alte amănunte nefiind pomenite de legendă.

[51] Brutus se prefăcuse că e nebun pentru a se salva de ameninţarea regelui care voia să-l omoare (de aici, porecla — transformată în nume, fără nici o implicaţie jignitoare — care însemna Prostul, Nebunul).

[52] Aluzie la veştmintele purtate de bufonii de la Curţile nobiliare.

[53] Capitoliu — cea mai mică dintre cele şapte coline ale Romei dar, cum se pare, cea dintâi care a fost locuită. Potrivit legendei, aici lupoaica i-a alăptat pe gemenii Romulus şi Remus; şi tot aici s-a ridicat templul etrusc consacrat lui Jupiter, Junonei şi Minervei (sec. VI î. Chr.).

[54] Răscoala pornită de Iunius Brutus şi de Collatinus a dus la alungarea regelui şi instaurarea republicii. Brutus a fost ales (509 î. Chr.) cel dintâi consul şi i se

atribuie unele reforme religioase şi constituţionale. Se spune că a murit într-o luptă cu fiul regelui alungat.

Opinii despre „Necinstirea Lucreţiei”

Cele două poeme lungi, compuse când avea aproape 30 de ani, această „pereche de igloo-uri”, cum le-a numit Hazlitt, sunt studii pedante ale libidoului, fără nici cea mai mică dovadă a unui talent dramatic. Ele sunt exemple de poezie elizabetană solidă, bună, dar neinspirată. Ele pun, însă, în evidenţă două dovezi ale puterii: ampla senzualitate, care e parte necesară a unei mari însuşiri artistice şi de care nicio artă — cum spunea Goethe — nu îşi permite să se dispenseze. Şi, împreună cu ea, o mare bogăţie de imagini concrete.

Logan Pearsall Smith,
On Reading Shakespeare, 1933.

JELUIREA UNEI ÎNDRĂGOSTITE

În faimosul volum *in-quarto* din 1609, în care publica *Sonetele* lui Shakespeare, editorul Thomas Thorpe adăuga şi *Jeluirea unei îndrăgostite* (*A Lovers's Complaint*), un poem de 47 de stanţe scrise în „rimă regală", aceeaşi formulă prozodică pe care poetul o adoptase şi în *Necinstirea Lucreţiei*. Subiectul e convenţional: o fată plânge pentru că a fost trădată de iubitul ei; dar unele amănunte se abat de la canonul poeziei pastorale a vremii. De pildă, eroina nu este, aşa cum se întâmpla aproape întotdeauna, o adolescentă a cărei suferinţă e explicată prin candoarea vârstei: ea este „o doamnă tulburată" care păstra doar „o urmă veştejită [...] din gingăşia — înfloritoare" de odinioară. Acţiunea nu e proiectată pe un peisaj luxuriant; de fapt, descrierea naturii e surprinzător de sumară, accentul fiind pus pe confesiunea pe care nefericitul personaj feminin i-o face bătrânului păstor, care constituie un alt element caracteristic poemului pastoral.

Dacă acest poem a fost, cu adevărat, scris de Shakespeare, el trebuie să fi fost o operă timpurie sau, cum consideră majoritatea comentatorilor, un „produs al perioadei de ucenicie". Limbajul li s-a părut forţat, artificial, abundând în invenţii verbale stângace. Aşa încât concluzia recentă, aproape generală, e că, deşi are impresionantul gir al publicării împreună cu Sonetele, poemul nu e opera lui Shakespeare, ci mai curând a unui imitator al lui, al lui Spenser şi al lui Sidney.

Prima traducere românească publicată în volum e cea din Sonete poeme (BPT, nr. 800), semnată de Dan Grigorescu.

I

Pe-un deal, a’ cărui peştere răspund
Zvonirilor din valea-nvecinată,
Sta sufletu-mi, odată, ascultând
Cum răsuna cântarea-ngemănată[1];
Mi se-arătase-o doamnă tulburată:
Scrisori, verigi de nuntă-n vânt zvârlea,
Furtuni-potop stârnind durerea sa.

II

O cuşmă-avea, din paie împletită,
Ce-obrazul i-l adăpostea de soare
Părea că doar o urmă veştejită
Mai sta din gingăşia-nfloritoare;
Dar timpul n-apucase să-i doboare
Junia toată:-n zbârcituri se văd
Frumseţi ne-atinse încă de prăpăd.

III

La ochi ducea adesea un ştergar
Cu multe chipuri meşterit cusute,
Şi le spăla în valul cel amar
Ce-aduce-alin durerii nentrecute
Şi-i desluşeşte glasurile mute;
Nedesluşitul vuiet de mâhnire
Da glas, când gros de tot, şi când subţire.

IV

Când cerurile ţintuite-n stele
Privirea doamnei le lua drept ţinte[2],
Când spre pământ privirile acele
Ocheau precum nişte sărmane flinte;
Când se-aţinteau de-a dreptul înainte,
Când, jur-împrejurul măsurându-l,
Învălmăşeau priveliştea şi gândul.

V

Nici despletit, nici prins într-o cosiţă,
De nepăsarea mâinii spune părul;
De pe sub cuşmă-alunecă-o şuviţă
Pe lângă-obrazul ei, tânguitorul,
Iar altele-ntr-o plasă-şi ţin fuiorul;
Ca-n temniţă aşteaptă-ascultătoare.
Dar tulburate sunt de nepăsare.

VI

Lua dintr-un paner, umplându-şi mâna,
Bobi de cleştar, de ambră şi de jad
Şi le-azvârlea-ntr-o apă, câte una;
Lua dobânzi de lacrimi largul vad:
Pomenile-mpăraţilor nu cad
În mâna celor ce-n nevoie pier:
Le iau cei care au şi-ncă mai cer.

VII

Scrisorile priveam cum şi le rupe
Şi le-azvârlea-n vâltoarea cea adâncă,
Verigi de aur şi de fildeş, scumpe,
Cum în mormânt de mâluri ea le-aruncă;
Şi cărţi cu sânge scrise vedeam încă,
În horbote legate şi-n peceţi,
Ce le fereau de-alin şi de blândeţi.

VIII

În lacrimi le scălda pe toate-acestea,
Le săruta şi se pornea pe plâns:
„O, sânge calp! Minciună ţi-e povestea.
Ce strâmbe mărturii în jur ţi-ai strâns?
Cerneala nu ţi-e neagră îndeajuns!…”
Zicea, şi-n al mâniei sale toi,
Rupea pe rând fâţarnicele foi.

IX

Un moş ce-n preajmă se găsea c-o turmă,
Cândva un petrecareţ ce-nvăţase
Petrecerile din oraş, şi-n urmă,
Văzuse cum se trec fără foloase
În vremea tinereţii firoscoase,
Îndreptăţit de ani, a vrut să ştie
Pricina de durere şi mânie.

X

Proptindu-se-n bătrânul lui toiag,
Se-apropie, lăsându-se devale,
S-o-mbie, milostelnicul moşneag,
Cu el să-mpartă nesfârşita-i jale:
Că din învăţătura vârstei sale
Alin putea să ieu şi poveţi;
Aşa-i făgada blândei bătrâneţi.

XI

„Părinte, ea zicea, cumva de crezi
Că anii mulţi obrazul mi-au brăzdat,
Să ştii că de-a’ durerilor grămezi,
Şi nu de vremi mi-e chipu-mpovărat;
O floare aş fi fost neapărat.
Dacă-mi păstram iubirea mie doar
Şi altora nu le-o dădeam în dar.

XII

Vai mie! Întâlnit-am prea devreme
Pe-un tânăr cărui îi sortise firea
Iubirea să-mi culeagă, şi să cheme
Pe-obrajii lui fecioarelor privirea;
Pribeagă,-avea să-şi afle-n el iubirea
Sălaş statornic; şi venea oricine
În templu-acesta ei să i se-nchine.

XIII

Zulufii de mătase castanie
Cădeau în volburi dese pe-a lui gură,
Mişcaţi uşor de boarea ce adie.
Frumseţea o-ntrupa a lui făptură;
Vrăjiţi sunt toţi ce-aievea îl văzură:
Fusese scris pe-obrazul lui bălai
Tot ce gândim că s-ar afla şi-n rai.

XIV

Bărbia nu spunea c-ar fi bărbat,
Un puf de phoenix îi mijise-abia
Pe-acea urzeală-a chipului curat,
Mai moale decât moalea catifea,
Podoaba şi mai chipeş îl făcea:
Descumpănit, n-ai fi ştiut defel
De-i mai frumos cu puf sau fără el.

XV

Precum la chip, frumos era-n purtări
Şi fecioresc era curatu-i grai;
Dar de-l stârneau bărbaţii-n înfruntări,
Era ca vântul când April şi Mai
Se-nfruntă, ridicând furtuni pe plai:
Neliniştea, ce-i al juniei drept, se ştie,
Sub adevăr pitea făţărnicie.

XVI

Când călărea, toţi se mirau văzându-l:
«De la stăpân ia calul îndrăzneala.
Ce pas! Ce sărituri! întrece vântul!
Şi ce supus în frâu îşi ţine fala!»
Şi se sfădeau să afle rânduiala:
Pe cal îl ţine omul în buiestru?
Pe om îl poartă calul lui măiestru?

XVII

La urmă, astfel, i se dădu dreptate:
Podoabele ce-n preajmă-i se-adunară
De firea lui sunt plămădite toate,
Dar nu şi cele câte-s în afară;
Cei căror ajutor voia să ceară
Nu îi sporeau averea: harul lor
Venind spre el, primit-a mai mult spor.

XVIII

Avea putere iscusita-i limbă —
Dovezi nenumărate şi-ntrebări,
Răspunsuri şi dreptăţi ce nu se schimbă,
Să le preschimbe ea de-atâtea ori;
Cuvântu-i, râsetele în plânsori,
Plânsorile în râs le prefăcuse,
Şi patimile le ţinea supuse,

XIX

Cum gândul tuturor l-a fost supus:
Bărbat, femeie, tânăr sau bătrân
Să-l poarte-n gând se bucura nespus,
Sau să-l urmeze aşa, ca pe un stăpân.
Vedea cum toţi, vrăjiţi i se supun;
Vorbea şi singur îşi dădea răspunsul,
Şi ceilalţi ascultau, supuşi, de dânsul.

XX

Mulţi îi furau icoana cu privirea,
Voind să fie-al ochilor desfăt;
Astfel şi-aprind nebunii-nchipuirea
Şi câte-n ţări străine văd, socot —
Pământ, palate — că-s a’ lor de tot:
Să aibă desfătări, mai mult trudesc
Decât moşnegii ce le stăpânesc.

XXI

Şi-atât de multe, făr-a-l fi atins,
I se visau de-a pururea iubite:
Iar duhu-mi slobod, de dureri cuprins
(Doar eu i-eram stăpână, pasă-mi-te),
Pradă m-a dat puterii lui vrăjite;
Şi tinereţii meşterite, gându-mi
Floarea-mi zvârli, tulpina doar păstrându-mi.

XXII

Dar, altfel decât cele-asemeni mie.
Sub vrerea lui şi-a mea eu n-am căzut;
Şi cinstea-a fost oprelişte să-mi fie.
Dând cinstei mele-al depărtării scut.
Cetăţi zideam, cu ziduri de temut:
S-au năruit... Şi calpul giuvaer
Şi-alintul lui sunt tinichea şi fier.

XXIII

Dar soarta rea pe cine-a-mpins pe fugă,
Punând trecute pilde la-ncercare?
Trecutu-n darn aceste pilde-ndrugă,
Cu vechi primejdii vrând să ne-nfioare;
Cât ţii c-un sfat, ce-i pururea-n mişcare
Povaţa, la mânie, cât de iute
Ne face bonţi, când cugetu-l ascute!

XXIV

Nici sângelui dreptate ea nu-i face,
Silindu-l pilda altora s-o poarte,
Nu-i dă să-şi ia dulceaţa care-i place,
Ferindu-l, cică, de năpăşti şi moarte.
O, pofte, staţi de judecăţi departe!
Să guste, gusturile au tot dreptul:
«Pieri-veţi», le căinează înţeleptul.

XXV

Îl cunoşteam pe omu-acesta bine,
Ştiind ce planuri mârşave urzea,
Cum flori sădit-a în livezi străine,
Surâsul cum minciuna-i poleia;
Cuvântul lui — codoş şi zeflemea,
Şi-n grai, şi-n slovă — prunc nelegiuit,
De inimă era-n păcat plodit.

XXVI

Ştiind, păzeam cu grijă-a mea cetate;
M-a împresurat, grăindu-mi: «Ia aminte
La tinerele-mi zile-nlăcrimate!
Să nu te temi de-a' mele jurăminte,
Cum nu rostit-a nimeni mai-nainte!
La praznicul iubirii-am fost chemat,
Dar eu pe nimeni n-am poftit vreodat'.

XXVII

Şi-acest prealesne de văzut păcat
S-a plămădit din pofte, nu din gând.
Nici din iubire. Fapta l-a purtat
Unde nimic nu-i drept şi nu e blând;
Ocară dobândi, ocară vrând,
Şi mie mi-a lăsat ocări puţine,
Că mi-a sorbit ocara mea în sine.

XXVIII

Niciuna, deci, din câte-am întâlnit
N-aprinse, astfel, al inimii pojar,
Nici dorurile-mi nu le-a-nlănţuit,
Nici vraja tihnei nu mi-a dat-o-n dar;
Eu le-am rănit, n-am fost atins măcar;
Ţinut-am alte inimi să-mi slujească
A inimii făptură-mpărătească.

XXIX

Drept bir plătit-au gingaşele-nvinse
Rubine roşii, albe mărgărite,
Crezând că patimile lor nestinse
La fel mi-au dat sfieli, dureri cumplite,
În purpură şi-n alb învăluite,
Sfieli şi spăimi ce tabăra şi-ntind
În inimi şi în lupte se aprind.

XXX

Şi iată-le şi-a' părului comori:
Cu drag li-e auru-n cosiţe strâns;
Şi l-am primit în dar de-atâtea ori,
Şi m-am rugat să-l iau, şi-ades au plâns,
Şi pietre scumpe mi-au adus, de-ajuns,
Şi-au scris meşteşugită stihuire
Sporind a giuvaerelor lucire.

XXXI

E adamantul limpede şi tare,
Citeşti în el ştiutele-nsuşiri;
Smaragdul proaspăt e la-nfăţişare
Şi dă putere stinselor priviri;
Safiru-adună-a' cerului luciri;
Topalul felurite umbre-mbină:
Podoaba-n stih surâde şi suspină.

XXXII

Şi firea m-a certat că-ntru risipă
Pierdut-am darul dorului; mi-a spus
Că le-am zvârlit podoabele în pripă,
Că m-au înfrânt, dar eu nu m-am supus;
Deci ţie doar jertfiri voi fi adus,
Că tu sfârşit şi început îmi eşti,
Altar de sunt, doar tu mă ocroteşti.

XXXIII

Întinde mâna: cumpeni de văzduh
Uşor îi saltă dalba ei povară!
Scumpeturile ia-mi-le: un duh
De-oftat fierbinte, vezi, le înfăşoară;
Eu te slujesc, ţi-s preot: aşadară,
Tot ce-am avut adaug averii tale
Şi toate câte am primit, tu ia-le.

XXXIV

O maică preacucernică pe-acestea
Mi le-a trimis: din cin înalt era,
De darurile ei se duse vestea,
Alaiul curţii însă nu-l iubea,
Căci duh de stirpe-naltă o-ndrăgea;
Era de gheaţă: a plecat departe
Să afle-astfel iubirea făr' de moarte.

XXXV

De ceea ce nu ai, cum să te lepezi?
Cum poţi supune-un chin ce nu te-ncearcă?
La case fără ziduri zidind lespezi,
Să-ntreci pe cel ce nu vrea să te-ntreacă?
Vitează ea se socotea, de parcă
Putea fi mândră că-i nevătămată,
Că, stând deoparte, n-a vrut să se bată.

XXXVI

Mi-e lauda, mă iartă, pe dreptate:
De când m-a întâlnit a ei privire,
Mi s-au supus puterile ei toate;
Să fugă-ar vrea acum din mânăstire,
Şi nu-n credinţă crede, ci-n iubire.
Ispita înfrângând-o,-a fost călită:
Vrea totu-acum să ducă-ntru ispită.

XXXVII

De-a ta putere vorba mea să-ţi spună
Din inimile-nfrânte s-au desprins
Pâraie care-n râul meu se-adună
Şi râul e de-oceanul tău cuprins;
Eu le-am supus, tu însă m-ai învins.
Izbânda să-ţi slăvim cu toţii, deci:
Iubirea-i leacul inimilor reci.

XXXVIII

E semn, de-am fermecat-o, că-s puternic.
În rugi trăia fecioara-ntre fecioare,
Dar si-a călcat cuvântul ei cucernic
Când ce-a văzut a prins s-o împresoare.
Dezlegi, iubire-atotbiruitoare,
Făgadă,-ndatorire, legământ,
Că tu eşti totul, toate-n tine sânt.

XXXIX

Când pleci la oaste, cum mai poţi s-alegi,
Din pildele-nvechite,-nvăţătură?
Încinsei vreri, avere, rude, legi
Şi faimă,-i par prea reci şi nu le-ndură;
Ruşine, datini, judecăţi căzură:
Iubirea-i pace, îndulcind în chin
Al spaimei şi-al durerilor venin.

XL

Şi câte inimi am robit vreodată
Acum privesc la inima-mi, plângând,
Şi jalbă îţi trimit, însângerată:
Să-ţi laşi cetatea care m-a înfrânt,
S-asculţi cu îndurare-al meu cuvânt
Şi sufletu-mi s-asculţi: ţi s-a-nchinat
Cu jurământ pe veci nestrămutat.»

XLI

Şi coborându-şi umeda privire,
El o aduse-n dreptul feţei mele:
Pe-obraji se revărsau fără oprire
Pâraie de mâhnire şi de jele,
Frumseţi luând din malurile-acele;
Se-mbracă trandafirii în cleştare
Şi-n ape ard sub roşii stăvilare.

XLII

O, Doamne sfânt! Ce iad vrăjitoresc
În crugul unei lacrime se-ascunde!
Dar, când din ochi şuvoaiele pornesc,
Şi piatra prinde-n valuri să se-afunde
Şi piepturi reci se înfierbântă-n unde;
La fel iau foc, la fel îngheaţă-aci
Sfiala rece,-aprinsele mânii.

XLIII

Cu meşteşug e doru-i plăsmuit:
Topi în lacrimi dreapta-mi judecată;
Mi-am smuls veşmântul meu neprihănit.
Straja-nţeleaptă mi-o gonii de-ndată;
Precum eu lui, el mie mi se-arată,
Dar lacrimile lui, fără tăgadă,
Venin îmi sunt, a’ mele-i sunt tămadă.

XLIV

Lăuntrica-i plămadă neştiută,
Vicleană-şi ia ciudate întrupări:
Al râului suspin îl împrumută,
Şi-al sfiiciunii foc şi clătinări;
Alege-ale minciunilor cărări,
Măscara-l ruşinează, plânsu-l doare
Şi-l clatină vederea-ntristătoare.

XLV

Nu-i inimă prin preajma lui să treacă
Şi grindina-i să nu o fi atins;
În straiul bunătăţii el se-mbracă,
Sluţind pe toate câte le-a învins,
Zvârlind ce-a vrut să aibă dinadins:
Când inima-n desfrâu i se răsfaţă,
Slăveşte nentinările de gheaţă.

XLVI

Pe duşman, ascunzându-i trupul gol,
Cu-al farmecelor văluri l-a-nvelit;
Ca un heruv, ispita da ocol
Şi neştiinţa ei i s-a jertfit:
Ce tânăr nu s-ar vrea astfel iubit?
Acestea toate, vai, m-au doborât,
Dar le-aş voi din nou, de la-nceput.

XLVII

Voi, ochi vă umeziţi ca-n boală grea,
În silă-i zbori din suflet, fulgerare,
Tu, jar, arzi mincinos pe faţa sa,
În pieptu-i găunos te-aprinzi, suflare,
Pe alţii-i strâmbi, să pari a lui, mişcare:
Prin voi va fi minţită încă-o dată
Aceea ce-n căinţă stă plecată.”

(Traducere de Dan Grigorescu)

NOTE

[1] Comentatorii nu au formulat o ipoteză convingătoare care să explice ce înseamnă „dublul glas”, aşa cum apare în original; e plauzibil ca Shakespeare să se refere la plânsul fetei pe care îl răsfrânge ecoul.

[2] În original, „îşi ridica ochii ca pe un tun ţintind cerurile”.

Opinii despre „Jeluirea unei îndrăgostite”

Stilul acestei capodopere elizabetene, atât de puţin preţuită, dovedeşte un progres faţă de liricul *Venus şi Adonis* şi de retoricul *Lucreţia*. La fel ca în *Sonete*, inteligenţa are un rol important, se mişcă într-un spaţiu larg şi atinge culmi înalte; cu toate că uneori rămâne la nivelul obişnuit al poeziei elizabetane, el depăşeşte orice efect artistic din celelalte două poeme.

Georfl Rylands, *Shakespeare Studies*, 1534.

PĂTIMAŞUL PELERIN

Volumul purtând acest titlu (*The Passionate Pilgrim*) a fost publicat de tipograful William Jaggard în 1599 într-o ediţie *in-octavo*, pentru care nu ceruse aprobarea „Registrului librarilor”. Ediţia adună la un loc, „fără scrupule” spun unii comentatori, poeme mai vechi ale lui Shakespeare, poeme despre care se ştie cu siguranţă că aparţin altor poeţi (câteva fiind republicate în antologia *Heliconul Angliei*, din 1600, sau în alte compilaţii, sub diverse alte semnături) şi, în sfârşit, unele cu atribuire incertă. Câteva dintre acestea din urmă au fost introduse în traducerea de faţă, aşa cum sunt cuprinse în toate ediţiile engleze, de vreme ce, deşi nu sunt argumente convingătoare care să pledeze pentru a fi puse pe seama lui Shakespeare, nu sunt nici destule ce pot respinge o atare atribuire. Se presupune că Jaggard a avut motive comerciale de a publica pe copertă numele lui Shakespeare: poemele lui se bucurau de o mare popularitate; chiar în 1599, de pildă, apăreau ediţiile a 5-a şi a 6-a ale poemului *Venus şi Adonis*.

Un fragment dintr-un alt volum *in-octavo*, după toate probabilităţile mai vechi, se află în Biblioteca Folger din Washington (în care se păstrează cea mai bogată colecţie din lume de ediţii shakespeariene); în volumul de la Folger sunt cuprinse poemele numerotate I, II, III, IV, V, XVI, XVII şi XVIII în ediţiile moderne.

În 1612, Jaggard a publicat o nouă ediţie *in-octavo*, în care adăuga ediţiei din 1599 câteva fragmente ale poemului *Troia Britannica* (publicat în 1608) de Thomas Heywood (c. 1575-1641).

Într-o notă adăugate *Apologiei* sale a *actorilor* (1612), Heywood protesta împotriva „pirateriei” lui Jaggard care nu tipărise pe copertă decât numele lui Shakespeare. Drept urmare, Jaggard a eliminat numele

W. Shakespeare de pe copertele exemplarelor nevândute din această ediţie.

Prima traducere românească publicată în volum e cea realizată de George Ciorănescu, şi tipărită în 1966 la Paris (cu 14 desene de Eugen Drăguţescu).

I

Atuncea când se jură că-i sfântă între sfinte[1],
Deşi ştiu că mă minte, mă fac c-o iau de-a bună,
Ca să mă socotească un tânăr crud la minte,
Stângaci în lumea-aceasta croită din minciună.
Şi sper fără speranţă că tânăr mă mai vede,
Deşi ştiu foarte bine că vârsta mea e ninsă,
Cu un surâs pe buze mă fac minciuna-a-i crede,
Şi-n jocuri iscusite mi-ascund ardoarea stinsă.
Că-i încă o fetiţă de ce să se alinte?
De ce nu-i spun eu însumi câţi ani duc în spinare?
Iubirea-şi făureşte din vorbe dragi, veşminte;
Bătrânul crai n-ar spune iubitei câţi ani are.
De-aceea mint iubind-o şi ea mă amăgeşte:
În dragoste ne-ascundem metehnele hoţeşte.

II

În viaţă mă inspiră doi îngeri sau iubiri[2],
Îngerul desperării şi cel ce-aduce alean;
Cel bun, bălai şi tânăr, e cerul în priviri,
Cel rău e o femeie, duh negru şi viclean.
Şi demonul femeie mă-mbie la păcat
Pe înger alungându-l mereu din preajma mea,
Din sfânt voind să facă un drac împieliţat,
Pătându-i neprihana cu vraja ei cea rea.
Am bănueli, dar încă nu sunt încredinţat,
Că îngerul destoinic va fi un drac murdar;
Fiind ei doi prieteni şi eu cu ei legat,
Şi unul pentru cellalt al iadului coşmar.
N-oi şti deci adevărul, de îndoieli cercat,
Pân’ diavolul pe înger nu-l va fi alungat.

III

Nu-s ochii tăi ce-ngână-o cerească pledoarie[3],
În stare să seducă chiar şi pe un ermit,
Ce inima-mi îndeamnă sperjură să devie?
Cin’ s-a dezis de dragu-ţi nu trebui pedepsit.
Jurai să uit femeia; dar fac dovada plină
Că tu eşti o zeiţă, şi deci nu sunt sperjur:
Lumesc e jurământul; tu, dragoste divină;
Greşeala mea iertând-o putea-voi s-o îndur.
Făgada-mi fu un suflu şi suflu-i doar o boare;
O, soare mândru care străluci pe-acest pământ,
Evaporă făgada; absoarbe-o-n tine, soare:
Să nu mai fiu de vină călcându-mi pe cuvânt.
Cine-i pe lume prostul cărui să-i meargă baiul
Că şi-a ţinut cuvântul, în schimb pierzându-şi raiul?

IV

Lângă-un izvor, suavă, stă Venera focoasă[4]
Cu tânărul Adonis, ce fraged încolţeşte,
Şi-nvăluie băiatu-n privirea-i drăgostoasă,
Cum numai o regină a dragostei priveşte.
Îi spune o poveste, auzul să-i încânte;
Se-arată jumătate, privirea să-i momească;
Şi-n treacăt îl atinge, ca-n inimă să-i cânte;
Să-l turbure cu jocu-i şi-n joc să-l cucerească.
Sau vârsta lui cea crudă nu ştie socoteala,
Sau el respinge-ntr-una ofranda ei cea vie,
Şi, fragedă victimă, nu a atins momeala,
Surâde şi roşeşte când dulce ea-l îmbie.
Pe spate când se culcă, şi-n iarbă-l prăvăleşte,
Grăbit el se ridică, şi fuge, vai, prosteşte.

V

Călcându-mi jurământul de ce să-ţi jur iubire?[5]
Ah! numai frumuseţii leal mai poţi să fii;
Sperjur faţă de mine, jur veşnic să-ţi fiu mire;
Stejarul din făgadă ştiuşi să îl mlădii.
Ştiinţa cea pribeagă în ochii-ţi mângâiere,
Află plăceri ascunse, de arte cultivate.
Cunoaşterea de-i scopul, mi-ajunge-a ta privire;
Măiastră este limba ce-a te descrie poate.
E orb cel ce te vede şi nu strigă „minune!”;
Că pot să te contemplu mă simt prea fericit.
Îţi fulgeră-n ochi Zeus, şi-n vocea ta s-ar spune
Că-ai muzica din tunet şi focu-i îmblânzit.
Să nu te superi dacă făptura ta cerească
Prin mine-i proslăvită de-o limbă pământească.

VI

Abia de se uscase a dimineţii rouă[6]
Şi turma se trăsese la umbra de tufiş,
Când Venus, chinuită de dragostea-i cea nouă,
Pe-Adonis îl pândeşte, gemând, în ascunziş,
Lângă-un pârâu anume, sub sălcii plângătoare,
Pe unde-şi scaldă-Adonis tot doru-i de fecior.
Amiaza dogoreşte, dar şi mai mult dogoare
Zeiţa aşteptându-l să intre în izvor.
Iată-l încet cum vine, îşi leapădă din straie,
Şi gol adastă-o clipă pe maluri, visător.
N-a strălucit pe ceruri cel soare după ploaie
Ca ochii-i de regină înfioraţi de dor.
Zărind-o, el s-azvârlă în apă să se-ascundă;
„O, Zeus — spune Venus — de ce nu sânt o undă?”

VII

Iubita mea-i frumoasă, dar mult schimbarea-i place[7];
Blând porumbel sălbatec, dar nu fidel ca el;
Strălucitoare cupă, ce-n ţăndări se preface;
E moale ca o ceară, cu-mpotriviri de-oţel.
Crin pal, împodobită-n horbotă purpurie;
Nu-i frumuseţe-n lume mai scoasă din cutie.

Pe gura mea adesea-şi lipea buzele-n spasme
Cu sărutări jurate credinţă îmi şoptea
Şi mai mult ca să-mi placă schimbase lumea-n basme
De dragoste speriată, ţinând totuşi la ea!
Deşi ea niciodată n-avu curaj s-o spună,
Credinţa şi iubirea-i n-au fost decât o glumă.

De dragoste cuprinsă a ars, un foc de paie.
Ca paiele iubirea-i a ars cu vâlvătaie;
A înrămat iubirea, dar rama a pierdut,
A poruncit iubirii, dar n-a ştiut ce-a vrut.
A fost oare-o amantă, sau doar o depravată?
Rea-n ambele prilejuri, perfectă niciodată.

VIII

Solfegiul şi sonetul dacă-ar trăi în doi[8],
Ca fratele şi sora, prieteni viaţa-ntreagă,
Ce mare-ar fi atuncea iubirea dintre noi,
Căci tu eşti melomană, mie mi-e rima dragă.
Ţie îţi place Dowland[9] cu cântul lui ceresc,
Lăută ce încântă cu vrăji de armonie;
Mie îmi place Spenser[10] atunci când îi citesc
De nimeni întrecuta, adânca-i poezie.
Asculţi o melodie de dincolo de veac
Pe care-o cântă Phoebus, lăută-mpărătească;
În desfătări rimate tristeţea-mi află leac

Când doru-i din adâncuri începe să doinească
Pe muzică şi rimă domneşte-un zeu senin;
Mi-s drage amândouă, căci le-ntrupezi deplin.[11]

IX

A dragostei zeiţă, în zorii mândri, albi[12],
.....[13]
Mai palidă-i de chinuri ca porumbeii-i dalbi,
De dorul lui Adonis, sălbatecul flăcău.
La pândă se aşează pe-un deal râpos, pieptiş.
Sunând din corn Adonis apare-ntre căpoi;
Regina-nnebunită, ieşind din ascunziş,
Nu-l lasă să mai treacă ‘nainte ori ‘napoi.
— „Văzui cândva un tânăr, ca tine de sumeţ;
Zăcea rănit aicea, între ferigi trântit,
Rănit adânc în coapsă de colţii de mistreţ.
Priveşte-mi alba coapsă: aici era rănit. “
Iar el, văzându-i rana gingaşă, şi mai multe,
S-a înroşit şi fuge, fără s-o mai asculte.

X

Pur trandafir în floare, cules să se usuce[14],
Boboc crăpat ce-i veşted în primăvara sorţii!
Ca perlei strălucirea-ţi prea repede se duce!
Făptură prea firavă pentru securea morţii!
Eşti ca o prună verde pe-o creangă pitulită,
Ce cade prea devreme, de vânt sburătăcită.

Te plâng fără pricină, te plâng fără de voie,
Căci nu-mi lăsaşi nimica din mândra-ţi moştenire.
Sau îmi lăsaşi mai multe decât era nevoie;
Căci n-am râvnit să-mi dărui nici umbra de-amintire!
Prietenă ce-n viaţă mi-ai fost atât de dragă!
Numai nemulţumirea ţi-o moştenii întreagă.

XI

Stă Venus cu Adonis sub mirt, mai la o parte[15],
Şi Venera vicleană băiatul îl provoacă.
Şi-atunci îi povesteşte cum o alintă Marte,
Şi când o roagă zeul cum ea se prinde-n joacă,
„Aşa mă-mbrăţişează războinicul meu zeu”.
Şi-l strânge pe Adonis în braţe; nu-i dă pace.
„Şi-aşa descheie gaica de la veşmântul meu”.
Ca şi cum băieţandrul ar vrea să o dezbrace.
„Şi astfel mă sărută” îi spune pe şoptite,
Şi buzele-şi lipeşte pe gura-i, — a sărut —
Şi suflul i se curmă; iar el, pe negândite
Fugi fără s-asculte ce dorul ei a vrut.
De-ai fi, iubito, Venus, o! cât ar fi de bine,
Să mă săruţi focoasă până-am să fug de tine!

XII

Bătrâni acriţi, cu tineri alături greu să stea[16]:
Tinerii sunt plăcere, bătrânii-ngrijorare;
Tinerii-s zi de vară, bătrânii iarnă grea;
Tineri: curajul vieţii; bătrânii: îniernare.
Tinerii sunt avântul; bătrânii, gâfâială;
Tinerii iuţi aleargă; bătrânii şchiopătează;
Tinerii-s cutezanţa; bătrânii, vlăguială;
Tinerii se avântă; bătrânii pregetează.
Urâtă-i bătrâneţea; plăcută-i vârsta crudă.
Iubita mea, iubită, e un copil bălai!
Sfidez îmbătrânirea ce-o simţi prea grea povară.
Păstorule, profită de-a tinereţii vară,
Că parcă-mi vine-a crede că prea degeaba stai.

XIII

Ce vană-i frumuseţea, dar firav de argilă[17],
O strălucire pură ce-ndată-şi stinge focul;
În mâini ţi se sfărâmă, o cupă prea fragilă,
E-o floare care moare când s-a crăpat bobocul.
Nesigur dar, un luciu, o cupă sau o floare,
Se pierde, se sfărâmă, şi mult prea iute moare.

Darul pierdut îl afli cu greu, sau niciodată,
Zadarnic freci cocleala ca să mai strălucească,
Mireasma ofilirii pe nimeni nu îmbată
Lipiciul cupa spartă nu poate s-o lipească.
Aşa şi frumuseţea, de-o pierzi, e pe vecie:
Spiţeri, boiala, banii, nu pot s-o mai învie.

XIV

„Noapte bună! Somn uşure!” Somnul însă mi-a fugit[18]!
Când îmi spune noapte bună, tihna-ntreagă mi-am pierdut,
M-a trimis să-mi petrec noaptea în iatacu-mi de ermit,
Să mă-ntreb, pradă-ndoelii, pentru ce am decăzut
„Noapte bună-mi spune iară; mâine sper să ne vedem”.
N-am să dorm, căci suferinţa-mi stă la căpătâi îndemn.

Mi-a surâs însă o clipă când de ea m-am depărtat,
Cu dispreţ sau simpatie, să ghiceşti este cam greu:
Poate că e bucuroasă la exil că-s condamnat;
Sau, surâde că târcoale mă întorc să-i dau mereu?
„Târcol”, vorbă potrivită pentru mine şi strigoi,
Ne-ncercat de fericire, dar bogat întru nevoi.

Doamne! mi-aţintesc privirea-n zorile care mijesc!
Dojenesc timpul statornic; dimineaţa-a răsărit
Dizolvând odihna nopţii în mişcări de zori ce cresc.
Nu mai cred însă privirea ce atât m-a amăgit.
Stă şi cântă Philomela, stau şi veghea o îndur
Şi doresc cu ciocârlia să-şi unească trilul pur.

Ciocârlia dă bineţe soarelui biruitor,
Risipeşte doliul nopţii şi catranul din coşmar.
Şi cum noaptea se destramă, mă grăbesc cuprins de dor,
Inima speră s-o vadă, ochii-o caută-n zadar;
Suferinţa mă alină, alinarea-mi dă fiori;
Căci a suspinat spunându-mi: „Mâine ne vedem în zori”.

De-am fi fost cumva-mpreună, noaptea iute-ar fi trecut;
Singur însă mi se pare timpul c-ar fi îngheţat;
Şi în ciudă ca să-mi facă, cât un veac e un minut;
Soare, pentru flori străluce, de mine de ai uitat
Du-te noapte, vino ziuă; chiar datoare de rămâi;
Te scurtează data-aceasta, pentru mâine te amâi.

XV

A fost odată-o fată, frumoasă, de neam mare[19]
Ce îşi iubea maestrul nespus, nespus de tare,
Până-ntâlni un tânăr englez, ce seamă n-are,
Ce mintea i-a sucit-o.

Iubirea cu iubirea luptară între ele,
Să-şi lase profesorul? Pe tânăr să-l înşele?
E greu necugetatei duduce în dantele,
Să ia o hotărâre!

Pe vreunul să-l respingă e foarte întristată
Dar nu e cu putinţă să nvingă doi deodată,
Şi cavalerul fuse lăsat de cruda fată,
Ce-a-l ajuta nu poate!

Şi arta militară de artă fu înfrântă,
Căci haru-nvăţăturii pe fată o încântă.
Iar învăţatu-acuma un cânt de leagăn cântă;
Şi-aci sfârşeşte cântu-mi.

XVI[20]

Într-o zi de întristare![21]
Dragostea, ce-n Mai apare,
O zări, frumoasă floare,
Jucăuşă-n vânt şi soare.
Prin frunziş zefirul trece,
Şi-şi croi din pluş potece;
El, de dor răpus, boleşte,
După suflul ei tânjeşte:
„Vântul o sărută-n freamăt,
Dar din vânt sunt doar un geamăt
Căci jurată-i mâna-mi bleagă
Dintre spini să n-o culeagă;
Castitate geaba jură,
Căci iubirea-i în natură.
Zeus, plin de foc îţi jură
Hera că-i o paceaură;
Şi ca zeu de nu l-ai place,
Muritor de rând s-ar face.”

XVII

Turma nu mai paşte[22],
Mioara nu naşte,
Mieii trişti suspină,
    Totul e-n ruină;
Dragostea ce moare,
Cinstea ce-i sfidare,
Inima schimbare,
    — Numai ea-i de vină.
Am uitat ce este hora săltăreaţă,
I-am pierdut iubirea, Dumnezeu de ceaţă.
Şi-n locul iubirii trainic credincioasă,
Se încuibă golu-i, lipsa-i dureroasă.

C-o vorbă pripită
Dragostea-i rănită.
   Schimbătoare este blestemata soartă!
Orişicine ştie
Nestatornicie
   Cât de-adânc femeia-n sufletu-i te poartă.
Doliul e-a mea casă,
De nimic nu-mi pasă,
De iubire piere,
   Rob fără putere,
Sufletu-mi în sânge,
N-are cui se plânge,
Repede se stinge,
   Înăcrită fiere!
Fluierul destoinic nu îmi mai doineşte;
Clopotul mioarei jale prevesteşte;
Până şi dulăul stă plin de tristeţe
A uitat ce-i joaca, jalea ca să-nveţe.
Cu adânci suspine,
Plânge pentru mine,
Urlă pentru mine chinul să-şi ogoaie.
Cresc numai suspine, în inimi streine,
Gemete-nmiite pe-un câmp de bătaie!
Fântâna-i stătută,
Pasărea e mută,
Şi verdeaţa slută
Să se uşte prinse.
Turma pregetează,
Geme şi oftează,
Nimfele veghează
   De spaimă cuprinse.
Toată desfătarea dragoste-i de pruncă,
Toată bucuria întâlnirii-n luncă,
Harţa drăgăstoasă-n noapte va dispare,
Cu iubirea care a murit sau moare.
Dar rămâi cu bine;
Ai fost rea cu mine

Pentru o plăcere, gust durerea-ntreagă.
Coridoane dragă
Fii singur şi tare;
Sunt şi alte leacuri, dar n-au vreo valoare.

XVIII

Femeia vieţii de-ai ales[23],
Şi-i ciută, jertfă pe altar,
Pune-ţi în viaţă înţeles,
Şi dragostei pune-i hotar;
La înţelept să cauţi sfat,
Iar nu la tânăr nensurat.

Când îi vei spune cine eşti,
Nu-ţi îndulci limba deloc,
Să te presimtă din poveşti —
Căci cel olog stă iute-n loc;
Ci spune-i simplu c-o iubeşti.
Ca nimenea c-o preţuieşti.

Să îi ghiceşti orice dorinţi;
Să ştii cu ea să risipeşti,
Cu farmecu-ţi s-o scoţi din minţi
Tot povestindu-i la poveşti.
Dă-i tot: castele, turn, oraş,
Luna din cerul păgubaş.

Fă-i totdeauna vrerea sa,
În modestie îmbrăcat;
Pe alta nouă n-o schimba,
Decât urât de s-a purtat.
Şi-atunci când vremea s-a-mplinit
Fii tare de te-a părăsit.

Căci încruntarea-i din priviri,

Se pierde-n calde înserări;
Şi-atunci regretă-mpotriviri
Şi ce-a pierdut din desfătări;
Şi zorii nici n-au răsărit,
Că pofta i s-a îndoit.

De ce şi-ncearcă-a ei puteri
Se zbate, ţipă, e doar „nu”?
Şi când cedează unei vreri,
Cu viclenie-ţi spune:
„Tu, Ca tine tare de aş fi,
Ce mult m-aş mai împotrivi”.

Când zici femeie zici momeli,
Cu farmecu-i atrăgător,
Ce-ascunde multe socoteli
Cocoşului învingător.
Se spune-ades: „Nu sta mofluz:
Nu, la femei, nu-i un refuz”.

Spre osebire de bărbat
Păcatu-i legea vieţii lor;
Şi cinstei au să ceară sfat
Când bătrâneţea-i în privdor.
Iubirea un sărut de-ar fi,
Doar între ele s-ar iubi.

Destul cu flecăreala-acuş;
Iubita de m-a auzit
Îmi pune-n gură un căluş,
Să nu-mi mai ardă de bârfit.
Şi s-ar roşi de-adevărat,
Secretele că i-am trădat.

XIX

Fii viaţa mea şi dragostea-mi cea mare[24]
Şi-om colinda hotar peste hotare,
Ponoare, văi şi dealuri unduioase,
Şi munţii sterpi, făpturi bolovănoase.

Pe coama unei stânci ne-om pierde urma,
Privind ciobanul cum îşi paşte turma
Prin văi pe unde apa se prăvale
Cântând cu viers de pasări madrigale.

Să îţi aştern un pat pe îndelete
Din trandafiri — mirezme în buchete —
Să porţi în păr ghirlănzi de cununie
Şi rochi cu foi de mirt ca broderie.

Din crud curmei să-ţi fac o cingătoare,
Cu bumbii din mărgean şi chilimbare.
Şi-n darul meu de afli desfătare,
Fii viaţa mea şi dragostea-mi cea mare.

De-ar fi iubirea veşnic înfocată,
De-ar fi păstorul cinstea-ntruchipată,
Eu m-aş grăbi să-ţi spun, cu-nfrigurare,
Sunt viaţa ta şi dragostea-ţi cea mare.

XX

Într-o zi de sărbătoare[25],
Într-un Mai scăldat în soare,
Sub tufa de mirţi umbroasă,
Cu-a ei vrajă răcoroasă
Păsări cântă, sar jivine,
Cresc copacii pe coline;
Nimeni inima nu-şi frânge,
Doar privighetoarea plânge.

Singură-i ca să suspine,
Sângeră-ntr-un mărăcine,
Cântă-un cântec plin de jale,
De plâng pietrele din vale.
Of, of, of, fluier subţire;
Ciripit de amintire;
S-o auzi cum se jeleşte
Plânsul mi te podideşte;
Chinul care o frământă[26]
De mult timp mă înveşmântă.
Vai, zadarnic tot suspini;
Chinul n-ai să ţi-l alini:
Căci copacii nu te-ascultă;
Ursul n-are milă multă.
Pandion[27] de mult sub glie-i;
Dorm fârtaţii-ţi pe vecie;
Toate păsările cântă,
Numai una se frământă.
Pasăre! pe noi doi dragă[28],
Nimeni n-o să ne-nţeleagă,
Nestatornic e norocul,
Care-şi joacă cu noi jocul
Soţii tăi de vremi senine
La-ncercări nu sunt cu tine.
Frunze-n vânt li-i vorbăria;
Rară e prietenia.
Ţi-e prieten orişicine
Cât în viaţă-ţi merge bine;
Dar norocul când te lasă,
Nimeni nu-ţi mai intră-n casă.
Cel ce banii risipeşte,
Generos lumea-l numeşte,
Spun ciracii — se-nţelege —
„Ce păcat că nu-i un rege!”
Spre vicii are-nclinare?
E-ndemnat la desfătare;
Dacă-aleargă după fete,

Îi găsesc doar deşuchete;
Dar norocul când îl lasă, Nu-l mai prinzi la el în casă.
Cei ce-l linguşeau mai tare
Parc-ar fi prinşi de uitare.
Numai cel ce drag te are,
Nu te uită la-ncercare;
Plânge de-a ta supărare;
Sare într-ajutorare.
Grija mare ori măruntă
Ţi-o împarte şi înfruntă.
Astfel poţi să ştii mai bine
Cine-i bun sau rău cu tine.

(Traducere de George Ciorănescu)

NOTE

[1] A fost publicat sub numărul CXXVIII în ediţia *Shakespeare Sonnets* tipărită de Thomas Thorpe în 1609.

O observaţie cu caracter general: în original, poemele sunt scrise în deca — şi endecasilab iambic, ritm foarte răspândit în prozodia epocii elizabetane, în vreme ce traducerile de faţă preferă alexandrinul, cu care cititorul român e mai obişnuit.

[2] Publicat tot în ediţia Thorpe, sub numărul CXLIV.

[3] Sonetul închinat de Longaville Mariei în scena 3 a actului al IV-lea din *Zadarnicele chinuri ale dragostei* (piesă compusă, cum se ştie, în 1594 sau 1595).

[4] Unii pun acest sonet pe seama unui poet obscur, contemporan cu Shakespeare, Bartholomew Griffin (? - 1602); alţii i-l atribuie lui Shakespeare. În unele ediţii vechi, e semnat P. P., iniţiale care nu au fost identificate.

[5] Sonetul lui Biron către Rosaline, în *Zadarnicele chinuri ale dragostei*, Act IV, scena 2.

[6] Atribuit lui Griffin.

[7] Autor necunoscut. Pe temeiul unor argumente lexicale şi a comparaţiei metaforelor s-a conchis că nu se poate stabili autorul, deşi, observând că strofa de şase versuri e cea mai folosită în *Venus şi Adonis*, au fost şi comentatori închinaţi să îl atribuie lui Shakespeare.

[8] Sonetul apăruse în volumul *Poeme în diferite stări de spirit* (1598) al lui Richard Barnfield (1574 - 1627).

[9] John Dowland (c. 1563 - c. 1626), vestit compozitor şi cântăreţ la lăută, reprezentant de seamă al muzicii renascentiste engleze.

[10] Edmund Spenser (1552? - 1599) a stabilit, împreună cu Sidney şi cu Shakespeare, canonul formal al sonetului englez, diferit de cel al italienilor.

[11] Referire la sir Gerald Cary, căruia Dowland i-a dedicat prima sa carte de arii; soţiei lui sir Gerald i-a închinat Spenser poemul *Muiopotmos*.

[12] Autor necunoscut. Atribuit de unii cercetători lui Griffin.

[13] Versul a fost omis, cred unii, dintr-o greşeală a tipografului ediţiei din 1599, alţii (fără dovezi) — din cauza îndrăznelii sale erotice.

[14] Atribuit, fără dovezi, lui Griffin.

[15] Autorul e Griffin, care îl publicase în volumul său de sonete *Fidessa* (1596).

[16] Autor necunoscut. Unele formulări metaforice au sugerat apropieri de viziunea lui Thomas Deloney (c. 1550 - 1600); poemul va fi retipărit, de altfel, postum în culegerea sa de versuri *Ghirlanda bunăvoinţei* (1632) — deşi e posibil să fi existat şi alte ediţii înaintea acesteia. Majoritatea shakespearologilor moderni resping, însă, această ipoteză, după cum nu acceptă nici ipoteza că poemul i-ar aparţine lui Shakespeare.

[17] Vezi *supra*, nota 7.

[18] *Idem*.

[19] Se consideră că poemele purtând numerele XIV şi XV formează o unitate şi au fost publicate împreună în ediţia din 1640 a *Poemelor* lui Shakespeare.

[20] Înaintea poemului XVI, Jaggard a tipărit o nouă copertă, *Sonete pe mai multe note muzicale*.

[21] Versiune a poemului scris de Dumaine pentru Kate în *Zadarnicele chinuri ale dragostei*, Act IV, scena 3.

[22] Autor necunoscut.

[23] Poem din England’s Helion, atribuit lui „Ignato” care s-ar putea să fie Barnfield. A fost tipărit într-o carte de poezie şi de muzică, *Madrigaluri* de Thomas Weelkes (1597).

[24] Acest poem pare a fi versiunea modificată a unui fragment al uneia dintre cele mai ciudate scrieri ale vremii: *Willobie despre Avisa lui, sau Portretul unei fete sfioase şi al unei neveste caste şi credincioase*. Henry Willobie sau Willoughby (c. 1574 - 1596) era soldat şi poemul menţionat aici, în 72 de cânturi (publicat în 1594), s-a bucurat de o surprinzătoare popularitate în

epocă şi chiar multă vreme mai târziu. Henry Willobie, care e şi eroul poemului său, i se destăinuie unui prieten, numit cu iniţialele W. S. (s-a ajuns la concluzia că acesta ar putea fi Shakespeare), vorbindu-i despre dragostea lui nefericită pentru frumoasa Avisa. Poemul a fost retipărit în 1596, 1605, 1609, 1635 şi, apoi, de multe ori în vremea modernă.

[25] Unii editori consideră că autorul acestor versuri e Richard Barnfield (vezi *supra* nota 8), alţii i-l atribuie lui Marlowe, fiind preluat, se spune, dintr-un poem mai amplu, *Vino lângă mine*, şi aflându-se aici la prima ediţie (poetul murise în 1593). În sfârşit, există ipoteza că numai primele patru versuri fuseseră scrise de Marlowe, restul aparţinându-i lui Barnfield. În nici un caz nu se vorbeşte de paternitatea lui Shakespeare.

[26] Următoarele patru versuri se crede că au fost scrise de sir Walter Raleigh; sunt, însă, comentatori care susţin că numai acest vers îi aparţine şi că făcea parte din poemul *Răspuns*.

[27] Pandion, rege al Atenei, tatăl surorilor Procne şi Philomela.

[28] Versurile ce urmează sunt considerate de unii analişti că ar fi o continuare a poemului XIX şi că au fost scrise tot de Barnfield; potrivit altei păreri, ele ar fi opera unui alt poet, a cărui identitate nu a fost stabilită.

PHOENIX ŞI TURTUREAUA

În 1601, Richard Field, tipograful care, cu câţiva ani mai înainte, publicase şi *Venus şi Adonis*, şi *Necinstirea Lucreţiei*, a scos de sub tipar o carte cu un titlu ciudat: *Martirul Dragostei sau Jeluirea Rosalindei. Umbrind în chip alegoric adevărul despre Dragoste, în statornica soartă a Phoenixului şi a turturelei*. Era un poem al lui Thomas Chestre (sau Chester), un poet de pe la sfârşitul secolul al XV-lea, despre care se ştia foarte puţin. El celebra iubirea dintre protectorul său, sir John Salisbury, şi soţia acestuia, Ursula. O iubire simbolizată de porumbiţă (Statornicia) şi de phoenix (Dragostea), din unirea cărora s-a născut fiica lor, Jane.

Poemului lui Chestre i se adăugau — aşa cum preciza pagina de titlu — „unele compoziţii noi ale unor scriitori moderni ale căror nume au fost rostite şi în legătură cu acest subiect: Phoenixul şi turtureaua”. Volumul conţine 14 poeme, între care două sunt atribuite lui Ben Jonson, şi câte unul al altor poeţi contemporani — Marston, Chapman, Shakespeare, restul fiind anonimi sau semnând cu pseudonim („Vatum Chuns” şi „Ignotus”).

Poemul lui Shakespeare (care nu poartă nici un titlu) e al cincilea în suita din volum; el a fost scris, probabil, în 1600. Poetul nu laudă o unire fizică, ci una spirituală. Părerile criticilor, privind meritele acestor versuri, sunt foarte diferite între ele; majoritatea le reproşează că sunt obscure. În realitate, se poate spune că sunt mai degrabă ciudate dar nu obscure. Foarte puţin caracteristice pentru poetica shakespeariană, ele păstrează, totuşi (aşa cum s-a spus adesea), un sunet ce evocă fraza altor poeme ale lui Shakespeare. Prozodia este, de asemenea, neobişnuită în opera sa: catrene în

ritm trohaic, iar *Bocetul* final, terţine, de asemenea în trohaic.

Sensul general al poemului e clar: omagierea unui cuplu (soţ/soţie), mort de curând. Acesta era, de altfel, subiectul tuturor poemelor din volum. Alegoria phoenixului şi turturelei îşi avea obârşia în *Parlamentul păsărilor* al lui Chaucer şi în simbolismul literaturii emblematice care înflorise în secolele al XV-lea şi al XVI-lea, deopotrivă în Anglia şi pe Continent. Caracteristica emblemei — de obicei, o figură gravată — era aceea că sugera un înţeles mai larg decât cel cuprins într-un desen. De pildă, emblema turturelei semnifica dragostea conjugală, iar aceea a phoenixului avea un sens întrutotul unic. Asemenea lui Robert Chestre, Shakespeare privea phoenixul ca pe un personaj feminin, iar pe turturea ca pe unul masculin: tema lui era unirea mistică dintre cei doi soţi. Viziunea lui a fost, însă, înţeleasă numai în parte. Dragostea îi unise pe îndrăgostiţi astfel încât niciunul dintre ei nu a rămas o entitate separată.

Un studiu al lui J. V. Cunningham, publicat în 1952, analiza feluritele interpretări atribuite, de-a lungul timpului, poemului shakespearian. El ajungea la concluzia că Shakespeare urma o doctrină filosofică foarte clară; anume, ideea că relaţia dintre îndrăgostiţi o reflectă pe cea a celor trei persoane ale Treimii aşa cum se regăseşte la filosofii scolastici, în primul rând la Sfântul Toma din Aquino. Persoana iubită devine esenţa îndrăgostitului, adică aşa cum explică J. V. Cunningham, „sufletul său intelectual”, care, la rândul său, oglindeşte imaginea lui Dumnezeu. Dar, în procesul devenirii uneia şi aceleaşi persoane, nu dispare nimic din esenţa celor doi. Relaţia mistică e identică aceleia dintre cele trei persoane ale Treimii, aşa cum era înfăţişată de scolastici: Tatăl şi Fiul, cu toate că sunt identităţi distincte, sunt alcătuite din aceeaşi esenţă. Cât despre Sfântul Duh, a fost conceput din dragostea dintre Tată şi Fiu; o entitate

distinctă dar, în mod esenţial, o legătură între celelalte două persoane ale Treimii. Şi, cum pluralitatea e consecinţa diviziunii, iar cele trei persoane sunt indivizibile, se poate spune că „numărul e ucis”.

Shakespeare credea, evident, că modul cel mai limpede de a pune în lumină dragostea dintre cei doi soţi pe care îi plângea poemul era adaptarea unei perspective catolice a relaţiei dintre cele trei persoane ale treimii. În această privinţă, aflăm că viziunea sa diferea complet de aceea a celorlalţi poeţi cuprinşi în volum.

Poemul dezvăluie, de asemenea, imitaţia tehnicii poetice a „poeziei metafizice” care îi era contemporană (de pildă, cea a lui John Donne). Rezultatul, conchide un celebru exeget, D. J. Campbell, e „o contribuţie originală la tema elegiacă a volumului”. Importanţa lui constă şi în dezvăluirea perspectivei catolice a poeziei lui Shakespeare.

Prima traducere în volum în: Sonete şi poeme, B.P.T., nr. 800, 1974, semnată de Dan Grigorescu.

Pasărea[1] cu aprig cânt
Din Arabia pustie,
Ducă trista ei solie
Să răsune pe pământ.

Tu, ce negrele cohoarte
Le îndrumi cu glas dogit[2],
Friguri rele ai menit;
Stai de-acest alai departe.

Al clonţatelor norod
Să nu intre-n adunare:
Craiul vultur singur are
Drept să vină la prohod.

Şi, încinsă-n alb stihar,
Preot lebăda să fie:
Cântecul de moarte-l ştie
Şi-i va da întregul har.

Iar tu, corb cu aspru grai,
Întristarea ta cernită
Creşte-n fiece clipită,
Printre bocitori să stai.

Cântul jalnic purcedea:
Deci iubirea a murit:
În văpăi s-au mistuit
Phoenix, dalba turturea.

O plămadă a-ncăput
Două dragosti apriate,
Despărţite,-ngemănate:
Numărul s-a fost pierdut[3].

Depărtate, nu desprinse,
Depărtări, dar spaţii nu
Între inime crescu:
Şi-n cei doi, minuni aprinse.

Dragostea sclipea-ntre ei;
Şi-au zărit atunci cei doi
Trupul cum le-ardea-n văpăi
Ochii lui şi ochii ei.

Cum se-mpart, cum s-au pierdut?
Insul lui se schimbă-anume
Firea-i una-n două nume,
Dar nici unul nu-i ştiut.

Gândul s-a uimit, văzând
Cum unită-i despărţirea.
Şi în doi cum una-i firea.
Doi şi unul sunt, pe rând.

Cată gându-atunci să spuie:
„Dacă doi sunt unu-n lume
Dragostea e-nţelepciune,
Însă-nţelepciunea nu e”.

Şi-ntr-un cântec proslăvi
Phoenixul şi turtureaua
Ce-au aprins iubirii steaua
Coru-acestei tragedii.

BOCET[4]

Adevăr, frumseţe vie,
Nentinată gingăşie,
În cenuşi zac pe vecie.

Phoenix doarme-n cuib de moarte
Pe ea aripi prind s-o poarte
Către veşnicii, departe:

Odrăslire n-au rodit:
Nu vreun blèstem i-a lovit,
Neprihana i-a-nsoţit.

Stinsu-i adevărul sfânt,
Nu-i frumseţe pe pământ,
Amândouă moarte sânt.

Cei ce iar să-nveţe vor
Frumuseţe şi-adevăr,
Vină la cenuşa lor.

(Traducere de Dan Grigorescu)

NOTE

[1] O pasăre mitică, fără nume, care va chema păsările să se strângă în jurul ei.

[2] Unii comentatori cred că aceasta e o referire la ţipătul bufniţei sau al cucuvelei, prevestitor de raiu.

[3] Cu toate că erau *două* fiinţe, dragostea le unise în *una* singură.

[4] În original, *threnos* — termen preluat din greacă, însemnând un cântec de jale ce se cânta în tragedii după moartea unui personaj.

Opinii despre „Phoenix şi turtureaua”

Poetul descrie, într-un limbaj enigmatic, înmormântarea Fenixului şi a Turturelei care fuseseră uniţi în timpul vieţii prin legăturile unei iubiri spirituale. Poemul poate fi doar un joc al fanteziei, fără intenţii tainice sau, probabil, o exprimare alegorică. Dar dacă el conţine aluzii la controversele religioase, politice sau metafizice ale vremii, sau e o interpretare a spaimei de moarte a unor personalităţi ale societăţii contemporane, nu se poate stabili precis. Din fericire, Shakespeare nu a mai scris nimic în acest stil.

Sir Sidney Lee, *A Life of William Shakespeare*, 1898.

În versuri sumbre, pline de nobleţe, poemul descrie o căsătorie spirituală, încheiată brusc prin moartea îndrăgostiţilor. E prea straniu ca să fie fructul unei dureri omeneşti. E opera unei mari gândiri, încercând să dezvolte simbolurile neobişnuite ale unei profunde meditaţii.

John Mastfield, *William Shakespeare*, 1911.

SONETE

Traduceri de: Mihaela Anghelescu-Irimia (30, 33, 60, 130); N. Argintescu-Amza (15, 58); Lucian Blaga (15); Teodor Boşca (2, 7, 11, 16, 22, 26, 28, 31, 34, 37, 38, 39, 41, 47, 48, 49, 56, 59, 63, 66, 68, 69, 73, 77, 79, 83, 84, 86, 88, 90, 93, 95, 99, 102, 104, 113, 117, 118, 120, 121, 123, 128, 131, 133, 135, 136, 140, 141, 142, 147, 149, 150, 152, 153); Neculai Chirica (1, 3, 5, 7, 10, 14, 16, 21, 25, 36, 39, 40, 43, 48, 52, 57, 61, 67, 69, 71, 75, 78, 82, 83, 85, 87, 88, 92, 96, 100, 101, 103, 105, 108, 112, 115, 119, 120, 124, 126, 127, 129, 132,, 134, 137, 139, 141, 144, 146, 147, 149, 152); Ştefan Aug. Doinaş (18, 19, 46, 53, 64, 106); Tudor Dorin (2, 4, 6, 9, 13, 20, 22, 29, 33, 35, 38, 41, 45, 49, 51, 54, 58, 63, 68, 70, 72, 74, 75, 77, 78, 80, 82, 84, 85, 90, 92, 95, 96, 98, 99, 101, 104, 108, 111, 112, 113, 115, 117, 121, 122, 125, 126, 128, 129, 132, 133, 136, 139, 140, 142, 146, 148, 150, 151, 154); Mihai Eminescu (27); Ion Frunzetti (1, 4, 8, 13, 19, 21, 24, 26, 27, 32, 34, 40, 42, 44, 46, 50, 52, 55, 59, 62, 64, 65, 70, 73, 76, 81, 87, 89, 91, 93, 94, 97, 106, 110, 111, 114, 116, 118, 127, 134, 138, 143, 148, 151); Mihnea Gheorghiu (25, 66); Taşcu Gheorghiu (8, 60, 124); Petre Grimm (116); Leon Leviţchi (122, 137), Maria Moscu (6, 10, 14, 23, 30, 31, 36, 44, 53, 94, 130); Ion Pillat (97); N. Porsenna (12, 17); Mihail Sebastian (18, 55, 76, 81); Petre Solomon (3, 12, 17, 20, 24, 32, 37, 42, 54, 57, 61, 91, 103, 107, 138, 144); Gheorghe Tomozei (5, 9, 11, 19, 23, 28, 35, 43, 45, 47, 50, 51, 56, 62, 67, 71, 72, 74, 86, 89, 100, 102, 105, 109, 114, 119, 123, 125, 131, 135,

145); Tudor Vianu (98); George Volceanov (143, 145, 153, 154); C. D. Zeletin (65).

De foarte multă vreme, shakespearologii sunt de acord, aproape în unanimitate, să considere că sonetele au fost scrise în perioada 1592-1598. Publicarea, în 1591. a celor 110 sonete ale lui Philip Sidney, cuprinse în volumul postum *Astrophel şi Stella*, a creat o adevărată modă care a caracterizat poezia elizabetană din ultimul deceniu al secolului al XVI-lea: în această perioadă au fost publicate peste 20 de volume de sonete. În 1598, celebra *Palladis Tamia*, cartea lui Francis Meres cuprinzând numeroase informaţii privitoare la viaţa culturală a epocii, pomenea „dulcile sonete [ale lui Shakespeare], cunoscute de prietenii săi apropiaţi”. Ele vor avea să fie tipărite în 1609, într-un volum *in-quarto*, publicat de Thomas Thorpe. Dar, cu câţiva ani înainte, în 1600, librarul Eleazar Edgar se adresa Registrului librarilor, cerând aprobarea pentru tipărirea „unei cărţi ce se cheamă *Amores*, scrisă de J. D., împreună cu câteva sonete de W. S.”. Niciun exemplar al acestei cărţi nu a fost văzut vreodată şi nu se ştie dacă ea a fost tipărită. S-ar putea ca J. D. să fie sir John Davies, un poet care avusese câteva conflicte cu cenzura instituită de episcopii anglicani; cât despre W. S., unii cred că el era William Smith, care mai publicase, în 1596, un volum conţinând 48 de sonete, dar, s-a spus, nu e imposibil ca el să fie Shakespeare. Discuţie ce nu poate fi rezolvată, atâta vreme cât, cartea respectivă rămâne necunoscută.

Astfel încât anul 1609 e acceptat aproape fără rezerve ca dată certă a apariţiei sonetelor shakespeariene; atunci a fost publicat volumul alcătuit de Thorpe. E adevărat, însă, că unele sonete văzuseră mai devreme lumina tiparului — de pildă, cele numerotate 138 şi 144, care însoţiseră *Pătimaşul pelerin* în ediţia publicată de W. Jaggard în 1599; la fel cele trei sonete din *Zadarnicele chinuri ale dragostei*, piesă publicată în 1598 şi reprezentată întâia oară de Crăciunul

anului 1597. Cartea din 1609 e precedată de o dedicaţie semnată T. T. (Thomas Thorpe) în care, într-un stil bombastic, i se mulţumeşte unui „domn W. H.”, pentru că „i se datorează publicarea acestor sonete”. Dedicaţia a stârnit îndelungate (şi, uneori, violente) discuţii: cine era acest domn *W. H.*?

Încercările de a identifica personajul au început încă din secolul al XVII-lea, dar nici astăzi nu s-a ajuns la o concluzie satisfăcătoare pentru toată lumea. S-ar putea să fie tipograful Wiliam Hall, cel căruia, într-adevăr, i se datorează publicarea sonetelor. Dar tonul e prea emfatic pentru mulţumirile meritate de cineva a cărui meserie presupune tipărirea de cărţi. Alţii au crezut că e sir William Harvey (sau Hervey), cel care, în 1598, se căsătorise cu văduva contelui de Southampton (mort în 1591), devenind astfel tatăl vitreg al lui Henry Wriothesley, protectorul de pe atunci al lui Shakespeare. Era un aristocrat cultivat, căruia i se atribuia scrierea unui poem funerar (în 1594), *Epicedium*, conţinând prima aluzie la *Necinstirea Lucreţiei* a lui Shakespeare. Nu s-au descoperit, însă, niciun fel de dovezi care să ateste că Thorpe sau Shakespeare ar fi avut motive de recunoştinţă faţă de Harvey.

S-a rostit şi numele lui Henry Wriothesley, al treilea conte de Southampton, căruia poetul îi dedicase *Venus şi Adonis* (în 1593) şi *Necinstirea Lucreţiei* (în 1594). Ipoteza a fost lansată de medicul Nathan Drake, în biografia scrisă de el în 1817. Dar nici Drake nu a adus vreun argument în sprijinul acestei presupuneri: din 1594, când, după cum s-ar părea, Wriothesley l-a găzduit pe Shakespeare la castelul său de la Titchefield, în vreme ce la Londra bântuia o epidemie de ciumă, nu se mai menţionează vreun contact între cei doi. Si cu atât mai puţin unul care să fi dus la publicarea *Sonetelor*.

Critica shakespeariană modernă a adăugat supoziţia că „D-l W. H.” ar putea fi tânărul William Herbert, devenit, la moartea tatălui său, în 1601, al

treilea conte de Pembroke. Relaţiile lui Shakespeare cu familia Pembroke erau mai vechi: primele sale piese, cele scrise între 1589 şi 1592, fuseseră jucate de o companie numită „Trupa lui Pembroke”. Protectorul actorului Shakespeare fusese al doilea conte de Pembroke, iar soţia acestuia (căreia Sidney îi închinase *Arcadia*) era vestită pentru generozitatea pe care o arăta tinerilor poeţi, muzicieni şi actori lipsiţi de sprijin. Tânărul conte — aflăm din însemnările contemporanilor lui — era un adolescent frumos, cultivat, generos. Când Shakespeare a scris primele sonete — în jurul lui 1589 — Pembroke era un băieţandru de vreo 12 ani, probabil foarte măgulit de atenţia pe care i-o acorda poetul care, încă de pe atunci, îşi câştigase preţuirea lumii literare şi a acelei aristocraţii ce se arată interesată de cultură. Aflăm, de asemenea, că la maturitate contele nu adeverea temerile pe care le arătase Shakespeare şi că nu era câtuşi de puţin nepăsător faţă de fetele ce roiau, admirative, în jurul său.

O întrebare îşi află, totuşi, cu greu răspunsul: era, oare, firesc să i se reproşeze unui băiat de 12 ani că nu dă semne că ar vrea să îşi asigure urmaşi? E, oare sigur, că domnul W. H. era contele Pembroke? Probabil că perspectiva din care se abordează problema nu e cea mai potrivită. Si că îndemnul unui erudit cum a fost Hyder Rollins, autorul masivei ediţii a *Sonetelor* din 1944 trebuie ascultat cu toată luarea-aminte: versurile lui Shakespeare nu vor fi înţelese decât dacă sunt raportate la cultul prieteniei între bărbaţi, aşa cum îl concepea Renaşterea — o prietenie ciceroniană, ce nu implică niciun fel de semnificaţie sexuală. Cele 154 de sonete sunt împărţite, în genere, în trei cicluri: primul (1-126), care se adresează unui tânăr, „un băiat frumos”, „cu obraz de femeie”. În secolul trecut, Leslie Hotson a argumentat că unele sonete din acest ciclu (anume 107, 123, 124) au fost scrise înainte de 1589. Dacă e aşa, nici Southampton (pe atunci în vârstă de 16 ani), nici

Pembroke (care împlinea 9 ani) nu puteau fi Mr. W. H., pentru că, dacă se socoteşte că sonetele au un caracter autobiografic, trebuie să conchidem că Shakespeare şi-a întâlnit prietenul cu trei ani înainte (o spune în sonetul 104). Alţi comentatori plasează geneza sonetelor chiar şi mai devreme: în 1899, de exemplu, Samuel Butler data întregul ciclu între aprilie 1585 şi 1 decembrie 1588, ceea ce ar fi însemnat că Pembroke avea cinci ani, când Shakespeare îl îndemna să nu îşi neglijeze îndatorirea de a avea copii!

Nu s-a ajuns la o concluzie privind înţelesul general al acestui ciclu: poetul urmează un sens autobiografic al episoadelor reflectate de cele peste o sută de sonete? Sau proiectează imagini similare şi alegorice, fără niciun fel de legătură cu întâmplările din viaţa lui.

Răspunsul e şi mai greu, când întrebarea se referă la cel de-al doilea ciclu (sonetele 127-152), al „doamnei brune”: cine e acest personaj? Are vreo legătură cu biografia poetului? Dintre foarte multe supoziţii, cea mai rezonabilă pare a fi cea a lui Thomas Tyler, care, în introducerea la ediţia din 1890 a *Sonetelor,* îngrijită de el, o identifică pe această doamnă cu Mary Fitton, amanta lui Pembroke (care, pe temeiul unor informaţii târzii şi nu pe deplin credibile, i-ar fi fost răpită lui Shakespeare de tânărul său prieten). Pentru unii, personajul Rosaline — şi cel din *Romeo şi Julieta*, şi cel din *Zadarnicele chinuri* — e un indiciu: amândouă sunt brunete.

Se mai evocă romanul în versuri *Avisa* al lui Henry Willobie, pe atunci (în 1594) student la Colegiul Exeter, în care Henrico Willabego (H. W.) îi răpeşte iubita prietenului său, W. S. (William Shakespeare?).

În sfârşit, ultimele două sonete (153-154) sunt compuse pe o temă întâlnită adesea în poezia vremii, şi al cărei erou e Cupidon. (S-ar putea ca ele să nu fi fost scrise de Shakespeare.)

Sonetul îşi făcuse apariţia în Anglia la mijlocul secolului al XVI-lea: în 1557, editorul Richard Tottel adunase într-o carte intitulată *Cântece şi Sonete*, opera lui Thomas Wyatt (1503? -1542) şi a lui Henry Howard Surrey (1517? -1547). Era primul volum de sonete tipărit în Anglia. La început, sonetul englez urma modelul celui italian (i se spunea „petrarchian”, pentru că Petrarca fusese cel dintâi poet al sonetului pe care englezi l-au cunoscut). Structura era, ca în toată Europa vremii, poemul de 14 versuri alcătuit din două catrene şi două terţine. Spre sfârşitul secolului, sonetul englez s-a modificat fundamental, schimbându-şi vechea structură cu una construită din trei catrene şi un distih final. Structură ce va deveni cunoscută în întreaga lume sub numele de „sonet shakespearian”.

Prima traducere românească integrală a sonetelor shakespeariene e cea a lui Neculai Chirica (B.P.T., nr. 800, 1974). Înaintea ei au apărut trei traduceri incomplete: Henry Marcus, în 1922 (ed. a doua în 1935), Gabriel Donna în 1940, Ion Frunzetti în 1964. O ediţie bilingvă a publicat Teodor Boşca în 1974.

Sonetul 1

Tot ce-i frumos am vrea să n-aibă moarte:
Şi trandafirul vrem să dea boboc,
Ca viaţa lui s-o ducă mai departe
Urmaşul, când e-ajunsă la soroc.
Tu însă, ce-ţi restrângi la ochii tăi
Lumina pentru care-ţi arzi din tine,
Îţi eşti vrăjmaş mai rău decât cei răi
Jertfind belşugul, foametei depline.
Tu, azi podoabă lumii pentru-o clipă
Şi crainic unic dalbei primăveri,
În mugur îţi închizi — şi faci risipă,
Gingaş avar — atâtea scumpe-averi!
Ai milă: căpcăun, mormânt nu-ţi fi,
Şi lumii bunul nu i-l înghiţi.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 1

Dorim superbele făpturi sporite
Să n-aibă floarea frumuseţii moarte,
Ci, când culegătorul Timp o-nghite,
Prunc fraged amintirea să i-o poarte.
Tu, însă, propriei priviri logodnic,
Hrăneşti lumina ei cu propriu-ţi seu
Şi-ţi eşti, înfometând belşugu-ţi rodnic,
Vrăjmaş hain al dulcelui tău eu.
Tu, azi a lumii proaspătă podoabă
Şi unic sol al primăverii-n floare,
Ţinând în propriul mugur seva roabă
Îţi faci zgârcenia risipitoare.
Ai milă! Lacom nu-nghiţi prin tine
Sau prin mormânt ce lumii se cuvine.

(Neculai Chirica)

Sonetul 2

Când patruzeci de ierni te-or ţine-n cleşte,
Brăzdând câmpia frumuseţii tale,
Superbul strai, ce astăzi ne vrăjeşte,
Ţi-a fi o zdreanţă vrednică de jale.
De-or fi să-ntrebe: „Unde ţi-s acuma
Comori şi har din zilele cu soare?”
Zicând că-n ochi, când ei sunt scorburi numa’,
Te faci de râs şi-i vană-nfumurare.
Ţi-ar fi-n mai mare cinste frumuseţea,
De-ar fi să zici: „Copilu-acesta, iată-l,
E birul meu, şi-mi iartă bătrâneţea”,
Iar de-i frumos, e că-şi urmează tatăl.
Ar fi să te-nnoieşti, când vremea trece,
Cald sângele să-ţi vezi, când tu-l simţi rece.

(Teodor Bosca)

Sonetul 2

Ierni patruzeci, vrând fruntea s-o-mpresoare,
Când ţi-or săpa pe nuri adânci ogaşe,
Juneţea strai, acum, de sărbătoare —
Atunci îţi fi-va zdreanţă nevoiaşe.
Cui va-ntreba: — „Frumseţea unde-i? Unde
Avutul tot din floarea vârstei este?”
„În veştezi ochii mei” de vei răspunde,
Te-ai ruşina de ifosele-aceste.
Dar cât ţi-ar sta frumosul de frumos
Să poţi rosti: „Acest al meu fecior
Mi-e platnic pentru anii de prisos”.
Vădindu-ţi-l pe nuri moştenitor!
Te-ai primeni de anii vechi şi-ai simte
Nu frig prin trup, ci sânge iar fierbinte.

(Tudor Dorin)

Sonetul 3

Priveşte-ţi faţa în oglinzi şi-i spune
Că timpul de-a se repeta acum e;
Neprimenind întreaga ei minune
O lume-nşeli, furi harul unei mume.
Ce prea frumoasă câmpul sterp şi-l ţine
Ferindu-l de-al tău plug, să nu i-l are?
Sau ce neghiob, din dragostea de sine
Mormânt îşi face, să nu dea vlăstare?
Oglinda mamei eşti; prin tine, ea
Recheamă-al ei prier din tinereţe;
Şi tu, prin geamul vârstei vei vedea
Ani dauriţi, în ciuda feţei creţe.
Dar de trăieşti fără să laşi vreo urmă
Mori singur şi frumosul ţi se curmă.

(Neculai Chirica)

Sonetul 3

Priveşte-ţi faţa în oglindă — cum e?
E vremea alt chip, în sfârşit, să-ţi creşti —
De nu, ar fi să-nşeli întreaga lume
Şi-n vreo femeie mama s-o stârpeşti!
Căci pieptul cărei darnice fecioare
Nu s-ar dori de tine, azi, rodit?
Şi cine, firul vremii viitoare
L-ar rupe, doar de sine-ndrăgostit?
Tu eşti a mamei tale-oglindă vie
Şi-i aminteşti de-al tinereţii-April:
Tot o oglindă îţi va fi şi ţie,
La bătrâneţe, propriul copil.
Dar fără-urmaşi prin viaţă dacă treci,
Icoana ta cu tine piere-n veci!

(Petre Solomon)

Sonetul 4

Rău gospodar! Ce-ţi cheltui moştenirea
De farmece, păstrându-ţi-o doar ţie?
Nu dă nimic, fără să-ţi ceară,
Firea; Şi dându-ţi, vrea s-arăţi mărinimie.
Deci, drag zgârcit, la ce-ţi baţi singur joc
De darul Firii, dat să-i dai la rându-ţi?
Ce cămătar mai eşti, când sub obroc
Pui ce-i de preţ, averile scăzându-ţi?
Căci, neavând comerţ decât cu tine,
Tu prea-ndrăgitul Eu, de fapt, ţi-l prăzi;
Şi moartea când o fi s-o simţi că vine,
Nu vei avea nimic pe fund de lăzi.
Necheltuindu-ţi vraja, nici măcar
N-o faci executor testamentar.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 4

Ispită stearpă, moşteniţii nuri
De ce ţi-i cheltuieşti însingurat?
Nu-i zestre darul darnicei Naturi
Ci împrumut, doar celor darnici dat.
Cum deci, tu zgripţor dulce, zvârli în praf
Bogate danii date să le dai?
De ce aduni, zadarnice zaraf,
Un vraf de-averi ce nu-ţi ajung de trai?
Căci, doar cu tine însuţi neguţând,
Făptura-ţi dulce singură se-nşală;
Si ce răboj poţi duce Firii când
Vei fi chemat la marea răfuială?
Nerodnici, nurii îi îngropi cu tine,
Dar viu rodind, se-mpart cui se cuvine.

(Tudor Dorin)

Sonetul 5

Acele ore ce-au trudit să-ţi facă
Chenar privirii mândra ta făptură,
Tot ele, ca tiranii, într-o joacă
Strica-vor pe nedrept ce drept făcură:
Căci Timpu-mpinge vara,-n mers năuc
Spre hâde ierni şi-n ele o prăvale;
Îngheaţă seva, frunzele se duc,
Frumosu-i nins şi toate-s trist de goale.
De n-am filtra şi ţine-a verii boare
Captivă-n ziduri de cleştar subţire,
Cu chipul frumuseţii ar dispare
Şi-a frumuseţii dulce amintire.
Dând piept cu iarna, floarea distilată
Doar chipu-şi pierde; boarea, niciodată.

(Neculai Chirica)

Sonetul 5

Acele ore care cu nesaţii
Au făurit privirea-ţi nepereche,
Vor fi tiranii propriei creaţii
Şi-o vor sluţi ca pe o mască veche.
Că timpul mişcător târăşte vara
Şi în hidoasa iarnă va s-o-ndrume,
Seve-nfrânează cu, de gheaţă, gheara
Şi-i frumuseţea ninsă, gol e-n lume.
Din distilarea vremii ne rămâne,
Fluid captiv între pereţi de sticlă,
Al frumuseţii duh, ajuns fărâme
Şi-apoi şi el prelins în marea frică.
Dar florile ce iernii-i înfrâng cazna
Doar chipu-şi pierd. Rămâne-le mireasma.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 6

Deci nu lăsa hapsâna iernii mână
Să stingă-al verii duh ce-n tine-adie,
Chivót şi vistier alege-ţi până
Nu ţi-a secat vrăjita visterie.
Cămătăria nu-i câştig murdar
Când fericeşti pe cine-s platnici buni;
Alt „tu” din tine dobândeşte-ţi dar,
Şi-ar fi mai bine zece să-ţi aduni.
De zece ori te-ai şti mai fericit,
Răsfrânt de zece ori în zece fii;
Ce-ţi poate face Moartea, la sfârşit,
Când viu revii în toţi urmaşii vii?
Căci tu eşti prea frumos ca să te crezi
Al morţii rob, cu viermii drept erezi…

(Tudor Dorin)

Sonetul 6

Să nu-ţi dai vara până la soroc
În gheara iernii, sevă te prelinge:
Şi umple-o cupă-navuţeşte-un loc
Cât zestrea frumuseţii nu se stinge.
Nu-i zărăfie astă folosire,
Ferice eşti cu datorii plătite,
Să naşti o altă viaţă-i fericire,
De zece ori, dobânzi de-ar fi-nzecite.
De zece ori mai fericit ca azi
Căci, înmulţit cu zece-n zece fii,
Ce-ţi poate face moartea de-ai să cazi,
Lăsându-te pe tine prin copii?
Frumseţea, îndărătnic dacă mori,
E prada gropii, viermi ai drept feciori.

(Maria Moscu)

Sonetul 7

Vezi, când la răsărit măritul soare
Se-nalţă-n pară, orice vietate
Se-nchină celui ce-nnoit răsare,
Slujind cu ochii sacra-i maiestate.
Ajuns pe creasta-naltei bolţi, el pare
Tot tânăr încă-n miezul vârstei sale,
Iar ochii, plini mereu de adorare,
Îl mai petrec pe auria-i cale.
Dar când, cu carul istovit, coboară
Pe panta zilei, gârbov, să se-ascundă,
Îl uită ochii care-l admirară,
Şi-aiurea cată, nu la calea-i scundă.
Aşa şi tu, trecând peste amiază,
Te stingi uitat, un fiu de nu-ţi urmează.

(Teodor Bosca)

Sonetul 7

Vezi, când la răsărit măritul soare
Îşi ‘nalţă fruntea, sufletele toate
Cinstesc lumina nouă ce răsare,
Slujind cu ochii sacra-i maiestate.
Răzbind pe culmi albastre voiniceşte,
Stă ca un tânăr falnic în tărie,
Iar ochiul muritor încă-l slăveşte
Şi-i urmăreşte calea aurie.
Dar când, trudit, în carul său pogoară
Îndepărtat de zi neputincios,
Privirile, supuse-odinioară,
Îl părăsesc dând altui drum prinos.
La fel şi tu: de treci peste amiază
Mori neştiut un fiu de nu-ţi urmează.

(Neculai Chirica)

Sonetul 8

Tu, muzică! Din muzici ce te doare?
Ce-i gingaş, gingaş vrea; cu haz creşti hazul.
Cum poţi iubi ce-ţi dă doar întristare,
De nu cumva ţi-ai îndrăgit necazul?
De-ţi supără auzul neprihana
Acordurilor bine măritate,
E că-n dulceaţa lor ghiceşti dojana
De-a sta stingher şi-a nu le şti *tu* scoate.
Te uită, struna, dulce soţ al strunei,
În ce armonic ritm cu ea vibrează!
Părinţi ferice par a fi minunei
De fiu, şi toţi în cor îţi intonează
Acelaşi cânt nespus, toţi trei ca unul:
„De eşti însingurat, vei fi nici unul!”

(Ion Frunzetti)

Sonetul 8

De ce, când muzică asculţi, te-ntuneci?
Doar ce-i suav nu fuge de suav;
Prilej e poate ca-n tristeţi să luneci,
Şi nu-ndrăgeşti decât ce-i trist şi grav?
Şi dacă note clare vin pe coardă
Şi-n zbor, rănind urechea ta, se pierd,
E fiindcă glasul lor gingaş te ceartă
Că vocea ta lipseşte din concert.
la seama, coardele cum se mărită
Şi bat alături în armonic pas;
Par tatăl, fiul, mama fericită,
Ce toţi, ca unul, au un singur glas!
Şi glasul lor multiplu şi unic
Şopteşte: „De eşti singur, eşti nimic! “

(Taşcu Gheorghiu)

Sonetul 9

Ţi-e teamă ochi de văduvă să laşi
Tu, cel care-n singurătate plânge?
O, de-ai să mori cumva fără urmaşi
Ca o muiere, lumea te va plânge;
Ea văduvită fi-va lăcrimând
Ca n-ai lăsat tipar în umbra zilei
Şi nu poate, ca văduvă de rând
Să-şi afle soţu-n ochii, ai copilei.
Vezi, tot ce-n viaţă irosiri ne par,
Cu chip schimbat în lume-şi află zborul,
Ascuns se stinge-al frumuseţii har
Şi îl destramă chiar tăinuitorul.
Nu-i dragoste în inima ce-ncearcă
Săgeţile spre sine să le-ntoarcă.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 9

Spre-a nu-ţi lăsa în urmă văduva
Cu ochii uzi, te pierzi trăind holtei?
Ah, fără fii de vei muri cumva,
O lume te-ar jeli în locul ei.
Ţi-ar fi chiar Lumea văduvă sărmană
Bocind că n-ai lăsat făpturi ca tine...
Privind la prunci, a soţului icoană
O ţine minte văduva mai bine.
Căci, vezi, ce zvârle-aici risipitorul
Aduce lumii, dincoace, folos;
Dar dacă ţii frumosul pieritorul
Nefolosit, părădui ce-i frumos.
Nu-i dragoste de-aproapele în cel
Ce astfel îşi căşùnă însuşi el.

(Tudor Dorin)

Sonetul 10

Greşeşti! Să spui că nu iubeşti pe nime
Când eşti nesocotit cu tine, chiar!
Eu recunosc că farmeci o mulţime
În schimb, că nu iubeşti, e foarte clar.
Prea stăpânit de-o ură fără margini
Nu te sfieşti să fii duşman cu tine
Lăsând zidirea mândră în paragini
În loc s-o întreţii cum se cuvine.
O, schimbă-ţi gândul ca şi eu să-l schimb!
Mai mult ca la iubire ţii la ură?
Tandreţea, bunătatea fie-ţi nimb;
Măcar de fericirea ta te-ndură.
Fă-ţi un alt tu, de dragul meu, să-ţi fie
Prin el de-a pururi frumuseţea vie.

(Neculai Chirica)

Sonetul 10

Ruşine! Dragostea ţi-e cu tăgadă,
Tu şi cu tine-atât de lăsător,
Te îndrăgesc, nu-i vorbă, o grămadă,
Da-i limpede, de nimeni nu ţi-e dor.
Ce ucigaşă ură-ţi împle firea
Cu mâna ta-mpotrivă-ţi de urzeşti,
Şi făr' să şovăi nimiceşti zidirea
Pe care eşti dator s-o împlineşti.
O, schimbă-ţi crezul, ca să-mi schimb eu gândul,
Ci urii nu iubirii tu-i faci vatră,
Fii cum ţi-e chipul, pururi bunul, blândul,
Sau doar cu tine milostiv te-arată:
Dă mladă, frumuseţea ca să-ţi fie,
Prin tine ori ai tăi, până-n vecie.

(Maria Moscu)

Sonetul 11

Cu cât te-mpuţinezi, cu atâta creşti
Prin ce-ai creat rupând ceva din tine,
Iar sângele ce, tânăr, îl jertfeşti,
E tot al tău, când bătrâneţea vine.
„Aşa, e minte, tinereţe, spor;
Altcum, sminteală-i, vârstă, moarte-nceată”:
Dacă te-am crede, timpu-ar sta din zbor,
Şi-n ani şaizeci s-ar stinge lumea toată.
Dispară, sterpi, cei strâmbi şi sluţi, pe care
Natura nu-i făcu să se-nmulţească;
Vezi, dintre-aleşi, ai zestrea cea mai mare,
Belşugul deci belşug să zămislească!
Pecete-i te făcu, să-ntipăreşti
Cu zel modelul, nu să-l nimiceşti.

(Teodor Bosca)

Sonetul 11

Te-nalţi cu cât te-a cucerit declinul
Într-unul din ai tăi, de tine rupt
Şi tânărului sânge-i tăinui plinul
Spre a-l purta, de tinereţe supt.
Gând înţelept: lumină şi sporire,
Fără de tine nebunie-i tot,
De toţi te-ar crede, lumea-n năruire
În ani şaizeci s-ar cheltui, socot.
Dispară cei cu suflete de ceaţă,
Pociţi şi răi, soi sterp şi fără har,
Dar tu, cu dar îmbelşugat, învaţă
Că-i vremea darul să rodească dar!
Pecete-a firii, tipăreşte-ţi semnul,
Tiparul nu-l zdrobi: iată-mi îndemnul!

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 12

Când văd cum ceasul vremea o măsoară,
Cum, scurte-n clipe, zilele ne mint;
Cum putrezeşte verdea primăvară
Şi bucle brune scapătă-n argint;
Când pomii-nalţi sunt văduvi de podoabă
Şi-n umbra lor nu mai tresaltă viaţă;
Când coapta vară-mbătrâneşte-n grabă
Şi-şi lasă haina-ntr-un sicriu de gheaţă;
Când te-o ajunge-a vremii pustiire,
Ca orice graţii ce se ofilesc,
Ca flori, şi tinereţe, şi iubire,
Când intră-n noapte când noi muguri cresc;
De coasa Timpului tu scapi abil
Şi-ţi pregăteşti nemoartea — prin copil.

(N. Porsenna)

Sonetul 12

Când văd cum clipele din ornic zboară,
Cum ziua scapătă spre noaptea grea,
Cum ninge-n părul, negru-odinioară,
Cum se-ofileşte biata viorea;
Când văd copacii falnici, goi acum,
Sub care, vara, se-odihnea vreo turmă,
Şi văd şi carele, purtând duium
Bărboşii snopi, pe drumul cel din urmă, —
Privindu-ţi frumuseţea-mi spun anume
Că e şi ea un lucru pieritor
Ca tot ce-i dulce şi frumos pe lume,
Crescând sub ochii celor care mor.
De coasa Timpului te scapă doar
Urmaşii, înfruntând-o temerar.

(Petre Solomon)

Sonetul 13

O, de-ai fi tu, iubite! Dar nu eşti
Al tău măcar, nici nu trăieşti în tine!
De ce gingaşul chip nu te-ngrijeşti
Să nu ţi-l ia sfârşitul care vine?
Aşa, frumseţea luată cu-mprumut
Scadenţă n-ar cunoaşte, căci la rându-ţi
Ai fi tu însuţi, chiar zăcând în lut
Şi chipul dulce fiii tăi purtându-ţi.
O, cine casa-şi lasă goală-n ierne
Când gazda bună grijă-ar şti să-i poarte
Ţinând la porţi furtunile eterne
Şi furia stearpă-a gerului de moarte?
Nechibzuinţa doar! Iubite, ştii
Că ai un tată! Aibă şi-ai tăi fii!

(Ion Frunzetti)

Sonetul 13

O, de ţi-ai fi stăpân! Dar nu-ţi eşti însuţi
Stăpân, decât prin viaţă cât rămâi…
Sorocul, deci, aşteaptă-l strămutându-ţi
În altul boiul chipeş mai întâi.
Astfel frumseţea ta, vremelnic oaspăt,
N-ar istovi; atunci ai şti că iar
Te naşti, şi-ţi e şi după moarte proaspăt
Frumosul chip în chipeşul vlăstar.
Au cine lasă-aşa zeesc lăcaş
Paraginii, când omul grijuliu
L-ar ocroti de-al iernii vânt abraş,
De-al morţii ger, de veşnicul pustiu?
Nesăbuiţii! Adu-ţi, dar, aminte
De tatăl tău… şi fii şi tu părinte.

(Tudor Dorin)

Sonetul 14

Priceperea nu mi-o adun din stele
Şi, totuşi, parcă-s astrolog un pic
Deşi nu ştiu de bune sau de rele,
De plăgi, de lipsuri sau de timp să zic;
Nu ştiu ce-aduce clipa care vine:
Ori trăznete, ori ploi şi vânt şi tac,
Nici dacă domnilor le-o merge bine
Deşi pricep al bolţii zodiac.
Dar ochii tăi sunt cartea cea mai bună
Şi, sori statornici, astfel mă învaţă:
„Frumosul şi-Adevărul se-mpreună
Când dărui vieţii tot ce-ai strâns o viaţă”.
De nu, îţi prorocesc: la moartea ta
Frumos şi Adevăr vor înceta!

(Neculai Chirica)

Sonetul 14

Eu cugetarea n-o culeg din stele;
Deşi ştiinţa lor nu mi-e străină,
Nu prorocesc ursite bune, rele,
Nici ciuma, foamea, vremea cum se-mplină.
Nu ştiu nici soarta clipelor fugare,
De-aduc ori trăsnet, ploi de-aduc ori vânt,
Nici de-o fi bună-a prinţilor cărare,
Când semnului ceresc nu-i dau cuvânt.
Ce ştiu, doar ochii tăi pot să-mi arate,
Sunt stele de nădejde ce-mi dau glas:
Credinţă, har, cu spor îngemănate
Vor fi, din tine-o urmă de-a rămas:
De nu, cu-al tău sfârşit, mi-e prevestirea:
E dat credinţei, harului, pieirea.

(Maria Moscu)

Sonetul 15

Când mă gândesc că toate cele ce apar
desăvârşire scurtă cuceresc pe rând,
că scena-aceasta-a lumii ne arată doar
ce stelele ne revelează povestind,
când văd că oamenii ca pomii cresc
înviorați şi-năbuşiţi de-acelaşi cer,
mândri de seva tinereţelor descresc
şi în mormânt cu starea lor frumoasă pier:
icoanele acestei nestatornicii te-aduc
în tânără splendoare-n faţa mea,
iar timpul şi ruina rea ţin sfat, pustii,
cum ziua junǎ să ţi-o schimbe-n noapte grea.
Cu timpul războindu-mă, pe creanga ta
cu drag eu altoiesc din nou ce el îţi ia.

(Lucian Blaga)

Sonetul 15

Când văd că tot ce creşte-i rod netrainic,
O clipă doar sortit desăvârşirii,
Şi simt că-i tălmăcită-n stele, tainic,
Pe boltă, uriaşa scenă-a firii:
Când îi privesc pe oameni ca pe flori,
Vlăstare nouă sub acelaşi cer,
De sevă plini ori goi; când mândri sori,
Când bieţi ologi, uitaţi cu toţi când pier, —
Atunci chiar gândul nestatorniciei,
Mai gingaşă în ochii mei te poartă;
Dar chipul prins sub geana veşniciei,
Îl văd în umbre, veştejit, de soartă.
Şi războiesc, de dorul tău robit,
Cu Timpul, să-ţi redau ce ţi-a răpit!

(N. Argintescu-Amza)

Sonetul 16

Dar pentru ce nu porţi cu alte arme
Război cu Timpul, crâncenul tiran,
Şi nu-ţi alegi, ca el să nu te sfarme,
Mai sacru scut ca versul meu sărman?
În plin zenit eşti azi, şi nu puţine
Grădini fecioare ţi-ar purta cu dor
Răsadul viu, ce-ar semăna cu tine
Mai mult decât portretul în culori.
Viaţa ar picta o nouă viaţă,
Cum Timpul-pictor sau cântarea mea,
Ca preţ lăuntric sau superbă faţă,
Să ţi-o redea aievea n-ar putea.
Te dăruie, şi-al tău rămâi! Viază
Prin ceea ce doar harul tău pictează!

(Teodor Bosca)

Sonetul 16

De ce nu cauţi calea cea mai bună
Când lupţi cu Timpul crud? De ce te pleci
Şi nu-i pui stavilă când ani se-adună
Ceva mai sfânt ca versurile-mi seci?
Azi eşti pe culmea zilelor senine
Şi-n jur livezi-fecioare-s berechet;
Doresc răsadul florilor din tine
Şi nu culorile unui portret.
A vieţii linii viaţa le repară,
Cum pana Timpului sau pana mea
De-nvăţăcel, lumina ta, cea clară
Sau din adânc, s-o prindă n-ar putea.
Te dăruieşti şi te păstrezi! Aşa
O să trăieşti, cum ştii a te picta.

(Neculai Chirica)

Sonetul 17

Mi-ar crede versul alte generaţii
Când te-aş descrie-ntreg, aşa cum eşti?
Tu azi subtile frumuseţi şi graţii
Ca-ntr-un mormânt le-ascunzi şi le fereşti. —
De te-aş putea chiar zugrăvi-n cuvinte,
Cu glasul tău, cu farmecul tău sfânt,
Urmaşii zice-vor: „Poetul minte:
E chip din cer, nu-i chip de pe pământ”.
Pe-ngălbenite file de hârtie
Dispreţ aşteaptă rimele-mi perechi;
Splendoarea ta? O simplă fantezie,
O-nfloritură dintr-un cântec vechi.
Doar într-un fiu al tău, de-o exista,
Vei vieţui — ca-n poezia mea.

(N. Porsenna)

Sonetul 17

Cine va crede mâine-n versul meu,
Chiar dacă-n el, azi, farmecu-ţi răzbate?
Ţi-ascunde viaţa ca un mausoleu
Şi nu te-arată nici pe jumătate!
Dac-aş putea frumoşii ochi să-ţi cânt
Ori, pentru nurii tăi, să isc cuvinte
Cu totul noi, s-ar spune: — Pe pământ
Nu vezi aşa ceva! Poetul minte!
De-aceste file-atunci îngălbenite,
Ar râde lumea, ca de-un moş flecar,
Zicând că meritele ţi-s scornite
De-un bard străvechi, sau de-un poet barbar.
Dar ai putea trăi de două ori
Prin versul meu şi prin moştenitori!

(Petre Solomon)

Sonetul 18

Cu-o zi de vară vrei să te compar?
Tu eşti mai dulce şi mai cumpătată:
Scumpi muguri frânge-n Mai un vânt barbar,
Şi-arenda verii-n termen scurt se-arată;
Adesea ochiul zării-i prea focos
Şi-apoi lumina lui de aur scade;
Şi-orice frumos, desprins de ce-i frumos,
Din fire sau întâmplător, decade.
Dar vara ta n-o să păleascâ-n veci,
Nici farmecul nu-ţi va fi smuls din steme;
Nu te vei duce-n umbra Morţii reci,
Ci-n vers nemuritor te-nalţi prin vreme.
Cât vor fi ochi şi oameni spre-a-l vedea,
El va fi viu, şi viaţă o să-ţi dea.

(Ştefan Aug. Doinaş)

Sonetul 18

Să te asemui cu o zi de vară?
Eşti mai frumoasă şi eşti mai senină,
În mai, vânt aspru mugurii doboară
În august toamna-a şi-nceput să vină!
Adesea soarele-i o grea văpaie,
Iar alteori sub negri nori se-ascunde,
De frumuseţe totul se despoaie
Fără să ştii de ce şi nici de unde.
Dar veşnica ta vară nu se stinge,
Nici chipul tău frumos nu va fi şters,
Nici umbra morţii nu te va atinge
Când vei trăi în veşnicul meu vers.
Cât ochi vor fi, cât inimi or să fie,
Sonetul meu te va păstra tot vie.

(Mihail Sebastian)

Sonetul 19

Timp hâlpav, lasă leul bont de gheară,
Dă ţărnii hrană plozii ei tereştri,
Din fălci de tigri smulge colţi, şi-n pară
De rug omoară fenicşii măieştri!
Ierni triste-nşiră după veri zglobii,
În zborul tău, Timp iute de picior!
Cu-o lume-ntreagă fă tot ce-i pofti,
Dar nu-ndrăzni cel mai cumplit omor:
O, nu-ţi grava pe fruntea ce mi-e dragă,
Cu pana-ţi roasă de rugină, ora.
Tu treci, şi las-o albă,-ntinsă,-ntreagă,
Model de frumuseţe tuturora!
Dar, fă-i ce-i şti mai rău, bătrân pervers:
Tot tânăr va trăi cel drag, prin vers!

(Ion Frunzetti)

Sonetul 19

Toceşte gheara Leului, o, timpe,
Pământul lasă-l puii să-şi înghită
Şi smulge-i Tigrului tăiosul ghimpe
Şi Phoenix ardă-n sânge tăvălită!
Faci ore dulci şi triste pe când luneci,
Faci, timpule, tot ce pofteşti; suprimă
Ori veştejeşte lumea, poţi s-o-ntuneci,
Dar te opresc să-ncerci cumplita crimă:
Cu multe ore nu-i cresta sprânceana
Fiinţei dragi, n-o scrie cu peniţa
Şi lasă-i liniştea şi neprihana,
Tipar de frumuseţe lasă-i viţa!
Sau fă-i ce vreai, bătrâne strâmb, în vers
Ea va întineri cu chip neşters…

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 20

Ai — scris de Firea însăşi — chip de fată
Tu domn şi doamnă patimilor mele,
Şi-o inimă la fel, dar ne-nclinată
Spre toane muiereşti şi amăgele;
Şi ochi mai vii dar nefăţarnici, care
În aur scaldă orişice priveşti:
Cu bărbătească ta întruchipare
Orbeşti bărbaţi, frângi inimi femeieşti.
Zidit dintâi să fii femeie, Firea
S-a-ndrăgostit de lucrul ei frumos
Şi mi te-a smuls, greşind alcătuirea
Şi-adăugând ce nu mi-e de folos.
Tu cel croit să desfătezi copile,
IUBIREA dă-mi; lor dă-le-amorurile.

(Tudor Dorin)

Sonetul 20

Chip femeiesc ai, zugrăvit de mâna
Naturii însăşi, dragul meu stăpân
Şi, totodată-n sufletu-mi stăpâna
Cea fără toane, fără gând hapsân!
Ai ochi mai luminoşi ca ai femeii,
Şi mai puţin făţarnici, daurind
Tot ce privesc. Bărbat frumos ca zeii,
Furi chiar ochii bărbaţilor, uimind
Femeile! Ai fost la început
Femeie, pân'să-i cazi cu tronc Naturii,
Care ţi-a dat un spor, cum n-aş fi vrut,
Şi m-a zdrobit, sub greul loviturii!
Menit să placi femeilor, pe mine
Să mă iubeşti, iar trupul le-aparţine!

(Petre Solomon)

Sonetul 21

Eu nu pot fi ca Muza ce se-mbată
De-un chip sulemenit, şi-i toarnă stihuri,
Şi-l pune-n rând cu bolta înstelată,
Şi-i urcă-n slăvi te miri ce mai-nimicuri.
Eu nu cutez, ca alţii, să-ţi apropii
Sori, lună, perle, pietre nestemate,
Ori flori de-april, vârând în vers toţi tropii
Ce-nchid ce-i rar în patru zări rotate.
Mă lasă, drept iubind, tot drept să scriu!
Şi crede-mă: mi-e dragostea lumină,
Ca pentru-o mamă pruncul, chiar de ştiu
Că nu-i ca aştrii nopţii de senină.
Se-mbete alţii, deci, cu tropi de rând:
Nu vreau să laud ce nu vreau să vând.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 21

Eu nu pot fi la fel cu Muza care,
Vrăjită de-o sulemenită mască,
Cuprinde-n vers cereştile odoare
Şi-orice frumos, frumos să povestească,
Cu Luna şi cu Soarele-o compară,
Cu nestematele din sol şi apă,
Cu florile de-april, cu zestrea rară
Ce-n largul cerului poate să-ncapă.
O, drept iubind, mă lasă drept să fiu
Şi crede-mă că dragul meu îmi este
Frumos cum pentru-o mamă-i al ei fiu,
Chiar de nu-i candelă din zări celeste.
Să spună alţii vorbe sunătoare:
Nu laud ce nu-mi este de vânzare!

(Neculai Chirica)

Sonetul 22

Nu cred oglinzii că-s bătrân, cât timp
Tu şi cu tinereţea sunteţi gemeni;
Dar când te văd muşcat de-ai vremii ghimpi,
Pricep că eu al morţii sunt asemeni.
Căci nimbul ce te-nvăluie pe tine
Veşmânt îi este sufletului meu,
Ce-n tine stă, precum al tău e-n mine:
Cum pot atunci mai vârstnic să fiu eu?
O, dragul meu, ai grijă,-asemeni mie:
Nu ţelul meu, ci slava ta mi-e-n gând,
Când sufletul, veghind cu gingăşie,
Ţi-l port, cum doica pe-un sugar plăpând.
Să nu-l râvneşti, al meu când o să moară;
Mi-l dăruişi nu ca să-l capeţi iară.

(Teodor Bosca)

Sonetul 22

Eu n-am să cred oglindei că-s moşneag
Cât timp juneţii fi-vei geamăn frate;
Dar când brăzdat obraz vei da-n vileag,
Voi şti că moartea mea la uşă bate.
Căci toată frumuseţea ce te-ncarcă
Mi-e straiul scump al inimii, ce-n sân
La tine-i (cum şi-a ta în sânu-mi) parcă…
Deci cum pot fi ca tine mai bătrân?
Fii, dar, cu-a ta făptură grijuliu
Cât eu aş fi cu tine, nu cu mine,
Căci inima-ţi în pază vreau s-o ţiu
Cum doica pruncul mult ferit şi-l ţine.
Când fi-voi mort, zălogul inimei
Ce tu mi-ai dat, să nu mai crezi că-l iei.

(Tudor Dorin)

Sonetul 23

Asemeni c-un actor cârpaci, ce-n scenă
Pe lângă rol împins de frică trece,
Sau precum fiara-şi scade în arenă
Belşugul ei de furii, se-nţelege
Că sunt şi eu, cel fără de speranţă —
Ceremonia dragostei, celesta,
O uit, învins de trista-mi cutezanţă,
Plin de iubire-i joc iubitei festa.
O, aibă-atuncea versu-mi elocinţa
De-a-şi pune prevestirile în rimă,
Slăvindu-i dragostei nesăbuinţa
Mai mult decât cuvintele exprimă,
Învaţă, dar, de filă să te-apropii
Şi-ndrăgostit să poţi citi cu ochii!

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 23

Precum actorul nedesăvârşit
Pe scenă când de spaimă o ia razna,
Ca omul pătimaş dezlănţuit
De-i istoveşte inima năprazna,
Eu, pradă îndoielii, uit rostirea
Desăvârşitei slujbe a iubirii,
Puterea dragostei îmi e pieirea,
Răpus cad sub poverile-mplinirii.
Cuvinte cărţile, dar, pentru mine,
Ai grăitoarei inimi muţi profeţi
Şi gura chiar de-ar glăsui mai bine
Daţi slavă celor scrise de poeţi:
Dezleagă ce tăcut iubirea cântă,
Măiastră-i dragostea când ochii-ascultă.

(Maria Moscu)

Sonetul 24

Mi-e ochiul pictor, lacom de-a-ţi capta
Pe pânza caldă-a inimii, făptura.
Şi trupul mi-e doar cadra-n care-ai sta,
Prin arta mea nedezminţind natura.
În zugrav tu să nu vezi decât darul
De-a şti-n ce straturi chipul să-ţi desprind,
Căci pieptul mi-e picturii galantarul
Al cărui geam l-ai şlefuit privind…
Vezi, dar, ce-s ochii pentru ochi în stare:
Ai mei ţi-au prins icoana, iar ai tăi
Spre pieptul meu ocheane-ntind, prin care
Beau sorii, din lumina ta, văpăi.
Dar ochii, pictori ne-nvăţaţi de nimeni.
Pictează doar ce văd, nu ce-i în inemi!

(Ion Frunzetti)

Sonetul 24

Asemeni unui pictor, ochii mei
Mi te-au gravat în inimă. Gravura
E prinsă-n al meu trup ca-n rama ei,
Iar perspectiva-i dă toată măsura.
Priveşte în artist de vrei să vezi
Icoana ta şi arta lui măiastră,
Pe-ai inimii pereţi! Tu-i luminezi
Cu ochiul tău, care le e fereastră.
Prin ochii noştri, bine ni se face:
Ai mei te zugrăvesc, ai tăi ajung
Ferestre-n pieptul meu: prin ele-i place
Şi soarelui să te privească, lung!
Păcat că ochii desenează doar
Ce văd: de inimă, ei n-au habar!

(Petre Solomon)

Sonetul 25

Priviţi pe cel ce-i favorit să stea
Cum mi se umflă-n titluri de fălos,
Iar eu, dispreţuit, din cinstea mea
Cea mai de preţ, nu trag nici un folos.
Priviţi pe favoriţii unor prinţi
Cum strălucesc, ca gălbioara-n zori,
Dar gloria-ntr-o zi şi-o pierd cuminţi,
Fiindcă cei mari se-ncruntă-adeseori.
Iată-l, printre izbânzi, pe luptător;
Dacă vreodată spada l-a străpuns,
Pe loc îşi pierde stima tuturor,
Şi tot ce-a năzuit, cu el s-a dus.
Iar eu, care iubesc şi sunt iubit
Din fericirea-mi nu pot fi clintit.

(Mihnea Gheorghiu)

Sonetul 25

Cei ce sunt favorizaţi de stele
Să-şi poarte, mândri, cinste şi onor;
Îndepărtat prin soarta mea de ele,
Sunt mai presus decât e-faima lor.
Cei răsfăţaţi de prinţi au slava toată
Cât gălbineaua-n ochi măreţ de soare;
Mândria lor în ei li-e îngropată:
Se-ncruntă prinţul, gloria dispare.
Viteazului, ne-nvins în mii de lupte,
Dar biruit o dată şi căzut,
Din cartea slavei filele-i sunt rupte
Şi i se uită trudnicul trecut.
Sunt fericit: iubesc şi sunt iubit
Şi, neclintind, rămân de neclintit.

(Neculai Chirica)

Sonetul 26

Domn al iubirii mele: să-ţi fiu sclav
Înaltu-ţi preţ mă leagă pe vecie.
De-ţi scriu ăst vers şi ţi-l trimit, pristav
De legământ mi-e, nu de măiestrie.
Solie grea pe-un duh sărac: primejdie
Să-ţi pară gol, nenimerind cuvântul
Ce l-ar înveşmânta: dar trag nădejde
Că tu, primindu-l, îi vei da veşmântul.
Cât steaua ce mă-ndrumă nu-mi va-nscrie
Semn sorţii de urcuş, din constelaţii,
Cât zdrenţele-n hlamidă purpurie
Nu-mi schimbă, demn s-ajung de-a-ţi fi în graţii.
Să strig că te iubesc n-aş cuteza;
Nici nu m-arăt pe unde m-ai vedea.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 26

Domn al iubirii mele, ce-ai robit
Prinosul meu prin merite de preţ,
Solia asta scrisă ţi-o trimit
Ca pe-un prinos, nu ca să par isteţ;
Prinos înalt, ce mintea mea săracă
Nu l-a gătit, căci n-a găsit cuvinte,
Dar sper ca bunătatea ta să-i facă
Din duioşia inimii veşminte,
Pân' steaua ce mă poartă-ncolo,-ncoace,
Mărinimos asupra-mi va căta,
Iubirea-n zdrenţe mândru să mi-o-mbrace,
Să pot fi vrednic de privirea ta.
Atunci, iubirea mi-oi rosti-o tare,
Dar azi m-ascund, să n-o pui la-ncercare.

(Teodor Bosca)

Sonetul 27

Sătul de lucru caut noaptea patul,
Dar al meu suflet un drumeţ se face
Şi pe când trupul doarme-ntins în pace,
Pe-a tale urme l-au împins păcatul.
E noapte neagră-n ochii-mi, totul tace,
Dar mintea-mi vede — genele holbate;
Ca şi un orb mă simt în întuneric
Şi totuşi înainte-mi zi se face.
E chipul tău, lumină necrezută
De frumuseţi, de taină, curăţie,
Ce nopţii reci lucire-i împrumută
Din cauza ta, bălaia mea soţie,
Cât ziulica trupu-mi odihnă n-are,
Iar noaptea sufletul în cale pleacă.

(Mihai Eminescu)

Sonetul 27

Când stors de vlagă trag către-aşternutul
Ce-i plata dulce-a trudei după drum,
Alt drum îşi află-n mine începutul;
De-mi zace trupul, mintea-mi frâng acum.
Căci gândul meu, din depărtări, spre tine
Porneşte, pelerin zelos, şi sorb,
Prin pleoapele pe care mi le ţine
Deschise, bezna văzului de orb:
Doar că, prin văzul inimii, stafia
Făpturii tale ochiul mi-l vrăjeşte
Şi-i ca un giuvaier în grozăvia
Hidoasei nopţi, pe care-o-ntinereşte.
Vezi? Ziua trupul, noaptea mintea-mi face
Să nu-mi găsesc, din pricina ta, pace.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 28

Deci cum să-mi fie viaţa iar senină,
Când nu mi-e dat odihnă a găsi,
Când greul zilei noaptea nu-l alină,
Ci ziua-i noapte, iară noaptea zi?
Deşi-ntre ele-i duşmănos hotarul,
S-au înfrăţit spre-a mă căzni de moarte:
Prin trudă una, alta prin amarul
Că-n truda mea de tine-s prea departe.
Zic zilei, ca s-o-ncânt, că tu-i răsai
Şi-o luminezi, când bolta e-nnorată;
Iar neagra noapte-o-ncredinţez că-i dai
Văl auriu, când stele nu se-arată.
Dar ziua chinul tot mai lung mi-l face,
Iar noaptea tot mai mult îmi ia din pace.

(Teodor Bosca)

Sonetul 28

Fericea stare cum voi dobândi-o,
Norocul somnului când mi-e furat,
Când noaptea nu-mblânzeşte cruda ziuă,
Când noapte-zi, le ştiu cu loc schimbat?
Deşi râvnind domnia-şi sunt rivale,
Luptând cu mine, iată, se-nţeleg
Prin trudă una, cealaltă cu jale
Că nu-s în preajma ta. Însă mă leg
Zilei să-i spui că tu o faci frumoasă,
N-o calcă norii dacă-n preajmă eşti
Iar nopţii, cea cu oacheşă mătasă,
Îi dau încredinţarea c-o slujeşti.
Dar ziua-mi trece distilând veninul
Ş-aduce noaptea, după chinuri, chinul…

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 29

Când surghiunit de-un Nenoroc amarnic,
În starea-mi de proscris, stând singur, gem
Şi tulbur Cerul surd ţipând zadarnic,
Şi mă privesc, şi soarta mi-o blestem,
Vrând mai bogat ca unul în speranţă,
Frumos ca altul, sau iubit, să fiu,
Râvnind mai mult talent sau cutezanţă,
Iar, când le am, tot ne-mpăcat mă ştiu;
Astfel, când însumi jalnic îmi par mie,
Tu îmi apari în gând: şi-atunci înalţ,
Ca-n zori din lutul sumbru-o ciocârlie,
Un imn spre-al Cerului portal de smalţ;
Gândul la tine-atâta har mi-alege,
Că n-aş schimba ursita mea cu-un rege.

(Ştefan Aug. Doinaş)

Sonetul 29

De oameni şi Ursită urgisit.
Când singur-cuc restriştea-mi plâng, şi gem,
Spre cerul surd când vaier van trimit,
Când văd ce sunt şi steaua mi-o blestem,
M-aş vrea şi eu un om în drept să spere:
S-arăt ca el, prieteni să-mi adun;
Şi, dornic de-a lui artă şi putere,
Deloc nu-mi place tot ce gust mai bun;
Dar când de mine-aproape silă mi-i,
Te chem în gând, şi viaţa mea pustie-i
La fel, atunci, acelei ciocârlii
Ce cântă-n zori la porţile tăriei;
        Iubirea ta mă face-aşa bogat
        Că nu mă dau pe nici un împărat.

(Tudor Dorin)

Sonetul 30

Când la al gândurilor tainic sfat
Chem amintirea lucrurilor duse,
Oftez după ce n-am şi-am căutat
Şi-n bocet nou jelesc zilele-apuse.
Atunci ud ochiul nedeprins cu lacrimi
După prieteni scumpi din noaptea morţii
Şi plâng din nou de mult trecute patimi
Şi gem — e preţul scump, s-au dus cu toţii.
Atunci jelesc jelanii-n an trecute
Şi chin cu chin apasă, grea povară,
Răbojul trist de geamăte gemute
Ce le plătesc din nou, ca-ntâia oară.
Dar de-mi răsări, prieten drag, în gând,
Ce pierd câştig, mâhnirile-mi curmând.

(Mihaela Anghelescu-Irimia)

Sonetul 30

Când chem la sfatul gândului tăcut
Icoana celor de demult apuse,
Jelesc din cei cântaţi câţi am pierdut,
Şi-n lacrimi noi scald vremurile duse.
Atunci se-neacă ochii-n plânsul lor,
Zac prietenii în noaptea fără capăt,
Şi tângui iar al dragostei stins dor,
Şi jelui al priveliştelor scapăt.
Atunci de vechi mâhniri sunt iar mâhnit,
Din blestem în blestem iar mă recheamă
Al jalei trist răboj ce-am mai jelit,
Şi dau din nou de mult plătita vamă:
Dar, prieten drag, când gândul mi te-arată,
Am totul şi durerea e uitată.

(Maria Moscu)

Sonetul 31

În pieptul tău bat inimile toate
Ce le-am pierdut şi moarte le credeam;
Domnesc în el amor, simţiri curate
Şi-amicii toţi ce-n groapă-i socoteam.
Ce multe lacrimi jalnice şi sfinte,
Cucernică, iubirea mi-a răpit,
Bir morţilor, ce azi îmi stau-nainte
Ca un trecut în tine tăinuit.
Eşti cripta-n care dorul stins revine,
Şi-a celor dragi trofee-s pe pereţi:
Ei îţi dădură partea lor din mine,
Şi-al tău e-acum ce-avură ei de preţ.
Pe cei ce i-am iubit îi văd în tine,
Iar tu, prin ei, mă ai întreg pe mine.

(Teodor Bosca)

Sonetul 31

În pieptul tău atâtea inimi bat,
— Ce oale şi ulcele-am zis că sânt —
Şi dragostea domneşte-n tot ce-i dat,
Şi-s dragi făpturi căzute în pământ.
O, câte sfinte lacrimi, de-ngropare,
Prinos credinţei, ochi mi-au păgubit,
Pe cei ce-s morţi i-am plâns şi-acum îmi pare
Că-n tine zace totul ce-a pierit.
Pe groapa-ţi îngropând iubirea vie
Podoabe-aştern iubirile din hău,
Tot ce le-am dat din mine îţi dau ţie,
Ce-a fost al lor, acum e doar al tău.
Dragi chipuri ce în tine le socot,
În totul ei, stăpân pe mine-n tot.

(Maria Moscu)

Sonetul 32

De-o fi s-apuci sorocul clarei zile
Când Moartea trupul mi l-o-ntoarce-n lut,
Şi-i da atunci citire ăstor file
În care-un om a spus ce l-a durut,
Compară-le cu scrierea sublimă
A penei altor barzi, mai pricepuţi,
Şi pentru cât e dor, nu cât e rimă
În ele, poate merit să le cruţi.
Închină-mi doar un gând: „Sărmana-i Muză
În pas cu veacul de-ar fi propăşit,
Prunc mai de soi, iubirea lui lăuză
Nu mă-ndoiesc că mi-ar fi zămislit.
Dar cum e mort, şi alţii-s mai poeţi,
Din el iubire, din el stil învеţi!”

(Ion Frunzetti)

Sonetul 32

De vei trăi şi după ziua-n care
Cumătra Moarte-n lut îmi va-nveli
Arşicele, şi — ca din întâmplare —
Vei da de-aceste biete poezii,
Compară-le cu cele mai sublime
Din vremea ta: ca ele dacă nu-s,
Tu tot să le citeşti — nu pentru rime,
Ci pentru dragostea ce-n vers am pus.
Făgăduieşte-mi barem acest gând:
„De-ar fi crescut şi Muza lui, cu veacul,
O operă mult mai puţin de rând
Ar fi creat prietenu-mi, săracul!
Dar cum e mort, iar alţii scriu mai bine,
Îl voi citi că m-a iubit pe mine. “

(Petre Solomon)

Sonetul 33

Văzui ades biruitorii zori
Blagoslovind din ochi muntoase creste,
Verzi pajişti sărutând, scânteietori,
Şi aurind, prin alchimii celeste
Bălţi palide… şi-apoi cum vin curând
Nori hâzi pe faţa lor să se adune,
Şi fug furiş, de lume ascunzând
Obrazul prihănit, spre soare-apune;
Deasupra frunţii, falnic, mi-a rămas
Şi Astrul meu, în faptul aurorii…
Dar, vai, mi-a fost prielnic doar un ceas —
Mi-l oblonesc din nou acuma norii,
Şi tot mi-e drag. Când sori cereşti pălesc,
Pălească şi-un luceafăr pământesc…

(Tudor Dorin)

Sonetul 33

Văzui ades slăvită dimineaţa
Ce piscuri desfăta cu ochi ceresc,
Cu chip de aur sărutând fâneaţa
Şi ape poleind cu har ceresc;
Lăsând apoi ca norii hâzi să are
Pe chipul său celest nedemn făgaş;
Dosind prea ruşinata-nfăţişare,
De lume,-n al apusului lăcaş.
La fel, în zori, triumfătorul soare
Pe-obraz victorios mi-a strălucit;
Dar vai! numai o oră trecătoare
Şi-un nor sub masca lui mi l-a răpit.
Dispreţ iubirea mea n-o să-i arete;
Ai lumii sori, ca Soarele, au pete.

(Mihaela Anghelescu-Irimia)

Sonetul 34

De ce-ai făgăduit senin şi soare?
Mă laşi să plec făr’ de manta la drum,
Ca pân’ la urmă neguri să-nfăşoare
Lumina-ţi clară-n putredul lor fum.
Crezi că-i de-ajuns, prin nouri de-a străbate
Să-mi zvânţi obrazul biciuit de ploi?
Nu-i leacul bun, când rănile-s pansate
Dar nu-i secat secretul lor puroi!
Că ţi-e ruşine, leac nu-mi poate-aduce,
Şi remuşcarea-ţi nu mi-e de folos:
Pe cel ce-şi poartă-afrontul ca pe-o cruce
Nu-l mângâi doar căindu-te frumos!
Ah, plânsul tău de-ar şti mărgăritare
Bogat să verse drept răscumpărare!

(Ion Frunzetti)

Sonetul 34

De ce-mi făgăduişi o zi divină,
Şi fără haină m-ai pornit la drum,
Ca norii mârşavi calea să-mi aţină,
Dosindu-ţi nimbul într-un putred fum?
Nu mi-e de-ajuns din nori că vei apare,
Să-mi zvânţi obrazul de furtuni bătut,
Căci cine-ar lăuda acea unsoare
Ce-nchide rana, dar te lasă slut?
Nu-mi vindeci răul nici cu-a ta ruşine;
Ce pierd, căinţa ta nu-mi readuce:
Când l-ai jignit, nu-l mângâi prin suspine
Pe cel ce poartă a jignirii cruce.
Ah, dar plângând tu perle verşi, iar ele
Răscumpără a tale fapte rele.

(Teodor Bosca)

Sonetul 35

Nu fi mâhnit de fapta-ţi: totdeauna
Au ruja spini şi iezerul noroi;
Eclipse, nori întunecă şi luna
Şi soarele; viermi sluţi rod muguri moi.
Greşim cu toţii; chiar şi eu aici
Când vina ţi-o ascund sub flori de stil
Şi mă-ncovoi ca să îndrept ce strici,
Dau greş, păcatul prea iertându-ţi-l.
Căci tâlc în senzualul tău eres
Scornind îţi fac pârâşul avocat
Şi contra mea chiar eu pornesc proces;
Mânia şi cu dragostea se bat
În sinea-mi, vezi, încât mă fac părtaş
Cu-al meu tâlhar; cu tine, fur gingaş.

(Tudor Dorin)

Sonetul 35

Nu te-ntrista mai mult decât se cade,
Izvorul are mâl şi roza ghimpi;
Lună şi soare — norul îi străbate.
Ce-n mugur zace putred n-ai să-l schimbi.
Omu-i supus erorii şi eu însumi,
Greşelile iertându-ţi, mă corup
Rău-ndulcindu-l şi rămân cu plânsu-mi,
Păcatul să-l împiedic să ia trup.
Eroarea ţi-o cunosc şi-acuzatorul
Devine astfel avocatul tău,
Lupt împotriva mea şi sunt izvorul
Războiului între frumos şi rău.
Dulcelui hoţ ce pradă, neferice,
Mă învoiesc acum să-i fiu complice.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 36

Noi doi — ţi-o spun! — mai bine-i să fim doi
Deşi iubirea noastră este una;
Făr-ajutorul tău eu singur voi
Purta ruşinea azi şi totdeauna.
Iubirile ne sunt, prin dor, unite
Chiar dacă vieţuim în dezbinare;
Nu pierdem ale dragostei ispite
Dar ni se fură clipe-ncântătoare.
Nu pot să te revăd oricând, de teamă
Că vina mea te umple de ruşine;
Nici tu-ntre mulţi să nu mă bagi în seamă
Decât atunci când o să-ţi cadă bine.
Dar să n-o faci! Te voi iubi şi-aşa:
Fiind al meu şi faima ta-i a mea.

(Neculai Chirica)

Sonetul 36

În două soarta pe noi doi ne-mparte,
Dar una ni-este flacăra iubirii:
De tine fie tot ce-i rău departe,
Purta-voi eu povara prihănirii.
Ca una sunt iubirile, la fel,
Chiar rupte de-o despărţitoare ură,
Iubirea-i una singură, un ţel,
Iar ceasuri dulci iubirii ni se fură.
Că eu te ştiu, nu pot mărturisi,
Iar vina de ocară n-o să-ţi fie,
În văzul lumii nu mă mai cinsti,
Cinstirea doar de ţi-e-nchinată ţie:
Să nu o faci; tu, ce-am mai scump în lume,
Al meu ţi-e şi neprihănitul nume.

(Maria Moscu)

Sonetul 37

Precum un tată veşted se desfată,
Când pruncu-i, ager, prinde a zburda,
Eu, schilodit de-o soartă ne-mpăcată,
Renasc prin preţul şi credinţa ta.
Căci dacă farmec, rang sau bogăţie,
Sau spirit, sau o parte doar, sau toate,
Sau şi mai multe, ţi-s coroană ţie,
Cu-a mea iubire ele-s încrustate.
Deci nu-s calic, schilod şi fără vază,
Căci umbra lor atâta miez conţine,
Că din belşugul tău mă-ndestulează,
Iar slava ta mă-nalţă şi pe mine.
Vezi, îţi doresc ce-i rar şi strălucit:
Le ai, din plin; ferice-s înzecit!

(Teodor Bosca)

Sonetul 37

Cum un părinte-şi vede cu-ncântare,
La bătrâneţe, fiul plin de-avânt,
Găsesc şi eu la tine consolare,
Lovit de-o soartă vitregă cum sânt.
Căci dacă fruntea ţi-e împodobită
Cu lauri: frumuseţe, avere, har,
Nobleţe, mi-e iubirea altoită
Pe-acestea toate, sau în parte doar!
De-aceea nu mai sunt sărac, beteag,
În umbra ta, atâta de bogată
Încât mă-ndestulează şi-mi dă cheag:
Din slava ta, o parte îmi e dată.
Dorindu-ţi ce-i mai bun, cum bine ştii,
De zece ori mai fericit pot fi!

(Petre Solomon)

Sonetul 38

Cum poate Muza alt izvod să-mi ceară,
Când tu respiri, şi-ţi torni în strofa mea
Fiinţa dulce, temă mult prea rară,
Ca orice foi de rând să ţi-o redea?
O, singur mulţumeşte-ţi, dacă-n mine
Privirea-ţi află vreun măiestru şir,
Căci ce nătâng n-ar scrie despre tine,
Când însuţi cu lumina ta-l inspiri?
Fii Muza-a zecea, înzecit mai vie
Cât cele nouă, pururi invocate,
Şi fă-l pe cel ce te-ar sluji, să scrie
Un vers menit prin veacuri a străbate.
Biet bard, de plac acestor vremi meschine,
A mea e truda, slava-ţi aparţine.

(Teodor Bosca)

Sonetul 38

Mai poate Muza mea râvni şi alte
Izvoade, când eşti viu şi în sonete
Izvor te am de tâlcuri, prea înalte
Ca pagina de rând să le repete?
O, ţie mulţumeşte-ţi de-am putut
A scri vreun lucru demn de ochii tăi;
Căci nu te cântă cine, cine-i mut
Când însuţi dărui lirei lui văpăi?
Deasupra celor nouă vechi (mai scumpă
De zece ori) fii tu a zecea Muză,
Şi fă eterne stihuri să irumpă
Din pana cui te cere călăuză.
De place azi şi Muza mea, firava,
Tain mi-e truda; partea ta e slava.

(Tudor Dorin)

Sonetul 39

O, cum să-ţi laud preţul pe măsură,
Când tu eşti partea cea mai bună-n mine?
Ce-mi dau, de-mi laud propria făptură,
Şi cât e-al meu, de te-oi cânta pe tine?
De-aceea drumul despărţit ne fie,
Iubirea piardă-şi numele de una,
Ca, nelegat, să-ţi pot aduce ţie
Prinosul meritat, întotdeauna.
O, cât mi-ai fi de crudă, despărţire,
De n-ar fi-n chinul tău şi clipe sfinte,
Să-nşel cu visuri timpul, prin iubire,
Căci timp şi vis ea minunat le minte,
Şi-să mă-nveţi cum doi doar unul sânt,
Când eu, aici, pe cel de-acolo-l cânt.

(Teodor Bosca)

Sonetul 39

O, faima-ţi pot s-o cânt cum se cuvine
Când tu eşti partea cea mai bună-a mea?
Am vreun folos de mă slăvesc pe mine?
Slăvindu-te, eu mai păstrez ceva?
De-aceea fie singur fiecare,
Să nu-i mai spunem dragostei că-i una;
Aşa îmi voi plăti, din depărtare,
Ce-ţi datorez şi meriţi totdeauna.
O, cât ai fi de cruntă, despărţire,
De n-aş putea feri de-a ta urzeală
Acest răstimp cu gânduri de iubire
Ce, Timp şi Gânduri, prea plăcut le-nşeală.
Învaţă-mă: cum doi sunt unul, când
Pe cel de-acolo-l cânt aicea stând.

(Neculai Chirica)

Sonetul 40

Iubire, ia-mi iubirile, ia-mi tot!
Ce vei avea mai mult decât aveai?
Nu-mi ştiu iubiri, iubiri să le socot
Cât n-ai fost tu. Iubirea, deci, a ta-i!
Iubitei mele de-i primeşti iubirea
De dragul meu, eu nu te pot huli.
Dar fii hulit de-ţi măsluieşti simţirea
Gustând, de-un gust, ce gustul ţi-ar zvârli!
Iert furtul, drag tâlhar între tâlhari,
Ce-mi smulgi tot ce-mi lăsase sărăcia.
Iubirea ştie: rănile-s mai mari
Când dragostea le dă, nu duşmănia.
Păcatu-l faci frumos, curvar gingaş.
Loveşte-mă! Dar nu-mi fi-n veci vrăjmaş.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 40

Ia-mi, dragul meu, iubirile, pe toate!
Ce vei avea mai mult ca altcândva?
Nu am avut iubiri adevărate,
Ce-mi iei de mult e-n stăpânirea ta.
De-mi vrei iubita că ţi-s drag, e bine;
Nu te blestem c-o foloseşti şi tu,
Dar te blestem de te înşeli pe tine
Şi guşti ce niciodată nu-ţi plăcu.
Îţi iert hoţia, hoţoman iubit,
Deşi din prea puţinul meu mă fură;
Şi totuşi poţi să zaci mult mai cumplit
De răul dragostei decât de ură.
Scump desfrânat, ce bine faci şi-un rău,
Nu-mi fi duşman chiar dacă-mi eşti călău.

(Neculai Chirica)

Sonetul 41

Păcate dulci de faci în libertate,
Când, uneori, nu te gândeşti la mine,
De ani şi frumuseţe ţi-s legate,
Căci unde mergi, ispita-i după tine.
Eşti gingaş, deci luat cu dor în seamă;
Eşti chipeş, deci vânat mereu, şi oare
Ce fiu al Evei, când femeia-l cheamă,
E surd şi-i scapă, până ea nu-l are?
Vai! că puteai să-mi ocoleşti moşia,
Mustrându-ţi vraja şi hoinarul sânge,
Ce te-au mânat aici, iscând orgia,
Şi-un dublu legământ te-au pus a frânge:
Al ei, c-a scos-o vraja ta din minţi,
Al tău, căci tu cu vraja ta mă minţi.

(Teodor Bosca)

Sonetul 41

Acele ale cărnii mici greşale
Ce tu, când mă mai uiţi, le săvârşeşti
Şed bine frumuseţii, vârstei tale,
Căci pururi a ispitei ţintă eşti.
Blajin fiind, te-ndupleci tuturor,
Frumos fiind, toţi buzna dau spre tine,
Şi când l-alintă Eva, ce fecior
Al Evei fuge fără s-o aline?
Dar, vai, tu cuibul nu puteai să-mi cruţi
Şi frumuseţea să-ţi înfrâni cuminte,
Căci vraja ta şi anii juni şi iuţi
Te fac să sfărâmi două legăminte:
Pe-al *ei*, când mreji mândreţea ta i-ntinde,
Pe-al *tău*, când frumuseţea ta mă vinde.

(Tudor Dorin)

Sonetul 42

Că ea e azi a ta, — nu-i tot ce doare!
(Cu toate c-am iubit-o mult, s-ar spune.)
Că eşti *al ei* — mă chinuie mai tare:
Că nu mai ţii la mine mă răpune.
Dragi vinovaţi, tot eu vreau să vă scuz:
Tu o iubeşti doar pentru că mi-e dragă.
Şi ea, ştiind cât mi-eşti de scump, şi-a spus
Că m-ar jigni nedându-ţi-se-ntreagă.
Şi-a zis că, de te pierd, ‘s-al ei şi-o iert.
De-o pierd pe dânsa, doar câştig ţi-aduce.
Dar voi v-aţi câştigat, iar eu vă pierd.
Voi doi, din dragoste, m-aţi pus pe cruce.
Dar tu — cu mine una eşti. Şi-aşa,
Tot mie mi s-a dat fiind a ta!

(Ion Frunzetti)

Sonetul 42

Nu sufăr doar fiindcă o ai pe ea,
Cu toate c-o iubeam, se poate spune.
Că eşti *al ei*, e-o pierdere mai grea —
Aceasta-i marea mea amărăciune!
Dar eu vă iert pe amândoi, şi-mi spun:
„Ştiind că o iubesc, el o iubeşte,
Iar ea, ştiind că mi-e prieten bun,
Îl place, tot de dragul meu, fireşte!
De-l pierd pe el, câştigă ea. Apoi,
De-o pierd pe ea, la dânsul o aduce
Prietenul… Pierzându-i pe-amândoi,
Ei se găsesc şi-mi dau să port o cruce!”
Dar cum tu şi cu mine suntem una,
Ea doar pe mine mă iubeşte-ntruna!

(Petre Solomon)

Sonetul 43

Când ochii mi-i închid ei văd mai bine
Că ziua n-au prea multe de aflat;
Dar când adorm, în vis pornesc spre tine
Şi-n beznă, vii, viu bezna o străbat.
Tu, umbră ce dai umbrelor splendoare,
Fă umbra ta aievea să-mi apară;
Când ochii orbi o văd strălucitoare,
În clar de zi va străluci mai clară.
Încântă-mi ochii, spun, că tare-aş vrea
Să-i văd pe-ai tăi în fapt de dimineaţă
Aşa cum toată noaptea umbra ta
În somnu-mi greu privirea mi-o răsfaţă.
Când nu te văd, mi-e ziuă noaptea-ntreagă
Şi noaptea-i zi când visele te-ncheagă.

(Neculai Chirica)

Sonetul 43

Clipesc şi, iată, văd mai bine ochii;
Ziua ei strâng imagini de prisos;
Visând, încerc de tine să-i apropii;
Ei drum prin bezne taie, luminos.
Tu, umbră dându-i umbrei strălucire,
Ce umbre ai mişca-n singurătăţi
În clar de zi cu clara-ţi izvodire,
Când ochilor ce nu văd li te-arăţi?
Privirii bucuroase-i dau să-nghită
Icoana ta în zori, când nu-i târziu;
De cade noaptea, forma-ţi nălucită
În somn adânc pe oarbe pleoape-o ştiu…
Zilele-s nopţi în cale de nu-mi vii,
Când te visez mi-i noaptea dulce zi!

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 44

Greoaia carne de-ar putea fi gând,
Batjocura nici unei depărtări
N-ar şti să-mi curme zborul săgetând
Spre ţărmii-n care stai, noian de zări.
Că pasul meu tot altă ţărnă bate
Decât baţi tu, nici nu m-ar mai durea!
Căci gândul ţări şi mări ar tot străbate
Ca gândul iute, până te-ar afla.
Dar mă ucide gândul că nu-s gând
Să-nghit lungi mii de leghe pân’ la tine,
Şi că, pământ şi apă-n trup având,
Rămân să-nduplec Timpul prin suspine.
Primind de la stihii atât de-ncete
Doar lacrima, durerilor pecete.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 44

Greoaia carne de-ar fi fost doar gând,
Vrăjmaşe vămi nu mi-ar fi stat în cale;
Şi mii de leghe-aş fi răzbit zburând,
Din depărtări spre locurile tale.
N-ar fi nimic, piciorul meu de-ar sta
La capătul pământului de tine;
Căci gândul mări şi ţări ar săgeta,
Şi iute-i gândul, cât gândeşte, vine.
Mor, vai, la gândul că nu sunt doar gând,
Să sar lungi poştii, când eşti tu departe,
Dar fiinţa lut şi apă-ngemănând,
Aşteaptă-n vaiet vremea ce ne-mparte;
Nimic nu-mi dau încetele stihii,
Doar repezi lacrimi, jalei mărturii.

(Maria Moscu)

Sonetul 45

Aer şi foc, cu tine sunt oriunde —
Mi-e primul gând, al doilea-mi este dor,
Prezenţi şi-absenţi ei trec peste secunde
Şi le urmez prin repedele zbor.
Când zboară, elementele rapide
Solie tandră către tine duc
Din patru, trupul două părţi divide
Şi-i e melancolia morţii, jug.
Mă recompun la loc când mesagerii
Cei iuţi, trimişi la tine-mi vin în prag
Cu veşti prielnice-n lumina serii
Vorbind de sănătate celui drag…
I-ascult, mă bucur de ce aflu dar
La tine cu-ntristare-i pornesc iar…

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 45

Dar focul — pur, şi aerul — uşorul,
De-oriunde-am fost la tine s-au tot dus;
Cu gândul, unul, celălalt cu dorul,
Lin lunecă şi sprinteni: uite-i, nu-s…
Aceste părţi mai vii din mine când
Ţi-aduc solia dragostei duioasă,
Din patru părţi doar două mai păstrând,
De moarte păs făptura mi-o apasă;
Ci iar m-alcătui teafăr, când goneşti
Pe-aceşti iuţi crainici iar ‘napoi să-mi vie,
Purtând cu ei din partea-ţi bune veşti
De sănătate. Plin de bucurie
Ascult ce spun; dar nu răstimp ‘delung,
Căci iar sunt trist, spre tine când i-alung.

(Tudor Dorin)

Sonetul 46

Inima şi-ochii mei vor să-şi împartă
Aspectul tău, ca prada, prin război.
Ochii-ar dori de ea să te despartă,
Ea să te ţină-ascunsă de-amândoi.
Ea zice că ţi-e locu-ntr-însa, unde
Ochi de cristal n-a străbătut nicicând;
Dar chipul tău frumos, i se răspunde,
Doar ochii-l oglindesc, şi pur, şi blând.
Spre-a hotărî, un juriu ia fiinţă
Din gânduri, sclave inimii din piept,
Să dea simţirii, după cuviinţă,
Şi ochiului senin, ce este drept.
Astfel: vederea ta o ia privirea,
Iar pieptul — miezul inimii, iubirea.

(Ştefan Aug. Doinaş)

Sonetul 46

Cu inima duc ochii mei războaie
Să-mpartă prada văzului, bogată:
Vor ochii de icoana-ţi s-o despoaie,
Vrea inima doar ei să-i fie dată.
Că ţi-e lăcaş, începe să pledeze:
Sipet pe care ochii nu-l străpung.
Dar ochii neagă preţul ăstei teze
Şi spun că ei doar chipul ţi-l răsfrâng.
Să dea verdictul, juzii mi-au târât,
Drept martor, gândul — inimii chiriaş.
Şi mărturia lui a hotărât
La ce sunt ochi şi inimă părtaşi.
Au drept s-adune ochii tot ce-arăţi.
Dar tot ce-ascunzi dă inimii răsplăţi.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 47

Cu ochiul pace inima făcând,
Se au acum din ce în ce mai bine;
Când ochiu-i de vederea ta flămând,
Sau inima se-năbuşă-n suspine,
Se-nfruptă ochiul din al tău portret,
Iar inima la mândru-i prânz o-mbie;
Sau ochiu-i la al inimii banchet,
Din dorul ei să-şi taie o felie.
Deci ba iubirea, ba a ta icoană,
Chiar dacă pleci, te ţin mereu cu mine;
Tu nu poţi dorul să-l întreci în goană,
Iar eu sunt tot cu el, şi el cu tine.
De-i stins, icoana-ţi inima-mi trezeşte
Prin văz, şi ochi şi inimă-mi vrăjeşte.

(Teodor Bosca)

Sonetul 47

Inimă, ochi — în pace s-au zidit,
Ca buni vecini acum îşi fac servicii
Când ochiu-i de vederea ta lihnit
Şi inima mi-o fulgeră suplicii…
Ochiul petrece dacă te-o vedea
Şi inima-i chemată la ospăţul
Ce-l zugrăvesc şi-apoi e gazdă ea
Iar musafirul îndrăgit e văzul.
Iubirea sau icoana ta îmi sunt
Apropiate chiar de eşti departe,
Te mişti numai cât ţine al meu gând
Şi eşti cu mine până către moarte!
De-adorm şi ele cu trudită rază,
Inimă, ochi — în locul lor viază.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 48

Plecând la drum, ca omul grijuliu
Puneam orice nimicuri sub zăvoare;
Aşa puteam ferite să le ştiu
De orice mână cotrobăitoare.
Dar tu, mai scump ca orice nestemată,
Suprem alint dar chin, azi, pentru gând,
Tu, scump odor şi grijă totodată,
Eşti la-ndemâna hoţilor de rând.
Nu te-am închis în nici un scrin, cu chei,
Ci unde simt că eşti chiar de-ai plecat:
În pieptul meu, în care vii când vrei
Şi poţi să pleci când vrei, netulburat.
Dar şi acolo stând, n-o să ai pace:
Când bunu-i scump, oricine hoţ s-ar face.

(Neculai Chirica)

Sonetul 48

Ce grijuliu mi-am pus, plecând departe,
Nimicul cel mai ne-nsemnat în ladă,
Ca, vrând să-l port doar eu, să nu mi-l poarte
Viclene mâini, ci ferecat să şadă.
Dar tu, ce-ntuneci orice nestemată,
Balsam de preţ, azi însă crâncen chin,
Tu, tot ce-am eu mai scump, şi grija-mi toată,
Rămâi drept pradă hoţilor haini.
Pe tine te-am ascuns nu sub zăvoare,
Ci unde nu eşti, dar eu simt că eşti:
La mine-n piept, chilie iubitoare,
De unde ieşi sau intri când voieşti.
Dar şi din el mă tem că-i fi furat:
Chiar cinstea-i hoţ, câştigul de-i bogat.

(Teodor Bosca)

Sonetul 49

De teama vremii, vremea de-o să vie,
Când, la scăderi mi te vei încrunta,
Când încetând să-mi dărui duioşie,
Povaţa minţii o vei asculta;
De teama vremii când străin vei trece
Şi-abia vei saluta cu ochiul-soare,
Când al tău suflet, dintr-o dată rece,
Găsi-va pricini pentru-nfumurare;
De teama-acelei vremi, m-adăpostesc
În gândul cum că n-am decât păcate,
Lovesc în mine însumi, şi slăvesc
Motivele ce ţie-ţi dau dreptate.
Pe drept m-ai părăsi, sărman de mine:
Iubirea ta eu n-am cu ce-o reţine.

(Teodor Bosca)

Sonetul 49

Ca vremea s-o înfrunt, de-o fi să vie,
Când te scârbi-vor multele-mi păcate,
Când toată a iubirii datorie
Că ţi-ai plătit, temeinic vei socoate —
Că vremea s-o înfrunt când tu, trecând,
Abia mă vei privi cu ochi străini,
Iar dragostea, schimbându-şi floarea, când
Cu cale va găsi să scoată spini —
Ca să înfrunt acel soroc, mai bine
Învăţ de-acum în colţul meu a sta
Şi dreapta mi-o ridic, lovind în mine,
Dreptatea ca s-o pun de partea ta;
Ca să mă lepezi, legile te-ajută,
Dar când îţi cer iubire, legea-i mută.

(Tudor Dorin)

Sonetul 50

Ce greu îmi vine că m-aştern la drum,
Când ţelul lui, sfârşitul ăstei zile,
Odihnei ce-aş gusta i-ar spune: „Cum
De rabzi între voi doi atâtea mile?”
La pas mă poartă, obosit, şi calul
Spetit de greul dorului din mine,
De parc-ar şti că doare, animalul,
Iuţeala ce m-ar depărta de tine.
Nici pintenul, înfipt să-i sânger coasta
Cu ură, să-l îndemn, nu-l face sprinten,
Şi-abia dă geamăt drept răspuns, şi asta
Mă-njunghe-n piept mai rău decât un pinten.
Căci geamătul, un gând în minte-mi scurmă:
Am jalea-n faţă, fericirea-n urmă.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 50

Mi-e greu să plec la drum când ţinta-mi este
Fără de noimă şi să-nvăţ mi-e dat
De la tăcere semnele aceste:
„Ţi-e drumul spre prieten măsurat!”
Calul, sub mine-mi poartă nenorocul,
Înconvoiat de tot ce-n mine simt,
Posomorât, pare să ştie jocul
Că drumul prelungindu-i-l mă mint.
Afurisitul pinten ce-i stă-n coaste
Mi-apropie amarul lui răspuns,
Îi biciui geamătul cu vorbe proaste,
Dar pintenul pe mine m-a ajuns.
Şi-mi spune geamătul: „Am bucuria
În urma mea. În faţă, doar mânia…”

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 51

Iubirea mea cam astfel i-ar ierta
Nesârgul ăstui trândav bidiviu:
De ce-aş fugi când plec din preajma ta?
Nu-mi trebui’ schimb de poşte până viu!
Dar cum să-şi afle bietul roib iertare
La-ntors, când grei par paşii cei mai sprinteni?
Când, şi zburând, că stau pe loc mi-ar pare,
Când călărind chiar vântul, i-aş da pinteni;
Nu-i cal, să-ntreac-atuncea dorul meu;
Căci dorul, sol al dragostei cinstite,
Se-avântă, nechezând, din trupul greu…
Iubind, iubirea iartă bietei vite;
Căci dinadins, când plec, păşeşte moale —
La-ntors eu zbor, şi calul vine-agale.

(Tudor Dorin)

Sonetul 51

Iubindu-te, o iert, cruţată-i gloaba
Ce mă conduce lenevind, buimacă,
Dar nu-i nimica, la întors ni-i graba,
Cu cai de poştă-atunci o să se-ntreacă.
O, dar la-ntoarcere mârţoaga-mi oare
Cum s-o mai cruţ, abia de-şi mişcă pasul?
Chiar călărind pe vânt aş da strigare,
La drum întins necunoscând popasul.
Ea pasul cu aprinsu-mi dor nu-şi ţine,
Doru-i făcut din dragosti împlinite,
Să zboare deci ca gloabei să-i aline,
Certate des, rănitele copite.
De merge-ncet la drumul înapoia,
Zbura-voi eu, ea meargă cum i-e voia.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 52

Sunt ca bogatul, cel pe care-o cheie
Îl dăruie cu-ascunsa lui comoară
Ce nu-i vegheată-ntr-una, să nu-i ieie
Plăcerii ascuţişul de-a fi rară.
Răstimpul sărbătorii de-i măreţ,
E fiindcă-n anul lung sunt prea puţine
Şi vin ca-n şirul pietrelor de preţ
Un diamant uriaş printre rubine.
Căci timpul, ce te-a-nchis ca mine-n piept,
Sau cum închide cufărul o haină,
Va face sfântă clipa ce-o aştept,
Împărtăşindu-mi preţul ei de taină.
Fii binecuvântat deci tu, prilej de
Triumf, de-apari, — şi de-asfinţeşti, nădejde.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 52

Sunt ca bogatul ce cu-alese chei
Deszăvorăşte scumpa sa comoară,
Dar nu prea des, să nu tocească ce-i
Mai fin într-o plăcere-atât de rară.
Că nu sunt multe într-un an, te-atrag
Solemne zilele de sărbătoare,
Aşa cum diamantele-n şirag
De-s puse rar, sunt mai strălucitoare.
Şi timpul, ca şi mine, nu te-arată;
Te-ascunde cum un scrin o haină rară,
Să-mi fie clipa binecuvântată
Când tăinuitu-ţi chip o să-mi apară.
Slăvită fie-ţi scumpa mângâiere;
Pe unii-i ‘nalţi, pe alţii-i faci să spere.

(Neculai Chirica)

Sonetul 53

Din ce substanţă eşti făcută oare,
Că mii de umbre-atragi în preajma ta?
Când orice lucru doar o umbră are,
Tu, singură, poţi mii împrumuta.
Descrie-l pe Adonis, şi-o să fie
O slabă copie a tot ce eşti.
Redă-i Elenei vraja frunţii, vie,
Vei fi tot tu-n podoabe vechi, greceşti.
Slăveşte primăvara, rodnicia:
Prima ţi-e umbră-a frumuseţii doar,
A doua-ţi suie-n slăvi mărinimia;
Din scumpe forme-nvii tu, cea de har.
Nu-i farmec să nu-mbrace-a ta fiinţă;
Nu semeni, şi n-ai seamăn, în credinţă.

(Ştefan Aug. Doinaş)

Sonetul 53

Din ce eşti tu făcut, plămada-i care,
De chemi străine umbre în alai?
Oricine-o umbră, numai una are,
Tu singur altui umbra poţi s-o dai.
De-l zugrăveşti, în râvna ta deşartă,
Adonis ţi-e o calpă-asemănare,
Elena-i fala frumuseţii-n artă,
Tu, grec tipar, eşti noua-ntruchipare.
Spui primăveri, spui vremea rodniciei,
Vrea una umbra de frumseţi s-arate,
Oglindă-i alta a mărinimiei,
Eşti chip din chipuri binecuvântate.
    În tot ce-i har sub soare, eşti acasă,
    A ta-i doar, dintre inimi, credincioasă.

(Maria Moscu)

Sonetul 54

O, frumuseţea ce frumos arată
Purtând fidelitatea drept cunună!
Minune — roza-i şi mai minunată
Căci găzduie în ea mireasmă bună.
Culoarea e-n răsuri la fel de plină
Cât roşul parfumat la trandafir,
Pe ruji, la fel, zglobii şi ele-anină
Când li se sparg bobocii sub zefir;
Ci vraja lor stă numai în culoare;
Nu-s dragi nicicui, se trec nelăudate
Şi pier stinghere. Roza altfel moare:
Din dulci pieiri preadulci arome scoate!
Şi tu, vlăstar frumos, vei scăpăta,
Dar stărui-va-n vers credinţa ta.

(Tudor Dorin)

Sonetul 54

O, mai frumoasă frumuseţe pare
Când adevărul e podoaba ei!
Frumos e trandafirul când e-n floare,
Însă mireasma doar îi dă temei.
Măceşu-i colorat ca trandafirul,
Şi-i tot ţepos, iar cu bobocii lui
Se joacă, vara, tot la fel zefirul,
Dar altceva decât ne-apare, nu-i.
Trăind fără a fi dorit, se stinge
Măceşul, nelăsând nici un regret;
Din moartea trandafirului se strânge
Mireasma cea mai dulce din buchet.
La fel şi tu, când alb îţi va fi părul,
Îţi vei păstra în versu-mi adevărul!

(Petre Solomon)

Sonetul 55

Nu-i marmoră, nu-s lespezi de morminte
Regeşti, mai mult ca versul meu să ţină,
Va să-ţi păstrez lumina prin cuvinte,
Că-n piatră zgura vremii ţi-o întina.
Când în război cu timpul cad statui
Şi ard cetăţi şi se prăvăl palate,
Doar ţie, Mars, prin fier şi focul lui,
Să-ţi treacă amintirea nu mai poate.
Tu calci deci peste Moarte şi Uitare,
Şi preţul tău la fel va fi şi-atunci
În ochii viitorului prin care
Spre tristul capăt erele-şi dau brânci.
Pân' la judeţul care să te-nvie,
Trăieşti, ca-n ochii mei, şi-n poezie.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 55

Nici aurul, nici piatra princiară
Nu vor trăi cât rima mea cea plină,
Lumina ta de-aci nu va să piară
Ca marmora mâncată de rugină.
Statui, de-a lungul vremii vor fi sparte
Şi mari clădiri cădea-vor în ţarână,
Dar flacăra şi sabia lui Marte
De tine la o parte-or să rămână.
De moarte şi uitare tu vei trece,
Şi vei afla întotdeauna loc
În timpurile ce se vor întrece
Să poarte lumea către-al ei soroc.
Şi astfel, pân' la marea judecată
Vei fi, prin vers, de-a pururi neuitată.

(Mihail Sebastian)

Sonetul 56

Dă-ţi noi puteri, iubire, să nu pară
Tăişul tău mai bont ca foamea ta;
Bucatele de azi de-o săturară,
Ea mâine mai vârtos te-o săgeta.
Fii tu; deci dacă azi ţi se-ndopară
Flămânzii ochi, încât, clipind, exultă,
Asmute-i mâine iar, ca să nu-ţi moară
Avântul, amorţit de hrana multă.
Ast greu răstimp ne fie ca o mare
Ce stă-ntre două ţărmuri, unde vin
Doi tineri, zilnic: deci, când reapare
Cel drag, extazul lor e mai deplin.
Sau iarnă zi-i; şi pentru că-i amară
Va face vara întreit mai rară.

(Teodor Bosca)

Sonetul 56

Dulce iubire, înnoieşte-ţi vlaga,
Ţi-e decât pofta mai tocit tăişul?
Abia hrănită azi, mâine-ntreaga
Putere-o să-şi vădească ascuţişul.
Fii dragoste, la fel, azi ochii-i saturi
Până abia clipesc de plinătate,
Mâine (primeşte-mi dar aceste sfaturi)
Să nu-i îngreui duhul cu bucate.
Estimpul ca oceanul să ne fie
Pe ţărmul căruia vin doi logodnici
Visând între a apelor stihie
Întoarcerea iubirii cu paşi spornici.
Sau ca o iarnă fie, vreme-amară
Parcă-ntreindu-l, dorul după vară…

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 57

Fiindu-ţi rob, ce alta pot să fac
Decât să-ţi împlinesc orice dorinţă?
Eu n-am alt rost decât să-ţi fiu pe plac,
Să te slujesc cu-ntreaga mea fiinţă.
Nu îndrăznesc să blestem lungul ceas
Ce trece până să mă chemi la tine,
Iar după ce-i spui slugii bun rămas,
Îndur absenţa ta, cum se cuvine
Şi nu mă-ncumet să mă-ntreb, gelos,
Pe unde umbli, şi cu ce solie,
Ci, ca un sclav de-a pururi credincios,
Îi fericesc pe cei aproape ţie.
Iubirea e atât de proastă-ncât
Te poţi purta cu ea cât de urât!

(Petre Solomon)

Sonetul 57

Fiindu-ţi serv, ce pot mai mult să fac
Decât să-ţi aflu toana şi să spun că
N-am timp, al meu, să-l cheltui după plac,
Nici alte treburi; doar a ta poruncă.
Nu-ncerc să cert nici timpul care zboară,
Stăpâne, dar te-aştept veghind la ceas;
Nu socotesc nici lipsa ta amară,
Chiar de m-ai părăsit c-un bun-rămas;
Nici nu mă-ntreb, împins de gelozie,
Pe unde eşti, ce trebi te-au dus pe drum;
Sunt numai trist, ca servul care ştie
Că alţii-s fericiţi cu tine-acum.
    În adevăr, iubirea mea-i neroadă:
    Nu poate-un rău, în tot ce faci, să vadă.

(Neculai Chirica)

Sonetul 58

Sunt rob şi nici în gând, pe bunul cer,
Eu nu-ţi voi iscodi necugetat
Plăcerile: răbojul lor nu-ţi cer:
Răgaz râvnesc, vasal îngenuncheat!
De-al tău bun plac sunt ferecat şi-ndur
În lipsa ta, al temniţelor chin —
Dar nu cutez să-ţi aflu vreun cusur;
În orice neajuns găsesc alin…
Căci vremea ta nu află minutar
Şi pasul tău te poartă ne-ngrădit,
Nu ştie zapisul tău vreun hotar;
Doar tu răspunzi de pas nelegiuit.
Aştept; mi-i dat s-aştept, în caznă cad,
Dar jur să nu hulesc nici cer, nici iad.

(N. Argintescu-Amza)

Sonetul 58

El, zeul ce sub jugul tău m-a pus
Opreşte să te judec cum petreci,
Nici orele să-ţi drămui slobod nu-s,
Vasal fiind, la bunu-ţi plac stau deci!
Ah, lasă robul tău să se închidă
În închisoarea libertăţii tale;
Blajin răbda-voi orişice obidă
Şi necârtind că-mi torni în suflet jale.
Mergi unde-alegi, ia clipei tot ce-i ceri,
E dreptul tău puternic să aduni
Ce vrei din ea; căci însuţi ai puteri
Să ierţi un rău ce singur ţi-l căşuni.
Mi-e dat s-aştept, deşi e chin drăcesc;
Calci drept ori strâmb, eu nu te osândesc…

(Tudor Dorin)

Sonetul 59

De nu-i sub soare nou nimic, iar ce e
A fost şi mai ‘nainte,-ce-nşelare
Când mintea noastră iscă vreo idee,
Dând unui prunc născut de mult născare!
De-ar fi ştiinţa-mi soarele să-ntoarne
Cu sute de ocoluri în trecut,
Răsfrânt te-aş căuta, cum prin bucoavne
Dând duh să prindă, slava te-a cernut.
Atunci aş şti, minunii care-nsemni
Ce imn de slavă i-a cântat vechimea:
De-am fost mai vrednici noi, sau ei mai demni
Şi de rămâne-n loc viitorimea.
Dar nu sunt sigur: bieţii vechi poeţi
Nu te-au văzut de-au pus pe alţii preţ.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 59

Dacă nimic nu-i nou, ci tot ce este
A fost, atunci se-nşeală-a noastră minte,
Când poartă-n chin, suind spre alte creste,
Un făt născut deja din alt părinte.
O, de-aş putea să depăn îndărăt
Rotiri cinci sute-a soarelui de-a rândul,
Şi faţa ta-n vreun tom străvechi s-o văd,
De când, dintâi, vorbi prin slove gândul;
Să aflu lumea ce spunea-n trecut
De vraja dulce a făpturii tale:
Stăm noi mai sus, ori ei ne-au întrecut,
Ori toate merg şi azi pe-aceeaşi cale?
O, sigur sunt: poeţii-odinioară
În vers icoane mai de rând cântară.

(Teodor Bosca)

Sonetul 60

Ca valuri ce la ţărm se sparg de stâncă
Minutele grăbesc către sfârşit;
Şi-un val spre cel din faţă se aruncă
Gonind într-un cortegiu chinuit.
Când viaţa intră-n matca ei, deplină,
Şi-n crugul dulce-al firii s-a-nălţat,
Eclipse strâmbe-i surpă-a ei lumină
Şi însuşi Timpul sfarmă tot ce-a dat.
Ce-i tânăr, Timpul roade-ncet, săpând
Pe fruntea frumuseţii paralele;
Minunile naturii hrană-i sânt
Şi cad în cercul coasei sale grele.
Şi totuşi, versu-mi drept prin timp va sta
Cântând, în ciuda-i, frumuseţea ta.

(Taşcu Gheorghiu)

Sonetul 60

Ca undele peste prundiş de mare
Gonesc a noastre clipe spre sfârşit;
Schimbând pe cea care dintâi răsare,
Se-ntrece fiecare negreşit.
Pruncia, din oceanul de lumină,
Spre bărbăţie-agale se târăşte;
Eclipse strălucirea i-o întină
Şi Timpul propriu-i dar zădărniceşte.
Timpul strămută lustrul tinereţii
Şi brazde sapă pe frumosul chip;
Se-adapă cu-adevărul rar al vieţii
Şi tot răpune coasa-i, la cosit.
Şi totuşi, versu-mi timpul stă să-nfrunte,
Slăvindu-te,-mpotriva mâinii-i crunte.

(Mihaela Anghelescu-Irimia)

Sonetul 61

Ţi-e voia ca icoana ta, deschise
Pleoapele să-mi ţină-n noaptea sumbră?
Îţi place cum eu moţăi, rupt de vise,
Când de-al meu văz îşi râde a ta umbră?
E duhul tău ce de departe vine
Trimis să vadă ziua cum o-nchei
Şi-aflându-mă în lene şi-n ruşine
Să-ţi dea ţel geloziei şi temei?
O, nu! Ţi-s drag, dar nu aşa de tare:
Privirea dragostei mi-o ţine trează,
Să nu laşi somnul să mă înfăşoare
Şi, fără somn, de dragul tău veghează.
N-am somn nici eu, nici tu n-ai sub pleoape,
Dar eu departe-s, tu cu alţii-aproape.

(Neculai Chirica)

Sonetul 61

Vrei oare cu icoana ta să-mi ţii
Pleoapele deschise noaptea toată
Şi somnul chinuit să mi-l sfâşii
Cu năluciri care ca tine-arată?
E oare o iscoadă duhul tău
Trimisă ca să afle despre mine,
Făcându-te gelos, cât sunt de rău
Şi alte-asemeni lucruri de ruşine?
O, nu! Iubirea ta, oricât de mare,
Nu merge până-acolo: doar a mea
Mă ţine noaptea treaz, eu sunt cel care
De dragul tău de veghe stau aşa!
Pe tine te veghez, când eşti departe
De mine, dar de alţii-aproape foarte!

(Petre Solomon)

Sonetul 62

Păcatul greu al dragostei de sine
Mi-orbeşte ochiul, mi-mpânzeşte gândul,
Nu-i leac din suflet să îl dezrădăcine,
Atâta de-ncărnat mă simt crescându-l.
Mă tot răsfăţ că semeni n-am mai chipeşi,
Mai drepţi în fapt, şi-n spuse — mai mintoşi.
Sunt eu cel pentru care-atâtea clipe-şi
Desfăşur vraja ochii mei frumoşi.
Dar când oglinda-mi pune-n faţă-o faţă
Ce văd c-au vremuit-o câte toate,
Nu să-mi fiu drag, ci chiar pe dos mă-nvaţă:
Să mă-ndrăgesc ar fi o nedreptate!
Tu eşti acel „eu însumi” care ştie
Să-mbrace-n proaspăt vârsta-mi cenuşie.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 62

De dragostea de sine-i stăpânită
Fiinţa mea, orice cotlon din mine
Nu-i leac s-o mântuie, ea e zidită
În învelişul inimii prea-pline.
Nu-i chip mai graţios, tipar mai mândru
Şi nu-i ca mine nimenea mai teafăr,
Eu gestu-mi preţuiesc şi-s gata întru
Aceeaşi slavă să mă cred luceafăr.
Dar când oglinda adevăru-mi spune
Sunt tăbăcitul de nevoi şi rele,
Pe dos mi-apare-amorul, o, nebun e
Cel ce se crede îndrăgit de stele!
Dar eu sunt tu şi dacă te slăvesc,
Cu anii tăi eu anii-mi zugrăvesc.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 63

Cel ce mi-e drag va fi, cum sunt eu azi,
De mâna Vremii stors şi scrijelit;
Când orele-i beau seva, iar pe-obraz
Îi lasă dungi; când mândru-i răsărit
Prin noaptea vârstei are de trecut,
Iar frumuseţea peste care-i rege
Stă-să dispară sau a dispărut,
Şi jaf din fragedu-i belşug se-alege;
Eu stau cu anii gata de bătaie,
Ca biciul crud al vremii răpitoare
În veci din minţi şi inimi să nu taie
Splendoarea celui drag, el chiar de moare:
    În aste rânduri vraja i-o strâng eu;
    Cum ele-s vii, el va trăi mereu.

(Teodor Bosca)

Sonetul 63

Răpus şi frânt va sta şi-al meu iubit
Ca mine-acum subt pumnul Timpului,
Când fi-va stors de vlagă şi zbârcit
De ani, pe frunte; când juneţea lui
Va scăpăta spre Vârstele moşnege
Şi va păli sau şterge-se-va chiar
Tot farmecul de azi, pe care-i Rege,
Răpindu-i scumpul Primăverii dar;
Spre-acest soroc m-aţin cu arme treze
Să-nfrunt al Bătrâneţii crud baltag,
Ca frumuseţea lui să n-o reteze
Din amintiri, la moartea celui drag.
        În aste negre şiruri, pururi vii,
        Şi el şi vraja-i verzi vor dăinui…

(Tudor Dorin)

Sonetul 64

Văzând, sub mâna vremii furioase,
Cum lumi cu mândră pompă-n vânt se cern,
Şi cum se surpă turnuri glorioase,
Şi cum se vinde Morţii-un bronz etern;
Văzând cum muşcă-oceanu-nfometatul
Bucăţi din mari împărăţii de lut,
Şi marea cum o-nghesuie uscatul,
Scăzând prin spor, sporind prin ce-a scăzut;
Văzând că nici o stare nu-i deplină,
Ci totu-n sine este nimicit,
Pricep din zilnic proaspăta ruină
Că timpul o să-mi smulgă ce-am iubit.
    Iar gându-acesta-i moarte ce dezmiardă
    Tot ce-a-nţeles că trebuie să piardă.

(Ştefan Aug. Doinaş)

Sonetul 64

Când văd cum mâna Timpului sfărâmă
Bogaţii, mândrii secoli ce-au apus,
Când falnicele turnuri le dărâmă
Şi bronzul veşnic sclav îi e supus,
Când văd oceanul flămânzit cum sapă
Împărăţiei stâncilor hotarul
Şi când uscatul năvăleşte-n apă
Şi pierderea-i câştig, cum cade zarul,
Când văd materia preschimbând cu rândul
Viaţa-n gunoi şi-n viaţă gunoirea,
Ruina tuturor mi-aduce gândul
Că timpul va să-mi ia cu el Iubirea.
Şi ca o moarte-i presimţirea, vai,
Că numai ce se pierde poţi să ai!

(Ion Frunzetti)

Sonetul 65

Când bronz şi piatră şi pământ şi mare
Nu pot să ţină piept pieirii triste,
Cum poate, cu puterea ei de floare,
Prin vreme frumuseţea să reziste?
O, răsuflarea verii parfumată,
Cum se va pierde-n ploi şi în furtună,
Cum timpului nici stânca-nverşunată,
Nici porţi de-oţel nu pot să i se-opună!
O, gând al spaimei, cine-o să distrugă
Tâlharei lăzi a timpului pereţii
Şi-mpiedicându-i nebunească fugă,
S-oprească giuvaerul frumuseţii?!
Ah, nimenea, decât acea iubire
Ce dă cernelii mele strălucire…

(C. D. Zeletin)

Sonetul 65

Nici bronz, nici stânci, nici ţărm, nici larg de mare
De trista moarte nu vor fi cruţate,
Cum poate gingăşia ca de floare
A frumuseţii, dar, prin ea răzbate?
Asediul iernii cum ai să-l suporţi,
Văratecă mireasmă, tu, de miere,
Când viforele ei dărâmă porţi,
Şi forturi contra vremii n-au putere?
O, gând cumplit, ce spaimă! Unde, vai,
De jaful crud al Vremii poţi ascunde
Ast giuvaer al vremurilor? — „Stai”.
Să-i poată spune Vremii cine… unde?…
Dar tu, iubirea mea, stând împotrivă-i,
Prin neagra mea cerneală străluci-vei.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 66

Mă uit scârbit la tot, şi-aş vrea să mor,
Decât să-l văd slăvit pe ticălos,
Iar pe sărman de râsul tuturor,
Să-l văd tăgăduit pe credincios,
Pe vrednicul de cinste oropsit,
— Şi pe femei batjocorite crunt,
Pe cel făr' de prihană pedepsit,
Şi pe viteaz răpus de cel mărunt,
Şi artele sub pintenul despot.
Să văd prostia doctor la deştepţi,
Şi adevărul, „vorbă de netot",
Şi strâmbul poruncindu-le la drepţi.
Mă uit scârbit la tot, şi bun rămas!
Dar dacă mor, iubirea-mi cui o las?

(Mihnea Gheorghiu)

Sonetul 66

Sătul de toate, chem odihna morţii:
Azi Meritu-i milog de cum se naşte,
Şi-n pompă-l scaldă pe Netrebnic sorţii,
Şi dalbul Crez trădarea crudă-l paşte.
Şi Cinstea-i pusă-n locuri de ocară,
Şi-n laţ desfrâul Vèrgura o strânge,
Şi-amar surghiun Virtutea o-mpresoară,
Şi-Avântul nou Puterea şchioapă-l frânge,
Şi glasul Artei Legile-l sugrumă,
Şi-i dascăl Minţii doctorul Prostie,
Şi numele-Adevărului e Glumă,
Şi Rău-i sus, iar Binele-n robie;
Sătul de toate, mi-aş dori pieirea,
Doar că, de mor, pustie-mi las iubirea.

(Teodor Bosca)

Sonetul 67

Pentru ce el în viciu să trăiască
Cinstind minciuna cu fiinţa-i vie
Încât profită fapta mişelească
Fălindu-se cu-a sa tovărăşie?
De ce-şi sluţeşte faţa cu boiele
Şi tot ce-i viu în el morţiu apare?
De ce sărmanu-i farmec să se-nşele
Cu umbra florii când e însuşi floare?
De ce trăieşte-acum când Firea nu-i
Decât falită fără sânge-n vine?
Un alt tezaur n-are, doar pe-al lui;
De multe mândră-i, dar prin el se ţine.
O, Firea sărăcind, prin el arată
Ce avuţii avut-a altădată.

(Neculai Chirica)

Sonetul 67

Putreziciunea, o, de ce anume
Nelegiuirea binecuvântând,
Vrea ca păcatul lui să îl îndrume
Tovărăşia-i stearpă lăudând?
De ce boind-o, faţa să-i repete
Furându-i morţii, viile culori?
Ce frumuseţi în umbra ei străvede
Şi dobândeşte umbre doar, de flori?
De ce trăieşte când e firea ştearsă,
Săracă azi de sângele-i curat?
Ea-şi vede visteria cu, întoarsă
La mila lui, câştigul-mpuţinat.
Ea se făleşte cu al lui avut,
Din veac apus, în veacu-acesta slut!

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 68

E chipul său izvodul vremii duse
Când vieţuia Frumosul trai de floare,
Iar fardul, corcitura, nu-ncepuse
A cuibări pe frunţi vieţuitoare;
Când părul blond al celor stinşi (această
A criptei zestre) nimeni nu-l tăia
Spre a trăi din nou pe-o nouă ţeastă —
Zulufi gătind obrazul altuia;
În el vezi parcă sfântul veac de ieri,
Gol de zorzoane, însuşi lui leit,
Ce nu-i în verde straiul altor veri,
Şi nici în vechi podoabe primenit;
Prin el Natura Artei îi arată
Tiparul frumuseţii de-altădată.

(Tudor Dorin)

Sonetul 68

E-o stampă faţa lui, din vremi uitate,
Când ce-i frumos trăia şi se stingea
Ca floarea; când dichisuri deşănţate
Pe-o frunte vie nu-ndrăzneau să stea,
Când coama blondă-a cui s-a stins odată,
Tribut al criptei, nimeni n-o tăia
Spre-a fi din nou, pe-un creştet nou, purtată,
Când părul mort pe-un viu nu-l îmbia.
În el vedem străvechea vreme iară;
Lipsit de smalţ, e-o frumuseţe pură:
Din verde de-mprumut nu-ţi face vară,
Şi, spre-a fi nou, podoabe vechi nu fură.
Natura-l ţine stampă, ca să-nveţe
Şi falsa Artă vechea frumuseţe.

(Teodor Bosca)

Sonetul 69

În ce văd ochii din a ta făptură,
Nu-i cum să afle inima vreo vină;
Te-alintă limbi si-a sufletelor gură,
Şi chiar cei răi la chipul tău se-nchină.
Deci lauda ţi-e nimb pe dinafară,
Dar tocmai cei ce-ţi cântă strălucirea,
Un alt accent în laudă-şi strecoară,
Căci văd mai mult decât le-a spus privirea.
Ei frumuseţea inimii ţi-o cată,
Ca după-a tale fapte s-o măsoare,
Şi, blânzi la ochi, cu mintea dezmăţată,
Duhori de buruieni îţi pun pe floare.
De n-ai parfum cu chipul pe-o măsură,
Greşeala-i că te prea cobori în zgură.

(Teodor Bosca)

Sonetul 69

Ce văd ai lumii ochi din tine, n-are
Al inimilor cuget ce-ndrepta;
Îţi ‘nalţă voci şi suflete cântare,
Chiar şi duşmanii cântă slava ta.
Înfăţişării, doar, îi pun cunună
Prin laude făţişe, dar pe-ascuns
Aceleaşi voci o-ntorc şi se răzbună
Văzând ce ochii încă n-au pătruns.
Sondând a minţii tale frumuseţe
Ei vor cu faptele-ţi să o compare;
Mojici vicleni dar cu priviri iubeţe
Pun iz de buruiană-n mândra-ţi floare.
De n-ai parfum ca faţa ta senină,
E vina ta că prea te-afunzi în tină.

(Neculai Chirica)

Sonetul 70

Că eşti bârfit, nu-i — sigur — vina ta!
Cel pur păscut de clevetire-i pururi,
Şi frumuseţea veşnic va părea
Suspectă pizmei — corb spurcând azururi.
Fiind de preţ, bârfeala-ţi poate creşte
Doar preţul ce-ţi va fi prin vremi cântat:
Căci viermele-n flori fragede prăseşte,
Şi tu eşti floarea ce-a-mprimăvărat.
Să treci capcana crudei tinereţi,
Neispitit călcând peste ispită,
E-un preţ al tău, de soi; dar nu-i la preţ
În ochii pizmei, tot nepriponită.
Căci dacă ciuda nu te-ar ponegri,
Pe-mpărăţii de suflete-ai domni.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 70

N-ai vină că te bântuie bârfeala,
Căci hula tot pe cei cinstiţi întină;
Dă vrajă frumuseţii bănuiala:
Un corb zburând pe bolta mult senină.
Când fără pată eşti, o defăimare
Sporeşte preţul tău cu-adevărat;
Căci tare-i plac omidei mlăzi prioare,
Iar tu pari chiar Prier cel preacurat.
De cursele juneţii că scăpaşi,
Ori nemomit, sau biruind ispita
Spre cinste ţi-e, dar cinstea-ţi în zăcaşi
Nu stinge pizma lor, neţărmuita;
De n-ai purta şi umbre pe obraz,
Doar tu ai fi al inimilor cneaz.

(Tudor Dorin)

Sonetul 71

De mor, nu plânge mult! Doar cât a moarte
Suna-va gravul clopot prin bătăi
Vestind că fug de-al lumii rău, departe,
Să locuiesc cu viermii şi mai răi.
De vei citi cândva aceste rânduri
Nu-ţi aminti ce mână le-a-nşirat;
Fiindu-mi drag, vreau să mă scoţi din gânduri
Decât să m-aminteşti îndurerat.
O, versu-mi de-l vei reciti cândva,
Când fi-va lut a trupului povară,
Sărmanu-mi nume nu-l mai repeta;
Iubirea ta cu viaţa-mi să dispară.
Ştiind pe cine ochii tăi îl plâng,
Cei înţelepţi te-or socoti nătâng.

(Neculai Chirica)

Sonetul 71

Să nu mă plângi dac-am să mor, plângi numai
Cât or să bată clopotele grave,
Vestind că-n umbra mea stăpână huma-i
Cu viermii născocirii ei scârnave.
Aceste versuri de le vei parcurge,
Nu-ţi aminti de mâna ce — văpaie-ţi
Le-a dăruit, mă uite gându-ţi dulce,
Dacă rememorându-mă te vaieţi…
O, versul ce-l citeşti e-al amăgirii,
Când eu zac sub pământ cu-nchisă pleoapă,
Să nu-mi rosteşti, biet, numele — iubirii
Lângă mormântul meu, mormântu-i sapă.
Dar înţelepţii ce în jur ţi-i strângi
Te vor batjocori văzând că plângi.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 72

Spre-a nu fi, ah, om drag, silit de lume
Să spui ce har ai îndrăgit la mine,
După ce mor — cum n-am de-un preţ anume
Vreo înzestrare — uită-mă mai bine,
Doar iscodind minciuni duioase foarte
M-ai arăta mai vrednic decât sânt,
Şi m-ai plăti mai darnic, după moarte,
Decât s-ar cuveni pe drept cuvânt.
O, ca să nu legi vorbe mincinoase
Scornindu-mi însuşiri de dragul meu,
Tu numele îngroapă-mi lângă oase,
Spre-a nu ne mai sfii nici tu, nici eu;
Căci eu roşesc de scrisul meu stângaci,
Iar tu când, şi aşa cum e, îl placi.

(Tudor Dorin)

Sonetul 72

Când n-oi mai fi, s-or nevoi să ştie
Urmaşii care dar mi te sorti,
Tu uită-mă, iubire, pe vecie,
Căci meritele nu-mi poţi dovedi.
Doar dacă în vreo dulce născocire
Ai să m-arăţi şi-n seamă de-ai să-mi pui
Acoperind pe mort, vreo strălucire
Cu care adevărul darnic nu-i.
Minciună, dragostile să nu pară
Nemeritat elogiu de-mi înalţi,
Îngroapă-mi numele cu trupul, dară,
Sa nu fim noi ruşinea celorlalţi.
Eu sunt umilul, tu îmi eşti amicul
Dispreţuit, de-l lauzi pe ridicul.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 73

Tu vezi în mine anotimpul când
Pierită frunza, galbenă şi rară,
În ceaţa rece-atârnă tremurând
Pe crengi ca-n strane-n care veri cântară.
În mine vezi treptat cum amurgeşte
O zi, pe urma soarelui apus, Ce-ncet,
încet spre noapte-o îmbrânceşte,
Pecetea ăstei morţi de cum i-a pus.
În mine vezi cenuşa ce se-ncinge
Pe jarul tinereţii ei scrumit,
Ca-n patul morţii unde-ncet se stinge
De-acelaşi dor ce-n vremuri l-a hrănit.
Tu asta vezi, şi asta-ţi dă avânt
Să ţii la ce vei părăsi-n curând:

(Ion Frunzetti)

Sonetul 73

Tu-n mine vezi un anotimp în care
Foi galbene mai spânzură, puţine,
Pe ramuri ce se scutură-n răcoare,
Sfărmate strane, ieri de triluri pline.
În mine vezi o zi ce se destramă,
Pălind, în scăpătat, spre soare-apune,
Ce-ndată noaptea-n bezna ei o cheamă,
Şi, morţii sol, sigil de tihnă-i pune.
În mine vezi un foc în agonie,
Mai pâlpâind, pe scrumul tinereţii,
Pe care-adoarme ca pe-o năsălie,
Stins de-acel dor, ce hrană-i fu vieţii.
Aşa mă vezi, şi-amoru-ţi dă putere
Să-alinţi mai mult pe cel de mâine piere.

(Teodor Bosca)

Sonetul 74

Dar fii pe pace: fără izbăvire
Când îmi va bate cel din urmă ceas,
Aceste şiruri, semn de amintire
Că am trăit pe lume, ţi le las.
Şi-ai să revezi, privind la ele iar,
Altarul ce-ţi închin, zidit în mine;
Sunt lutului dator cu lutul — dar
Ce port mai sfânt în piept ţi se cuvine.
Vei pierde deci, când fi-voi numai oase,
Doar pleava mea — a viermilor merinde,
Becisnic bir al Coasei ticăloase,
Nevrednic prea de-aducerea-ţi aminte.
De preţ e doar fiorul din ţărâne,
Cuprins în vers; şi versul îţi rămâne.

(Tudor Dorin)

Sonetul 74

Fii mulţumit, cel ce fiinţa-mi rupe,
Fără de mărgini va-ncerca să-mi care
Ciolanele, doar versu-o să ocupe
În gândul tău uitatele tipare.
În versu-acesta, de-ai să-l vezi (e versul
Pe care ţi l-am închinat doar ţie),
Lutul îşi cere lutul, ne-nţelesul,
Spiritul meu e-al tău, plămadă vie.
Din viaţă pierzi doar resturile, coaja,
Pierzi ce câştigă viermii, în morminte
Va izbuti custura, ucigaşa,
Prea josnică s-o mai păstrezi în minte.
Preţul, al stingerii luminii line,
Acesta e şi el îţi aparţine.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 75

Eşti pentru gând ca hrana pentru viaţă,
Ca vremea ploii când pământu-o cere;
Lupt pentru tihna ta ce mă răsfaţă
Ca un zgârcit cu propria-i avere.
Acum exult fălos, mă tem, apoi,
Că hoţul Timp comoara-ţi vrea drept pradă;
Acum doresc să fim numai noi doi
Şi-apoi aş vrea norocu-mi toţi să-l vadă.
Sunt, când te văd, prea plin de încântare
Şi rabd când nu te văd, ţi-o spun pe şleau!
N-am, nici nu vreau să am răsfăţ mai mare
Decât îmi dai sau trebuie să-l iau.
Rabd şi mă satur astfel zi de zi
Ori sunt sătul, ori n-am cu ce prânzi.

(Neculai Chirica)

Sonetul 75

Eşti gândurilor mele ca un frupt,
Ca, primăvara, ploaia pentru glie,
Şi spre-a te şti întreg al meu mă lupt
Ca un zgârcit când strânge avuţie;
Aci trufaş de bogăţia mea,
Mereu mă tem de hoţii puşi pe pradă;
Aci te-aş ţine-ascuns, aci aş vrea
O lume bucuria să mi-o vadă.
Cu ochi preaplini de tine uneori,
Curând râvnesc privirile-ţi senine,
Căci alte n-am şi nu vânez comori
Decât ce-mi dai sau pot fura din tine.
Şi ceas de ceas mă-mbuib sau mor de jind:
Când prea sătul, când prea de tot tânjind.

(Tudor Dorin)

Sonetul 76

De ce îmi este versul despuiat?
De ce mai niciodată nu se schimbă?
De ce de-atâta timp n-am căutat
Ritmuri mai noi şi mai ciudată limbă?
De ce mereu acelaşi lucru scriu
Şi fantezia se împotmoleşte,
Încât cuvântul îl cunoşti şi tu
Cine l-a scris şi încotro porneşte?
Vezi, draga mea, pe tine doar te cânt (!)
Tu şi iubirea, singura-mi comoară,
Cuvinte vechi le pun în nou veşmânt
Acelaşi ban l-arunc a doua oară.
Nu iese-un soare nou din orice-apus?
Eu spun cuvinte care s-au mai spus.

(Mihail Sebastian)

Sonetul 76

De ce mi-e versul văduv de tertipuri,
Lipsit de tropi ciudaţi, de-ntorsături?
Spre cei ce-l înfloresc în fel şi chipuri,
De ce nu trag şi eu cu ochii-n jur?
De ce mereu scriu tot aceleaşi rime
Strunindu-mi fantezia, ca şi cum
Orice cuvânt ce-ar fi semnat de mine
Şi-ar spune şi origine, şi drum?
Pe tine-ntruna, dragul meu, te cânt,
Doar tu şi dragostea îmi sunteţi teme.
Tot ce-mi rămâne este să-nveşmânt,
Din nou, cuvinte vechi de-atâta vreme.
Cum se-nnoieşte soarele apus,
Iubirea spune doar ce s-a mai spus.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 77

Oglinda zice că ţi-e vraja ştearsă,
Cadranu-arată timpul tău cum piere;
Pe albe pagini mintea ţi-o revarsă,
Iar tâlcul cărţii gustă-l cum se cere.
Când zbârcituri oglinda-ţi pune-n faţă,
În gândul tău căscate gropi învie;
Ascunsa taină-a ceasului te-nvaţă
Al vremii mers tiptil spre veşnicie.
Ce nu poate memoria să ţină,
Dă foilor, şi-n ele vei găsi
Copiii-aduşi de creier la lumină,
Şi-o minte nouă-ţi vei descoperi.
Aste-nsemnări, oricât le-ai reciti,
Sunt de folos şi cartea ţi-or hrăni.

(Teodor Bosca)

Sonetul 77

Vezi pe cadran scump timpul tău scăzând,
Vezi pe oglinzi cum pierzi din frumuseţe…
În ele-ntipărind ce strângi în gând,
Aceste albe file-or să te-nveţe
Că zbârciurile-acelea din oglindă
Aduc aminte gropniţe căscate,
Iar umbrele, pe ceas când se perindă,
De cursul clipei spre eternitate;
Ce n-ai să poţi păstra în amintiri
Încuie, dar, în aste file goale,
Şi gânduri vechi din noi ai să deşiri
Găsind aici odrasla minţii tale.
Şi-atunci, oricând prin ele vei căta
Veţi câştiga şi tu şi cartea ta.

(Tudor Dorin)

Sonetul 78

Atât te-am invocat ca Muză-n vers
Şi-atât m-ai sprijinit, că fiecare
Străină pană după-a mea a mers
Şi-acum ţi-aşterne versuri la picioare.
Privirea-ţi ce şi-un mut să cânte-l face
Şi suie-n larguri minţi neluminate,
Noi pene-mplântă-n aripa dibace
Dând graţiei o dublă maiestate.
Mai mândru fii de versul scris de mine
Că-l naşti şi-nrâureşti întreaga-i soartă;
La ceilalţi dregi doar stilul şi e bine:
Dând artei farmec, farmecul ţi-l poartă.
Dar arta mea din arta ta crescând
Îmi suie bezna spre lumini de gând.

(Neculai Chirica)

Sonetul 78

Mereu drept Muză te-am chemat la mine
Şi-n stih mi-ai fost de-atâta ajutor,
Încât mă-ngână penele streine,
Şi îţi închină versurile lor.
Ei, ochii tăi, pe mut l-au învăţat
Vers nalt, iar pe nătâng să zboare sus,
l-au prins largi aripi celui luminat
Şi gingăşiei nimb măreţ i-au pus.
Mai mândru fii de scrisul meu tu deci,
Tu, dascăl slovei mele şi izvor,
Căci altora doar stilul prost li-l dregi
Şi-i dărui vrajă — dulce vrăjitor;
Dar arta mea eşti tu; din tine strâng
Tot ce-i înalt în versul meu nătâng.

(Tudor Dorin)

Sonetul 79

Când îţi ceream eu singur ajutorul,
Umpleai doar versul meu cu har şi foc;
Azi, din silabe mi s-a stins fiorul,
Iar Muza-mi, tristă, lasă altui loc.
Admit, iubite: temele-ţi divine
Cer truda unei pene mai de soi;
Dar, născocind poetul despre tine,
El doar te fură, ca să-ţi dea-napoi.
Îţi dă virtute; vorba e furată
Din portul tău; cu farmec te răsfaţă
Strâns de pe-ai tăi obraji; de vrea, te-arată,
Nelăudat, aşa cum eşti în viaţă.
De tot ce-a spus, n-ai ce să-i mulţumeşti,
Când el îţi e dator, iar tu plăteşti.

(Teodor Bosca)

Sonetul 79

Când numai eu ceream să-mi dai tărie,
Doar versu-mi harul ţi-l avea şi focul;
Azi focul şi-a pierdut lumina-i vie
Iar Muza-mi, tristă, altuia-i dă locul.
Admit, iubite, că sublima-ţi rază
E demnă de trudirea mai de soi
A unui alt poet; dar ce creează
E-un fel de-a-ţi da, ce fură, înapoi.
Te înveşmântă-n cinste, dar o fură
Din cinstea ta; îţi dă, făr' de ruşine
Un farmec strâns dintru a ta făptură;
Când te slăveşte, slava-i tot din tine.
Nu-i mulţumi, orice ar spune, nu!
El ţi-e dator, dar platnicul eşti tu.

(Neculai Chirica)

Sonetul 80

Cum pierd curajul, vai, când scriu de tine
Ştiind că-ţi dă un bard mai meşter slavă,
Şi vrea puterea-i toată să-ţi închine
Încât să-ţi pară oda mea gângavă!
Dar cum pe-al tău de glorii ocean
Şi luntrii porţi şi trufaşe corvete,
Bărcuţa mea spre largul tău noian
(Mai slabă mult) sumeaţă se-ncumete.
Plutesc de-mi dai un sprijin cât de mic,
Când oarbe-adâncuri ară celălalt,
Şi dacă sparg umilul meu caic,
Eu nu-s cât el de vajnic şi înalt;
Iar de-oi pieri când steaua lui surâde,
Mă doare doar că dragostea mi-e gâde.

(Tudor Dorin)

Sonetul 80

Mi-e slabă mâna când de tine scriu,
Un spirit nou când te slujeşte. Simpla
Mea scrisă irosită este, ştiu
Şi-mi simt legată, de te cheamă, limba.
Ţi-e slava-ntindere de ape, grea
Purtând umile şi semeţe pânze;
Neruşinat de mică, luntrea mea
Sub galionul lui, puţinu-şi strânse…
Surpat în val abia mă mai ridic,
Adâncuri fără de adânc el bate;
Apa ce-nghite luntrea-mi de nimic
Pe el îl duce în singurătate.
Nu-i caut vina, nu mă-nfrânse firea,
Tot dragostea mi-a fost şi prăbuşirea…

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 81

Că voi trăi un epitaf a-ţi face
Sau putrezi cât tu eşti încă vie,
Din versu-mi moartea nu te va desface,
Deşi de mine nimeni n-o să ştie.
Nemuritor aici e al tău nume,
Măcar că eu plecat pe veci… în groapă,
Când oamenii mă vor uita în lume,
Pe tine te-or păstra sub a lor pleoapă.
Statuie o să-ţi fie-ăst vers, pe care
Îl vor citi priviri ce încă nu-s
Şi-o să-l repete glasuri viitoare,
Când cei de azi de mult se vor fi dus;
Vei fi — atât e pana mea de tare, —
Mereu pe buze ca o răsuflare.

(Mihail Sebastian)

Sonetul 81

De-o fi s-ajung a-ţi scrie epitaful,
Sau de-oi fi lut cât încă tu vei place,
Pe când de mine s-o alege praful,
Icoana ta mai vie se va face.
Nemuritoare-ţi este amintirea
Ce-n mintea tuturor, pe veci, se sapă!
Tu veşnic vei trăi, ca şi gândirea;
Supus ţărânei, eu voi zace-n groapă!
Să-ţi fie monument de veci sonetul
Pe care ochi ce nu-s vor poposi.
Când tot ce-i azi va fi pierit cu-ncetul,
Voci nenăscute încă-l vor citi.
Doar tu prin pana mea vei creşte — pură
Suflare aburind pe orice gură.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 82

E drept că n-ai fost mire-al Muzei mele,
Deci nu-i greşeală dacă dai citire
Poeţilor ce-n stih fac temenele
Eroului ce poate să-i inspire.
Frumos ca om dar şi ca judecată,
Crezi că prin versu-mi faima ta o scazi;
Deci poţi, avid de nou, să ceri de-ndată
Imagini proaspete, cum se scriu azi.
Prea bine, dragul meu! dar când, din multe
Cuvinte mari n-o să aduni nimic,
Sinceritatea-ţi sincer să asculte
Ce-i spune pur şi simplu un amic:
Pictura lor pe cei sleiţi să-i dreagă,
Nu chipul tău ce-i plin de-a vieţii vlagă.

(Neculai Chirica)

Sonetul 82

Ce-i drept, tu n-ai nuntit cu Muza mea,
Şi poţi citi, deci, fără nici o vină,
Cuvintele — măiastră temenea —
Pe care barzii cui li-i drag le-nchină.
Frumos fiind pe cât eşti cărturar,
Mă crezi nedemm în stihuri să te-aştern
Şi trebuie să-ţi afli, aşadar,
Un alt gravor mai tânăr, mai modern.
Să-l cauţi deci; dar când vor fi secat
Retoricele sale osanale,
Se va vădi că eu cu-adevărat
Spun adevărul frumuseţii tale;
        Mai bine-ar prinde sulimanu-i gros
        Pe spelbi obraji; la tine-i de prisos.

(Tudor Dorin)

Sonetul 83

Eu n-am văzut să-ai lipsă de vopsele,
De-aceea nu ţi-am pus pe farmec fard;
Găseam, sau îi spuneam simţirii mele
Că tu întreci un biet prinos de bard.
Deci cântul meu de-a moţăit, a fost
Ca, viu, să poţi tu însuţi arăta
Cât e-un condei modern de fără rost,
Când el exprimă strălucirea ta.
Tăcerea mea tu drept păcat o iei,
Dar slava mea-i chiar lipsa de cuvinte: —
Mut, eu frumosul nu-l stric, cum fac cei
Ce, vrând să dea viaţă, nasc morminte.
Un ochi de-al tău dă viaţă mult mai vie
Decât cei doi poeţi ai tăi pot scrie.

(Teodor Bosca)

Sonetul 83

Eu n-am ştiut că-ţi trebuiesc vopsele,
De-aceea frumuseţii fard n-am pus;
Gândeam şi chiar spuneam că-n toate cele,
De orice bard steril eşti mai presus.
De-a adormit cântarea mea de slavă,
Fă ca să poţi tu singur arăta
Că o modernă pană-i prea firavă
Să prindă-un strop din strălucirea ta.
Îmi cerţi tăcerea socotind-o vină;
Deşi-s mai glorios când nu cuvânt;
Tăcând, nu vatăm vraja ta divină
Cum alţii,-n loc de leagăn, nasc mormânt.
Mai multă vlagă e-n privirea ta
Decât doi barzi, ai tăi, pot inventa.

(Neculai Chirica)

Sonetul 84

Cine-ar putea rosti mai mult decât
Superba odă că tu eşti tu însuţi?
În cine-i vreun tezaur zăvorât,
De-o seamă cu belşugul din cuprinsu-ţi?
Săracă-i pana care nu-ncununã
Pe cel cântat, cu-o slavă cât de mică;
Dar cel ce te-o cânta, de-o şti să spună
Că tu eşti tu, pe-o culme se ridică.
El reproduce ce stă scris în tine,
Fără-a strica ce-a şlefuit natura,
Şi-n mare faimă copia l-o ţine,
Şi toţi au să-i admire scriitura.
Ai printre haruri şi-un blestem: râvneşti
Tot laude; prin asta, le toceşti.

(Teodor Bosca)

Sonetul 84

Ce pot rosti mai mult, mai mult decât
Elogiul ‘nalt că doar cu tine semeni,
Şi că în tine doar ai zăvorât
Comoara cui ar vrea să-ţi fie-asemeni?
Sunt slabe-acele pene şi calice
Când pe erou l-arată doar cum este,
Dar când de tine slova poate zice
Că eşti cum eşti, cinsteşte-a sa poveste.
Furând măcar ce-i scris în tine-anume,
Şi nestricând fireasca ta splendoare,
De-acel copist va merge vestea-n lume
Că-i demn de admirat şi meşter mare.
Dar cu procletul tău de osanale
Nesaţ, tu vatămi harurile tale.

(Tudor Dorin)

Sonetul 85

Sfielnic, Muza-mi tace, să n-asculte
Lăudătorii cum îţi ţes ispite
Scriind c-un styl de aur versuri multe,
De toate Muzele răşpăluite.
Eu gânduri bune am; ei, vorbe bune
Şi, cantor neşcolit, strig calm: „Amin!”
De-aud un imn pe care, cel ce-l spune,
L-a şlefuit cu un condei mai fin.
Spun, când te-aud slăvit: „Aşa! E drept!”,
Adăugind şi câteva cuvinte
În minte, doar — dar dragostea din piept
Cuvântului codaş i-o ia ‘nainte.
Cinsteşte-n ei cuvântul spus fireşte
Şi-n mine gândul ce, de fapt, grăieşte.

(Neculai Chirica)

Sonetul 85

Stă Muza mea tăcută-n colţul ei
În timp ce vraf de ode ţi se-adună,
Din auritul altora condei
Strunjit de toate Muzele-mpreună.
Eu ştiu iubi (ei ştiu a scrie doar),
Şi strig „Amin” precum nătângii psalţi
La fiece meşteşugos Tropar
Adus dibaci din pana celorlalţi.
I-aud cântând şi spun „Cuvine-i-se”
Şi vârf adaug ‘naltei osanale;
Dar ce simt eu, deşi în gând închis e,
Întrece mult acele vorbe goale.
Lor preţuie-le vanul verb limbut,
Iar mie gândul cald, adânc şi mut.

(Tudor Dorin)

Sonetul 86

Au versu-i larg, plutind cu pânza-n soare
Spre mult prea preţiosul tău favor,
Mi-a-nchis în creier gândurile-n floare,
Schimbând în criptă obârşia lor?
Au duhul său, ce-mpins de duhuri mută
Pe culmi eterne versul, m-a înfrânt?
Nu, nici el, nici confraţii ce-l ajută
Din umbră, nu mă-mpiedică să cânt.
Nici el, nici credincioasa lui stafie,
Ce, noaptea, inspirându-l, îl înşeală,
Nu creadă că de ei mă tem a scrie:
Nu ei mă fac să sufăr de sfială,
Ci vraja-n care versul său te-a prins,
Îmi taie graiul şi mă lasă-nvins.

(Teodor Bosca)

Sonetul 86

Semeţ întinde vela poeziei
Cel ce de preţul tău este legat,
Cum gândului închis în creier fie-i
Mormânt, matricea care l-a-nălţat.
Ce spirite pe creste i-au dus firea
Încât lovit de moarte-n faţă-i sânt?
Nici el, nici fraţii lui de nicăirea
N-or să-mi uimească versul care-l cânt.
Nici el, nici nobilele lui vedenii
Care-i înşală ochii-n asfinţit
N-or să-mi învingă linişti şi muţenii
Nicicând de teama lor n-am suferit.
Când versu-i umpli lui, cu inspirare,
Al meu rămâne fără de suflare.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 87

Adio! Prea de preţ eşti pentru bietul
Calic ce sunt şi prea-ţi ştii preţul bine!
Te-a liberat valoarea ta. Sinetul
Ce ne lega — scadent — te-a rupt de mine.
Căci, cum să te păstrez decât cerşind?
Şi de te am, comoara-i meritată?
Când dreptul de-a te-avea mi-l văd lipsind,
Balanţa mea-n folosu-ţi să nu bată?
Când ţi-ai dat eul, nu-ţi ştiai valoarea
Sau mă credeai de-un dar de preţ mai vrednic.
Azi ţi-nzeceşte preţul înşelarea
Şi te retragi, căci judeci mai temeinic.
În fapt te-aveam? În vise ce-amăgesc?
Visam că-s rege. Nu-s, când mă trezesc.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 87

Adio! La cât am eşti prea de vază,
Ba chiar cunoşti cât preţuieşti în toate:
Virtutea-i actul ce te liberează
Şi datoriile ţi-s expirate.
Te pot reţine dacă tu nu vrei?
Prin ce-aş putea fi demn de-aşa comoară?
Să-ţi stăpânesc frumosul, n-am temei,
Deci vechiul privilegi al tău e iară.
Când mi te-ai dat ştiai valoarea-ţi, oare,
Sau te-a-nşelat cel dăruit de tine?
Azi, darul tău crescând după eroare,
Ţi-l reîntorci, că judeci mult mai bine.
Ai fost al meu, ca-n vis, adeseori;
Un rege-n somn e un nimic în zori.

(Neculai Chirica)

Sonetul 88

Când vei găsi că-s vrednic de ruşine,
Şi-o să mă vezi ridicol ca valoare,
M-oi ponegri şi eu, ţinând cu tine,
Ca tu să pari loial, deşi-i trădare.
Scăderile eu mi le ştiu mai bine,
Şi, dacă vrei, un hronic îţi pot scrie
Al petelor ce stau ascunse-n mine:
Deci, de mă pierzi, câştigi în măreţie.
Câştig şi eu prin asta, căci iubirea
Fiindu-mi toată închinată ţie,
De-ţi fac, când însumi eu mi-aduc jignirea,
Vreun bine, mi-e un dublu bine mie.
Atât de mult mi-eşti drag şi sunt al tău,
Că, vrându-ţi bine, sufăr eu ce-i rău.

(Teodor Bosca)

Sonetul 88

Când o să vrei să-mi umpli de ruşine
Renumele, dispreţuindu-l, eu
De partea ta voi fi, luptând cu mine
Să-ţi apăr cinstea, chiar de-nşeli mereu.
Îmi ştiu greşelile şi-ţi pot trimite
Povestea lor în scris şi-aşa afla-vei
Cusururile-n mine tăinuite;
Pierzându-mă, câştigi cununa slavei.
Şi eu voi câştiga din lupta asta
Căci dragostea ce ţi-o închin zelos
E cu priinţă — chiar de-mi fac năpasta
Cu mâna mea — e dublul meu folos.
Aşa-i iubirea mea: fiind al tău,
Rabd pentru-a ta dreptate orice rău.

(Neculai Chirica)

Sonetul 89

Să spui că m-ai lăsat din vina mea,
Şi mă oblig să strig că-s eu de vină!
Să spui că-s şchiop şi eu voi şchiopăta,
Dând defăimării tale-n veci pricină.
Tu nu mă poţi bârfi pe sfert de rău
(Cu gând să-ţi dai trădării-ndreptăţire),
Cât pot eu singur, de mă vrei călău
Iubirii noastre, duşman şi-n privire.
Fugind din cale-ţi, mut când ţi-or rosti
Mult îndrăgitul nume alţii-n preajmă,
Să nu-ţi fac rău cumva de-aş aminti
Ce dragi ne-aveam cât n-am intrat în vrajbă.
De dragul tău, eu singur m-oi huli:
Pe cel ce ţi-e urât nu-l pot iubi.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 89

Mă laşi, îmi spui, pentru prea multe patimi
Şi te-nţelege firea-mi guralivă,
Îmi spui că-s şchiop şi grabnic glezna-mi clatin,
Nu-ţi stau nici cu o vorbă împotrivă.
Nu poţi măsura multelor prigoane
S-o dai, iubire, când îţi ies în cale,
Cum însumi, îmi spun vorbele duşmane
Făcându-mă străin fiinţei tale.
Voi fi străin de pasul tău şi gura
Dulcele nume n-o să ţi-l mai sune
Şi n-am s-ajung, profan, să-ntrec măsura
Trădând ce-a fost cândva să ne adune.
Doar împotrivă-mi vorbele-am să caut:
Ce tu urăşti, nicicând nu pot să laud.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 90

De vrei să-mi porţi deci ură, fă-o azi,
Acum, când lumea vină-mi află-n toate;
Fii soţ al soartei, calcă-mi pe grumaz,
Şi-asupră-mi nu la urmă te abate.
Ah, nu când jalea îmi va sta să-apună,
Să-mi vii, val ultim la un chin răzbit;
Vântoasei nopţi nu-i da în zori furtună,
Doar ca să n-aibă iadul un sfârşit.
De vrei să pleci, te du, nu aştepta
Să-ndur întâi amaruri mai uşoare;
Fii primul care dă, să pot gusta
De la-nceput a sorţii necruţare.
    Iar relele ce-asupra mea s-au pus,
    Dacă te pierd, mi s-or părea că nu-s.

(Teodor Bosca)

Sonetul 90

Mă poţi urî când vrei — şi acum, de-i scris,
Acum când tuturor le sunt urât,
Ajută sorţii când potrivnici mi-s,
Dar nu lovi când fi-voi doborât.
Ah, nu mă pedepsi să se-ntărâte
Aleanul ce abia l-alin în piept,
Nu da zori jilavi nopţii viforâte
Spre-a trăgăna pierzania ce-aştept.
De mă alungi, să nu m-alungi târziu
Când alte păsuri mici vor fi trecut;
Dă tu întâiul iureş, frânt să fiu
De-al soartei pumn năpraznic, la-nceput;
Şi alte-amaruri n-or părea amare
Cum par, precât a ta înstrăinare.

(Tudor Dorin)

Sonetul 91

Sunt unii mândri că-s de neam. Mai sânt
De bani, de har, de vârsta ce le-o dai,
De scump-plătitul, hâd, modern veşmânt,
De şoimii lor, de câinii lor, de cai.
Sunt firi şi firi: plăcerea şi-o găseşte
În viaţă fiecare-n felul lui.
Pe mine, însă, ce mă fericeşte
E mai presus de binele oricui,
Iubirea-ţi mai de preţ mi-e şi mai sfântă
Decât averi, ori rang, ori strai, ori nume.
Nici şoimi, nici câini, nici cai nu mă încântă:
De tine-s mândru cât de-o-ntreagă lume.
Nenorocirea-i doar că poţi să faci
Oricând s-ajung sărac între săraci.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 91

Se laudă cu-obârşia cutare,
Cu-averea altul, cu puterea mâinii
Sau cu veşmintele-i, cam ţipătoare,
Ba, unii chiar cu şoimii, caii, câinii…
Tot omul are-n viaţă o plăcere
Ce-l face fericit. Măsura mea
E alta: dragostea-ţi! Şi-s de părere
Că-avere mai de preţ nu poţi avea.
Ea-ntrece orice rang şi bogăţie
Şi-i mai frumoasă ca orice veşmânt,
Sau cal, sau şoim. Şi, mulţumită ţie,
Mai mândru decât orişicare sânt!
Dar ia-mi iubirea, şi rămân deodată
Cel mai bicisnic om din lumea toată!

(Petre Solomon)

Sonetul 92

Fă-mi cel mai mare rău şi fugi de mine
Pe-ascuns! Îmi eşti sortit pe viaţa-ntreagă,
Iar viaţa-mi cât iubirea ta va ţine
Fiindcă de iubirea ta se leagă.
De răul cel mai mare nu mi-e teamă,
Dar viaţa mea de cel mai mic mi-o tem.
Ştiu că o soartă mai de preţ mă cheamă
Decât acea ce-ţi este la cherem.
Nu mă-ntristează firea-ţi schimbătoare,
Căci viaţa mea ursită-i ca s-o poarte;
O, fericit destin am eu, prin care
Ferice-n dragoste-s, ferice-n moarte.
De ce-i mânjit de teamă tot ce-i sfânt?
Pot fi-nşelat, dar făr' să ştiu că sânt.

(Neculai Chirica)

Sonetul 92

Fă-mi oricât rău ca să te smulgi de mine
Tu tot al meu rămâi întreaga viaţă;
Şi cât iubirea-ţi viaţa mea va ţine,
Căci ea de-această dragoste se-agaţă.
Cum să mă tem de cel mai rău din rele
Când pot muri din orişicare fleac?
Şi văd: mai blând e crugul stelei mele,
Decât de-aş fi s-atârn de bunu-ţi plac.
Al tău duh lainic n-are cum să-mi strice
Când zilele mi-anin de-un vânzător…
Vai, cât de fericit mă faci: ferice
Că mă iubeşti, ferice-s şi când mor!
Dar e vrun cer mereu de nori pustiu?
Viclean poţi fi, şi eu să nici nu ştiu…

(Tudor Dorin)

Sonetul 93

Gândind că-mi porţi credinţă,-am să-mi duc viaţa
Ca soţul înşelat, şi masca moartei
Iubiri văzându-ţi, voi gândi că-i faţa
Iubirii, chiar când inima-ţi departe-i.
Cum ochii tăi nicicând n-arată ură,
Eu n-am să pot în ei citi schimbarea:
Sunt mulţi ce-n toane, şi-n căutătură,
Şi-n mutre crunte-şi publică trădarea.
Dar cerul, zămislindu-te, vroi
Ca ochii tăi s-arate doar iubire,
Şi orice gând sau dor te-ar mistui
Să nu ţi se-oglindească în privire.
Frumosu-ţi chip ca mărul Evei creşte,
De n-ai în suflet ce mărturiseşte.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 93

Eu voi trăi convins că nu mă-nşeli,
Ca soţul prost; amorul nu se schimbă
La faţă, chiar când nu mai e fidel;
Ţi-s ochii-aici, iar gândul ţi se plimbă.
Cum ochii tăi nu ştiu să-arate ură,
N-am cum afla din ei de-i vreo schimbare;
La mulţi trădarea-i în căutătură,
Şi-o vezi în jocul feţei şi-n purtare.
Dar cerul, plămădindu-te, dori
Să n-ai pe chipul tău decât iubire,
Şi-orice simţiri sau gânduri te-or munci,
Să-arăţi doar duioşie prin privire.
Ca mărul Evei îţi va fi splendoarea,
De nu ţi-e firea cum ţi-e-nfăţişarea.

(Teodor Bosca)

Sonetul 94

Cei ce-ar putea lovi şi nu lovesc,
Şi-arată crunţi, dar nu fac fapte crunte,
Cei ce, clintind pe-atâţi, nici nu clintesc,
Şi, reci la ispitiri, nu le-ntind punte,
Pe drept au moştenit din slavă haruri:
Stăpâni pe zestrea firii-s legiuiţi!
Sunt domni şi pe-ale propriei firi daruri,
Iar ceilalţi, slugi sunt ăstor evgheniţi.
Şi floarea verii, verii mult i-e dragă
(Deşi-a trăit şi moare pentru sine),
Dar spre gunoi când a-nceput să tragă,
O-ntrece-n preţ un simplu mărăcine.
Căci numai foarte-dulcele se-acreşte;
Şi-un crin miroase-a boz când putrezeşte!

(Ion Frunzetti)

Sonetul 94

Cei care pot lovi şi nu lovesc,
Cu chip fălos dar fapta ne-mplinită,
Mişcând pe alţii, înşişi se-mpietresc,
Reci, neclintiţi şi lâncezi la ispită;
Cereşti hatâruri, dreaptă-i moştenirea
Cum zestrea firii ei cuminţi strângând,
Simţi că sunt domni, făgaş li-e stăpânirea,
Iar ceilalţi, la mărimi, slujbaşi de rând.
A verii floare vara-mpodobeşte,
Şi-un trai şi-o moarte pentru ea se-mplină,
Dar molima mârşavă de-o izbeşte,
Mai demn se stinge-o biată de neghină:
Mireasma, fapta-o ferecă-n duhoare,
Miezme nu-s ca dintr-un crin ce moare.

(Maria Moscu)

Sonetul 95

Ce dulce pare-a ta neruşinare,
Ce, ca un vierme-ascuns printre petale,
Îţi roade strălucitul nume-n floare!
O, sub cât har stau viciile tale!
Dar limba ce viaţa ţi-o dezghioacă
Şi ca pe-un desfrânat te povesteşte.
Nu poate peste laude să treacă:
Zicând pe nume-ţi, bârfa şi-o sfinţeşte.
O, ce palat păcatu-avu de-a gata,
Când te-a ales pe tine drept cetate,
În care-un văl de vrajă-ascunde pata,
Iar ce văd ochii, par frumoase toate!
Ai grijă de-acest har; purtat prosteşte,
Pumnalul cel mai aprig se ştirbeşte.

(Teodor Bosca)

Sonetul 95

Cât farmec dulce-aduni pe-acea ruşine
Ce, ca un vierme-n roze parfumate,
Vrea faima-mbobocită să-ţi întine!
O, cât balsam îţi torni peste păcate!
Când limba spune basmul vieţii tale
Hulind lumeşte zburda ta prin lume,
Nu clevete se-aud, ci osanale;
Sfinţită-i chiar şi bârfa de-al tău nume.
Ah, ce palat păcatelor le-ai dat
Când şi-au ales lăcaş, acolo unde
Orice se vede-i înfrumuseţat
Şi tot ce-i slut sub gingaş văl se-ascunde!
De-atât noroc, iubite, fie-ţi frică:
Tăişul ager, rău purtat, se strică.

(Tudor Dorin)

Sonetul 96

Spun unii: tânăr eşti, deci cu păcate;
Spun alţii: tinereţea-i harul tău;
Dar şi păcat şi har ţi-s adorate,
Căci tu faci har din tot ce-n tine-i rău.
Precum pe degetul unei regine
Şi-o sticlă pare că-i un nestemat,
Orice minciună izvorând din tine
Devine adevăr adevărat.
Câţi miei n-ar păcăli un lup cumplit
De le-ar ieşi în chip de miel în cale!
De câţi admiratori ai fi iubit,
De-ai vrea să îi supui puterii tale!
Dar să n-o faci! Eu te iubesc şi-aşa:
Fiind al meu, a mea-i şi slava ta.

(Neculai Chirica)

Sonetul 96

S-a spus: „...păcat că-i prea zglobiu, prea june”,
S-a spus: „...în asta chiar stă vraja lui”:
Tu şi în greşuri farmec ştii a pune
Şi, vrednic sau nemernic, placi oricui.
Aşa precum pe degete regale
Plăteşte mult şi cel mai prost inel,
Şi tu preschimbi cusururile tale
În fapt cinstit, de cinste demn, la fel.
Câţi miei ar fi să-nşele lupul rău,
De-ar şti cumplitul ca un miel s-arate!
Câţi ochi ai ului în jurul tău,
De-ar fi să-ţi cheltui darurile toate!
Să n-o faci, deci: mi-eşti drag încât aşa
Cum eşti al meu, şi faima-ţi e a mea.

(Tudor Dorin)

Sonetul 97

La fel cu iarna mi-a fost lipsa ta,
O, tu, plăcerea anului ce piere!
Ce îngheţat eram, cum vremuia!
Ce ger pustiu pe toate sta-n putere!
Şi totuşi, adia văratic soare,
Şi toamna ne sporea bogată-n tort,
Purtând o caldă binecuvântare,
Ca trup de văduvă când soţu-i mort,
Dar tot belşugul îmi părea nedreaptă
Nădejde fără floare, rod sărac,
Când bucuria verii te aşteaptă
Şi tu plecat, chiar păsările tac.
Ori, de mai cântă, e cu-atâta jale,
Că frunzele pălesc pe-a iernii cale.

(Ion Pillat)

Sonetul 97

Ce ierni mă-ntroieneau când stam departe
De tine, soare-al anului ce trece!
Ce beznă-n miez de zi, ce-ngheţ de moarte,
Ce suflu de decembrie-n toate, rece!
Deşi, prădat de vară-n toiul verii,
Iernând în toamna doldora de rod,
Ce-aşa-şi plătea altoiul primăverii
Cum pântecele văduvei prin plod,
Potopul ei de poame, pentru mine,
Ou sterp era, ce pui nu poate scoate.
Căci mie-mi râde vara doar prin tine,
Şi când lipseşti tac păsările toate.
Sau, de dau voce,-atât amar e-ntr-însa,
Încât, crezând că-i iarnă, cade frunza.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 98

Plecat de lângă tine, când floarea se deschide
Şi când april punându-şi sărbătoresc vestmânt
În orice suflet tânăr o candelă aprinde
Şi când Saturn bătrânul danţează-n ritm şi cânt,
Nici briza ce-ncovoaie petale zugrăvite,
Nici ciripit de păsări şi nici parfum de flori
Nu mă mai pot decide corolele iubite
Să le culeg şi cântec să-nalţ ca alteori,
Să laud roza roşie nu mă voi mai pricepe
Şi crinul candid nu ştiu acum să-l preţuiesc,
Deopotrivă totul de-aici-nainte-ncepe.
Să-ţi semene ca umbra modelului ceresc:
Totul îmi aminteşte de tine, te imită,
Dar fără tine — totul e iarnă amorţită.

(Tudor Vianu)

Sonetul 98

În primăvară noi am fost răzleţi
Când, peste tot, April cel fercheş foc
A răsădit un duh de tinereţi
Că şi Saturn s-a prins cu el în joc;
Dar tril de paseri, nici mireasmă rară
De flori cu port şi miros felurit,
Să laud vara nu mă îndemnară,
Nici să le-adun de unde-au răsărit.
Şi nu m-a minunat nici albul crin
Şi nici profirul rujei arzător;
Firave copii, prea aveau puţin
Din tine, tu, izvod al tuturor.
Părea tot iarnă; şi, tu dus haihui,
Cu umbrele-ţi acestea petrecui.

(Tudor Dorin)

Sonetul 99

Cu vioreaua astfel mă certai:
„Hoţ mic, parfum de unde ţi-ai furat
De nu din gura scumpă? Mândrul strai
De farmec purpuriu, ţi l-ai luat
Din sânge-i, dar prea lacom i-l sorbeai”.
Strigai la crin că mâna ta mi-l ţine;
La maghiran, că părul ţi-l vânează;
Pe ghimp stând trandafirii, de ruşine
Roşise unul, altu-albea de groază;
Nici alb, nici roş, al treilea, furând
Din ambii, mai avea şi-a ta suflare;
Dar furtul şi trufia-i răzbunând,
Un cancer îl mănâncă până moare.
Văzui şi alte flori, dar nu e floare,
Mireasmă să nu-i fure sau culoare.

(Teodor Bosca)

Sonetul 99

Aşa mustram zoritul toporaş:
„De unde furi, hoţ dulce, dulcea boare
De nu din suflul celui drag? Prădaşi
Din vinele iubitului dogoare
De purpur, să-ţi alcătui chip gingaş.”
Că-ţi fură neaua mâinii, crini învinui
Şi maghirani că-ţi iau din păr lumine;
Înfiorat măceşul stă pe spinu-i:
Cel alb, de ciudă — roşul, de ruşine;
Cu foi alb-roş, hoţind pe ceilalţi doi,
Alt fur ia şi suflarea-ţi parfumată,
Dar, drept osândă, când e mai în toi
Un vierme gâde-i roade floarea toată.
Căci n-am văzut un fir, din mii de flori,
Să nu-ţi fi smuls miresme sau culori.

(Tudor Dorin)

Sonetul 100

Tu, Muza mea, pe unde umbli, oare,
De-l uiţi pe cel ce te-ntăreşte-oricând?
Dând furia-ţi pe-un cânt fără valoare,
Te-ntuneci luminând ceva de rând?
Întoarce-te, uituco, şi plăteşte
Prin versuri timpul scurs în lenevie;
Auzul îl încântă îngereşte
Dând penei har înalt şi miez, când scrie.
Sus, leneşo! Pe faţa celui drag
Vezi dacă Timpul n-a gravat vreo urmă;
Iar dacă da, din satiră fă-ţi steag
Şi sub dispreţ pe Timpul-fur îl curmă.
Dă farmec celui drag, să nu îndure
Nici coasa Vremii, nici a ei secure.

(Neculai Chirica)

Sonetul 100

Unde eşti, muză? Ai uitat, pesemne
Să-l cânţi pe cel ce-ţi dăruieşte vlaga,
Te-nverşunezi în cântece nedemne,
Măruntelor chemări le dai întreaga
Ta patimă? Te reîntoarce dară
S-aduci în vers trândavul timp, trecutul
Şi în auzul celui drag coboară
Şi dă-i condeiului, măiastru, scutul.
O, te ridică, muză! Fruntea celui
Mereu iubit o ară multe cute?
De e aşa, las muză cum i-e felu-i
Ce timpul pângăreşte, să sărute…
Dă-i dragostei ce timpu-i ia, smintitul;
Frângându-i-l, încovoiat, cuţitul!

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 101

Cum ispăşi-vei, Muză, vai, hoinară,
Că pregeţi celui drag a-i mai cânta
Virtuţi şi frumuseţi ce-l alintară
Cum însăţi îl alinţi, spre cinstea ta?
Răspunde, Muză; poate vrei să spui:
„Că de boieli virtutea lipsă n-are —
Că nuri pe nuri cu pensula nu pui —
Şi-i bun ce-i bun, doar făr' de-adăugare…"?
Fiindcă nu vrea laude tu taci?
Să nu te aperi astfel, căci prin tine
Mai trainic decât cripta poţi să-l faci
Şi lăudat în veacul care vine.
Fă-ţi, Muză, slujba ta; te-ndrum eu cum
Să-l faci s-arate pururi ca acum.

(Tudor Dorin)

Sonetul 101

O, Muză leneşă, să nu ştii, oare,
Că zugrav Frumuseţii Adevăru-i?
Frumos şi Adevăr cel drag le are
Şi tu prin ele-n mare cinste stărui.
Vei spune, Muză: „Adevărul n-are
Nevoie de culori, nici de penel
Pentru Frumos, s-arate ce-i în stare;
Un lucru scump e scump numai prin el!”
Că-i mai presus de laudă, tăcea-vei?
Nu-i drept! De-l cânţi, va dăinui prin tine
Mai mult ca-ntr-un mormânt de aur. Slavei
E hărăzit, şi Vremii care vine.
Fă-ţi treaba, Muză! Te învăţ eu cum
S-apară pururi cum apare-acum.

(Neculai Chirica)

Sonetul 102

Iubirea-mi creşte, chiar de-o crezi mai mică;
Iubesc mai mult, deşi puţin îţi pare;
Iubirea-i marfă, când o tot ridică
În slavă pretutindeni cel ce-o are.
Iubirea ne-a-nflorit în primăvară,
Când o cântam cu cântece de foc,
Precum privighetoarea-n prag de vară,
Ce tace-apoi, când zilele se coc.
Nu că nu-i vara vis, ca de-altă oară,
Când noaptea de-un cânt jalnic era beată,
Dar crengii imnu-aprins i-ar fi povară,
Iar ce gustăm prea des, nu mai îmbată.
Deci, ca şi ea, tac uneori şi eu,
Să nu te obosesc, de cânt mereu.

(Teodor Bosca)

Sonetul 102

Iubirea-mi creşte chiar de-o crezi firavă
Iubesc mai mult dar nu-mi ivesc iubirea,
Nu-i drămuiesc tăria pe tarabă
Şi încă n-o ajunge clevetirea.
Cândva, iubind (ferice timpu-acela!)
Cântam în primăveri amăgitoare
Aprilul cum îl cântă filomela
Până când zorii sunt stăpâni pe zare.
Nu-i altfel vara, nu-i mai puţin dulce
Decât atunci când ea cânta. Acuma,
Vechiul ei cântec ramu-ar vrea să-l culce;
Tot ce-nfloreşte des, l-înghite bruma…
Pot fi asemeni filomelei, tac
Lăsându-te de glasul meu sărac.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 103

Vai, Muza mea săracă roadă are
Deşi prin ţel îşi poate-aduce faimă!
Chiar gol, subiectul e mai de valoare
Ca lauda ce versuri o îngaimă.
Nu mă certa că nu te cânt mai bine!
Priveşte-te-n oglinzi şi-o să-ţi apară
Un chip ce-ntrece tot ce-i scris de mine,
Făcându-mi versurile de ocară.
N-ar fi păcat de-aş încerca să-ndrept
Icoana ta, de la-nceput mai bună?
Doar frumuseţea ta s-o cânt e drept
Şi darurile care te-ncununã.
Dar faţa ta, acea adevărată,
Nu versul meu, oglinda ţi-o arată.

(Neculai Chirica)

Sonetul 103

Cât de sărac e rodul Muzei mele,
Deşi putea să fie glorios
Prin însăşi tema lui, fără acele
Elogii ale mele, de prisos!
Nu mă certa că nu mai pot să scriu!
Priveşte-ţi faţa în oglindă bine:
Pe lângă ea, mi-e scrisul cenuşiu
Şi-mi face fantezia de ruşine!
De-aceea, nu ar fi păcat să stric —
Vrând să-l repar, modelul dinainte?
Căci nu vrea versu-mi altceva nimic
Decât să-ţi pună graţia-n cuvinte!
Mai mult decât încape-n slova mea
Ţi-arată-oglinda, când priveşti în ea!

(Petre Solomon)

Sonetul 104

Bătrân în ochii-mi nu vei fi nicicând,
Căci tot frumos te văd ca prima dată
Când ne-am văzut... Din crâng trei Ierni la rând
Au fost podoaba Verii despuiată,
Pălind, au întomnat trei Primăveri
Şi am privit prin anotimpuri cum
Trei Cireşari scrumiră trei Prieri
De când eşti tot în floare ca acum.
Ci nurii, ah, ca limbile pe ceas
Din cifră-n cifră, trec pe nesimţite;
Iar tu, ce parcă-acelaşi ai rămas,
Te schimbi, dar nu-mi spun ochii, pasă-mi-te.
De-aceea, deci, strig celor ce s-or naşte:
Frumseţea-n pârg voi n-o veţi mai cunoaşte!

(Tudor Dorin)

Sonetul 104

Tu mie vârstnic n-o să-mi pari în veci:
Frumos, cum te sorbii întâia oară.
Te văd şi astăzi. Trei omături reci
Podoaba a trei veri o scuturară;
Trei primăveri în toamnă ajungând,
Şi-Apriluri trei văzui, arzându-şi spuma
În trei dogori de Iunie, de când
Nou te zării şi verde ca acuma.
Ah, totuşi, vraja ca un ac de ceas,
Se şterge de pe chipul tău, hoţeşte;
Culoarea dulce, jur, ţi-a mai rămas,
Dar nu stă; poate ochiul meu greşeşte;
De-aceea strig: veac nou, nici n-ai sosit,
Şi-a verii frumuseţe a murit.

(Teodor Bosca)

Sonetul 105

Iubirea-mi n-o numiţi idolatrie
Iar pe cel drag nu-l socotiţi un zeu
Deşi-n ce cânt şi laud o să fie
Slăvit acelaşi, unicul, mereu.
Iubirea-mi, blândă azi şi blândă mâine
Statornică-i întru desăvârşire;
Şi versul meu statornic va rămâne
Aceluiaşi, ce-n veci o să-l inspire.
„Blândeţe, Farmec şi-Adevăr” — temei,
„Blândeţe, Farmec şi-Adevăr” — cuvinte
Ce vin şi-mi cheltuiesc poemul; trei
Subiecte-n unul, ţel şi zbor ‘nainte.
„Blândeţe, Farmec şi-Adevăr” se-adună
Abia acum tustrele împreună.

(Neculai Chirica)

Sonetul 105

Nu, dragostea nu-mi e idolatrie
Cel ce mi-e drag nu-i idol nicidecum,
La fel mi-e cântecul şi-i dat să fie
Doar unuia-nchinat, oricând, oricum!
Iubirea-i blândă azi şi mâine-i blândă
Mereu statornică-i lumina ei,
De-aceea versul cântecul şi-l cântă
Şi pune doar pe-un singur gând temei.
Frumos, blândeţe, adevăr — rezumă,
Frumos, blândeţe, adevăr — spun tot,
Cuvinte, trei, ce timpul mi-l consumă,
Cu altele să le mai schimb nu pot.
Frumos, blândeţe, adevăr, răzleţe,
Un singur loc să-l umple or să-nveţe.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 106

Când văd în cronici din trecuta vreme
Portrete de inşi falnici şi severi,
Şi pana proslăvind în vechi poeme
Domniţe moarte, chipeşi cavaleri;
Pricep că-n vrajba liniei sublime
A frunţii, gurii, genelor de fum,
Poeţii vechi voit-au să exprime
O frumuseţe ca a ta, acum.
Încât sunt toate numai prorocirea
Acestei vremi, prefigurarea ta;
Dar ei, ce te-au ghicit cu-nchipuirea,
N-avură har destul spre-a te cânta.
Cu ochi uimiţi, noi îţi privim azi pasul,
Dar pentru cântec ne lipseşte glasul.

(Ştefan Aug. Doinaş)

Sonetul 106

Când văd în cronici vechi, din vremi uitate,
Slăvită-o lume-a stinsei frumuseţi,
Şi-n rimele vetuste văd cântate
Domniţe mândre, cavaleri semeţi,
Când văd ce-i lăudat cu osanale,
Ce mâini, ce guri, ce ochi, ce frunţi, ce glezne,
Străvechea pană frumuseţii *tale*
Pricep că-i vede forma ca prin bezne.
Deci barzii vechi spun doar proorocirea
Acestor zile-n care te presimt.
Şi cum cu-alţi ochi decât le-a dat ghicirea
Nu te-au văzut, mirare nu-i că mint.
    Dar noi, ce-n vremea ta trăim, minune,
    Ochi spre-a te soarbe-avem, nu limbi spre-a spune.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 107

Nici frica mea, nici toată prorocirea
Întregii lumi visând ce va să vină,
Nu pot să-mi mai deoache-acum iubirea,
Sortită, cică, risipirii-n tină.
Eclipsa n-a-nghiţit tânjinda lună,
Şi râd şi triştii-auguri de ce-au cobit;
Acum — îşi află grija-n crez cunună,
Şi pacea-şi ‘nalţă ramu-nveşnicit.
Acum, cu miru-acestor vremi de-alin,
Mi-e dragul nou şi Moartea-n van se zbate,
Căci voi trăi în versul meu puţin,
Când ea va fi-njosit muţite hoarde:
Şi-n el vei dăinui, când vor fi praf
Şi stemă de tiran, şi epitaf.

(Ion Costin)

Sonetul 107

Nici teama-mi, nici profetica suflare
A lumii ce priveşte-n viitor
Nu pot iubirii mele să-i măsoare
Răstimpul, socotindu-l trecător.
Eclipsa trece şi rămâne luna;
Augurii-şi râd de tot ce-au profeţit;
Incertitudinile-şi pun cununa;
Măslinii Păcii-un calm etern promit.
Sub rouă vremii-acesteia de pace,
Iubirea-mi creşte, mă respectă chiar
Şi Moartea, căci în rimele-mi sărace
Sunt viu, iar ea îi ia pe cei muţi doar!
    În ele vei dura, pe când tiranii
    Vor fi demult şterşi până şi-n pisanii!

(Petre Solomon)

Sonetul 108

Ce cugetări mai pot în slovă prinde
Nespovedite ţie de-al meu gând?
În ce chip nou, cu ce mai noi cuvinte
Iubirea mea şi preţul tău să cânt?
Nicicum, copile drag, ci tot mereu
Acelaşi psalm zic zilnic, ce şi-acum e
Tot proaspăt: „eşti al meu, al tău sunt eu”,
Ca-ntâi când ţi-am rostit seninul nume.
În chivot nou, iubirilor eterne
De spulberele vremii nu le pasă,
Pe ele vârsta zbârciuri nu aşterne
Iar anii scurşi le sunt copii-de-casă;
Iubirea când de Timp ucisă pare,
Renaşte bând din primele izvoare.

(Tudor Dorin)

Sonetul 108

Ce gând cerneala mea putând să-l scrie
Nu l-a rostit simţirea mea curată?
Ce nou cuvânt, ce nouă armonie
Iubirea-mi şi-al tău merit nu le-arată?
Nici unul, drag copil; deci spun mereu
Acelaşi adevăr ce-i rugă sfântă.
Nu s-a-nvechit nimic, sunt tu, eşti eu
Şi numele-ţi ca-n prima zi mă-ncântă.
Stând veşnic proaspătă, iubirea noastră
De-al vârstei praf şi ură nu se teme;
Nu o zbârceşte Timpul, ci, măiastră,
Îşi face paj chiar trecerea prin Vreme.
Căci faţa cea dintâi tot vie-o poartă
Şi peste Timp şi-atunci când pare moartă.

(Neculai Chirica)

Sonetul 109

O, să nu zici că mi-am călcat credinţa,
Deşi, lipsind, crezi focul stins în mine;
La fel de greu mi-aş renega fiinţa,
Ca sufletul, ce-mi stă în piept la tine.
Acolo-i vatra mea, iar de-am plecat,
În chip de călător, din nou mă-ntorn;
La vreme vin, de vreme neschimbat,
Iar apă, să-mi spăl pata, eu îmi torn.
Să nu crezi, chiar de-mi stăpâniră firea
Porniri ce-n orice sânge se strecoară,
Că m-ar putea-njosi nesăbuirea
Să dau pentru nimica o comoară…
Ast univers nimica îl socot;
Tu singur, trandafir al meu, mi-eşti tot.

(Teodor Bosca)

Sonetul 109

O, să nu-mi spui că am un chip ce minte,
De tine rupt, mi-i flacăra întreagă
Şi pot pleca din mine, mă pot vinde,
Sufletu-mi las în pieptul tău să treacă…
Acolo-şi are dragostea-mi conacul
Şi dacă, pribegind, mă-ntorc la tine,
Sunt cum am fost şi mi-am adus, pribeagul,
Apa ce-mi spală viaţa de ruşine.
Să nu le crezi, deşi mă-ncearcă-adese,
Nesăbuinţi ce-n sânge-mi mai adastă,
N-aş fi putut (ruşinea nu m-apese)
Să plec din binele care mi-e gazdă…
Nimic n-ar avea-n lume strălucire
Afară doar de tine, trandafire.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 110

E drept c-am tot cutreierat pribeag
Şi c-am făcut din mine o paiaţă
Vânzându-mi ieftin gândul cel mai drag
Şi dând durerii vechi o nouă viaţă.
La fel de drept e c-am privit pieziş
Şi straniu Adevărul: dar, în fine!
Din zbucium şi din chin întinerişi
Tu, inimă, tot ce-i mai bun în mine!
Ce n-am făcut!... doar ce durează, nu!
Dar răni de pofte vechi să simt că-mi scurmă
Dorinţe noi, n-aş vrea. Iubire, tu,
Străvechi amic, mi-eşti temniţa din urmă.
Dă-mi bun-venitul — cerului vecin —
Să pot dormi la sânu-ţi preasenin.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 110

Drept e, încolo-ncoace în colinde,
În ochii lumii-am fost un maimuţoi
Ce-şi junghie gândul, slava ieftin vinde,
Vechi mişelii plinind cu-osârdii noi.
Şi-i mai drept că privit-am adevărul
Pieziş şi-nstrăinat, dar nou avânt.
Am prins din râvna strâmbă, şi-n răspărul
Mânjirii te-ai vădit drept ce-am mai sfânt.
S-a dus tot; ce-i făr’ scapăt mi-este dat,
Şi n-am să-mi mai ascut nici jindul firii
Cu nou îndemn, să-ncerc un vechi fârtat,
Cărui mă-nchin drept idol al iubirii.
Tu, după ceruri cel mai bun, mi-e dor
De pieptu-ţi prea curat şi iubitor.

(Maria Moscu)

Sonetul 111

De mă compătimeşti, să cerţi Fortuna,
Zăcaşa zână-a ticăloasei inemi
Ce mi-a ursit în viaţă-ntotdeauna
Doar sorţi de rând, şi-n rând m-a pus cu nimeni.
De-aici şi viaţa mea, pecetluită
De-un nume rău, purtat ca un stigmat:
O mână ce vopseşte-i tot vopsită!
Deplânge-o, şi doreşte-mă schimbat.
Să beau oţet prescrie-mi, şi-l voi bea,
Ca un bolnav supus, s-alunge boala.
Nu-i leac atât de-amar, nu-i caznă grea
Să n-o vreau iar, de mi-e pedeapsă şcoala.
Deplânge-mă, prieten drag, şi-ţi fac
Azi jurământ că mila ta mi-e leac.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 111

O, mustră-mi tu, în locul meu, Ursita:
De-a’ mele fapte proaste-i vinovată
Ea, zeea ce pe-ai gloatei bani menit-a
Să vieţui, de-am deprins purtări de gloată.
De-aici cad umbre-asupra faimei mele,
Şi port a meseriei rea pecete,
Ca mâna cui lucrează cu vopsele;
Aibi milă, dar, şi fă să scap de pete.
Estimp, ca un bolnav supus aş bea
Oţet răsfiert ca să mă vindec, şi
Amar amarul nu mi s-ar părea,
Nici chinul chin, cinstit spre-a ispăşi.
Aibi milă, dar, şi-ţi dau dovezi cinstite
Că leac destul mi-e mila ta, iubite.

(Tudor Dorin)

Sonetul 112

Iubirea ta şi mila-mi şterg din frunte
Ruşinea. Pentru ce să mai ştiu cine
Mă laudă sau cată să mă-nfrunte
Când ierţi ce-i rău şi ‘nalţi ce-i bun în mine?
Eşti viaţa mea şi numai gura ta
Se cade blam sau laudă să-mi spună,
Că alta nu-i; ceilalţi nu pot schimba
Călita fire-a mea în rea sau bună.
Azvârl ce spun ceilalţi în grea genune
Şi îi opresc, cu simţul meu şerpesc,
Pe critici şi lingăi ceva a-mi spune.
Ascultă pentru ce-i dispreţuiesc:
Atât de viu în sufletu-mi te port
Că restul lumii te socoate mort.

(Neculai Chirica)

Sonetul 112

Iubirea ta şi mila şterg stigmatul
Ce mi l-a pus pe frunte hula lumii;
Căci de mă preţui tu şi-mi speli păcatul,
De vorba rea sau bună teamă nu mi-i;
Mi-eşti Lumea Toată tu, şi cat să-nvăţ
Din gura ta ce-i strâmb sau sfânt în mine;
N-am alt pe nimeni, tu îmi dai povăţ
Şi-mi cârmui dârzul jind spre rău, spre bine.
Arunc sporoava celorlalţi în hăul
Uitării; ca năpârca surd sunt eu
Cu cel clevetitor şi cu lingăul…
Dar tu pricepi acest dispreţ al meu:
Atât de-adânc în suflet mi te-mplânt
Că toţi ceilalţi te-nchipuie-n mormânt.

(Tudor Dorin)

Sonetul 113

De când m-am dus, un ochi îmi şade-n gând,
Iar cel care mă-ndrumă pe cărare,
Îi ţine loc, aproape nevăzând:
Parcă-ar zări, putere însă n-are.
Căci nu-mi adapă inima cu cele
Ce-adună-n el: flori, păsări, forme-n treacăt;
Nu-i dă, căci fug, nici gândului din ele,
Ba chiar ce-a prins îi scapă de sub lacăt.
Căci de-o vedea splendoare sau ruină,
Fiinţe slute sau făpturi divine,
Munţi mari sau ape, beznă sau lumină,
Hulubi sau ciori, te cată doar pe tine.
Atâta poate, şi, de tine plin,
Din gându-mi sincer face-un gând hain.

(Teodor Bosca)

Sonetul 113

Cu mintea văd de când îţi sunt departe,
Iar văzul, călăuz, a sale munci
Le-a împărţit şi, uite, orb în parte,
Doar pare treaz, în fapt e stins de-atunci;
Căci nu-mi aduce-n cuget chip de floare,
Sau pasăre, sau orice altă faţă;
Din ce-a prins ochiul, mintea parte n-are,
Nici nu-i stăpân pe ce, privind, înhaţă:
Căci dulci văzând sau aspre arătări,
Făptură cât de gingaşă ori slută,
Hulubi sau ciori, zi, noapte, munţi ori mări,
El tot obrazul tău li-l împrumută:
Nevolnic e şi-atât de plin de tine
Încât mă minte chiar când vede bine.

(Tudor Dorin)

Sonetul 114

Când tu mi-o-ncoronezi, mai poate mintea
Sorbi princiar veninul linguşirii?
Sau, de-mi spun ochii drept ce am ‘naintea
Privirii, alchimia e-a iubirii?!
Printr-însa monştrii sluţi heruvi îi chem
Şi-i văd la fel cu dulcea ta făptură,
Crezând de-un rău că-i binele suprem
De cum îmi cade sub căutătură.
Chiar ce spuneam: ce văd, eu măgulesc,
Şi măgulirii mintea mea-i vrea harul.
Iar ochiu-mi ştie-acest păcat regesc
Şi-mi dă pe gustul lui să sorb paharul.
De-i otrăvită linguşirea, vreau,
Cum o-ndrăgesc, întâiul eu s-o beau!

(Ion Frunzetti)

Sonetul 114

Memoria ce mi-o-ncunun cu tine
Bea fierea linguşirilor, monarcă
Ori ochiul meu deprins să te-nlumine
Cu har alchimic, dragostea-ţi încarcă
Astfel încât pe monştrii cruzi îi schimbă
În heruvimi ce ţi-s pereche ţie
Şi curmă răul numai cât îşi plimbă
Peste conture raza aurie?
O, nu, e linguşirea doar. Regeşte
Mintea o dă pe gât, de-a rostogolul,
Ochiul îi ştie gustul ce-i prieşte
Şi buzelor le pregăteşte bolul…
E otrăvită? Vinile sunt oarbe:
Ochiul, iubind, e primul care-o soarbe.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 115

Prin stihuri te-am minţit mai înainte
Chiar de tăgăduiam iubirea mea;
Nici nu mă zgândărea vreun gând prin minte
Că flacăra mai viu va lumina.
Dar Timpul calcă juruiri fierbinţi
Şi schimbă legi împărăteşti, sluţeşte
Frumosul sacru, frânge mari voinţi
Şi gândul drept l-abate mişeleşte.
Vai, cum de teama Timpului prea crunt
N-am spus: „Acum iubirea-mi margini n-are!”
Când îndoiala mai puteam s-o-nfrunt
Cununi dând clipei, restului, uitare?
Amoru-i un copil: nu poţi, fireşte,
Să-l crezi matur cât timp încă mai creşte.

(Neculai Chirica)

Sonetul 115

În versul scris cândva minţeam zi când
Că nu pot mai adânc să te ador
Par n-aveam cum pricepe că-n curând
Îmi fi-va rugul mai dogorâtor;
Ci mă temeam de Timp, a cărui ploaie
De toate rele schimbă legi regale,
Mândreţi întină, tari voinţi ogoaie,
Şi dârze minţi le ia, puhoi, la vale…
Cum, vai, de groaza Timpului hapsân
Să nu fi spus: „*Acum* mai drag mi-eşti mie
Decât oricând”, — ştiindu-mă stăpân
Pe-acest *acum*, necum pe ce-o să fie…
Iubirea-i mugur: pot să n-o las oare
Să dea în pârg, cât încă-i crescătoare?

(Tudor Dorin)

Sonetul 116

Eu nu cred că sunt piedici la unirea
A două inimi ce credinţă-şi ţin;
Iubirea-adevărată nu-i iubirea
Ce piere când ‘nainte-i piedici vin,
O, nu! Ea-i ca o stea nemişcătoare,
Ce calea le-o arată la năieri,
Statornică-n furtuni îngrozitoare,
Ea-i tot aceeaşi astăzi ca şi ieri,
Iubirea nu-i a vremii jucărie —
Tu, frumuseţe, doar cu vremea treci —
Ea nu se schimbă, orice-ar fi să vie,
Statornică, aceeaşi este-n veci.
De mi se dovedeşte c-am greşit,
Nimic n-am scris şi nimeni n-a iubit.

(Petre Grimm)

Sonetul 116

Nu cred în piedici puse de noroc
Unirii sufletelor mari. Iubirea
Iubire nu-i când face silei loc,
Trădării răspunzând cu părăsirea.
Nu, ea e veşnic semn şi far străjer
Ce-ntâmpină furtuna şi nu cade.
E steaua fiecărui corăbier,
Al cărei preţ nu-i măsurat în grade.
Iubirea nu-i paiaţa vremii, chiar
De intră sub compasul coasei sale.
N-o schimbă ani, şi n-o clintesc măcar
Tăişurile clipelor fatale.
De spun minciuni, şi pot fi dovedit,
N-am scris nimic, şi nimeni n-a iubit!

(Ion Frunzetti)

Sonetul 117

Acuză-mă, zicând că-am fost zgârcit
În a-ţi plăti mărinimia-ntreagă,
Ca uit să-ţi laud sufletul iubit,
De care-un lanţ mereu mai strâns mă leagă,
Că-am fost cu inşi străini, nesocotind
Un drept ce-al tău e, cumpărat regeşte,
Că-n pânze orice vânt cătai să prind,
Să-ţi fug de ochiul ce mă urmăreşte;
Zi-mi îndărătnic, păcătos, şi-adună
Lângă dovezi şi bănuiala ta;
La ţintă încruntarea ta mă pună,
Dar, plin de ură, nu mă săgeta,
Căci fac apel, şi-afirm: voiam dovezi,
Cât mă iubeşti, şi cât mă mai păstrezi.

(Teodor Bosca)

Sonetul 117

Învinuie-mă, da, că m-am zgârcit
Nerăsplătindu-ţi meritele-ntregi,
Că uit amorul tău neproslăvit,
Cu care zi cu zi mai strâns mă legi;
Că mă-nhăitai cu suflete de rând,
Dând altor ce pe drept ţi se cuvine,
Că vela mi-am sucit sub orice vânt
Ce mă purta departe-hăt de tine.
Mai zi că-s plin de toane şi tehui,
Lipeşte şi prepusuri la dovezi,
Ţinteşte-mă cu arcul ochiului
Dar mâniat să nu mă săgetezi.
Cătam s-arăt — ţi-o spun spre-a mă ierta —
Ce trainică-i de fapt iubirea ta.

(Tudor Dorin)

Sonetul 118

Cum cel sătul, vrând pofta de mâncare
Să şi-o-ntărâte, şi-ardeiază gura,
Cum, vrând ascunsa bolilor lingoare
S-o-ntâmpini, bei otrăvi ce-ţi ard făptura,
La fel eu, lingav de-a-ţi gusta nectarul,
Dar lacom să-l tot gust, vreau sosuri iuţi,
Şi, ghiftuit de dulce, sorb amarul
Cât n-am de care boală să mă cruţ.
E-o tactică-a iubirii: răutăţii
Ce nu-i, să-i ia drept leac chiar răul, parcă,
Punând prin leacuri capăt sănătăţii
Pe care starea bună doar o-ncearcă.
De-aici învăţ — şi lecţia-mi prinde bine,
Că leacuri n-are cel bolnav de tine.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 118

Cum cel ce pofta vrând să şi-o învie,
Al gurii pod cu-ardeiuri şi-l înşală;
Cum cel fricos de-un rău ce-ar fi să-i vie,
Stă-n pat, spre-a-ntâmpina o altă boală,
Eu, plin de-a ta mereu bogată miere,
Din sosuri iuţi mi-am încropit mâncare,
Şi bolnav de huzur, găsii plăcere
Să zac, deşi nimica nu mă doare.
Când plan iubirea-şi face să previe,
Un rău ce nu-i, greşeşte-n toate cele,
Doftoricind o sănătate vie,
Ce, de prea bună, cearcă leacuri rele.
De-aici învăţ, şi-nvăţu-mi prinde bine:
Balsamu-i chin, la cel bolnav de tine.

(Teodor Bosca)

Sonetul 119

Ce leac băui din plânsul Ielelor
Stors în cazanul iadului, de poate
Să-mi schimbe doru-n teamă, teama-n dor,
Făcând să pierd partide câştigate?
Iar inima-mi cum de greşit-a când
Ferice se simţea, ca niciodată?
Şi ochii mei cum au răbdat, văzând
De-un dor smintit orbita-mi fulgerată?
O, suferinţă binefăcătoare,
Faci binele, de-l treci prin rău, mai sfânt
Şi din ruină dragostea răsare
Mai mândră şi mai plină de avânt.
Aşa mă-ntorc la cel iubit: smerit
Şi rău-mi dă-ntreit ce-am risipit.

(Neculai Chirica)

Sonetul 119

Ce leac băui din lacrimă de ştimă
Curgând prin filtre diavoleşti, din frig?
Mi-e spaima vis şi visul spaime-animă
Şi pierd când sunt aproape de câştig!
Al inimii trecut nemernic şterge
Tot ce iubirea-mi binecuvânta,
Ochii-mi golesc orbita ca s-alerge
Sub nebunească frângere de stea.
O, rău benefic! Bine şi mai bine
Răzbat numai când răul l-au băut,
Iubirea înălţată pe ruine
Creşte mai limpede ca la-nceput.
Slujit de rău, cel care-a risipit
Şi-ntoarce pierderile întreit.

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 120

Că m-ai trădat cândva, azi îmi prieşte,
Şi-acel amar ce-atunci l-am suferit,
Sub vină-mi să mă-aplec îmi porunceşte,
Doar de n-am nervi de bronz sau fier călit.
Căci dacă-ai fost lovit de-a mea trădare,
Cum eu de-a ta, cunoşti infernul bine;
Iar eu, tiran, n-am stat să drămui: oare
A ta, atunci, cât m-a durut pe mine?
O, noaptea-aceea să-mi fi-adus aminte
Ce chinuri dă o sinceră durere,
Să-ţi ies, cum îmi ieşi şi tu înainte,
Cu leacul blând ce-un piept rănit îl cere!
Dar vina ta ţi-e azi răscumpărare;
Cu-a mea te iert, cu-a ta îmi dai iertare.

(Teodor Bosca)

Sonetul 120

Asprimea-ţi de cândva acum m-alină
Şi chinul ce atuncea l-am simţit
Mă prăbuşea sub propria mea vină
De n-aveam nervi de bronz, de-oţel călit.
De-ai fost izbit de-a mea neîndurare
Cum eu de-a ta, ai stat ca-n iad! Şi, rău
Ca un tiran, m-am întrebat cât, oare,
M-a supărat pe-atunci păcatul tău?
O,-n seara ceea grea de-mi aminteam
Că un necaz loveşte-atât de tare,
Dam unul altuia acel balsam
Ce-aduce sufletelor alinare.
Dar vina ta răscumpărare fie:
Cu-a ta-mi plăteşti şi-a mea-ţi plăteşte ţie.

(Neculai Chirica)

Sonetul 121

Mai bine-i rău să fii, ca rău privit,
Când, fără-a fi, te-acuză toţi că eşti;
Un farmec piere, când l-au cântărit
Cei ce te văd, nu tu care-l trăieşti.
Pe ce priviri haine şi stricate
Îmi ies în calea sângelui vioi,
Iar păcătoşii-mi caută păcate,
Când ei, în ce mi-e sacru, văd noroi?
Nu! Sunt ce sunt!
Iar cei ce-mi ţin măsura
Greşelilor, din înşişi ei învaţă;
Eu pot sta drept, lor strâmbă li-i statura;
Nu minţi murdare-mi cate la viaţă!
Sau, după ei, e-o boală-a lumii-ntregi,
Şi toţi sunt răi, şi-n răul lor îs regi.

(Teodor Bosca)

Sonetul 121

Decât ţinut de rău, fii rău mai bine
Când eşti mustrat c-ai fi, deşi nu eşti
Şi pierzi de teama bârfelor străine,
Desfăturі jinduite şi fireşti;
De ce viclenii ochi ai lumii rele
Să-mi iscodească sângele iubeţ?
Sau slabi pândari ai slăbiciunii mele
Să vază slut ce eu socot de preţ?
Nu! Sunt ce sunt; şi hulitorii mei
Cu paiul meu măsoară-şi lunga bârnă;
Eu calc drum drept, anapoda merg ei;
De-al lor gând putred fapta-mi nu atârnă…
Căci n-am să-i cred că-n lume-s doar păcate
Şi oameni răi, domnind prin răutate.

(Tudor Dorin)

Sonetul 122

Albumul, darul rău, e de prisos;
În mintea mea ţi-e chipul dăltuit
Mult dincolo de slove — luminos,
El o să dăinuie neţărmurit,
Sau, cel puţin, cât inima va bate
Şi-n cuget se va-nfiripa un gând.
Pân’ ce uitarea o să şteargă toate,
Din amintirea-mi n-ai să pleci nicicând.
Ce poate să păstreze un album?
Iubirea pe răboj cum s-o însemn?
Mai mult cuprinde sufletul, oricum,
Decât acest al grijii tale semn.
Primindu-l întru amintirea ta,
Mă tem că prea curând te voi uita.

(Leon Leviţchi)

Sonetul 122

În creieri port caietul ce mi-ai dat,
Gravat în amintiri stăruitoare
Ce, peste slova şubredă, străbat
Din veac în veac, spre veşnicia mare;
Sau, baremi, cât au inima şi gândul
Puteri fireşti să dăinuie, şi până
Ţi-l pierde-vor, uitării întorcându-l,
Viu chipul tău în ele-o să rămână;
Şi nici n-ar ţine-atât ăst biet caiet,
Iar de răboj iubirea lipsă n-are,
Încât să-l zvârl cutez şi mă-ncumet
A-ţi fi o carte mai cuprinzătoare.
Căci bizuind în el ca să-mi aduc
De tine-aminte, m-aş vădi uituc.

(Tudor Dorin)

Sonetul 123

Nu, Timp, nu te făli că m-am schimbat:
De-nalţi noi piramide, mai enorme,
Nu-mi spun nimica nou, nimic ciudat;
Doar haine sunt pe-mbătrânite forme.
Trăim puţin, de-aceea omu-admiră
Ce-i dai, viclean, şi-s lucruri învechite;
Le ia drept vise ce i se-mpliniră,
Uitând ca le ştia din auzite.
Eu te desfid, cu tot ce-aduci aminte;
Prezent, trecut, nu-mi lasă vreo icoană:
Tot ce evoci şi-avem în faţă, minte,
Căci, mai pe toate, le creezi din goană.
Dar eu mă leg să fiu, şi-n veci voi fi
Un adevăr, chiar de mă vei cosi.

(Teodor Bosca)

Sonetul 123

O, nu, să nu te lauzi că mă schimb
Zidindu-ţi piramide şi oprelişti
Ce mie-mi par, străluminate timp,
Veşmântul doar, al unei vechi privelişti!
Noi dăinuim puţin şi tu ascunzi
În umbre noi conture-mbătrânite,
Le credem rod al propriilor frunţi
Visate şi abia întrezărite…
Hrisoavele-ţi desfid şi nu mă mir
De ce-i prezent şi care ni-i trecutul,
Ţi-s amintirile un cimitir
În care-ţi modelezi în grabă lutul.
Aceasta-ţi jur, la tristele-ţi petreceri:
Om al credinţei sunt chiar de mă seceri!

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 124

De-ar fi amoru-mi doar un fiu de rege,
Bastard ar fi, la soartă cerşetor;
În slavă pus, sau frânt de-a Vremii lege,
Spin între spini, sau floare între flori.
O, nu, ferit e-amoru-mi de-orice silă.
De pompa zâmbitoare neajuns,
Nici de cârtirea curţii prea servilă
De-a cărei modă timpul ni-i pătruns.
Politica eretică n-o teme,
Care-n urzeli de-un ceas lucrarea-şi trece,
Ci singur urcă-n sferele supreme, —
Văpăi nu-l cresc; ploi nu pot să-l înece.
Nebunii vremii-ntr-astea-mi sunt chezaşi, —
Ce-s buni doar morţi; şi-n viaţă, ucigaşi.

(Taşcu Gheorghiu)

Sonetul 124

De-ar fi cel drag doar os de domn şi-atât,
Ar fi bastard al Sorţii, uneori
Iubit de Timp şi alteori urât,
Boz între bozi şi floare între flori.
Nu-i! A crescut departe de-ntâmplare, —
De vesela trufie; nu se teme
De vrajbele slugarnice pe care
Ca modă le-a impus a noastră vreme.
Nu-l sperie politica, eres
Ce trage sforile-ntr-un ceas, ca-n joacă,
Ci singur stă şi cugetu-i ales
Dogori nu-l cresc, nici ploi nu îl îneacă.
Ai Vremii proşti sunt martori spusei mele:
Mor pentru bine şi-au trăit în rele.

(Neculai Chirica)

Sonetul 125

La ce-ar sluji să-ţi port pologul ţie,
Imaginea cinstindu-ţi prin imagini,
Sau „temelii să-mplânt pentru vecie”,
Ce s-ar vădi netrainice paragini?
Au nu văz câţi, pe fasturi şi favor
Plătind pierd tot ce au, ba mai mult încă,
Şi fel ales (nu hrană simplă) vor:
Biet praznic ce cu ochii se mănâncă?…
Eu inimei din tine mă închin,
Primeşte-mi, deci, prinosul meu curat,
Neprefăcut, deşi de preţ puţin,
Ca semn că unul celuilalt ne-am dat.
Fugi, martor strâmb! Un cuget drept, cu-atât
Mai greu l-învingi, cu cât e mai pârât.

(Tudor Dorin)

Sonetul 125

La ce să mă întind sub baldachin,
Ce sunt onoarea, fastul şi risipa
Când temelii am aşezat, deplin
Cu mai puţină viaţă decât clipa?
Pe robii graţiei eu i-am văzut
Plătind cu cele mai de preţ odoare
Duhul parfumului contrafăcut,
Vrednici de plâns, robiţi de contemplare.
Smerenia mi-o lasă, sfânt alint,
Primeşti ofranda inimii, săracă
Dar liberă? Acum a ta o simt,
Singură vrea în pieptul tău să treacă!
Fugi, mincinosule, n-ai să păstrezi
Ce, fără de prihană, întinezi!

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 126

O, tânărul meu falnic, ce supui
Clepsidra Timpului şi coasa lui,
Tu peste-apusul vieţii te înalţi
Tot tânăr, nu pălind ca toţi ceilalţi.
Când Firea (pustiirilor crăiasă)
Din mers te-ntoarce, te salvează ca să
Îşi bată joc de Timp şi să omoare
Mişelnicia clipelor fugare.
Deşi îi eşti pe plac, să stai de pază!
Ea strânge-averi dar nu le şi păstrează.
Chiar de-o amână, Soarta-n loc n-o ţine
Şi scapă-napoindu-te pe tine.

(Neculai Chirica)

Sonetul 126

O, fătul meu frumos, cel ce supui
Şi Timpul şi clepsidra — coasa lui —,
Şi-arăţi, când din amurgul tău te nalţi,
Cu-atât mai verde-n toamna celorlalţi,
Vezi tu; când Firea, aprigă monarcă,
Tot vrea din drumul tău să te întoarcă,
Păstrându-te dă semn că se-ncumete
Să-nfrângă Timpul, clipele proclete…
Ea vistier îţi e, dar nu pe veci!
Tu, răzgâiatul ei, te teme deci:
Chiar dacă e târziu sorocul, ea
Până la urmă tot o să te dea.

(Tudor Dorin)

Sonetul 127

Pe vremuri, negricioşii n-aveau preţ.
Frumoşi chiar, n-aveai chip frumoşi a-i ţine.
Dar azi, cei oacheşi trec drept frumuseţi,
Şi dalba frumuseţe-o văd ruşine.
De când ia mâna sarcinile firii
Şi dresuri urâciunii mască-i pun,
E frumuseţea roabă sclivisirii,
Trăind dezonorată şi-n surghiun.
De-aceea dragei mele i-s tăciune
Şi ochii şi sprâncenele, jelind
Femeile ce-azvârl pe creaţiune
Ocara vinei de-a se fi boind.
Dar chiar în doliu, doliul îi stă bine.
Că asta-i frumuseţea — spune-oricine.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 127

Ieri, nu treceau drept mândre cele smede;
Frumoase chiar, n-aveau acest renume.
Azi, negrul, e-al frumosului erede
Iar dalbului îi spun bastard, anume.
De când uzurpă-al Firii har oricare
Şi chipul slut frumos prin fard devine,
Nici nume, nici iatac frumosul n-are
Ci, pângărit, trăieşte în ruşine.
De-aceea-s negri ochii Doamnei mele
Şi-i sunt sprâncenele în strai cernit:
Jelesc că nefrumoasele, să-nşele
Creaţiunea, s-au sulemenit.
Deşi-s cerniţi, toţi spun şi au dreptate
C-aşa Frumosul trebuie s-arate.

(Neculai Chirica)

Sonetul 128

De câte ori, o, muzică, de-mi cânţi,
Şi-n tremur, lemnul, fericit, îţi sună
Sub deget, sau când galeş îmi frământi
Acorduri dulci auzului, pe strună,
Eu pizmui clapa, ce, săltând ales,
Săruturi bea din palma adorată,
Iar gura mea, râvnind acel cules,
De-al lemnului curaj roşeşte toată.
Ca s-o alinţi la fel, ar face schimb
De loc şi rol cu mica cioplitură,
Pe care gingaş degetul ţi-l plimbi,
Sfinţind mai mult un lemn decât o gură.
Spre a nu lua a clapei bucurie,
Ei degetul i-l dă, sărutul mie.

(Teodor Bosca)

Sonetul 128

Tu, Cântul meu! când cânţi, şi lemnul sfânt
Sub degete blajine-l înflori
Mânând sonorul corzilor frământ
Spre-auzu-mi uluit, de-atâtea ori.
Privesc acele clape iuţi cu jind
Cum podul moale-al palmei ţi-l sărută
În timp ce biată gura mea, roşind
De cât cutează lemnul, rabdă mută.
Ca să-mi dezmierzi şi buzele la fel,
Aş face schimb cu ţandăra zglobie
Pe care mâna zburdă uşurel:
Lemn mort, mai norocos ca buza-mi vie…
Un deget, clapei (obrăznicătura)
Dă-i să-ţi sărute; mie-ntinde-mi gura.

(Tudor Dorin)

Sonetul 129

O viaţă vlăguită în ruşine
E-n fapt desfrâu; dar până fapt să fie,
Desfrâul e sperjur, brutal, hain e,
Feroce, ucigaş, făr’ omenie.
Abia îl guşti şi-ndată-ţi face greaţă;
Smintit îl urmăreşti şi, de-l apuci,
Smintit îl şi urăşti, cum cei ce-nhaţă
Momeala care-i face mai năuci.
Nebun l-alergi, nebun când se supune;
Năvalnic l-ai avut, îl ai, îl vrei…
E bun, când guşti; gustat, e-amărăciune:
Minune-ntâi, apoi nici umbra ei.
Toţi ştiu aceasta dar cu toţii cad:
Nu ştiu feri un rai ce-i duce-n iad.

(Neculai Chirica)

Sonetul 129

Desferecat, dezmăţul e-o ruşine
A Minţii, şi-un prăpăd; sub hăţuri, el
E crâncen, ucigaş, sperjur, hain e,
Sălbatic, aprig, lacom, crud, mişel;
Abia gustându-l, iute silă simţi;
Nebun îl jindui, şi de-abia l-apuci
Că-l scuipi scârbit, de parcă muşti în dinţi
Momeli care pe loc ne fac năuci…
Turbat gonaci, turbezi când te-a vânat,
Agaţă,-nhaţă,-adulmecă setos:
Desfăt părelnic, iad adevărat;
Ispită-ntâi; vis, apoi… Ce folos
Că-l ştim cum e, dar nimeni n-are teamă
De raiul ce spre-acest infern îl cheamă.

(Tudor Dorin)

Sonetul 130

În ochii doamnei mele nu e soare,
Şi buzele n-au roşu de mărgean,
De-i albă neaua, negru sânu-i pare,
Şi-i părul de scaieţi noptatec lan.
Ştiu albe, roşii ruje de Damasc,
Obrajii ei n-au rujele acele,
Mirezme ştiu ce-atâta vrajă nasc,
Cum nu-i suflarea gurii doamnei mele.
Deşi cu drag îi desluşesc eu glasul,
Ştiu, mai frumos se-nstrună şi alt cânt,
Nu i-am privit nici unei zee pasul,
Ci doamna-mi calcă trainic pe pământ.
Pe ceruri, chiar de nu li-e chipul geamăn,
Mi-e doamna, ca şi zeea, fără seamăn.

(Maria Moscu)

Sonetul 130

Ai doamnei mele ochi n-aduc a soare;
Coralu-i roş mai roş ca gura ei;
De-i albă neaua, oacheş sânu-i pare;
E sârmă neagră-n capul dumneaei.
Ştiu roze roşii, albe, de Damasc;
Astfel de roze nu-i acopăr chipul.
Parfumuri ştiu, ce desfătare nasc
Şi-ntrec miasma ce-i respiră trupul.
Mi-e drag să o ascult, ştiu bine, dară,
Că-n muzică e-un mult mai tandru glas;
Zeiţă n-am văzut, păşind, sprinţară;
Apasă greu al doamnei mele pas.
Dar jur, mi-e dragostea la fel de rară
Cum falsă-i cea cu care se compară.

(Mihaela Anghelescu-Irimia)

Sonetul 131

Aşa cum eşti, despot eşti, ca şi cele
Ce-şi iau cruzimea din a lor splendoare;
Doar bine ştii că-n gândurile mele
Eşti perla cea mai mândră de sub soare.
Zic totuşi unii, când te văd, că n-are
Cu ce să-mi stoarcă faţa ta suspine;
Că ei greşesc, mă tem să le-o spun tare,
Deşi mi-o jur, când singur sunt cu mine.
Spre-a dovedi că nu jur strâmb, o mie
De gemete, de cum îmi vin în minte,
Scot unul după altul mărturie
Că neagra-ţi frumuseţe-mi stă-nainte.
La fapte doar eşti neagră, şi din ele
Cred eu că-ţi ies în lume vorbe rele.

(Teodor Bosca)

Sonetul 131

Asemeni frumuseţilor trufaşe,
Despotică şi tu eşti, pe când eu
Te-alint cu tandre cântece gingaşe,
Viu giuvaer te cred, sclipind mereu.
Şi totuşi, unii cred că n-ai putere
Să îmi aduci al dragostei noroc,
Întârzii să-i contest dar în tăcere
Strâmbul lor gând cu silă mi-l evoc.
Spre-a-mi dovedi că nu mă mint, întreagă,
Căldura vocii, geamătul, ţi-nchin:
Mi-e dragă frumuseţea ta cea neagră
O spune-n locu-mi fiece suspin.
La fapte neagră eşti, fără tăgadă,
Ponegritorilor, prea dulce pradă…

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 132

Iubindu-ţi ochii, ei, miloşi, văzând
Că-s trist când râde inima-ţi de mine,
Ca bocitoarele cernite, blând
Privesc cu milă bietele-mi suspine.
E drept că nu-i nici soarele-răsare
Pe-obrajii suri ai zării, mai semeţ,
Nici steaua, înserării vestitoare,
Nu face-apusul sobru mai de preţ
Cât cei doi ochi cerniţi ai feţei tale!
O, lasă-ţi inima ca după mine
Să plângă în cernitul strai de jale,
Că mila-i straiul care-ţi sade bine.
Jura-voi că frumos şi negru-s gemeni
Şi că-i urât ce nu îţi este-asemeni!

(Neculai Chirica)

Sonetul 132

Iubesc duioşii ochii tăi, ce parcă
De mila mea luat-au strai cernit,
Şi cunoscând cu cât canon mă-ncarcă
Dispreţul tău, ei galeşi m-au privit.
Şi, zău, că nici pe-ai Zorilor obraji
Nu arde-aşa frumos un tânăr soare,
Nici Craiul-Nou, al înserării paj,
Nu umple-Amurgul sumbru de splendoare
Pe cât aceşti doi ochi cerniţi te prind…
O, pradă îndurării deci te lasă,
Căci pari mai dulce jalea mea jelind,
Şi astfel eşti întreagă mai frumoasă.
Mă jur atunci că negrul, doar, stă bine,
Şi-s hâde toate câte nu-s ca tine.

(Tudor Dorin)

Sonetul 133

Blestem simţirii ce simţirea-mi frânge,
Rănindu-mi şi prieten şi pe mine!
N-ajunge eu că-s chinuit la sânge,
Ci şi pe el robiei rob îl ţine?
Crud, ochiul tău mă smulge însumi mie,
Iar eul celălalt mi-l legi mai tare;
Străin i-s lui, ba mie chiar, şi ţie:
Trei răni, dintr-o-ntreită-ncrucişare.
Fă-mi inimii în sânu-ţi închisoare,
Dar inima lui dă-mi-o-n chezăşie;
Eu dacă-s rob, si-a mea în paza-l are,
Nu mă mai poţi lovi-n a mea chilie;
Ba poţi, căci eu, întemniţat în tine,
Îţi aparţin, cu tot ce am în mine.

(Teodor Bosca)

Sonetul 133

Procletă fie inima ce-a-mpuns
Cui mi-e prieten inima, şi mie!
Să rabd eu singur cazna nu-i de-ajuns,
‘M-iei sclav şi pe prieten în sclavie?
Privirea ta cea rea m-a rupt de mine
Şi (mai greu chin!) pe el mi-l furi şi-l duci;
Îl pierd, mă pierd, n-am parte nici de tine:
Trei schingiuiri pe trei cumplite cruci.
Ia-mi inima şi pune-o sub zăvor
În pieptul tău — străjeră lui să-i stea;
Şi astfel, însumi prins şi păzitor,
Tu nu-mi poţi fi călău în ocna mea.
Dar n-am să-l mântui: robul tău fiind,
Mă ţii cu tot ce-n inimă cuprind.

(Tudor Dorin)

Sonetul 134

Cum recunosc acum că el e-al tău
Şi că eu însumi dat zălog ţi-s ţie,
Poţi să mă vinzi în pieţi, ca ăst alt-eu
Spre mângâierea-mi slobozit să fie.
Dar tu nici gând să-l laşi; nici el nu vrea.
Căci lacomă-l doreşti, iar el o simte.
Garant mi-a fost doar, poliţi când semna:
Azi strâns îl ţii prin aste legăminte.
Dobânda frumuseţii vrei să-ţi iei,
Tu, cămătar ce-ţi scoţi, din tot, folosul,
Şi-amicu-mi dai pe mâini de portărei,
Chezaşul să se-aleagă cu ponosul.
Pe el îl pierd: e-al tău, cum sunt şi eu.
Nu-s liber, chiar de ţi-a plătit din greu.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 134

Precum ţi-am spus, el este-al tău trofeu,
Eu însumi m-am înzălogit la tine;
Plătind cu mine însumi, celalt eu
Întoarce-mi-l, etern să mă aline.
Nu-i liber că n-o vreţi nici tu, nici el,
Tu eşti prea lacomă şi el prea bun e;
Doar ca prepus al meu si-a pus pe-acel
Contract sigiliul, care îl supune.
Prin dreptul frumuseţii tale nu-ţi
Uiţi camăta şi uzul ce-ţi revine;
Cel drag îţi e dator şi-l execuţi
Şi prin abuz îl pierd de lângă mine.
Eu l-am pierdut, pe ambii ne-ai supus;
El se plăteşte; liber încă nu-s.

(Neculai Chirica)

Sonetul 135

Au toate-un dor, tu pe-al tău *Will* îl ai,
Şi-un *Will* mai mult, şi-un *Will* îţi dă târcoale;
Eu sunt în plus, şi totuşi mă ţin scai,
Venind ca un adaos vrerii tale.
Vrei, voia ta fiind încăpătoare,
S-ascunzi mai des şi vrerea mea-ntr-a ta?
Când alte vreri îţi par îmbietoare,
Doar voia mea să n-o poţi saluta?
Cum însăşi marea soarbe ploaia bună,
Şi sporu-i cu belşugu-i şi-l îmbină,
Tu, cu-atâţi *Will*, la *Will* al tău adună
Şi voia mea, să fii de *Will* mai plină.
Să nu-i tai pe curtenii tăi gentili;
Din ei fă unul: eu, un singur *Will*.

(Teodor Bosca)

Sonetul 135

Au toate-un jind, tu-l ai pe-al tău, pe *Will*
Şi-alt *Will* de pofte prisosit, te cere,
E-un *Will* pentru oricare şi ostil
Preadulcei linişti, el e numai vrere.
Ai vrea în jindul tău nemărginit
S-adaugi jindul meu, cu-mbelşugare,
Ori jindul altora îngăduit
Îmi lasă jindul fără îndurare?
Cum mările-s sporite de furtuni
Primind şi ploaia-n matcă, revărsată,
Şi tu, atâţia *Will* în *Will* i-aduni
Visez să fii în *Will* şi mai bogată.
Toţi câţi sunt *Will* tu jinduie-i mereu
C-un singur *Will* pentru-al tău *Will*, doar eu…

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 136

Când sufletul te ceartă că-s cu tine,
Tu jură-i orbului că-s al tău *Will*;
Că doruri vrei oricând el ştie bine,
Deci, scumpo, amorul împlineşte-mi-l.
Ardoarea *Will* o să ţi-o umple toată,
Da, vrerea mea ţi-o va-mplini cum nime';
Se ştie, când o curte-i prea umblată,
Că unul e nimic într-o mulţime.
Deci, printre mulţi, fă-mi urma să se piardă,
Deşi eu am un loc la tine-n ceată;
Drept o nimica ia-mă, dar dezmiardă
În ăst nimic ceva ce te desfată:
Doar numele cu-amor desfată-mi-l,
Şi-atunci ţi-s drag, căci numele mi-e *Will*.

(Teodor Bosca)

Sonetul 136

De-ţi faci mustrări că prea mă rabzi aproape
Să juri, duh orb, că *Dorul* tău sunt eu,
Şi tu cunoşti cât *dor* în tine-ncape;
Plineşte-mi dar, dorito, *dorul* meu!
Cu dorul meu comornicul de-amoruri
Ţi-oi umple ochi, deşi de *doruri* plin e…
Când locu-i larg, într-un duium de *doruri*;
Un *dor* mai mult e mai nimic, vezi-bine;
Nenumărat vin deci în cârd cu toţi,
Deşi c-un bob tot cresc al tău avut;
Socoate-mă nimic, dacă socoţi
Că, şi nimic fiind, îţi sunt plăcut.
Iubeşte-mi numai numele, mereu,
Şi-ţi fi-voi drag, căci *Dorul — Will —* sunt eu.

(Tudor Dorin)

Sonetul 137

Iubire, măscărici nătâng şi orb,
Vrăjitu-m-ai tu oare într-atât
Că văd frumosul, dar din ochi nu-l sorb
Şi-n schimb mă-ndrăgostesc de ce-i urât?
Când ochii ce văd strâmb sunt ancoraţi
În golful care-i vadul tuturor,
De ce al inimii drum drept l-abaţi
Şi faci momeală din trădarea lor?
Cum vede inima retras umbrar
În ceea ce ea ştie că-i islaz?
Şi ochii — de ce mint şi nu tresar
Împodobind mereu un hâd obraz?
Şi inimă şi ochi m-au înşelat;
În mlaştina minciunilor mă zbat.

(Leon Levițchi)

Sonetul 137

Iubire, orb nerod, prin ce mijloace
Faci ochii-mi ce se vede să nu vadă?
Ei ştiu ce-i frumuseţea, unde zace
Dar iau ca bun ce-i rău, căzându-i pradă.
Când ochii tăi cu uitături viclene
Pătrund în golful plin de lumea toată,
De ce faci căngi dintru perfide gene
Şi-mi prinzi a sufletului judecată?
Să creadă inima că lotul ei
E-un câmp menit să-l aibă fiecare?
Cu ochii-mi ce nu văd ce văd, tu vrei
Să-mpodobesc o slută-nfăţişare?
Când inimă şi ochi se-nşală rău
Mă-nfund în al minciunilor bâltău.

(Neculai Chirica)

Sonetul 138

Când draga-mi jură că ea-n veci nu minte,
Îi spun c-o cred, ştiind că m-a minţit,
Ca să mă creadă-un tânăr fără minte
Prin treburile lumii nehârşit.
Crezând în van că tânăr ea mă vede
Când mie de zenit amiaza-mi trece,
Eu spusa bucuros mă fac a-i crede,
Şi fiecare-n a minţi se-ntrece.
Dar ea, de ce nu-mi spune că mă-nşeală?
Şi eu, de ce n-aş spune că-s bătrân?
În dragoste-adevărul e-o greşeală
Şi vârstele secret adânc rămân.
Aşa că eu o mint, şi ea pe mine,
Să ne simţim, minţindu-ne, mai bine.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 138

Când jură că-adevărul îi e ţel,
O cred, deşi ştiu bine că-i minciună:
Închipuie-şi că sunt un tinerel
Neştiutor, naiv, căzut din lună!
Crezând că ea mă crede tânăr, când
Prea bine ştie că-mi albeşte părul,
Pun preţ pe-a ei minciună, cugetând:
Nici eu nici ea nu spunem adevărul!
De ce mă minte ea? Şi de ce eu
Nu-i spun că sunt bătrân? Iubirea cată
Să pară altfel decât e, mereu;
Iubind, nu-ţi numeri anii niciodată!
De-aceea eu o mint şi ea mă minte,
Iar dragostea ni-i, astfel, mai fierbinte!

(Petre Solomon)

Sonetul 139

O, nu dori să scuz că-mi eşti duşmană
Când răutatea-ţi inima-mi izbeşte;
Nu ochii, vorba ta să-mi facă rană;
Fii trăsnet când ucizi, n-o fă vulpeşte.
Zi-mi că iubeşti aiurea şi-ţi voi cere
În ochi să mi te uiţi şi nu în lături:
De ce perfid să-nţepi când ţi-e-n putere,
Eu slab fiind, uşor să mă înlături?
Te apăr: „Ah, iubita-mi ştie bine
Că ochii ei mi-au fost vrăjmaşi de moarte;
Întoarce-acum vrăjmaşii de la mine,
Săgeata lor spre alţii să o poarte”.
N-o fă! Acum când moartea-mi dă de urmă
Cu fulgerul privirii chinu-mi curmă.

(Neculai Chirica)

Sonetul 139

Nu-mi cere, ah, să spun că merit spinul
Cu care, crudo, inima-mi sfâşii;
Prin grai împroaşcă-ţi, nu din ochi, veninul;
Izbeşte vajnic, nu prin viclenii.
Vesteşte-mi că iubeşti pe altul, dar
Când sunt de faţă nu privi aiuri;
De ce împungi pieziş, când stăvilar
Prea slab îţi sunt zdrelitele-mi armuri?
Ci tot eu zic: „...iubita ştie ea
Că ochii săi mi-s duşmani, şi, drept asta,
I-abate pe vrăjmaşi din calea mea,
Încât aiuri să-şi ducă ei năpasta...”
Dar nu, să nu mă cruţi; răpus aproape,
Vreau moartea scurt de chinuri să mă scape.

(Tudor Dorin)

Sonetul 140

Fii şi-nţeleaptă, crudo; nu-mi răpune
Răbdarea mută prin dispreţ prea mare;
Să nu-mi dea chinul glas, căci glasu-ar spune
Cât sufăr şi ce dor mi-e de-ndurare.
Să pot, te-aş învăţa că e mai bine,
Chiar dacă minţi, să zici că-mi porţi iubire,
Cum de la doctor muribundul ţine
Să-audă numai de-nsănătoşire.
Să-mi pierd nădejdea, aş cădea-n sminteală
Şi, de smintit, te-aş da bârfelii pradă;
Şi-atât de rea e lumea, că-n sminteală
Smintitul şi-ar găsi smintiţi să-l creadă.
Ca teafăr să rămân, iar tu curată,
Dă-mi ochii, dacă inima ţi-e dată.

(Teodor Bosca)

Sonetul 140

Prudentă fii pe cât eşti rea; n-asmute
Cu-al tău dispreţ tăcuta mea răbdare,
Nu da cuvânt mâhnirilor limbute
Să se îmbrace-n vorbe multe-amare.
Mai bine-ar fi, măcar că nu ţi-s drag,
Să spui că-ţi sunt — aşa te-nvăţ să faci;
(Ursuzul bolnav, chiar pe-al morţii prag,
Doar bune veşti primeşte de la vraci);
Căci m-aş sminti în deznădejdea mea
Şi în sminteala mea huli-te-aş, poate…
Atât s-a înrăit azi lumea rea
Că toţi mi-ar crede hulele netoate.
Ca să nu mint, spre-a nu te mai dezminte,
Tu, suflet lainic, fii ca mai nainte.

(Tudor Dorin)

Sonetul 141

Mă jur, eu nu cu ochii te iubesc,
Căci ei scăderi în tine văd o mie;
Ci inima, când ei te osândesc,
În ciuda lor te vrea la nebunie.
Nici glasul tău urechea nu mi-l cere;
Nici mâna desfrânată-n mângâieri,
Nici gust, nici nas nu vor să li se-ofere,
Cu tine doar, vreun praznic de plăceri.
Dar cinci minţi şi cinci simţuri nu abat
O inimă nătângă de la tine,
Ce fugi de-un chip statornic de bărbat,
Când inima-ţi vasal şi rob îl ţine.
Un singur bine aflu-n al meu rău:
Cea care-mi fu ispită, mi-e călău.

(Teodor Bosca)

Sonetul 141

Nu ochii-mi te iubesc, pe cinstea mea!
Ei văd în tine-o mie de păcate
Şi te privesc de sus, dar inima,
În ciuda lor, doar pentru tine bate.
La glasul tău auzul nu-mi tresaltă,
Nici mâinii să te pipăie nu-i place,
Nici gust şi nici miros nu-s laolaltă
Cu tine, la ospeţe orgiace.
Cinci duhuri şi cinci simţuri nu-mi pot scoate
Smintita inimă dintr-o robie
Ce face-o umbră dintr-un om, ca-n toate
Şi rob sărman şi biet vasal să-ţi fie.
Dar văd, cu toate astea,-n chin şi-un bine:
Mă-mpingi la rău da'-l ispăşesc prin tine.

(Neculai Chirica)

Sonetul 142

Întru păcat iubesc; virtutea-ţi rară
E că-mi urăşti iubirea cu păcat —
Dar starea mea cu-a ta de se măsoară
Vei şti că nu sunt vrednic de mustrat;
Sau dacă sunt, să nu mă cerţi cu-o gură
Ai cărei roşii nuri i-ai prihănit,
Şi jură strâmb (cât jur şi eu) şi fură
Merticul altor paturi cuvenit.
Dă-mi drept de-a te iubi, acelaşi drept
Cu care sorbi din ochi pe-acei pe care
I-adori; şi milă seamănă-ţi în piept
Încât şi tu să meriţi îndurare.
De vei râvni ce nu-mi dai azi, ţi-o sta
Zăgaz, odată, însăşi pilda ta.

(Tudor Dorin)

Sonetul 142

Iubind, sunt rău; tu sfântă eşti prin ură;
Urăşti un rău născut de-o rea iubire;
O, judecă-mă după-a ta măsură,
Şi n-ai să-mi poţi găsi vreo-nvinuire;
Sau de-mi găseşti, nu buzele-ţi mă-acuze,
Ce, purpura pătându-şi, sigilară
În fals iubirea, ca a mele buze,
Şi bir pe-averi din pat străin luară.
Dă-mi dreptul tău, când ţie altu-ţi place,
Şi-l bei cu ochii, şi de-ai mei ţi-e silă;
Sădeşte-ţi milă-n piept, şi, când s-o coace.
Să afle mila ta aceeaşi milă.
Cerând cândva ce azi refuzi să dai,
Osândă-n pilda-ţi însăşi o să ai.

(Teodor Bosca)

Sonetul 143

Cum gospodina fuga dă să-ntoarne
În bătătură pasărea scăpată,
Şi-şi lasă pruncul drag, uitând că-i carne
Din carnea ei, şi-aleargă la poiată,
În timp ce pruncul ţipă, dă s-o cheme,
Se ţine după mama ce, sub soare,
Doar de fugara ei mai are vreme
Şi pare de copil nepăsătoare,
Aşa fugi tu spre cel fugit de tine,
Cât eu, copilul, stau uitat, plângând.
De prinzi ce-ai urmărit, revin’ la mine:
Fii mamă şi sărută-mi fruntea blând.
Mă rog la ceruri să ţi-l ai pe *Will*
De vrei s-alini din plânset un copil.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 143

Vezi, grijulia soaţă iute-aleargă
Să-şi prindă cea făptură-naripată.
Îşi lasă pruncul jos, degrab’ să meargă
Pe urmele-i, s-o-ntoarcă în poiată.
Estimp, uitat, micuţul se repede
Plângând, s-o prindă, însă e-n zadar,
Căci ea doar pe fugară o mai vede,
Nesocotind al pruncului amar.
Şi tu alergi să prinzi ce-ţi scapă ţie,
Iar eu, biet prunc, în urma-ţi sunt pierdut.
De prinzi ce speri, întoarce-mi-te mie,
Şi joacă-te de-a mama c-un sărut.
Mă voi ruga să-ţi împlineşti dorinţa,
Ci-ntoarce-te şi-alină-mi suferinţa.

(George Volceanov)

Sonetul 144

Două iubiri în sufletu-mi se bat —
Doi îngeri, între chin şi bucurie;
Întâiul, cel mai bun, e-un blond bărbat,
Al doilea — o femeie tuciurie.
Spre-a mă momi în iad, ea îl atrage
Pe îngerul meu bun, pe care-ar vrea
Să-l pângărească, pentru a-l preface
În diavol, prin trufia ei cea rea.
Că îngerul e-un demon, nu pot spune,
Deşi înclin s-o cred. Făcând un salt
Cu gândul, la cei doi, pot presupune
Că unul e în iadul celuilalt.
Dar cât cel rău nu-l scoate pe cel bun
De-acolo, nu voi şti nicicând să spun!

(Petre Solomon)

Sonetul 144

Mi-s două dragoste alint şi chin,
Ca două duhuri vin şi-mi cântă-n strună:
Un înger bun — bărbat cu păr galbìn
Şi-un duh, cel păcătos — femeia brună.
Să mă momească-n iadul ei, cea rea
Îmi duce bunul înger în ispită
Din sfânt să-l facă drac; prin vraja sa
Să-i fie neprihana prihănită.
Că îngerul s-a preschimbat în drac
Doar bănui, dar n-o spun făţiş, încalte,
Că eu departe sunt şi ei se plac…
Deci îngerul e-n iadul celeilalte.
        În veci n-oi şti şi dubii mă răpun
        Până cel rău goni-va-l pe cel bun.

(Neculai Chirica)

Sonetul 145

Gura de Dragoste sculptată
„Urăsc” îmi pare că şopteşte.
Primindu-o am jalea toată
Iar ea se-nduplecă, fireşte,
Şi graiu-mi mustră că nu-mi pare
Ca totdeauna, dulce.
Blânde îşi lasă vorbele să zboare
Şi nu-ncărcate de osânde…
După „Urăsc!” rosti cuvinte
Urmându-se, ca ziua, nopţii,
Rostogolind pe trepte sfinte
Un demon în genunea morţii.
„Urăsc!” Un fulger străbătu
Adaosul: „Pe tine nu…”

(Gheorghe Tomozei)

Sonetul 145

Cu buzele-i de-Amor create
Îmi spuse, dar, „urăsc”, lovind
În cel ce fără ea nu poate,
Dar când văzu că-s trist de jind,
Mi se-arătă îndurătoare.
Mustrându-şi limba ce cândva
Rostea doar blândă condamnare,
O învăţă să spună-aşa:
„Urăsc!” ea vorba şi-o-ntregi
Cu altele ce-au însemnat
După-ntuneric iarăşi zi,
Gonind în iad pe necurat.
„Urăsc”, îmi spuse ea şi,-n fine,
Viaţa-mi salvă cu „nu pe tine”!

(George Volceanov)

Sonetul 146

Biet suflet, miez în josnica-mi plămadă
De lut, izbit de tot ce te-nconjoară,
De ce-ţi laşi sufletul dureri să-l roadă
Dar îţi spoieşti pereţii pe afară?
Dai pentr-o clipa truda-ţi preţioasă
Să-mpodobeşti palatu-n ruinare?
Laşi viermilor averea şi nu-ţi pasă?
Iar trupul tău aşa sfârşi-va, oare?
Deci, suflete, cât trupul slugă-ţi este
Fă-ţi viaţa, prin risipa-i, mai uşoară:
Dă clipa zgurii pe vecii celeste
Sătul în tine, nu bogat pe-afară.
Hrăniţi pe seama Morţii ce ne-nhaţă
Prin moartea Morţii fi-va numai Viaţă.

(Neculai Chirica)

Sonetul 146

Biet suflet — miez al păcătoasei hume —
Când răzvrătite volburi te-mpresoară
De ce, tânjind lăuntric, treci prin lume
Spoit aşa de scump pe dinafară?
Trăind puţin, pe slabul tău sălaş
De ce plăteşti un preţ atât de mare?
Belşugul tău vrei viermilor să-l laşi,
Să-l roadă ei? Aşa sfârşi-vei oare?
Tu, suflet, stoarce vlaga slugii tale
Şi, istovind-o, umple-al tău pătul;
la timpul sfânt plătind cu clipe goale;
Flămând să pari; lăuntric fii sătul.
Deci, mistuie pe-Atotmistuitoare
Şi, moartă, Moartea n-o să mai omoare.

(Tudor Dorin)

Sonetul 147

Iubirea mea-i o febră care cere,
Mereu, doar ce tortura-i alăptează,
Şi vrea ca hrană tot ce-i dă durere,
Ca pofta tristă să şi-o ţină trează.
Gândirea, ce mi-e doctor în iubire,
De ciudă că pun sfatul ei deoparte,
S-a dus, şi-acum cu spaimă-mi vin în fire
Că, fără doctorii, dorinţa-i moarte.
Leac nu găsesc, şi nu mai am nici minte;
Nebun sadea, sunt veşnic în turbare;
Smintite mi-s şi gânduri şi cuvinte,
Iar de spun drept, e numai o-ntâmplare;
Căci te-am jurat frumoasă, sclipitoare,
Tu, neagră-iad, şi beznă la culoare.

(Teodor Bosca)

Sonetul 147

Ca febra-i dragostea: râvneşte, încă,
La tot ce-i face boala şi mai grea;
Din toate cele ce-i fac rău mănâncă
Şi, nesătulă, tot mai multe vrea.
Gândirea-mi, medic dragostei, de ciudă
Că tratamentul nu mi-a fost pe plac,
M-a părăsit; azi strig, să se audă:
Dorinţa-i moartă când respingi un leac.
Nici leac nu am, nici minte, mi se pare;
Mă pierd, nebun, în necurmat delir,
În gând şi-n vorbe-s prins de disperare
Şi adevăruri fără noimă-nşir.
Juram că eşti o zână din poveşti;
Ca iadul şi ca noaptea neagră eşti.

(Neculai Chirica)

Sonetul 148

Ce fel de ochi mi-a dat Iubirea, dacă
Ce e nu văd cum e, şi văd ce nu e?
Sau, de văd bine, mintea mea săracă
Strâmb judecă ce ştiu ei drept să spuie!
De-o fi frumos aceea ce-i îmbată,
De ce-ar pretinde lumea că mă-nşel?
De n-am dreptate, Dragostea mi-arată
Că ochii ei şi-ai lumii nu-s la fel!
O, cum te poţi în Dragoste încrede,
În ochiu-i ars de plâns şi privegheri?
Nici soarele, cât nu-i senin, nu vede…
Minune-ar fi văz limpede să-i ceri!
Viclean Amor! Cu lacrimi mă orbeşti
De teamă c-aş putea vedea cum eşti!

(Ion Frunzetti)

Sonetul 148

Ce ochi mi-a pus. Àmor în cap, căci iată
Parcă-s certaţi cu văzul sănătos!
Altmintreli, unde-i buna-mi judecată
Când ce văd ei ea judecă pe dos?
De-i bun ce vor viclenii ochi să vadă,
Cu ce temei tăgădui, lume, tu?
De nu e, astfel Àmor dă dovadă
Că n-are ochi ca toată lumea? Nu!
Dar pot doi ochi libovnici drept să spuie
Când sunt sleiţi de veghe şi suspin?
Că ei mă-nşeală, deci, mirare nu e:
Şi soarele e orb cât nu-i senin.
Cu lacrimi mă orbeşti, Iubirea mea,
Să nu cunosc, vicleano, că eşti rea!

(Tudor Dorin)

Sonetul 149

Poţi, crudo, să mă-acuzi că nu-mi eşti dragă,
Când, peste mine însumi, ţin cu tine?
Nu-mi eşti în gând, tirano, când întreagă
Fiinţa-mi uit, aşa cum îţi convine?
Câţi te urăsc, şi mi-s prieteni oare?
La câţi te-ncrunţi, şi mâna le-o mai strâng?
Iar de mă cerţi, osânda cea mai mare
Nu eu mi-o dau, când îţi arăt că plâng?
Ce merit oare-n mine străluceşte,
Prea mândru pentru-a-ţi da, umil, slujire,
Când sufletu-mi scăderea ţi-o slăveşte,
Iar tu îi porunceşti doar cu-o privire?
Urăşte-mă, de vrei; m-am dumerit:
Iubeşti pe cei ce văd, eu am orbit.

(Teodor Bosca)

Sonetul 149

Poţi spune, crudo, că nu ţin la tine
Când partea ta-mpotriva mea o ţin?
Te-am scos din gând, tirano, când ştii bine
Că uit de mine, de-al tău dor răsplin?
Cin’ te-a urât şi-l mai socot prieten?
Pe cin’ te superi şi-i găsesc eu scuză?
Mai mult: dacă mă cerţi, nu dau cu sete-n
Fiinţa mea şi-s primul ce-o acuză?
Ce merit fără seamăn mi s-a dat,
Ce-i prea trufaş să nu-ţi slujească ţie?
Ce am mai bun slujeşte-al tău păcat
Şi de porunca ochilor tăi ştie.
Urăşte-mă, dar gându-ascuns ţi-l sorb:
Iubeşti pe cei ce văd, dar eu sunt orb.

(Neculai Chirica)

Sonetul 150

Din ce stihii acea putere-aduni
De-a mă robi prin tocmai ce nu ai?
Cum faci să cred că ochii-mi spun minciuni,
Şi să mă jur că-i beznă ziua, vai?
Cum poţi da farmec lucrului urât?
Cum pui şi-n cel mai veşted fapt al tău
Atâta tâlc şi graţie, încât
Preabun îmi pare tot ce faci mai rău?
Iubirea cum înveţi să-mi tot aţâţi
Când văd mereu şi-aud că meriţi ură?...
O, chiar iubind ce leapădă atâţi,
Să nu mă crezi şi tu lepădătură:
Şi de-ndrăgesc a ta nevrednicie
Cu-atât mai vrednic sunt a-ţi fi drag ţie.

(Tudor Dorin)

Sonetul 150

O din ce zodii ţi-ai luat putere,
Să-mi fii, prin pete, inimii regină,
Să-mi pun să mintă dreapta mea vedere,
Să jur că ziua-i goală de lumină?
De unde-atâta farmec în păcate,
Că până-n cel mai jos desfrâu al tău
E-o forţă şi-o dibace demnitate,
Ce-nvinge-n mine binele prin rău?
Cum de mă faci să-mi fii cu-atât mai dragă,
Cu cât ce văd şi-aud ar cere ură?
O, de iubesc ce-atâţia alţi reneagă,
Tu nu mă renega pe-a lor măsură:
Prin josnicii iubire de-mi stârneşti,
Cu-atât mai vrednic sunt să mă iubeşti.

(Teodor Bosca)

Sonetul 151

Prea-i prunc iubirea, cuget să-i mai ceri!
Dar cugetul e pruncul ei, se ştie!
Deci, drag trişor, zadarnic mă-mpoveri —
Cu vini ce ţi se-ntorc asupră-ţi ţie!
Trădat de tine, azi mă văd trădându-l
Pe bietu-mi gând. Şi carnea, ea ce-aşteaptă?
De-i spun că-n dragosti cel ce-nvinge-i gândul,
Spre tine, luat drept pildă, ea mă-ndreaptă.
Şi nu-mi ascultă spusele, trofeu
Având-te, şi-i mândră că ţi-e roabă
Şi ca dă-n brânci muncind când eşti la greu
Şi-alăturea că-ţi cade când e slabă.
Nu-s orb de cuget când „iubire”-o chem.
Mă-nalţ şi cad prin ea ca sub blestem.

(Ion Frunzetti)

Sonetul 151

Prea ţânc e Àmor spre a fi-nţelept,
Deşi din el înţelepciunea vine!
Deci, blând coţcar, nu-mi pune pe nedrept
În cârcă vini ce te-ar umbri pe tine:
Căci dacă tu mă vinzi, mă faci să vând
Ce-i sfânt în mine cărnii, şi s-o-nvăţ
Că numai trupul poate-nvinge când
Iubim; iar trupul nu vrea alt povăţ,
Ci se ridică plin de sumeţie
Când i te-araţi, trufaş de-asemeni pradă;
Şi-i mulţumit argat umil să fie
Slujindu-ţi dârz, şi-alături frânt să-ţi cadă.
Când te numesc „iubire”, nu-s nătâng,
Căci eu de focul tău mă-nalţ, mă frâng…

(Tudor Dorin)

Sonetul 152

Iubindu-te, eu calc un jurământ,
Dar tu, iubind, eşti îndoit sperjură:
Spurci pat nuntit şi strici ce-i nou şi sfânt
Jurând iubirii noi o nouă ură.
De ce te-acuz de două jurăminteâ
Când, mai sperjur, calc douăzeci mai grele,
Când orice legământ ce-ţi jur te minte
Şi-n tine-i spulberul credinţei mele?
Jurai că eşti de bunătate plină,
Pe-amorul, cinstea, dreapta ta plămadă;
I-am dat orbirii ochi să-ţi dea lumină
Sau i-am jurat: ce văd, pe dos să vadă.
Juratu-te-am curată, dar jurară
Sperjurii ochi minciună prea murdară.

(Neculai Chirica)

Sonetul 152

Iubind, eu calc un jurământ, ştii bine,
Dar tu, jurându-mi dragoste, calci două:
Îţi vinzi alcovul sfânt, şi-ţi râzi de mine,
Jurând iubirii noi o ură nouă.
Dar ce sunt două jurăminte frânte?
Eu douăzeci am frânt! Şi-s vini mai grele,
Căci tot ce jur, e doar ca să te-ncânte,
Şi-n tine-i stricăciunea cinstei mele:
Căci m-am jurat că ţi-e duioasă firea,
Că mă iubeşti, că nu minţi, că eşti pură;
Ca nimb să-ţi dau, mi-am pus pe ochi orbirea,
Sau i-am silit să mintă ce văzură;
Căci te-am jurat frumoasă: o minciună
Cum mai murdară nu-i sperjur să spună.

(Teodor Bosca)

Sonetul 153

Cu torţa-n iarbă, Cupidon dormea;
O zână a Dianei îl zări,
Şi flacăra iubirii, ce ardea,
Într-o fântână rece-o azvârli.
Sorbind izvorul a iubirii pară,
De-atunci în clocot fierbe ne-ncetat,
Şi ca o scaldă mulţi îl încercară,
Drept leac zeiesc al unui rău ciudat.
Din ochii dragi luându-şi iar văpaia,
Copilul la-ncercare-a a vrut să-mi pună
Iubirea; eu, în febră caut baia
Şi-alerg la scaldă fără voie bună.
Dar leac doar ochii dragei pot să-mi fie,
Plini iarăşi de-a lui Cupidon făclie.

(Teodor Bosca)

Sonetul 153

Cu torţa-i lângă el dormea Amòr.
Dând peste ea, o nimfă norocoasă
Zvârli pojarul — pricină-de-dor —
Într-un izvor cu unda răcoroasă,
Ce-şi luă dintr-ale dragostei văpăi
Dogoare să dureze până-n veac.
Pe-acest meleag sunt astăzi calde băi
Şi grele boli îşi află-aicea leac.
Dar ochii doamnei mele-au reaprins
Făclia lui Amor. El, de-ncercare,
Mi-atinse pieptul. Eu, de chin cuprins,
Zorit-am trist la băi, spre întremare.
Dar leac nu am şi de-l voi mai afla,
Va fi-n doi ochi aprinşi: la doamna mea.

(George Volceanov)

Sonetul 154

Dormind, Amòr lăsase în ţărână
Făclia care inimi vâlvorează.
Nimfe jurate caste să rămână
Trecură-n pas uşor; cea mai frumoasă,
Cu mâini curate luă cel foc avan
Ce suflete — cohorte-a aţâţat,
Şi-al aprigelor doruri căpitan
De-o mână castă,-n somn fu dezarmat.
Ea stinse facla-n răcoros izvor,
Ce luă din focul dragostei dogoare
Şi-i astăzi baie, leac vindecător.
De-al doamnei mele jug cătând scăpare,
Mi-am dovedit că dorul apa-ncinge.
Dar apa dragostea n-o poate stinge.

(George Volceanov)

Sonetul 154

Dormind odată Àmor, Zeu-Copil,
Alături torţa dragostei lăsase;
Şi-un pâlc de nimfe vergine — tiptil
Trecând — mânuţa celei mai frumoase
Dintre jurate facla-n pumn o prinse,
Ce oşti de inimi umple cu dogoare;
Şi astfel Prinţul patimei aprinse
Fu dezarmat, în somnu-i, de fecioare.
Apoi, muiară torţa-ntr-un izvor,
A cărui ape-n clocot veşnic fierb,
Căci iezer s-au făcut, vindecător…
Aici şi eu, al Doamnei mele şerb,
Cătându-mi leac, aflai că dragostea
Fierbântă unda, nu se stinge-n ea…

(Tudor Dorin)

NOTE

I. *Sonetele 1-17* sunt considerate de critici că alcătuiesc aşa-numitul „grup al moştenitorului”. Poetul se adresează unui tânăr frumos (foarte probabil, William Herbert, care avea să devină conte de Pembroke), pe care nu sunt dovezi că îl întâlnise, şi îl îndeamnă să se însoare şi să aibă copii, cărora să le transmită frumuseţea sa, făcând-o astfel să supravieţuiască de-a lungul generaţiilor. Fiecare sonet în parte e o variaţie pe aceeaşi temă şi, cum s-a spus, adoptă o formă diferită de ingenuitate artistică. Dar, nu o dată, această ingenuitate verbală se obţine cu eforturi evidente de a respecta canoanele formale. E limpede că Shakespeare a conceput grupul primelor 17 sonete ca pe un întreg ce trebuie citit în ordinea în care e prezentat în cartea lui Thorpe. Pe de altă parte, nu se poate accepta ideea că aceste sonete ar fi avut rolul unei introduceri la un roman în versuri.

Exegeţii din cea de-a doua jumătate a secolului trecut au lansat o ipoteză care a dobândit sprijinul foarte multor biografi ai lui Shakespeare: ei sunt convinşi că acest „grup al moştenitorului” reprezintă o comandă pe care poetul a primit-o de la contele de Pembroke, tatăl frumosului tânăr ce va deveni controversatul personaj din sonete. În 1595, aşa cum probează documentele vremii, părinţii lui William Herbert încercau să-i aranjeze un mariaj cu Elizabeth Carey, nepoata lordului Şambelan, pe atunci patronul trupei de actori din care făcea parte şi Shakespeare. Tratativele nu au avut, însă, succes, pentru că William a declarat foarte ferm că „nu-i place” fata. Între timp, aşa cum sunt temeiuri să se creadă, relaţiile poetului cu contele şi cu energica lui soţie ajunseseră îndeajuns de prieteneşti încât cei doi aristocraţi să aibă deplină încredere în el. Ştiind prea bine cât de mult

preţuia fiul lor literatura, au sperat că pledoaria celui care scrisese un poem ce se bucura de enorma popularitate a lui *Venus şi Adonis* va izbuti să-l convingă pe William să accepte o căsătorie ce va aduce mari beneficii în plan social şi politic familiei sale. Aşa încât i-au cerut lui Shakespeare să le vină în ajutor.

Intervenţia poetului s-a soldat cu un succes de cu totul alt fel decât crezuseră cei doi aristocraţi: Shakespeare şi William (presupusul „W. H.”) au devenit buni prieteni şi, într-o măsură, poetul a ajuns să fie mentorul tânărului. Dacă ipoteza aceasta e adevărată, înseamnă că încă o modificare importantă se produce în istoria sonetului shakespearian: primele lui versuri nu au putut fi scrise înainte de 1595, anul în care contele şi contesa de Pembroke au socotit că fiul lor neascultător are nevoie de o lecţie care să-l aducă pe drumul cel bun, hotărât de părinţi.

II. În *Sonetele 18-26*, Shakespeare îşi mărturiseşte dorinţa ca tânărul „W. H.” să îi dăruiască prietenia. După cum se ştie, de foarte multe ori, cuvântul dragoste, care apare adesea în versurile acestor sonete, a fost citit în sensul ce conţine o conotaţie clar erotică, ceea ce a condus la frecventa interpretare potrivit căreia între poet şi tânărul aristocrat ar fi existat raporturi homosexuale. Lecturile mai recente au pus în legătură acest ciclu de nouă sonete cu cel care l-a precedat şi au evidenţiat răspunsul favorabil pe care „W. H.” i l-a dat invitaţiei sale de a-i fi prieten. Cuvântul, au insistat exegeţii din secolul trecut ai sonetelor, nu poate fi despărţit de înţelesul pe care-l avea în etica Renaşterii. În acest grup, Shakespeare ridică tema „moştenitorului”, a „continuatorului” la un nivel mai înalt al emoţiilor; el sugerează că ştie o modalitate spirituală ce îi asigură tânărului supravieţuirea: eternitatea dăruită de versurile sale, în care făptura lui „W. H.” va fi păstrată întocmai. Grupul „Ambasadorilor versului”, cum au fost numite aceste sonete, dau şi măsura unei încrederi totale în sine

însuşi a poetului, fără de care, se înţelege, nu ar fi fost cu putinţă nici încrederea în puterea lui de a-i asigura nemurirea prietenului său.

III. *Sonetele 27-47* sunt plasate ceva mai departe în suita preconizată de comentatorii ce văd în ansamblul sonetelor o cronologie continuă. Concepute tot ca nişte scrisori adresate tânărului său prieten, ele dezvăluie o împrejurare rareori menţionată de biografii poetului: o călătorie (sonetele 27-32), în cursul căreia îşi dă seama că prietenul său a sedus-o pe „Doamna brună" sau, poate, că a fost sedus de ea (33-47). Amintindu-i înţelegerea stabilită între ei pe temeiul *dragoste*i, Shakespeare stârneşte regretele tânărului şi, impresionat de lacrimile lui, îl iartă (34) şi îşi redobândeşte liniştea sufletească. Află, însă, din nou (40), de o „trădare" a înţelegerii dintre ei; îl iartă şi de această dată şi izbuteşte să-şi stăpânească dezamăgirea şi mânia, atrăgându-i Doamnei luarea-aminte că, de vreme ce el şi prietenul său sunt „un singur suflet în două trupuri", dacă îl iubeşte pe tânăr, înseamnă că, de fapt, îl iubeşte pe el însuşi. (Grupul „Gândurilor de departe".)

IV. *Sonetele 48-66* sunt copleşite de o adâncă dezamăgire: lipsa lealităţii din partea prietenilor şi puterea de neînvins a morţii sunt temele principale. (Grupul „Neliniştii şi deprimării".)

V. *Sonetele 67-108* sunt cele în care poetul începe să-i scrie din nou prietenului său. El îi sfătuieşte să se despartă de prietenii cu morală îndoielnică (67-70), dar constată că are destule temeiuri să fie dezamăgit de purtarea lui (75-70). În sonetul 100, însă, anunţă că va încerca din răsputeri să-l întoarcă pe „W. H." pe drumul cel drept, eforturile lui fiind pe deplin îndreptăţite de însuşirile prietenului. (Grupul „Corupţiei şi al morţii".)

VI. În viziunea exegeţilor recenţi, *Sonetele 109-126* (grupul „Privirii retrospective") constituie concluzia poveştii prieteniei pline de frământări între poet şi frumosul tânăr „W. H." Shakespeare îi scrie prietenului

său, explicându-i că prietenia lor, ruinată de rivalitatea provocată de Doamna brună, poate fi reclădită, astfel încât să rămână puternică, neameninţată de nici o primejdie până la sfârşitul vieţii poetului.

VII. *Sonetele 127-132* (grupul „Ivirii Doamnei brune”) sunt plasate, în majoritatea ediţiilor de la sfârşitul secolului al XX-lea, după sonetele grupului 18-26. Poetul îşi întrerupe aici şirul de „Scrisori” către tânărul aristocrat şi se adresează unei doamne, pe care o înfăţişează ca fiind departe de idealul frumuseţii, aşa cum era conceput în epocă. E imposibilă stabilirea momentului exact în care acest personaj i-a apărut lui Shakespeare. S-ar părea, însă, că misterioasa Doamnă a cedat neaşteptat de uşor dorinţelor lui Shakespeare; el va trăi, plin de remuşcări, conştiinţa vinovăţiei şi, odată cu ea, va regreta că nu a ştiut să reziste dorinţelor şi, deopotrivă, se va simţi vinovat pentru ironiile pe care, nu o dată, i le adresase.

VIII. *Sonetele 133-142* (grupul „Doamnei brune”) se discută azi, de obicei, în continuarea sonetelor 27-47, integrându-se în povestea prieteniei cu tânărul aristocrat. E momentul „celei de-a doua trădări” pe care Doamna şi tânărul o săvârşesc; poetul o învinuieşte, adesea cu vorbe grele, pe ea şi pare a-l absolvi pe „W. H.”. Dar, cu toate acestea, continuă să o iubească şi pe ea: iubirea lui nu se supune canonului renascentist — el e conştient că ea nu e frumoasă, dar pasiunea e mai puternică decât raţiunea care îi dezvăluie adevărul în privinţa ei. Din această perspectivă, întregul grup de sonete închinate „doamnei brune” constituie un model al forţei poetice care anticipează „fenomenul cristalizării” din poetica romantică: iubirea creează un model ce nu corespunde realităţii, iar poetul e pe deplin conştient de forţa acestui sentiment.

IX. Sonetele 143-152 („Doamna brună iese din scenă”). Primul sonet al grupului (în care Shakespeare se adresează tot Doamnei) e descrierea unei paşnice scene

domestice: gospodina având grijă de păsările din poiată. Imagine ce anunţă adoptarea unui ton mai calm (deşi, în unele sonete din acest grup, el îşi mărturiseşte drama pe care a trăit-o, acceptând să fie sclavul unei femei ce nu-i merita pasiunea). Sonetul 152 e o declaraţie a stăpânirii de sine care-i permite s-o alunge pentru totdeauna pe Doamna brună din inimă şi din minte.

Păstrând ordinea tradiţională a numerotării sonetelor, unele ediţii susţin ideea că ele oglindesc o poveste dramatică şi că ar trebui înşiruite într-o altă suită a grupurilor: I, II, VII, III, VIII, IV, V, IX, VI. În felul acesta, se păstrează unitatea narativă a celor 152 de sonete. Ultimele două (153-154), scrise pe o temă convenţională, obişnuită în literatura de factură eufuistică, nu întrunesc — cred foarte mulţi critici — destule argumente pentru a fi socotite cu suficientă certitudine opere ale lui Shakespeare.

Sonetele ascund încă un mister pe care cercetătorii nu l-au lămurit încă pe deplin: care e „poetul rival” care aspiră la protecţia lordului Herbert? Cercetătorii din vremurile mai îndepărtate credeau că e vorba de un singur rival; cei recenţi socotesc că pot fi siguri că Shakespeare avea mai mulţi rivali. În sonetul 75 (despre care se spune, de obicei, că este cel dintâi din „grupul «poetului rival»”), el face aluzie la amicii ce stau în preajma tânărului „W. H.” şi printre care s-ar afla şi cel care îi stă împotrivă. Din sonetul 76 aflăm că acesta ştia să mânuiască „metode noi”. Comentatorii şi-au amintit de tinereţea zvăpăiată a lui John Donne, cel mai de seamă, fără îndoială, dintre toţi poeţii „metodelor noi”. Se ştie că Donne era prieten cu tânărul lord Herbert; de la Ben Jonson aflăm că poetul scrisese cele mai bune versuri ale sale înainte de a fi împlinit 25 ani, adică înainte de 1597. Atunci, Herbert împlinea 18 ani. Cei doi erau, deci, de vârste îndeajuns de apropiate pentru a fi prieteni. Ceva mai târziu, în 1601, Shakespeare va scrie în spiritul poeziei metafizice, faţă de care, în sonete, se

arăta, cum se vede, foarte rezervat. Poate — presupune O. J. Campbell — că s-a îndreptat spre această „metodă nouă” pentru a le dovedi lui Herbert şi prietenilor săi că, dacă vrea, poate şi el să scrie în genul „metodelor noi” pe care ei le preţuiau atâta. Să fie, deci, *Phenixul şi turtureaua* o demonstraţie a acestei puteri de a se adapta stilului ce caracteriza poezia rivalilor săi?

Alţii comentatori au presupus că rivalul ar putea fi Ben Jonson, bunul prieten al lui Shakespeare. Argumentele sunt, în acest caz, mai puţin convingătoare. Deşi nu pare imposibil ca Jonson, care trăia pe atunci urmările unei detenţii pentru omor, să fi fost nevoit să caute protecţia unui iubitor de poezie şi că reputaţia tânărului Herbert să îl fi atras pentru o asemenea încercare poetică.

Începând, însă, cu sonetul 79, Shakespeare vorbeşte de un confrate înzestrat cu un talent mai mare decât al său, care a cucerit bunăvoinţa tânărului lord. Comentatorii au rostit numele lui Spenser, al lui Marlowe (dar autorul lui *Hero şi Leandru* murise la 29 de ani, în 1593) şi, în cele din urmă, pe cel al lui Chapman. Acesta pare mai plauzibil, în măsura în care, în sonetul 86, se desluşeşte o aluzie la „versul măreţ” al rivalului; or, în 1598, tocmai apăruseră primele şapte cărţi din traducerea Iliadei, datorată lui Chapman. În afară de aceasta, sonetul shakespearian se mai referă la priceperea adversarului său de a se orienta în plină noapte, calitate pe care comentarii cred că o pot afla la navigatori, buni cunoscători ai astronomiei. „Şcoala nopţii”, cum o numea Shakespeare în Zadarnicele chinuri ale dragostei, se constituie în jurul lui Walter Raleigh şi avea ca prim scop studierea ştiinţei navigaţiei. Profesorul lor era un vestit matematician şi astronom, Thomas Harriot, acuzat de iezuiţi că nutreşte idei eretice. Printre poeţii care s-au alăturat Şcolii a fost şi Chapman.

Nu s-a ajuns încă la o concluzie clară: identitatea „rivalului”, rămâne, ca şi aceea a tânărului „W. H.”, şi a

„Doamnei brune”, o taină. Supoziţiile criticii sunt, şi astăzi, nesigure.

Opinii despre „Sonete”

Una dintre cele trei cărţi pe care le-am luat cu mine e un volum de sonete al lui Shakespeare. Nicăieri nu am găsit atâtea frumuseţi adunate laolaltă şi create, pare-se, fără de voie. Nu ştiu dacă e adevărat că ele conţin episoade ale vieţii poetului, dar singurul lucru de care nu mă îndoiesc e că acel care le-a trăit e un neasemuit creator de frumuseţi şi de adevăruri.

John Keats, *Scrisoare către John Hamilton Reynolds*, 22-XI-1817

Majoritatea temelor *Sonetelor* aparţin, fără îndoială, domeniului comun tuturor şcolilor poetice. Şi izvoarele expresiilor, ale ideilor banale, ale clişeelor utilizate de poet sunt numeroase […]. Şi, totuşi, toate acestea adunate la un loc nu ne-ar da textul lui Shakespeare: edificiul construit cu aceste materiale nu ar fi reconstruit […]. Iată-ne ajunşi în pragul criticii şi al interpretării estetice a *Sonetelor*. O aventură personală pentru fiecare dintre noi. Să descrii această aventură astfel încât toţi cei care au trecut prin ea să-şi recunoască impresiile şi gândurile ar însemna să-l egalezi pe Shakespeare şi să reconstitui *Sonetele*. Adică imposibilul.

Valery Larbaud, *Introducere la „Sonetele” lui Shakespeare*, 1927 (Din *Shakespeare şi opera lui*, Bucureşti, 1964; trad. de Sorina Bercescu).

Despre ce scrie marele poet al *Sonetelor*, indiferent dacă îşi dă sau nu seama? Despre lume, a cărei imensitate a descoperit-o probabil, de curând, aşa cum şi-a descoperit şi puterea de a vorbi despre ea. *Sonetele* lui nu sunt poeme de dragoste. Ele sunt poeme.

Mark Van Doren, *Shakespeare*, 1939

Dintr-o specie la modă, tratată în spriritul petrarchismului, al *concetismului* de poeţii europeni de la sfârşitul secolului al XVI-lea reprezentând ultimele eleganţe, ultimele rafinamente ale meşteşugului, dar şi secătuirea marilor afecte rinascimentale, Shakespeare a izbutit să scoată un univers liric întreg […]. Ca un geniu autentic, Shakespeare leagă mereu, în el, în bogăţia vieţii pe care-o reprezintă trecutul cu viitorul; el se află mereu în perspectiva Antichităţii şi Evului Mediu pe care le vede însă ca un om al Renaşterii şi anunţă astfel câştiguri pentru gândirea şi sensibilitatea modernă, pentru toate secolele vremii.

Zoe Dumitrescu Buşulenga, *Universul „Sonetelor” lui Shakespeare*, în *Secolul XX*, 4/1964

CUPRINS

COMEDII

A DOUĂSPREZECEA NOAPTE
TOTU-I BINE CÂND SFÂRŞEŞTE BINE
NEVESTELE VESELE DIN WINDSOR
DUPĂ FAPTĂ ŞI RĂSPLATĂ

POEME

Venus şi Adonis
Necinstirea Lucreţiei
Jeluirea unei îndrăgostite
Pătimaşul pelerin
Phoenix şi turtureaua

SONETE